

АЭ

20

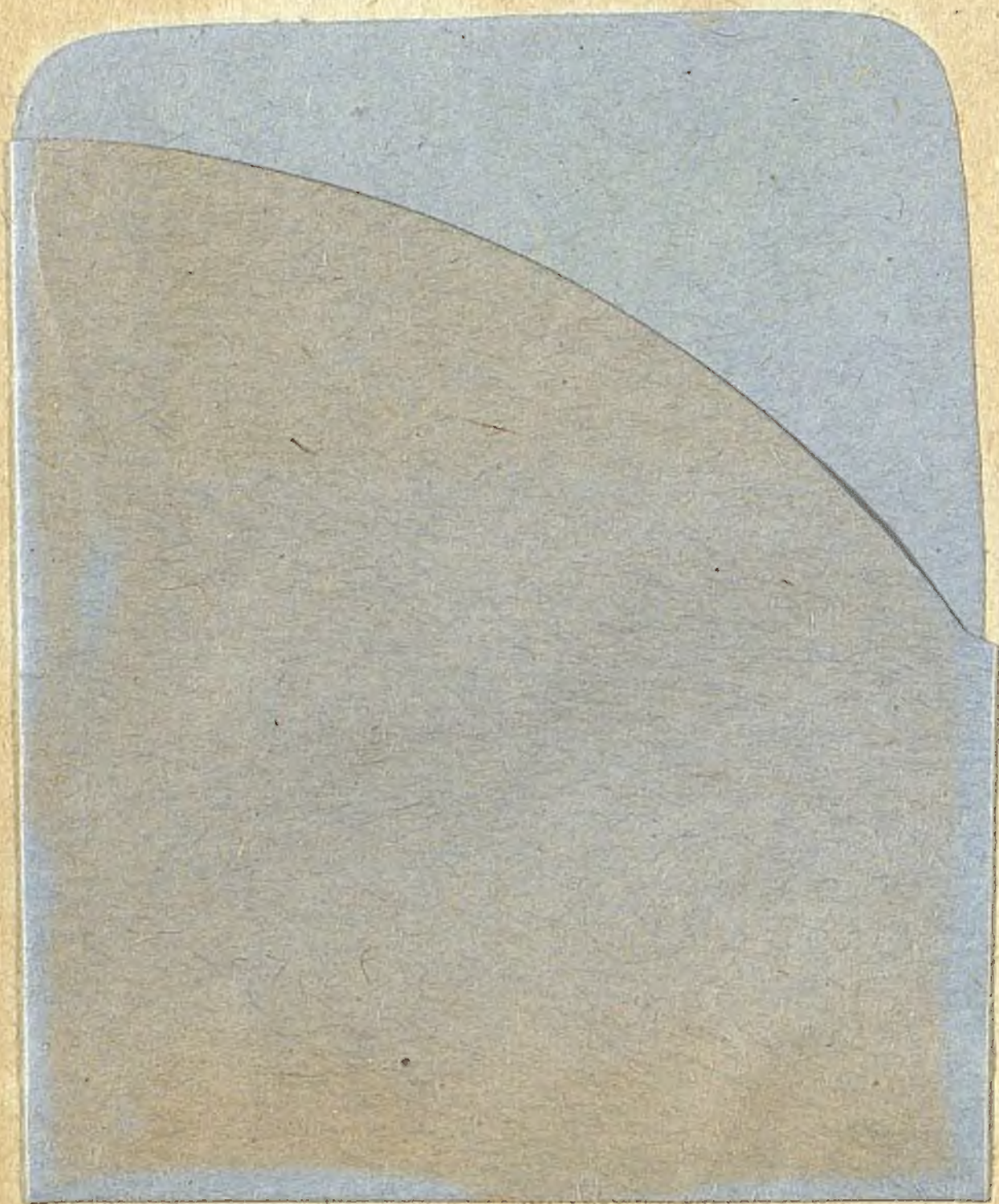
Персидс.

Р. А. ГАТУНОВ

РУССКО-ПЕРСИДСКИЙ
СЛОВАРЬ

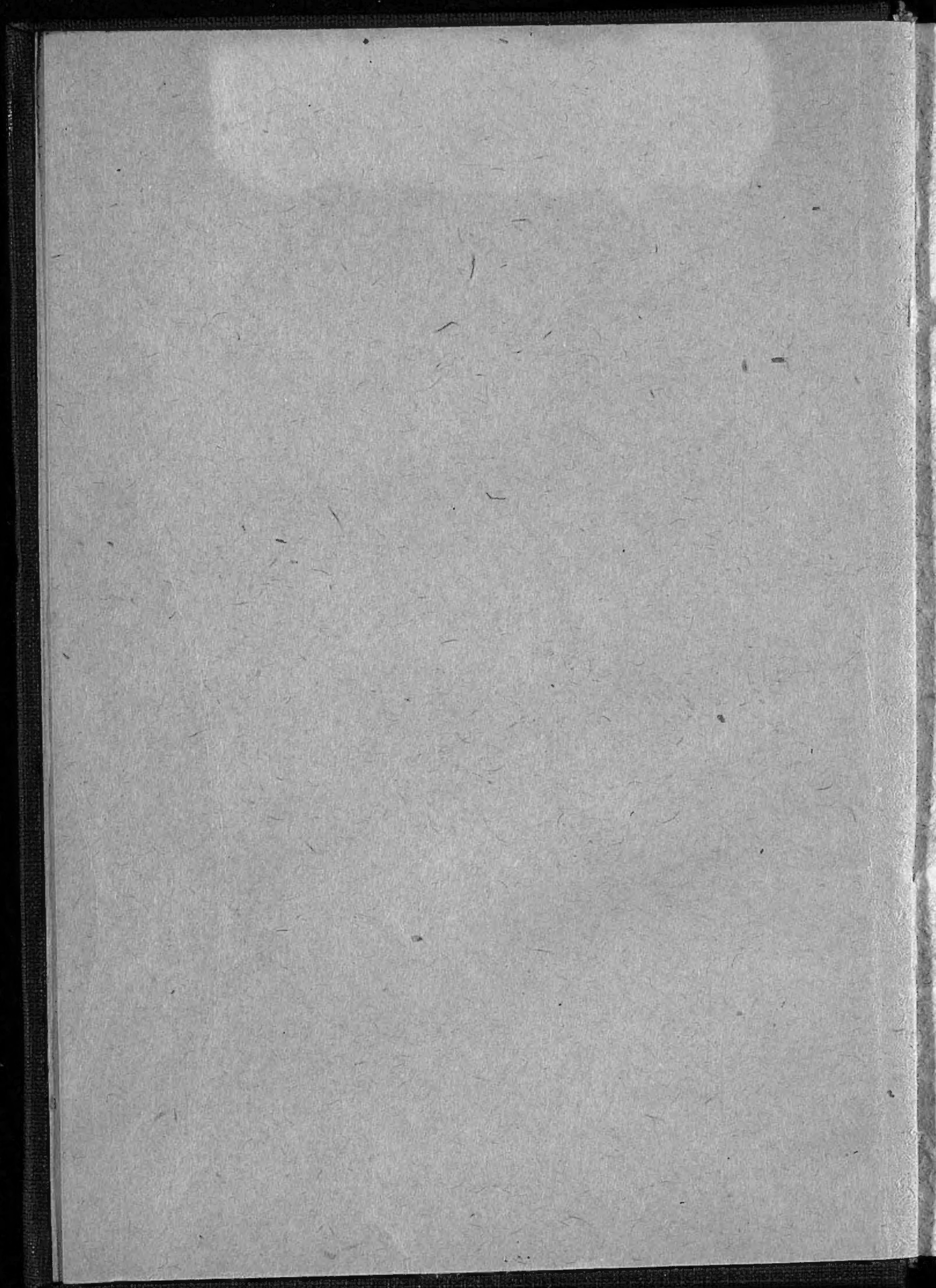
ГОС. ИЗДАТЕЛЬСТВО ИНОСТРАННЫХ
И НАЦИОНАЛЬНЫХ СЛОВАРЕЙ

КНИГА ДОЛЖНА БЫТЬ
ВОЗВРАЩЕНА НЕ ПОЗЖЕ
УКАЗАННОГО ЗДЕСЬ СРОКА

Колнч. пред. выдач _____

Вологда, тип. „Сев. Печатник“. Зак. 1030

ГОС. ИЗДАТЕЛЬСТВО ИНОСТРАННЫХ И НАЦИОНАЛЬНЫХ СЛОВАРЕЙ

И Н О С Т Р А Н Н Ы Е С Л О В А Р И

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР

И. К. МАМАЕВ

СЕРИЯ ВОСТОЧНЫХ СЛОВАРЕЙ

فرهنگ
روسی بفارسی

تالیف ر. گالونف

جلد دوم

اداره دولتی طبع و نشر کتب لغت زبانهای خارجی و ملی
اداره نشریات دولتی جمهوری متحده شوروی سوسیالیستی روسیه
مسکو ۱۹۳۷

АЕ

20

Персид.

РУССКО-ПЕРСИДСКИЙ СЛОВАРЬ

СОСТАВИЛ
ПРОФ. Р. А. ГАЛУНОВ

ОБЪЕДИНЕННАЯ
БИБЛИОТЕКА
И. К. П.

ТОМ ВТОРОЙ

194301. ✓

Н—Я

ГОС. ИЗДАТЕЛЬСТВО ИНОСТРАННЫХ И НАЦИОНАЛЬНЫХ СЛОВАРЕЙ
МОСКВА 1937

50

491.5
Г16

ГОС. ИЗД-ВО ИНОСТРАННЫХ И НАЦИОНАЛЬНЫХ СЛОВАРЕЙ

Старший редактор-лексикограф А. Г. Зендепур
Технический редактор и выпускающий И. Ф. Егорова
Ответственная корректура проведена О. В. Головкиной

Том II сдан в производство 7 января 1937 г.
Подписан к печати 29 сентября 1937 г.

Адрес изд-ва: Москва, Орликов пер., 3, Дом Книги.
17-я фабрика нац. книги ОГИЗ'а РСФСР треста „Полиграфкнига“, Москва,
Шлюзовая набер., 10. Уполн. Главлита Б.33337 Гиз З. С-16. Заказ № 2778.
Тираж 2600. Бумага 82 x 110/32. 9,2 бум. л.; 33,75 печ. л. x 33800 знаков;
30,8 у. а. л. Цена тома 11 руб. 60 коп. переплета—1 руб.

ОТ СОСТАВИТЕЛЯ

II том Русско-персидского словаря во время печатания был пополнен новыми словами, введенными в языковой обиход Академией языка и литературы Ирана в течение 1936 г. и первой четверти 1937 г. Отдельно в приложении дан список тех слов, которые были введены после окончания печатания первого тома и, следовательно, не могли быть в него включены. Во второй том включены также список неправильных глаголов, встречающихся в словаре и список пособий. В последнем указана лишь главнейшая научно-учебная и специальная литература, использованная автором при составлении словаря.

СПИСОК ДОПОЛНИТЕЛЬНЫХ СОКРАЩЕНИЙ, НЕ ВОШЕДШИХ В I ТОМ СЛОВАРЯ

<i>ав.</i> — авиация	<i>пасс.</i> — пассивная форма
<i>акт.</i> — активная форма	<i>полит.</i> — политический термин
<i>безл.</i> — безличная форма	<i>пред.</i> — предикативное слово
<i>вет.</i> — ветеринария	<i>предл.</i> — предлог
<i>глагол.</i> — глагол	<i>сущ.</i> — существительное
<i>горн.</i> — горное дело	<i>строит.</i> — строительное дело
<i>нареч.</i> — наречие	<i>школ.</i> — школьное выражение

СПИСОК НЕПРАВИЛЬНЫХ ГЛАГОЛОВ, ВСТРЕЧАЮЩИХСЯ В ТЕКСТЕ СЛОВАРЯ

آراستن arastæn [آرای araj] ук- рашать	ایستادن istadæn [ایست ist] сто- ять
آزمودن azmudæn [آزمای azmaj] испытывать	باختن baxtæn [باز baz] проиг- рывать
آشفتن ašoftæn [آشوب ašub] возмущать, волновать	بایستن bajestæn [بای baj] дол- женствовать
افتادن oftadæn [افت oft] на- даться	بردن bordæn [بر bær] носить, уносить
افراختن æfraxtæn [افراز æfraz] поднимать	بستن bæstæn [بند bænd] свя- зывать
افروختن æfruxtæn [افروز æfruz] зажигать	بودن budæn [باش baš] быть
آفریدن aferidæn [آفرین aferin] творить	پختن poxtæn [پز pæz] варить
افزودن æfzudæn [افزای æfzaj] увеличивать(ся)	پذیرفتن pæziroftæn [پذیر pæzir] принимать
آمدن amædæn [آی aj] прихо- дить	پردازدن pærdaxtæn [پرداز pær- daz] приниматься; пла- тить
آموختن amuxtæn [آموز amuz] учить; изучать	پنداشتن pændaštæn [پندار pæn- dar] думать, полагать
آمیختن amixtæn [آمیز amiz] сме- шивать	پیمودن pejmudæn [پیمای pejmaj] измерять, проходить
انداختن ændaxtæn [انداز ændaz] бросать	پیوستن pejvæstæn [پیوند pej- vænd] соединять
انگیختن ængixtæn [انگیز ængiz] возбуждать	تاختن taxtæn [تاز taz] скакать
آویختن avixtæn [آویز aviz] ве- шать	تافتن taftæn [تاب tab] кру- тить, вить
	توانستن tævanestæn [توان tævan] мочь

dzæstæn [جە dzæh] *прис-
тамь*
 dzostæn [جوى dʒuɪ] *ис-
камь*
 tʃidæn [چين tʃɪn] *рвамь*
 xastæn [خيز xɪz] *вста-
вамь*
 xastæn [خواه xah] *хо-
темь*
 dadæn [ده deh] *давамь*
 daʃtæn [دار dar] *иметь*
 danestæn [دان dan] *зна-
мь*
 duxstæn [دوز duz] *шмь*
 didæn [بين bin] *видеть*
 robudæn [رباى robaɪ] *похищать*
 rostæn [روى ruɪ] *расти*
 ræftæn [رو rou, ræv] *им-
ти, уходить*
 roftæn [روب rub] *под-
метать*
 rixtæn [ريز riz] *сы-
пamь(ся), лить(ся)*
 zædæn [زن zæn] *бить,
ударять*
 zistæn [زى zi] *жить*
 saxtæn [ساز saz] *стро-
ить*
 sepordæn [سپار separ] *по-
ручать*

setudæn [ستای setaɪ] *хва-
лмь*
 softæn [سنب somb] *про-
сверливать*
 suxtæn [سوز suz] *жечь;
гореть*
 ʃajestæn [شای ʃaɪ] *сле-
довать, подовать*
 ʃetaftæn [شتاب ʃetab] *спе-
шить*
 ʃodæn [شو ʃou, ʃæv] *де-
латься, становиться*
 ʃostæn [شوى ʃuɪ, شور ʃur] *мь*
 ʃekæstæn [شكن ʃekæn] *би-
ть(ся), разбивать
(ся)*
 ʃomordæn [شمار ʃomar] *счи-
тать*
 ʃenaxtæn [شناس ʃenas] *зна-
ть, узнавать*
 ʃenidæn [شنو ʃenou, ʃe-
næv] *слышать*
 ferestadæn [فرست ferest] *по-
сылать*
 færmudæn [فرماى fæрмаɪ] *при-
казывать*
 foruxtæn [فروش foruʃ] *про-
давать*
 færiʃtæn [فريب færib] *об-
манывать*

فشردن feʃordæn [فشار feʃar] *да-
вить, жать*
 کاستن kastæn [کاه kah] *умень-
шать(ся)*
 کاشتن kaʃtæn [کار kar] *сеять*
 کردن kærdæn [کن kon] *де-
лать*
 گداختن godaxtæn [گداز godaz] *плавить*
 گذاشتن gozaʃtæn [گذار gozar] *класть; оставлять*
 گذاشتن gozæʃtæn [گذر gozær] *проходить*
 گرفتن gereftæn [گیر gir] *брать*
 گریختن gorixtæn [گریز goriz] *убегать*
 گریستن geristæn [گری geri] *пла-
кать*
 گزیدن gozidæn [گزین gozin] *выбирать*
 گشادن goʃadæn [گشای goʃaj] *открывать*
 گشتن gæʃtæn [گرد gærd] *де-
латься, становиться*

گفتن goftæn [گوی guj] *гово-
рить, сказать*
 گماشتن gomaʃtæn [گمار gomar] *назначать*
 مانستن manestæn [مان man] *по-
ходить*
 مردن mordæn [میر mir] *уми-
рать*
 نشستن neʃæstæn [نشین neʃin] *сидеть*
 نگاشتن negaʃtæn [نگار negar] *рисовать, писать*
 نگریستن negæristæn [نگر negær] *смотреть*
 نمودن næmudæn [نمای næmaj] *показывать; делать*
 نواختن nævaxtæn [نواز nævaz] *ласкать; ударять; иг-
рать (на муз. instr.)*
 نوشتن neveʃtæn [نویس nevis] *писать*
 نهادن nehadæn [نه neh] *класть*
 یافتن jaftæn [یاب jab] *нахо-
дить*

Н

на I. 1. (на вопро́сы: «где, на чём, на ком?») رو ru, در dær, سر sær, با ba, بر bær; на столе́ میز ru-je miz; на уро́ке درس sær-e dærs, در سر درس dær sær-e dærs; на со́лнце آفتاب dær aftab, زیر آفتاب zir-e aftab; на де́реве درخت ru-je deræxt; на нога́х سر پا sær-e pa; на па-рохо́де روی کشتی ru-je-kæſti; на ло́шади سوار sævar-e æsp; на у́лице در کوچه dær kutjæ; на не́бе آسمان dær aseman; на кры́ше بام roſt-e bam; на мо́их глаза́х چشم در جلوی چشم dær dzelo-je tſæſm-e mæn; это ле́жит на вас (на ва́шей обяза́н-ности) این با شما است in ba ſoma-st; на чём вы игра́ете? شما چه شمایید ſoma tſe saz-i mizæ-nid; 2. (на вопро́с «куда?») رو ru, بالا bala, بطرف be tæræf(-e); сесть на парохóд سوار کشتی شدن sæ-var-e kæſti ſ.; сесть верхо́м на ло́шадь سوار اسب شدن sævar-e

æsp ſ.; влезть на де́рево بالا ی bala-je deræxt ræftæn; на за́пад مغرب be tæræf-e mæqreb; сесть на стул روی صندلی ru-je sændæli neſæstæn; по-ста́вить на огóнь آتش روی اتش ru-je atæſ gozaſtæn; 3. (на вопро́сы: «на когó, на что, на ско́лько?») به be, بر bær, برای bæraje, از æz; разделить 10 на 5 ده را بینج (بر بینج) تقسیم کردن dæh-ra be pændz (bær pændz) tæqsim k.; хрома́ть на одну́ ногу از يك پا k.; хро́мать на одну́ ногу از يك پا æz jæk pa ſol b.; перево-дить на персидский (язы́к) بفارسی be farsí tærdzomæ k.; корóче на оди́н метр بقدر يك متر do metr dær se metr; ку́павать на чёрный день دو متر در سه متر do metr dær se metr; на́ зиму زمستان bæra-je zemestan; на́де́ть шля́пу на́ голо-ву см. наде́вать; опи́ра́ться на палку بر عصا تکیه کردن bær æsa tækijæ k.; поку́пать на вес از روی وزن خریدن æz ru-je væzn

xæridæn; на что? برای چه bæraje tʃe; на что вам ёто? اینرا میخواستید in-ra miħahid tʃe kar konid; слепотá на óба гла-за نابینائی از هر دو چشم na-binaí æz hæz do tʃæʃm; на плечó! воен. دوش فنگ duʃ-fæng; 4.: на днях این چند روزه in tʃænd ruze; на другóй день فردای آن روز færdæ-je an ruze, روز دیگر ruze digær; на прóшлой недéле هفته hæftæ-je gozæʃtæ; 5. (для кого-л.): на всех برای همه bæraje hæmæ; 6. (на срок): на два дня færdæ-je an ruze, برای دو روز bæraje do ruze; 7.: на пýговицы دار دگمه dogmæ-dar.

на II. (императив) بیا bia; на, возьмй بیا بگیر bia begir.

набáвить см. набавлять.

набáвка اضافە ezafæ; ازدیاد ezdijad.

набавлять اضافە کردن ezafæ k. (прибавлять); زیاد کردن zijad k. (повышáть); н. цéну بالا qejmæt-ra bala bordæn; н. روی دست کسی na torǵax ru-je dæst-e kæs-i ræʃtæn.

набалдáшник سر عصا sær-e æsa.

набér تاخت و تاز taxt-o-taz, هجوم hæhadzom, hodzum;

сдéлать н. تاخت و تاز کردن taxt-o-taz k., تهاجم کردن tæħadzom k.

на́бело: переписáть н. پاکنویس rak-nevis k.; переписывание н. پاکنویسی rak-nevisi.

на́бережная اسکله eskelæ; کنار kənar-e dæɾja (мóря); کنار kənar-e ruð-xanæ (рекá).

набивáть 1. (наполня́ть) پر کردن por k.; چپاندن tʃærandæn; н. что-л. в мешóк چیزی را توی مَشْوَك tʃiz-i-ra tu-je kisæ tʃærandæn; н. тру́бку چاق تَبَاق tʃoroq tʃaq k.; 2. (сúтец) باسمه basmæ k. کردن.

набй́вка 1. (набивáние) پر چپاندن por kærdæn(-e), چپاندن tʃærandæn(-e), لائی گذاشتن lai gozaʃtæn(-e); 2. (то, чем наби-ва́ют) لائی lai.

набивнóй باسمه ای basmæi; н. сýтец چیت باسمه ای tʃit-e basmæi.

набирáть 1. جمع کردن dzæm' k.; 2. (рабóчих, слýжащих) استخدام estexdam k.; 3. воен.: н. сол-дат سر باز گیری کردن særbaz-giri k.; 4. mun. (حروف) چیدن (ho-ruf) tʃidæn.

набирáться 1. (собирáться) جمع شدن dzæm' ʃodæn; 2. mun.

набух^атъ باد کردن bad k., ورم
 væræm k., متورم شدن mo-
 tæværrem ş.

नावालिवать 1. (что-либо) توده tudæ k., گومه کردن kumæ k.;
روى هم انباشتن ru-je hæm æmbaštæn; بار کردن bar k. (нагружать);
2. ن. на кого-л. راوى کار بر کسی تحميل کردن bær kæ-s-i kar tæhmil k.,
کارها را بر سر کسی ریختن karha-ra bær sær-e kæ-s-i rixtæn.

навалить см. наваливать.

नावاشивать مومى کردن mu-mi k., موم کشیدن mum kæšidæn.

नावедаться см. наведываться.

नावедываться: н. к кому-л. بدیدن کسی رفتن be didæn-e kæ-s-i ræftæn.

навѣрное 1. (несомненно) يقيناً jæqinæn, قطعاً mohæqqæqæn, قطعاً qæt'æn, بطور قطع be tour-e qæt';
знать н. دانستن (قطعاً) jæqin (qæt'æn) danestæn; 2. (вероятно) گویا guja.

навернуть см. навертывать.

навѣрняка см. навѣрное.

наверстать см. навёрстывать.

навёрстывать جبران کردن dzobran k., تلافی کردن tælafi k.

навёртывать 1. (навѣнчивать) مهره را پیچیدن pitšidæn; н. گایку mohæ-ga pitšidæn; 2. (на катушку и т. п.) لوله کردن lu-læ k.

навѣрх بالا bala, بطرف بالا be tæraf-e bala; подняться н. بالا bala ræftæn; отнести н. بالا bala bordæn; -y bala.

навѣс از روی وزن æz ru-je væzn.

навѣс سایبان sajeban, سابط sabat.

навеселѣ سرخوش sær-xoš.

навестить см. наводить.

навестить см. навещать.

навесу آویزان mo'ællæq, avizan.

навещать بدیدن کسی رفتن be didæn-e kæ-s-i ræftæn; بعیادت

بسیادت be ejadæt-e kæ-s-i ræftæn, عیادت (کسی را) ejadæt k.

навзничь طاق باز taq-baz; упастъ н. طاق باز افتادن taq-baz oftadæn.

навзрьд: плакать н. زار زار zar-zar geristæn, گریستن haj-haj geristæn.

навигация کشتی رانی kæšti-rani, بحر پیمائی bæhr-pejmai, نوردی dærja-næværdi.

навинтить см. навинчивать.

навѣнчивать پیچیدن pitšidæn.

наводить 1. (орудие) قراول qæravol ræftæn; 2. (покрывать): н. глянец برق انداختن

bærq ændaxtæn; ◇ н. мост پل pol saxtæn; н. справку استعلام tæhqi q k., استفسار کردن este'lam k., ترسانیدن tær-sanidæn.

наводнение آب طغیان toqjan-e ab.

наводнить см. наводнять.

наводнять 1. طغیان کردن toqjan k., سيل گرفتن sejl gereftæn; 2. بازار را با تواریف bazar-ra ba ædʒ-pas por k.

наводчик воен. قراول رو qæ-ravol-rou.

навоз کود بار pehen; بار کود kud (для удобрения).

навозить (удобрять) بار دادن bar dadæn, کود دادن kud dadæn, رشوه دادن roʃvæ dadæn.

навозный: н. жук خزوك hæ-zuk; -ая куча مزبلة mæzbælæ.

наволочка روبالش ru-baleʃ, روة rovæ-je baleʃ.

наострить: н. گوشه‌ارا uʃhi guʃha-ra rast k.

наощить см. наващивать.

навряд(ли) مشکل moʃkel.

навсегда برای همیشه bæraje hæmiʃæ, تا ابد ta æbæd.

навстречу به طرف be tæræf(-e), باستقبال be esteqbal(-e); итти (ехать) н. кому-л. کسی با استقبال be esteqbal-e kæs-i ræftæn; پیشواز رفتن piʃvaz ræftæn; идя н. вашему желанию برای متابعت bæraje motabe'æt-e mejl-e ʃoma.

навык عادت adæt; приобретать н. عادت گرفتن adæt gereftæn.

навылет: он был ранен н. گوله golulæ æz bæ-dæn-æʃ rædd ʃod.

навыучивать بار کردن bar k.

навыучить см. навьючивать.

навязанный تحميلی tæhmili.

навязать см. навязывать.

навязчивый مزاحم mozahem.

навязывать تحميل کردن tæhmil k.; н. что-л. кому-л. چیزی را به کسی تحميل کردن kæs-i tæhmil k.

нагар گل شمع gol-e ʃæm' (на свече); سوخته فتيله suxtæ-je fætilæ.

нагибать خم کردن hæm k.; -ся خم شدن hæm ʃ.

наглеть گستاخ شدن gostax ʃ., پرو رو شدن por-ru ʃ.

наглость گستاخی gostaxi, وقاحت væqahæt, دریدگی dæridægi.

на́глухо محکم mohkæm, کپ kip.
на́глый گستاخ gostax, دریده dæridæ;
گستاخانه gostaxanæ (как
прилагательное).

нагна́ть (догна́ть) رسیدن (به) ræsidæn.

нагнетáтельный: н. насóс тех. تولمبە ضغطه ای tolombæ-je zæqtæi.

нагнетáть فشار دادن fæsar da-
dæn.

нагно́ение تولید چرك toulid-e
tʃerk.

нагно́иться ماده کردن mad-
dæ k.

нагну́ть, ~ся см. нагибать, ~ся.

наговори́ть: н. граммофо́нную
пласти́нку صفحه گرامفون را پر sæfhæ-je
gramofon-ra por k.

наго́й لخت loxt.

на́-голову: разби́ть на-г. قلع
qæl'-o-qæm' k.

нагоня́й سرزنش toubix, توبیخ
særzæneʃ; дава́ть н. توبیخ کردن
toubix k., سرزنش کردن særzæ-
neʃ k.

наго́рный کوهستانی kuhestani.

нагота́ برهنگی bærhængi.

нагото́ве حاضر hazer, مهیا mo-
hæjja; бы́ть н. حاضر بودن hazer b.

награ́да جایزه dzaiezæ (мн.
جوایز dævæjez); پاداش padaʃ.

наградíть см. награждать.

награжда́ть پاداش دادن padaʃ
dadæn, اجر دادن ædʒr dadæn;
جبران تلافی کردن tælafi k.,
دزدان دادن dʒobran k.; اعطا کردن
e'ta k.; н. о́рденом Кра́сного Зна́мени
(когó-л.) نشان بیرق سرخ (بکسی)
neʃan-e bejræq-e sorx e'ta k.

награжде́ние پاداش padaʃ, اعطا
e'ta.

нагрева́ть گرم کردن gærm k.,
حرارت دادن hæraræt dadæn; ~ся
گرم شدن gærm ʃ.

нагрéтый گرم کرده gærm
kærdæ.

нагрéть, ~ся см. нагревать,
~ся.

нагромождáть روی هم جمع کردن
ru-je hæm dʒæm' k.

нагромождённ́ый کومه شده kumæ
ʃodæ.

нагромозди́ть см. нагромождать.

нагружа́ть см. грузить.

нагру́зка بارگیری bar-giri
(погру́зка); ◇ общест́венная н.
کار اجتماعی kar-e edʒtema'i.

над بالا (ی) bala(-je), بر bærg;
над голово́й سر بالا bala-je særg;
над до́мом خانه بالا bala-je ха-
пæ; господствовать над кем-л. بر

بودن کسی حکمفرما بودن bær kæs-i hokm-færma b.; сж́алиться над кем-л. bær kæs-i ræhm k.; сидеть над работой مشغول tæfqu-l-e kar b.; насме-хаться над кем-л. کسی را استهزا kæs-i-ra estehza k.; полёт پرواز از فراز تهران rærvaz æz feraz-e tehran.

надав́ить см. надавливать.

нада́вливать (на что-л.) چیزی (چیزی) فشار دادن fesar dadæn.

надба́вить см. набавлять.

надба́вка см. набавка.

надбавля́ть см. набавлять.

надвига́ться نزدیک شدن (به) næzdik f.; نزدیک آمدن næzdik amædæn, سر رسیدن sær ræsi-dæn.

надвига́ющийся قریب الوقوع qærib-ol-voqu'.

надви́нуться см. надвигаться.

на́двое: расколóть н. دونیم do nim k., دو نصف کردن do nesf k.; сказа́ть н. فرمودن. بطور مبهم be tour-e mobham goftæn.

надво́рный: ~ые пострóйки مضافات خانه mozafat-e xanæ.

надвяза́ть см. надвязывать.

надвяза́ывать 1. (به) كف گذاشتن kæf gozaftæn (пятаку чулка); پنجه

گذاشتن pændzæ gozaftæn (носóк у чулка); 2.: н. верёвку سرطناۛ تکا sær-e tænaۛ tekæ dadæn.

надгортáнный anat. لهات læ-hat.

надгробн́ый: ~ая плита سنگ sæng-e qæbr; ~ая на́дпись کتیبۛ سنگ kætibæ-je sæng-e qæbr.

надева́ть پوشیدن ruşidæn, گذاشتن gozaftæn; н. шляпу کلاه kolah gozaftæn; н. пла́тье لباس پوشیدن lebas ruşidæn; н. носки (рубашку) جوارب (پیراهن) dzurab (pirahæn) ruşidæn; н. кольцо на палец انگشتر با نگشت ængostær be ængost gozaftæn (k.); н. воротничóк فکل بستن fokol bæstæn; н. боти́нки پوتین پا کردن putin pa k.; н. сбру́ю یراق کردن jæraq k.; н. узду́ افسار کردن æfsar k.; н. шину لاستیک گذاشتن (به) lastik gozaftæn; ~ся پوشیده شدن ruşidæ f.; گذاشته شدن gozaftæ f.

наде́жда امید amid, امیدواری amidvari; توقع tævæqqo'; چشم داشت tʃæsm-daft; возлагáть ~ы از کسی توقع داشتن æz kæs-i tævæqqo' daftæn; выска- اظهار امیدواری کردن y- zать

ezhar-e omidvari k.; в -е на то,
что... بامید اینکه be omid-e in ke...;
есть н., что... امید واری حاصل omidvari hasel-æst ke...;
единственная моя н. на то, что...
تنها امیدی که من دارم اینست که
tænha omid-i ke mæn daræm in-æst
ke...; потерять -у شدن مأیوس
mæ'jus ʃ.

надёжность اعتبار e'tebar.

надёжный معتبر mo'tæbær, طرف
قابل اعتماد tægæf-e e'temad, اعتماد
qabel-e e'temad, امین æmin.

надёл حصه hessæ.

надёла|ть: н. اسباب хлопót
æsbab-e zæhmæt ʃ.;
н. ошибок زیاد اشتباه کردن
zijad eštebah k.; что вы -ли! شما چه
ʃoma tʃe kar kærdid.

наделить см. наделять.

наделять سهم دادن sæhm da-
dæn; اعطا dadæn (dævæt);
e'ta k., بخشیدن bæxʃidæn
(dæpæt).

надеть см. надевать.

надё|яться امید داشتن omid
daštæn, امید وار بودن omidvar b.;
توقع tʃæʃm daštæn, چشم داشتن
tævæqqo' daštæn; -юсь,
что... امید وارم که omidvar-
æm ke...

надзиратель ناظر nazer (мн.
نظار nozzar).

надзирать نظارت داشتن næza-
ræt daštæn, سر کشی نمودن sær-
-kæʃi næmudæn, مراقب بودن mo-
raqeb b.

надзор نظارت næzaræt, مراقبت
moraqebæt, سر کشی sær-kæʃi;
технический н. نظارت فنی næza-
ræt-e fænni.

надир астр. نظیر السمт næ-
zir-os-sæmt.

надкóстниц||а анат. ضریع عظم
zæri'-e æzm; воспаление -ы мед.
ضریع ورم vægæm-ø zæri'.

надкусить см. надкусывать.

надкúсовать دندان زدن dæp-
dan zædæn.

надлеж|ать بایستن bajestæn
(только в 3-ьей л. ед. ч.); لازم

لازم lazem b.; -йт это сделать
اینرا باید کرد in-ra bajæd kærd;
вам -йт обратиться к нему شما
باید (لازم است که شما) باو
ʃoma bajæd (lazem-
æst ke ʃoma) be u rodzu' bekonid.

надлежащ||ий لازم lazem; مناسب
monaseb; مقتضى moqtæzi; в н.
در موعد مقتضى dæg mou'-
ed-e moqtæzi; -им образом بطوریکه
باید و شاید be tour-i-ke bajæd-o-

-ʃajæd; كما هو حقه kæma hovæ hæqqoh; اقدامات لازمه ~ие мэры eqdamat-e lazemæ.

надмѣнно مغرورانہ mæqruranæ, متکبرانہ motækæbberanæ.

надмѣнность تکبر pæxvæt, نخوت tækæbbor.

надмѣнный متکبر motækæbber, مغرور mæqrur, با نخوت ba-pæxvæt.

на-днях см. день.

на́до см. нужно.

на́добность احتياج ehtijadz, حاجت hadzæt, ضرورت zæturæt, احتياج بيول lozum; н. в деньгах ehtijadz be pul; в слýчае ~и در صورت ehtijadz dær suræt-e lozum; имѣть н. ehtijadz daftæn, داشتن (به) mohtadz b.; по ~и رفع احتياج ~и بعد از رفع احتياج ~и миновании ~и bæ'd æz ræf'-e ehtijadz; смотре́ по ~и بستہ با احتياج ~и bæstæ be ehtijadz.

на́добный لازم lazem, ضروری zæturî, واجب vadzeb.

надоеда́ть سر بسر گذاشتن sær-be-sær gozaftæn, اذیت کردن æzi-jæt k.; خسته کردن (утом-лять); be tæng آوردن aværdæn (выводить из себя).

надое́дливый اذیت کننده æzi-jæt konændæ, خسته کننده konændæ.

надо́есть см. надоедать.

на́дпись کتیبہ kætibæ; переда- точная н. комм. ظهر نویسی zæhr-nevisi.

надруга́тельство توهین touhin, بی احترامی bi-ehteramî.

надруга́ться توهین کردن touhin k., بی احترامی کردن bi-ehteramî k.

надрыва́ться см. надорваться; н. со смеху روده بر شدن rudæ-bor ʃ.

надсмáтривать نظارت کردن pæzaræt k. (در).

надсмóтр نظارت (در) pæzaræt. надсмóтрщик ناظر pazet, سر سær-e kar, سر عمله sær(-e) æmæ-læ, مباشر mobaʃet.

надста́вить см. надставлять.

надставля́ть تکه دادن tekæ da-dæn; н. платье لباس را تکه دادن lebas-ra tekæ dadæn.

надува́ние باد کردن bad kær-dæn(-e) (воздухом).

надува́ть 1. (воздухом, газом) از باد پر کردن bad k., باد کردن bad por k.; н. резиновую камеру لاستیک را باد کردن lastik-ra bad k.; н. щёки هارا پف کردن gunæ-ha-ra pof k.; 2. фиг. (обманы́вать) گول زدن færîb dadæn, فریب دادن.

gul zædæn; مغبون کردن mæqbun
k. (покупателя); 3. ن. رُبی لب
لەب بە زیر افکندن læb be zir æfkændæn,
عبوسی کردن æbusi k.; -ся
1. (вóздухом, гáзом) باد کردن
bad k.; 2. (обиждаться) عبوسی
ترش روئی کردن æbusi k.,
ترش روي کردن torš-ruí k.

نادۇماننىي ساختگی saxtægi,
غير حقيقى qeŋr-e hæqíqí.

نادۇتىي 1. (вóздухом, гáзом)
باد کردن bad kærdæ; 2. (рассёр-
женный) عبوس æbus, ترش رو
torš-ru; 3. (обмáнутый) گول

خورده gul xordæ; مغبون mæqbun.

نادۇتىي см. надувать.

نادۇشەننىي عطرزده ætr zædæ.

نادوشىتى عطر زدن ætr zædæn;
н. платок را عطر زدن
dæstmal-ra ætr zædæn.

نادچەرەپنىڭ: -ая оболóчка (н.
покрóв) анат. سمحاق semhaq.

наедáться سير خوردن sir xor-
dæn.

наединé در خلوت dær xælvæt;
بطور خصوصى mæhræmanæ,
be tour-e xosusi (доверительно).

наёздник سواره sævaræ.

наём کرایه kerajæ; اجاره edža-
ræ (арéнда); брать в н. کرایه
کرایه kerajæ k.; اجاره کردن edža-

ræ k. (арендовáть); отдавáть в н.
اجاره کرایه دادن kerajæ dadæn;
اجاره دادن edžaræ dadæn (сдавáть в
арéнду); н. рабочих کردن
ايجير کردن ædžir kærdæn-e kargæran.
наёмник مزدور mozdur.

наёмн||ый کرایه ای kerajæi,
مزدور mozdur; н. труд زحمت
مزدوری zæhmæt-e mozduri; -ая
плата کرایه kerajæ, مال الاجاره
mal-ol-edžaræ; н. экипаж درشكه
dorofkæ-je kerajæi; -ая
лошадь اسب کرایه æsp-e kera-
jæi.

наёсться см. наедаться.

наёха||ть 1. خوردن xordæn; ав-
томобиль -ل на камень اتومبیل
otumobil be sæng خورد
xord; 2. (приёхать) آمدن amæ-
dæn.

нажáтие فشار fešar.

нажáть см. нажимать.

наждáк سنباده sombadæ.

наждáчн||ый: -ая бумага کاغذ
kaqæz-e sombadæ.

нажйва منفعت mænfæ'æt, فايده
fajedæ, سود sud, نفع næf'.

наживáть منفعت کردن mæp-
fæ'æt k.; فايده بردن fajedæ bor-
dæn; н. врагов دشمن
بەرايه bæræje (تراشیدن)

hod doʃmæn idʒad k. (tæraʃidæn); н. состояние **متمول شدن** motæ-mævvel ʃ.

нажива́ться **پولدار شدن** pul-dar ʃ.

нажи́м **فشار** feʃar.

нажима́ть **فشار دادن** feʃar da-dæn, **فشار آوردن** feʃar aværdæn.

нажи́ть см. **наживать**.

нажи́ться см. **наживаться**.

наза́втра **فردا** færdæ.

наза́д **بعقب** æqæb, **پس** æqæb, **پس** pæs; **брать** н. **پس گرفتن** pæs gereftæn; **отдава́ть** н. **بر دادن** pæs dadæn; **итти** н. **مراجعت کردن** bærgæftæn, **گشتن** moradʒe'æt k.; **двигаться** н. **φιγ.** **be qæhqæra hæ-rækæt k.**; **взгляд** н. **نگر بگذشته** pæzær be gozæftæ; **два го́да** н. **دو سال** do sal qæbl, **قبل** do sal piʃ.

назализа́ция **лингв.** **تلفظ تو** tælæffoz-e tu-dæmaqi.

назализи́ровать **лингв.** **تو دماغی** tu-dæmaqi tælæffoz k.

назва́ни||е **اسم** esm (мн. **اسامی** æsami); **عنوان** envan (мн. **عناوین** ænavin); **дать** н. **اسم دادن** esm dadæn; **без** -я **بی اسم** bi-esm; **носи́ть** н. **اسم داشتن** esm daʃtæn;

под ра́зными -ями **در تحت عناوین مختلف** dær tæht-e ænavin-e moxtælei; н. **کتاب** esm-e ketab, **عنوان کتاب** envan-e ketab.

на́званный **نامیده** namidæ, **مسمی** mosæmma; н. **брат** **برادر خوانده** bæradaer-xandæ.

назва́ть см. **называть**.

назида́ние **عبرت** ebræt; в н. **برای عبرت** bæraje ebræt.

назида́тельный **آمیز** eb-gæt-amiz.

на-зло **علی رغم** æla ræqm(-e); н. **ему** **علی رغم او** æla ræqm-e u.

назначáть 1. (**устанавливать**) **معین کردن** tæ'jin k., **مقرر کردن** mo'æjjæn k.; н. **день заседа́ния** **روز جلسه را معین (تعیین) کردن** ruz-e dʒælsæ-ra mo'æjjæn (tæ'jin) k.; н. **це́ну (قیمت) را معین کردن** perx (qejmæt)-ra mo'æjjæn k.;

2. (**предназначать**) **اختصاص دادن** extesas dadæn; **мы** 'или **эту сума́** **ما این مبلغ** ma in mæblæq-ra **برای خرید** bæraje xærid-e **пене** pæmbæ extesas dadim; 3. (**на до́л-жность**) **منسوب کردن** (به) mæn-sub k.

назначéни||е 1. (установлénие) تعیین tæ'jin, بر قرارى bæq-qæra; н. цены (قیمت) تعیین tæ'jin-e perx (qejmæt); 2.: мéсто ~я مقصد mæqsæd; 3. (на дóлжность) نصب næsb, انتصاب entesab; н. министра entesab-e væzir.

назнáченный 1. معين mo'æjjæp, مقرر moqærræg; в н. час در час dær sa'æt-e mo'æjjæp (moqærræg); 2. (на дóлжность) منصوب mænsub.

назнáчить см. назначать.

назóйливость تصدیع tæsdí', مزاحمت mozahemæt.

назóйливый مصدع mosædde', مزاحم mozahem.

назревáть رسیدن ræsidæn (о нарýве); نزدیک شدن næzdík f. (о собы́тиях).

назрéть см. назревать.

наз||ывáть خواندن xandæn, نامیدن namidæn; اسم گذاردن esm gozardæn, اسم (نام) نهادن esm (nam) nehadæn (давáть и́мя); اسم (نام) بردن esm (nam) bordæn (упоминáть); егó ~вали Хасáном u-га hæsaen nam nehadænd, اورا حسن نام نهادند u-га hæsaen namidænd; егó ~вали اسم پدر شرا روی او po otcý

داشتند esm-e pedær-æf-ra ru-je u gozaftænd; как вы это ~ывáете по-персидски? بفارسی اینرا چه میگوئید be farsí in-ra tfe migujid; егó ~ывáют лентяем اورا تنبل میگویند u-га tæmbæl migujænd.

наи... (част́ица превосходной стéпени) منها درجه montæha dæ-tædzæ; тáкже переводится по-средством сýффикса превосходной стéпени ترین tærin, напр.: наивы́сший بالا ترین balatærin.

наибóльший بزرگترین bozorg-tærin, زیادترین zijadtærin; н. делитель мат. см. делитель.

на́ивно از روی سادگی æz ru-je sadægi.

на́ивность سادگی sadægi, ساده sadæ-deli, ساده لوحی sadæ-louhi.

на́ивный ساده دل sadæ, ساده لوح sadæ-del, ساده لوح sadæ-louh.

наивы́ш||ий بالا ترین balatærin, عالی ترین bolændtærin, بهتہی stéпени alitærin; в ~ей стéпени درجه be montæha dæ-tædzæ.

наизнáнку پشت رو post-e ru, وارونه varunæ; надéть плáтье н. لباس را پشت رو پوشیدن lebas-ra post-e ru pusidæn.

наизýсть از حفظ æz hefz, از

از بر کردن æz bæɾ; выучить н. از حفظ خواندن æz bæɾ k.; читать н. از حفظ خواندن æz hæfz xandæn.

наилу́чш||ий بهترین behtæɾin; ~им образом به بهترین طریقی be behtæɾin tæɾz-i.

наименова́ние اسم esm, تسمیه tæsmijæ.

наименова́ть نامیدن namidæn.

наиме́ньш||ий کوچکترین kutʃek-tæɾin, اقل æqæll; ~ее крáтное мат. см. кратный.

на́искошь بطور اریب orib, به طور اریب be tour-e orib; کج kæɟ.

наиху́дший بدترین bædtæɾin.

найдёныш بچه سر راهی bæɟf-tʃæ-je sæɾ(-e) rahi.

найти́ см. находить.

найти́сь پیدا شدن peйда f.

нака́з 1. (приказа́ние) حکم hokm (мн. احکام æhkam); 2. (ин-стру́кция) دستور dæstur, دستور العمل dæstur-ol-æmæɪ, تعلیم tæ'lim (мн. تعلیمات tæ'limat).

наказа́ние تنبیه tænbih, جزا dʒæza, مجازات modʒazat; телес-ное н. مجازات بدنی modʒazat-e bædæni; тяжёлое н. مجازات سخت modʒazat-e sæxt.

наказа́емый юр. مستوجب جزا mostoudʒeb-e dʒæza.

нака́зывать 1. (карать) تنبیه tænbih k., مجازات کردن modʒazat k.; 2. (приказа́ывать) سفارش دادن sefareʃ dadæn.

накалённый تابان taban, تاب tab-amædæ.

нака́ливани||е تابش tabeʃ; лам-почка ~я لامپ الکتریکی lamp-e elektriki.

нака́ливать تاب آوردن tab aværdæn; ~ся تاب آمدن tab amæ-dæn.

нака́лить, ~ся см. нака́ливать, ~ся.

нака́лывать см. колоть.

накану́не روز قبل ruz-e qæbl; н. вёчером شب قبل ʃæb-e qæbl; вёчером н. того́ дня شب آن روز ʃæb-e an ruz.

нака́пать (по ка́пле) چکانیدن tʃækanidæn.

нака́пывать см. нака́пать.

накача́ть см. нака́чивать.

нака́чивание تلمبه زنی toloom-bæ-zæni.

нака́чивать 1. تلمبه زدن toloombæ zædæn; 2.: н. шину را باد لاستیک lastik-ra bad k.

наки́дка 1. بالا پوش bala-puʃ, اضافه ʃenel; 2. (приба́вка) ezafæ.

наки́дывать 1. انداختن ændaх-
tæn; н. пальто́ на́ плечи پالتورا
paltu-ra duʃ ændaх-
tæn; 2. (о деньгáх) اضافه کردن
ezafæ k.; н. цену́ рaбaлa бoрдeн qejmæt-ra bala bordæn; ~ся (на)
قهجماæt-ra bala bordæn; ~ся (на)
حملة کردن rixtæn, ريختن (به)
hæmlæ k.

наки́нуть, ~ся см. накидывать,
~ся.

на́кипь كف kæf (на жидкoс-
ти); ته گیری tæh-giri (на котлe);
снимáть н. كف گرفتن kæf ge-
geftæn.

наклáдка 1. (искусственная ко-
сá) گیس عاریه gis-e arijæ; 2.: рeль-
совая н. ж.-д. دوراهی do-rahí.

накладна́я بار نامه bar-namæ.

накладн||ой: ~ые расхóды مخارج
مأخارەدژ-e ezafi.

наклáдчик тип. کاغذ بسته ka-
qæz-bedeñ.

наклáдывать 1. گذاشتن gozaʃ-
tæn; н. поvéрх чeгo-л. روی چیزی
ru-je tʃiz-i gozaʃtæn, گذاشتن
ru-je tʃiz-i qæ-
gar dadæn; н. уголь в пeчку ذغال
gozaʃtæn; 2. پر کردن por k. (напол-
ня́ть); بار کردن bar k. (нагружа́ть);
◇ н. на себя روی خود کشی کردن

xod-koʃi k.; н. шов (на рáну) بخیه
bæxjæ zædæn.

наклéивание الصاق elsaq; نصب
pæsb; چسپاندن tʃæspandæn (-e); н.
мáрки اصاق تمبر elsaq-e tæmbr;
н. о́бъявлéний на́ стену نصب
(الصاق) اعلانات بدیوار pæsb-e
(elsaq-e) eʔlanat be divar.

наклéивать (на что-л.) روی
چسپاندن tʃæspandæn.

наклéить см. наклеивать.

наклóн تمایل tæmajol; سرازیری
særaziri, نشیب neʃib (склон).

наклонéние грам.: неопределён-
ное н. مصدر mæsdær; повелитель-
ное н. امر æmr.

наклонíть, ~ся см. наклонять,
~ся.

наклóнно بطور سرازیر be
tour-e særazir, بطور مایل be tour-e
majel.

наклóнность تمایل tæmajol.

наклóнн||ый مایل majel; سرازیر
særazir, سراسیمه særaʃib; ~ая плóс-
кость سطح مایل sæth-e majel.

наклоня́ть خم کردن hæm k.,
متمایل کردن motæmajel k.; н. го-
лову سر را خم کردن sær-ra hæm k.;
~ся خم شدن hæm ʃ., متمایل شدن
motæmajel ʃ.; ~ся над чем-л. روی
چیزی خم شدن ru-je tʃiz-i hæm ʃ.

наковáльня **سندان** sendan.

нако́жн||ый **جلدی** dzeldi; -ая
болéзнь мед. **مرض جلدی** mæraez-
-e dzeldi.

наколéнник **زانو بند** zani-
-bænd.

накол||óть 1. см. колотъ; н.
дров **هيزم شکستن** hizom šekæstæn;
2.: н. палец игóлкой **انگشت را**
سوزن زدن ængost-ra suzæn zæ-
dæn, **سوزن را با نگشت فرو کردن**
suzæn-ra be ængost foru k.

наконéц 1. (в концé концóв)
آخر be-l-æxeræ, **آخر چه** axer;
что вы, н., хотíte сказáть?
میخواهید بگوئید axer tʃe mixahid
begujid; 2. (в заключéние) **در خاتمه**
dær xatemæ.

наконéчник **سر نوک** sær, nok
pok; одéть н. на карандаш **سر نوک**
را گذاشتن sær-e medad-ra
gozaštæn; металлйческий н. **نک**
فلزی pok-e (sær-e) felezzi;
н. лёйки **سر آب پاش** sær-e ab-paš.

накопíть, -ся см. накоплять,
-ся.

накоплéние **جمع آوری** dzæm'-
-aværi; **تراکم** tærakom.

накоплáть **جمع کردن** dzæm' k.,
ذخیره کردن zæxiræ k.; н. дéньги
پول جمع کردن pul dzæm' k.;

پول پس انداز کردن pul pæs-ændaz
k.; -ся **جمع شدن** dzæm' š.

накоптíть (о лампе, керосíнке)
دود کردن dud k.

накормíть **غذا دادن** qæza da-
dæn; **خورانیدن** xoranidæn.

накрахмáленный **آهار دار**
ahar-dar.

накрахмáливать **آهار زدن**
ahar zædæn.

накрахмáлить см. крахмали-
вать.

на́крест **بشکل صلیب** be šekl-e
sælib, **چلیپاوار** tʃælipavar; с рука-
ми сло́женными крест-н. **دست**
بسینه dæst be sinæ.

накрывáть 1. **پوشیدن** rušidæn,
پوشانیدن rušanidæn; н. что-л. **روی**
را پوشانیدن rušanidæn; н. на стол **سفره**
انداختن sofræ ændaxtæn; 2. **فریب**
(обманúть; обсчитáть) **مغبون**

کردن mæqbun k.; 3.: н. с полич-
ным **در عین عمل گرفتار کردن** dær
ejn-e æmæl gereftar k.; -ся чем-л.

چیزی را روی خود کشیدن tʃiz-i-ra
ru-je xod kæšidæn; -ся простынёй
ملافه روی خود کشیدن mælafæ
ru-je xod kæšidæn.

накрýть см. накрывать.

накурíвать см. накурить.

ناکور||یت کشیدن (سیگار) zijad (sigar) kæʃidæn (мно́го ку-
рѣть); پر از دود کردن por æz
dud k. (напо́лнить ды́мом); здесь
اینجا زیاد سیگار کشیده اند
indza zijad sigar kæʃidæ-ænd.

نالارآت وضع کردن væz' k.,
تحميل کردن tæhmil k.; н. тяжё-
лый налог سنگین را تحميل
malljat-e sængin-ra tæhmil k.;
н. обязанность (на когó-л.) (بکسی)
væzifæ-ra tæhmil k.; н. запреще́ние
منع جریمه mæn' k.; н. штраф
دزیمه dʒærimæ k.

نالادитъ см. налаживать.

نالаживать درست کردن do-
rost k., مرتب کردن morættæb k.,
براه انداختن be rah ændaxtæn,
بجریان انداختن be dʒæræjan ændax-
tæn; -ся درست شدن dorost ʃ.,
براه افتادن be rah oftadæn,
بجریان افتادن be dʒæræjan oftadæn.

налгать دروغ گفتن doruq gof-
tæn.

налéво چپ (دست) tæ-
ræf-e (dæst-e) tʃær, دست چپ dæst-
e tʃær; поверну́ть н. طرف (دست)
tæræf-e (dæst-e) tʃær
پیچیدن pitʃidæn; н. от вас
طرف چپ dær tæræf-e tʃær-e ʃoma.

налегать 1. ¶ (опира́ться) (на
что-л.) تکیه کردن tækijæ
k.; 2. фиг. (старáться) سعی و
sæ'i væ kuʃeʃ k. کوشش کردن

налёт 1. (набѣг) tæha-
dʒom, تاخت و تاز taxt-o-taz, حمله
hæmlæ, هجوم hodʒum; غارت qaræt
(грабёж); 2.: н. на языке بار мед.
bar-e zæban.

налету در هوا dær hæva.

налéчь см. налегать.

наливátъ ریختن rixtæn; پر
کردن por k. (наполня́ть); н. чай
چائی را از قوری بفنجان ریختن
tʃai-ra æz quri be fendʒan rixtæn; н. бутыл-
ку водо́й آب (از) botri-ra ba (æz) ab por k.;
-ся 1. (наполня́ться) پر شدن por ʃ.;
2. دانہ بستن danæ bæstæn (o
зерне́); رسیدن ræsidæn (o пло́дах).

наливн||ой: -бе колесо́ мех.
تفرخ آبی tʃærx-e abi (ab);
-бе я́блоко سیب sib-e ab-
dar; -бе судно́ (для не́фти) کشتی
kæʃti-je hamel-e næft.

нали́вши||йся: -еся кро́вью гла-
zâ چشمهای خون گرفته tʃæʃmha-
-je xun gereftæ.

налипа́ть (на что-л.) (بچیزی)
تفاسپیدن tʃæspidæn.

налипнуть *см.* налипать.

налить, ~ся *см.* наливать, ~ся.

налицо 1. حاضر hazer; быть н. حاضر بودن hazer b.; все были н. همه حاضر بودند hæmæ hazer budænd; 2. موجودى moudzudi; н. в кассе оказалось 20 туман موجودى پول در صندوق بيست تومان بود moudzudi-je pul dær sænduq bist tuman bud.

наличие وجود vudzud.

наличность||ь *комм.* موجودى moudzudi (денег, товара); پول نقد pul-e næqd (денежная); н. кассы موجودى صندوق moudzudi-je sænduq; в ~и نقدا næqdæn; иметь в ~и موجود داشتن moudzud dæstæn.

наличн||ый 1. حاضر hazer, موجود moudzud; н. состав پرسنل (фр. personnel) (служащих); 2. *комм.*: н. расчёт تاديه به پول næ'dijæ be pul-e næqd; ~ые деньги پول پول næqd; заплатить ~ыми وجه را نقدا پرداخت vædʒh-ra næqdæp pærdæxt kærdæn.

налог مالیات malijat (в ед. и мн. числах), باج badʒ; дорожный н. مالیات راه badʒ-e rah, مالیات malijat-e rah; денежный н. مالیات

مالیات نقدی malijat-e næqdi; натураль-
ный н. *см.* натуральный; косвен-
ные ~и مالیات غیر مستقیم malijat-e qejr-e mostæqim; прямые ~и مالیات مستقیم malijat-e mostæqim; подоходный н. مالیات بر عایدات malijat bær ajedat; земельные ~и مالیات ارضی malijat-e ærzi; обложение ~ами وضع مالیات væz'-e malijat, بندی مالیات malijat-bændi; облагать ~ами (кого-л.) (بر کسی) مالیات بستن malijat bæstæn; облагаемый ~ами مالیات bede malijat-bedeh; взыскание ~а وصول مالیات vosul-e malijat.

налоговый مالیاتی malijati.

налогоплательщик مالیات bede malijat-bedeh.

наложение وضع væz', تحميل tæhmil; н. ареста توقیف touqif.

наложенн||ый: ~ым платёжом عند التادیه endæ-t-tæ'dijæ; почтовые отправления с ~ым платёжом مرسولات عند التادیه mærsulat-e endæ-t-tæ'dijæ.

наложить *см.* налагать; н. взыскание مواخذہ کردن mo'axezæ k.

нам (дат. пад. от «мы») بما be ma.

намагни́тить, ~ся *см.* намагничивать, ~ся.

намагнйченый مقناطیسی شده mæqnatisi ʃodæ.

намагнйчивание مقناطیسی کردن mæqnatisi k.

намагнйчивать مقناطیسی کردن mæqnatisi k.; ~ся مقناطیسی شدن mæqnatisi ʃ.

намáзывать مالیدن malidæn; н. маслом روغن مالیدن rouqæn malidæn; ~ся مالیده شدن malidæ ʃ.

намáсливать روغن زدن rouqæn zædæn, چرب کردن ʃærb k.

намáслить см. намасливать.

намáтывать پیچیدن pitfidæn; клавир کلاف کردن kælaf k., клубок کلافه کردن kælafæ k. (моток, клубок).

намáчивать تر کردن tær k., خیس کردن xis k.

намёк کنایه eʃaræ, اشاره ke-pajæ.

намека́ть اشاره کردن eʃaræ k., بطور کنایه گفتن be tour-e kenajæ goftæn, کنایه گفتن kenajæ goftæn.

наме́кнуть см. намекать.

намерева́ться قصد داشتن qæsd daʃtæn, قصد کردن qæsd k.; н. что-л. сделать قصد کاری را داشتن qæsd-e kar-i-ra daʃtæn (k.).

наме́рен||ие مقصود qæsd, نیت nijjæt; доброе н. مقصود, نیت nijjæt; с ~нем hosn-e nijjæt; с ~нем

بقصد be qæsd(-e), بنیت be nijjæt(-e); без ~ия غیر عمدی qejr-e æmdi; моё н. заключа́ется в том, что́бы... قصد qæsd-e mæn in-æst ke...; у него́ не́ было друго́го ~ия او هیچ مقصودی نداشت krome... u hiʃ mæqsud-i nædaʃt dʒoz in ke...

наме́ренно عدا æmdæn.

наме́ренный عمدی æmdi, قصدی qæsdí.

наме́стник قائم مقام qajem-mæ-qam, جانشین dʒa-neʃin.

наме́тать كوك زدن kuk zædæn.

наме́тить, ~ся см. намечать, ~ся.

наме́тывать см. наметать.

наме́чать 1. طرح کردن tærh k., در نظر گرفتن dær næzær gereftæn, پیش بینی کردن piʃ-bini k.; 2. علامت گذاشتن (métit) æla-mæt gozaʃtæn, نشان کردن neʃan k.; ~ся در نظر گرفته شدن dær næzær gereftæ ʃ., پیش بینی شدن piʃ-bini ʃ.; ~ся кандидатом kandidátom kandid ʃ.

намока́ть تر شدن tær ʃ., خیس شدن xis ʃ.

намо́кнуть см. намокать.

намо́рдник پوز بند puz-bænd; надева́ть н. پوز بند زدن puz-bænd zædæn.

намѳрщивать چين دادن tʃin
dadæp, نوب چروك tʃoruk k.; н.
лоб پيشاني را چين دادن piʃani-
-ra tʃin dadæp.

намѳрщить см. наморщивать.

намотать см. наматывать.

намочить см. намачивать.

намыв геол. رسوب rosub.

намывной геол. رسوبي rosubi.

намыливать см. мылить.

нанести см. наносить.

нанйзывать (به) نخ كشیدن
(be) pæx kæʃidæp, نخ کردن pæx
k., بند كشیدن bænd kæʃidæp.

наниматель کار فرما kar-færma,
استخدام کننده estexdam konændæ
(рабѳчих, слѳжающих); مستأجر
mostæ'dʒer (помещения).

нанимать اجير کردن ædʒir k.,
مزدور کردن mozdur k. (людѳй);
اجاره کردن edʒaræ k. (помеще-
ние).

Нанкин гор. نانكن nanken.

нанѳс геол. رسوب rosub.

наносить 1. (приносить) آوردن
aværdæp; 2. (кому-либо что-либо)
وارد کردن vared k.
(aværdæp); н. ущерб кому-л. بکسی
(aværdæp); н. удар (кому-л.) (بکسی)
وارد کردن vared k.; н. удар (кому-л.)
ضربت وارد آوردن (نواختن) zæ-

bæt vared aværdæp (nævaxtæn); н.
оскорбление بی احترامی کردن
bi-ehterami k.; н. поражение (ко-
мѳ-л.) (کسی را) شکست دادن ʃe-
kæst dadæp, مغلوب کردن mæq-
lub k.; 3. геол. (песѳк, ил) رسوب
rosub k., گذاشتن rosub gozaʃtæn; 4. (на карту)
طرح کردن tærh k.

нанѳсный геол. رسوبي rosubi.

нанять см. нанимать.

наоборот بر عکس bær æks,
بالعکس be-l-æks.

наобѳм см. наугад.

наотрез قطعا qæt'æp; بطور
قطع be tour-e qæt'.

наѳщупь کور کورانه kur-ku-
rapæ.

нападать (بر) حمله کردن
hæmlæ k., هجوم آوردن (بر)
hodʒum aværdæp; вы всегда на ме-
ня -даёте разг. شما همیشه از من
ايراد ميگيريد ʃoma hæmiʃæ æz
mæn irad miʒirid.

нападающий حمله کننده hæm-
læ konændæ.

нападѳние (به) حمله hæmlæ,
هجوم hodʒum.

напѳивать 1. آب دادن (به) ab
dadæp, سيراب کردن sirab k.;
2. (винѳм) مست کردن mæst k.

напа́||сть *см.* нападать; на него́
'-л страх ترسش گرفت tærs-æʃ
gereft.

напéв آهنگ ahæng, مقام mæ-
qam.

напéвátъ آواز خواندن avaz
xandæn; زمزمه کردن zæmzæmæ
k. (*тихим гóлосом*).

наперекóр علی رغم æla ræqm
(-e), برخلاف bæx xelaf(-e).

напёрсток انگشتانه ængostanæ.

напéть *см.* напевать; н. грам-
мофóнную пластíнку صفحه را پر
کردن sæhfæ-ra por k.

напéчátать چاپ کردن tʃap k.,
طبع کردن tæb' k.

напíвátъся 1. (*выпíвátъ что-л.*)
خوردن xordæn; 2. (*уто́лътъ*
жа́жду) سیر شدن sir ʃ.; 3. (*пья́ным*)
مست شدن mæst ʃ.

напíльник سوهان suhan.

напíсátъ *см.* писать.

напíтátъ, -ся *см.* напíтывать,
-ся.

напíт||ок مشروب mæʃrub (*мн.*
مشروبات mæʃrubat); алкогóль-
ные -ки مشروبات الکلی mæʃru-
bat-e ælkoli, مسکرات moskerat;
прохлади́тельные -ки مشروبات
خنک mæʃrubat-e xonok ko-
nændæ.

напíтывать 1. (*кормíть*) سیر
کردن sir k.; 2. (*пропíтывать*)
اشباع eʃba' k.; -ся 1. سیر
شدن sir ʃ.; 2. اشباع شدن eʃba' ʃ.

напíтъся *см.* напíваться.

наплýв تراکم tærakom.

наподо́бие مثل mesl(-e), مانند
manænd(-e), شبیه ʃæbih.

напо́ить *см.* напáивать.

напока́з از روی خود نمائی
æz ru-je xod-næmai; выставя́ть н.
داده جلوه dzelvæ dadæn.

напо́лнить, -ся *см.* напóлнять,
-ся.

напóлнять (*чем-л.*) (از چیزی)
پر کردن por k., مملو کردن mæm-
lou k.; н. что-л. водо́й را چیزی
تفیز-ی-را abgir k.; -ся
پر شدن por ʃ., مملو شدن mæm-
lou ʃ.; -ся до краёв لبریز شدن
læb-riz ʃ.

наполо́вину نصف nesf, نصفه
nesfæ, نیمه nim; کار نیمه
کار را نا تمام nesfæ-
kar-ra na-tæmam gozaʃtæn,
انجام دادن کار را ناقص
kar-ra na-qes ændʒam dadæn.

напо́минáние (*о чем-л.*) (از چیزی)
یادآوری jad-aværi, تذکر tæzækkor.

напо́минátъ یادآوری کردن
jad-aværi k.

напóмнить см. напóминать.

напóр فشار fəʃar.

напóслéдок بالاخره be-l-æxeræ,
 خاتمه dær xatemæ.

напράвить, ~ся см. направ-
 лять, ~ся.

напράвлén||ие 1. جهت dʒehæt
 (мн. جهات dʒehat); سمت sæmt,
 جهت tææf; н. ветра باد
 dʒehæt-e bad; н. течéния سمت
 sæmt-e dʒææjan; по ~ию
 к мóрю دریا be tææf-e
 dærja; по ~ию к Ширáзу سمت
 be sæmt-e ʃiraz; в противо-
 полóжном ~ии برخلاف جهت
 bæx xelaf-e dʒehæt; он пошёл по
 ~ию к своему дóму بطرف خانه
 be tææf-e xapæ-je
 xod ræft; глáвное н. удáра воен.
 dʒehæt-e omdæ-je
 hæmlæ; 2. (дéла и пр.) ارجاع er-
 dʒa'(-e); 3.: н. газéты ماسلك
 mæslæk-e ruz-памæ.

напράвлять 1. قراول رفتن
 qæravol ræftæn (орýдие); н. путь
 азem ʃ.; н. своё внимá-
 ние на что-л. توجه خود را بچیزی
 tævædʒdʒoh-e xod-ra
 be ʃiz-i mæ'tuf daftæn; н. что-л. ко-
 мý-л. چیزی را بکسی رجوع کردن
 ʃiz-i-ra be kæs-i rodʒu' k.; 2. تیز

تیغ را تیز کردن tiz k.; н. бритву
 عازم شدن tiq-ra tiz k.; ~ся
 азem ʃ., عزیزمت کردن æzlmæt k.

напράво طرف (дст) راست tæ-
 ræf-e (dæst-e) rast, دست راست
 dæst-e rast.

напράсно бiхóд, بیهوده
 bihudæ; бiфáйдə بی فایده bi-fajedæ (беспо-
 лёзно); н. вы тудá пошлi بی
 бiхóд анджа رفتید
 bixod andʒa ræf-
 tid.

напράсн||ый бiфáйдə bi-fajedæ,
 бiхóдə bihudæ; عبث æbæs; н.
 труд зəхмəт-ə бi-
 худə, зəхмəт-ə бi-
 фáйдə bi-fajedæ; ~ое обвинéние
 тохмəт-ə бi-æsas; ~ая на-
 дéжда омíд-ə бiхудə;
 все прiнятые мнóю мéры оказá-
 лись ~ы تمام اقدامات من هدر
 tæmam-e eqdamat-e
 mæn hædær ræftæ-æst.

напрímér مثلاً mæsaælæn.

напрокát کرایه ای kerajæi,
 عاریه arljæ; брать н.
 کرایه کردن kerajæ k.; отдавать н.
 کرایه دادن kerajæ dadæn.

напролёт: всю ночь н. تمام
 تەمام-ə ʃæb.

напрóтив 1. رو برو ru-be-ru,
 در مقابل dær moqabel(-e); н. дóма

خانه در مقابل dær moqabel-e ха-
пә, ру بروی خانه ru-be-ru-je ха-
пә; 2. (наоборот) بر عکس bær
æks.

напрягáть: н. все усилия منتها
montæ-ha sæ'i væ kuʃeʃ be æmæl avær-
dæn.

напряжéние فشار kæʃeʃ, کشش
feʃar, قوه کشش qovvæ-je kæʃeʃ;
эл. قوه محرکه الکتریکی qovvæ-
je mohærekæ-je elektriki.

напряжённóй تیره tiræ (о по-
ложéнии); سخت sæxt.

напрямíк بطور راست rast, مستقیم
be tour-e mostæqim; итти
н. راست راه رفتن rast rah ræf-
tæn; говорить н. راست گفتن rast
goftæn, صاف گفتن saf goftæn, رك
صاف و پوست rok goftæn; saf-o-pust-kændæ gof-
tæn.

напрýчь см. напрягать.

напýганный وحشت زده væh-
ʃæt zædæ.

напугáть ترسانیدن tærsanidæn,
بو حشت انداختن be væhʃæt æn-
daxtæn; ترسیدن tærsidæn, -ся
متوحش شدن motævæhheʃ ʃ.

напýдривать پودر زدن pudr
zædæn.

напускáть 1. داخل کردن daxel
k.; н. حوض را в бассейне
houz-ra ba ab por k.; 2.: н. на себя
وانمود کردن va-næmud k., خود را
بچیزی زدن xod-ra be tʃiz-i zædæn.

напускнóй ساختگی saxtægi
(искусственный); ظاهری zaheri
(внéшний).

напустíть см. напускать.

напылíть گرد و خاک کردن gærd-o-xak k.

напы́щенность تكبر tækæbbor
(надýтость); غلبه گی qolombæ-
gi (стíля).

напы́щенный مطمئن motæp-
tæn, با آب و تاب ba-ab-o-tab;
انشا غلبه qolombæ; н. стиль
enʃa-je qolombæ.

наравнé مساوی mosavi,
برابر bærabær; н. с другими
مثل دیگران mesl-e digæran.

нараспáшку: пальтó н. پالتوی باز
paltu-je baz.

нарастáние ازدیاد nomovv,
توسعه touse'æ; н. кри́зис
توسعه بحران touse'æ-je bohran.

нарастáть نمو کردن nomovv k.;
توسعه یافتن touse'æ jaftæn.

наре́з см. нарезка,

наре́зать 1. بریدن boridæn, قطع

کردن qæt' k.; 2. *тех.* (دۇلو вин-
товки) (تفنگ را) xandar k.; н. винт
پیچ را (tofæng-ra) xandar k.; н. винт
پیچ را (pitʃ-ra) moudz-
-dar k.

нарезка боридگی boridægi,
موج پیچ شکاف şekaf; н. винта
موج پیچ moudz-e pitʃ.

нарезни||ой xandar; ~бе
ружьё تفنگ خاندان tofæng-e
xandar.

наре́чи||е 1. (диалéкт) لهجه
læhdzæ; 2. *грам.* قید qejd (мн.
قيود qojud); ~я мёста مکان
qojud-e mækan; ~я врёмени
قيود qojud-e zæman; ~я количе-
ства قيود مقدار qojud-e meqdar;
~я утверждёния قيود تصديق
qojud-e tæsdıq; ~я отрицания
قيود نفی qojud-e næfj.

нарисовáть см. рисовать.

нарицáтельн||ый 1. اسمى esmı;
~ая ценá قیمت اسمى qejmæt-e
esmı; 2.: имя ~ое *грам.* اسم عام esm-
-e amm.

наркóз بی هوشی bi-huʃı.

наркóм (наро́дный комиссáр)
komiser-e melli.

наркомáт (наро́дный комисса-
риáт) komiseri-je melli.

Наркомáт Оборóнной Промыш-
ленности کمیسری ملی صنایع
komiseri-je melli-je sænaje'-e
tædafo'i.

Наркомвнешто́рг (Наро́дный
комиссариáт внéшней торго́вли)
комیسری ملی تجارت خارجه
komiseri-je melli-je tedzaræt-e xaredzæ.

Наркомвнутéл (Наро́дный ко-
миссариáт внúтренних дел) کمیسری
komiseri-je melli-
-je omur-e daxelæ.

Наркомвнутóрг (Наро́дный ко-
миссариáт внúтренней торго́вли)
комیسری ملی تجارت داخله
komiseri-
-je melli-je tedzaræt-e daxelæ.

Наркомвóд (Наро́дный комисса-
риáт вóдного трáнспорта) کمیسری
komiseri-je
melli-je næqlıjæ-je bæhri.

Наркомздрáв (Наро́дный комис-
сариáт здравоохранéния) کمیسری
komiseri-je melli-je se-
hhıjæ.

Наркомзéм (Наро́дный комисса-
риáт земледéлия) کمیسری ملی
komiseri-je melli-je fælahæt.

Наркоминдéл (Наро́дный комис-
сариáт по инострáнным делáм)
комیسری ملی امور خارجه
komiseri-je melli-je omur-e xaredzæ.

Наркомлегпрóm (Нарóдный комиссариáт лёгкой промышленности) **کمیتری ملی صنایع سبك** komiseri-je melli-je sænaʒe'-e sæbok.

Наркомлѐс (Нарóдный комиссариáт леснóй промышленности) **کمیتری ملی صنایع جنگلی** komiseri-je melli-je sænaʒe'-e džængæli.

Наркомместпрóm (Нарóдный комиссариáт мѐстной промышленности) **کمیتری ملی صنایع محلی** komiseri-je melli-je sænaʒe'-e mæhælli.

Наркомоборóны (Нарóдный комиссариáт оборóны) **کمیتری ملی دفاع** komiseri-je melli-je defa'.

Наркомпищепрóm (Нарóдный комиссариáт пищевóй промышленности) **کمیتری ملی صنایع خوراکی** komiseri-je melli-je sænaʒe'-e xoraki.

Наркомпрóс (Нарóдный комиссариáт просвещѐния) **کمیتری ملی معارف** komiseri-je melli-je mæ'aref.

Наркомпúть (Нарóдный комиссариáт путѐй сообщѐния) **کمیتری ملی طرق** komiseri-je melli-je totoq.

Наркомсвѣзъ (Нарóдный комиссариáт свѣзи) **کمیتری ملی پست و تلگراف** komiseri-je melli-je post-o-telegraf.

Наркомсобѐс (Нарóдный комис-

сариáт социáльного обеспѐчения) **کمیتری ملی تأمین اجتماعی** komiseri-je melli-je tæ'min-e edžtema'i.

Наркомсовхóз (Нарóдный комиссариáт зерновóх и животнобóдческих совхóзов) **کمیتری ملی ساوخورزهای غله و حیوانداری** komiseri-je melli-je savxozha-je qællæ væ hejvan-dari.

Наркомтяжпрóm (Нарóдный комиссариáт тяжѐлой промышленности) **کمیتری ملی صنایع سنگین** komiseri-je melli-je sænaʒe'-e sængin.

Наркомфѣн (Нарóдный комиссариáт финáнсов) **کمیتری ملی مالیہ** komiseri-je melli-je malijæ.

Наркомюст (Нарóдный комиссариáт юсти́ции) **کمیتری ملی عدلیہ** komiseri-je melli-je ædlijæ.

наркóтик مخدر moxædder.

наркотическ||ий مخدر moxædder, منوم monævvem; ~ие срѐдства مواد مخدره mævadd-e moxædderæ, ادویة مخدره ædvijæ-je moxædderæ.

нарóд ملت mellæt (мн. ملل mel-læl); مردم mærdom, خلق xælq; русский н. ملت russ; н. Ирана ملت iran; ~ы Европы ملل me-læl-e oğura.

народить, ~ся см. нарождать, ~ся.

наро́дность 1. (наро́д) ملت mel-læt; 2. (национа́льность) ملیت mellijæt.

наро́дни||ый ملی melli; н. комиссáр см. нарком; ~ое хозяйство ملی eqtesadijat-e melli; ~ая словесность ملی ادبیات ædæ-bijat-e melli; н. фронт جبهه tudæ dʒæbhæ-je tudæ.

народо́население جمعیت dʒæ-m'ijæt, نفوس nofus.

нарожда́ть زائیدن zaidæn, متولد ~ся toulid k.; شدن motævællæd ʃ.

нарожде́ние تولد tævællod.

наро́ст گوشت زیادی gušt-e zijadi, لجوم زائده lohum-e zaidæ (на теле); بر آمدگی bæ-r-amæ-dægi; н. на растении زگیل zegil.

нарочі́тый عمدی æmdi, قصدی qæsdî, تعملى tæ'æmmodî.

наро́чно عمداً æmdæn, قصداً qæsdæn; разг. دستی dæsti.

нарсуд (наро́дный суд) محکمه mæhkætæ-je melli.

нару́жное мед. برای استعمال bæraje este'mal-e xaredʒi.

нару́жность صورت ظاهر suræt-e zaher, ظاهر zaher; قیافه qijafæ

(лицо); разг. سر و رو sær-o-gu, صورت sær-o-suræt.

нару́жни||ый خارجی xaredʒi, بیرونی biruni, ظاهری zaherî, صورى surî; ~ые болезни мед. امراض æmraz-e xaredʒi; ~ое почтёние احترام ظاهری ehteram-e zaherî; ~ая поверхность سطح خارجی sæth-e xaredʒi; с ~ой стороны از بیرون æz birun.

нару́жу بیرون birun; выходить н. بیرون رفتن birun ræftæn; выно́сить н. بیرون آوردن birun avær-dæn; дверь открыва́ется н. در بطرف خارج باز میشود dær be tæræf-e xaredʒ baz miʃævæd.

нару́чник دست بند dæst-bænd.

наруш||ать نقض کردن næqz k.; تخلف کردن (از) شکستن tæxællof k., تجاوز کردن (از) tæ-dʒavoz k.; н. закон نقض کردن qanun-ra næqz k., قرار داد را نقض کردن qærar-dad-ra næqz k.; н. правила نظامات تخلف کردن æz nezamat tæxællof k.; н. слово خیال کسی را ناراحت کردن xijal-e kæs-i-ra na-rahæt k.;

н. молчание سکوت را برهم زدن sokut-ra bær-hæm zædæn; ~аться برهم خوردن næqz f; бær-hæm xordæn.

нарушение نقض næqz, تخلف tæxælləf; н. прав تجاوز از حقوق tædʒavoz æz hoquq; н. обязательства نقض تعهدات næqz-ə tæ'æhhodat; н. порядка اختلال انتظام extelal-e entezam.

нарушитель متخلف motæxællef, تجاوز کننده næqz konændæ, tædʒavoz konændæ; н. закона متخلف از قانون motæxællef æz qanun.

наруши|ть, ~ться см. нарушать, ~ся; равновесие تعادل tæ'adol bær-hæm xord.

нарцисс بوم. نرگس nærges.

нарыв دمل dommæl; у меня на пальце н. انگشتم دمل کرده است ængost-æm dommæl kærdæ-æst; н. прорвался دمل سر وا کرده است dommæl sær va kærdæ-æst.

нарывать دمل کردن dommæl k.

наряд 1. لباس lebas (мн. البسه ælbesæ); 2. (отряд) دسته dæstæ; 3. (распоряжение) حکم hokm, دستور dæstur.

нарядить, ~ся см. наряжать, ~ся.

наряжать آراستن arāstæn; ~ся خود آرائی کردن xod-arai k.

насадить см. насаждать.

насаждать 1. (деревья и т. п.) غرس نشانیدن neʃandæn; غرس کردن qærs k; 2. (вводить) معمول کردن mæ'mul k.

насаждение 1. غرس qærs; н. деревьев غرس اشجار qærs-ə æʃ-dʒar; 2. фиг. (распространение) تعمیم tæ'mim.

наседка مرغ کرگ morq-e korg, مرغ کرچ morq-e kortʃ, مرغ خوابانده morq-e xabandæ.

насекомое حشر hæʃæxæ (мн. حشرات hæʃærat).

насекомоядный خوار hæʃæxæ-xar.

население اهالی æhali, نفوس nofus, جمعیت dzæm'ijæt, سکنه sæ-kæpæ; городское н. اهالی شهر æhali-je ʃæhr; мужское н. ذکور zokur; плотность ~я عده نفوس ed-dæ-je nofus.

населённый پر جمعیت por-dzæm'ijæt.

населить см. населять.

населять 1. مسکون کردن mæskun k., پر جمعیت کردن por-dzæm'ijæt k.; 2. (обитать) سکنی داشتن sokna daʃtæn.

наси́живать: н. **روی تخم** ru-je toxm nefæstæn.
نشستن

наси́лие **جور** tæ'æddi, dzour, **زور** zur, **جبر** dzæbr; упо-
требить н. **زور آوردن** zur æværdæn.

наси́ловать **اجحاف کردن** edz-
haf k., **تعدی کردن** tæ'æddi k.;
(**بر**) **فشار وارد آوردن** fesar va-
red aværdæn (*оказывать давлéние*).

наси́лу **بـزحمت** be zæhmæt,
بسختی be sæxti.

наси́льно **بزور** be zur.

наси́лственный **جبری** dzæbri,
قهری qæhri, **جابرانه** dzaberanæ.

насквóзь **از این طرف بان طرف**
æz in tæræf be an tæræf, **از این**
æz in ru be an ru;
2. (*совершéнно*) **بکلی** be-kolli, **تماما**
tæmatæn.

наскóлько 1. (*вопроси́тельное*)
تا چه اندازه tæ qædr, **چقدر** tæ
ændazæ; 2. (*относи́тельное*): н.
تا آنجا که من میدانم mæn midæn
ta andza ke mæn midæn.

наскóро **بعجله** be ædzælæ, **از**
تند æz ru-je setab, **شتاب**
tond-tond.

наскóчить **بر خوردن** bæx-xor-
dæn.

наслади́ться см. наслажда́ться.

наслажда́ться (чем-л.) (*از چیزی*)
لذت بردن lezzæt bordæn, **حظ**
کردن hæzz k., **کیف کردن** kejf k.
наслажде́ние **تمتع** tæmætto',
لذت lezzæt, **حظ** hæzz.

насле́дник **وراث** vares (мн.
وارث vorras), **وارثه** værasæ.

насле́дница **وارثه** varesæ.

насле́дный: н. **وليعهد** væ-
li-æhd.

насле́довать 1. (*кому-л.*) **وارث**
شدن vares ş.; 2. (*что-л.*) **بمیراث**
بردن be miras bordæn.

насле́дственность **وراثت** væ-
rasæt, **وارث** ers, **توارث** tævaros.

насле́дственн||ый **ارثی** ersi,
موروئی mourusi; **~ая болéзнь**
مرض موروئی (ارثی) mæraz-e
mourusi(ersi); **~ые привычки**
عادات موروئی adat-e mourusi.

насле́дств||о **ارث** ers, **میراث**
miras, **وراثت** værasæt; **остави́ть в**
н. (*что-л.*) **بارت گذاردن** be ers gozardæn; **получи́ть что-л.**
в н. **چیزی را بارت گرفتن** tʃiz-i-ra
be ers gereftæn; **лиша́ть ~а**
از اِرت ~ا æz ers mæhrum k.;
перейти по ~у (кому-л.) (بکسی)
بارت رسیدن be ers ræsidæn; **утвер-**
ждение в права́х ~а **تصدیق وراثت ~ا**
tæsdıq-e værasæt.

насло́ение геол. طبقه tæbæqæ
(мн. طبقات tæbæqat).

насме́хаться (над кем-л.) (کسی را) estehza k.,
مسخره mæsxæɾæ k., ریشخند کردن
riʃxænd k.

насмёшка استهزا estehza,
مسخره mæsxæɾæ, ریشخند riʃ-
xænd.

насмёшливо از روی استهزا æz
ru-je estehza, بطور طعنه be tour-e
tæ'næ; بالحن تمسخر آمیز ba læhn-e
tæmæsxor-amiz.

насмёшливый طعنه آمیز tæ'-
næ-amiz, تمسخر آمیز tæmæsxor-
-amiz.

на́сморк мед. زکام zokam; стра-
дать -ом بودن زکام zokam b.,
زکام داشتن zokam daʃtæn; схва-
тить н. زکام شدن zokam ʃ.

насо́с тех. تلمبه tolombæ; воз-
душный н. تلمبه بادی tolombæ-je
badî; всасывающий н. تلمبه تنفسی
tolombæ-je tæpæʃfosi; качать воду
-ом زدن آب ab-ra to-
lombæ zædæn.

на́спех از روی شتاب æz ru-je
ʃetab, از روی تعجیل æz ru-je tæ'-
dzil, بادست پاچی ba dæst-pa-
tʃægi.

наста́вать см. настать.

наста́вить см. наставлять.

наставле́ние نصیحت pæsihæt
(мн. نصایح pæsaɾeh), پند pænd,
اندرز ændærz; дава́ть н. نصیحت
pæsihæt k.

наставля́ть 1. (плдмье и пр.)
تکه دادن tekæ dadæn; 2. (давдмь
наставле́ния) نصیحت کردن pæsi-
hæt k.

наста́ивать (на чём-л.) (در چیزی)
اصرار esrar k., اصرار داشتن
esrar daʃtæn.

наста́ить آمدن amædæn, رسیدن
ræsidæn; تابستان آمد -لو tabestan amæd.

на́стежь: открыть окно́ н. پنجره
را چهار طاق باز کردن pændzæ-
ræ-ra tʃehar-taq baz k.

настига́ть رسیدن ræsidæn, فرا
رسانیدن læra ræsidæn.

насти́гнуть см. настигать.

насти́л چوب کش tʃub-kæʃ (де-
ревя́нный).

настила́ть گذاشتن gozaʃtæn;
فرش کردن fæɾʃ k. (пол); تخته
بندی کردن tæxtæ-bændi k. (дос-
ки).

насти́льный: н. вы́стрел см. вы-
стрел.

насти́чь см. настигать.

насти́лать см. настилать.

настой **خيسانده** xisandæ; н. чая **چائی دم شده** tʃai dæm ʃodæ.

настойчиво **با صرار** be esrar.

настойчивость **اصرار** esrar, **پا فشاری** pa-feʃari.

настойчивый **مصر** moserr; **اصرار** laɖʒudʒ (*упрямый*); **آمیز** esrar-amiz (*как прилагательное*).

настойлько **اینقدر** in qædr, **بقدری** be qædr-i; н., что... **از بسکه** æz bæske..., **تا این درجه** ta in dæraɖʒæ; **удар был н. силен, что он лишился чувств** **ضربت بقدری سخت** zærbæt be qædr-i sæxt bud ke u bi-huʃ ʃod; н. — **насколько** **همان قدر که** hæman qædr ke...

настойльн||ый **رو میزی** ru-mizi; **~ая лампа** **چراغ** tʃeraq-e ru-mizi; н. **телефон** **رو** telefon-e ru-mizi.

настороже: быть н. **مراقب** moraqeb b; **گوش بزنگ بودن** guʃ be zæng b.

настойни||е **اصرار** esrar; по моему **~ю** **باصرار** be esrar-e mæn.

настойтельн||ый **مبرم** mobræm, **~ая просьба** **ضروری** zæguri; **خواهش ضروری** xaheʃ-e zæguri.

настоять *см.* настаивать; **موفق شدن** movæffæq ʃ. (*добиться*).

настояться **پر رنگ شدن** por-gæng ʃ.

настоящ||ий 1. **حاضر** hazer, **کنونی** konuni, **فعلى** fe'li (*о времени*); **~ее время** *грам.* **زمان حال** zæman-e hal; в **~ее время** **فعلا** fe'læn, **حاليه** haliʃæ; 2. **اصل** æsl (*подлинный*); **حقیقی** hæqiqi (*сущий*); н. **документ** **اصل سند** sænæd-e æsl; н. **шёлк** **ابریشم اصل** æbrišom-e æsl; н. **учёный** **عالم حقیقی** alem-e hæqiqi; **~ие цветы** **گلهای طبیعی** golha-je tæbi'i.

настраи||вать 1. (*музыкальный инструмент*) **کوک کردن** kuk k.; 2. (*против кого-л.*) **(بر علیه کسی)** **تحریر** tæhriz k., **اغوا کردن** eqva k. (*подстрекать*).

настроени||е **حال** hal, **حوصله** housælæ; **быть в ~и** **داشتن** housælæ daʃtæn; **быть в ~и что-л. делать** **حال چیزی را داشتن** tʃiz-i-ra daʃtæn; **быть в хорошем ~и** **سر دماغ بودن** sær-e dæmaq b.; **привести кого-л. в хорошее н.** **کسی را سر دماغ (سر حال) آوردن** kæs-i-ra sær-e dæmaq (sær-e hal) aværdæn.

настроить *см.* настраи́вать.

наступательный *تعرضى* tæ'ærozi, *تهاجمى* hæmlæi, *حمله اى* hæmlæi, *اتحاد تعرضى* et-tehad-e tæ'ærozi.

наступать 1. (нозой) پا گذاشتن pa gozaftæn; 2. (о времени) رسیدن ræsidæn, آمدن amædæn, شدن so-dæn, پیش آمدن piş amædæn; 3. воен. پیش رفتن dželou ræftæn, رفتن piş ræftæn.

наступать *см.* наступать; ~йл вечер شب شب sæb šod, شب شب sæb amæd; ~ила весна bæhar amæd; ~ил срок موعد پرداخت پول mou'ed-e pærdaxt-e pul ræsidæ-æst; ~ил кризис بحران bohran piş amæd.

наступление 1. رسیدن ræsidæn(-e), پیش آمد piş-amæd; н. весны (پیش آمد) ræsidæn-e (piş-amæd-e) bæhar; 2. воен. پیشروی piş-rævi, تعرضى tæ'ærozi; *حمله* hæmlæi; общее н. تعرضات عمومى tæ'ærozat-e omumi.

настурция *бот.* گل لادن gol-e ladæn.

насухо: вытереть н. خشك کردن xoşk k.

насу́щный ضرورى zæguri (необходимый); *حياتى* hæjati (жизненный); *مبرم* mobræm (настоятельный); н. вопросى مسئله ضرورى mæš'ælæ-je zæguri; ~ая нужда *احتياج مبرم* ehtijadz-e mobræm.

насчёт در خصوص dær xosus (-e); н. этого در این خصوص dær in xosus.

насчитать *см.* насчитывать.

насчитывать حساب کردن he-sab k., شمردن šomordæn; наш город -аёт 40 000 жителей جمعیت شهر ما بالغ بچهل هزار نفر است džæm'ijæt-e šæhr-e ma baleq be tše-hel hæzar næfær-æst.

насыпать ریختن rixtæn (*сыпать*); پر کردن por k. (*наполнять*); н. мукы в мешок آرد توى موشوك ard tu-je kisæ rixtæn; н. мешок мукы پر آرد پر kisæ-ra ba ard por k.

насыпать *см.* насыпать.

насыпь خاکریزی hak-rizi.

насы́тить, ~ся *см.* насыщать, ~ся.

насы́щать 1. (чем-л.) (از چیزی) سیر کردن sir k.; н. голодного گرسنه را سیر کردن gorosnæ-ra sir k.; 2. хим. اشباع کردن (از) efba' k.; н. воздух влагой هوا را از رطوبت

اشباع کردن hæva-ra æz rotubæt
 آرتش n. армию техникой ešba' k.;
 ارتش را تکنیکی نمودن arteš-ra tekni-
 ki næmudæn; н. рынок товарами bazar
 بازار از اجناس پر (مالامال) کردن æz ædʒnas por (malamal) k.; ~ся

1. (о голодном) سیر شدن (از) sir
 š.; 2. хим. اشباع شدن (از) ešba š.

насыщение 1. سیر نمودن sir
 næmudæn(-e); 2. хим. اشباع ešba'.

насыщенный хим. مشبع moš-
 bæ'; پر (از) por, مملو mæmlou
 (наполненный).

наталкивать: н. когó-л. на
 мысль کسی را بفکر انداختن kæs-
 -i-ra be fekr ændaxtæn; ~ся на за-
 труднения دچار اشکالات شدن
 došfar-e eškalat š.

натапливать گرم کردن gærm k.

натереть см. натирать.

натирание مالش maleš, دلك
 dælk.

натирать 1. مالیدن malidæn;
 н. воском موم کشیدن mum kæš-
 idæn, مومی کردن mumi k.; н. са-
 лом چرب زدن tʃærb zædæn; 2. (на
 тёрке) رنده کردن rændæ k.; 3. (о
 сапогѣ и пр.) زدن zædæn; боти-
 нок натёр мне ногу پوتین پایمرا ногу
 putin pa-jæm-ra zæ-
 dæ-æst.

натиск حمله hæmlæ, هجوم ho-
 dʒum, تهاجم tæhadʒom.

натопить см. натапливать.

натошак در حال ناشته dæɾ hal-
 -e naštæ.

натр хим. نظرون nætrun.

натрий хим. سودیوم (фр. so-
 dium), ناتریوم (фр. natrium).

натур|а طبیعت tæbi'æt, فطرت
 fetræt; по ~e طبعاً tæb'æn, طبیعتاً
 tæbi'ætæn, ذاتاً zataæn; платить на-
 лог ~ой جنسا پرداختن malijat-ra dʒensæn pærdaxtæn; у не-
 го здоровая н. اوسالم المزاج است
 u salem-ol-mæzadz-æst.

натуральный طبیعی tæbi'i, ذاتی
 zati; جنسی dʒensi; н. шелк ابریشم
 æbrišom-e tæbi'i.

натягивать کشیدن kæšidæn,
 سخت (محکم) کشیدن seft (moh-
 kæm) kæšidæn; н. верёвку طناب
 tænab-ra kæšidæn; н. удила
 دهنه را کشیدن dæhæpæ-
 -ra kæšidæn; н. на себя одеяло
 پتورا بروی خود کشیدن pætu-ra
 be ru-je xod kæšidæn.

натяжение کشش kæšəš.

натянут|ый 1. کشیده kæšidæ,
 سخت seft; 2. физ. زورکی zuræki
 (принуждённый); تیره tigræ (омра-
 чённый); ~ая улыбка لب خند

لَاب-خَند-ه زورکی læb-xænd-e zuræki; ~ые отношения روابط تیره rævabet-e tiræ.

натянуть см. натягивать.

наугад حدسا hædsæn.

наука 1. علم elm (мн. علوم olum), دانش mæ'refæt, دانەش; естественные علوم طبیعی ~и علوم olum-e tæbi'i; точные علوم olum-e dæqiqæ; 2. (урок) این برای شما درس dærs; это вам н. این برای شما درس است in bæraje şoma jæk dærs-i-st.

научить (кого-л.) یاد (بکسی) (кسی را) آموختن jad dadæn, amuxtæn; ~ся (чему-л.) (چیزی را) آموختن jad gereftæn, amuxtæn, فرا گرفتن færa gereftæn.

научно-исследовательский: н.-и. институт انستیتوی تحقیقات علمی enstitu-je tæhqiqat-e elmi.

научный علمی elmi; ~ые учреждения مؤسسات علمی mo'æs-sæsat-e elmi; ~ые книги کتب علمی kotob-e elmi; н. метод أسلوب علمی oslub-e elmi.

нафталин نفتالین næftalin.

нахал پرو bi-hæja, بی حیا, گستاخ gostax.

нахальный پرو bi-hæja, بی حیا, پرو

bi-hæja; گستاخانه gostaxanæ (в значении прилагательного).

нахальство پرو بی حیا bi-hæja, گستاخی gos-taxi.

нахлобучивать: н. شالکوی کلاه kolah-ra ru-je guş kæfidæn.

нахлобучить см. нахлобучивать.

нахмуренный (روی) در هم (ru-je) dær-hæm kæfidæ.

нахмуривать: н. روی در هم (ru-je) dær-hæm kæfidæn, اخم کردن æxm k.

нахмурить см. нахмуривать.

наход||ить 1. پیدا کردن pejda k., یافتن jaftæn; کشف کردن kæşf k. (открывать); н. زغال سنگ را کشف کردن mæ'aden-e zoqal-e şæng-ra kæşf k.; н. پول را پیدا کردن pul-ra pejda k.; н. украденные вещи اسباب مسروقه را کشف کردن æsbab-e mæsruxæ-ra kæşf k.; 2. (полагать, считать) دانستن danestæn; н. کسی را умным کس-i-را اقل دانستن kæs-i-ra aqel danes-tæn; как вы его ~ите? اورا چطور ~ите? u-ra tje tour mibinid.

наход||иться 1. (пребывать): н. в добром здоровье سالم بودن sa-

начальник رئیس ræ'is (мн. رؤسا ro'æsa); воен. فرمانده fæg-mandeh; н. генерального штаба ستاد آرتش ræ'is-e setad-e

arteſ; н. штаба رئيس ستاد ræ'is-
-e setad; н. отряда رئيس دسته ræ-
'is-e dæstæ; н. отдела رئيس شعبه ræ'is-e fo'bæ; н. канцелярии رئيس دفتر ræ'is-e dæftær.

начальн|ый ابتدائي ebtedai,
начальн|ый moqæddæmati; -ая школа
مدرسه ابتدائي mædræsæ-je ebte-
dal, دبستان dæbestan; -ая грам-
матика دستور (صرف و نحو) dæstur (særf-o-
-næhv)-e ebtedai (moqæddæmati);
образование تحصیلات ابتدائي tæhsilat-e ebtedai.

начальство اولیای امور oulija-je
omur, رؤسا ro'æsa; находится
در تحت حکم کسی под -м кого-л. dær tæht-e hokm-e kæs-i b.
начатки مقدمات moqæddæmat,
اصول osul.

начать, -ся см. начинать, -ся;
он начал читать книгу شروع
کرد به خواندن کتاب foru' kærd be
xandæn-e ketab.

начд|ив (начальник дивизии) वो-
ен. فرمانده لشکر færmāndeh-e læſ-
kær, سر لشکر sær-læſkær.

начерно; писать н. مینوت minut nevestæn;
مسوده mosævvædæ k.

начертательн|ый: -ая геомёт-

рия هندسه ترسیمي hændæsæ-je
tærsimi.

начинание اقدام eqdam.

начина|ть شروع کردن foru' k.,
آغاز کردن aqaz k.; н. рабóту
کار را شروع کردن kar-ra foru'
k.; -ться شروع شدن foru' ſ.; урок
درس شروع میشود dærs
foru' miſævæd.

начинающий کننده شروع foru'
konændæ, آغاز کننده aqaz konæn-
dæ, مبتدی mobtædi.

начиная: н. گرفته از... и до...
از... gereftæ ta... تا æz...

начинить см. начинять.

начинка لای lai; دولمه dolmæ
(в кушаньях):

начинять 1. (наполнять) پر
کردن por k.; 2. (о кушаньях)
دولمه ای کردن dolmæi k.

начисл|ение 1. (действие) حساب
hesab; н. процентов تنزیل hesab-e tænzil,
فرع بندی færbændi; 2. (проц|ент)
فرع færb.

начислить см. начислять.

начислять محسوب داشتن mæh-
sub daſtæn.

начисто 1. (набело) پاک pak;
переписать н. نویس کردن pak-nevis k.; 2. (соверш|енно)
بکلی be-kolli.

неаккуратный **نا مرتب** na-to-

небольшой كوتچك kutʃek, مختصر
moxtəsær, کم kæm; 100 рублей с

~им صد منات و کسری sæd mæ-
nat væ kæsri-i.

небосклон خط افق ofoq, افق
xætt-e ofoq.

небоскрёб آسمان خراش ase-
man-xæraʃ.

небрежно از روی غفلت æz
ru-je qæflæt.

небрежность بی مواظبتی bi-
movazebæti, بی مبالاتی bi-mobalati,
مسامحه mosamehæ, غفلت qæflæt;
по ~и بی مبالاتی æz ru-je
bi-mobalati, از روی مسامحه æz
ru-je mosamehæ.

небрежный غفلت کار qæflæt-
kar, غافل qafel, مسامحه کار mo-
samehækar.

небрѣтый ناتراشیده (صورت)
(suræt-e) na-tæraʃidæ.

небывáлый بی سابقه bi-sabeqæ,
بی نظیر bi-næzir.

небылица افسانه æfsanæ (сказ-
ка); مزخرف mozæxræf (вздор).

небыющѣйся غیر شکستنی qejr-e
ʃekæstæni, شکستنی næʃekæstæni;
~аяся посуда ظروف غیر شکستنی
zoruf-e qejr-e ʃekæstæni.

Нева́р. رود خانه نوا rud-xanæ-
-je neva.

нева́жно: это н. این اهمیت
ندارد in æhæmmijæt nædaræd.

нева́жный 1. (не имеющий зна-
чения) بی اهمیت bi-æhæmmijæt,
نا قابل na-qabel; 2. (плохой) بد
bæd.

невѣдение بی اطلاعی bi-ettela'i,
بی خبری bi-xæbæri.

невѣжа بی ادب bi-ædæb.
невѣжда نادان nadan, جاهل
dʒahel.

невѣжественный نادان nadan,
جاهل dʒahel.

невѣжество نادانی nadani, جهل
dʒæhl; از روی جهالت ~у æz ru-je
dʒæhalæt (nadani).

невѣжливость بی ادبی bi-ædæ-
bi, بی تربیتی bi-tærbijæti.

невѣжливый بی ادب bi-ædæb,
خارج از ادب xaredʒ æz ædæb.

невѣрие بیدینی bi-dini; عدم
ædæm-e e'teqad.

невѣрно بطور نا صحیح be tour-e
na-sæhih, بطور غلط be tour-e qæ-
læt, غلط qælæt; это н. این صحیح
in sæhih (rast) nist.

невѣрность 1. (неправильность)
عدم صحیح ædæm-e sehæhæt; 2. (из-
мена) بی وفائی bi-væfai; خیانت
xijanæt.

невѣрный 1. (неправильный) نا
صحیح na-sæhih, درست na-do-
rost, غلط qælæt; 2. (вероломный)

بی وفا bi-væfa, خائن ха'ен; 3. *рел.*
کافر kafer.

باور نکردنی невероятный
væg pækærdæni.

بی اعتقاد bi-e'te-
qad; بی‌دین bi-din.

محزون mæhzun,
حزن hozn-avæg.

عروس ærus.

زن پسر ærus, زنا
zæn-e pesæg (жена сына);
زن برادر zæn-e bæradæg (жена брата).

ناگهان qæflætæn,
ناگهان pagæhan.

عدم پرداخت ædæm-e
pægdæxt.

غیر مرئی qejr-e
mægi.

1. (невинность)
بی گناهی bi-gonahi,
بی تقصیر bi-tæqsir;
برائت bæra'æt; 2. (де-
ственность) بکارت bækaræt.

1. (невинный) بی
گناه bi-gonah,
بی تقصیر bi-tæqsir;
2. (девственный) بکر bekr.

بی تقصیر bi-
tæqsir.

بی تقصیر bi-tæqsir.

بی مزه bi-mæzæ.

عدم مداخله ædæm-e
modaxelæ; н. во внутрен-

ние дела امور (به) عدم مداخله
ædæm-e modaxelæ dæg (be)
omur-e daxeli.

невнимание см. невниматель-
ность.

بی اعتنائی невнимательность
bi-e'tenai, عدم توجه ædæm-e tæ-
vædzdzo, بی مواظبتی bi-movaze-
bæti.

بی توجه bi-tæ-
vædzdzo, بی دقت bi-deqqæt,
بی مواظبت bi-movazebæt.

بطور غیر واضح be
tour-e qejr-e vazeh.

غیر واضح qejr-e va-
zeh.

تور ماهی گیری tur,
تور ماهی گیری tur-e mahi-giri.

عدم مراجعت 1. (невозвращение)
ædæm-e moradze'æt; 2. (незб-л.)
پس pæs pædadæn(-e).

نا (غیر) مزروع nevod
na (qejr-e) mæzgu'.

افراط کاری nevodzerzhanost
efratkari, بی اعتدالی bi-e'tedali.

مفرط moferet,
بی اعتدال efatkar, بی اعتدال
bi-e'tedal, نا پرهیز na-pærhiz.

نجبران نایز nevostimay
dzobran na-pæzir, غیر قابل
qejr-e qabel-e dzobran.

невозмóжно غیر ممکن است qejr-e motken-æst; éto н. ممکن

motken nist.

невозмóжность عدم امکان ædæm-e emkan.

невозмóжный غیر ممکن qejr-e motken, محال mohal.

невознаградíмый جبران نا پذیر dʒobran na-pæzir.

нево́литель وادار کردن vadar k., مجبور کردن mædʒbur k.

нево́льник برده bændæ, برده فروش bærdæ; торговец ~ами برده فروشی bærdæ-foruʃ; торговля ~ами برده فروشی bærdæ-foruʃi.

нево́льно بی اختیار bi-extijar, بدون اراده bedun-e eradæ.

нево́льный بی اختیار bi-extijar, غیر ارادی qejr-e eradi.

нево́ля 1. اسارت esaræt; 2. (нуж-да) ضرورت zæturæt.

невообра́зый غیر قابل تصور qejr-e qabel-e tæsvvor.

невоору́женный غیر مسلح qejr-e mosællæh; ~ым гла́зом با چشم غیر qejr-e mosællæh.

невоспíтанность بی تربیتی bi-tærbijæti, عدم تربیت ædæm-e tærbijæt.

невоспíтанный بی تربیت bi-tærbijæt.

нево́стрéбованный مطالبه نشده motalebæ næʃodæ.

нево́па́д بی موقع bi-mouqe', مناسب na-monaseb.

неврал́гия мед. درد اعصاب dærd-e æ'sab.

неврасте́ния мед. نوراستنی (фр. neurasthénie), ضعف اعصاب zæ'f-e æ'sab.

невре́димо سلامت be sælamæt.

невре́димый سالم salem.

невро́з мед. مرض اعصاب mæ-ræz-e æ'sab.

невроло́гия мед. علم الاعصاب elm-ol-æ'sab.

невы́годный بی فایده bi-fajedæ, بی منفعت bi-mænfæ'æt.

невы́деланный: ~ая ко́жа چرم ~ая کوجا tʃærm-e dæbbaqi næ-ʃodæ; н. мех شده پوست kar næʃodæ.

невыно́сый غیر قابل تحمل qejr-e qabel-e tæhæmmol, فوق الطاقه fouq-ot-taqæ.

невыполне́ние عدم اجرا ædæm-e edʒra; н. обяза́тельств عدم اجرای تعهدات ædæm-e edʒra-je tæ'æhhodat.

невы́полненный اجرا نشده edʒra næʃodæ, انجام نشده ændʒam næʃodæ.

невыполнимо عملی نیست ætmæli
nist.

невыполнимый غیر عملی qejr-e
ætæli.

невысокий 1. کوتاه kutah; -ого
роста قد کوتاه kutah-qædd; 2. (пло-
хой) بد bæd.

невыясненный غیر معلوم qejr-e
mæ'lum.

негармоничный بی تناسب bi-
-tænasob.

негатив فوت. صفحة منفی sæf-
hæ-je mænfi, شیشه منفی şîşæ-je
mænfi, نگاتیف negatîf.

негде: здесь мне н. сесть اینجا
indza dza nist be-
peşinæt.

негибкий غیر قابل انحنای qejr-e
qabel-e ephenæ, سخت sæxt.

неглядкий زبر zebr, نا هموار pa-
-hæmvar.

негласный سری serrî, مخفی
mæxfî.

неглубокий کم عمق kæm-omq,
کم گود kæm-goud; سطحی sæthi
(поверхностный).

негодность: приходить в н. از
æz hæjjez-e ente-
fa' oftadæn.

негодный 1. بی مصرف bi-mæs-
ræf, غیر قابل bi-qejmæt; بی قیمت

استعمال qejr-e qabel-e este'mal
(негодный к употреблению); 2. (о
человеке) نا کس nakæs.

негодование تغییر tæqæjjor.

негодовать شدن متغیر motæ-
qæjjer ş.

негодяй بد ذات bæd-zat.

негостеприимный: он او -en
مهمان نوازیست u mehman-næ-
vaz nist.

неготовый حاضر نشده hazer
pæşodæ.

негр سیاه sijah, کاکا kaka, کاکا
kaka-sijah.

неграмотность بی سوادى bi-
-sævadi.

неграмотный بی سواد bi-sæ-
vad.

недавний اخیر æxir; с -его
времени از چندی پیش æz l'ænd-i
pîş.

недавно اخیرا æxiræn, تازه ta-
zæ, بتازگی be tazægi.

недалёкий 1. نزدیک næzdik;
в -ом будущем در آتیۀ نزدیک
dær atijæ-je næzdik; 2. (о человеке)

کم هوش kæm-huş.

недалёко 1. نزدیک næzdik
(близко); 2. دور نیست dur nist.

недальновидность کوتاه بینی
kutah-bini.

недальновидный کوتاه بین kutah-bin.

недвижимость юр. см. недви-
жимое имущество.

недвижимый غیر قابل حرکت
qejr-e qabel-e hæækæt, بی حرکت
bi-hæækæt; юр. غیر منقول qejr-e
mænqul; -ое имущество اموال
ætval-e qejr-e mæn-
qulæ.

недействительность بی اثری
bi-æsxæri (безрезультатность);
بطلان botlan (документа).

недействительный 1. بی اثر bi-
æsxær, غیر مؤثر qejr-e mo'æsser;
-ые меры اقدامات بی اثر eqda-
mat-e bi-æsxær; 2. юр. باطل batel,
از درجه اعتبار ساقط æz dæædzæ-
je e'tebar saqet; н. документ سند
sænæd-e batel; договор не-
действителен قرار داد از درجه
اعتبار ساقط qærar-dad æz
dæædzæ-je e'tebar saqet-æst.

неделикатность بی نزاکتی bi-
-næzakæti, عدم نزاکت ædæm-e næ-
zakæt.

неделикатный بی نزاکت bi-næ-
zakæt.

неделимый غیر قابل تقسیم
qejr-e qabel-e tæqsim, تقسیم نا پذیر
tæqsim na-pæzir.

недельный هفتگی hæftægi.

недел||я هفته hæftæ; к концу -и

در آخر هفته dær axer-e hæftæ.

Нежд гор. نجد pædzd.

недоброжелательность بد

خواهی bæd-xahi.

недоброжелательный بد خواه
bæd-xah.

недоброкачественность نا

نا مرغوب بودن na-mærqub budæn(-e).

недоброкачественный نا مرغوب

na-mærqub.

недоросовестность نا درستى

na-dorosti.

недоросовестный نا درست

na-dorost, درستکار na-dorost-

kar.

недоверие عدم اعتماد ædæm-e

e'temad, عدم اطمینان ædæm-e et-

minan.

недоверчивость دیر باورى dir-

-baværi.

недоверчивый دیر باور dir-

-bavær.

недоверять (به) اطمینان نکردن

etminan nækærdæn, سوء ظن داشتن

بد su'-e zænn daftæn, (نسبت به)

بمان بودن bæd-goman b.

недоболь||ный ناراضى na-razi;

быть -ным (кем-л.) (از کسی) bæt-

نا راضى بودن na-razi b.

недовольство عدم رضايت ædæm-e rezajæt.

недодѣланный نا تمام na-tæ-mat.

недозволенный غير مجاز qejr-e modʒaz; غير مشروع qejr-e mæʃru' (незаконный); ممنوع mæmnu' (запрещенный).

недозрелый см. незрелый; ~ое яблоко سيب نارس sib-e na-ræs, سيب كال sib-e kal.

недойм||ка پس افت baqi, پساft pæs-oft; ~ки بقايا bæqaja.

недоймщик باقى دار baqi-dar.

недоказанный ثابت نشده sabet næʃodæ, غير مدلل qejr-e modæl-læl.

недоказуемый غير قابل اثبات qejr-e qabel-e esbat.

недоконченный نا تمام na-tæ-mat.

недолговечный کم عمر kæm-omr; بی دوام bi-dævam.

недомогание كسالت kæsalæt.

недопечённый نیم پخته nim roxtæ.

недоразумение سوء تفاهم su-e tæfahom.

недорогой ارزان ærzan.

недосмотр سهو sæhv (погрешность); اشتباه eštebah (ошибка).

недостá||в(а)ть کم آمدن kæm amædæn, کسر آمدن kæsr amædæn, کم بودن kæm b., کسر بودن kæsr b.; ~ёт пяти рублѣй پنج منات pændʒ mænat kæsr (kæm)-æst, آمده کم (کم) است pændʒ mænat kæsr (kæm) amædæ-æst; этого ещё ~вало! éтого ещё hæman jæk-t kæm bud; нам вас очень ~вало dʒa-je ʃoma xali bud; ему ~ёт смелости emú ~ёт смелости u faqed-e ʃædʒa'æt-æst.

недостá||ок 1. (отсутствие) عدم ædæm, فقدان feqdan (foqdan); имѣть н. в чем-л. فاقد چیزی imétʃ n. v čem-l. فاقد بودن faqed-e tʃiz-i b.; н. в деньгах عدم پول bi-pull, بی پولی ædæm-e pul; из-за ~ка времени بواسطه ضیق وقت be vasetæ-je ziq-e væqt; 2. (дефект) نقص næqs (мн. نواقص nævaqes), عیب ejb (мн. عیوب ojub, معایب mæ'aieb); устранение ~ков رفع نواقص ræf'-e nævaqes; ~ки книги نواقص کتاب nævaqes-e ketab; н. заключается в том, عیب کار در این است که ejb-e kar dær in-æst ke...

недостáточно: он н. силен что-бы сделать эту работу او آنقدر он н. силен что-бы сделать эту работу

قوت ندارد که این کار را بکند
u an qædr qovvæt nædaræd ke in
kar-ra bekonæd.

недостáточность عدم کفایت
ædæm-e kefajæt.

недостáточный غیر کافی qejr-e
kafi.

недостáча کمیاپی kær, kætjabí.

недостижімый غیر قابل
qejr-e qabel e dæst-ræs.

недостóйный نا قابل na-qabel,
نا لایق na-lajeq.

недостúпный غیر قابل حصول
qejr-e qabel-e hosul, غیر قابل
qejr-e qabel-e dæst-ræs, دسترس
صعب الوصول sæ'æb-ol-vosul.

недосúг: мне н. с ним разговá-
ривать مجال ندارم با او حرف
mædʒal nædaræm ba u hærf
bezæpæm.

недосчитá|ться: ~лись трёх меш-
ков сахара سه کیسه قند کسر بود
se kisæ qænd kær bud.

недосыгáемый غیر قابل حصول
qejr-e qabel-e hosul; بی نظیر bi-
pæzir (бесподóбный).

недотрóга زود رنج zud-rændʒ
(обидчивый).

недоúздок آب خوری ab-xori,
افسار æfsar.

недоумéние تحیر tæhæjjor (удив-
лénие); تردید tærdid (колебáние).

недочёт 1. (в деньгах, товаре)
کسر kær; 2. (в работе) عیب ejb.
недружелюбный غیر دوستانه
qejr-e dustanæ.

недúг مرض mæraz (мн. امراض
æmraz); کسالت kæsalæt.

неестéственный غیر طبیعی
qejr-e tæbi'i.

нежелáние بی میلی bi-mejli,
بی رغبتی bi-ræqbæti.

нежелáтельный نا مطلوب na-
mætlub, نا پسند na-pæsænd.

не́женка نازک نارنجی nazok-
narendʒi.

нежилóй غیر مسكون qejr-e
mæskun.

не́жность مهربانی mehrebani;
شفقت şæfæqqæt, رقت reqqæt;
نرمی molajemæt, ملايمت mola-
jemæt (мя́гкость).

не́жн|ый مهربان mehreban,
مشفق ræqíq-ol-qælb; رقيق القلب
moʃfeq; نازک nazok (хрúпкий);
لطيف molajem, نرم nærm, لطيف
lætif (мя́гкий); پوست ایا كóжа پوست
pust-e nærm, لطيف پوست
pust-e lætif; ن. шелк ابریشم lætif;
رنگ رنگ æbríʃom-e lætif; ~ые краски
رنگ های غیر زننده rængha-je qejr-e zæ-

незначительн||ый جزئی dzoz'i, علاج نا پذیر qejr-e qabel-e eladz, اشتباه نا چیز pa-tfiz; ~ая ошибка eladz pa-pæzir, بی درمان bi-dær-man.
 eštebah-e dzoz'i; н. человек
 fæxs-e pa-tfiz.

незрел||ый نارس pa-ræz, كال kal, неизмён||ый ثابت sabet; ~ая дружба دوستی ثابت dusti-je sabet; ~ая привычка عادت تغییر نا پذیر adæt-e tæqjir pa-pæzir; моё обеща-ние остаётся ~ым وعده من میماند ~ым væ'dæ-je mæn mima-næd be hal-e xod-æf.

незрёмый غیر مرئی qejr-e mærg'i, نا پیدا pa-pejda.

незыблемый پایدار pajdar, خلل خال pa-pæzir.

неизбежность چاره نا پذیری tʃaræ pa-pæziri.

неизбежный نا گزیر pa-gozir, حتمی hætmi, حتمی الوقوع hætmi-ol-voqu'.

неизвѣстно: н. сколько времени معلوم نیست آنجا я там останусь mæ'lum pist andza tʃænd væqt xahæm mand; ни-кому н. هیچ کس نمیداند. hif kæs pæmidanæd.

неизвѣстность نا معلومی pa-mæ'lumi.

неизвѣстный 1. نا معلوم pa-mæ'lum, غير معلوم qejr-e mæ'lum; 2. مات. مجهول gom-pam; mædʒhul.

неизданный طبع نشده tæb' pæ-ʃodæ.

неизлечимый غير قابل علاج tæhqi qæfodæ.

تغییر نا پذیر qejr-e qabel-e eladz, ثابت sabet; ~ая дружба دوستی ثابت dusti-je sabet; ~ая привычка عادت تغییر نا پذیر adæt-e tæqjir pa-pæzir; моё обеща-ние остаётся ~ым وعده من میماند ~ым væ'dæ-je mæn mima-næd be hal-e xod-æf.

неизмеримый بی اندازه bi-æn-dazæ, بی حد bi-qijas, بیقیاس bi-hædd.

неимовѣрный باور نکردنی ba-vær nækærdæni.

неимущий بی بضاعت bi-be-za'æt.

нейскренний غير صادق qejr-e sadeq, غير صمیمی qejr-e sæmimi. нейскренность بی صداقتی bi-sædaqæti.

неисполнение عدم اجرا ædæm-e edʒra.

неисполнимый غير عملی qejr-e æmæli, غير قابل اجرا qejr-e qabel-e edʒra.

неисправимый اصلاح نا پذیر eslah pa-pæzir.

неисслѣдованный تحقيق نشده tæhqi qæfodæ.

неиссякаемый تمام نشدنی tæ-
mat næʃodæni.

неистощимый تمام نشدنی tæ-
mat næʃodæni.

неисчерпаемый см. неистощи-
мый.

нейтрализа́ция خنثی نه-ودن
xonsa næmudæn(-e), بی اثر کردن
bi-æsaer kærdæn(-e).

нейтрализовáть خنثی کردن
xonsa k., بی اثر کردن bi-æsaer k.

нейтралитét بی طرفی bi-tæraefi;
вооружённый н. بی طرفی مسلحانه
bi-tæraefi-je mosællæhanæ; сохра-
нять н. بی طرفی خود را حفظ
bi-tæraefi-je xod-ra hefz k.

нейтрáльно بی طرفانه bi-tærae-
fanæ.

нейтрáльный بی طرف bi-tæraef.

некапиталистический غیر سرمایه
dاری qejr-e særtajæ-dari; н. путь
развѣтия راه ترقی غیر سرمایه
dاری rah-e tæraeqqi-je qejr-e sær-
majæ-dari.

некогда I. (когда-то) يك وقتى
jæk væqt-i.

некогда II.: мне н. من وقت مەن
mæn væqt nædaræm.

некомпетéнтность عدم صلاحیت
ædæm-e sælahijæt; بی اطلاعی
bi-ettela'i.

некомпетéнтный بی صلاحیت
bi-sælahijæt; بی اطلاع bi-ettela'.

не́котор||ый: ~ые люди بعضی
بعضی ها bæ'zi æʃxas; ~ые
بعضی از آنها bæ'ziha; ~ые из них
bæ'zi æz anha; подождите ~ое вре-
мя يك قدری صبر کنید jæk qædr-i
sæbr konid; с ~ых пор از چندی
æz tjænd-i be in tæraef. .

некрасивый بد ترکیب bæd-tær-
kib, زشت zešt.

некста́ти بی موقع bi-dza,
بی موقع نا مناسب bi-mouqe';
дѣлать н. بی موقع کردن bi-mou-
qe' k.; говорить н. بی موقع گفتن
bi-mouqe' goftæn.

не́кто يك شخصی kæs-i,
jæk ʃæxs-i.

не́куда: мне н. جائی ندارم
dza-i nædaræm bærvæm.

некультúрный غیر متمدن qejr-
e motæmædden.

нелегáльно بطور غیر قانونی
be tour-e qejr-e qanuni, بطور غیر
علنی be tour-e qejr-e ælæni.

нелегáльный غیر قانونی qejr-e
qanuni; غیر علنی qejr-e ælæni.

нелёгкий مشکل moʃkel.

нелéпость حرف بی معنی hærf-e
bi-mæ'ni, حرف مزخرف hærf-e mo-
zæxræf.

нелѣпый بی معنی bi-mæ'ni, پوچ
puč, مزخرف mozæxtæf.

нелогичность منطقى نبودن mæn-
teqi pæbudæn(-e).

нелогичный مخالف منطق moxa-
lef-e mænteq.

нельзя ممکن نیست momken
nist, ممنوع pæmišævæd; نمیشود
mæmnu'-æst (запрещено).

немáло زیاد zijad, خیلی xejli.

немáркий چرك تاب tšerk-tab.

немédленно فوراً fouræn, بلا
bela faselæ.

немédленный فورى fouri, بی
درنگ bi-deræng.

немé||ть 1. لال شدن lal š.; 2. fug.
بی حس شدن (o члѣнах тѣла)
bi-hess š., خواب رفتن xab ræftæn;
دستم خواب میرود -ет рука у меня
dæst-æm xab mirævæd.

нѣмец آلمانى almani; A. C. C. P.
Н. П. (Автономная Советская Соци-
алистическая Республика Нѣмцев
Поволжья) جمهوری خود مختار
شوروى سوسياليستى آلمانىهاى ولگا
džomhuri-je xod-moxtar-e šourævi-je
susjalisti-je almaniha-je volga.

нѣмѣцкий آلمانى almani; н. язык
زبان آلمانى zæban-e almani.

Нѣмецкое море (بحر) دریای
dærga-je (bæhr-e) šemal.

немилосѣрдный بی رحم bi-ræhm;
بی رحمانه bi-ræhmanæ.

неминүемый نا گزیر na-gozir,
حتمى الوقوع hætmí, حتمى hætmí-
ol-voqu'.

немнóг||ий کم کم kæn, معدود mæ'-
dud; -ие знают это خیلی کم
اشخاص هستند که اینرا میدانند
xejli kæn æšxas hæstænd ke in-ra
midanænd.

немнóг||о کمى kæn-i, اندكى æn-
dæk-i, مقدارى meq-
dar-i, قدرى qædr-i, يك خردە
jæk xordæ; я н. устал خسته hæstæ
qædr-i xæstæ šodæm; подождите н.
يك خردە (قدرى, كمى) صبر qædr-i, kæn-i) sæbr
konid; -им больше بیشتر bištar.
قدرى qædr-i bištar.

немногочисленный معدود mæ'-
dud.

немóй 1. لال lal, گنگ gong;
2. грам. (o бѣкве) غير ملفوظ qejr-e
mælfuz.

немотá لالى lali, گنگى gongi.
нѣмочь كسالت kæsalæt, نا خوشى
пахoší; ضعف ælli, عليلى ælilí;
يرقان (слабость); блѣдная н. мед. يرقان
jærgæn-e æbjæz.

нѣмощный ضعيف zæ'if.

нѣмощь см. немочь.

немыслимый 1. (невероятный) qejr-e qabel-e tæ-sævvor; 2. (невозможный) غیر qejr-e momken.

ненавидеть نفرت کردن nefræt k., نفرت داشتن (از) nefræt daštæn, تنفر داشتن (از) tæpæffor daštæn.

ненавидистный مکروه mækruih, تنفر آمیز tæpæffor-amiz.

ненависть تنفر tæpæffor, اکراه ekraih, نفرت nefræt.

ненадёжный نا مطمئن na-mot-mæ'en, غیر قابل اعتماد qejr-e qabel-e e'temad; этот человек ~ен این شخص طرف اطمینان نیست in šæxs tæræf-e etminan nist.

ненамёренно بدون عمد bedun-e æmd.

ненамёренный غیر عمدی qejr-e æmdl.

ненападёни عدم تعرض ædæm-e tæ'ærröz; قرار ~и qærar-dad-e ædæm-e tæ'ærröz.

ненастный باران, بارانی barani, پور باران por-bareš.

ненормальный 1. غیر طبیعی qejr-e tæbi'i, خارج از طبیعت xaredz æz tæbi'æt, غیر عادی qejr-e adi; 2. (психически) مجنون mædžnun, دیوانه divanæ.

ненужный لازم غیر qejr-e la-zem, بی فایده bi-fajedæ.

необделанный نساخته pæsahtæ; ~ое дерево چوبهای نساخته tšubha-je pæsahtæ.

необдуманный بی تامل bi-tæ'-æmmol, بی ملاحظه bi-molahezæ.

необеспеченный بی بضاعت bi-beza'æt.

необитаемый غیر مسکون qejr-e mæskun.

необоснованный بی اساس bi-æsas.

необработанный نامزروع na-mæzru', غیر مزروع qejr-e mæzru' (о земле); خام خام (о материдле).

необразованный بی سواد bi-sævad; کم سواد kæm-sævad.

необходим لازم است lazem-æst; мне ~ы деньги پول لازم دارم daræm pul lazem.

необходимость لزوم lozum, ضرورت zæru-ræt; این هیچ ~ости ندارد in hiš lozum-i næ-daræd; по ~ости lozumæn, بر حسب ضرورت natšar, bær hæsb-e zæru-ræt; испытывать (درچیزی) احتیاج داشتن (в чём-л.) ehtijadz daštæn; در ~ости در صورت لزوم dær suræt-e lozum.

необходимый لازم lazem,
ضروری zæruṛi, واجب vadʒeb; -ые
мероприятия اقدامات لازمeh eḡda-
mat-e lazemæ; считать -ым لازم
lazem danestæn.

необщительный غير معاشر qejr-
e mo'aʃer.

необъяснимый غير قابل توضیح qejr-e qabel-e touzih,
غير قابل وصف qejr-e qabel-e væsf.

необыкновенный غير عادی qejr-e adi,
غير معمولی qejr-e mæ'mull;
فوق العاده fouq-ol-adæ.

необычный غير عادی qejr-e adi,
غير معمولی qejr-e mæ'mull.

необязательный غير ضروری qejr-e zæruṛi;
اختیاری extijari (факкультативный).

неограниченность نا محدود
محدود na-mæhdud budæn(-e),
محدود نبودن mæhdud næbudæn(-e).

неограниченный غير محدود qejr-e mæhdud,
نا محدود na-mæhdud.

неоднократно مکرر mokærrær.
неоднократный مکرر mokærrær.

неодобрение عدم تصویب ædæm-e tæsvib.

неодушевленный غير ذی روح qejr-e zi-ruh.

неожиданно غفلتا qæflætæn,
ناگهان pagæhan.

неожиданный غير منتظر qejr-e
montæzer, غير مترقب qejr-e mo-
tæræqqæb; -ое происшествие واقعه
vaqe'æ-je qejr-e motæ-
ræqqæbæ; -ая помощь مساعدت
mosa'edæt-e qejr-e mon-
tæzeræ.

неоконченный نا تمام na-tæ-
mam.

неологизм لغت جدید loḡæt-e
dʒædid.

неон хим. نئون (фр. néon).

неопасный بی خطر bi-xætær.

неописуемый زاید الوصف zä-
jed-ol-væsf, وصف نا پذیر væsf na-
pæzir.

неоплаченный پرداخته نشده
pærdaxtæ næʃodæ.

неопределённый غير معين qejr-
e mo'æjjæn, نا معين na-mo'æjjæn;
н. член یای وحدت ja-je væhdæt
(в персидской грамматике); -ое
наклонение грам. مصدر mæsdær,
وجه مصدری vædʒh-e mæsdæri.

неопровержимый تكذيب نا
غير قابل tækzib na-pæzir, انکار
qejr-e qabel-e enkar.

неопубликованный منتشر نشده
montæʃer næʃodæ.

неопытность بی تجربگی bi-tæ-dzrobægi.

неопытный بی تجربه bi-tædz-robæ.

неорганизованный غیر متشکل qejr-e motæʃækkel.

неорганический غیر آلی qejr-e ali; -ая химия غیر آلی ʃimi-je qejr-e ali; -ие тела اجسام ʔædsam-e qejr-e alijæ.

неосведомлённость بی اطلاعی bi-ettela'i, عدم اطلاع ʔædæm-e et-tela', بی خبری bi-xæbæri.

неосведомлённый بی اطلاع bi-ettela'.

неосновательность بی اساس bi-æsas budæn(-e); н. слухов بودن bi-æsas budæn-e ʃaje'at.

неосновательный بی اساس bi-æsas, سطحی sæthi (поверхностный); بی دلیل bi-dæ-lil; -ая претензия ادعای بی دلیل edde'a-je bi-dæ-lil.

неоспоримый см. неопровержимый.

неосторожность بی احتیاطی bi-ehtijati, بی مبالاتی bi-mobalati; проявлять н. بی احتیاطی کردن bi-ehtijati k., بی مبالاتی کردن bi-mobalati k.

неосторожный بی احتیاط bi-ehtijati, بی ملاحظه bi-molahezæ, بی تأمل bi-tæ'æmmol.

неосуществимый غیر قابل اجرا qejr-e qabel-e edzra; غیر عملی qejr-e æmæli (непрактический).

неответственный غیر مسئول qejr-e mæs'ul.

неотделимый جدا نشدنی dzo-da næʃodæni, لا ینفک la-jænfækk; -ая часть جزء لا ینفک dzo'z-e la-jænfækk.

неотёсанный نا تراشیده na-tæ-raʃidæ (тж. фюз.); نا خراشیده na-xæraʃidæ.

неотложный مبرم mobræm, احتیاج مبرم fouti; -ая нужда نیاز مبرم ehtijadz-e mobræm; в -ых случаях در موارد فوری dær mævared-e fouti.

неотчётливый غیر واضح qejr-e vazeh; نا خوانا na-xana (о почерке).

неотъёмлемый غیر قابل تجزیه qejr-e qabel-e tædzijæ, لا یتجزی la-jætædzæzza, لا ینفک la-jænfækk.

неофициально بطور غیر رسمی be tour-e qejr-e ræsmi.

неофициальный غیر رسمی qejr-e ræsmi.

неоценимый غیر قابل تقویم qejr-e qabel-e tæqvim.

неочищенный پاک نکرده rak
pækærdæ; تصفیه نشده tæsfijæ pæ-
ʃodæ (о жидкостях); با پوست ba-
-rust (о плодах, орехах и пр.); н.
хлопок پنبه پاک نکرده ræmbæ-je
rak pækærdæ; -ая нефть نفت تصفیه نشده
pæft-e tæsfijæ pæʃodæ.

неощутительный غیر محسوس
qejr-e mæhsus.

непереводимый ترجمه نشدنی
tærdʒomæ pæʃodæni.

непереходный: н. глагол грам.
فعل لازم fe'l-e lazem.

непла́вкий ذوب نشدنی zoub
pæʃodæni, آب نشدنی ab pæʃo-
dæni.

неплатёж عدم پرداخت ædæm-e
pærdaxt, عدم تادیه ædæm-e tæ'-
dijæ.

неплодо́родный بی ثمر bi-sæ-
mæɾ (о растéниях и т. п.); بایر
bajer, بیحاصل æqim, (о землѣ).

непобедимый مغلوب نشدنی
mæqlub pæʃodæni.

непови́нный بیگناه bi-gonah,
بی تقصیر bi-tæqsir.

неповиновѣ́ние نا فرمانی na-
-fæɾmani, عدم اطاعت ædæm-e etæ'æt,
سر پیچی sær-pitʃi.

непого́да هواى بد hæva-je bæd.

неподалёку (от) (به) نزدیک
pæzdik, در نزدیکی dær pæzdiki(-je).

неподви́жность بی حرکتی bi-
-hæɾækæti.

неподви́жный بی حرکت bi-hæ-
ɾækæt, ثابت sabet, غیر متحرک
qejr-e motæhærek.

неподде́льный 1. اصل æsl;
2. (искренний) صمیمی sæmimi.

неподлежа́щий (чему-л.) (از)
معاф mo'af; н. оглаше́нию
محرمانه mæhgæmanæ.

неподоба́ющий نا شایسته na-
-ʃajestæ.

неподража́емый نکردنی
tæqlid pækærdæni.

неподходя́щий نا مناسب na-
-monaseb, بی تناسب bi-tænasob.

непоко́йный نا راحت na-ra-
hæt.

непоколебимый ثابت sabet,
نا تزلزل tæzælzol na-pæzir.

непоко́рность نا فرماتى na-fæɾ-
mani.

непоко́рный نا فرمان na-fæɾ-
man.

непокры́тый باز baz; с -ой
головой سر برهنه sær-bæɾæhpæ.

непо́лный نا تمام na-tæmam;
ناقص naqes.

непонима́ние نا فهمى na-fælimi

непонятливый کم فهم kəm-fæhm; نا فهم na-fæhm.

непонятный غير مفهوم qejr-e mæfhum, نا مفهوم na-mæfhum, غير قابل فهم qejr-e qabel-e fæhm.

непоправимость جبران نا dzobran na-pæziri.

непоправимый جبران نا پذير dzobran na-pæzir, اصلاح نا پذير eslah na-pæzir.

непорядок بي نظمی bi-næzmi, بي ترتيبى bi-tærtibi.

непосильный ما فوق طاقت ma fouq-e taqæt.

непослушание تمرد tæmærrəd, عدم اطاعت na-fægman, نا فرمانى ædæm-e eta'æt; سرکشی sær-kæši.

непослушный نا فرمان na-fægman, سرکش sær-kæš, متمرد mō-tæmmærrəd.

непосредственно بطور مستقیم be tour-e mostæqim, مستقيماً mos-tæqimæn.

непосредственный 1. (прямой) مستقیم mostæqim; ~ые переговоры مذاكرات مستقیم mozakerat-e mostæqim; н. начальник ريس بلا رئيس ræ'is-e bela vasetæ; 2. (естественный) طبيعى tæbi'i.

непостоянный بي ثبات bi-sæbat, نا پايدار na-pajdar; متلون

متلون motælævven-ot-tæb', المزاج motællævven-ol-mæzadz (о человеке).

непостоянство عدم ثبات ædæm-e sæbat, نا پايدارى na-pajdari; تلون مزاج tælævvon-e mæzadz, تلون طبع tælævvon-e tæb' (о человеке).

непохожий غير متشابه qejr-e motæšabeh, غير شبيه qejr-e šæbih.

непочтение بي احترامى bi-eli-terami.

непочтительный بي حرمت bi-hormæt.

неправда دروغ doruq, کذب kezab, خلاف واقع xelaf-e vaqe'; говорить ~у گفتن ~u goftæn, خلاف گفتن xelaf goftæn.

неправдоподобие عدم احتمال ædæm-e ehtemal.

неправдоподобный غير محتمل qejr-e mohtæmel.

неправильность 1. عدم صحت ædæm-e sehææt (ошибочность); اشتباه eštebah (ошибка); 2. (нерегулярность) بي قاعدگی bi-qa'edægi.

неправильный غير صحيح qejr-e sæhih, نا صحيح na-sæhih; خلاف غلط qælæt (ошибочный); خلاف قاعده xelaf-e qa'edæ; ~ое решение حکم غير صحيح hokm-e qejr-e sæ-

hih; ~ые цифры ærqam-
-e qælæt, ارقام غير صحيح ærqam-
-e qejr-e səhih; н. глагол فعل بي fe'l-e bi-qa'edæ; ~ая дробь
mat. کسر غير متعارفی kæsɪ-e
qejr-e motæ'arefi.

неправоспособность عدم اهليت ædæm-e æhlijæt.

непредвиденный غير مترقب qejr-e motærqæb;
پیش بینی نشده riʃ-bini næʃodæ; ~ые расхóды
mæxaredʒ-e qejr-e motærqæbæ.

непреднамеренный غير عمدی qejr-e æmdi.

непредусмотренный پیش بینی نشده riʃ-bini næʃodæ.

непреклонный متين, ثابت sabet, mætin;
تغییر نا پذیر tæqjir na-pæ-
zir (неизмѣнный).

непреложный: ~ое решение
تصمیم تغییر نا پذیر tæsmim-e tæ-
qjir na-pæzir.

непремѣнно حکما hokmæn, حتما
hætmaen.

непремѣнный ضروری zæuri.

непреодолимый غير قابل qejr-e qabel-e moqavemæt;
~ая сила فرس ماژر (фр. force
majeuze), قوه غير مترقبه qovvæ-je
qejr-e motærqæbæ.

непрерывный 1. متصل mottæsel,
لا ينقطع rej-dær-pej, پی در پی la
jæpqætə; بی تعطیل bi-tæ'til (o pa-
bóme); 2. mat. مسلسل mosælsæl.

непригодный بی مصرف bi-mæ-
sɾæf, بی فایده bi-fajedæ.

неприемлемый غير قابل قبول qejr-e qabel-e qæbul.

непризнание عدم شناسائی ædæm-e ʃenasai.

неприкосновенность مصونیت mæsunijæt;
н. личности مصونیت mæsunijæt-e ʃæxsi;
н. границ مصونیت mæsunijæt-e særhæddat;
пользоваться правом از حق مصونیت استفاده کردن æz
hæqq-e mæsunijæt estefadæ k.

неприкосновенный مصون mæ-
sun.

неприличие نا شایستگی na-ʃa-
jestægi, خلاف ادب xelaf-e ædæb,
عدم نزاکت ædæm-e næzakæt.

неприличный نا شایسته na-ʃa-
jestæ, خارج از نزاکت xaredʒ æz
næzakæt, رکیک rækik.

непримѣтный غير مرئی qejr-e
mæri.

непримиримый صلح نا پذیر solh na-pæzir.

непринятие عدم قبول ædæm-e
qæbul.

непринятый قبول نشده qæbul
pæʃodæ; تحويل نگرفته tæhvīl næ-
gereftæ (товар и пр.); غير معمول
qejr-e mæ'mul (необычный).

неприятный خصومت آمیز xosumæt-amiz,
غير دوستانه qejr-e dustanæ.

неприятель دشمن doʃmæn, خصم
xæsm.

неприятельский خصمانه xæs-
manæ.

неприятный نا مطبوع na-mæt-
bu', نا گوار na-govar; н. на вкус
بد طعم bæd-tæ'm.

непровёртанный تهویه نشده tæhvījæ
pæʃodæ.

непроводник физ. عایق حرارت ajeq-e
hæraæt (теплд); عایق برق ajeq-e
bærq (электричества).

непродолжительный قليل qæ-
lil, مختصر moxtæsær; قليل المدة
qælil-ol-moddæ, کم مدت kæm-mod-
dæt; в -ом времени عنقریب æn-
qærib.

непроѣзжий غير قابل عبور
qejr-e qabel-e obur.

непрозрачный غير شفاف qejr-e
ʃæffaf.

непроизводительный 1. (непро-
изводящий) بی حاصل bi-hasel, بی
ثمر bi-sæmæ, غير مثمر qejr-e mos-

mer; 2. (напрáсный) بی فایده bi-
fajedæ.

непроизвольно بی اختیار bi-ex-
tijar.

непроизвольный بی اختیار bi-
extijar, غير ارادی qejr-e eradi; -ое
движение حرکت غير ارادی hæ-
tækæt-e qejr-e eradi.

непромокаемый پذیر نا rotubæt
na-ræzir; -ое пальто بارانی
barani.

непроницаемый غير قابل نفوذ
qejr-e qabel-e nofuz.

непропорциональность عدم تناسب
ædæm-e tænasob.

непропорциональный نامتناسب
na-motænasob.

непростительный عفو نکردنی æfv
nækærdæni.

непроходимый غير قابل عبور
qejr-e qabel-e obur.

непрóчный بی دوام bi-dævam,
غير ثابت qejr-e sabet; -ые ботинки
کفش بی دوام kæfš-e bi-dævam;
-ые краски رنگ های غير ثابت
tængħa-je qejr-e sabet.

непрóчь: он н. тудá пойтí بی
bi-mejl nist میل نیست آنجا برود
andza bæævæd.

неработоспособный از کار
æz kar oftadæ.

нера́венство عدم تساوى ædæm-
-e tæsavi.

неравноме́рный نا متناسب na-
-motæpaseb.

нера́вный نا مساوى na-mosavi,
qejr-e mosavi. غير مساوى

нераде́ние اهمال ehmal, غفلت
qæflæt, مسامحه mosamehæ.

неради́вость см. нерадение.

неради́вый كار اهمال ehmalakar,
qafel, غافل mosame-
hækar.

неразбо́рчивый نا خوانا na-xa-
na, لا يقرأ la-joqræ' (о по́черке).

неразго́ворчивый كم حرف kæm-
-hærf.

неразде́лимый غير قابل تقسيم
qejr-e qabel-e tæqsim.

неразде́льный غير قابل تقسيم
qejr-e qabel-e tæqsim, تقسيم نشدنى
tæqsim næʃodæni; مشاع moʃa'
(о недви́жимости).

неразлу́чный جدا فشدنى dzo-
da næʃodæni.

неразре́шенный 1. (нерешён-
ный) حل نشده hæll næʃodæ; 2. (не-
дозво́ленный) ممنوع mæmnu'.

неразрешимый غير قابل حل
qejr-e qabel-e hæll, لا ينحل la-jæp-
hæll; معماى لا ينحل ая зага́дка
mo'æmma-je la-jæphæll.

нерасполо́жение عدم تمايل
ædæm-e tæmajol, بى ميلى bi-mejli.

нераствори́мый آب نشدنى ab
næʃodæni, حل نشدنى hæll næ-
ʃodæni.

нерасче́тливость اسراف esraf,
ول خرجى vel-xærdzi.

нерасче́тливый مسرف mosref.

нерацио́нальный غير معقول
qejr-e mæ'qul.

нерв анат. عصب æsæb (мн.
اعصاب æ'sab); дви́гательные 'ы
اعصاب محرکه æ'sab-e mohærrækæ;
слухово́й н. عصب سامعه æsæb-e
same'æ; зри́тельный н. عصب باصره
æsæb-e baseræ; (челове́к) с си́льными
ами قوى الاعصاب qævij-ol-æ'-
sab.

нерви́ровать گردن عصبانى
æsæbani k.

нервни́чать شدن عصبانى æsæ-
bani ʃ.

нервность عصبانیت æsæbanijæt.

нервн||ый عصبى æsæbi; عصبانى
æsæbani; -ая систéма اعصاب
سلسله اعصاب selselæ-je æ'sab; -ые це́нтры
مراكز مراکز mærakez-e æ'sab; -ая ткань
انساج ænsadz-e æsæbi; -ые
болéзни امراض عصبانى æmraz-e
æsæbani; -ое переутомлéние
خستگی hæstægi-je æ'sab.

несговорчивый سخت sæxt, سر
сæx-sæxt, لاجوج lædʒudʒ.

несовершеннолѣтіе صغر seqær,
سن صغر seqær-e senn.

несовершеннолѣтний نابالغ na-
-baleq, صغير sæqir.

несовершенно́ый غير کامل qejr-e
kamel.

несовместимый (با) نا موافق na-
-movafeq, متضاد na-sazgar, متضاد
هم motæzadd-e hæm.

несогласіе عدم توافق ædæm-e
tævafoq, اختلاف extelaf.

несогласный نا موافق na-mo-
vafeq, مخالف moxalef.

несокрушимый شکست نا پذیر
ʃekæst na-ræzir.

несомнѣнно مسلم است mosæl-
læm-æst.

несомнѣнный مسلم mosællæm,
غير قابل تردید qejr-e qabel-e tær-
did.

несоотвѣтствие عدم تناسب
ædæm-e tænasob, اختلاف extelaf,
تباين tæbajon.

несоразмѣрность عدم تناسب
ædæm-e tænasob.

несоразмѣрный نا متناسب na-
-motænaseb.

несортированный جور نشده
dʒur næʃodæ.

несостоятельность 1. (بعدم
ность) عدم بضاعت ædæm-e be-
za'æt; 2. комм. ور شکستگی
vær-ʃekæstægi.

несостоятельный 1. بی بضاعت
bi-beza'æt; 2. комм. ور شکست
vær-ʃekæst.

неспѣлый см. незрелый.

неспокойный نا راحت na-rahæt.

неспособность عدم قابليت
ædæm-e qabelijæt, بی استعدادى
bi-este'dadi, عدم لیاقت ædæm-e lija-
qæt.

неспособный نا قابل na-qabel,
نا مستعد na-lajeq, نا لایق
tæ'edd.

несправедливо غیر منصفانه
qejr-e monsefanæ; поступать н. с
кем-л. بی کسی بى عدالتى کردن
be kæs-i bi-ædalæti k.

несправедливость بی انصافى
bi-ensafi, بی عدالتى bi-ædalæti.

несправедливый بی انصاف bi-
-ensaf (о человеке); غیر منصفانه
qejr-e monsefanæ (о поступке и
т. п.).

несравненный بی نظیر bi-næ-
zir.

несравнимый غير قابل مقایسه
qejr-e qabel-e moqajesæ.

нестерпимый تحمل نا پذیر
tæhæmmol na-ræzir, غير قابل تحمل
qejr-e qabel-e tæhæmmol.

несті 1. بردن bordæn; 2. (о ло-
шади) داشتن bær (vær) daʃ-

tæn; 3.: н. обязанности را وظیفه væzifæ-ra ændʒam da-dæn; н. убытки متحمل خسارات motæhæmmel-e xæsarat f; н. ответственность مسئولیت داشتن mæz'ulijæt daʃtæn; 4. (о сильном zānaxæ) بو دادن bu dadæn; 5.: н. яйца گذاردن toxtm gozardæn; ♦ н. вздор مز خرف گفتن mozæx-tæf goʃtæn; -сь 1. (быстро идти, ехать) تند رفتن tond ræftæn; 2. (о кúрах) см. нести 5.

нестроевой воен. خارج صف xar-geʒ-e sæff.

нестро́йный نا موزون na-mo-zun.

несудимость عدم محکومیت ædæm-e mæhkumijæt.

несудоходный غیر قابل کشتی qejr-e qabel-e kæʃti-rani.

несходный см. непохожий.

несча́ст||ие بد بختی bæd-bæxti; к-ию بد بختانه bæd-bæxtanæ.

несчастливый см. несчастный.

несча́стный بد بخت bæd-bæxt; شخص بیچاره biʃaræ; н. человек شخص sæxs-e qejr-e dæqiq; -ые слұ-чай حادثه سوئی hadesæ-je su'-i.

несчётный بی شمار bi-ʃomar.

несъедобный غیر مأکول qejr-e mæ'kul.

нет 1. نه næ, خير نه næ xejr; н. не верю باور نمیکنم næ xejr bavær næmikonæm; н. هنوز هنوز hænuz xejr; 2. (не имéется): eɾó н. дома نیست u mænzel nist; всё н. (همچو) هیچ bist; у меня н. денег من پول ندارم mæn pul nædaræm.

нетвёрдый بی ثبات bi-sæbat; متزلزل motæzælzæl (колеблющийся).

нетерпеливость بی حوصلگی bi-housælægi, بی صبری bi-sæbri.

нетерпеливый بی حوصله bi-hou-sælæ, کم حوصله kæm-housælæ, بی صبر bi-sæbr.

нетерпéние см. нетерпеливость.

нетóчность بی دقتی bi-deqqæti; عدم صحت ædæm-e seh hæst (непрáвильность).

нетóчн||ый غیر دقیق qejr-e dæ-qiq; نا صحیح na-sæhih (непрáвильный); وقت شناس væqt-næʃenas (во врéмени); н. человек شخص غير دقیق sæxs-e qejr-e dæqiq; -ые цифры ارقام نا صحیح ærqam-e na-sæhih.

нетрёзв||ый مست mæst, سرخوش sær-xoʃ; в -ом виде در حالت مستی dær halæt-e mæsti.

нетронутый دست نخورده dæst
næxorɔdæ.

нетрудовой غیر زحمه کش qejr-e
zæhmæt-kæʃ.

нетрудоспособный از کار افتاده æz
kar oftadæ, عاجز از کار adʒez
æz kar.

нётто комм. خالص xales; вес н.
وازن væzn-e xales; н.-ба-
ланс см. баланс.

неуважение بی احترامی bi-eh-
terami, بی حرمتی bi-hormæti.

неуважительный (причина и
т. п.) qejr-e movædzdʒæh.

неудача عدم موفقیت ædæm-e
movæffæqijæt.

неудачный بی ثمر bi-sæmæɾ, بی
نتیجه bi-nætidʒæ (безрезультат-
ный); بد بخت bæd-bæxt (несчаст-
ный).

неудобный نا راحت na-rahæt,
نا مناسب na-monaseb.

неудобство نا راحتی na-rahæti;
زحمت zæhmæt (беспокойство).

неудовлетворительный غیر-
مکفی qejr-e mokfi.

неудовольствие عدم رضایت ædæm-e
rezajæt, نا رضایت na-re-
zajæti.

неужели راستی vaqe',
حقیقتا hæqiqætæn.

неумелый بی مهارت bi-mæha-
ræt, کار نیازموده kar næjazmudæ;
نا مجرب bi-tædzrobae, بی تجربه
na-modzæggæb (необытный).

неумение عدم مهارت ædæm-e
mæharæt; بی تجربگی bi-tædzro-
bægi (необытность).

неумеренность عدم اعتدال ædæm-e
e'tedal, بی اعتدالی bi-e'te-
dali, افراط efrat.

неумеренный غیر معتدل qejr-e
mo'tædel.

неуместный بی جا bi-dʒa, بی
موقع bi-mouqe', غیر وارد qejr-e
vared.

неумышленный غیر عمدی qejr-e
æmdi.

неуплата عدم پرداخت ædæm-e
pærdaxt, عدم تأدیة ædæm-e tæ'dijæ.

неупотребительный غیر مستعمل qejr-e
mostæ'mel, نا مستعمل na-mos-
tæ'mel, غیر معمول qejr-e mæ'mul,
غير متداول qejr-e motædavel.

неупотребление عدم استعمال ædæm-e
este'mal.

неурожай قحطی qæhti.

неурожайный: н. год قحطی سال
sal-e qæhti.

неуспех عدم موفقیت ædæm-e
movæffæqijæt, عدم پیشرفت ædæm-e
piʃ-ræft.

неуспéшность см. успех.

неуспéшный بی اثر bi-æsaer, بی
ثمر bi-sæmaer, بی فایده bi-fajedaer.
неустáнный نا پذیر خستگى
xæstægi na-pæzir.

неустанóвленный غير ثابت
qejr-e sabet; معين نشده mo'æjjæp
pæjodaer (неназнáченный).

неустóйка جریمه dzærimæ,
گرامت qæramæt.

неустóйчивость عدم استحکام
ædæm-e estehkam, نا پایداری na-
pajdari, بی ثباتی bi-sæbatí;
تلون tælævvoe-e mæzadz (харáк-
тера).

неустóйчив||ый بی استحکام bi-
-estehkam, غير ثابت qejr-e sabet,
تغییر پذیر na-pajdar; نا پایدار
tæqjir-pæzir; متلون المزاج motæ-
lævven-ol-mæzadz (о человеке); ~ое
равновéсие موازنه غير ثابتة mo-
va-zenæ-je qejr-e sabetæ.

неутéшный تسلى نا پذیر tæ-
sælli na-pæzir.

неутоlíмый سير نشدنى sir pæ-
jodaeri (о голоде); غير قابل تسکين
qejr-e qabel-e tæskin (о боли и т. п.).

неутомíмый خستگى نا پذیر
xæstægi na-pæzir.

неуч بی سواد bi-sævad.

неучтíвость بی ادبی bi-ædæbi.

неучтíвый بی ادب bi-ædæb.

нефрít I. мин. یشم jæjm.

нефрít II. мед. ورم کلیه væ-
tæm-e koljæ.

нефтеналивн||ой: ~ое судно
کشتی نفتى kæsti-je næfti.

нефтенóсн||ый نفت خیز næft-xiz;
~ые зéмли اراضى نفت خیز æra-
zi-je næft-xiz.

нефтеперегóнный: н. завод کار
خانه نفتى karxanæ-je tæ-
sijæ-je næft.

нефтепрóвод لوله نفت lulæ-je
næft.

нефтепрóдукты مواد نفتى mæ-
vadd-e næfti.

нефтепрóмышленность صنایع
استخراج نفت sænaje'-e estexradz-e
næft.

нефть (نفت) نفت næft.

нефтян||ой نفتى næfti; н. двí-
гатель موتور نفتى motur-e næfti;
~ые истóчники منابع نفتى mæna-
be'-e næfti; ~ые остáтки فضلات
فازلات fæzælat-e næft.

нехватáть см. недоставать.

нехорóший بد bæd.

нехорóшó: н. чýвствовать себя
کسالت داشتن kæsalæt daštæn.

нехóтя از روی بی میلی æz ru-
-je bi-mejli.

нечаянно سهوا səhvæn; بدون bedun-e qæsd.

нечаянный غير عمدی qejr-e æmdi; اتفاقی ettefaqi (случайный).

нечего: мне больше н. сказать من ديگر چیزی ندارم beguim digær tʃiz-i nədaræm beguim; мне н. делать من هیچ کار ندارم hitʃ kar nədaræm; вам н. туда итти شما لازم نیست آنجا بروید lazem nist andʒa berævid; н. делать چاره نیست tʃaræ nist.

нечему: н. тут удивляться تعجبی ta'ædʒob-i nədaræd.

нечестность نا درستى na-do-rosti.

нечестный نا درست na-dorost. нечет طاق taq.

нечёткий (о почерке) نا خوانا na-xana.

нечётный طاق taq.

нечистокрòвный دورگ do-ræg.

нечистоплòтный کثیف kæsif.

нечистый 1. کثیف kæsif, نا پاک na-pak; ~ое полотенце حوله کثیف hou-læ-je kæsif; 2. (фальсифицированный) غير خالص qejr-e xales; ~ая краска رنگ غير خالص ræg-e qejr-e xales; ~ое масло روغن rounqæn-e qejr-e xales; ~ое дело کار کثیف kar-e kæsif.

нечто يك چیزی tʃiz-i, jæk tʃiz-i.

нечувствительный غير حساس qejr-e hæssas, بی حس bi-hess; غير محسوس qejr-e mæhsus (неощутимый); بی رحم bi-ræhm (безжалостный).

нештáтный غير رسمی qejr-e ræsmi.

нешадный بی رحم bi-ræhm, بی رحمانه bi-ræhmanæ.

неявка عدم حضور qejbæt, عدم على اعداء hozur; н. на заседание عدم حضور در جلسه aedæm-e hozur dær dʒælsæ.

неясно بطور مبهم be tour-e mob-hæm, بطور غير واضح be tour-e qejr-e vazeli.

неясность ابهام ebham, نا معلوم na-mæ'lumi, عدم وضوح aedæm-e vozuh.

неясный مبهم mobhæm, غير واضح qejr-e vazeli.

ни 1. союз разделит.: ни я, ни он نه من نه او næ mæn næ u; ни тот, ни другой كدام هيچ hitʃ ko-dam; ни за что, ни про что بدون هيچ جهتى bedun-e hitʃ dʒehæt-i; 2.: ни один يك هيچ hitʃ jæk; ни за что بهيچ وجه be hitʃ vædʒi; 3.: кто бы ни... هر کس که hæ r kæs ke...;

как бы он ни был умён هر قدر hæŕ qædr hæm aqel baʃæd.

ни́ва مزرعة mæzræ'æ, кештар keʃtzaŕ.

нивели́р geodes. طراز tæraz, альт طراز alæt-e tæraz.

нивели́ровать طراز کردن tæraz k., мосættæh k.

нивелиро́вка تسطیح tæstih.

нигдѣ جا هیچ dæŕ hiʃ dʒa, هیچ جا hiʃ dʒa.

ни́же 1. предл. پائینتر (از) pajin-tæŕ, (از) پست تر pæsttæŕ; н. нулѣ زیر صفر zir-e sefr; н. своего́ досто́инства مادون حیثیت خود ma dun-e hejsijæt-e xod; 2. нарече́е ذیلا zejlæn, در ذیل dæŕ zejl; как бу́дет сказа́но н. بطوریکه ذیلا (در ذیل). (از) ذکر میشود be tour-i ke zejlæn (dæŕ zejl) zekŕ miʃævæd.

нижеподписа́вшийся امضاکننده emza kopændæ-je zejl.

нижеслѣдующі́й ذیل zejl; ~ие цифры ارقام ærqam-e zejl.

нижеупомяну́тый مذکور در ذیل mæzkuŕ dæŕ zejl.

ни́жний زیر zir, زیری ziri, تحتانی pajin, پائینی pajini, تہائی tæhtani; н. эта́ж طبقه́ تحتانی tæbæ-qæ-je tæhtani; ~яя чѣлюсть فك

زیر fækk-e æsfæŕ; ~ее платье زیر ولگای zir-dʒamæ; ~яя Во́лга سفلی volga-je sofla.

Ни́жний Но́вгород см. Горький.

низ قسمت پائین qesmæt-e pajin, زیر zir, تہ tæh; осѣсть на н. تہ نشستن tæh neʃæstæn; с ~у до верху از بالا بیائین æz bala be pajin.

низверга́ть پرت کردن pært k., سرنگون کردن sæŕ-negun k.

низве́ргнуть см. низвергать.

низверже́ние سرنگون کردن sæŕ-negun kærdæn(-e).

низвести́ см. низводить.

низводи́ть آوردن pajin aværdæn.

ни́зкий پائین pajin, پست pæst, نازل nazel; ~ие ہم bæm (о зву́ке); ~ие це́ны قیمت های نازل qejmætha-je nazel; ~ие го́ры جبال پست dʒebal-e pæst; н. го́лос صدای ہم sæda-je bæm; н. челове́к شخص پست ʃæxs-e pæst, رذل gæzl; ~ое ка́чество (мо́вѣ) dzens-e pæst.

низко́рблый کوتاه kutah-qædd.

низлагáть خلع کردن xæl' k.

низложе́ние خلع xæl'; н. мо́нарха خلع سلطان xæl'-e soltan.

низложи́ть см. низлагать.

нйзменность *geogr.* نشیب *nešib.*

нйзменный پست *pæst.*

нйзобье: н. рекй قسمت سفلى *qesmaet-e sofla-je* رودخانه *rud-xanae.*

нйзость رذالت *ræ-zalæt,* پستی *pæsti.*

никак بهیچ وجه *be hitf vædzh,* هیچ ممکن *æbædæn;* н. нельзя *hitf momken nist;* н. нельзя его увидеть *be hitf vædzh næmifævæd u-ra did.*

никак|ой هیچ *hitf,* هیچ يك *hitf jæk,* هیچ کدام *hitf kodam;* ~ым образом بهیچ وجه *be hitf vædzh;* нет ~ой надежды هیچ امیدى باقى *hitf omid-i baqi nist;* у него *hitf hæqq nædaræd.*

никелевый نیکل دار *nikeli,* نیکل *nikel-dar.*

никель نیکل *nikel.*

никогда هیچ وقت *hitf væqt,* هیچ *hærgæz,* *æbædæn;* н. я этого не сделаю *hitf væqt in-ra næxahæm kærd;* н. не видел *hitf nædidæ-æm;* н. *æbædæn.*

никотин نیکوتین *nikotin.*

никто هیچ کس *hitf kæs,* هیچ *hitf kodam;* н. из них

hitf kodam æz anha; н. не знает *hitf kæs næmidanæd;* н. *króme...* هیچ *hitf kæs dzoz...*

никуда هیچ جا *hitf dza;* н. не поеду *hitf dza næ-mirævæm;* н. не годится *be hitf dærd næmioxæd.* Нил *p.* نیل *nil.*

нисколько هیچ *hitf;* это меня *hitf;* н. не касается *in hitf be mæn mærbat nist;* *hitf kæmtær nist.* ниспровергáть *xæl' k.* ниспровергнутъ *см. ниспровер-* гать.

ниспровержение *xæl'.*

нит|ка نخ *pæx;* катушка ~ок *qærgærgæ-je pæx;* швёл-ные ~ки *pæx-e xeljati;* цветные ~ки *pæx-e æl-van;* н. жёмчуга *reštæ-je morvarid.*

нитрат *хим.* شوره *šuræ.*

нитроглицерин *хим.* نیتروگلی *(фр. nitroglycérine).*

нить نخ *pæx,* رشته *reštæ;* н. раз-говора *reštæ-je solh-*

hæt; потерятъ н. разговора رشته reſtæ-je sohæt-
-ra gom k.

Нйца gor. نيس nis.

ничего 1. هیچ hitf, هیچ چیز hitf
tʃiz; н. چیزی نیست tʃiz-i nist,
اهمیت ejb-i nædaræd, ندارد
æhæmmijæt nædaræd (это
не важно); он н. не знает او هیچ
u hitf næmidanæd; н. не
случилось چیزی نشد tʃiz-i næʃod;
н. подобного چیزی همچنين
hitf hæmtʃenip tʃiz-i nist;
2. (неплохой) بد نیست bæd nist.

ничком damæru; упасть н.
damæru oftadæn; спать
н. damæru xabidæn.

ничто هیچ hitf, چیزی hitf
tʃiz-i.

ничтожнйй dzoz'i (не-
значительный), بی اهمیت bi-æhæm-
tijæt (не имеющий значения); نا
قابل na-qabel; -ая сума مبلغ
mæblæq-e dzoz'i; н. случай
hadesæ-je bi-
æhæmmijæt; н. человек شخص
ʃæxs-e na-qabel.

нйша таqçæ.

Нишапур gor. نیشابور niʃabur.

нищать شدن faeqir ʃ.

нищенство گدائی gædai.

нищенствовать کردن گدائی
gædai k.

нищета فقر faqr.

нищий گدا gæda.

но ولی væli, اما æmma, لیکن
likep; не только, но и... نه فقط
næ faqræt... bælkæ.

новатор بدعت bed'æt-go-
zar; متجدد motædzædded.

новаторство بدعت bed'æt; تجد
tædzæddod.

Новая Зеландия o-в см. Зелан-
дия.

новейшйй tazætærin,
متاخر dzædidtærin; جدیدترین
motæ'æxher; -ие поэты شعرای
fo'æra-je motæ'æxher; -ей
системы آخرین سیستم axerin sis-
tem.

новизна تازگی tazægi, نوی
noui.

новинка چیز تازه tʃiz-e tazæ.

новичок کار تازه tazæ-kar.

новобранец سرباز جدید sær-
baz-e dzædid.

новобрачнйй ust. داماد da-
mad; -ая ust. تازہ عروس tazæ-
ærus.

нововведение بدعت bed'æt.

нововыстроенный نو ساز nou-
saz, جدیدالبناء dzædid-ol-bena.

новогóдний نو روزى nou-ruzi.

новоизобрéтенный جدید dzædid-ol-extera'.

новолу́ние ماه نو mah-e nou, هلال helal.

новоприбýвший تازه وارد ta-zæ-vared.

новорождённый جدید الولاده dzædid-ol-væladæ.

нóвость 1. (извéстие) خبر хæ-bær, تازه خبر хæbær-e tazæ; 2. تازه گى tazægi (новизна); چیز تازه tfiz-e tazæ (новинка); это для меня не н. این برای من تازه گى ندارد in bæ-raje mæn tazægi nædaræd.

нóвшество بدعت bed'æt.

нóв||ый نو tazæ, جدید dzædid; н. город شهر хæhr-e dzædid; н. костюм لباس نو lebas-c nou; н. год سال نو sal-e nou; نو روزى nou-ruz (день нóвого гóда); н. дом خانه نو ساز ханæ-je nou-saz; -ая литературa ادبيات ædæbijat-e mo'aser; что -ого? تازه چه داريد tazæ tje darid; это что-то -ое اين چیز تازه -ое in tfiz-e tazæ-i-st.

новъ с.-х. زمین بکر zæmin-e bekr.

ног||а پا pa; ساق saq (от ко-лёна до ступни); хромать на одну

از يك پا شل بودن (لنگیدن) -у æz jæk pa šæl b. (længidæn); наступить -ою پا گذاشتن pa gozaštæn; растоптáть -ами پايمال کردن paj-mal k., زیر پا له کردن zir-e pa leh k.; быть связанным по рукам دست و پا بسته شدن -ам fig. dæst-o-pa bæstæ š.; протягивать -и پا دراز کردن pa deraz k.; поставитъ на -и fig. بر پا کردن bær pa k.; итти в -у с кем-л. با کسی پا بپا رفتن ba kæs-i pa-be-pa ræftæn; с ног до головы از سر تا پا с ног до головы æz sær ta pa; на -ах سر پا sær-e pa; бежать со всех ног سرعت be sor'æt-e-hær tje læmamtar dævidæn; встать с левой -й см. вставать; подставить -у кому-л. کسی را لغزش دادن kæs-i-ra læqzeš dadæn; вверх -ами سر و ته sær-o-tæh.

ног||оть ناخن пахон, ناخن گرفتن пахон; стричь -ти ناخن گرفتن пахон gereftæn.

нож چاقو tjaqu (небольшой или складной); کارد kard; рэзать -ом با کارد بریدن ba kard boridæn; н. для мяса ساطور satur; перочинный н. قلم تراش qælæm-tæraš; н. для бумаги کاغذ بر kaqæz-bor; садовый ن. داسقاله dasqalæ.

но́жка 1. پا pa; پایه pajæ; н. сто-
ла میز pajæ-je miz; н. му́хи
مگس pa-je mægæs; 2. бот.
ساقه saqæ.

но́жниц|ы قیچی qejtʃi, مقراض
meqraz; н. для ногте́й ناخن
qejtʃi-je пахон; садо́вые н. قیچی
qejtʃi-je баqbani; стричь
(ре́зать) قیچی کردن -ами qejtʃi k.

но́жн|ой پائی pai; -ая шве́йная
маши́на چرخ خیاطی پائی
xejjati-je pai.

но́ж|ны غلاف qelaf, نیام nijam;
вкла́дывать в н. غلاف کردن qe-
laf k.; вынима́ть из -ен
از غلاف -en æz qelaf birun kæ-
ʃidæn.

но́здревáтый اسفنجی esfendzi.
но́здр|я سوراخ surax-e
dæmaq, سوراخ بینی
surax-e bini, منخرن
mænxær; -и منخرین mænxærejɲ.

но́ль см. нуль.

нома́ды قبایل چادر نشین qæ-
bajel-e tʃador-neʃin.

но́менклату́ра اسامی æsami;
اصطلاحات estelahat; това́рная н.
اسامی مال التجاره
æsami-je mal-ot-
tedzaræ.

но́мер 1. شماره pomæ; شماره
magæ (журна́ла, газе́та); پلاك

(фр. plaque) (металли́ческий); н.
до́ма نمرة خانه pomæ-je хапæ;
бума́га за -ом... کاغذ بنمره ka-
qæz be pomæ(-je)...; входя́щий н.
کانی. نمرة وارد pomæ-je vared;
н. боти́нок نمرة کفش pomæ-je
kæʃ; 2. (в госты́нице) اتاق otaq.

но́меровáть см. нумерова́ть.

номина́льно اسما esmaɲ.

номина́льн|ый اسمی esmi; صوری
suri; -ая сто́имость اسمی
qejmæt-e esmi.

Норве́гия نروژ norvez.

но́рма میزان mizan, قاعده
qa'edæ.

норма́льно بطور عادی be tour-e
adi.

норма́льн|ый طبیعی tæbi'i, عادی
adi, معمولى mæ'muli, متعارفی
mæ'tærefi; -ая температýра حرارت
hæratæt-e tæbi'i (غریزی)
(qærizi); -ое положéние وضعیت
væz'ijæt-e adi; н. вес وزن
væzn-e mæ'muli, معمولی
væzn-e motæ'tærefi.

но́ров: ло́шадь с -ом اسب سر -ом
æsp-e sær-kæʃ.

но́с بینی bini, دماغ dæmaq;
геогр. دماغه dæmaqæ; н. корабля́
دماغ کشتی dæmaq-e kæʃti; кровь
خون دماغ -ом xun-dæmaq; гово-

рѣтъ в н. تو دماغی حرف زدن tu dæmaqi hærf zædæn; вѣшать н. *φιγ.* سر شکسته بودن sær ſekæstæ b.; водѣть за н. *φιγ.* گول زدن gul zædæn; совѣтъ н. в делѣ другѣх *φιγ.* در کارهای دیگران مداخله dær karha-je digæran moda-xelæ k.; клевѣтъ н. *φιγ.* چرت زدن tfort zædæn.

носáтый гنده dæmaq-gondæ.

но́сик см. нос; н. чайника لولة lulæ-je qurí.

носѣлки زنبه خاک کش hak-kæſ, zæmbæ.

носѣльщик حمال hæmmal; пла-та -у حمالی hæmmali.

носѣть 1. حمل bordæn, hæml k.; н. тяжесть بار حمل کردن bar hæml k.; н. на руках روی دست ru-je dæst bordæn; 2. (разно-сѣть): н. писма مراسلات را توزیع morasetat-ra touzi' k.; 3. (на-девать): н. очки عینک زدن ejnæk zædæn; н. шляпу سر گذاشتن kolah sær gozaftæn; н. одѣжду لباس دربر کردن lebas dær bærg k. (puftidæn); -ѣться 1. (об-одѣжде) دوام داشتن dævam daft-

tæn; مدرس شدن mondæres ſ. (изнѣшиваться); эта матерія луч-шие این پارچه بیشتر دوام *φιγ.* دارد in parſæ biſtær dævam daræd; 2. (о слѣхах) شایع بودن ſaje' b. *φιγ.* بادوام (матерія и т. п.) hósский ba-dævam.

но́скость دوام dævam.

носово́й دماغی dæmaqi; н. пла-тók دستمال dæstmal.

носо́к 1. نك (نوك) nok; سر sær-e pændzæ (باشماک); 2. جوراب dzurab.

носоро́г کرگدن kærgædæn.

но́т||а 1. *дупл.* یاد داشت jad-daft; 2. *муз.* نت not, آهنگ ahæng; -ы خط موسیقی hætt-e musiqi, نت not; -ы для ро́яля (скри́пки) نت برای پیانو not bæraje pi-janu (vijolon); по -ам روی نت æz ru-je not; положить на -ы روی خط ru-je not aværdæn, be hætt-e musiqi neveftæn.

нотариáльный: -ая контóра ثبت اسناد edaræ-je sæbt-e æsnad.

нотариáт ثبت اسناد و املاك sæbt-e æsnad væ æmlak.

нотáриус مامور ثبت اسناد mæ'-mur-e sæbt-e æsnad.

ночевать خوابیدن xabidæn,
شب را (جائی) بسر بردن
(dʒa-i) be sær bordæn, (جائی) شب را
ماندن şab-ra (dʒa-i) mandæn.

ночь شبى şabi;
н. колпак شب کلاه şab-kolah; ~ые
түфли کفش راحتی kæfş-e rahæti;
~ая сорочка پیراهن خواب şa-
rahæn-e xab; н. дозор شب قراول
qæravol-e şab; ~ая работа کار
وقت شبانه kar-e şabanæ; ~ое время
وقت شب væqt-e şab.

ночь شب şab; наступила н.
شب شد (آمد) şab şod (amæd);
коротать н. شب گذرانیدن şab go-
zæranidæn; н. под пятницу شب
şab-e dʒom'æ; днём и ~ью
شب و روز şab-o-ruz; тёмная н.
شب تاریک şab-e tarik; всю н. در
تمام شب dær tæmam-e şab; за н.
до этого شب پیش jak şab
piş; ~ью شب şab, в وقت شب
dær væqt-e şab; в месте شب
مکانه şab; спокойной ~и! شب
be xejr.

ноша بار bar.

ношение پوشیدن ruşidæn(-e);
н. одёжы پوشیدن hæml;
рушения پوشیدن lebas; н. оружия
حمل اسلحه hæml-e æslehæ.

ноябрь نوامبر (фр. novembre).

нрав خلق xolq (мн. اخلاق æx-
laq); испорченные ~ы اخلاق فاسد
æxlaq-e fased.

нравит~ся آمدن خوش xof
amædæn, پسندیدن pæsændidæn;
вам ~ся этот ковёр? از این قالی
æz in qali xof-etan
miajæd; это мне не ~ся از این
æz in bæd-æm miajæd.

нравоучение نصیحت næsihæt.

нравственность اخلاق æxlaq.

нравственный اخلاقی æxlaqi.

нравы (обычай) عادات adat.

ну ده de (тж. вопросительно);
да ну, иди же بیا axer bija; да
ну? عجب ædzæb, واقع vaqe'; ну,
конечно بلى البته bæli ælbættæ; ну
и погода! عجب هوایی است ædzæb
hæva-i-st.

нужда 1. (необходимость) احتیاج
ehtijadz (мн. احتیاجات ehtijadzat),
 حاجت hadzæt (мн. حوایج hæva-
jedz), ضرورت zæruæt; иметь
~у в чём-л. چیزی احتیاج
be tʃiz-i ehtijadz daštæn;
в случае ~и صورت احتیاج
dær suræt-e ehtijadz; ~ы госуда-
рства احتیاجات مملکت ehtijadzat-e
mæmlækæt; 2. (бедность) تنگدستی
tæng-dæsti, فقر fæqr; быть в ~е
در عسرت بودن dær osræt b.

нужда́|ться 1. (в чём-л.) (بچیزی) ihtijadz daftæn, محتاج داشتن mohtadz b.; это не ~ется в разъяснени́и این محتاج بتوضیح نیست in mohtadz be touzih nist; не н. (в чём-л.) بی نیاز (از چیزی) bi-pijaz b.; 2. (быть в нужде́) dær osræt b. در عسرت بودن

нужда́ющийся 1. (به) محتاج mohtadz; 2. (бедня́к) bi-pæva. بینوا

нужно لازم lazem-æst; bajæd; не н. لازم نیست lazem nist; разг. نمیخواهد næmixahæd; н. подуматъ باید فکر کرد bajæd fekr kærð; н. итти́ باید رفت bajæd ræft; не н. ли вам де́нег? شما پول لازم ندارید şoma pul lazem nædarid; что вам н.? شما چه لازم н.? شما tşe lazem darid; چه tşe mixahid; میخواهید мне это ни на что не н. این بهیچ درد من in be hitf dærd-e mæn næmixoræd.

нужн|ый لازم lazem, ضروری zæguri, واجب vadzeb; считатъ ~ым لازم دانستن lazem danestæn.

нуль صفر sefr.

нумера́тор ماشین نمره زنی ma-şin-e nomræ-zæni.

нумера́ция نمره گذاری nomræ-gozari, نمره زنی nomræ-zæni.

нумеро́ванный نمره شده nomræ şodæ.

нумерова́ть نمره گذاردن nomræ gozardæn.

нумизма́т سکه شناس sekkæ-şenas.

нумизма́тика سکه شناسی sekkæ-şenasî.

ны́не اکنون æknun, حالا hala, حالیه halijæ.

ны́нешний کنونی kopuni, حالیه halijæ; (теку́щий) جاری dzari; н. год سال emsal, امسال emsal; в ~ие времена́ امروزه emruzæ, امروزه emruzæ, حالیه halijæ.

ны́рять غوطه ور شدن qutæ-vær ş., غوطه خوردن qutæ xordæn.

ныть 1. نالیدن nalæ k., ناله کردن nalidæn; 2. (болеть) درد کردن dærd k.

Нью-Йорк гор. نیویورک nju-jork.

нэп (но́вая эконо́мическая по- лі́тика) سیاست جدید اقتصادی si-jasæt-e dzædid-e eqtesadi.

ню́хательн|ый: н. таба́к انفیه ænfijæ; ~ая соль نمک نشادر næ-mæk-e neşador.

ню́хать بو کشیدن bu k., بو کشیدن bu kæşidæn; بوئییدن bujidæn (о жи́вотных); н. таба́к انفیه کشیدن ænfijæ kæşidæn.

няньчить دایه گی کردن *dajægi k.*, پرستاری کردن *pæræ.tari k.*

нян||я دایه *dajæ*; у семьи — ек дитя без глазу *посл. ماما که دو* *mama ke do ta šod sær-e bæʃʃæ kædʒ dær miajæd* (букв.: при двух повитухах голова ребёнка выходит кривой).

О

о, об 1. (относительно) از *æz*, راجع به *radʒe' be*, در خصوص *dær xosus(-e)*, در باره *dær baræ(-jə)*, در باب *dær bab(-e)*; думать о ком-л. *dær fekr kæs-i budæp*; дурно говорить о ком-л. *æz kæs-i bæd-gui k.*; говорить о мире *radʒe' be solh sohbat k.*; жалеть о чём-л. از چیزی *æz ʃiz-i æfsus xordæp*; о чём мы говорили *sohbæt-e ma (dær) sær-e ʃe bud*, چه بود صحبت ما در چه, *sohbæt-e ma dær ʃe xosus bud*; 2. (с винит. пад.): опираться о стол. *be miz tækijæ k.*; دست-об-руку *dæst be dæst*; бок-о-бок *pæhlu be pæhlu*.

оазис واحه *vahæ*, واح *vah*.

об см. о.

об||а هر دو *hær do*; они о. при-шли *hær do-je anha amædænd*; —e руки دو هر *hær do dæst*; —еими руками *do dæsti*.

обагрить см. обагрять.

обагрять: о. кровью *خون آلود* *xun-alud k.*

обанкротиться *ور شکست شدن* *vær-ʃekæst ʃ.*

обаяние فریبندگی *færibændægi*, جذبه *dʒæzbæ*; دلربائی *del-robaʃ*.

обаятельность см. обаяние.

обаятельный فریبنده *færibændæ*, دلکش *del-kæʃ*, دلفریب *del-færib*, دلربا *del-roba*; با نمک *ba-næmæk*.

обвал *ریختگی* *rizeʃ*, ریزش *foru-rixtægi*; снежный о. *bælmæn*.

обваливаться *فرو ریختن* *foru rixtæn*, *فروود* *rizeʃ k.*, *ریزش کردن* *forud amædæn*.

обвалиться см. обваливаться.

обваривать: о. кипятком *با آب* *ba ab-e dʒuʃ su-zandæn*.

обварить см. обваривать.

обвеать *باد دادن* *bad dadaæn*, *باد زدن* *bad zædæn*.

обвѣртывать پیچیدن pitfidæn.
 обвѣсить *см.* обвешивать.
 обвесті *см.* обводить.
 обвѣтренный هوا خورده hæva
 xordæ.
 обветшáлый مندرس mondæres;
 کهنه kohnæ.
 обветшáть مندرس شدن mondæ-
 res ş.; کهنه شدن kohnæ ş.
 обвѣшиваніе کم فروشی kæm-
 -foruşi.
 обвѣшивать کم فروش کردن kæm-
 -foruş k.
 обвивáть, ~ся (вокруг чего-л.)
 پیچیدن (دور چیزی) pitfidæn.
 обвинѣніе اتهام etteham, تهمت
 tohmæt; о. в убійстве بقتل
 etteham be qætl.
 обвинитель مدعی moddæ'i; متهم
 mottæhæm konændæ; общѣ-
 ственный о. مدعی العموم mod-
 dæ'i-ol-omum.
 обвинительный اتهامی ettehami;
 متهم mottæhæm konændæ;
 о. приговор محکومیتی hokm-e
 mæhkumijæti; о. акт ادعا نامه ed-
 de'a-namæ.
 обвинить *см.* обвинять.
 обвиняемый (в чем-л.) متهم
 mottæhæm; مدعی علیه moddæ'i ælejh (ответчик).

обвинять (кого-л. в чём-л.) کسی
 را متهم کردن mottæhæm
 k., تهمت زدن tohmæt zædæn.
 обвѣть, ~ся *см.* обвивать, ~ся.
 обводить احاطه کردن ehataæ k.,
 دوره کردن douræ k.
 обволáкива||ть فرا گرفتن færa
 gereftæn; тумán ~er город
 مه شهر را میگیرد meh şæhr-ra færa mi-
 giræd.
 обворожительный فریبنده færi-
 bændæ, دلفریب del-roba, del-færib.
 обворожить فریفتن færistæn,
 دلفریبی کردن del-roba k.
 обвѣзáть *см.* обвязывать.
 обвѣзывать (что-л.) (دور چیزی)
 پیچیدن pitfidæn.
 обгонять (кого-л.) کسی را عقب
 (از کسی) æqæb gozaftæn; گذاشتن
 جلو oftadæn.
 обгорáть *см.* обгореть.
 обгорѣлый نیم سوخته nim suxtæ.
 обгорѣть نیم سوختن nim sux-
 tæ.
 обдирáть پوست کندن pust
 kændæn.
 обдýмáнный سنجیده sændzidæ;
 убійство с зарáнее ~ым намерѣн-
 ем قتل عمدی qætl-e æmdi.
 обдýмáть *см.* обдумывать.

обдұмывать تفکر کردن tæfæk-
kor k., کامل کردن tæ'æmmol k.,
سنجیدن sændzidæn.

обёд ناهار nahar; за -ом در
موقع ناهار dær mouqe'-e nahar,
در سر ناهار dær sær-e nahar;
برای ناهار دعوت کردن y-
bæraje nahar dæ'væt k.

обёдать ناهار خوردن nahar
xoridæn.

обеденный: o. стол میز ناهار
miz-e nahar-xorl; -ое вре-
мя وقت ناهار væqt-e nahar.

обеднёт فقیر شدن fæqir ş., بی
تهی دست شدن bi-tfiz ş., چیز شدن
tæhi-dæst ş.

обезглавить سر بریدن sær bo-
ridæn.

обезлюдет کم جمعیت شدن kəm-
dzæm'ijæt ş.

обезображивать زشت کردن zešt
k., بد شکل کردن bæd-şekl k.

обезобразить см. обезображи-
вать.

обезопасить امن کردن æmn k.

обезоруживание خلع سلاح xæl'-e
selah.

обезоруживать خلع سلاح کردن
xæl'-e selah k.

обезоружить см. обезоружи-
вать.

обезьяна میمون mejmun, بوزینه
buzinæ.

обёрнутый (во что-л.) (در چیزی)
پیچیده pičidæ, ملفوف mælfuf.

обернуть, -ся см. обертывать,
-ся.

обёртка لفاف læffaf, لفافه læf-
fafe.

обёртывать پیچیدن pičidæn;
زو بر گرداندن -ся gæ-
r-gærdandæn.

обескровленный بی خون bi-
xun.

обескураживать مایوس کردن
mæ'jus k.

обескуражить см. обескуражи-
вать.

обеспечение 1. (действие) تامین
tæ'min; o. потребностей تامین
tæ'min-e ehtijadzat; 2. (за-
рантия) ضمانت zæmanæt; 3. (за-
лог) وثیقه væsiqæ; долговое o.
væsiqæ-je bedehi; وثیقه بدهی
væsiqæ da-dæn.

обеспеченный 1. تامین شده
tæ'min şodæ; 2. (закрепленный)
چیز tfiz-dar, متمول motæmævvel.

обеспечивать 1. تامین کردن
tæ'min k.; o. свои интересы
منافع خود را تامین کردن
mænafe'-e xod-

-ra tæ'min k.; 2. (гаранти́ровать) ضمانت کردن zæmanæt k.; 3. (чем-л.) چیزی را færahæm k.; -ся تامین شدن tæ'min ʃ.

обеспéчить, -ся см. обеспечи-
вать, -ся.

обеспоко́ить см. беспокоить.

обессы́леть ضعیف شدن zæ'if ʃ.,
بی قوت نا-tævan ʃ.,
بی قوت شدن bi-qovvæt ʃ.

обессы́ливать ضعیف کردن zæ'if
ʃ., نا-tævan k.

обессы́лить см. обессиловать.

обесцéнивать کم قیمت کردن
kæm-qejmæt k., بی قیمت کردن bi-
-qejmæt k.; -ся کم قیمت شدن kæm-qejmæt ʃ.,
بی قیمت شدن bi-
-qejmæt ʃ.

обесцéнить см. обесценивать.

обесчéстити ننگین کردن næp-
gip k., رسوا کردن rosva k.; هتك
ناموس کردن hætk-e namus k.
(дéвушку):

обесчéщивать см. обесчестить.

обéт وعده væ'dæ, نذر næzɾ;
дать о. نذر کردن næzɾ k.

обещáние وعده væ'dæ (мн.
موعید mæva'id), عهد æhd; дать
о. وعده دادن væ'dæ dadæn; ис-
полнить своё о. وعده خود را وفا
væ'dæ-je xod-ra væfa k.; на-

ру́шить своё о. عهد خود را شکستن
æhd-e xod-ra ʃekæstæn; клятвенное
о. قسم qæsæm, سوگند sougænd.

обещáть (что-л. кому-л.) چیزی (что-л. кому-л.)
و عده دادن væ'dæ da-
dæn.

обжа́лование: о. приговора юр.
استیناف estinaf.

обжа́ловать دادن استیناف es-
tinaf dadæn.

обжéчь см. обжигать.

обжигáние (кирпичéй) پخت roxt.

обжигáтельны́й: -ая печь тех.

کوره kuræ.

обжигáть مكلس کردن mokæl-
læs k. (úзвесть); پختن roxtæn (кир-
пичú).

обжóра پر خور por-xor.

обжóрливость см. обжорство.

обжóрливый см. обжора.

обжóрство پر خوری por-xorí.

обзóр بازدید baz-did (осмóтр);
شرح (نظر) اجمالی ʃærh-e(næzæɾ-e)
edʒmali (бчерк).

обивáть پوشیدن (با) pusidæn (матéрией); о. желéзом آهن كوب
aliæn-kub k.; о. дóсками تختة بندی کردن tæxtæ-bændi k.

обй́вка 1. (дéйствиe) پوشیدن pusidæn(-e); 2. (матéрия) پارچه partʃæ-je mobili.

обид||a آزار azar, آزرده azor-
dægi, رنجش rændzeʃ; нанести ~y
آزردن rændzanidæn, آزندن
azordæn.

обиде||ть см. обижать; эти слова
egó ~ли این کلمات باو بر خورد
in kælemat be u bær-xord, این
کلمات باعث رنجش او شد
in kæ-
lemat ba'es-e rændzeʃ-e u ʃod; ~ться
см. обижаться.

обидно حیف است hejf-æst
(жаль).

обидный بر خوردنده bær-xoræn-
dæ, رنجاننده rændzanændæ; اهانت
آميز ehanæt-amiz.

обидчивость زود رنجی zud-
rændzi.

обидчивый زود رنج zud-rændz.

обижа||ть رنجانیدن rændzanidæn,
رنجیدن آزندن azordæn; ~ться
رنجیدن او خیلی ~etся او خیلی
rændzidæn; он быстро ~etся او خیلی
u hejli zud mirændzæd.

обиженный رنجیده rændzidæ,
آزرده azordæ.

обилье فراوانی færavani, وفور
vofur.

обильно فراوان færaavan, بطور
be tour-e færaavan, وفور
be vofur, بطور وافر be tour-e vafer.

обильный وافر færaavan, فراوان
vafer.

обиняк: говорить без ~ов صاف saf
goftæn.

обитаемость سکونت قابلیت qa-
belijæt-e sokunæt.

обитаем||ый مسکون mæskun,
قابل سکونت mæskuni; مسکونی
qabel-e sokunæt; ~ая мѣстность
آبادی abadi.

обитатель ساکن saken (мн.
ساکنین sakenin), مقيم moqim (мн.
مقيمین moqimin).

обитать سکنى داشتن sokna daʃ-
tæn, ساکن بودن saken b.; منزل
کردن mænzel k.

обитающий مقيم moqim.

обить см. обивать.

обиход عادت adæt, رسم ræsm.

обиходный عادى adi, معمولى
mæ'muli, متداول motædavel.

обкладывать (чем-л.) (با چیزی)
پوشیدن ruʃidæn, پوشانیدن ruʃa-
nidæn (покрывать); دور گرفتن
dour gereftæn; о. камнями سنگ
چین کردن sæng-tʃin k.

обком (областной комитет пар-
тии) کمیته حزبی ناحیه ای komitæ-
je hezbi-je nahijæi.

облагаемый (налогами) مالیات
malijat-bedeh.

облагать 1. محاصره کردن воен.
mohasera k.; 2.: о. налогами (что-л.)

مالیات (بر چیزی) malijat
bæstæn; o. پوشلیной گمرک بستن
gomrok bæstæn.

обладание تصرف tæsærrof;
داشتن daftæn(-e).

обладатель صاحب sahæb, مالك
malek.

обладать داشتن daftæn, دارا
در تصرف داشتن; o. полномочи-
ями دارای اختیارات بودن
extijarat b.

облак||o ابر æbr; nébo в ~ax
آسمان ابراست aseman æbr-æst;
آسمان بند است aseman bænd-æst.

областной حوزه‌ای housæi,
ناحیه‌ای nahijæi; ولایتی velajæti.

область||ب 1. حوزه housæ, قلمرو
qælæmrou, ناحیه nahijæ (من. نواحی
nævahi); ولایت velajæt; 2. رشته
restæ, دایره dajeræ; o. знáния
رشته معلومات restæ-je mæ'lumat;
o. влия́ния دایره نفوذ dajeræ-je
po'fuz; в этой ~и я ничего́ не зна́ю
در این قسمت (رشته) چیزی نمیدانم
dær in qesmæt (restæ) tʃiz-i næmi-
danæm.

обла́тка کاشه (фр. cachet).

облачный ابری æbri.

облегáть چسپیدن tʃæspidæn
(об оде́жде).

облегáющий چسپنده tʃæspændæ
(об оде́жде).

облегча́ть 1. (что-л.) (چیزی را)
آسان کردن tæshil k., تسهیل کردن
asan k.; 2. (груз) سبك کردن sæ-
bok k.; 3. (наказáние) تخفیف دادن
tæxfif dadæn; 4. (боль) تسکین کردن
tæskin k.; 5. (успоко́ивать) آسوده
کردن asudæ k.

облегче́ни||e 1. تسهیل tæshil;
تخفیف tæxfif; o. нало́гов تخفیف
tæxfif dær malijat; для ~я
дела برای تسهیل کار bæræje tæshil-e
kar; 2. (бóли) تسکین tæskin; 3. (ус-
поко́ение): испытáть o. راحت شدن
rahæt f., آسوده شدن asudæ f.

облегче́нно: o. вздохну́ть نفس
براحتی pæfæs be rahæti
kæʃidæn.

облегче́нн||ый آسوده asudæ,
راحت rahæt; с ~ым сёрдцем
آسوده خاطر asudæ-xater.

облегчи́ть см. облегча́ть.

облени́ться تنبل شدن tæmbæl f.

обли́в لعاب lo'ab (глазу́рь).

облива́ть (به) ریختن rixtæn.

обливно́й دار لعاب lo'ab-dar,
لعابی lo'abi.

облига́ция ورقه استقراضی væ-
ræqæ-je esteqrazi.

облиза́ть см. облизывать.

обли́зывать لیس زدن lis zæ-
dæn.

облик صورت ظاهر zaher, ظاهر
suræt-e zaher.

облисполкóм (областнóй испол-
нительный комитёт) کمیته اجرائیه
komitæ-je edžraiǰæ-je velaǰæti.

облѣть см. обливать.

облицевáть см. облицовывать.

облицóвка روش gu-kæʃ; о. кáм-
нем سنگ چین sæng-tʃin.

облицóвывать (با) روش کردن
gu-kæʃ k.; о. кирпичóм
با آجر ba adžor gu-kæʃ k.;
о. кáмнем سنگ کردن sæng-
tʃin k.

обличáть ظاهر کردن zaher k.,
كشف کردن kæʃ k. (раскрывáть);
تهمت زدن tohmæt zædæn (обви-
нѣть).

обличѣние تهمت tohmæt.

обличѣтельный آميز toh-
mæt-amiz.

обличѣть см. обличать.

обложѣние 1. (налогóвое) مالیات
malijat-bændi; 2. воен. محاصره
mohaserae.

облóженный: о. язык بار زبان
zæban-e bar-dar.

обложѣть см. обкладывать, об-
лагать.

облóжка لفافه læffafæ; شیمیز (фр.
chemise) (nānka для дел).

облокáчиваться بارنج تکیه کردن
be arændž tækijæ k., آرنج زدن
arændž zædæn.

облокотѣться см. облакачи-
ваться.

облóмок خرده xordæ, قطعه qet'æ;

о. доскѣ پاره تخته tæxtæ-paræ.

облупѣть см. облупливать.

облұпливать پوست کردن pust
kændæn.

обмáзывать см. мазать.

обмáн 1. فریب færib, گول gul;
دادن کلاه برداری kolah-bær-dari; дáться
в о. گول خوردن gul xordæn;
ввести в о. فریب دادن færib da-
dæn, گول زدن gul zædæn; 2. φuz.:
о. зрѣния اشتباه بصری eštebah-e
bæsæri.

обманұть см. обманывать; ◇ о.
ожидáния مایوس کردن mæ'jus k.
обмáнчивыи فریب دهنده færib
dehændæ.

обмáнщик فریب دهنده færib
dehændæ.

обмáнывать فریب دادن færib
dadæn, مغبون گول زدن gul zædæn;
مغبون کردن mæqbun k. (в торговле).

обмáтывать (что-л.) (دورچیزی)
پیچیدن pitʃidæn.

обмелѣть کم عمق شدن kæt-
-omqʃ.

обмѣн معاوضه mobadelæ, mo'avezæ, تبادل tæbadol; o. мнѣ-
нiями افکار تبادل tæbadol-e æfkar;
торгóвый o. مبادله تجارتي moba-
delæ-je tedžaræti; в o. در عوض dær ævæz(-e).

обмѣнивать (на что-л.) (بچیزی) مبادله کردن ævæz k.; ~ся
معاوضه کردن mobadelæ k.; ~ся местами جاها را
džaha-ra ævæz k.; ~ся мнѣнiями
تبادل افکار کردن tæbadol-e æfkar k.

обменя́ть см. обменивать.

обмѣр اندازه گیری ændazæ-giri;
производи́ть o. см. обмерять.

обмѣрить см. обмерять.

обмеря́ть اندازه گرفتن ændazæ
gereftæn, اندازه گیری کردن æn-
dazæ-giri k.

обметáть I.: o. گردگیری пы́ль gærd-giri k.

обметáть II. (шов и т. п.) دوخت duxt gereftæn; 2.: мед. у меня́
لبم تب خال زده است ~ало гýбы læb-æm tæb-xal zædæ-æst.

обмѣтывать см. обметать II.

обмóлка لغزش زبان læqzeʃ-e
zæban.

обморок غش qæʃ, بیهوشی bi-
-huʃi, ضعف zæ'f; падать в o. غش
qæʃ k., از حال رفتن æz hal
ræftæn, بیهوش شدن bi-huʃʃ., ضعف
zæ'f ræftæn.

обмотáть см. обматывать.

обмóтки میچ motʃ-plʃ.

обмундировáние لباس اونیفورم
lebas-e uniform.

обнаглѣть پرو شدن por-guʃ.,
گستاخ شدن gostaxʃ.

обнадѣживать امید وار کردن
omidvar k.

обнадѣживающий امید بخش
omid-bæxʃ; o. отвѣт امید
dzævab-e omid-bæxʃ.

обнадѣжить см. обнадеживать.

обнажáть 1. لخت کردن loxt k.,
برهنه کردن bægæhnæ k.; o. голову
sær-ra bægæhnæ k.; 2.: o. са́блю (از غلاف
šæmʃir (æz qelaf
birun) kæʃidæn; 3. воен.: o. фланг
جناح را غیر محفوظ گذاشتن
džænah-ra qeʃt-e mæhfuz gozaʃtæn;
4. (раскрýть) كشف کردن kæʃi k.;
o. истину φιγ. حقيقة را كشف
hæqíqæt-ra kæʃi k.,
ظاهر کردن hæqíqæt-ra zaher k.

обнажѣнность برهنگی bægæh-
nægi, عریانی orjani.

обнажённый لخت loxt, برهنه bæŋæhnæ, عريان orjan.

обнажить *см.* обнажать.

обнаро́дование انتشار enteŋar, اعلام e'lam.

обнаро́довать انتشار دادن enteŋar dadæn, اعلام کردن e'lam k.

обнару́жени||е افشا kæŋf, كشف kæŋf; بروز boruz (*проявление*); о. истины كشف حقيقت kæŋf-e hæqi-qæt; о. тайны افشای سر eŋŋa-je serr; в слúчае ~я разногласий در صورت دær suræt-e boruz-e extelafat.

обнару́живать 1. (*открывать*) كشف کردن kæŋf k.; о. при обыске در موقع تفتيش كشف کردن dær mouqe'-e tæftiŋ kæŋf k.; о. преступление جنایت را كشف کردن dze-paŋæt-ra kæŋf k.; о. тайну افشا serr-ra eŋŋa k., разра بروز serr-ra eŋŋa k., دادن raz-ra boruz dadæn; 2. (*проявлять*) آشکار کردن aŋekar k.; ظاهر کردن zaheŋ k.; о. способность استعداد را ظاهر کردن este'dad-ra zaheŋ k.

обнару́жить *см.* обнаруживать.

обнести *см.* обносить.

обнима́ть بغل کردن bæqæl k., در آغوش گرفتن dær aquš gereftæn.

обнища́ние فقير شدن fæqir ŋo-dæp(-e), بی چیز شدن bi-čiz ŋo-dæp(-e).

обнища́ть فقير شدن fæqir ŋ., بی چیز شدن bi-čiz ŋ.

обнови́ть *см.* обновлять.

обновле́ние تجديد tædʒdid.

обновлён||ый شده تجديد tædʒ-did ŋodæ, تازه tazæ; с ~ыми силами با قوت تازه ba qovvæt-e tazæ.

обновля́ть تجديد کردن tædʒ-did k., تازه کردن tazæ k., نو کردن pou k.; с. силы گرفتن قوت تازه gereftæn; ~ся تجديد شدن tædʒdid ŋ., احيا شدن ehja ŋ. (*возрождаться*).

обноси́ть: о. стеной دیوار stenóy divar gozaŋtæn; о. перилами نرده گذاشتن pærdæ gozaŋtæn; о. оградой محجر کشیدن mæhdʒær kæŋidæn.

обню́хивать بوئیدن buidæn.

обня́ть *см.* обнимать.

обобществи́ть *см.* обобществлять.

обобществле́ние اشتراکی نهودن eŋteraki næmudæn(-e).

обобществлённый اشتراکی شده eŋteraki ŋodæ.

обобществля́ть اشتراکی کردن eŋteraki k.

обогатѣть, ~ся *см.* обогащать, ~ся.

обогачать *ممتول کردن* motæ-mævvel k., *دولتمند کردن* doulæt-mænd k.; ~ся *متمول شدن* motæ-mævvel ʃ., *دولتمند شدن* doulæt-mænd ʃ.

обогнать *см.* обгонять.

обогревать *گرم کردن* gærm k.; ~ся *خودرا گرم کردن* xod-ra gærm k.; *گرم شدن* gærm ʃ.

обогреть, ~ся *см.* обогревать, ~ся.

обод *لبه* læbæ, *دوره* douræ; o. *колеса* *فلکة چرخ* fælækæ-je tʃærx, *دوره چرخ* douræ-je tʃærx.

ободрение *تشویق* tæʃviq, *دلگرمی* del-gærmī, *پشت گرمی* poʃt-gærmī.

ободрить *см.* ободрять.

ободрять *دل دادن* del dadæn, *جرات* del-gærm k., *تشویق دادن* dʒor'æt dadæn, *تشویق کردن* tæʃviq k.

ободряющий *تشویق کننده* tæʃviq konændæ, *دلگرم کننده* del-gærm konændæ.

обожание *پرستش* pæræsteʃ.

обожать *پرستیدن* pæræstidæn.

обожжённый *سوخته* suxtæ; *پخته* poxtæ (*о кирпиче*).

оббз *بنه* bonæ; *قطار* qetar (qæ-tar) (*ряд повбзок*); *عربه ها* ærrabæha; *полковбй* o. *عربه های فوج* ærrabæha-je foudʒ.

обознаваться *عوضی گرفتن* ævæzi gereftæn, (*کسی را با کسی*) *اشتباه کردن* eʃtebah k.

обозна́ться *см.* обознаваться.

обозначать 1. (*отмечать*) *علامت گذاشتن* ælamæt gozaʃtæn, *نشان کردن* neʃan k.; 2. (*определять*) *تعیین کردن* tæ'jin k.; 3. (*значить*) *معنی داشتن* mæ'ni daʃtæn.

обозна́чить *см.* обозначать.

обозревателъ *ناظر* nazer.

обозревать *بازدید کردن* baz-did k., *معاینه کردن* mo'ajenæ k.

оббн *کاغذ دیواری* kaqæz-e di-vari.

оббйма *воен.* *شانة فشنگ* ʃanæ-je feʃæng.

обойтѣ 1. (*караулом*) *قراولی* qæravoli k.; 2. o. *вопрбс молчаніем* *مسئله را مسکوت گذاشتن* mæʃ'ælæ-ra mæskut gozaʃtæn; 3. *обмануть* *گول زدن* gul zæ-dæn.

обойтѣсь *см.* обходиться; *эта матерія* ~дѣтся *очень дорого* *این پارچه خیلی گران تمام میشود* in partʃæ xejli geran tæmam miʃævæd.

оболочка 1. لفافه læffaf, لافاف læffafæ; 2. анат. غشا qeşa (мн. اغيشه æq-
şijæ); слизистая о. غشا مخاط qe-
şa-je тохат; сетчатая о. شبكيه şæb-
kijæ; радужная о. عنبیه ænbijæ;
роговая о. قرنیه qærnijæ.

обольстить, ~ся см. обольщать,
~ся.

обольщать 1. فریفتن færistæn;
2. (девушку) از راه در کردن æz
ra:l dær k.; ~ся فریفته شدن fæ-
ristæ ş.

обомлеть سر گردان شدن sær-
gærdan ş., متحیر شدن motæliæjjer
ş., مبهوت شدن mat ş., مات شدن
mæbhut ş.

обоняние شامه şammæ; чувство
~я حس شامه hess-e şammæ; ор-
ганы ~я آلات شامه alat-e şammæ.

обонять بوکشیدن bu k., بو کردن
bu kæşidæn, استشمام کردن esteş-
mam k.

оборванный پاره پاره paæ-raæ;
وبات لات lat-o-pat (о человеке).

оборвать 1. پاره کردن paæ k.;
2. (перервать) قطع کردن qæt' k.

оборона مدافعه defa', دفاع defa',
modafe'æ, تدافع tædafo'; противо-
воздушная о. دفاع ضد هوایی de-

fa'-e zedd-e hævai; Совет труда
и ~ы شورای دفاع و مشاغل sou-
ra-je defa' væ mæşaqel.

оборонительный воен. دفاعی defa'i,
تدافعی tædafo'i; о. союз defa'i,
اتفاق تدافعی ettefaq-e tædafo'i; о.
boii جنگ تدافعی dzæng-e tædafo'i;
быть в ~ом положении در حالت
تدافع بودن dær halæt-e tædafo' b.
оборониться см. обороняться.

обороноспособность воен.
استعداد دفاعیه (تدافعی) este'dad-e
defa'ijæ (tædafo'i).

обороняться دفاع کردن defa' k.,
از خود دفاع کردن æz xod defa' k.

оборот 1. (вращение) گردش gærdeş,
حرکت دوری hærkæt-e douri, دوران dæværan;
о. колеса gærdeş-e tşærx; о. мо-
тора دوران موتور dæværan-e motur;
2. (оборотная сторона) ظهر zæhr;
بظهر ورقه رجوع شود ~e be zæhr-e
vææqæ rodzu' şævæd;
3. (положение) صورت suræt; дело

кардари kardaræ; принимает серьёзный о.
کاردارد suræt-e dzeddi be xod migi-
ræd; дать делу другой о. بکار
digær-i dadæn; ♦ о. речи طرز
tærz-e ebaræt; пустить ка-

питал в о. سرمايه بكار انداختن.
særmajæ be kar ændaxtæn.

оборотный: о. سرمایه سرمايه
særmajæ-je be kar æn-
daxtæ; -ая сторона پشت рош; -ая
сторона монеты پشت سکه рош-e
sekkæ.

оборудование 1. (завода и т. п.)
لوازمات lævazemat; о. фабрики
لوازمات کارخانه lævazemat-e kar-
-xanæ; 2. (действие) تجهیز tædž-
hiz; о. фабрики تجهیز کارخانه tædž-
hiz-e kar-xanæ.

оборудовать تهیه لوازم کردن
tæhijæ-je lævazem k.; تجهیز کردن
tædžhiz k.; مجهز کردن (با) mo-
džæhhæz k.

обоснование استناد estenad.

обоснованный مدلل modællæl.

обосновываться استناد (بچیزی)
estenad k. کردن

обострение اشتداد eštedad, شدت
šeddæt; о. болезни (شدت) اشتداد
(šeddæt-e) mæraz; مرض
о. классовой борьбы شدت مبارزه
šeddæt-e mobarezæ-
-je senfi (tæbæqati).

обострить, -ся см. обострять,
-ся.

обострять شدید کردن šædid
k.; بر شدت افزودن bæš šeddæt

æfzudæn; تيره کردن tiræ k. (отно-
шения); -ся شدید شدن šædid
š., شدت یافتن šeddæt jaftæn;
مکدر شدن tiræ š., تيره شدن mo-
kæddær š. (об отношениях).

обоюдный بين اثنین bejn-e es-
nejn.

обоюдоострый دودمه do-dæmæ.
обрабатываемый مزروع mæz-
ru', دایر dajer.

обрабатывание (земли) زراعت
zera'aet.

обрабатывать زراعت کردن
zera'aet k. (землю); ساختن
(металлы, дерево).

обрабатывающий: -ая промыш-
ленность см. промышленность.

обработать см. обрабатывать.

обрадовать خوشحال کردن
xoš-hal k.; -ся خوشحال شدن xoš-
-hal š.

образ 1. (вид) صورت suræt,
شکل šekl (мн. اشکال æškal); рав-
ным -ом بهمین شکل be hæmin
šekl; 2. (способ) ترتیب tærtib, طرز
tærz; о. правления حکومت
tærz-e hokumæt, رژیم (règime);
о. жизни طرز زندگانی tærz-e zen-
dæganî; о. действий رفتار tærz-e
tæftar; каким -ом? چه طور tje tour,
بچه ترتیب be tje tærtib;

таким ~ом اینطور in tour, بدین بدین طریق bedin tærtib, ترتیب bedin tæriq; надлежащим ~ом بهیچ be hitj vædʒh; главным ~ом بطور شایسته be tour-i ke bajæd-o-ʃajæd, بهیچ بهیچ tour-e ʃajestæ; никóим ~ом بهیچ بهیچ be hitj vædʒh; главным ~ом بهیچ بهیچ tour-e ʃajestæ; частным ~ом مخصوصا mæxsusæp; بطور خصوصی be tour-e xosusi.

образец نمونه næmupæ; товарный о. مسطوره mæsturæ (мн. مسطورجات mæsturædʒat); о. почерка نمونه خط næmupæ-je hætt; делать что-л. по چیزی را از ~у tʃiz-i-ra æz ru-je næmupæ saxtæp; служить ~цом (кому-л.) برای کسی) سر مشق بودن sær-mæʃq b.; брать за о. سر مشق sær-mæʃq gereftæp.

образование I. (организация) تشکیل tæʃkil; о. государства تشکیل tæʃkil-e doulæt; о. пара تولد toulid-e boxar; о. слов ترکیب tærkib-e kælemat.

образование II. تحصیل tæhsilat, تعلیمات tæ'limat; всеобщее о. عمومی tæ'limat-e omumi; техническое о. فنی tæ'limat-e fænni; высшее о. تعلیمات عالیہ tæ'limat-e alijæ; среднее о. تعلیمات متوسطه tæ'limat-e motævæssætæ;

начальное о. تعلیمات ابتدائی tæ'limat-e ebtedai.

образованный کرده تحصیل tæhsil kærdæ, با کمال ba-kæmal.

образовательный معارفی mæ'a-refi, تعلیمی tæ'limi.

образовать, ~ся см. образовывать, ~ся.

образовывать 1. (составлять) تشکیل دادن tæʃkil dadæp; о. острый угол زاویه حاده را تشکیل دادن zavijæ-je haddæ-ra tæʃkil dadæp; 2. грам. بنا کردن bena k.; о. формы прошедшего совершенного времени ماضی مطلق را بنا کردن mazi-je motlæq-ra bena k.; ~ся تشکیل شدن tæʃkil ʃ.

образцовый نمونه‌ای næmupæi. образчик см. образец; о. матери́и نمونه (مسطورۀ) پارچه næmupæ-je (mæsturæ-je) partʃæ.

обрамлять قاب کردن qab k.

обратить см. обращать; о. в бегство منهزم ساختن monhæzæm saxtæp.

обратиться см. обращаться; мне من کسی ندارم رجوع о. نه к кому mæn kæ-s-i nædaræm rodʒu' ko-næm; он ~ился ко мне и сказал او رو بمن کرد و گفت u ru be mæn kærd væ goft.

обратно *معکوس* be toug-e mæ'kus; *بعکس* be æqs; от Тегерана до Решта и о. *از طهران الى* æz tehran ela ræft væ be-l-æks; *итти, ехать* о. *بر* bær-gæftæn, *مراجعت کردن* moradze'æt k.; *взять* о. *پس گرفتن* pæs gereftæn; *дать* о. *پس دادن* pæs dadæn.

обратный *معکوس* moqabel; *معکوس* mæ'kus; *وارونه* varunæ; о. *билет* belit-e moradze'æt; *-ая сторона* *طرف مقابل* tæræf-e moqabel; *پشت* poft; о. *результат* nætidzæ-je mæ'kus; *-ые числа* *مات. معکوس* æ'dad-e mæ'kus; *-ая пропорция* *мат. نسبت معکوس* nesbæt-e mæ'kus; *на -ом пути* *در مراجعت* dær moradze'æt; *иметь -ую силу* *نسبت* nesbæt be ma qæbl-e xod æsær daftæn; *заказное (письмо)* с *-ой распиской* sefarefi-je do qæbzæ.

обращать 1. (*повёртывать*) *گردانیدن* gærdanidæn; о. *лицо в другую сторону* *رو بطرف دیگر* ru be tæræf-e digær bær-gærdandæn; о. *взгляд* *نگاه* negah k.; о. *внимание*

متوجه tævædzdʒoh k.; *شدن* motævædzdʒeh f.; о. *чье-л. внимание на что-л.* *را کسی* ræ kæsi *توجه داشتن* tævædzdʒoh-e kæs-i-ra be tʃiz-i mæ'tuf daftæn, *کسی را متوجه چیزی ساختن* kæs-i-ra motævædzdʒeh-e tʃiz-i saxtæn; *-я ваше внимание на то, что...* *با جلب توجه شما* ba dʒælb-e tævædzdʒoh-e šoma be in ke; 2. (*превращать*) *تبدیل کردن* tæbdil k.; о. *пар в воду* *بخار را* boxar-ra be ab tæbdil k.

رجوع کردن 1. *مراجعه کردن* (به) rodʒu' k.; *مراجعه* moradze'æ k.; *خطاب کردن* xetab k.; (*с речью, словами*); о. *к кому-л. за помощью* *از کسی تقاضای مساعدت کردن* æz kæs-i tæqaza-je mosa'edæt k.; 2. (*о деньгах*) *رواج داشتن* rævadz daftæn; 3. (*обходиться*) *رفتار کردن* (با) ræftar k.

обращение 1. (*круговращение*) *حرکت چرخى* gærdeʃ, *گردش* hærækæt-e tʃærxî; о. *планет* gærdeʃ-e sejjarat; о. *крови* dæværan-e dæm; 2. (*денег*) *رواج* rævadz; *выпуск* в о. *бумажных денег* *انتشار اسکناس* en-teʃar-e eskenas; *изъять из -ния*

æz dʒæɾæjən از جريان خارج کردن
xaredʒ k.; 3. (кудд-л.) مراجعه moradʒe'æ;
o. в суд مراجعه بمحکمه moradʒe'æ be mæhkæmæ;
4. (с сло- vāmi, речью) خطاب xetab;
5. (с кем-л.) رفتار ræftar; хорóшее
o. حسن رفتار hosn-e ræftar; дур-
ное o. بد رفتاری bæd-ræftari.

обрѣз لب læb, لبه læbæ (край);
с золотым -ом لب طلائی læb-e
tælai, دور طلائی dour-e tælai.

обрезание *рел.* ختنه *xætɲæ*;
совершать о. *دن کر ختنه* *xætɲæ k.*

обрѣзать بریدن boridæn; o.
вѣлосы مو بریدن mu boridæn; o.
ногти ناخن گرفتن naxon geref-
tæn.

обрёзки تراشه tæraʃæ, قراضه qorazæ; бумажные о. تراشه کاغذ tæraʃæ-je kaqæz.

обрѣкать (на что-л.) (بـچيزی)
محکوم کردن mæhkum k.

обременённый متحمل motæ-
hæmmel(-e).

обременительный سنگين sən-
gin; —ые налоги مالیات سنگین
malijat-e səngin.

обременить см. обременять.

обременять تحميل کردن tæh-mil k.

обречённый: быть обречённым

محكوم شدن tæhkuṁ ṣ. (быть осуждённым).

обрисовать طرح کردن tærh k.;
وصف کردن tousif k.,
væsf k. (описать).

обрисóвывать см. обрисовать.

обрѣтъ تراشیدن *tæraʃɪdæn.*

обру́бать: о. вѣтви شاخه زدن
šaxæ zædæn.

обрубить см. обрубить.

тесмә-җе пип. *tesmæ-je pip.* قىسمە پىپ *tʃæmbær,* چىمبەر *obryu*

обручаться نامزد شدن nam-
zæd s.

обручение نامز دی namzædi.

обручѣться см. обручаться.

обру́шиваться فرو ريختن *fori*
 rixtæn; о. на когó-л. *fig.* (بکسی)

حملہ کردن hæmlæ k. (нападать).

обрушиться *см.* обрушиваться.

обрыв سړ ازیري særaziri.

обрывать 1. (оканывать) دور

hæfr · k.; چـپـیزی را) حفر کردن

2. (отрывать) پاره کردن paræ k.;

دگمه را پاره کردن O. пуговицу

dogmæ-ra paræ k.; 3. (i *разнобѣ*)

قطع کردن qæt' k.; 4. (срывать)

Хзоды и м. н.) چیدن tʃidæn.

обрывистый پيرت pært; یرت گاه

pært-gah.

обрызгать см. брызгать.

обряд رسم gæsm (мн. رسوم rosom); религиозные رسوم مذهبی rosom-e mæzhæbi.

обрядность مراسم mægasem, تشریفات tæʃrifat; таможенные — и گمرگی mægasem-e gomroki.

обсаживать: о. деревьями (что-либо) دور چیزی درخت نشانندن deræxt neʃandæn.

обсерватория رصد خانه gæsæd-xanæ.

обсле́дование تفتیش tæftiʃ, بازرسی baz-gæsi; معاينه mo'ajenæ.

обсле́довать 1. تفتیش کردن tæftiʃ k., معاينه کردن mo'ajenæ k.; 2. (иссле́довать) مطالعه کردن mo-tale'æ k.

обста́вить см. обставля́ть.

обста́влять 1. (кварті́ру) مبله mobilæ k.; 2. (обма́ны-вать) گول زدن gul zædæn.

обста́новка 1. اثاثیه æsasiʃæ, اثاث البيت æsas-ol-bejt, مبیل mobil (фр. meuble); с — кой با مبیل ba mobil, مبيله (фр. meublé); 2. (среда) محیط mohit; 3. (положе́ние) وضعیه væz'ijæt; междунаро́д-ная о. وضعیت بین المللی væz'ijæt-e bejn-ol-melæli.

обсто́ятельный مفصل mofæssæl, حسابی hesabi

(о челове́ке); о. доклад راپرت raport-e mofæssæl.

обсто́ятельств||о کیفیت kejiʃæt, چگونگی tʃegunægi; حالت halæt; о. дела چگونگی قضیه tʃegunægi-je qæziʃæ; — а юр. قرائن qæra'en; се-мейные — а امور خانوادگی omur-e xanævadægi; неблагоприятные — а اوضاع نا مساعد ouza'-e na-mosa'ed; — а смягча́ющие (отяг-ча́ющие) вину علل رافعه (مشاده) elæl-e rafe'æ (moʃæddedæ); нахо-дяться в затрудни́тельных (де-нежных) — ах پول در مضيقه — ax bæraje pul dær mæziqæ b.

обстрел شلیک şelik, تیر اندازی tir-ændazi (ружéйный); توپ tup (орудий). تیر اندازی tup-ændazi (из орудий).

обстрели́вать شلیک کردن şelik k.; بتوپ بستن be tup bæstæn, توپ انداختن tup ændaxtæn (из орудий).

обсужда́ть بحث کردن bæhs k., مذاکره mætræh k., مطرح کردن mozakeræ k.

обсужде́ние بحث bæhs, مذاکره mozakeræ; входіть в о. داخل daxel-e mozakeræ ş.; подверга́ть — ю مطرح کردن mætræh k.; подверга́ться — ю مطرح شدن mætræh ş.

обта́чивать (на станке) خراطی *xarati* k.
 обтерéть см. обтирать.
 обтесáть см. обтесывать.
 обтёсывать تراشیدن *təraʃidæn*;
 обтёрáть چهار گوش کردن *tʃəhar-guʃ* k.
 (брезво).
 обти́рать کردن خشك *xoʃk* k.
 обточíть см. обтачивать.
 обтрёпанный نما *pæx-pæma*.
 обтрéпáться رفتن *ræftæn*; края
 моёй шляпы ~лись کلاهم رفته *læbæ-je kolah-æm ræftæ-æst*.
 обтя́жка: платье в لباس ~у *lebas-e tʃæspan*.
 обувáть پا کردن *pa* k.
 обувн||ой: о. магазин مغازه کفش *mæqazæ-je kæʃʃ-foruʃi*; ~ая
 фабрика کارخانه کفش دوزی *kar-xanæ-je kæʃʃ-duzi* (*kæʃʃ-
 faʃi*); ~ая промышленность صنایع *sənaʃe'-e*
 کفش دوزی (کفاشی) *kæʃʃ-duzi* (*kæffaʃi*).
 обувъ پا افزار *pa-æfzar*, کفش *kæʃʃ*.
 обуѓленный زغال شده *zoqal*
 ʃodæ; نیم سوخته *nim-suxtæ*.
 обуѓливать بزغال تبدیل کردن *be zoqal tæbdil* k., نیم
 سوژ کردن *nim-suz* k.; ~ся زغال شدن *zo-
 qal* ʃ.

обуѓлить см. обугливать.
 обу́за سر بار *sæɾ-bar*.
 обуздáть см. обуздывать.
 обу́зывать *fig.* جلو گیری *dzelou-giri* k., مسك
 (از) *mæsk* k.; غالب شدن (بر) *qaleb* ʃ. (овладеть).
 обуслóви||ть 1. (оговорáть) قيد *qejd* k., شرط کردن *ʃært* k.;
 2. (вы́звать) باعث شدن *ba'es* ʃ., مستلزم شدن *mostælzem* ʃ.; это
 ~ло усиление болезни اين مستلزم *in mostælzem-e*
 شدت مرض شد *ʃeddæt-e mæɾæz ʃod*.
 обуслóвливать см. обусловить.
 обуть см. обувать.
 обучáть آموختن *amuxtæn*, یاد
 دادن *tæ'lim dadæn*, درس دادن *jad dadæn*,
 مشق دادن *dærs dadæn*; воен. *воен.* *mæʃq dadæn*; о. *о.* *кого-л.* *письму*
 نوشتن را بکسی یاد دادن (آموختن) *nevestæn-ra be kæs-i jad dadæn*
 (amuxtæn); ~ся *~ся* آموختن *amuxtæn*, تحصیل
 یاد گرفتن *jad gereftæn*; کردن *tæhsil* k.
 обучéние تعلیمات *tæ'lim*, تدریس *tædris*; *воен.*
воен. *mæʃq*; всеобщее обязатель-
 ное о. تعلیمات عمومی اجباری *tæ'-
 limat-e omumi-je edzbari*.

обуя||ть فرا گرفتن færa gereftæn; егó -л страх تراورا færa gereft. ترس tærs u-ra færa gereft.

обхватить см. обхватывать.

обхва|тывать بغل گرفتن bæqæl gereftæn.

обходи|ть 1.: о. кругом دور زدن dour zædæn; 2. фиг. (обма|нывать) گول زدن gul zædæn.

обходи|ться 1. (сто|ить) تیمار tæmam f.; 2.: о. без чего-л. شدن æz tʃiz-i zærf-e næzær k.; 3. (обра|щаться) رفتار کردن ræftar k.

обход|ный غیر مستقیم qejr-e mostæqim.

обхо|ждение رفتار سلوک ræftar, soluk.

обши|вать 1. (чем-л.) له (با چیزی) لبه لبه læbæ gozaftæn, گذاشتن dour gereftæn, سجاف کردن se-dzaf k.; о. тесьмо|й نوار گذاشتن nævar gozaftæn; 2.: о. до|сками تخته تختæ bændi k.; بندی کردن tæxtæ-færʃ k. (насти|лать).

обши|вка 1.: о. пла|тья توری turi-je læbæ; 2.: о. до|сками تخته تختæ bændi.

обши|рность وسعت vos'æt; زیادی zijadi.

обши|рный وسیع væsi' (прос|торный); جادار dza-dar (вместо|тельный); بزرگ bozorg, زیاد zijad.

обшла|г سر دست sær-dæst.

обща|ться (с кем-л.) (با کسی) mo'aferæt k.

общедосто|пный 1. دسترس (در) dæst-ræs-e ammxæ; 2. (про|стой) ساده sadæ.

общест|венный 1. دسترس (در) dæst-ræs-e ammxæ; 2. (про|стой) ساده sadæ.

общест|венность جامعه dzame'æ;

общест|венное мнение افکار عام æfkar-e ammxæ (общест|венное мнение).

общест|венный اجتماعى edztema'i, عمومی omimi; -ая жизнь

عام المنفعة ammxæ ol-mænfæ'æ.

общест|венность جامعه dzame'æ;

общест|венное мнение افکار عام æfkar-e ammxæ (общест|венное мнение).

общест|венный اجتماعى edztema'i, عمومی omimi; -ая жизнь

عام المنفعة ammxæ ol-mænfæ'æ.

общест|венный اجتماعى edztema'i, عمومی omimi; -ая жизнь

عام المنفعة ammxæ ol-mænfæ'æ.

общест|венный اجتماعى edztema'i, عمومی omimi; -ая жизнь

عام المنفعة ammxæ ol-mænfæ'æ.

общест|венный اجتماعى edztema'i, عمومی omimi; -ая жизнь

عام المنفعة ammxæ ol-mænfæ'æ.

общест|венный اجتماعى edztema'i, عمومی omimi; -ая жизнь

عام المنفعة ammxæ ol-mænfæ'æ.

общест|венный اجتماعى edztema'i, عمومی omimi; -ая жизнь

عام المنفعة ammxæ ol-mænfæ'æ.

общест|венный اجتماعى edztema'i, عمومی omimi; -ая жизнь

عام المنفعة ammxæ ol-mænfæ'æ.

общест|венный اجتماعى edztema'i, عمومی omimi; -ая жизнь

عام المنفعة ammxæ ol-mænfæ'æ.

общест|венный اجتماعى edztema'i, عمومی omimi; -ая жизнь

عام المنفعة ammxæ ol-mænfæ'æ.

общест|венный اجتماعى edztema'i, عمومی omimi; -ая жизнь

عام المنفعة ammxæ ol-mænfæ'æ.

общест|венный اجتماعى edztema'i, عمومی omimi; -ая жизнь

عام المنفعة ammxæ ol-mænfæ'æ.

общест|венный اجتماعى edztema'i, عمومی omimi; -ая жизнь

ʃerkæt-e tedzaræti; акционерное о. ʃerkæt-e sehami; страховое о. ʃerkæt-e بیمه; литературное о. انجمن ادبی ændzomæn-e ædæbi; в -е кого-л. در مصاحبت کسی dær mosahebæt-e kæs-i.

обществоведение علوم اجتماعی olum-e edztema'i.

общеупотребительный متداول motædavel.

общий عمومی omumi, کلی kolli, مشترك moʃtarek; مشاع moʃa' (о недви́жимости); -ее согла́сие rezajæt-e omumi; -ее собра́ние مجمع عمومی mædztæ'-e omumi; -ие све́дения اطلاعات ettela'at-e kolli; -ее владéние ملك مشاع molk-e moʃa'; -ее наимéньшее кратное мат. см. кратный; в -ем بطور کلی be tour-e kolli; روی هم رفته ru-je hæm ræftæ.

общинный عمومی omumi.

общипать см. общипывать.

общипывать پر کردن præt kæp-dæn.

общительность خوش معاشرتӣ xoʃ-mo'aʃeræti.

общительный خوش معاشرتӣ xoʃ-mo'aʃeræt.

общность عمومیت omumijæt, اشتراك eʃterak.

объединение 1. (действие) متحد نمودن mottæhed næmudæn(-e); 2. (союз) اتحاد ettehad, اتحادیه ettehadijæ.

объединённый متحد mottæhed. объединить, -ся см. объединять, -ся.

объединять متحد کردن mot-tæhed k., یکی نمودن jæki næmudæn; -ся متحد شدن mottæhed ʃ., یکی شدن jæki ʃ.

объект مورد موضوع moured, موضوع مورد mouzu'; о. изучения موضوع مطالعات mouzu'-e motale'at; о. аренды юр. مورد اجاره moured-e edzaræ; быть -ом внимания مورد بودن moured-e tævædʒdʒoh b. объектив φот. عکسی ædæsi. объективность بی طرفی bi-tærgæfi.

объективн||ый بی طرف bi-tærgæf, بی غرض bi-qærgæz (о челове́ке); خارجی xaredzi; φил. آفاقی afaqi; -ая причина علت خارجی ellæt-e xaredzi.

объём حجم hædʒm (мéла); ظرفیت zerfijæt, گنجایش gondzajæʃ; (вместíмость); φиз. اندازه ændazæ.

объёмистый وسیع væsl', جسمیم dzæsim; گنجایش دار gondzaješ-dar, جا دار dza-dar.

объявить см. объявлять.

объявлени||е اعلان e'lan (мн. اعلانات e'lanat), اخبار Tagæhi, اخبار extar, اعلام e'lam, ابلاغ eblaq; сделать о. اعلان کردن e'lan k.; газетные ~я اعلانات روزنامه e'lanat-e ruz-pamæ; о. войны اعلان جنگ e'lan-e dzæng; о. судебного решения ابلاغ حکم eblaq-e hokm.

объявленный اعلان شده e'lan šodæ, اظهار شده ezhar šodæ; с ~ой ценностью با قیمت اظهار ba qejmæt-e ezhar šodæ.

объявлять اعلان کردن e'lan k., ابلاغ کردن eblaq k.; اخبار کردن extar k. (судебное постановление); اظهار کردن ezhar k. (заявлять); о. в газетах اعلان در روزنامه e'lan k.; о. во всеобщее сведение با اطلاع be ettela'-e omum ræsanidæn.

объяснени||е توضیح touzih, شرح šærh; تعبیر tæ'sir, تفسیر tæfsir (толкование); письменные ~ия توضیحات کتبی touzihat-e kætbi; давать ~ия توضیح دادن dadæn.

объяснимый قابل توضیح qa-bel-e touzih.

объяснить см. объяснять.

объясниться см. объясняться.

объяснять توضیح دادن touzih dadæn, شرح دادن šærh dadæn; تعبیر کردن tæ'sir k., تفسیر کردن tæ'bir k. (толковать); о. значение معنی کردن mæ'ni k.

объясняться 1. مقصود خود را 1. mæqsud-e xod-ra توضیح دادن touzih dadæn (разъяснять свои намерения); سو تفاهم را رفع su'-e tæfahom-ra ræf' k. (устранять недоразумение); 2. (на каком-л. языке) تکلم کردن tæ-kællom k.; 3. (быть понятым) معلوم شدن mæ'lum š.

объяти||е آغوش aquš; заключать в ~я (кого-л.) بغل (k. کسی را) بغل (k. گرفتن) bæqæl gereftæn (к.), در آغوش گرفتن dær aquš gereftæn.

обыватель 1. ساکن (житель) saken (мн. ساکنین sakenin); 2. фиг. شخص تنگ (мелочный человек) šæxs-e tæng-pæzær.

обыденный معمولی mæ'muli, همه جایی adi, عادی hæmæ-dzai, متداول motædavel.

обыкновен||ие عادت adæt (мн.

رسوم ræsm (мн. رسوم rosum); по -ию حسب عادت bær hæsb-e adæt, عادات adætæn; по своему -ию حسب عادت bær hæsb-e adæt-e xod (мә'mul); بعادت خود be adæt-e xod; против -ия بر خلاف معمول bær xelaf-e мә'mul.

обыкновенно معمولا мә'mulæn; غالباً qalebæn (часто).

обыкновенный معمولى мә'muli, عادى adi, متداول motædavel, متعارفى motæ'arefi.

обыск تفتيش tæftiʃ; о. квартиры منزل تفتيش tæftiʃ-e mænzel; производить о. کردن تفتيش tæftiʃ k.

обыскать см. обыскивать.

обыскивать تفتيش کردن tæftiʃ k.

обычай عادات adæt (мн. عادات adat), رسم ræsm (мн. رسوم rosum).

обычно عاداتا adætæn, معمولا мә'mulæn.

обычный عادى мә'mul, معمول تادى adi, مرسوم mærsuṁ; -ое право عادات adat.

обязанность وظیفه væzifæ (мн. وظایف væzajef), تکلیف tæklif (мн. تکالیف tækalif); исполнять свой

وظایف خود را انجام دادن -и væzajef-e xod-ra ændzam dadæn; исполнение -ей انجام وظیفه ændzam-e væzifæ; общественные -и væzajef-e edžte-ma'i; вменить в о. کردن تکلیف tæklif k.; лежать на -и когó-л. be ohdæ-je kæs-i b.; исполняющий -и کفیل kæfil.

обязанный 1. ملتزم moltæzem, مکلف mokællæf, موظف movæz-zæf; вы -ны это сделать شما باید اینرا بکنید şoma bajæd in-ra bekonid; 2. (признательный) ممنون mæmnun; я вам очень -н (призна-телен) از شما خیلی ممنون هستم æz şoma xejli mæmnun hæstæm; я -н ему жизнью را باو مديونم omr-e xod-ra be u mæ-djun-æm.

обязательно حکما hokmæn, حتما hætmæn.

обязательный 1. اجبارى edž-bari, الزام آور elzam-avær; -ое обучение, см. обучение; о. к исполнению لازم الاجرا lazem-ol-edžra; -ая воинская повинность نظام اجبارى nezam-e edžbari; 2. (о человеке) حاضر خدمت hazer-xed-mæt.

обязательств||o تعهد tæ'æhhod
(мн. التزامات tæ'æhhodat); التزام
eltezam; письменное o. تعهد
tæ'æhhod-pamæ, التزام نامه
eltezam-pamæ; да(ва)ть o. تعهد
tæ'æhhod k.; принимать на
себя o. متعهد شدن motæ'æhhed
ʃ.; выполнять свой ~a تعهدات
tæ'æhhodat-e خود را انجام دادن
xod-ra ændzam dadæn.

обяз||ать, ~аться см. обязывать,
~ся; я, нижеподписавшийся, ~у-
юсь в том, что... من امضا کنندۀ
mæn emza kopændæ-je zejl motæ'æhhed miʃæ-
væm ke...

обязывать مکلف کردن mokæl-
læf k., ملتزم کردن moltæzem k.,
متعهد کردن motæ'æhhed k.;
merhoun کردن mærhun k. (заста-
вить быть признательным); ~ся
ملتزم شدن mokællæf ʃ.;
متعهد شدن moltæzem ʃ.,
متعهد شدن motæ'æhhed ʃ.

овальный بيضی شکل bejzi-ʃekl,
بيضى bejzi, بادامی badami.

овдоветь بيوه شدن bivæ ʃ.

Овен астр. حمل hæmæl.

овёс جو دو سر dzov-e do sær,

جوحرائى dzov-e sæhrai.

овладевать 1. (чем-л.) (چیزی را)

مستولی شدن, tæsærrof k., تصرف کردن
mostouli ʃ., مسلط شدن mosællæt
ʃ.; o. крепостью تصرف qæl'æ-ra tæsærrof k.
(گرفتن) (gereftæn); 2. (выучиваться) فرا
færa gereftæn.

овладение 1. تصرف tæsærrof,
تسلط tæsællot; 2. (знаниями и
m. n.) فرا گرفتن færa gereftæn(-e).

овладе||ть см. овладевать; o.
персидским языком در زبان
فارسی مسلط شدن dærg zæban-e
farsi mosællæt ʃ.; им ~л страх
تارس بر او مستولی شد tærs bærg
u mostouli ʃod.

овод خرمگس hærg-mægæs.

овощи سبزیجات sæbzidzat.

овощи||ой: ~ая лавка دکان
سبزی فروشى dokkan-e sæbzi-fo-
ruʃi, سبزی فروشى sæbzi-foruʃi.

овсянка آرد جو دو سر ard-e
dzov-e do særg (مکد); بلغور جو-
bælqur-e dzov-e do særg
(کړند).

овца میش miʃ.

овцеводство گوسفند تربیت
tærbijæt-e gusfænd.

овчарня گوسفند آغل aqol-e
gusfænd.

овчина گوسفند پوست pust-e
gusfænd.

овчийный: о. тулуп پوستین
rustin.

огáрок شمع tæh(-e) ʃæm'.

ОГИЗ (Объединение госудár-
ственных издáтельств РСФСР)
اداره نشریات دولتی جمهوری
متحدہ شوروی سوسیالیستی روسیه
edaræ-je næʃrijat-e doulæti-je dʒom-
huri-je mottæhedæ-je ʃourævi-je su-
sjalisti-je rusijæ.

оглавлéние فهرست مندرجات
fehrest-e mondæredʒat, فهرست feh-
rest.

огласить см. оглашать.

оглáска شهرت ʃohræt.

оглашáть 1. (опубликóвывать)
ابلاغ entefar dadæn; 2. (пре-
дáвать оглáске) افشا کردن ef-
ʃa k.

оглóбля مال بند mal-bænd.

оглóхнуть کر شدن kær ʃ.

оглушáть کر کردن kær k.

оглушительный کر کننده kær
kopændæ, پر صدا por-sæda.

оглушить см. оглушать.

оглядéть см. оглядывать; о.
سر تا پای کسی را
sær ta pa-je kæ-
s-i-ra bærgændaz k.

оглядéться 1. بدور خود نگاه کردن

be dour-e xod negah k., با طرف
be ætraf negah k.; 2. ځنگل.

(привыкнóуть) عادت کردن adæt k.

оглядывать بر انداز کردن
bærgændaz k.

оглядывáться رو بر گرداندن
ru bærgærdandæn, پشت سر نگاه
pošt-e sær negah k.

оглянúться см. оглядывать.

огнев||ой آتشی atæʃi, آتشین atæ-
ʃin; -ая завéса воен. پرده آتشین
pærdæ-je atæʃin.

огнедышащий آتش فشان atæʃ-
-feʃan.

огнемёт воен. شعله افکن ʃo'lae-
-æfkæn.

огненный آتشی atæʃi.

огнепоклóнник آتش پرست
atæʃ-pæræst.

огнепоклóнничество آتش
پرستی atæʃ-pæræsti.

огнестрéльн||ый: -ое ору́жие
اسلحه ناریه æslehæ-je narijæ.

огнетушительн||ый اطفائی etfai;
-ые принадле́жности وسایل
væsajel-e et-
faijæ (atæʃ-peʃani).

огнеупóрный نسوز næsuz; о.
кирпич آجر نسوز adʒor-e næsuz.

огнйво سنگ چقماق sæng-e
tʃæqmaq.

or||ónь آتش atæʃ; зажигать
 о. کردن چراغ tʃeraq rou-
 ʃæp k.; тушить о. چراغ خاموش
 کردن tʃeraq xamuʃ k.; действитель-
 ный о. воен. آتش مؤثر atæʃ-e
 mo'æsser; фланговый о. воен. آتش
 جناحی atæʃ-e dʒænahi; ружейный
 о. воен. تفنگ اندازی tofæng-
 ændazi; оружейный о. воен. توپ
 اندازی tup-ændazi; линия -ня
 воен. خط آتش xətt-e atæʃ;
 антонов о. мед. см. гангрена;
 из -ня да в по́лымя поз. از چاه
 در آمدن در چاله افتادن
 tʃah dær-amædæn dær tʃalæ oftadæn
 (букв.: выбраться из колодца и по-
 пасть в яму).

огра́да **حصار** hesar, **محجر** mæhdzær;
پرچین pærtʃin (плётень, живая изгородь);
چينه tʃinæ (глинобитная).

оградить *физ.* (از) دفاع کردن defa' k., حمایت کردن hemajæt k.

ограничение *تحدید* tæhdid (мн. *تحدیدات* tæhdidat), محدود کردن mæhdud kærdæn(-e); о. вооружённый *تحدید سلاح (تجهيزات)* tæhdid-e selah (tædzhizat).

ограниченность *محدودیت* mæhdudidijæt; کوچک فکری kutjek-fekri, کوتاه نظری kutæh-næzæri (о человеке).

ограниченный *محدود* mæhdud; о. человек *شخص کم هوش* šæxs-e kæm-huʃ, *شخص کوتاه نظر* šæxs-e kutæh-næzæ; с -ой ответственностью *комм. با مسئولیت محدود* ba mæ'sulijæt-e mæhdud.

ограничивать *محدود کردن* mæhdud k., منحصر کردن monhæser k.; о. свои потребности *احتیاجات خود را محدود کردن* ehtijadzat-e xod-ra mæhdud k.; о. кого-л. в правах *حقوق کسی را محدود کردن* hoquq-e kæs-i-ra mæhdud k.; -ться (به) *محدود شدن* mæhdud k.; منحصر بودن mæhdud b., منحصر بودن monhæser b.; *اکتفا کردن* ektefa k. (довольствоваться); его знания *آنها* арабским языком *معلومات او منحصر بزبان عربی است* mæ'lumat-e u monhæser

be zæban-e æræbi-st; я -юсь шестичасовым сном *من به شش ساعت خواب اکتفا میکنم* mæn be ʃeʃ sa'æt xab ektefa mikonæm.

ограничить, -ся *см.* ограничивать, -ся.

огромный *بزرگ* bozorg, *عظیم* æzim, *الجثة* æzim-ol-dzossæ.

огрубевать *см.* огрубеть.

огрубеть *خشن شدن* xæʃen ʃ., *زبر شدن* zebr ʃ.; он очень -ёл *او خیلی خشن شد* u hejli xæʃen ʃod; у меня -ели руки *دستم زبر شد* dæst-æm zebr ʃod.

огурец *خیار* xijar; солёный о. *خیار شور* xijar-e ʃur.

ода *قصیده* qæsidæ (мн. *قصاید* qæsaied).

одарённость *استعداد* este'dad.

одарённый *با استعداد* ba-este'dad.

одевание *پوشیدن* puʃidæn(-e).

одевать *پوشیدن* puʃidæn; о. на ноги *پا کردن* pa k.; -ся *لباس پوشیدن* lebas puʃidæn.

одежда *لباس* lebas (мн. *البسة* ælbesæ), *جامه* dzamæ; производственная о. *لباس کار* lebas-e kar; форменная о. *لباس فرم* lebas-e form; верхняя о. *پالتو* palto (пальто).

одиннадцатый **يازدهم** jazdæ-
hom.

одиннадцать يازده jazdæh.
 оди́нокий 1. تنها tænhæ; 2. (холостой) مجرد modzærræd.

оди́но́честв||о تنهائی tænhai; в
 ~e بتنهائی be tænhai.

оди́но́чн||ый انفرادی enferadi;
 ~ое заключе́ние حبس انفرادی hæbs-e enferadi.

оди́ча́ть وحشی شدن væhʃi ʃ.

оди́на́ см. один.

оди́на́жды يك وقتى jæk væqt-i,
 روزى jæk ruz, روزى jæk ruz-i.

оди́на́ко ولی læli; لكن læken,
 با وجود این ba vo-
 dʒud-e in, با این همه ba in hæmæ,
 معذلك mæ'æzælek.

оди́о см. один.

оди́оактн||ый: ~ая пьеса نمایش
 در يك پردە pæmajæʃ dær jæk
 pærdæ.

оди́обор́тный يك دگمه ای jæk
 dogmæi.

оди́овре́менно در يك وقت
 dær jæk væqt, در يك موقع dær
 jæq mouqe'.

оди́озна́чащий مترادف motæ-
 rædæf.

оди́нокла́ссник همکلاس hæm-
 -klas, همدرس hæm-dærs.

оди́нокле́точный بوت. يك سلولى
 jæk-seluli.

оди́ноколе́йный يك خطى jæk-
 -xætti.

оди́нокóнный يك اسبه jæk-æspæ.

оди́нокопы́тный بوت. (حيوان)
 تك سم (hejvan-e) tæk-som.

оди́ноле́тний بوت. يك ساله jæk-
 -salæ.

оди́номéстный يك نفرى jæk-
 -pæfæri.

оди́нообра́зный بي تنوع bi-tæ-
 pævvo', يك نواخت jæk-pævaxt.

оди́нопóлюсный физ. يك قطبى
 jæk-qotbi.

оди́норóдный هم جنس hæm-
 -dzens.

оди́носло́жный يك هجائى jæk-
 -hedʒai.

оди́носпáльн||ый: ~ая кровать
 تخت خواب يك نفرى tæxt-e xab-
 -e jæk-pæfæri.

оди́носторóнный يك طرفى jæk-
 -tægæfi.

оди́ноцвётный يك رنگى jæk-
 -tængi.

оди́ночле́нный мат. يك جمله ای
 jæk-dʒomlæi.

оди́ноэта́жный يك طبقه ای
 jæk-tæbæqæi.

одо́брение تصويب tæsvib;
 تحسين tæhsin.

одо́брить см. одобрять.

одобря́ть تصویب کردن tæsvib
k., پسندیدن tæhsin k.,
پسندیدن pæsendidæn.

одолева́ть 1. غلبه کردن qælæbæ
k.; غالب شدن (بر) qaleb f.;
2. *фиг.* (о сне и т. п.) مستولی
شدن mostouli f.

одоле́ть *см.* одолевать.

одо́лжа́ть 1. قرض دادن qærz
dadæn (денъги); امانت دادن æma-
næt dadæn (вещь); 2. (обязывать)
مرهون گرفتن mæqrüz k.,
مرهون کردن mærhun k.

одо́лже́ние مرحمت mærhæmæt,
التفات eltefat; сделать о. التفات
مرحمت کردن eltefat k.,
مرحمت لطف کردن mærhæmæt k.,
لطف کردن lotf k.

одо́лжи́ть *см.* одолжать.

одува́нчик *бот.* گل قاصدی gol-e qasedi.

одушеви́ть *см.* одушевлять.

одушевле́нный جاندار dʒan-dar,
ذیروح zi-ruh.

одушевля́ть روح دادن ruh da-
dæn, تحریک کردن tæhrık k.

оды́шка تنگی نفس tængi-je
pæfæs, ضیق النفس ziq-on-pæfæs.

ожере́лье گردن بند gærdæn-
bænd.

ожесто́чать سخت کردن sæxt
k.; سخت شدن sæxt f., سنگ

شدت یافتن sæng-del f.;
سختدل شدن sæxt-del f.;
شدت یافتن (усиливаться).

ожесто́ченный||ый سنگ دل sæng-
del, سخت دل sæxt-del; شدید
شدید fædid (сильный);
مبارزه|ая борьба mobarezæ-je fædid.

ожива́ть احیا شدن ehja f.,
(возрожда́ться); جان گرفتن dʒan
gereftæn (о челове́ке).

оживи́ть, ~ся *см.* оживлять, ~ся.

оживле́ние 1. احیا ehja; 2. *фиг.* سر
جنب و جوش sær-zendægi,
زندگی dzomb-o-dʒuʃ (жизно́сть);
رونق rou-pæq (о торго́вле);
گرمی گرمی o. рынка bazar.

оживле́нный گرم sær-zendæ,
سر با جنب و جوش ba dzomb-o-dʒuʃ.

оживля́ть جان دادن dʒan da-
dæn, روح بخشیدن ruh bæxšidæn,
جان احیا کردن ehja k.; ~ся
جان گرم شدن dʒan gereftæn,
گرم شدن gærm f.; احیا شدن ehja f.

ожида́н||ие انتظار entezar (мн.
انتظارات entezarat); быть в ~ин
در انتظار چیزی بودن chéró-l.
dær entezar-e tʃiz-i b.; протів ~ий
بر خلاف انتظار bær xelaf-e ente-
zar; ма فوق انتظارات ma fouq-e entezarat;
зая ~ия اطاق انتظار otaq-e entezar.

ожида́ть منتظر بودن montæ-
zer b., انتظار داشتن entezar daʃ-
tæn, انتظار کشیدن entezar kæʃi-
dæn; o. когó-л. (чегó-л.) منتظر کسی
منتظر کسی بودن montæzer-e kæsi
(tʃiz-i) b.; o. удобного случая
منتظر فرصت بودن montæzer-e forsæt
b.; что вы от него ~ете? شما از
شما از او چه انتظار دارید
چه انتظار دارید; я от него́ этого
من چنین انتظاری را از او ~ل
не ~л mæn tʃenin entezar-i-ra
æz u nædaʃtæn.

ожирéние فرهی færbæhi.

ожить см. оживать.

ожóг سوختگی suxtægi.

озабóченность نگرانی negæraní,
دل وا پسی ezterab, اضطراب
-va-pæsi; گرفتگی gereftægi.

озабóченный نگران negæran,
دل واپس moztæreb, مضطرب
-va-pæsi, گرفته gereftæ.

озагла́вить عنوان دادن envan
dadæn, نام نهادن nam nehadæn.

озагла́вливать см. озаглавить.

озада́ченный گیج gidʒ, مبهوت
mæbhut.

озада́чить گیج کردن gidʒ k.,
متحیر کردن motæhæjjer k.

озаря́ть روشن کردن rouʃæn k.,
منور کردن monævvær k.

óзеро دریاچه dærjaʃæ.

озы́мый پائیزی pajizæ, پائیزی
pajizi (posévi).

озира́ться نگاه کردن
be ætraf negah k.

озло́бить см. озлоблять.

озлобле́ние غضب qæzæb, اوقات
تلخی ouqat-tælxí.

озло́бленный غضبناك qæzæb-
nak, خشمگین xesmgín.

озлобля́ть بغضب آوردن be qæ-
zæb aværdæn, متغیر ساختن motæqæj-
jer saxtæn; ~ся خشمگین شدن xesm-
gín ʃ., غضبناك شدن qæzæbnak ʃ.

ознако́мить (с чем-л.) (با چیزی)
شناختن aʃena k., آشنا کردن
ʃenasandæn, مطلع ساختن (از) mottæle'
saxtæn; ~ся آشنا شدن (با) aʃena ʃ.,
مطلع شدن (از) mottæle' ʃ.

ознакомле́ние آشنائی aʃenai,
شناختن ʃenasai, شناسائی ʃenaxtæn
(-e), آشنا شدن aʃena ʃodæn(-e).

означа́ть معنی داشتن mæ'ni
daʃtæn.

озна́ченный مذکور mæzkuɾ,
نامبرده nam bordæ.

озно́б لرز lærz.

озо́н хим. озон (фр. ozone).

озорный شیطان ʃejtan, بازی
بازی bazi-guʃ, بد ذات bæd-zat
(только о де́тях).

окислять *хим.* اکسید کردن oksid k.; -ся اکسید شدن oksid ʃ.

о́кись اکسید (*фр.* oxyde).

оккупационный اشغالی eʃqali;
-ая армия اقشون (آرتش) eʃqali;
-ые силы qoʃun-e (arteʃ-e) eʃqali; -ые силы

اشغالی قواي qova-je eʃqali.

оккупация اشغال eʃqal.

оккупированный اشغال شده eʃqal ʃoda;
-е земли اراضی اشغال شده ærazi-je eʃqal ʃoda.

оккупировать (что-л.) (جائی را) اشغال کردن eʃqal k.

оклад مالیات malijat (*налог*);
моqærræri, موجب mæva-
dʒeb, حقوق hoquq (*зарплата*).

оклеивать (بدور چیزی) چسپانیدن tʃæspanidæn; o. стёны обоями دیوار دیوار با کاغذ پوشیدن qæz ruʃidæn.

оклѣить *см.* оклеивать.

о́клик صدا sæda.

оклѣкнуть (кого-л.) (کسی را) صدا زدن sæda zædæn.

окно پنجره rændzæra; o. с
решёткой مشبك پنجره rændzæ-
ra-je moʃæbbæk.

о́к|о چشم tʃæʃm; во мгновѣние
-а بیک طرفۃ العین be jæk tær-
fæt-ol-ejn, بیک چشم برهم زدن be jæk tʃæʃm bær-hæm zædæn.

око́вы پابند pa-bænd (*ножные*);
دست بند dæst-bænd (*ручные*).

околева́ть سقط شدن sæqæt ʃ.

око́лёвший سقط شده sæqæt
ʃoda.

околёть *см.* околевать.

о́коло 1. *предл.* (возле) نزدیک næzdik(-e), دم dæm(-e), دست dæm-e dæst(-e), پهلوی pæhlu(-je); o. до-
ма نزدیک خانه næzdik-e xanæ; o.
двѣри دم در dæm-e dær; o. меня
پهلوی من pæhlu-je mæn; 2. *нарѣч.*
در نزدیکي dær næzdiki; 3. (*прибли-
зительно*) تقریباً tæqribæn, تخمیناً
tæxminæn; در حدود dær hodud(-e)
(*в пределах*); я приѣхал o. двух
منازديک тому назад منازديک دو ماه است که اینجا آمده ام
mæn næzdik-e (qærib-e) do mal-
æst ke indʒa amædæ-æm.

око́нный ای پنجره rændzæra;
-ое стекло جام پنجره dʒam-e
rændzæra; -ая рама چوب rændzæra;
پنجره tʃar-tʃub-e rændzæra.

оконча́ние 1. اتمام etmam,
انجام xatemæ, ختم xætɪ, ختم
ændʒam; o. заседания ختم
ختم-e dʒælsæ; o. кўрса обу-
чѣния اتمام دوره تحصیلات et-
mam-e douræ-je tæhsilat; близ-
кий к -ию نزدیک بایام næzdik

be etmam; по ~ии срóка بعد از bæ'd æz enqəza-je
انقضای مدت moddæt; 2. (конéц) آخر axer; o.
слóва آخر کلمه axer-e kælemæ.

окончательно قطعاً qæt'æn,
be tour-e qæt'.

окончательн||ый قطعی qæt'i,
آخر axer, قاطع qate'; o. отвét
جواب dævab-e qæt'i; o.
приговór حکم hoqm-e qæt-
'i; ~ое решéние تصمیم tæs-
mim-e qæt'i.

окóнчивший (учéбное заведéние)
فارغ التحصيل fareq-ot-tæhsil.

окóнчить см. кончать.

окóп خندق xændæq; سنگر sæp-
gær; рыть ~ы کندن xæn-
dæq kændæn.

óкорок ران خوك ran-e xuk
(ветчин||ы); ران گوسفند ran-e
gusfænd (барáний).

окостенéть 1. (преврат||иться в
кость) تبدیل با استخوان شدن tæbdil be ostoxan ş.; 2. см. окоче-
неть.

окоченéвший بی حس bi-hess,
یخ کرده jæx kærdæ.

окоченéлость بی حس bi-hessi,
افسردگی æfsordægi.

окоченéть بی حس شدن bi-
hess ş., یخ کردن jæx k.

окрáин|а کنار kænar; ~ы اطراف
ætraf, اکناف æknaf; نقاط دور دست
noqat-e dur-dæst; на ~е гóрода
در کنار شهر dær kænar-e şæhr.

окрáсить رنگ کردن ræng k.,
رنگ زدن ræng zædæn; r. в
жёлтый цвет رنگ کردن
zærd ræng k.; ~ся شدن
ræng ş.

окрáска 1. (цвет) رنگ ræng;
2. (окрáшивание) نقاشی næqqaşi,
رنگرزی ræng-zæni, رنگ کردن در
رنگرزی dæri ræng-zæzi; o. двéри
رنگرزی dæri ræng-zæzi; o. шéрсти
رنگرزی dæri ræng-zæzi-je næşm.

окрáшивание رنگ زنى ræng-
zæni, رنگرزی ræng-zæzi.

окрáшивать см. окрасить.

окрéстност||ь اطراف ætraf,
حوالی hævali; ~и гóрода
اطراف شهر ætraf-e şæhr, حوالی شهر
hævali-je şæhr.

окрéстн||ый اطراف ætraf (с эа-
фёт||ом предшéствующего слóва);
~ые деревни دهات اطراف de-
hat-e ætraf.

óкрик صدا sæda, فریاد færijad.

окровáвленный خونین xunin.

óкруг حوزه houzæ, ناحیه nahí-
jæ; ولایت velajæt; избирáтель-
ный o. حوزه انتخابیه houzæ-je

entexabiǰæ; судёбный о. حوزة houzæ-je qæzai; учёбный о. حوزة معارفى houzæ-je mæ'a-refi.

округлённый گرد gerd, مدور modævvær.

округлить см. округлять.

округлять گرد کردن gerd k., مدور کردن modævvær k.

окружать احاطه کردن ehataæ k., محاصره دور گرفتن dour gereftæn, mohaseraæ k.; о. со всех сторон (что-л.) از هر طرف (چیزی را) ehataæ k.; о. кого-л. دور کسی را گرفتن dour-e kæs-i-ra gereftæn, اطراف ætraf-e kæs-i-ra gereftæn; о. кольцом кого-л. (что-л.) دور کسی (چیزی) حلقه زدن -e kæs-i (tǰiz-i) hælqæ zædæn; о. город شهر را محاصره کردن šæhr-ra mohaseraæ k.

окружение 1. (действие) احاطه ehataæ, محاصره mohaseraæ; 2. (среда) محیط mohit.

окружить см. окружать.

окружность||ь мат. محیط دایره mat. mohit-e dajeraæ, دایره dajeraæ; на два километра в -и تا دو کیلومتر از هر طرف ta do kilometr æz hær tæraef.

окружный ناحیه ای nahijæi, ولایتی velaǰæti.

октябрь اکتبر (фр. octobre).

октябрьский: Великая Октябрьская пролетарская революция انقلاب کبیر پرولتاریاتی اکتبر en-qelab-e kæbir-e proletarijati-je oktobr.

окулист мед. کحال kæhhal, چشم پزشکی tǰæʃm-pezeʃk.

окуна́ть (во что-л.) (در چیزی) غوطه فرو بردن foru bordæn, فرو رفتن دادن qutæ dadæn; -ся غوطه ور شدن foru ræftæn, vær ʃ.

окуну́ть, -ся см. окунать, -ся.

оку́ривать دود دادن dud dadæn; о. сего́рд دود گوگرد دادن dud-e gugærd dadæn.

оку́рок ته سیگار tæh-e sigar.

оку́ывать پوشانیدن puʃanidæn, فرا گرفتن færa gereftæn.

оку́чник с.-х. مرز کش mærz-kæʃ.

олеа́ндр бот. خر زهره xær-zæhræ.

олене́нь منجمد شدن mon-dǰæmed ʃ., یخ بستن læx bæstæn.

оле́нь گوزن gævæzn.

оли́ва 1. (дерево) درخت زیتون deræxt-e zejton; 2. (плод) زیتون zejton.

оли́вков||ый زيتونى zejtuni; ~ого
цвѣта زيتونى رنگ zejtuni-ræng;
~ое мáсло روغن زيتون rouqæn-e
zejtun.

оли́фа روغن الياف rouqæn-e
ælif.

олицетворѣние تجسم tædzæs-
som, مظهر mæzhær.

олицетворя́ть دادن تجسم tæ-
dzæssom dadæn, مجسم کردن mo-
dzæssæm k.

о́лово قلع qæl'.

оловя́нный قلعى qæl'i.

о́лух كودن koudæn.

о́льха توسه tusæ, توسکا tuska.

ом физ. اهم (англ. ohm).

Ома́н геогр. عمان omman.

ома́р خرچنگ دریائی xærtjæng-
e dærjai.

омерзѣ́ние کراهت kærahæt,
نفرت nefræt.

омерзѣ́тельный مکروه mækruh,
کراهت نفرت انگیز nefræt-ængiz,
کراهت انگیز kærahæt-ængiz.

омертвѣ́ние мед. غانقاریای نسوج qanqarija-je
nosudʒ-e bædæn;
مردن mordæn(-e) (умира́ние).

омертвѣ́ть мед. غانقاریا شدن qanqarija ʃ;
مردن mordæn (уми-
ра́ть); بی حس شدن bi-hess ʃ.
(теря́ть чувстви́тельность).

омлѣ́т املت (фр. omelette),
خاگینه xaginæ.

омовѣ́ние شست و شو ʃosto-
ʃu; ритуáльное о. (у мусульма́н)
وضو vozu (лицá, рук до локте́й
и ног); غسل qosl (всего́ тѣла);
соверша́ть о. وضو گرفتن vozu
gereftæn; غسل کردن qosl k.

омола́живание جوان کردن
(پیرها) dzævan kærdæn (-e pirha).

омола́живать جوان کردن dzæ-
van k.

омолоди́ть см. омолаживать.

омо́ним лингв. متشابه motæʃa-
beh.

омрача́ть 1. تاریک کردن tarik
k.; 2. физ. تیره کردن tiræ k.,
مکدر mokæddær daʃtæn; о. отно-
ше́ния روابط را تیره کردن ræva-
bet-ra tiræ k.; ~ся 1. تاریک شدن
tarik ʃ; 2. физ. تیره شدن tiræ ʃ;
مکدر شدن mokæddær ʃ.

омраче́ние 1. تاریکی tariki;
2. физ. تیرگی tirægi.

омрачи́ть, ~ся см. омрачать,
~ся.

Омск гор. اومسک omsk.

о́мут گرداب gerd-ab; в тѣх-
ом чѣрти вѣдятся آب زیرگاه
ab-e zir-e kah (букв.: вода́ под со-
ломо́й).

он, она u, وی vej.
онáгр зоол. گور خر gur-xær.
онанизм استمنا dzælg, es-temna.

онемé||ть 1. گنگ lalʃ, لال شدن.
gong ʃ.; 2. (o чáсти тéла) شدن
gong ʃ.; y меня bi-hess ʃ.; ی بی حس شدن
-ла ногá خواب رفت ra-jæm xab ræft.

онí ایشان iʃan, آنها anha.
опáздывание см. опоздание.
опáздывать دیر کردن dir k.,
دیر آمدن dir amædæn.

опáл мин. عين الشمس ejn-oʃ-
-ʃæms, عين الهر ejn-ol-herr.

опáливать كز دادن kæz da-
dæn, سطح چیزی را سوزانیدن
sæth-e tʃiz-i-ra suzanidæn.

опалíть см. опаливать.
опасáться ترسیدن (از) tærsi-
dæn, بیم داشتن (از) bim daʃtæn,
هراس داشتن hæras daʃtæn.

опасéние ترس tærs, بیم bim.
опáсност||ь خطر хætær, مخاطره
moxatæra (мн. مخاطرات moxate-
rat), مهلكه mæhlækæ; смертéльная
o. خطر مرگ хætær-e mærg;

находíться в ~и در خطر بودن
dær хætær b.; егó жизнь в ~и
dzan-e u جان او در خطر است
dær хætær-æst; подвергáть ~и

(кóгó-л.) درخطر انداختن
dær хætær ændaхtæn; без всякóй
~и بدون هیچ خطری bedun-e
hiʃ хætær-i.

опáсный خطرناк хætærnak.
опахáло باد بزن bad-bezæn, باد
زن bad-zæn.

опéк||а قیمومت qejmumæt,
قیمومت qejmumijæt; установить
قیم را تعیین کردن qæjjem-ra tæ'-
jin k.; под ~ой قیمومت
dær tæht-e qejmumæt.

опекúн قیم qæjjem.
опера (фр. opéra).
оператíвный عملیاتی æmæli-
jati.

оперáтор اپراتور (фр. opéra-
teur).

операціóнная اطاق عمل otaq-
-e æmæli.

операціóнн||ый عملی æmæli; o.
год سال عملکرد sal-e æmæli-kærd;
o. план نقشه پلان pæqʃæ-je
æmælijat; ~ые расхóды مخارج
mæxaredʒ-e æmæli-kærd; o.
стол تخت عمل tæxt-e æmæli; ~ая
кóмната см. операционная.

опера́ци||я عمل æmæli; ~и عملیات
æmælijat; хирургíческая o. عمل
æmæli-e dzærrahi; сделать
~ю عمل کردن æmæli k.; воен-

ные ~и عملیات جنگی æmælijat-e dʒæŋgi; торгóвые ~и عملیات æmælijat-e tedʒaræti, تجارتی mo'amelat-e te-dʒaræti; ~и óбщества شرکت عملیات شرکت æmælijat-e ʃerkæt.

опереди́ть *см.* опережать.

опережа́ть عقب گذاشتن æqæb gozaʃtæn, جلو افتادن (از) dʒelou oftadæn, سبقت جستن (بر) sæb-qæt dʒostæn.

опере́ние پرو بال pær-o-bal.

оперётта اپرت (фр. opérette).

оперётся *см.* операться.

опериро́вать мед. عمل کردن æmæl k.; ~ся عمل شدن æmæl ʃ.

опéриться *см.* оперяться.

оперя́ться پر در آوردن pær dær-aværdæn.

опеча́ленный متألم motæ'æl-lem, متأثر motæ'æsser, محزون mæhzun, غمگین qæmgín.

опеча́ливать, ~ся *см.* печалить, ~ся.

опеча́лить محزون کردن mæh-zun k., متألم کردن motæ'ællem k.; متأثر motæ'æsser k.; ~ся متألم mæhzun ʃ., متأثر شدن motæ'ællem ʃ.; متأثر شدن motæ'æsser ʃ.

опеча́тать *см.* печатывать.

опеча́т||ка مطبعه qælæt-e mætbæ'æ, غلط qælæt (мног. اغلاط æqlat); спíсок ~ок نامه qælæt-pamæ.

опеча́тывать (что-л.) (چیزی را) مهر و موم کردن mohr-o-mum k.

опéшить گنج شدن gidʒ ʃ., مات شدن mat ʃ.

опи́екурйльщик قریاک کش ter-jak-kæʃ, قریاکى terjaki.

опий *см.* опиум.

опи́йн||ый: ~ая торгóвля تجارت تریاک tedʒaræt-e terjak.

опи́лки خاک اره хак-е æggæ (древéсные); براده boradæ (метал-лические); железные о. براده های آهن boradæha-je ahæn.

опира́ться 1. (на что-л.) (بر چیزی) متکی بودن tækijæ k.; на пал-ку mottækl b. (тж. фюз.); о. на пал-ку bær æsa tækijæ k.; о. о стéну be divar tækijæ k.; 2. фюз. (основываться) استناد کردن este-nad k.

опира́ющийся (به) متکی mot-tækl.

описáни|е شرح ʃærh, توصیف touslf, تعریف tæ'rif; подро́бное о. ʃærh-e mofæssæl; на-учное о. تەریف علمی tæ'rif-e el-

mi; éto не поддаётся ~ю این از ~
حد وصف خارج است in æz hædd-e
væsf xaredz-æst.

описательный توصیفی tousifi,
تشریحی tæʃrihi.

описа́ть см. описывать.

описа́ть с.м. o. sæhv-e qælæm.

описа́ть 1. شرح دادن ʃærh
dadæn, توصیف کردن tousif k.,
وصف کردن væsf k.; o. собы-
тие واقعه را شرح دادن vaqe'-æ-
ra ʃærh dadæn; o. свою жизнь
زندگانی خود را وصف (توصیف)
زندægani-je xod-ra væsf
(tousif) k.; 2. رسم کردن ræsm
k.; 3. (составлять опись)
suræt (از چیزی) صورت برداشتن
bær-daftæn.

опись صورت suræt; состави́ть
o. صورت برداشتن (از) suræt
bær-daftæn; o. имущества صورت
suræt-e moudzudi.

опиум افیون terjak, æf-
jun; курить o. تریاك كشیدن ter-
jak kæʃidæn.

опла́та پرداخت pærdaxt, تأدیه
tæ'dijæ, کار سازی kar-sazi; o. че-
ка پرداخت چك pærdaxt-e tʃæk.

оплати́ть см. оплачивать.

опла́ченный پرداخته pærdaxtæ;
پرداخته شده pærdaxtæ ʃodæ.

опла́чивать پرداختن pærdax-
tæn, پرداخت کردن pærdaxt k.,
کار سازی تأدیه کردن tæ'dijæ k.,
داشتن kar-sazi daftæn; o. поёздки
مخارج سفر را پرداختن mæxaredz-e
sæfær-ra pærdaxtæn; o. счёт حساب
hesab-ra tæsfijæ k.

оплодо́творить см. оплодотво-
рять.

оплодо́твора́ть حامله کردن ha-
melæ k.; bot. بارور کردن barværg
k.; حاصل خیز کردن hasel-xiz k.
(pótvu).

опло́шность کوتاهی kutahi,
قصور qosur, اہمال ehmal.

оповести́ть см. оповещать.

оповеща́ть (о чём-л.) (از چیزی)
ettela' dadæn.

опозда́ние دیر کردن dir kær-
dæn(-e).

опозда́ть см. опаздывать.

опозо́ренный مفتضح moftæzæh,
رسوا ʃodæ.

опозо́ривать, ~ся см. опозо-
рить, ~ся.

опозо́рить ننگین کردن næp-
gin k., رسوا کردن rosva k., مفتضح
مفتضح کردن moftæzæh k.; ~ся
moftæzæh ʃ.

оползе́нь ریزش خاك rizeʃ-e
hak.

опор: во весь о. بسرعت هرچه be sor'æt-e hæɾ tʃe tæmam-tæɾ.

опор||а تکیه گاه tækijæ-gah; точка ~ы نقطه اتکا noqtæ-je et-teka.

опорáжнивание تخلیه tæxlijæ. опорáжнивать خالی کردن ха-ли k., تخلیه کردن tæxlijæ k.

опорн||ый: ~ые пункты نقاط poqtat-e etteka.

опорожнить см. опоражнивать. опоясанный کمر بسته kæmæt bæstæ.

опоясывать کمر بستن kæmæt bæstæn (стан); دور چیزی پیچیدن dour-e tʃiz-i pitʃidæn, دور گرفتن dour gereftæn.

оппозиционёр مخالف moxalef (мн. مخالفین moxalefin), عضو دسته ozv-e dæstæ-je moxalefin.

оппозициóнный مخالف moxalef.

оппозѝция مخالفت moxalefæt, ضدیت zeddiæt.

оппонéнт مخالف moxalef, حریف hæɾif, طرف tæɾæf.

оппонѝровать مخالفت کردن moxalefæt k. (با)

оппортуни́зм موقع طلبی mouqe'-tæləbi.

оппортуни́ст موقع طلب mouqe'-tæləb, وقت شناس væqt-ʃenas.

опра́в||а (драгоценных камней) دزای جای نگین dza-je nægin; встáвить в ~у سوار کردن sævar k.; в ~е سوار شده sævar ʃodæ.

оправдáние تبرئه tæbre'æ (подсудимого); عذر ozi (извинение); بخشش bæxʃeʃ (прощение).

опра́вданный تبرئه شده tæbre'-æ ʃodæ.

оправдáтельный آمیز tæbre'æ-amiz; о. приговóр حکم حکم برائت tæbre'æ, hokm-e bæra'æt; ~ые документы اسناد مثبتة æsnad-e mosbætæ.

оправд||ать см. оправдывать; او مرا ~ال моих надежд он не امید از امیدم مأیوس کرد u mæra æz omid-æm mæ'jus kæɾd, او امید مرا u omid-e mæra mobæddæl be jæ's kæɾd.

оправдá|ться см. оправдывать-ся; ваша надежда ~лась امید شما انجام شد omid-e ʃoma æn-dzam ʃod.

опра́вдывать 1. (подсудимого) تبرئه کردن tæbre'æ k.; о. обвиняемого را تبرئه کردن mot-tæhæm-ra tæbre'æ k.; 2. (извинять) عفو کردن bæxʃidæn, بخشیدن

æfv k., معذور داشتن mæ'zur daftæn;
этого поступка нельзя о. این
حرکت قابل بخشش نیست
rækæt qabel-e bæxʃeʃ nist, این
حرکت را نمیشود بخشید (عفو
in hæ rækæt-ra næmɪʃævæd
bæxʃid (æfv kærd); 3. (расходы)
تکافو کردن tækafu k.

оправдываться خود را تبرئه
خود را hod-ra tæbre'æ k.,
خود را hod-ra bæri k.

оправлять سوار کردن sævar k.
(вставля́ть в опра́ву).

опра́шивать سوال کردن so'al
k., تحقیقات کردن tæhqiqaʃ k.

определе́ние 1. (де́йствие) تعیین
tæ'jin, تشخیص tæʃxis; о. болезни
tæʃxis-e mægæz; о. рас-
стояния تعیین فاصله tæ'jin-e faselæ;
2. грам. مضاف الیه mozaf(on)
elejh; 3. судёбное о. قرار محکمه
qærag-e mæhkætæ; 4. (на обяза-
тельность) نصب انتصاب en-
tesab.

определе́нно بطور معين be
tour-e mo'æjjæn, بطور قطع be tour
-e qæt', قطعا qæt'aen.

определе́нный معين mo'æjjæn;
ясный (ясный); صریح særih
(точный); -ая сума مبلغ معين
mæblæq-e mo'æjjæn; на о. срок

bæraʃe moddæt-e
mo'æjjæn; -ое лицо شخص معين
ʃæxs-e mo'æjjæn; -ое приказание
hokm-e særih; о. ответ
dʒævab-e qæt'i; о.
грам. حرف تعریف hærf-e
tæ'rif.

определи́мый قابل تعیین qabel-e
tæ'jin, قابل تشخیص qabel-e tæʃxis.

определи́тель мат. تعیین کننده
tæ'jin konændæ.

определи́ть см. определять.

определя́емый грам. مضاف
mozaf.

определя́ть 1. تعیین کردن
tæ'jin k., معين کردن mo'æjjæn k.;
о. местонахождение تعیین محل
tæ'jin-e mæhæll k.; о. цену
قیمت را تعیین کردن qejmæt-ra
mo'æjjæn k.; 2. (поставля́ть)
moqærrær daftæn;
3. (выясня́ть) تشخیص دادن
tæʃxis dadæn; о. болезнь
مرض را تشخیص دادن
mægæz-ra tæʃxis
dadæn; 4. (назначать на обяза-
тельность) منصوب کردن mænsub k.,
نصب کردن næsb k.

определя́ющий грам. مضاف الیه
mozaf(on) elejh.

опроверга́ть تکذیب کردن tæk-
zib k.

опровергнуть *см.* опровергать.
опровержение تکذیب tækzib;
о. слухов شایعات tækzib-e
šaje'at.

опрокидывать, ~ся *см.* опро-
кинуть, ~ся.

опрокинутый وارونه varunæ.
опрокинуть بر گرداندن bær-
gærdandæn, وارونه کردن varunæ
k., واژگون کردن vazgun - k.,
استکان انداختن ændahtæn; о. стакан
estekan-ra ændahtæn;
~уться بر گشتن bær-gæstæn,
واژگون varunæ š.;
~улась пролётка ~улась
vazgun š.;
درشکه وارونه شد dorōškæ varunæ
šod.

опромётчивость بی ملاحظگی
bi-molahēzægi.

опромётчивый بی ملاحظه bi-
molahezæ, بی تأمل bi-tæ'æmmol.

опрос تحقیقات tæhqiqlat.

опросный: о. лист سوءالیه
væteqæ-je so'alijæ.

опростать خالی کردن xali k.

опротестовать *см.* опротесто-
вывать.

опротестовывать (что-л.) نسبت
(اعتراض کردن e'teraz k.;
پروتست کردن prutes! k. (вексель).

опрыскать *см.* опрыскивать.

опрыскиватель с.-х. ماشین آب
mašin-e ab-gærd-kon, سم
sæmmi-raš.

опрыскивать پاشیدن pašidæn,
نم زدن ab-pær k.,
نم زدن næm zædæn.

опрятность تمیزی tæmizi,
پاکیزگی pakizægi.

опрятный تمیز tæmiz, پاکیزه
pakizæ (чистый); مرتب morættæb
(приведённый в порядок).

оптик عینک ساز ejnæk-saz,
عینک فروش ejnæk-foruš;
دوربین ساز durbin-
foruš (торгующий оптическими
приборами).

оптика علم مناظر elm-e mæna-
zer, علم مرایا elm-e mæraja.

оптимизм خوش بینی xoš-bini,
نیک نیک بینی nik-bini.

оптимист خوش بین xoš-bin,
نیک نیک بین nik-bin.

оптический بصری bæsaeri,
اشتباه چشمی tšæšmi;
о. обман اشتباه
خطای باصره eštebah-e bæsaeri,
مغازه مغازه بازه bæseæ;
о. магазин مغازه
عینک فروش mæqazæ-je ejnæk-fo-
ruši.

оптовик عمده فروش (تاجر)
(tadžer-e) omdæ-foruš.

оптовый کلی kalli, عمده omdæ;

о. торговец см. оптовик; -ая про-
дажа فروش کلی foruſ-e kolli; عمده
omdæ-foruſi; -ая цена قیمت
qejmæt-e omdæ, قیمت کلی
qejmæt-e kolli.

оптом بطور عمده be tour-e om-
dæ, بطور عمده فروشی be tour-e
omdæ-foruſi; торговать о. عمده
omdæ-foruſi k.; о. и
в розницу کلی و جزئی kolli væ
dʒoz'i.

опубликовáние انتشار entefar,
انتشار قانون о. закона نشر
entefar-e qanun; о. объявления انتشار
entefar-e e'lan.

опубликовáть см. опубликовы-
вать.

опубликóвывать انتشار دادن
entefar dadæn, منتشر کردن
montæſer k., اعلان کردن e'lan k.

опуска́ть 1. پائین کردن rajin k.,
فروود rajin aværdæn, پائین آوردن
forud aværdæn; о. голову
sær be zir æfkæp-
dæn; о. занавес پرده را پائین کشیدن
pærdæ-ra rajin kæſidæn; о. руку в
карман دست بجیب کردن karmân
be dʒib k.; ◇ о. руки فیوز mæ'jus ſ.; 2. (пропуска́ть)
مأیوس شدن hæzi k., انداختن æp-
daxtæn.

опуска́ться 1. پائین آمدن ra-
jin amædæn, فروود آمدن forud
amædæn; занавес -ется پرده
pærdæ mioftæd; 2. فیوز پست
pæst ſ.

опустéвший خالی شده xali ſodæ;
хэлвæt; متروك mætruk (ос-
тáвленный).

опустéлый см. опустевший.

опустéть خالی شدن xali ſ.

опустíть см. опускать.

опустíться см. опускаться.

опустошáть 1. خالی کردن xali
k.; 2. (разрушáть) ویران کردن
viran k.; о. страну مملکت را ویران
mæmlækæt-ra viran k.

опустошéние ویرانی virani.

опустошённýй ویران viran.

опустошíть см. опустошать.

опухáть ورم کردن vægæt k.,

متورم شدن motævægæt ſ.

опúхнуть см. опухать.

опухоль ورم vægæt.

опúхший متورم motævægæt.

опúшка کنار kænar; о. леса کنار
kænar-e dʒængæl.

опылéние бот. گرد فشانی
gærd-feſani.

опылíтель с.-х. ماشین گرد پاش
maſin-e gærd-paſ.

опылíть см. опылять.

گرد فشانی کردن опылять
gærd-feʃani k.

تجاربہ опы́т tædzrobæ (мн. تجارب
tædzareb); آزمایش emtehan,
azmajeʃ; -ی تجربیات tædzrobijāt;
физический o. تجربه فیزیکی tædz-
robæ-je fiziki; производить -ی
امتحان کردن emtehan k.; по -у
از روی تجربه æz ru-je tædzrobæ;
быть доказанным на -е تجربه
be tædzrobæ ræsidæn; с
большим -ом زیاد ba tædzrobijāt-e zijad, تجرب
mo-dzægræb.

бпытность تجربه tædzrobæ; при-
обретать o. تجربه حاصل کردن
tædzrobæ hasel k.

ба تجربه 1. (о челове́ке) опы́тный
ba-tædzrobæ; 2. (относя́щийся к
опы́там) تجربه ای tædzrobæi,
امتحانی emtehani.

опьяне́ни|е مستی mæsti; в со-
стоянии -я در حالت مستی dæg
halæt-e mæsti.

опьяне́ть مست شدن mæst ʃ.;
он -л او مست شده است u mæst
ʃodæ-æst, شراب او را گرفته است
ʃærab u-ra gereftæ-æst.

опьяни́ть مست کردن mæst k.
опьяня́ющий مسکر mosker,
مست کننده mæst konændæ.

опя́ть باز baz, دو باره do-baræ.
орáнжевый (цвет) نارنجی رنگ
narendzi-ræng.

оранжерéя گل خانه gol-xanæ.
орáтор ناطق pateq (мн. ناطقین
pateqin); он хоро́ший o. او ناطق
u pateq-e xub-i-st.

орáторск||ий فصیح fæsih (крас-
норечивый); -ое искусство فصاحت
fæsaħæt.

орáть داد زدن dad zædæn.
орбита астр. مدار mædar;
анат. کاسه چشم kasæ-je tʃæʃm
(глазная).

орган 1. анат. عضو ozv (мн.
آلات æ'za); آلت alæt (мн. آلات
alat); o. зрения باصره alæt-e ba-
seræ; 2. (печати) ارگان organ; ком-
мунистический o. ارگان کمونیستی
organ-e komunisti; 3. (администра-
тивный) اداره edaræ; судебные -ы
دوایر قضائی dævajer-e qæzai; хо-
зяйственные -ы دوایر اقتصادی
dævajer-e eqtesadi.

оргáн муз. ارگ (ор. orgue).
организа́тор تشکيل کننده tæʃ-
kil konændæ.

организац|онный تشکيلاتی tæʃkilati;
o. комитёт (оргкомитёт)
کميته تشکيلاتی komitæ-je tæʃkilati.
организа́ци|я 1. تشکيل tæʃkil

(мн. تشکيلات tæʃkilat); партий-
ные ~и تشکيلات حزبى tæʃkilat-e
hezbi; военные ~и تشکيلات نظامى
tæʃkilat-e nezami; 2. (действие)
تأسيس tæ'sis.

организм مجموع اعضا mædz-
mu'-e æ'za; مجموع تشکيلات mædz-
mu'-e tæʃkilat; человеческий о.
بدن انسانى bædæn-e ensani.

организованный متشکل motæ-
ʃækkel.

организовать см. организовы-
вать.

организовывать تشکيل دادن
tæʃkil dadæn; ترتيب دادن
dadaæn, منظم کردن monæzzæm k.
(приводить в порядок); تأسيس
کردن tæ'sis k. (основывать); о.
(торговое) общество شرکت را تأسيس
کردن ʃerkæt-ra tæ'sis k.; о. пар-
тию حزب را تشکيل دادن hezb-ra
tæʃkil dadæn; о. работу کار را
kar-ra tærtib dadæn; ~ся
تشکيل يافتن tæʃkil jaftæn,
تأسيس شدن tæʃkil ʃ.; تأسيس شدن
tæ'sis ʃ.

органический 1. اساسى æsasi,
ارتباط اساسى æsli; ~ая связь
ertebat-e æsasi; 2. хим. آلى ali; ~ая
химия شیمی آلى ʃimi-je ali; ~ие
вещества مواد آليه mævadd-e alijæ;

3. мед. عضوى ozvi; ~ие болезни
امراض عضوى æmraz-e ozvi.

орден نشان peʃan; о. Красного
Знамени نشان بيرق سرخ peʃan-e
bejraeq-e sorx; о. Лёнина نشان لينن
peʃan-e Lenin; о. «Красная Звезда»
نشان ستاره سرخ peʃan-e setaræ-
-je sorx; о. «Знак Почёта» نشان
افتخار peʃan-e eftexar.

ордер اوردرد dævaz, ор-
дер (русск. ордер); кассовый о.
اوردرد نقدى order-e næqdi; мемо-
риальный о. бухг. اورتقالى
order-e enteqali.

Орджоникидзе гор. اورژونيكيدزه
orzonikidze.

ордина́та мат. عرض مرتب
ærz-e morættæb.

орёл عقاب oqab; ♦ о. или рёш-
ка (игр.) شیریا خط ʃir ja hætt.

Оренбúрг гор. اورنبورگ oren-
burg.

оре́бл هاله halæ.

орéх فندق fændoq; грецкий о.
جوز gerdu; мускатный о. جوز
dzouz-e hendi; чёрный о. مازو mazu,
ко- mazudz; ко-
кóсовый о. نارگيل nargil; ко-
лóть ~и شکستن ʃekæstæn; щипцы
گردو (фندق) ʃekæstæn; для
فندق شکن fændoq-ʃekæn.

орехов||ый (цвет) بلوطی (rang-e) bæluti; -ая скорлупа پوست گردو pust-e gerdu; -ое дерево درخت گردو deræxt-e gerdu; چوب گردو tʃub-e gerdu (строительный материал).

оригинал اصل æsl.

оригинальность تازگی tazægi.

оригиналь||ый 1. (подлинный) سند اصل æsl; o. документ سند æpæd-e æsl; 2. غیر معمولی بکر bekr; qejr-e mæ'mul; -ая мысль فکر fekr-e bekr.

ориентализм شرق شناسی ʃærq-ʃenas, استشرق esteʃraq.

ориенталист مستشرق mostæʃreq (мн. مستشرقین mostæʃreqin), شرق شناسی ʃærq-ʃenas.

ориентироваться 1. جهات اربعه dʒehat-e ærbæ'æ-je xod-ra pejda k.; 2. ʃuz. اطراف چیزی را ملتفت شدن ætraf-e tʃiz-i-ra moltæfet ʃ., بلد شدن bælæd ʃ.

ориентировочный تخمینی tæxmini (приблизительный).

Орион астр. جبار dʒæbbar.

оркестр ارکستر (фр. orchestre), دسته موزیک dæstæ-je muzik.

орлёнок بچه عقاب bætʃʃæ-je oqab, جوجه عقاب dʒudʒæ-je oqab.

орлянка بازی شیر یا خط bazi-je ʃir ja xətt.

орнитолог طيور شناس tojur-ʃenas.

орнитология طيور شناسی tojur-ʃenas.

ороситель||ый: -ые работы عملیات آبیاری æmælijat-e abjari.

оросить см. орошать.

орошать آبیاری کردن abjari k., مشروب کردن mæʃrub k.

орошение آبیاری abjari; искусственное о. آبیاری مصنوعی abjari-je mæsnu'i.

оруди||е 1. آلات alæt (мн. ادوات ædævat), o. производства آلات استحصا alæt-e estehsal; -я труда آلات کار alat-e kar; -я преступления ادوات اذات ædævat-e dʒorm; земледельческие -я ادوات فلاحتی ædævat-e fælahæti; 2. воен. توپ tup; тяжелое о. توپ سنگین tup-e sængin; полевое о. توپ صحرائی tup-e sæhrai; зенитное о. см. зенитное.

орудийный: о. завод کارخانه توپ dʒæbbar; o. залп کارخانه توپ rizi; o. станок شلیک توپ ʃælik-e tup; воен. عراده توپ ærradæ-je tup.

оружейный: о. завод کارخانه توپ dʒæbbar.

kar-xanæ-je æslehæ-sazi; کارخانه تفنگ سازی kar-xanæ-je tofæng-sazi; o. мастер تفنگ ساز tofæng-saz.

орүжи|е سلاح æslehæ, silah; огнестрельное o. سلاحه ناریه æslehæ-je pari|æ, گرم سلاحه æslehæ-je gærm; холодное o. سلاحه æslehæ-je borændæ, برنده سرد æslehæ-je særd; охотничье o. سلاحه شکاری æslehæ-je şekari; شروع بجنگ کردن o. brát'sja za o. شروع حمله æslehæ-je borændæ, حمله شروع hæml-e æslehæ; сложить o. фиg. تسلیم شدن tæslim ş.

орфографическ||ий املائی em-lai; -ая ошибка غلط املائی qæ-læt-e emlai.

орфография املا emla.

оса|завор zæmbur.

оса|д||а محاصره mohasera; вести mohasera k.; -у محاصره کردن mohasera k.; ترك محاصره کردن -у tærk-e mohasera k.

оса|д||ть I. см. осаждать.

оса|д||ть II. см. осаживать.

оса|д||ный: -ая артиллерия توپخانه sængæri; -ое орудие توپ sængæri; -ое положение حال hal-e mohasera.

оса|д||ок رسوب rosub, درد dord, لای laj, ته نشینی tæh-neşini; атмосферные -ки نزولات آسمانی pozulat-e asemani.

оса|д||ать محاصره کردن mohasera k., شهر بند کردن şehr-bænd k.

оса|д||аться I. محاصره شدن mohasera ş.

оса|д||аться II. хим. ته نشین tæh-neşin ş., رسوب شدن rosub ş.

оса|д||ающий کننده محاصره mohasera konændæ.

оса|д||ённый محصور mæhsur, محاصره شده mohasera şodæ.

оса|ж||ивать (лошадь) پس زدن pæs zædæn, عقب زدن æqæb zædæn, عقب کشیدن æqæb kæşidæn.

оса|в||иваться گرفتن olfæt gereftæn; (از) سردر آوردن sær dær-aværdæn; (با) آشنا شدن ašena ş. (ознакомляться); (به) عادت کردن adæt-k. (привыкать); (در) بلد شدن bælæd ş. (где-л. в чём-л.).

оса|в||омитель راپرتچی raportçi.

оса|в||омить см. осведомлять.

оса|в||омление اطلاع ettela'.

оса|в||омлённый با اطلاع ba-et-tela', مطلع mottæle' (мног. مطلعین mottæle'in).

осведомлять اطلاع دادن ettela' dadæn, مطلع ساختن mottæle' sax-tæn, خبر دادن xəbær dadæn.

освежать 1. خنک کردن xopok k., تازه کردن tazæ k.; 2. (проветривать) هوا دادن hæva dadæn, تجدید هوا کردن tædʒid-e hæva k.

освежить см. освежать.

осветить см. освещать.

освещать روشن کردن rouʃæn k. (тж. физ.); о. улицу خیابان را rouʃæn k.; روشن کردن xijaban-ra rouʃæn k.; مسئله را روشن کردن o. вопрос mæʃælæ-ra rouʃæn k.

освещени||е 1. روشنائی rouʃænai; о. города روشنائی شهر rouʃænai-je ʃæhr; электрическое о. چراغ برق tʃeraq-e bærq; 2. физ.: в -и از لحاظ -e æz leħaz(-e).

освидетельствование معاینه mo'ajenæ.

освидетельствовать معاینه mo'ajenæ k.; о. больного بیمار را mæriz-ra mo'ajenæ k.

освободитель||ый کننده آزاد azad konændæ, نجات دهنده nædʒat deħændæ; ое движение نهضت næħzæt-e آزادی طلبی læbi.

освободить см. освободжать.

освободиться см. освободжаться.

освободжать 1. آزاد کردن azad k., خلاص کردن xəlas k.; نجات دادن nædʒat dadæn; о. арестованного mahbus-ra azad k.; о. от опасности از خطر æz xətær nædʒat dadæn; 2. (от обязательств) معاف کردن mo'af k.; о. от налогов از مالیات æz malijat mo'af k.; о. от военной службы از خدمت نظامی æz xədmæt-e nezamī mo'af k.; 3. (очистить) تخلیه کردن xali k.; помещение tæxlija k. (помещение); о. место (для кого-л.) جا خالی (для кой-л.) dʒa xali k.; о. квартиру منزل را tænzal-ra tæxlija k.; 4. (избавлять): о. от хлопот رفع زحمت ræf-e zæhmæt k.

освободяться 1. (от чего-л.) آزاد شدن azad ʃ., نجات یافتن xəlas ʃ.; از کار آزاد شدن nædʒat jaftæn; о. от работы از کار فارغ شدن æz kar fareq ʃ.; خلاص شدن æz kar xəlas ʃ.; 2. (от обязательств) معاف شدن mo'af ʃ.; 3. (о помещении) تخلیه شدن tæxlija ʃ.

освобождение 1. استخلاص es-
texlas, رهاى rəhai, نجات pædʒat;
о. из тюрьмы استخلاص از محبس
estexlas æz məhbəs; 2. معافیت
mo'afijæt; о. от таможенных по-
шлин معافیت از حقوق گمرکی
mo'afijæt æz hoquq-e gomrokī.

освобождённый 1. آزاد شده
azad šodæ, مستخلص mostæxlæs; о.
на поруки آزاد به قید کفیل
azad be qejd-e kəfil; 2. (от обязательств)
معاف mo'af; 3. (помещении и т. п.)
تخلیه شده tæxlije šodæ.

осевой محوری mehværi.

оседать 1. (о людях) مقیم شدن
moqim š., توطن کردن tævætton k.;
2. (о здании) نشست کردن
šæst k., فرو نشستن foru nešæstæn;
3. хим. نشین شدن tæh-nešin š.

оседлать زین کردن zin k.

осёдл||ый ده نشین deh-nešin; ~ые
племена ایلات ده نشین ilat-e deh-
-nešin; переводить племена в ~ое
ایلات را ده نشین کردن
ilat-ra deh-nešin k.

осёл خر хær, دراز الاغ olaq,
گوش deraz-guʃ.

оселок سنگ تیغ تیز کنی sæng-e
tiq-tiz-koni (для правки бритвы).

осенний پائیزی pajizi.

осень پائیز pajiz.

осéсть см. оседать.

осётр آسترا asetra (русск. осётр).

осетрина см. осётр.

осéчка: дать در نرفتن -y dær
pæræftæn (о ружьё).

осйна بوم کبوده kæbudæ.

осипший صدا گرفته sæda gereftæ.

осиротёлый 1. یتیم jætīm; 2. ځایز.
(покинутый) متروک mætruk.

осиротеть یتیم شدن jætīm š.

осквернить см. осквернять.

осквернять بی حرمت کردن bi-
-hormæt k., نجس کردن pædʒes k.

оскóлок تکه tekæ, قطعه qet'æ,

پاره paæ, شکسته šekæstæ.

оскопйть см. оскоплять.

оскоплéние см. кастрация.

оскоплять см. кастрировать.

оскорбительн||ый توهین آمیز
toughin-amiz, اهانت آمیز ehanæt-
-amiz, بر خورنده bæx-xorændæ;
~ым тоном توهین آمیز
ba læhn-e toughin-amiz.

оскорбйть см. оскорблять.

оскорблéние توهین toughin, بی
حرمتی bi-hormæti.

оскорблять توهین کردن tou-
hin k., بی احترامی کردن bi-ehte-
rami k., بی حرمتی کردن bi-hor-
mæti k.

ослабевать см. ослабеть.

ослабѣвший *ضعیف* zæ'if, *سست* sost, *بی قوه* bi-qovvæ.

ослабѣть *ضعیف شدن* zæ'if ʃ., *بی از زور افتادن* æz zur oftadæn, *شل شدن* bi-qovvæt ʃ., *او خیلی ل* ʃol ʃ., *он очень* u xejli zæ'if ʃod; *верёвка* -ла *طباب شل شد* tæpab ʃol ʃod.

ослабить *см. ослаблять.*

ослабление *ضعف* zæ'f.

ослабленный *ضعیف* zæ'if, *سست* sost, *بی قوه* bi-qovvæ.

ослаблять *ضعیف کردن* zæ'if k., *تخفیف* bi-qovvæt k.; *دادن* tæxif dadæn (*о наказании*); *о. негатив* ʃom. *کم قوت* ʃiʃæ-ra kæm-qovvæt k.

ослабляющий *ضعف آور* zæ'f-avæɾ.

ослѣнок *کره خر* korræ-xær.

ослѣпить *см. ослеплять.*

ослеплять 1. *کور کردن* kur k., *نا بینا کردن* na-bina k.; 2. *فuz.* *خیره کردن* xiræ k.

ослѣпнуть *کور شدن* kur ʃ.

ослица *خر ماده* xær-madæ, *ماچه* matʃæ-xær, *الاغ* -olaq.

Осло *гор.* *اوسلو* oslo.

осложнение *мед.* *عوارضات* ævarezat; *о. после малярии*

مالاریا ævarezat-e malarija; *о. от-ношении* *روابط* tiræ ʃodæn-e rævabet.

осложнить, *~ся см. осложнять, ~ся.*

осложнять *پیچیدن* pitʃidæn, *پیچیده* moʃkel k.; *مشکل کردن* pitʃidæ ʃ., *مشکل شدن* moʃkel ʃ.

ослушание *نا فرمانی* na-færma-ni, *تمرد* tæmærrød.

ослушаться *см. ослушиваться.*

ослушиваться *کردن فرمانی* na-færmani k., *تمرد کردن* tæmærrød k.

осматривать 1. *معاینه کردن* mo'ajenæ k.; *بازدید کردن* baz-did k.; *о. больного* mæriz-ra mo'ajenæ k.; *о. го-род* ʃæhr-ra baz-did k.; 2. *تفتیش کردن* tæftiʃ k.; *о. багаж* æsbab-e sæfær-ra tæftiʃ k.; *بیاطرف نگاه* 1. be ætraf negah k., *بدور* be dour-e hod negah k.; 2. *فuz.* *شدن (در)* bælæd ʃ.

осмѣивать (*кого-л.*) *ریشخند* mæsxæræ k., *کسی را* riʃxænd k.

осмѣливаться جرأت کردن (داشتن) dzor'æt k. (daʃtæn), جسارت کردن dzæsaræt k.

осмѣлиться см. осмеливаться.

осмотр 1. معاینه mo'ajenæ; باز دید baz-did; врачебный о. معاینه mo'ajenæ-je tebbi; 2. تفتیش tæftiʃ; таможенный о. تفتیش گمرکی tæftiʃ-e gomroki.

осмотрѣть см. осматривать.

осмотрительность احتیاط کاری ehtijatkari, احتیاط ehtijat.

осмотрительный با احتیاط ba-ehtijat, ملاحظه کار mohtat, محتاط molahezækar.

основ||а 1. اساس æsas; на -e بر bær æsas(-e), مبني bær æsas(-e); 2. (научи) -ы æsl; 3. текст. تار tar; 4. (начало, причина) مبدأ mæbdæ, مأخذ mæ'xæz.

основани||е 1. (учреждение) تاسیس tæ'sis; о. общества تاسیس شرکت tæ'sis-e ʃerkæt; 2. геом. قاعده

qa'edæ; 3. (мотив) دلیل dæliil (мн. دلایل dælajel), مدرک mædræk (мн. مدارک mædarek); законное о. مدرک mædræk-e qanuni; без всяких -и هیچ بدون bedun-e hiʃ dæliil; это не имеет -я این اساس -и ندارد in æsas nædaræd; на каком -и بچه دلیل be tʃe dæliil; на том -и, что... آنکه be dæliil-e an ke... 4. (база) اساس æsas; на научных -ях بروی قاعده علمی be ru-je qa'edæ-je elmi; ◇ на точном -и مطابق نص صریح ماده ۳. ۳ motabeq-e næss-e særih-e maddæ-je se; на -и судебного решения بموجب حکم محکمه be moudʒeb-e hokm-e mæhkætæ; 5. پایه پایه pajæ; о. колонны ستون ستون pajæ-je sotun.

основа||нный مبني mæbni; быть مبني بر چیزی -ным на чём-л. مبني bær tʃiz-i b.; это было این مبني на недоразумении -но на недоразумении بر سوء تفاهم بود in mæbni bær su'-e tæfahom bud.

основатель مؤسس mo'æsses (мн. مؤسسین mo'æssesin).

основательн||ый 1. (верный, правильный) صحیح sæhih; -ые аргументы دلایل صحیح dælajel-e sæhih; 2. (прочный, твердый) محکم

mohkæm, استوار ostovar; 3. کامل kamel (совершённый); عمیق æmiq (глубокий); ~ые знания معلومات mæ'lumat-e æmiq; ~ая перемéна تغییر tæqjir-e kamel.

основáть см. основывать.

основн||ой اساسي æsasi, اصلی æsli; ~ые правила قواعد æsli; o. закон قانون qæva'ed-e æsli; o. значение qanun-e æsasi; ~ое значéние мә'ni-je æsli; o. капитал эк. سرمایه særma:jæ-je æsasi; ~ая книга бухг. دفتر کمال dæftær-e koll; ~ая причина علت ellæt-e omdæ; ~ые цвета رنگ rængha-je æsli; в ~ом дæstær æsas.

оснóвывать||ть تأسیس کردن tæ'sis k.; ~ся 1. (об óбществе и т. п.) تأسيس شدن tæ'sis f.; 2. (на чём-л.) استناد کردن mæbni b.; بودن mæbni b.; ~ясь на éтой статье بااستناد این ماده be este-nad-e in maddæ.

Осоавиахíм (Общество содей-ствия оборо́не и авиацио́нному химическому строительству СССР)

[جمعیت اوسو osoaviaxim] مساعدت بقوای تدافعی و ساختمان هواپیمائی و شیمائی اتحاد جماهیر شوروی.

осóба شخص fæxs.

осóбенно مخصوصا mæxsusæn, خاصا xassæ, خصوص be xosus.

осóбенност||ь خصوصیت xosusi-jæt; اختصاص extesas; в ~и مخصوصا mæxsusæn, خصوص be xosus.

осóбенный 1. مخصوص mæxsus, خاص xass; o. интерес توجه tævædzdʒoh-e mæxsus; 2. (едíнственный) منحصر بفرّد mohæser be færd.

осóбо علیحده ælaheddæ (от-дéльно); مخصوصا mæxsusan (спе-циально).

осóб||ый 1. مخصوص mæxsus, خصوص be xosus; استثنائی estes-naí (исключительный); o. случай مورد moured-e mæxsus; ~ое основáние دلیل mæxsus; 2. (отдéльный) علیحده ælaheddæ; ~ая комната اتاق otaq-e mæxsus; اتاق otaq-e ælaheddæ.

осóбь نوع pou' (мн. انواع æpva').

осп||а мед. آبله abelæ; ветряная o. آبله مرغان mærgæn; корóвья o. آبله ماهی majæ-je abelæ; прививáть ~у کردن آبله کوبی.

abelæ-kubi k.; с изрытым ~ой лицом آبله رو abelæ-ru.

оспаривать تَكْذِيب کردن tæk-zib k. (опровергать); انکار کردن enkar k. (отрицать); اعتراض کردن e'teraž k. (возражать).

оспопрививание آبله کوبی abelæ-kubi.

осрамить رسوا کردن rosva k., ~ся مفتضح شدن moftæzæh k.; ~ся مفتضح شدن moftæzæh š.

оста||в|аться ماندن mandæn, باقی باقی baqi mandæn, ماندن baqi b.; o. верным وفا ماندن ba-væfa mandæn; o. в долгу مقروض ماندن mæqruž b.; o. в силе بقوة خود mo'tæbær b., معتبر بودن be qovvæ-je xod baqi b.; o. при своём мнении در عقیده خود dær æqidæ-je xod baqi b.; o. с носом разг. بورشدن bur š.; ~ётся очень мало времени væqt xejli kæm mīmanæd; мне не ~ётся ничего другого как пойти جز رفتن چاره‌ای ندارم dʒoz ræftæn tʃaræ-i nædaræm; таеид تا عید ta ejd tʃe qædr mandæ-æst.

оста||в|ить см. оставлять; 1.: ~еть что здесь بگذارید اینجا باشد be-

gozarid indʒa baʃæd; 2.: я ~ил дома книгу من کتاب را در خانه گذاشتم mæn ketab-ra dær xanæ dʒa gozaʃtæm; 3.: ~ьте этот тон این لحن را ول کنید in læhn-ra vel konid; ~им этот вопрос این ~им этот вопрос æz in mæt-læb særf-e næzær konim; ~ьте меня مرا vel konid; 4.: ~им это до завтра اینرا بفردا ~им это до завтра in-ra be færda moukul konim.

оставлять 1. گذاشتن gozaʃtæn; o. вопрос открытым مسئله را باز گذاشتن mæš'ælæ-ra baz gozaʃtæn; o. в покое راحت گذاشتن rahæt gozaʃtæn; o. одного تنها گذاشتن tænhæ gozaʃtæn; 2. جا گذاشتن dʒa gozaʃtæn; 3. (покидать) ترك کردن tærk k.; разг. ول کردن vel k.; ~еться (отказываться); o. привычку عادت را ترك (ول) کردن adæt-ra tærk (vel) k.; o. (покинуть) شهر را ترك کردن šæhr-ra tærk k.; 4. (откладывать) موکول کردن moukul k.; 5. (сохранять) محفوظ داشتن mæhfuz daʃtæn; o. за собой право خود محفوظ داشتن hæqq-ra bæraje xod mæhfuz daʃtæn (см. тж. оставить).

оста́вшийся باقى مانده baqi mandæ.

оста́льн||ой 1. *прилаг.* باقى baqi; ~ые де́ньги بقیه پول bæqijæ-je pul; 2. *сущ.*: я ушѐл, а ~ые оста́лись там من رفتم و سایرین آنجا ماندند mæn ræftæm væ sajerin andʒa mandænd; ~ое не имѐет значѐния بقیه نه دارد bæqijæ æhæmmijæt-i nædaræd; ~ые سایرین sajerin.

остана́вливать وا ایستادن va istadæn; نگه داشتن negæh daftæn; جلو گیری کردن dʒelou-giri k., جلو گرفتن dʒelou gereftæn (заде́рживать); موقوف کردن mouquf k. (прекраща́ть); о. ло́шадь اسب را نگه داشتن æsp-ra negæh daftæn, جلوی اسب را گرفتن dʒelo-je æsp-ra gereftæn; о. рабо́ту کار را موقوف کردن kar-ra mouquf k.; о. кро́вь خون را بند آوردن xun-ra bænd aværdæn, машин را از کار مسدود کردن xun-ra mæsdud k.; о. маши́ну کار انداختن mašin-ra æz kar ændaxtæn; о. часы ساعت را خواباندن sa'æt-ra xabandæn; о. чье́-л. внима́ние توجه کسی را بچیزی na čëm-l. داشتن tævædʒdʒoh-e kæs-i-ra be tʃiz-i mæ'tuf daftæn.

остана́вливаясь 1. ایستادن

istadæn, وا ایستادن va istadæn, خوابیدن mæks k.; خوابیدن xabidæn; از کار افتادن æz kar ofta-dæn (о маши́не, фабрикe); 2. (сде́лать остано́вку) توقف کردن tævæqqof k., منزل کردن mænzel k.; 3.: о. на вопро́се روی موضوعی ru-je mouzu'-i deqqæt k. остано́вить *см.* останавливать.

останови́ться *см.* останавливаться; он ~ился у двéри دم در ~йлся у двéри dæm-e dær istad; по́езд ایستاد dæm-e dær istad; ~йлся قطار راه آهن qetar-e rah-e ahæn istad; фабрика ~илась کارخانه از کار افتاده است kar-xanæ æz kar ofta-dæ-æst; часы ~ились ساعت خوابیده است sa'æt xabidæ-æst; я ~ился в Тегерáне من دو روز در طهران mæn do ruz dær teheran tævæqqof kærdæm; где вы ~ились? شما کجا منزل کردید ʃoma kodʒa mænzel kærdid.

остано́вка 1. (дѣ́йствие) متوقف کردن motævvæqqef kærdæn(-e); از کار انداختن æz kar ændaxtæn(-e); 2. (состо́яние) وقفه væqfæ; مکث mæks; توقف tævæqqof; بدون توقف bedun-e tævæqqof; о. трамва́я توقف تراموای tævæqqof-e tramvaj; после́ двух-

днёвнóй ~и بعداز دو روز توقف bæ'd æz do ruz-e tævæqqof; мѣсто ~и ایستگاه توقف tævæqqof-gah, ist-gah.

остáт||ок 1. بقیه bæqijæ; o. жи́з-ни بقیه عمر bæqijæ-je omr; ~ки باقی بقایا bæqaja; 2. мат. مانده mat. baqi mandæ (при вычитании); в ~ке 10 мат. باقی مانده ده است bæqi mandæ dæh-æst; 3. бухг. تتمه tætæmmæ (баланса, счёта); o. по счёту تتمه حساب tætæmmæ-je he-sab; 4. زیادتی zijadæti, мазад mazad (излишек); o. матэ́рии يك توب bæqijæ-je jæk tup partjæ.

остáться см. оставаться.

остерега́ться (از) حذر کردن hæzær k., مواظب بودن movazeb b.; ~йтесь егó احتياط کردن ehtijæt k.; ~йтесь! از او حذر کنید movazeb bašid.

остерéчься см. остерегаться.

остов 1. قالب eskelet, اسكلت eskelet; 2. мех. بدنه kalbod; 3. чоб بست tʃub-bæst (здания, моста).

остолбенéвший مبهوت mæbhut.

остолбенéть شدن مبهوت mæbhut š., خشك شدن xofk š., گيج شدن gldž š.

остолóп احمق æhmæq, کودن koudæn.

осторóжно با احتياط ba ehtijæt. осторóжность 1. احتياط ehtijæt; از روی احتياط ehtijataen, مواظبت: 2. مواظبت æz ru-je ehtijæt; movazebæt.

осторóжный با احتياط ba-ehtijæt, مواظب ehtijatkar; مواظب مواظب باشید мы movazeb bašid.

остригáть کوتاه کردن kutah k., بریدن mu zædæn (волосы); o. шерсть چیدن boridæn; o. шерсть پشم ræšm tʃidæn.

остриё نك nok, سر sær; o. иглы نك سوزن nok-e suzæn, سر سوزن sær-e suzæn; o. копьё سر نیزه sær-e nejzæ.

остри́ть I. (дѣлать острым) تیز کردن tiz k.; o. нож را تیز کردن kard-ra tiz k.

остри́ть II. фюз. خوش مزگی хоф-мæзægi k.

остров جزیره dzæziræ (мн. جزایر dzæzajer).

острови́тян|ин, ~ка جزیره نشين dzæziræ-nešin.

островно́й جزیره ای dzæziræi.

острогáть см. строгать.

острогла́зый تیز بين tiz-bin.

остроконечный نك (نوڪ) دار nok-dar.

остротá I. 1. (ножа́, кинжа́ла) تیزی tizi; 2. фиг. (бо́ли, зрѣния) شدت heddæt, تندی tondi, شدت feddæt; о. зрѣния تیزبینی tiz-bini; о. бо́ли درد شدت feddæt-e dærd; 3. (напряжѣнность): о. кри́зиса شدت بحران feddæt-e bohran.

остро́та II. (остроу́мное выра́жение) لطیفه lætifæ, بذله bæzlæ.

остроу́мие خوش مزگی хоґ-mæzægi.

остроу́мн||ый با نمك ba-pæmæk, (о шу́тке и т. п.); خوش مزه хоґ-mæzæ, لطیفه گو lætifæ-gu (о че-ловѣке); ва́ша шу́тка не бы́ла -а شما شوخی شما نمك نداشت ma pæmæk nædašt.

о́стр||ый 1. (о лѣзвее) تیز tiz; о. нож кард kard-e tiz; о. взгляд نظر tiz (nafæz); 2. (о вку́се и т. п.) تند tond; о. за́пах مزه بوی bu-je tond; о. вкус مزه تند mæzæ-je tond; 3. (су́льный) درد شدید şædid; -ая боль درد شدید (сознѣ) dærd-e şædid (suzændæ); о. кри́зис بحران شدید bohran-e şædid; 4. (о фо́рме) نك (نوڪ) دار nok-dar; мат. حاد hadd; о. у́гол زاویه جاده zavijæ-je haddæ; 5. (яз-

вительный) زندہ zæpændæ; -ые слова حرفهای زندہ hærfha-je zæpændæ.

остудить см. остужать.

остужа́ть سرد کردن særd k., خنك کردن xonok k.

оступи́ться ليز خوردن liz xordæn; سکندری خوردن sekændæri xordæn (споткну́ться).

остыва́ть سرد شدن særd ş., خنك شدن xonok ş.

осты́ть см. остывать.

осудить см. осуждать.

осужд||ать 1. (порица́ть) ملامت سرزنش کردن mælamæt k., توبيخ کردن særzæneş k., محكوم (приговаривать) mæhkum k.; он -ён на 5 лет тюре́много заключѣния او به پنج سال حبس محكوم شد u be pændz sal-e hæbs mæhkum şod.

осуждѣние 1. (порица́ние) ملامت سرزنش mælamæt, توبيخ særzæneş, محکومیت (судѣбное) mæhkumijæt.

осуждѣнный محكوم mæhkum; о. на смѣртную казнь محكوم باعدام mæhkum be e'dam.

осуша́ть خشك کردن xoşk k., خشکانیدن xoşkanidæn.

осуше́ние خشکانیدن xoşkani-

dæn(-e); o. болота خشکانیدن باطلاق xoʃkanidæn-e batlaq.

осушить см. осушать.

осушительный عملی æmæli, قابل اجرا qabel-e edgra.

осушить, ~ся см. осуществлять, ~ся.

осуществление انجام ændzam, اجرا edgra, بعمل آوردن be æmæli aværdæn(-e); o. цели انجام مقصود ændzam-e mæqsud; o. плана اجرای نقشه edgra-je næqʃæ.

осуществлять انجام دادن ændzam dadæn, عملی کردن æmæli k., بعمل آوردن be æmæli aværdæn; صورت اجرا کردن suræt dadæn; (به) اجرا کردن k. (исполнять); o. своё намерение تصمیم خود را عملی کردن tæsmim-e xod-ra æmæli k.; o. приказ حکم را اجرا کردن hokm-ra edgra k.; ~ся عملی شدن æmæli ʃ., انجام گرفتن ændzam gereftæn, صورت گرفتن suræt gereftæn.

осчастливить (кого-л.) (کسی را) خوشبخت کردن xoʃ-bæxt k.

осыпанный: o. драгоценными камнями مرصع moræssæʔ, جواهر dzævaheh-neʃan.

осыпать (роу) ریختن rixtæn, (роу) پاشیدن paʃidæn; o. цветами گل باران کردن gol-baran k.

осыпаться ریختن rixtæn.

осыпь ریزش rizeʃ.

ось محور mehvær; o. колеса میله mehvær-e ʃærx, میل milæ, (تیر چرخ) tir-e ʃærx; o. вращения (فیض) محور دوران mehvær-e dæværan.

осязаемость قابلیت لمس qabelijæt-e læms.

осязаемый قابل لمس qabel-e læms.

осязание لامسه lamesæ.

осязательный محسوس mæhsus, قابل لمس qabel-e læms.

осязать لمس کردن læms k.

от, ото 1. (на вопрос «откуда») از æz; (از پیش æz piʃ(-e) (из чьего-л. дома); от Москвы до Ленинграда از مسکو تا لنینگراد æz mæskou ta leningrad; 2. (начиная от): от трёх часов до пяти از سه تا (الی) پنج æz sa'æt-e se ta (ela) pændz; удаляться от берега از ساحل دور شدن æz sahel dur ʃ.; 3. (со стороны) از طرف æz tærf(-e); кланяться ему от меня از قول من æz qoul(-e); (باو سلام برسانید be u sælam beræsanid; скажите ему от моего имени از قول من باو æz qoul-e mæn be u begu-)

jid; 4. به be; день ото дня روز ruz-be-ruz; время от времени ruz-be-ruz; 5. (вследствие) گاه-گاه gah-gah-i; از æz; от сильной усталости æz seddæt-e xəstægi; от страха æz tærs; умереть от голода æz gorosnægi mordæn.

отáпливать گرم کردن gærm k.

отбивáть 1. (отражать) دفع dæf' k.; o. удар ضربت را dæf' k.; از خود دفع کردن zærbæt-ra æz xod dæf' k.; o. атаку دفع حمله را dæf' k.; o. мяч hæmlæ-ra dæf' k.; o. туп-топرا bær-gærdandæn; 2. o. такт فاصله ضربی faselæ-je zærbî gereftæn; 3. (разбивать) شکستن şekæstæn; o. нóсик у чайника لوله قوری را şekæstæn; o. oxóty از سر میل انداختن sær-e mejl ændaxtæn.

отбирáть 1. (брать) گرفتن gereftæn; o. билéты گرفتن belit gereftæn; 2. انتخاب کردن entexab k. (выбирáть); جدا کردن dzoda k., سوا کردن seva k. (отде-лять, откладывать).

отбйть см. отбивать.

отблеск انعكاس en'ekas.

отбóй 1. воен.: бить отбóй

extar-e æqæb-neşini dadæn; 2. عقب نشستن æqæb neşæstæn; 2. телеф.: قطع کردن qæt' k. 3. (неприятеля) عقب راندن æqæb randæn.

отбóр انتخاب entexab; естéствен-ный o. انتخاب طبیعی entexab-e tæbl'i.

отбóрный انتخابی entexabi, برگزیده bær-gozidæ, منتخب mol-tæxæb.

отбрасывáть 1. دور انداختن dur ændaxtæn, انداختن ændaxtæn; o. тень سایه sajæ ændaxtæn; 2. (оставлять) ول کردن vel k.; 3. (неприятеля) عقب راندن æqæb randæn.

отброс|ить см. отбрасывать; این خیالات را ول کنید in xijalat-ra vel konid; -ьте бі-тæ'arof, церемонии! بی تکلف bi-tækællor.

отбросы فضولات fozulat, فضلات fæzælat; آشغال aşqal (مُصرور).

отбывáние: o. во́инской повíн-ности گذراندن خدمت نظام go-zærandæn-e xedmæt-e nezam.

отбывáть 1. (отправляться) عازم شدن æzlmæt k., عازم شدن azem ş.; o. заграницу عازم شدن azem-e xaredžæ ş.; 2. o. во́инскую повíнность

دوره خدمت خود را بسر *særbazi k.*; *о. срок службы* *douræ-je xedmæt-e xod-ra be sær bordæn.*

отбытие 1. حرکت *hærækæt*; *о. поезд* *hærækæt-e tren*; 2. (наказания и пр.) بسر بردن *be sær bordæn(-e).*

отбыть *см. отбивать.*

отвага شجاعت *dzor'æt*, *شجاعت* *ʃædza'æt.*

отваживаться جرات کردن *dzor'æt k.*

отважиться *см. отваживаться.*

отважный باجرات *ʃodza'*, *شجاع* *ba-dzor'æt.*

отва́р مطبوخ *dzuʃandæ*, *جوشانده* *mætbox.*

отвѣдать *см. отведывать.*

отвѣдывать چشیدن *tʃæʃidæn.*

отвезти بردن *bordæn.*

отвергать رد کردن *rædd k.*, قبول نکردن *qæbul nækærdæn*; *о. чье-л. требование* *منکر شدن* *monker ʃ.*; *о. предложение* *پیشنهاد را رد کردن* *tæqaza-je kæs-i-ra rædd k.*; *о. теорию* *منکر شدن* *monker-e teori ʃ.*

отвѣргнутый رد شده *rædd ʃodæ.*

отвѣргнуть *см. отвергать.*

отвердевание *физ.* انجماد *en-dzematad.*

отвердевать سخت شدن *sæxt ʃ.*, *сفت شدن* *seft ʃ.*

отвердѣть *см. отвердевать.*

отвѣрженный مردود *mærdud.*

отверну́ть *см. отвертывать.*

отверну́ться *см. отвертываться.*

отвѣрстие 1. سوراخ *surax*; دهانه *dæhæpæ* (*в дýле, колóдце*), 2.: входное *о. مدخل* *mædxæl*; выходное *о. مخرج* *mæxgædz.*

отвѣртка آچار *aʃar.*

отвѣртывать 1. (отвинчивать) بر گرداندن *baz k.*; 2. بر گرداندن *bær-gærdandæn*; ~ся 1. (о винте) باز شدن *baz ʃ.*; 2.: ~ся от кого-л. روی خود را از کسی بر گرداندن *ru-je xod-ra æz kæs-i bær-gærdandæn.*

отвѣс *тех.* شاقول *ʃaql.*

отвѣсный عمودی *æmudi*; یرت *pært*, سرازیر *særaʃib*, *سرازیر (скала и т. п.)* *særazir*.

отвести *см. отводить.*

отвѣт پاسخ *dzævab*, پاسخ *pasox*; положительный *о. جواب مثبت* *dzævab-e mosbæt*; отрицательный *о. جواب منفی* *dzævab-e mænfi*; окончательный *о. جواب قطعی* *dzævab-e qæt'i*; *о. на вопрос*

جواب سوال dzævab-e so'al; дать о. dzævab dadæn; остаться без -a ماندن bela dzævab mandæn.

ответвление 1. شعبه so'bae (мч. فرع so'aeb), (множ. فروغ foru'); 2. (действие) منشعب شدن monʃæ'eb ʃodæn(-e).

ответвляться منشعب شدن mon-ʃæ'eb ʃ.

отвѣтить см. отвечать.

отвѣтн||ый جوابی dzævabi; -ое письмо مراسله moraselæ-je dzævabiʃæ.

отвѣтственность مسئولیت mæs-'ulijæt; нести о. مسئولیت داشتن mæs-'ulijæt daʃtæn, مسئول بودن mæs-'ul b.; брать на свою о. что-л. مسئولیت چیزی را قبول کردن mæs-'ulijæt-e ʃʒiz-i-ra qæbul k.; снять с себя о. مسئولیت از خود رفع مسئولیت mæs-'ulijæt-e ʃʒiz-i-ra qæbul k.; под мою о. بموجب خودم be mæs-'ulijæt-e xod-æm; привлекать к -и به محکمه جلب کردن be mæh-kæmæ dzælb k.

отвѣтственн||ый مسئول mæs-'ul, مسئولیت دار mæs-'ulijæt-dar; быть -ым за что-л. مسئول چیزی بودن mæs-'ul-e ʃʒiz-i b.; о. работник کارگر mæs-'ul-e ʃʒiz-i b.; о. работник کارکن mæs-'ul-e ʃʒiz-i b.

مدیر مسئول lijæt-dar; о. редактор modir-e mæs'ul.

ответчик مدعی علیه moddæ'i æleʃh.

отвечать 1. جواب دادن dzævab dadæn, پاسخ دادن pasox dadæn; о. на чей-л. поклон جواب سلام dzævab-e sæ-lam-e kæs-i-ra dadæn; о. урок درس dars-ra pæs dadæn; о. на письмо نوشتن dzævab-e kaqæz neveʃtæn; 2. (нести ответственность): о. за что-либо مسئول چیزی بودن mæs'-ul-e ʃʒiz-i b.

отвѣшивать 1. کشیدن kæʃidæn; 2.: о. поклон کردن tæ'zim k.

ствѣливать разг. (از) طفره زدن tæfræ zædæn, از زیر چیزی در رفتن æz zir-e ʃʒiz-i dær-ræftæn.

отвильну́ть см. отвиливать.

отвинти́ть, -ся см. отвинчи-вать, -ся.

отвинчива́ть باز کردن baz k.; -ся باز شدن baz ʃ.

отви́сл||ый آویخته avixtæ; -ая губа لب آویخته læb-e avixtæ.

отвлекáть 1. فریب دادن tædʒrid k.; 2. بریشان کردن pæ-riʃan k. (рассеивать); منحرف کردن monhæref k. (sax-)

tæn), منصرف کردن monsæref k. (от намерения и т. п.); o. чьё-л. внимáние от чегó-л. حواس کسی را hævas-e kæs-i-ra æz tʃiz-i monhæref (monsæref) k.; o. общественное мнѣние от чегó-л. افكار عامه را æz tʃiz-i am-tæ-ra æz tʃiz-i monhæref k.; ~ся منحرف شدن pært ʃ., منحرف شدن monhæref ʃ.; ~ся от вопроса از موضوع پرت شدن æz monzu' pært (monhæref) ʃ.

отвлечѣние 1. (абстрагирование) مجرد کردن modzærræd kær-dæn(-e); 2. منحرف کردن monhæref kær-dæn(-e).

отвлечѣнный مجرد modzærræd, تجزیدی tædzridi (абстрактный); ~ое существительное грам. اسم esm-e mæ'ni; ~ое числo мат. عدد مطلق ædæd-e motlæq.

отвлѣчь, ~ся см. отвлскать, ~ся.

отвѣд 1. رد rædd (отклонѣние); اعتراض e'teraz (возражѣние); o. судьи юр. رد حاکم rædd-e hakem; 2. (назначѣние) تخصیص tæxsis.

отводѣть 1. (уводѣть) بردن bordæn; 2. (устранѣть) رد کردن rædd k.; 3. (назначѣть) تخصیص دادن tæxsis dadæn.

отворáчиваться см. отверты-ваться.

отворѣть см. отворять.

отворѣт بر گردان bærgærdan, سر لابه بر گشته læbæ-je bærgæstæ; دست sær-dæst (рукав).

отворѣть باز کردن baz k.; ~ся باز شدن baz ʃ.

отвратѣльный مکروه makruh; تنفر نفرæt-ængiz, تنفر آور tænæffor-avær.

отвращѣние کراهت kærahiæt, نفرæt نفرæt, تنفر tænæffor.

отвыкáть از عادت افتادن æz adæt oftadæn, ترك عادت کردن tærk-e adæt k.

отвы́кнуть см. отвыкать.

отгадáть см. отгадывать.

отга́дывать حدس hæds zædæn; o. зага́дку معماریا حل کردن mo'æmma-ra hæll k.

отговáривать (кого-л. от чегó-л.) (کسی را از خیالی) منصرف کردن monsæref k., بر گرداندن bærgærdandæn.

отговáриваться بهانه جوئی bæhanæ-dzui k.

отговорѣть см. отговаривать; он ~ил меня от этого او مرا از این u niæra æz in xijal monsæref kærd.

отговór||ка بهانه bæhanæ, عذر
ozr; без всяких ~ок بدون هیچ-
bedun-e hitf ozr-i. عذری

отголós||ок انعكاس en'e-
kas-e sæda, انعكاس en'ekas; ~ки
последних событий وقایع
en'ekas-e væqaʃe'-e æxir. اخیر

отгорáживать حصار کشیدن
hesar kæʃidæn, محجر کشیدن mæli-
džær kæʃidæn; o. забóром دیوار
divar kæʃidæn. کشیدن

отгородítъ см. отгораживать.

отгоро́женный: ~ое простран-
ство محوطه mohævvætæ.

отдава́ть 1. دادن dadæn; 2. (воз-
вращáть) پس دادن pæs dadæn;
مسترد داشتن mostærædd daʃtæn,
عودت دادن oudæt dadæn; 3. (o
ружьё) عقب زدن æqæb zædæn,
لگد زدن lægæd zædæn; ◇ o. в наём
edzaræ dadæn; o. на-
прокát керайе keraʃæ dadæn;
o. приказ دادن hokm dadæn;
o. визит باز دید کردن baz-did k.;
o. якорь мор. لنگر انداختن læn-
gær ændaxtæn.

отдава́ться: تسلیم شدن tæs-
lim ʃ. (сдава́ться); o. в наём اجاره
edzaræ dadaæ ʃ.; o. науке خود را
væqf-e elm k. دادن

отдалéни||е دوری duri, بعد bo'd;
в ~и от دور از dur æz; держа́ть-
ся в ~и دوری جستن duri dʒostæn.
отдалённѣй دور dur, دور دست
dur-dæst, بعيد bæ'id.

отдалítъ, ~ся см. отдалять, ~ся.

отдалѣть 1. دور کردن dur k.;
2. (откладѣвать) بتعمیق انداختن
be tæ'viq ændaxtæn; ~ся دور شدن
dur ʃ.

отда́тъ см. отдавать.

отда́ча 1.: o. долгا پرداخت
pærdaxt-e qærz; 2. (ружьё)
لگد lægæd, پاشنه زنی paʃpæ-
-zæni.

отдѣл 1. (кнѣгу) فصل fæsl, قسمت
qesmæt; 2. (учреждѣния) اداره edaræ
(мн. ادارات edarat), دایره dajeræ (мн.
دوائر dævajer), شعبه ʃo'bæ (мн.
شعبات ʃo'æbat); финан-
совый o. اداره مالیه edaræ-je ma-
lijæ; техни́ческий o. اداره فنی
edaræ-je fænni; общий o. اداره کل
edaræ-je koll; информацио́нный o.
اطلاعات edaræ-je ettela'at.

отдѣла́ться см. отдѣливаться.

отделѣн||ие 1. (дѣйствиѣ) تجزیه
tædʒzijæ, تفکیک tæfkik; 2. شعبه
ʃo'bæ; o. бaнka بانک ʃo'bæ-je
bank; маши́нное o. см. машинный;
3. воен. جوخه dʒouxæ; командѣр

٠٢٣١٢ II. (پسنداننیکا و ت.ن.)
احضار ehzar.

٠٢٣١٢١٢٢ باز خواستن baz xas-
tæn, باز خواست کردن baz xast
k., احضار کردن ehzar k.

٠٢٣١٢١٢٣ 1. (٠٢٣١٢١٢٣) جواب
دادن džævab dadæn; 2. o. خوش o
kom-l. از کسی تعریف کردن æz
kæs-i tæ'rif k.; o. دُرُ٢٣١٢٣ o kom-l.
از کسی غیبت کردن æz kæs-i
qejbæt k.; 3. (٠٢٣١٢١٢٣) اثر کردن
مزه æsær k.; 4. (٠٢٣١٢١٢٣) مزه
دادن mæzæ dadæn.

٠٢٣١٢١٢٤ (از) امتناع emtena', رد
rædd, عدم قبول ædæm-e qæbul.

٠٢٣١٢١٢٥ س.م. ٠٢٣١٢١٢٥.

٠٢٣١٢١٢٦ س.م. ٠٢٣١٢١٢٦.

٠٢٣١٢١٢٧ رد کردن rædd k.,
قبول نکردن qæbul nækærdæn,
(از) امتناع emtena' k.; o.
خواهش کسی را در پُ٢٣١٢٧
خاhef-e kæs-i-ra rædd k.;
o. ٠٢٣١٢٧, دُ٢٣١٢٧ جواب
دادن džævab dadæn.

٠٢٣١٢١٢٨ (از) (٠٢٣١٢٧) ٠٢٣١٢٧
særf-e صرف نظر کردن
pæzær k., استنکاف estenkaf
k.; o. ٠٢٣١٢٧, دُ٢٣١٢٧
æz edgra-je qærar-dad estenkaf k.;
o. ٠٢٣١٢٧, دُ٢٣١٢٧

tærk-e dæ'va k.; o. ٠٢٣١٢٧, دُ٢٣١٢٧
از کارهای علمی دست کشیدن æz karha-je elmi dæst kæ-
ʃidæn; o. ٠٢٣١٢٧, دُ٢٣١٢٧
este'fa dadæn, کناره گیری کردن
kænaræ-giri k.; o. ٠٢٣١٢٧
kænaræ-giri k.; o. ٠٢٣١٢٧
piʃnehad-ra qæbul nækærdæn; o. ٠٢٣١٢٧
از حق خود صرف نظر کردن æz hæqq-e xod særf-e næzær
k.; o. ٠٢٣١٢٧, دُ٢٣١٢٧
تَرَ٢٣١٢٧ tærk-e æqidæ k.

٠٢٣١٢١٢٩ از خاک در آوردن æz
hak dæg-aværdæn, حفر کردن hæfr k.

٠٢٣١٢١٣٠ پرورش pærvæ-
ræf, تغذیه tæqzije.

٠٢٣١٢١٣١ فربه کردن færbæ-
h k., پرورش pærværdæn.

٠٢٣١٢١٣٢ س.م. ٠٢٣١٢١٣٢.

٠٢٣١٢١٣٣ آب را با تلمبه کشیدن
ab-ra bā tolobæ kæ-
ʃidæn.

٠٢٣١٢١٣٤ سینه صاف کردن
sine saf k.

٠٢٣١٢١٣٥ س.م. ٠٢٣١٢١٣٥.

٠٢٣١٢١٣٦ دور انداختن dur
ændaxtæn.

٠٢٣١٢١٣٧ س.م. ٠٢٣١٢١٣٧.

٠٢٣١٢١٣٨ 1. (٠٢٣١٢٧) کنار گذاشتن
kænar gozaʃtæn; 2. (٠٢٣١٢٧)

بتعویق انداختن be tæ'viq ændaxtæn,
بتأخیر انداختن be tæ'xiɾ ændaxtæn,
موکول کردن moukul k.; o. на
завтра (систематически) امروز
emruz-o-færda k.; o. на
будущее موکول ببعده کردن
moukul be bæ'd k.; o. работу на
завтра کار بفردا موکول کردن
kar be færda moukul k.

отклáниваться خدا حافظی
xoda-hafezi k.

отклик جواب dzævab (на при-
зыв); انعكاس en'ekas (отголосок).

откликáться جواب دادن dzævab
dadæn.

отклíкнуться см. откликаться.

отклонéние 1. رد rædd; o. пред-
ложéния رد پیشنهاد rædd-e rişne-
had; 2. физ. انحراف enheraf.

отклонíть см. отклонять.

отклонíться см. отклоняться.

отклоня́ть رد کردن rædd k.;
o. предложéние رد کردن پیشنهاد
rişnehad-ra rædd k.; o. просьбу
خواهش را قبول نکردن
xahæş-ra qæbul nækærdæn.

отклоня́ться 1. منحرف شدن
monhæref ş.; o. от оси از محور
æz mehvær monhæ-
ref ş.; 2. (от темы) پرت شدن
pært ş.

откопáть см. откапывать.

откормíть см. откармливать.

откóрмленный فربه færbæh;
پروری pærvari (о животных).

откóс سرازیری særaziri.

открóение وحی væhj, الهام
elham.

открóенно صاف saf, پوست
بی پوده pust kændæ, بی-
پرده bærdæ.

открóенность صداقت sæda-
qæt, رك گوئی rok-gui.

открóенный صادق sadeq, رك
صادقانه sadeqanæ
rok-gu; (в знач. прилагательного).

открывáть 1. باز کردن baz k.,
دورا باز کردن va k.; o. дверь باز کردن
dær-ra baz (va) k.; o.
кнйгу کتاب را باز کردن ketab-ra
baz k.; o. рот دهان را باز کردن
dæhan-ra baz k.; 2. (обна́ру́жи-
вать) افشا kæşf k., افشا
آشکار کردن eşka k.; o. нóвые месторождéния
معادن جدید را كشف کردن
mæ'aden-e dzædid-ra kæşf k.; 3. افتتاح
جلسه را eftetah k.; o. заседáние
دجلسه افتتاح dzælsæ-ra eftetah k.;
o. вы́ставку نمایشگاه را افتتاح کردن
næmajæş-gah-ra eftetah k.; 4. (сдé-
лать открóитие) اکتشاف کردن

ekteşaf k.; ◇ о. текущий счёт hesab-e dżari-ra baz k.

открываться 1. باز شدن baz ş; 2. (о выставке, заседании и пр.) مفتوح شدن mæftuh ş.

открыти||е 1. افتتاح eftetah; о. переговоров مذاکرات eftetah-e mozakera; о. заседания افتتاح eftetah-e dżælsæ; 2. (обнаружение) کشف kæşf, اکتشاف ekteşaf; о. заговора قصد کشف kæşf-e su'-e qæsd; о. преступления کشف kæşf-e dżenajæt; научные -я کشفیات علمی kæşfijæt-e elmi; сделать о. اکتشاف کردن ekteşaf k.

открытка کارت پستال (фр. carte postale).

открыто علنا ælænæn; بطور be tour-e aʃekar.

открыт||ый باز baz; روباز ru-baz, گشاده goşadæ; о. автомобиль otomobil-e sær-baz; -ое письмо کارت پستال (фр. carte postale) (открытка); مکتوب سرگشاده mæktub-e sær goşadæ, مکتوب سر باز mæktub-e sær-baz (в газету); 2. علنی ælæni; -ая экономическая борьба مبارزه اقتصادی mobarezæ-je ælæni-je eqtesadi; 4. (искренний) صادقانه

sadeqanæ; ◇ -ое заседание جلسه dżælsæ-je ælæni; -ое море دریای آزاد dærija-je azad; на -ом въздухе در هوای آزاد dæh hæ-va-je azad; оставим этот вопрос این مسئله را باز بگذاریم in mæs'ælæ-ra baz begozarim.

открыть см. открывать.

открыться см. открываться.

откуда از کجا az kodza; о. вы идёте? از کجا میائید az kodza mi-ajid; о. вы знаете? از کجا میدانید az kodza midanid; о. вы (приходите)? شما کجائی هستید şoma kodzai hæstid; о. бы ни было از هر کجا که باشد az hæh kodza-i ke başæd.

откуп ист. اجاره edzaræ; брать на о. اجاره کردن edzaræ k.; дать на о. اجاره دادن edzaræ dadæn.

откупоривать را بطری (در) باز کردن sær-e (dær-e) botri-ra baz k. (бутылку).

откупорить см. откупоривать.

откусить см. откусывать.

откусывать (что-л.) چیزی را گاز زدن gaz zædæn.

отламывать قطع کردن qæt' k., پاره کردن paæ k.

отлив جزر dżæzr.

отливать ریختن rixtæn; о. ста-

тую **ریختن** **مجموعه** modzæssætæ
 rixtæn; o. **شريف ريختن**
 horuf rixtæn; o. **توپ ريختن**
 tup rixtæn.

отливка **ریختن** rixtæn(-e).

отлитый **ریخته** rixtæ.

отлить см. **отливать**.

отличать **تشخيص دادن** tæʃxis
 dadæn, **تميز دادن** tæmjiz dadæn;
 o. **از همدیگر تشخیص**
 æz hæm digær tæʃxis dadæn;
 o. **یکی را از دیگری** jæk-i-ra æz
 digær-i tæʃxis dadæn; o. **хорошее**
خوب و بد را از هم xub və bəd-ra æz hæm
 tæmjiz dadæn.

отличаться (от чего-л.) **(با چیزی)**
توفیر داشتن tæfavot daʃtæn, **فرق داشتن**
 toufir daʃtæn, **э́тот дом знач́ительно**
 færq daʃtæn; **у́сего от того́** æn
 æn xanæ ba an
 xejli tæfavot daræd.

отличи́е 1. **تفاوت** tæfavot, **فرق**
 færq; 2.: **знак** ~я **نشان** neʃan.

отличительный **دهنده** tæʃxis dehændæ,
تميز دهنده tæmjiz dehændæ.

отличить см. **отличать**.

отличиться см. **отличаться**.

отлично **خیلی خوب** xejli xub;
 شما **خیلی خوب میدانید** şoma xejli xub midanid.

отличный 1. **(превосходный)** **عالی**
 ali, **اعلا** æ'la; **خیلی خوب** xejli xub;
 2. **(отличающийся)** **متفاوت** motæ-
 favet.

отлогий **سراشیب** særazir, **سراشیب**
 særaʃib.

отлогость **سراشیری** særaziri.

отложение **geol. رسوب** rosub.

отложить см. **откладывать**.

отломить см. **отламывать**.

отлучать (от церкви) **تکفیر**
 tækfir k.

отлучение **تکفیر** tækfir.

отлучить см. **отлучать**.

отлúчка **غیبت** qejbæt; **быть в**
 ~е **غایب بودن** qajeb budæn.

отлы́нивать (از) **طفره زدن**
 tæfræ zædæn.

отмель **کم عمقی** kæm-omqi,
پایابی pajabi.

отме́на **الغا** elqa, **لغو** læqv;
نسخ næsx.

отменить см. **отменять**.

отме́нный **اعلی** æ'la.

отменять **الغا کردن** elqa k., **لغو**
 læqv k.; o. **прика́з** **حکم را** hokm-ra
نسخ کردن næsx k., **الغا** **لغو** **حکم را** hokm-ra
 elqa

قانون را الغا (læqv) k.; o. zákon
qanun-ra elqa (næsx) k.;
لغو شدن elqa f., نسخ شدن læqv f.,
نسخ شدن næsx f.

отмѣтити см. отмечать.

отмѣтк||а 1. یاد داشت jad-daft;
o. на полях حاشیه داشت در
jad-daft dær hæfijæ; 2. (بال) نمره
nomræ; ставити ~y نمره دادن nom-
ræ dadæn.

отмечать 1. (записывать для
памяти) یاد داشت کردن jad-daft
k.; 2. (помечать) نشان کردن peşan
k., علامت گذاشتن ælamæt gozaft-
æn; 3. (регистра́ровать) ثبت کردن
sæbt k.; 4. (констатировать) خاطر
xater peşan k.

отморáживать см. отморозить.

отморóженный سرما زده sær-
ma zædæ.

отморóзи||ть: он ~л себе́ ýхо
guş-æf-ra særma zædæ-æst.
گوشش را سرما زده است

отмывáть و پاک کردن
foştæn væ pak k.; o. пятно́ بر
lækkæ bærdæftæn.

отмыкáть باز کردن baz k.

отмы́ть см. отмывать.

отмычка شاخ şax.

отнѣкиваться انکار کردن en-
kar k., حاشا کردن haşa k.

отнесѣи см. относить.

отнимáть 1. بزور گرفتن be zur
gereftæn, ربودن robudæn, سلب
sælb k.; o. прáво حق sælb k.; o.
возмож- سلب امکان کردن sælb-e em-
ность kan k.; 2. (ампутировать) بریدن
boridæn, قطع کردن qæt' k.; 3. (брать)
وقت گرفتن gereftæn; o. врѣмя
زور گرفتن væqt gereftæn; o. сѣлы
zur gereftæn; 4.: o. от гру-
ди (طفل را) از پستان گرفتن (tefl-
-ra) æz pestan gereftæn, از شیر گرفتن
æz şir gereftæn; 5. φιζ.: o. у когó-л.
кусóк хлѣба نان کسی را قطع کردن
pan-e kæs-i-ra qæt' k.

отнимáться مفلوج شدن mæf-
ludʒ f. (быть парализованным).

относѣтельно 1. нарѣч. نسبتاً
nesbætæn; 2. предл. راجع به ra-
dʒe' be, در خصوص dær xosus(-e),
در باب dær bab(-e), در باره dær
baræ(-je).

относѣтельность||ь: теорѣя نسبی
færzijæ-je nesbi.

относѣтельн||ый نسبی nesbi; ~ое
местоимѣние грам. ضمیر موصول
zæmir-e mousul.

относѣть 1. بردن bordæn; o.
کاغذ را پیست پیشت
kaqæz-ra be post-xanæ

bordæn; 2.: o. на счёт когó-л. پای pa-je (be hesab-e) kæs-i neveštæn; 3. (принимать) (к комú-л.) نسبت دادن nesbæt dadæn; (بر چیزی) (к чемú-л.) حمل کردن hæm l k.

относѣ|ться 1. (к комú-л.) (با) نسبت کردن ræftar k.; o. по-дружески к комú-л. نسبت بکسی ehsasat dustanæ (hosn-e næzær) daštæn; 2. (имѣть отношѣние) مربوط شامل چیزی بودن mærbut b.; (به) شامل بودن famel-e tʃiz-i b.; это ко мне не |сь in این بمن مربوط نیست be mæn mærbut nist; 3.: 6 |сь к 2, نسبت 6 به 2 مساوی 1 к 2, 3 نسبت 6 به 2 است nesbæt-e ʃeʃ be se mosavi-st ba nesbæt-e do be jæk.

относящийся مربوط mærbut, راجع gadzeʃ, شامل famel.

отношѣ|ние 1. رویه ræftar, (چۇښتۛا) ehsasat; egó o. ко мне очень стран-но رویه (رفتار) او نسبت بمن ræftar-e) u nesbæt be mæn xejli qærib-æst; 2. мат. نسبت nesbæt; o. 2 к 3 2 به 3 نسبت nesbat-e

do be se; 3. رابطه ræbt, (мно. روابط rævabet); میانہ mijanæ; -ия روابط rævabet, مناسبات monopasebat; سابقه sabeqæ (былые отношѣния); торговые -ия روابط rævabet-e tedzaræti; дипломатические -ия روابط سیاسی rævabet-e sijasi; у нас неважные -ия روابط rævabet-e ma tæ'rif nædaræd, میانہ ما خوب نیست mijanæ-je ma xub nist; ◇ в каком -ии? از چه حیث æz tʃe hejs; во всех -иях از هر حیث æz hæɾ hejs, по -ию æz hæɾ dʒehæt; по -ию к вам نسبت بشما nesbæt be ʃoma. از این -и منه بعد men bæ'd, отныне æz in be bæ'd.

отнюдь |сь be hiʃ vædʒh, بهیچ وجه |ءا æbædæn.

отнѣть см. отнимать.

отнѣ|ться см. отниматься; у него دستش مفلوج شد -лась рука dæst-æʃ mæfludʒ ʃod.

отобрѣть см. отбирать.

отовсюду æz hæɾ dʒa, از هر جا æz hæmæ dʒa.

отогрѣвать گرم کردن gæɾm k.

отогрѣть см. отогревать.

отодвигать کنار کشیدن kænar kæʃidæn (в сторону); عقب کشیدن æqæb kæʃidæn (назад); |сь بعقب

کنار رفتن be æqæb ræftæn, رفتن
kænar ræftæn; خود را عقب کشیدن
xod-ra æqæb kæʃidæn.

отодвѣнуть, ~ся см. отодвигать,
~ся.

отожествѣть см. отождествлять.

отождествлять تطبیق کردن
tætbiq k., یکی کردن jæki k.

отозвѣние باز احضار ehzar,
خواست baz-xast.

отозвѣть, ~ся см. отзывать, ~ся.

отойти см. отходить.

отомкнѣть см. отмыкать.

отомстѣть (кому-л.) (از کسی)
enteqam kæʃidæn: انتقام کشیدن

отоплѣние سوخت suxt; цен-
тральное о. دستگاه حرارت مرکزی.
dæst-gali-e hæraræt-e (در عمارت)
mætkæzi.

оторвѣть см. отрывать.

оторопѣть مبهوت شدن mæb-
hut ʃ., خشك شدن xoʃk ʃ.

отослѣть см. отсылать.

отошѣть لاغر شدن laqær ʃ.

отпáрывать شکافتن ʃekaftæn.

отперѣть см. отпирать.

отперѣться см. отпираться.

отпечáтать см. отпечатывать.

отпечáток 1. عکس æks;
2. o. ногی جای dʒa-je pa;
3. (след) اثر æsær.

отпечáтывать چاپ کردن tʃap
k., طبع کردن tæb' k.; o. на пѣ-
шущей машинке با ماشین تحریر
ba maʃin-e tæhrir neveʃtæn;

~ся 1. چاپ شدن ʃ.; 2. (ос-
тавлять след) اثر کردن æsær k.

отпирáть باز کردن baz k.; o.
замók قفل را باز کردن qofl-ra
baz k.

отпирáться I. باز شدن baz ʃ.

отпирáться II. (отрицать) حاشا
haʃa k., انکار کردن enkar k.

отпѣхивать پس زدن pæz zæ-
dæn.

отпихнѣть см. отпихивать.

отплáть تلافی tælafi, پاداش
padaʃ; в ~у در عوض dær ævæz(-e),
بجای be dʒa-je.

отплáтитъ کردن تلافی tælafi k.,
عوض پاداش دادن padaʃ dadæn,
عوض ævæz dadæn; o. той же
монѣтой تلافی بمثل کردن tælafi be
mesl k.; o. за что-л. تلافی چیزی را
tælafi-je tʃiz-i-ra dær-
aværdæn.

отплáчивать см. отплатить.

отполировáть جلا دادن dʒæla
dadæn, پرداخت کردن pærdaxt k.,
صیقلی کردن sejqæli k.

отпóр مقاومت moqavemæt.

отпорóть см. отпарывать.

отправитель(ница) فرستنده ferestændæ.

отправить см. отправлять.

отправка فرستادن ferestadæn (-e), ارسال ersal; اعزام hæml; ارسال e'zam; o. писем مراسلات ersal-e moraselat; o. учеников за границу اعزام محصلين بخارجه e'zam-e mohæsselin be xaredzæ.

отправлѣн||ие 1. حرکت hægækæt; عزيمت æzimæt; o. поездов حرکت hægækæt-e trenha; o. за границу اعزام بخارجه æzimæt be xaredzæ; 2. см. отправка; 3. (исполнѣние) انجام ændzam; o. обязанностей وظايف ændzam-e væzajef; 4. (органѣзма) عمل æmæl; 5. почтовые -ия مراسلات پستی moraselat-e posti; заказное o. مراسله سفارشی morasela-e sefareši.

отправлять 1. فرستادن ferestadæn, ارسال ersal k.; حمل hæml k. (o грузax); اعزام e'zam k. (командировать); 2. o. должность مأموريت انجام دادن ændzam-e mæ'murijæt dadæn.

отправляться 1. فرستاده شدن ferestadæ f., ارسال ersal f.; حمل hæml f.; 2. (поѣхать, пойти) رفتن hæftæn; عزيمت کردن qejmæt-e foru f.

æzimæt k., اعزام شدن azem f. (в путь); 3. (отходить) حرکت کردن hægækæt k.

отправной: o. пункт مبدأ mæbdæ'.

отпраздновать عيد گرفتن ejd gereftæn, جشن گرفتن dzæʃn gereftæn.

отпрыск 1. (растѣние) جوانه dzævanæ; 2. (потомок) نسل næsl.

отпрягать وا کردن va k.

отпуск مرخصی moræxxæsi; месячный o. يك ماهه mo-gæxxæsi-je jæk-mahæ; o. с сохранѣнием содержанія با مرخصی استفاده moræxxæsi ba estefadæ æz hoquq.

отпускать 1. (дать отпуск) مرخصى دادن moræxxæs k.; o. на свободу آزاد کردن azad k., مستخلص کردن mostæxlæs k.; 2. باز کردن vel k.; o. вожжи مهار را باز کردن mæhar-ra baz k.; 3. (волосы и т. п.) گذاشتن gozaštæn; 4. (продавать) فروختن foruxtæn; o. в кредит بوعده فروختن be væ'dæ foruxtæn; 5. (дѣньгу) اختصاص دادن extesas dadæn; 6. (сталь) آبيگيرى کردن ab-giri k.

отпуски||ой: -ایا قیمت qejmæt-e foru f.

отпустить *см.* отпускать.

отра́ва سم sæmm, زهر zæhr.

отравить دادن سم sæmm da-
dæn, مسموم کردن mæsmum k.; ~ся

1. خود را مسموم کردن xod-ra mæsmum k.; 2. مسموم شدن mæsmum ʃ.

отравле́ние مسمومیت mæsmu-
mijæt.

отра́вленный مسموم mæsmum.

отравля́ть, ~ся *см.* отравить,
~ся.

отравля́ющий مسموم کننده mæsmum konændæ; ~ее вещество
ماده مسموم کننده maddæ-je mæsmum konændæ.

отража́ть 1. منعكس کردن mon-
'ækes k.; о. свет نور را منعكس کردن pur-ra mon'ækes k.; 2. (отбива́ть)
حمله را دفع کردن dæf' k.; о. атаку удар
hæmlæ-ra dæf' k.; о. ضربت را از خود دفع کردن
zærbæt-ra æz xod dæf' k.; ~ся 1. منعكس شدن mon'ækes ʃ.; 2. (вли́ять)
اثر داشتن æsær daʃtæn.

отраже́ние 1. انعكاس en'ekas;
найти о. (в чем-л.) (در چیزی) en'ekas jaftæn; 2. (на-
паде́ния) دفع dæf'.

отраже́нный 1. منعكس شده mon'ækes ʃodæ; 2. دفع شده dæf' ʃodæ.

отразить *см.* отражать.

отрасл||ь قسمت qesmaet, رشته
reʃtæ; ~и промышленности رشته
reʃtæha-je sæn'aeti.

отре́з قواره qævvaræ (матери́и).

отреза́ть 1. بریدن boridæn, قطع
qæt' k.; 2. о. путь кому-л.
راه کسی را گرفتن rah-e kæs-i-ra
gereftæn.

отрезви́ть, ~ся *см.* отрезвлять,
~ся.

отрезвля́ть هشيار کردن hoʃjar
k.; ~ся هشيار شدن hoʃjar ʃ.

отре́зок قطعه qet'æ, تکه tekæ;
мат. قطعه qet'æ.

отре́зывать *см.* отрезать.

отрека́ться 1. ترك کردن tærk k.;
о. от престо́ла ترك سلطنت کردن
tærk-e sæltænæt k.; 2. (отрица́ть)
منكر شدن enkar k., monker ʃ.,
حاشا کردن haʃa k.

отрекомендова́ть معرفی کردن mo'ærefi k.; ~ся معرفی شدن mo'ærefi ʃ.

отре́пья ژنده zendæ, لباس
lebas-e mondaeres.

отрече́ние 1. ترك tærk; 2. (от-
рица́ние) انكار enkar.

отре́нься *см.* отречься.

отреша́ть منفصل کردن monfæ-
sel k. (от обяза́тельности).

отрешить *см.* отрешать.

отрицание انكار *enkar*, تکذیب *tækzib*, نفی *pæfj*.

отрицательный منفی *mænfj*;
 ~ая величина *mat.* مقدار منفی *meqdar-e mænfj*;
 ~ое электричество الکتریسیته منفی *elektrisitæ-je mænfj*;
 ~ое предложение قضیه منفيّه *qæziæ-je mænfijæ*.

отрицать انکار کردن *enkar k.*,
 تکذیب کردن *pæfj k.*, نفی کردن *tækzib k.*

отросток 1. *бот.* جوانه *dʒævanæ*;
 2.: *о.* слепой кишки *анат.* ضمیمه *zæmimæ-je æ'væɾ*.

отрубать قطع کردن *qæt' k.*

отруби سبوس *sæbus*.

отрубить *см.* отрубать.

отрывать I. پاره کردن *paɾæ k.*,
 از کار کردن *kændæn*; *о.* от работы *از کار باز داشتن* *æz kaɾ baz daʃtæn*;
 چشم از چیزی *о.* глаз от чего-л. *چشم از چیزی برداشتن* *tʃæʃm æz tʃiz-l bæɾ næ-daʃtæn*.

отрывать II. (рыть) کندن *kæn-dæn*, حفر کردن *hæfr k.*

отрываться پاره شدن *paɾæ ʃ.*,
 کنده شدن *kændæ ʃ.*

отрывистый قطعه قطعه *qet'æ-qet'æ*; بی ربط *bi-ræbt* (*несвязный*).

отрывок قطعه *qet'æ*.

отрыгивать آروغ زدن *aruq zædæn*.

отрыгнуть *см.* отрыгивать.

отрыжка آروغ *aruq*.

отряд 1. دسته *dæstæ*; боковой *о.* *воен.* پهلو دار *pæhlu-dar*; передовой *о.* *полит.* پیشقدم *dæstæ-je piʃ-qædæm*; جلو دار *dʒelou-dar*; партизанские ~ы *см.* партизанский; 2. *зоол., бот.* طبقه *tæbæqæ*.

отряхивать تکاندن *tækandæn*;
 о. от пыли گرد گیری کردن *gærd-giri k.*

отряхнуть *см.* отряхивать.

отсевать الک کردن *ælæk k.*;
 физ. انتخاب کردن *entexab k.* (*выбирать*); سوا کردن *seva k.* (*отделять*).

отсеить *см.* отсеивать.

отсекать قطع کردن *qæt' k.*

отсечение قطع *qæt'.*

отсечь *см.* отсеивать.

отсөветовать (кому-л. что-л.)
 (کسی را از چیزی) منصرف کردن *monsæref k.*

отсрочивать بتعویق انداختن *be tæ'viq ændaxtæn*; عقب انداختن *æqæb ændaxtæn*,
 بتأخیر انداختن *be tæ'xir ændaxtæn*;
 قمدید کردن *tæmdid k.* (*продлѣть*).

отсрочить *см.* отсрочивать.

отсрочк||a 1. تأخیر tæ'xir, تعویق tæ'viq; مهلت mohlæt; дать ~y mohlæt dadæn; 2. (продление срока) تمديد مدت tæmdid-e moddæt.

отставание عقب ماندگی æqæb mandægi; کندي kondi (o časax).

отставать 1. عقب ماندن (از) æqæb mandæn, عقب افتادن æqæb oftadæn; 2. (отвыкать, бросать) ترک عادت کردن tærk-e adæt k.; جدا شدن (отделяться) dzoda ş.; 4. (o časax) کند بودن kond b.; 5. (оставлять в покое) (کسی را) راحت گذاشتن rahæt gozaştæn.

отста́вить см. отставля́ть.

отста́вка استعفا este'fa; подать в ~у (со службы) دادن استعفا este'fa dadæn.

отставля́ть (в сторону) کنار گذاشتن kænar gozaştæn.

отставной مستعفی mostæ'fi, کناره kænaræ gereftæ.

отста́вший عقب مانده æqæb mandæ, عقب افتاده æqæb oftadæ.

отста́ивать 1. دفاع کردن (از) defa' k.; o. свой права از حقوق æz xoquq-e xod defa' k.; 2. (жидкость) ته نشین tæh-neşin k.; ~ся ته نشین شدن tæh-neşin ş.

отста́лость عقب ماندگی æqæb-mandægi.

отста́лый عقب مانده æqæb mandæ, عقب افتاده æqæb oftadæ.

отста́ть см. отставать.

отсте́гивать باز کردن baz k.; o. пуговицу باز کردن dog-mæ baz k.; o. застёжку سگك باز کردن sægæk baz k.; ~ся باز شدن baz ş.

отсте́гнуть см. отстегивать.

отсто́й درد dord, رسوب rosob.

отсто́ять, ~ся см. отстаивать, ~ся.

отстране́ние: o. от до́лжности انفصال از خدمت enfesal æz xed-mæt.

отстрані́ть, ~ся см. отстранять, ~ся.

отстраня́ть 1. دور کردن dur k.;

2. (от до́лжности) منفصل کردن monfæsel k.;

معزول کردن mæ'zul k.;

~ся 1. کناره kænaræ k.;

کناره kænaræ-dzui k.;

2. (держаться в стороне) دوری duri dzostæn.

дursten.

отступáть 1. عقب کشیدن æqæb kæşidæn;

2. воен. عقب نشینی کردن æqæb-neşini k. (тж. фуг.);

عقب æqæb neşæstæn; 3. 'фуг.

نشستن æqæb neşæstæn; 3. 'фуг.

تخطی tæxætti k.; o. от

закѡна æz qanun tæxætti k.; ~ся (откъдзы-
ваться) sari-e næzær k.

отступѣть, ~ся см. отступать,
~ся.

отступлѣние 1. воен. عقب æqæb-neʃini; 2. (от правил)
تخطی (از) tæxætti.

отсутствіе 1. فقدان foqdan,
نبودن næbudæn(-e), عدم ædæm;
о. средств وسایل ædæm-e
væsaʃel; 2. غیاب qejbæt, غایب qijab;
находиться в ~и بودن غایب بودن qajeb b.;
в егѡ о. در غیاب او dær qijab-e u.

отсутствовать بودن غایب بودن qajeb b.

отсутствующій غایب qajeb (мн. غایبین qajebin).

отсылать فرستادن ferestadæn,
ارسال کردن ersal k.

отсырѣть رطوبت کشیدن rotu-
bæt kæʃidæn.

отсю́да از اینجا æz indʒa.

отта́ивать آب شدن ab ʃ.

отта́чивать تیز کردن tiz k.

оттѣн||ок رنگ جزئی ræng-e
dʒoz'i; коричневый с красным ~ком
قهوه ای مایل بقرمز qæhvæl majel
be qermez.

оттепель آب شدن برف ab ʃo-
dæn-e bærf.

оттесня́ть به عقب راندن be
æqæb randæn.

оттиск نمونه næmupæ.

оттого بنا بر این be na bærf in;
о. что چونکه ʃunke.

отто́ченный تیز tiz.

отту́да از آنجا æz andʒa.

оття́гивать 1. عقب کشیدن
æqæb kæʃidæn; 2. دفع الوقت کردن
دفع الوقت dæf'-ol-væqt k. (время);
تعلل کردن tæ'ællol k.,
مسامحه کردن mosa-
meħæ k. (работу).

оттяну́ть см. оттягивать.

отуча́ть ترك عادت دادن tærk-e
adæt dadæn.

отха́ркивать از سینه خارج کردن
æz sinæ xaredʒ k.

отхо́д 1. حرکت hærkæt; о. по-
езда حرکت ترن hærkæt-e tren;
2. (войск) عقب نشینی æqæb-neʃini.

отход||и́ть 1. حرکت کردن hæ-
rkæt k.; поезд ~ит в пять часѡв
ترن ساعت پنج حرکت میکند
sa'æt-e pændʒ hærkæt mikonæd;
2. عقب نشینی کردن (о войске)
æqæb-neʃini k.; 3. (умира́ть) مردن
مردن næ-mordæn, نفس آخر کشیدن
fæs-e axer kæʃidæn; تمام کردن
tæmam k.

отходы *тех.* فاضلات fazelat.
отцветать گل ریختن gol rixtæn.
отцепить *см.* отцеплять.
отцеплять باز کردن baz k.
отцеубийство پدر کشی pedær-koʃi.

отцовский پدرانه pedæri, پدرانه pedæranæ.

отчаиваться مأیوس شدن (از) mæ'jus ʃ., نا امید شدن na-omid ʃ.

отчасти تا يك اندازه ta jæk æn-dazæ, در يك قسمت dær jæk qez-mæt.

отчаявшийся مأیوس mæ'jus, نا امید na-omid.

отчаяние نومیدی jæ's, نا امیدي na-omid; приводить в о. امید mæ'jus ʃ.; приводить в о. امید mæ'jus k., آوردن mæ'jus k.

отчаяться *см.* отчаиваться.

отчего چرا tʃera; о. же нет? چه tʃe ejb daræd.

отчество اسم پدر esm-e pedær.

отчёт 1. (доклад) راپرت raport; представить о. راپرت دادن raport dadæn; 2. бухг. صورت حساب suræt-e hesab; о. в израсходованных суммах صورت مخارج suræt-e mæxarædʒ.

отчётливо واضح vazeh, واضحاً vazehæn.

отчётливость وضوح vozuh.

отчётливый واضح vazeh.

отчётность бухг. محاسبات mo-hasebat.

отчётный: о. период مدت در moddæt-e dær tæht-e raport.

отчим شوهر مادر ʃouhær-e madær, نا پدری na-pedæri.

отчисление 1. وضع væz'; 2. (увольнение) انفصال enfesal.

отчислить *см.* отчислять.

отчислять موضوع کردن mo-uz' k.

отчитаться *см.* отчитываться.

отчитываться راپرت دادن raport dadæn.

отчуждаемость юр. قابلیت انتقال qabelijæt-e enteqal.

отчуждать انتقال دادن enteqal dadæn, انتزاع دادن enteza' dadæn.

отчуждение انتقال enteqal, انتزاع enteza'.

отчужденность دوری duri.

отшвыривать پرت کردن pært k.; لگد زدن lægæd zædæn (но-гой).

отшельник زاهد zahed, تارك تارك-e donja.

отщепенец مرتد mortædd.

отъезд حرکت hæækæt, رفتن
ræftæn(-e), عزیمت æzimæt; день
روز hæækæt. -a روز حرکت hæækæt.

отъявленный حسابی hesabi,
درجۀ اول dæædʒæ-je ævvæl.

отыгрывать پس بردن pæs bor-
dæn.

отыскивать جستجو کردن dzos-
todʒu k., عقب چیزی گشتن æqæb-e
ʃʒiz-i gæʃtæn (искать); کشف کردن
kæʃi k. (разыскать); پیدا شدن -ся
pejda ʃ.

отяжелевший سنگین sængin;
не от сна глаза چشمان ʃuz.
چشمان ʃæʃman-e xab-alud.
отяжелеть شدن سنگین sæn-
gin ʃ.

офицер صاحب منصب sæhæb-
-mænsæb, افسر æfsær.

офицерский صاحب منصبی sa-
hæb-mænsæbi, افسری æfsæri.

официально رسمی ræsmæn; при-
знавать ۵. برسمیت شناختن be ræs-
mijæt ʃenaxtæn.

официальный رسمی ræsmi;
ное письмо مراسله رسمی moga-
selæ-je ræsmi.

официант پیشخدمت piʃ-xædmæt.

официозный نیم رسمی nim-
-ræsmi.

оформить см. оформлять.

оформлять بصورت رسمیت در
آورده be suræt-e ræsmijæt dær
aværdæn; بصورت رسمیت -ся
آورده be suræt-e ræsmijæt dær
amærdæn.

ох آه ah, آخ ax.

охапка يك بغل jæk bæqæl.

охватить 1. (руками) در آغوش
dær aqʊʃ gereftæn; 2. فرا
færa gereftæn; ۵. -л страх
tærs u-ra færa gereft; -ло дом
شغلہ ʃo'læ xanæ-ra færa gereft;
3. (заключатъ в себѣ)
حاوی بودن ʃamel b., شامل بودن
havi b.

охватывать см. охватить.

охладевать 1. سرد شدن særd
ʃ., خنک شدن xonok ʃ.; 2. ʃuz.
دل سرد شدن (از) del-særd ʃ.; ۵. ک
از کار دل سرد شدن rabôte æz kar
del-særd ʃ.

охладеть см. охладевать.

охладить см. охлаждать.

охлаждать سرد کردن særd k.,
خنک کردن xonok k.

охлаждаться سرد شدن særd ʃ.,
خنک شدن xonok ʃ.

охлаждающий خنک کننده xonok
konændæ, مبرد mæbærræd.

охладѣние 1. تبرید tæbrid;
سرد کردن særd kærdæn(-e);
2. (процесс) شدن سرد særd šodæn
(-e); 3. *fig.* (в отноше́ниях)
كدورت koduræt.

охмелевший سرخوش sær-xoʃ,
مست mæst.

охмелѣть مست شدن mæst š.

охот||а I. شکار šekar, صید sejd;
мѣсто ~ы شکارگاه šekar-gah; ѣхать
(итти) на ~у رفتن شکار šekar
ræftæn.

охота II. (склѣнность) میل mejl.

охотиться شکار کردن šekar k.,
صید کردن sejd k.

охотник 1. شکارچی šekartši,
صياد sejjad; 2. (вызывающийся
что-л. сдѣлать) داو طلب dævtæ-
læb.

охотнич||ий شکاری šekari; ~ье
ружьѣ شکاری تفنگ tofæng-e še-
kari; ~ья собáка سگ شکاری sæg-e
šekari.

охотно میل از æz ru-je
mejl; با کمال میل ba kæmal-e
mejl.

охра گل زرد gel-e zærd, گل
ارمني gel-e ærmæni.

охра́н||а 1. حفظ hefz, محافظت
mohafezæt; حمایت hemaɣæt (покро-
вительство); دفاع defa' (защита);

о. интересов حفظ منافع hefz-e
mænafe'; о. жизни حفظ جان hefz-e
džan; 2. قراول qæravol; под ~ой
تحت الحفظ tæht-ol-hefz.

охранѣние воен. محافظت moha-
fezæt, مستحفظی mostæhfezi; боево́е
о. محافظت در جنگ mohafezæt
dær džæng.

охранить см. охранять.

охраня́ть حفظ کردن hefz k.;
محفوظ داشتن mæhfuz daštæn,
نگاهد داشتن negah daštæn; о. от
опасности از خطر حفظ کردن æz
xætær hefz k.

охри́пнуть: он охрип صدايش
sæda-jæʃ gereftæ-æst.

охри́пший گرفته gereftæ (o zó-
lose).

оцара́пать خراشیدن xæraʃidæn.

оце́нивать 1. قیمت کردن qej-
mæt k., تقویم کردن tæqvím k.;
дорого о. گران قیمت کردن gegan
qejmæt k.; о. имущество اموال را
æmval-ra tæqvím k.; 2. *fig.* قدر
تقدير کردن tæqdír k., دانی دادن
qædr-danl k.; о. чью-л.
محبت کسی را قدر دانی mæhæbbæt-e
kæs-i-ra qædr-
dani k.

оце́нить см. оце́нивать.

оце́нка تقویم tæqvím.

оцѣнщик مقوم moqævvem.
 оцепить см. оцеплять.
 оцеплять دور گرفتن dour ge-
 reftæn, محاصره کردن mohaseræ k.,
 احاطه کردن ehaʔæ k.
 оцинкованный: آهن آههжелѣзо ahæn-e sæfid.
 очаг 1. اجاق odʒaq; 2. фуг.: о.
 заразы منبع تعفن mænba'e-tæ'-
 æffon.
 очарованіе دلربائی del-robai,
 دلفریبی del-færibi.
 очаровательный دلربا del-roba,
 دلکش فريبنده færibændæ, del-
 -kæʃ.
 очароватъ см. очаровывать.
 очаровывать فريفتن færiftæn,
 دلربائی کردن del-robai k.
 очевѣдец شاهد şahed.
 очевѣдно واضحا zaheræn, واضح
 vazehæn.
 очевѣдный آشکار vazeh, آشکار
 aʃekar.
 очень بسیار hejli, بسیار besjar,
 زیاد zijad; نه چندان ne o. tʃæn-
 dan.
 очередноى متناوب motænavob.
 очередность تناوب tænavob.
 очередь نوبه poubaʔt, نوبت pou-
 bæ; в свою о. بنوبه خود be pouba'e-je
 hod; по -и نوبه بنوبه pouba-be-

-poubæ; متناوبا motænavobæn; в пер-
 вую о. در مرحله اول dær mærg-
 hælæ-je ævvæl.
 очерк شرح ʃærh, رساله resalæ.
 очернить مفتضح ساختن moftæ-
 zæh saxtæn, افترا کردن eftera k.
 очинить تراشیدن tiz k., تيز کردن
 tæraʃidæn.
 очистить см. очищать.
 очищать 1. پاک کردن pak k., تمیز
 کردن tæmiz k.; 2. تنظيف کردن tænp-
 zif k.; 3. хим. تصفيه کردن tæsfijæ
 k.; о. нефть تصفيه کردن næft-
 ra tæsfijæ k.; 3. фуг. (освобо-
 дить): о. город شهر را تخليه کردن
 ʃæhr-ra tæxlijæ k.; 4.: о. яблоко
 سیب را پوست کنند sib-ra pust
 kændæn; о. рис پاک کردن berendz-
 ra pak k.
 очищѣние 1. پاک کردن pak kær-
 dæn(-e); تنظيف tænzif; хим. تصفيه
 tæsfijæ; 2. мед.: месячное о. طمث
 tæms, عادت adæt, قاعده qa'edæ,
 حیض hejz.
 очыщеннѣй پاک کرده pak kær-
 dæ; хим. تصفيه شده tæsfijæ ʃodæ;
 پوست کنند pust kændæ; -ая
 нефть تصفيه شده næft-e tæsfijæ
 ʃodæ.
 очкى عینک ejnæk; носить о. عینک
 ejnæk gozaʃtæn.

очкó خال хаl, تك خال tæk-xal.
очнۇться بخود آمدن be xod
amædæn, به-وش آمدن be huš
amædæn.

очнѳый خض-ورى hozuri; -ая
ста́вка مواجهه movadʒehæ; да́ть
-ую ста́вку کردن مواجهه mova-
dʒehæ k., روبرو کردن ru-be-ru k.
оше́йник قلاده qeladæ.

ошеломѳть см. ошеломлять.

ошеломлѳенный گيج مبهوت gidʒ, مبهوت
mæbhut; я был -ён من گيج شدم
mæn gidʒ šodæm.

ошеломля́ть گيج کردن gidʒ k.,
مبهوت کردن mæbhut k.

ошиба́ться اشتباه کردن eštebah
k., سهو کردن səhv k., خطا کردن
xæta k.

ошибѳться см. ошибаться:

ошѳб||ка اشتباه eštebah, غلط qæ-
læt (мн. اغلاط æqlat); сде́лать -ку
خطا کردن eštebah k.; гру́бая о. غلط فاحش qæ-
læt-e faheš; он де́лает мно́го -ок
او خیلی اشتباه میکند u xejli ešte-
bah mikonæd; по -е اشتباهها ešte-
bahæn, سهوا səhvæn, عوضی ævæzi;
эту газету принесли сюда́ по -ке
این روز نامه را اینجا اشتباهها (عوضی)
آوردند in ruz-namæ-ra indʒa ešte-
bahæn (ævæzi) avordænd.

ошѳбочно اشتباهان eštebahæn,
سهوا səhvæn.

ошѳбочнѳый اشتباهی eštebahi,
غلطی qælæti; -ое мнѳение عقیده
اشتباهی æqidæ-je eštebahi, عقیده
غلط æqidæ-je qælæt.

оштрафова́ть см. оштрафовы-
вать.

оштрафо́вывать جریمه کردن
dʒærimæ k.

оштукату́рить см. штукатурить.

ошипáть см. ошипывать.

ошѳпывать (пщѳцу) پر کردن
pær kændæn.

ощу́пать см. ощупывать.

ошу́пывать (به) دست زدن
dæst zædæn, لمس کردن læms k.

ощупью با لمس دست læms-e
dæst; ✧ иттѳи о. کور مالی کردن
kur-mali k.

ощутѳмый محسوس mæhsus,
قابل حس qabel-e hess.

ощутѳтельный محسوس mæh-
sus.

ощутѳть, -ся см. ощущать,
-ся.

ощуща́ть حس کردن hess k.,
محسوس کردن ehsas k.; -ся محسوس شدن
mæhsus š.

ощущѳение حس hess, احساس
ehsas.

П

павильон غرفه qorfa; выставочный п. غرفه نمایش qorfa-je næmajəf.

павлин طاووس tavus.

павлиний طاووسی tavusi; ~е перо پیر طاووس pær-e tavus.

павший 1. (убитый) کشته شده koštæ šodæ; 2. (околёвшийся) سقط شده sæqæt šodæ.

пагода بتکده bōt-kædæ.

пагуба هلاکت hælakæt (гибель).

пагубный مضر mozerr (вредный); هلاکت آور hælakæt-avær (гибельный).

падаль مردار mordar, لاشه laʃæ.

падать 1. افتادن oftadæn; پرت شدن pært f., سقوط کردن soqut k.; п. на землю خوردن xæmin xordæn; 2. ریختن rixtæn; у меня ~ают волосы مویم میریزد mi-jæm mirizæd; 3. (о ценностях, ценах) قیمت تنزل کردن tænxæzzol k.; цены ~ают قیمت تنزل میکند qejnæt tænxæzzol mikonæd; 4. (о скоте) سقط شدن sæqæt f.; 5. (ложиться) تعلق گرفتن tæ'æl-loq gereftæn; 6. (понижаться)

پائین آمدن pajin amædæn; ◇ п. духом см. дух.

падающий ساقط saqet; п. луч شمع ساقط šo'a'-e saqet; ~ая звезда شهاب ثاقب šehab-ø saqeb.

падёж грам. حالت halæt.

падёж (скот) آفات حیوانی afat-e hējvani.

падёни|е 1. افتادن oftadæn(-e), سقوط soqut, افت oft; п. аэроплана سقوط طیاره soqut-e tejjaræ; п. кабинёта полит. سقوط کابینه soqut-e kablnæ; 2. (цен, ценностей) تنزل tænxæzzol; 3. : угол ~я мат. زاویه ورود zāvljæ-je vorud; 4. (ynd-док) انحطاط enhetat; 5. (моральное) فساد اخلاق fesād-e æxlaq.

падуч|ая (болёзнь) мед. صرع sær'; страдающий ~ей مصروع mæsrū'.

падчерница دختر زن doxtær-e zæn (дочь жены); دختر شوهر doxtær-e šouhær (дочь мужа); نادختری na-doxtæri.

паёво|й سهامی sæhmi, سهامی sehmi; ~е товарищество شرکت سهامی šerkæt-e sehmi, شرکت ضمانتی šerkæt-e zæmañæti; п. взнос حق السهم hæqq-oz-sæhm.

паёк جیره dziræ.

паз کانه kañæ.

пáзух||а بغل bæqæl; положить
что-л. за -у چیزی را در بغل
گذاشتن tʃiz-i-ra dær bæqæl gozaʃ-
tæn; держать за -ой در بغل
داشتن dær bæqæl daʃtæn.

па||й سهم sæhm (мн. سهام se-
ham, سهم الشراكة sæhm-oʃ-ʃerkæ; кооперативный п.
sæhm-e ʃerkæt-e tæ'avoni; товарищество на
-ях см. паевое товарищество.

пáйщик صاحب سهم sahæb-e
sæhm, صاحب سهام sahæb-e se-
ham, شريك sæhim; пакгауз انبار æmbar.

пакéт 1. (свёрток) بسته bæstæ;
2. (почтовый) پاکت pakæt.

пáкетбот мор. کشتی پستی kæʃ-
ti-je posti.

пáкля پس ماندۀ الیاف شاهدانه
pæs mandæ-je æljaʃ-e ʃahdanæ.

паковáть بار بندی کردن bar-
-bændi k., عدل بندی کردن ædl-
-bændi k.

пакт پیمان pejman; П. Ли-
ги Наций پیمان جامعه ملل pejman-e
dʒame'a-je melæl; п. о ненападении
pejman-e ædæm-e tæ'æroʒ.

паланкѣн تخت روان tæxt-e
rævan, پالکی palæki.

палáта اتاق otaq; торговая п.
отак-е tedʒaræt; п.
депутатов مجلس مبعوثان mædʒ-
les-e mæb'usan.

палáтк||а خیمه hejmæ, چادر
tʃador; разбить -у چادر زدن
tʃador zædæn.

палáч میر غضب dʒællad, جلاد
mir-qæzæb.

палеóграф کتیبہ شناس kætibæ-
-ʃenas.

палеографі́я کتیبہ شناسی kæti-
bæ-ʃenasi.

палеонтоло́г فسیل شناس fossil-
-ʃenas.

палеонтоло́гия فسیل شناسی fossil-
ʃenasi.

Палесті́на فلسطین fælæstin.

пáл||ец 1. انگشت ængost; п. на
ногѣ انگشت پا ængost-e pa; безы-
мянный п. بنصر benser; 2. п. криво-
шипá мех. دستۀ محور dæstæ-je
mehvæ; смотре́ть сквозь -ьцы
eqmaz k., (چیزی را) اغماض کردن
tʃæʃm-puʃi k.

палѣтра شستی ذقاشی tæxtæ-je
ʃæsti-je næqqaʃi.

палѣть 1. (стрелять) قیر
tir ændaxtæn; 2. (жечь)
سوزاندن suzandæn.

пáлица گرز gorz.

пáлк||а چوب tʃub; عصا æsa,
تعلیمی tæ'-limi (трость); бить -ой چوب-
زدن tʃub zædæn.

паллиатíв مسکن موقتی mo-
sækken-e movæqqæti.

пáлómник زائر zajer (мн. زوار
zovvar); حاج hadʒ, حاجی hadʒi.

пáлómничество زیارت zijaræt;
حج hædʒdʒ (в Мекку).

пáлуба سطحه کشتی sæthæ-je
kæsti, صفحه کشتی sæfhæ-je kæsti.

пáльбá تیر اندازی ʃælik,
tir-ændazi.

пáльма бот. نخل pæxl; фíни-
ковая п. درخت خرما deræxt-e
xorma.

пáльто پالتو palto, بالا پوش
bala-puʃ.

пáлящий سوزان suzan, سوزنده
suzændæ; п. зной سوزنده
gærma-je suzændæ.

Памíр پامیر pamir.

памфлét رساله هجویه resalæ-
je hædʒviʃæ.

пáмятник 1. مجسمه modzæssæ-
mæ; بنای یادگاری bəna-je jad-
gari; سنگ قبر (над-
гробный); 2. آثار æsær (мн. آثار
azar); исторические آثار تاریخی
asar-e tarixi.

пáмятн||ый فراموش نشدنی fæ-
ramuʃ pæʃodæni; -ое событие واقعه
vaqe'æ-je færamuʃ
pæʃodæni.

пáмят||ь 1. حافظه hæfæzæ, قوه
qovvæ-je hæfæzæ, یاد jad,
خاطر xater; имёт хорошую п.
 حافظه خوب داشتن hæfæzæ-je
xub daʃtæn; заучивать на п. حفظ
hez k., از بر کردن æz bær k.;
2. (воспоминание) یادگار jadgar;
-и بیاد be jad(-e), بیادگار be jad-
gar(-e); подарок на п. یاد گاری
jadgari; на п. برسم یادگار be
ræsm-e jadgar.

панегíрик مدح mædh, مدیحه
mædi hæ.

панегирíст مداح mæddah,
مدح madeh.

пáника دهشت dehʃæt.

панорáма منظره mænzæɾæ, چشم
تفأتم-ændaz.

пансиóн 1. (шкóла) مدرسه
mædræsæ-je ʃæbanæ-
ruzi; 2. (гостíница) پانسیون (فر.
pension); 3. (стол и квартíра)
خوراك و منزل.

пансионér پانسیونر (فر. pen-
sionnaire); شاگرد شبانه روزی
ʃa-gerd-e ʃæbanæ-ruzi (в школе).

панталóны تنكه tonokæ.

пантэра *зоол.* يوز juz, يوزگ juz-pælæng.

пантомима *لال بازی* lal-bazi.

панцырь *زره* dzouʃæn, *زهره* zereh.

папа *پدر* pedær, *بابا* baba.

папаха *پاپاخ* paraх, *کلاه* kolah-e qæfqazi.

папирós *سیگار* sigar, *سیگار* sigaret; *курить* - *ی کشیدن* sigar kæʃidæn.

папірус *бот.* *بردی* bærdi, *حفا* hæfa; *پاپيروس* papirus.

папка 1. (*для бумаги*) *کارتن* (фр. carton), *جزوه دان* dzozvædan; 2. (*переплёт*) *جلد مقوائی* dzeld-e moqævvai.

папоротник *бот.* *سر خس* sær-xæs.

пар I. *بخار* boxar; *на всех* - *آخ* - *آخ* ba sor'æt-e hæp tʃe tæmamtær.

пар II. *с.-х.* *آيش* ajeʃ; *оставлять под* - *آيش گذاردن* ajeʃ gozardæn.

пара *جفت* dzoft, *زوج* zoudz; *п.* *ботінок* *يك جفت پوتين* jæk dzoft putin; *п.* *платья* *يك دست لباس* jæk dæst lebas; *два сапога* *п.* *ноз* do læp-gæ jæk xærvar-æst.

пара́бола *мат.* *شلجمی* ʃæl-dzæmi.

Парагва́й *پاراگوئه* paraguæ.

пара́граф *ماده* maddæ (*мн.* *مواد* mævadd), *فقره* fæqæræ, *بند* bænd.

пара́д 1. *سان* san; *принимать* *п.* *سان قشون دیدن* san-e qoʃun didæn; 2. *в полном* - *با لباس تمام* lebas-e tæmam-ræsmi.

пара́дн||ый: -ая *форма* *لباس* lebas-e tæmam-ræsmi; *п.* *подъезд* *درب ورود* dærb-e vorud.

пара́зит *طفیلی* tofejli; *مفت خور* toft-xor, *سور چران* sur tʃæran (*о челове́ке*).

пара́зитизм *طفيليت* tofejlizæt.

пара́зити́рующ||ий: -ие *животные* *حيوانات طفیلی* hejvanat-e tofejli; -ие *растения* *نباتات طفیلی* næbatat-e tofejli.

пара́лизованный *مفلوج* mæfludz.

пара́лизова́ть *فالج کردن* faledz k., *مفلوج کردن* mæfludz k.

пара́лизу́ющий *فالج کننده* faledz konændæ.

пара́литик *مفلوج* mæfludz.

пара́лич *мед.* *فلج* fælædz; *нерв-ный* *п.* *عصبی* fælædz-e æsæbi.

пара́лелепі́пед *мат.* *متوازی* motævazi-os-sotuh.

параллелограмм *mat.* متوازی المثلثات motævæzi-ol-æzla'.

параллель 1. *mat.* موازی mo-vazi, متوازی motævazi; 2. *geogr.* دایره متوازی dajeræ-je motævazi; 3. *физ.:* провести п. между двумя вещами دو چیز را با هم مقایسه کردن do tʃiz-ra ba hæm moqajesæ kærdæn.

параллельный متوازی motævazi; ~ые линии خطوط متوازی xotut-e motævazi.

парафин پارافین parafin.

парафирование پاراف کردن paraf kærdæn(-e).

парафировать پاراف کردن paraf k.

парашют چتر نجات tʃætr-e næ-dzat; پراشوت paraʃut; прыжок с ~ом پرش با پراشوت pæreʃ ba paraʃut.

парашютіст پاراشوتیست paraʃutist.

парі شرط بندی ʃært-bændi; держать п. شرط بندی کردن ʃært-bændi k.

Пари́ж гор. پاریس paris.

пари́жанин پاریسی parisi.

пари́жск||й: П-ая Коммуна *см.* коммуна; ~ая зелень سبزی پاریسی sæbz-e parisi (*краска*).

парі́к گیس عاریه gis-e arijæ.

парикма́хер سلمانى sælmani.

парикма́херская دکان سلمانى dokkan-e sælmani.

парі́ровать دفع کردن dæf' k.

паритёт مبادلە mo'adelæ.

па́рить پختن roxtæn.

парк پارک park; артиллерий-ский п. воен. پارک توپخانه park-e tur-xanæ.

паркёт کف چوبی اطاق kæl-e tʃubi-je otaq, پارکت (*фр.* parquet), فرش چوبی færeʃ-e tʃubi.

парла́мент پارلمان parleman, وکیل ~а mædʒles; член ~а وکیل vækil-e parleman, وکیل vækil-e mædʒles.

парламентёр *воен.* ایلچی ilʃi.

парла́ментский پارلمانى parleman.

парн|о́й تازه tazæ; ~ое молоко شیر تازه ʃir-e tazæ.

па́рный 1. (*составляющий пару*) لنگه længæ; 2. (*об экипдже*) دواسبه do-æspæ.

паровы́к 1. (*котёл*) دیگ بخار dig-e boxar; 2. (*паровоз*) لکوموتیف lokomotif.

парово́з لکوموتیف lokomotif.

парово́й بخارى boxari; п. ко-тёл دیگ بخار dig-e boxar.

пароизмеритель مقیاس فشار meqjas-e fešar-e boxar.

пароксизм اشتداد مرض eštedad-e mæɾæz, منتهای شدت مرض montæha-je šedlæt-e mæɾæz.

пароль воен. اسم شب esm-e šæb.

паром کشتی گذاره kæšti-je gozaræ.

парообразный بخار مانند bo-xar-manænd.

парообразование تبخیر tæbxir.

пароход کشتی بخار kæšti-je boxar, کشتی kæšti; пассажирский п. کشتی مسافری kæšti-je mosafəri.

пароходный: ~ое сообщение کشتی رانی kæšti-rani.

пароходство 1. см. парходное сообщение; 2. (учреждение) اداره edaræ-je kæšti-rani.

парта میزو نیمکت کلاس miz-o-nimkæt-e klas.

партибилет بلیط فرقہ belit-e ferqæ, ورقه عضویت حزب væɾæqæ-je ozvijæt-e hezb.

партиец عضو فرقہ (حزب) ozv-e ferqæ (hezb).

партизан پارتیزان partizan; چریک tšerik.

партизанский: ~ие отряды دستجات چریک dæstædžat-e tšerik.

партийность عضویت فرقہ ozvijæt-e ferqæ (hezb).

партийный 1. (прилагательное) حزبی ferqævi, کارکنان فرقوی ~ые работники kaɾ-koṇan-e ferqævi (hezb); تشکیلات فرقوی ~ые организации tæškilat-e ferqævi (hezb);

~ая ячейка حوزة حزبی houzæ-je hezb; ~ая конференция کنفرانس konferans-e ferqævi (hezb); 2. (существительное) عضو ozv-e ferqæ (hezb).

партия 1. حزب ferqæ, حزب (мн. احزاب æhzab); член ~и ozv-e ferqæ (hezb); 2. (отряд) دسته dæstæ; 3. ком. (фр. partie), پارتی fæqæɾæ, مقدار meqdar; 4. (в карты, шахматы и т. п.) دست dæst.

партконференция см. партийная конференция.

партнёр حریف hærif; همبازی hæm-bazi (в играх).

парторг (партийный организатор) تشکیلاتچی ferqævi (hezb); tæškilatč'i-je ferqævi (hezb).

партячейка см. партийная ячейка.

парус بادبان šera', شراع bad-ban; поднять ~а کشیدن ~ā

ʃəra' kæʃidæn, بادبان کشیدن bad-ban kæʃidæn.

парусина کرباس kerbas.

парусиновый کرباسی kerbasi.

парусник کشتی شراعی kæʃti-je ʃəra'i, کشتی بادی kæʃti-je badi.

парусный شراعی ʃəra'i, بادی badi; -ое судно کشتی شراعی (بادی) kæʃti-je ʃəra'i (badi).

парфюмерия عطریات ætrijæt.

парфюмерный: -ая фабрика کارخانهٔ عطر کشی (عطر سازی) kar-xanæ-je ætr-kæʃi (ætr-sazi).

парча زر بفت zæri, زر بفت zærbæft.

парша کچلی dzæraeb, کچلی dzæli.

паршивый 1. جرب دار dzæraeb-dar, کچل kæʃæl; 2. физ., разг. (скверный) بد bæd.

пасмурный تیره tiræ, ابری æbri; п. день روز ابری ruz-e æbri.

паспорт گذرنامه tæzkeræ, پاسپورت paspurt.

пасса́ж پاساژ (фр. passage), تیمچه timtʃæ.

пассажи́р مسافر mosafer (мн. مسافرين mosaferin).

пассажи́рский مسافری mosaferi; п. поезд قطار مسافری qe-tar-e mosaferi.

пасси́в *комм.* قروض qoruz, بدهی bedehi.

пасси́вный 1. грам. مجهول mædʒhul; 2. (о человеке) غیر فعال qejr-e fa'al.

пáста خمیر хæmir; зубная п. خمیر دندان хæmir-e dændan.

пáстбище چراگاه tʃæra-gah, مرتع mærtæ' (мн. مراتع mærate'), علف ælæf-tʃær.

пасты چراندن tʃærandæn; -сь چریدن tʃæridæn.

пастилá پاستیلا pastila.

пасту́х چوبان tʃuban, شبان ʃæban.

пасту́шеский چوبانی tʃubani, شبانی ʃebani.

пасть 1. см. падать; 2. (быть убитым) کشته شدن koʃtæ ʃ.; 3. (о крепости) تسلیم شدن tæslim ʃ.

пáсынок پسر زن pesær-e zæn (сын жены); پسر شوهر pesær-e ʃouhær (сын мужа); نا پسری na-pesæri.

патéнт 1. امتیاز نامه emtijaz-pamæ; پاتنت patent; 2. (на изобретение) تصدیق نامهٔ اختراع tæsdıq-pamæ-je extera'.

патентова́нный: -ое средство دواى اسپسیالیته dæva-je espesjalitæ.

пáтока شیرۀ قند řiræ-je qænd,
پيچ انگشت ængost-pitř.

патóлог مرض شناس mæraz-
-řenas, متخصص علم امراض motæ-
xæsses-e elm-e æmraz, پاتولوژیست
(фр. pathologiste).

патолóгия امراض شناسی æm-
raz-řenasi, علم امراض elm-e æm-
raz, پاتولوژی (фр. patologie).

патриóт وطن پرست vætæn-
-rægest.

патриотíзм وطن پرستی vætæn-
-rægesti.

патриотíческий وطن پرستانه vætæn-
-rægestanæ.

патрón I. حامی hami (покрови-
тель); رئیس řæ'is (начальник).

патрón II. (выкройка) الگو ol-
gu, نمونه pæmupæ.

патрón III. воен. فشنگ řeřæng;
холостóй п. فشنگ خالی řeřæng-e
xali; боевóй п. فشنگ جنگی řeřæng-
-e dzængi.

патрónный: п. завод کارخانه karg-
xanæ-je řeřæng-sazi.

патронтáш جای فشنگ dza-je
řeřæng, قطار فشنگ qetar-e ře-
řæng.

патрúль воен. پاتروی (фр. pat-
rouille), گزمه gæzmæ, گشتی gæřti.

пáуз||а مکث mæks, وقفه væqfæ;
дéлать ~у کردن مکث mæks k.

паўк عنكبوت æpkæbut.

паутíн||а تار عنكبوت tar-e æp-
kæbut; ткать ~у تنیدن tænidæn.

пах анат. کش ران kæř-e ran.

пáхарь زن شخم řoxm-zæn,
زارع zare'.

пахáть شخم کردن řoxm k.

пáхн||уть بـودادن bu dadæn;

этот цветóк хорошó ~ет این گل
in gol bu-je xub
midehæd.

пáхота کشت و زرع keřt-o-
-zæř'.

пáхотный قابل زرع qabel-e
zæř'.

пахúчень خوش بوئی xoř-bui.

пахúчий بو خوش xoř-bu, معطر
mo'ættæř.

пациéнт مریض mæřiz (мн.
мрзв mæřæza).

пацифíзм صلح طلبی solh-tæ-
læbi.

пацифíст صلح طلب solh-tæ-
læb.

пацифíстский صلح طلبی solh-
-tælæbi.

пáчка بسته bæstæ; п. чáя يك
jæk bæstæ ř'ai.

пáчка 1. چرك کردن ř'er.

ملوث کردن kəsif k., کثیف کردن
molævvæs k.; 2. *физ.* (репутацию)
لکه دار کردن lækkæ-dar k.; ~ся
چرک شدن kəsif ʃ., کثیف شدن
tʃerk ʃ.

пашня مزرعه mæzræ'æ.

пашная икра خاویار فشرده xavjar-e feʃordæ.

паяльник ابزار لحیم æbzar-e læhim.

паять لحیم کردن læhim k.

паяц مسخره mæsxæræ.

П.В.О. (противовоздушная обо-
рона) دفاع ضد هوایی defa'-e zedd-
-e hævai.

пев||ец, ~йца آواز خوان ava-
zæ-xan, خواننده xanændæ.

пев||учий خوش آهنگ xoʃ-
-ahæng.

пегий ابلق æblæq.

педагог معلم mo'ællem.

педагогика علم تعلیم و تربیت
elm-e tæ'lim-o-tærbijæt, پداگوژی
(*фр.* pédagogie).

педагогический تربیتی tærbī-
jæti; п. институт دار المعلمین
dar-ol-mo'ællemīn, دانش س-رای
daneʃ-særa-je ali.

педаль پدال pedal, رکاب rekab.

педерастия بچه بازی bæʃʃæ-
-bazi.

пейзаж منظره mænzæræ, دور نما
dur-pæma.

пек||арня نانوائی panvai, دکان
dokkan-e hæbbazi.

пéкарь نانوا panva, خباز hæb-
baz.

пелен||ать قنداق کردن qondaq k.

пелёнка قنداق qondaq.

пелик||ан *зоол.* مرغ سقا morq-
-e sæqqa.

пёмза سنگ پا sæng-e pa.

пén||а کف kæf; морская п. کف
kæf-e dærja; с ~ой у рта *физ.*
بادهان کف ba dæhan-e kæf-
-alud.

пен||ал قلمدان qælæmdan.

пéние آواز خوانی avaz, آواز خوانی
avaz-xani, سرود sorud; п. петух||а
bang-e xorus; п. со-
ловья چهچه بلبل tʃæhtʃæh-e bol-
bol; п. птиц آواز مرغان avaz-e
morqan.

пéнистый کف دار kæf-dar.

пéниться کف کردن kæf k.

пénк||а I. کف kæf, سر جوش
sær-dzuʃ; снимать ~и کف گرفتن
kæf gereftæn.

пénка II.: морская п. мин. کف
kæf-e dærja.

пенс||ионер مستمری بگیر mos-
tæmerri-begir.

пéнси||я مستمرى mostæmerri,
 hoquq-e tæqa'od; наз-
 начать ~ю مستمرى برقرار کردن
 mostæmerri bæq-qærar k.

пенснэ عینک (دماغی) ejnæk(-e
 dæmaqi).

пентагона́льный мат. پنج ضلعی
 pændz-zel'i.

пента́эдр мат. جسم پنج سطحی
 dzesm-e pændz-sæthi.

пень کنده درخت kondæ-je de-
 tæxt.

пенька́ الیاف شاهدانه æljaf-e
 şahdanæ.

пенько́вый شاهدانه ای şahda-
 næi.

пéня جریمه dzærimæ.

пеня́ть ملامت کردن mælamæt
 k., سرزنش کردن særzæneʃ k.

пéпел خاکستر xakestær; обра-
 тить в п. خاکستر کردن xakes-
 tær k., سوزاندن suzandæn.

пéпельница زیر سیگار zir-e
 sigar.

пéпельный (цвет) خاکستری
 رنگ xakestæri-ræng.

пепсін физл. جوهر عصیر معدہ
 dzouhær-e æsir-e me'dæ.

первѣ́йший (самый лучший)
 بهترین behtærin, اعلی æ'la.

первенец فرزند اول fær-

zænd-e ævvæl; ارشد ærʃæd
 (ستادشئی).

пéрвенств||o تقدم tæqæddom,
 حق تقدم ~a سبقت sebqæt;
 право ~a حق تقدم hæqq-e tæqæddom.

пéрвенствовать برتری داشتن
 تفوق داشتن (از) bærtæri daʃtæn,
 تافانوق داشتن tæfævvoq daʃtæn.

первѣ́нствующий عمده omðæ
 (главный).

первѣ́чный ابتدائی ebteda'i,
 اولی ævvæli.

первоисточник منشا mænʃa',
 سرچشمه sær-tʃæʃmæ.

первоклáссный درجة اول dæ-
 rædzæ-je ævvæl, اعلی æ'la.

первоначáльный ابتدائی ebte-
 dai, مقدماتی moqæddæmati.

первоочередно́й مهمترین mo-
 hemmtærin (самый важный).

первопричѣ́на علت اصلی el-
 læt-e æsli.

перворóдство ارشدیت ærʃæ-
 dijæt.

перворождѣ́нный см. перве-
 нец.

первосóртный اعلی æ'la.
 первоцвѣ́т бот. زهر الربیع
 zæhr-or-ræbi'.

пéрв||ый اول ævvæl, اولین æv-
 vælin, نخستین poxost, نخست

xostin, یکم jækom; на ~ом мѣсте
اول در جای اول dær dʒa-je ævvæl;
занять ~ое мѣсто مقام اول احراز mæqam-e ævvæl ehraz k.;
~ым делом همه اول ævvæl æz
hæmæ; на п. взгляд اول در نظر dær næzær-e ævvæl.

пергамент کاغذ پوستی kaqæz-
-e rusti, کاغذ پار شمینه kaqæz-e
parʃemīnæ.

перебаллотировка تجدید رای
tædʒdid-e ræ'i.

перебегать (از) دویدن dævi-
dæn.

перебѣжка воен. خیز xiz; де-
лать ~у خیز کردن xiz k.

перебивать 1. (разбивать)
شکستن şekæstæn; 2. (врагов и
т. п.) کشتن koʃtæn; 3. (перекры-
вать мебель) مبلمان را با پارچه نو mabl-ra ba parʃæ-je nou
puʃanidæn; 4. (перерывать) قطع qæt' k.; 5. (при покупке че-
го-л.) روی دست کسی رفتن ru-je
dæst-e kæs-i ræftæn.

перебираться نقل مکان کردن
næql-e mækan k., اسباب کشی
æsbab-kæʃi k.

перебить см. перебивать.

перебой وقفه væqfæ (останов-
ка); فاصله faselæ (интервал).

переборка (перегородка) تیغه
tiqæ, جدار dʒedar.

перебрасывать 1.: (через) از (پرت کردن
انتقال دادن 2. (войска, товары) enteqal dadæn.

перебраться см. перебираться.

перебросить см. перебрасывать.

перебрóска اعزام enteqal, اعزام
e'zam; п. войск قشون enteqal-e qoʃun.

перевáл گدوك gæduk, گردنه
gærdænæ, كتل kotæl.

перевáривание (пíщu) هضم
hæzm, تحلیل tæhlil.

перевáривать 1. (пíщu) هضم
hæzm k., تحلیل بردن tæhlil bordæn; 2. (переносить)
تحميل کردن tæhæmmol k.

переварíмый قابل هضم qabel-e
hæzm, قابل تحلیل qabel-e tæhlil,
گوارا govara.

перевезти́ см. перевозить.

перевёрнутый وارونه vaɾunæ,
واژگون vaʒgun.

переверну́ть см. переверты-
вать.

перевёртывать 1. گردانیدن
bær-gærdanidæn; п. страницу صفحه
sæfhæ-ra bær-gærdanidæn; 2. (опрокидывать)

واژگون varunæ k., وارونه کردن vazgun k.; п. вверх дном zir-o-gu k.; 3. (вы-
вёртывать) پشت و رو کردن rošt-o-gu k.; -ся (опрокинуться)
واژگون شدن bær-gæftæn, برگشتن vazgun š.

перевёс 1. (излишек веса) وزن غالبیت væzn-e zijadi; 2. غالبیت qalebijæt; 3. (пре-
восходство) اکثریت tāfævvoq (пре-
восходство); п. голосов اکثريت æksærijæt-e ara; 3. воен.:
ружья на п.! دست فنگ dæst-fæng.

перевести, -сь см. переводить, -ся.

перевёшива||ть 1. (взвешивать
вторично) دو باره کشیدن do
baræ kæšidæn; 2. (иметь перевёс)
سنگین تر بودن (از) sængintær
b., چربیدن tjærbidæn; эта чашка
این کفه ترازو میچربد -et
in kæfæ-je tærazu mištærbæd; 3. физ.
رجحان (иметь преимущество)
بر تری rodzhan daštæn, داشتن
bærtæri daštæn.

перевод 1. (на другой язык)
ترجمه tærdzomæ; п. с персидского
на русский ترجمه از فارسی
tærdzomæ æz farsî be rusî;
2. (из одного места в другое)
انتقال enteqal; 3. (на другую дол-

жность) تغییر ماموریت tæqjir-e
mæ'murijæt; 4. (дѣнежный)
برات bærat (мн. بروات bærævat).

переводить 1. (с одного язы-
ка на другой) ترجمه کردن tærdzo-
mæ k.; 2. (на другое место)
انتقال enteqal dadæn, منتقل کردن
montæqel k.; п. на другую служ-
бу تغییر ماموریت دادن tæ-
qjir-e mæ'murijæt dadæn; 3. (дѣнгу)
انتقال hævælæ dadæn; ◇ п.
дыхание نفس تازه کشیدن pæfæs
tazæ kæšidæn; п. с одного пути на
другой از خطی بخط دیگر. ж.-д.
از خطی بخط دیگر æz xətt-i be xətt-e digær
ændaxtæn; -ся 1. ترجمه شدن
tærdzomæ š.; 2. منتقل شدن mon-
tæqel š.; 3. تمام شدن tæmam š.
(кончатся); از بین رفتن æz
bejn gæftæn (исчезать).

переводн||ый 1. برواتی bæræ-
vati; п. вѣксель برات bærat (мн.
بروات bærævat); -ые операции
æmælijat-e bæræ-
vati; -ая надпись на вѣкселе
ظاهر نویسی zæhr-nevisî; 2. (с од-
ного языка на другой) ترجمه ای
tærdzomæi; 3. -ая картинка عکس
برگردان æks bær-gærdan.

переводчик مترجم motærdzem
(мн. مترجمین motærdzemin).

перевозить **حمل بردن** bordæn, **حمل و نقل کردن** hæml k., **حمل و نقل** hæml-o-pæql k.

перевозка **حمل و نقل** hæml-o-pæql; **п. грузы** **بارها** bæra; **حمل و نقل** hæml-o-pæql-e barha.

перевозочный: ~ые средства **حمل و نقل** vəsajel-e hæml-o-pæql.

переворачивать **см.** перевертывать.

переворот **کودتا** (фр. coup d'état).

перевыбирать **см.** переизбирать.

перевыборы **تجدید انتخابات** tædʒdid-e entexabat.

перевыполнять (план) **نقشه را** næq-ʃæ-ra zijaðæ æz mizan edʒra k.

перевязать **см.** перевязывать.

перевязка (действие) **پانسمان** (фр. pansement), **زخم بندی** zæxm-bændi; **п. раненых** **زخم بندی** zæxm-bændi-je mædʒruhin; **п. артерии** **شریان بستن** bastæn-e ʃæɾjan.

перевязочный: **п. материал** **لوازمات پانسمان** lævazemat-e panseman; **п. пункт** **نقطه زخم بندی** noqtæ-je zæxm-bændi.

перевязывать 1. (связывать) **زخم بستن** bæstæn; 2. **п. рану** **پانسمان کردن** panseman k., **زخم بندی** zæxm-bændi k.

пéревязь **воен.** **حمایل** hæmajel.

перегиб 1. (изгиб) **تاب** tab; 2. **полит.** **انحراف** enheraf.

перегибать **تا کردن** ta k.

перегнать **см.** перегонять.

переговариваться 1. **گفتگو** goftogu k.; 2. (вести переговоры) **مذاکره کردن** mozakeræ k.

переговóры **مذاکرات** mozakerat; **вести** **п. مذاکره کردن** mozakeræ k.; **приступить к ~ам** **وارد شدن** vared-e mozakerat ʃ.

перегón **مرحله** mærhælae (мн. **مراحل** mærahel).

перегónка **хим.** (дестилляция) **تقطیر** tæqtir.

перегонять 1. (обгонять) **جلو** dzelou oftadæn; 2. (скот) **راندن** randæn; 3. **хим.** **تقطیر** tæqtir k.

перегорать **سوختن** suxtæn.

перегореть **см.** перегорать.

перегорóдка **تیغه** tiqæ, **جدار** dzedar, **دیوار نازک داخلی** divar-e nazok-e daxeli; **ставить ~у** **تیغه گذاشتن** tiqæ gozaftæn.

перегруж́ать زیادى بار کردن zijadi bar k.; زیاد تحميل کردن zijad tæhmil k.; п. работой کار کار-e zijad dadæn.

перегрузи́ть см. перегруж́ать.

пéред 1. (до, рáньше) قبل (از) qæbl, (از) پیش riʃ; я пришёл п. вами شما آمدم riʃ æz ʃoma amædæm; 2. (напрóтив) در مقابل dær moqabel, رو برو ru-be-ru; п. дóмом در مقابل خانه dær moqabel-e xanæ, رو برى خانه ru-be-ru-je xanæ; я не могу́ сказа́ть это-го п. вами (при вас) در حضور dær hozur-e ʃoma in-ra næmitævanæm begujæm; 3. (впередú чегó-л.) پیش riʃ(-e), جلو́й dželou-je; он пошёл -о мно́ю او جلو́ى من رفت u dželou-je mæn ræft.

перёд قسمت جلو́ qesmæt-e dželou.

передава́ть 1. دادن (به) da-dæn, واگذار کردن vagozar k.; انتقال دادن enteqlal dadæn; п. звук صوت-ра anteqlal dadæn; п. свой права́ خود-را vagozar k.; 2. (сдава́ть) تحویل دادن tæhvil dadæn; п. дела́ را امور-را tæhvil dadæn;

3. (сообща́ть) نقل کردن næql k.; п. содержание книги مضمون-ه کتاب را نقل کردن næql k.; 4. رساندن ræ-sandæn; п. известие кому́-л. خبر را ræsandæn; 5. (делá и т. п.) رجوع rodzu' k.; 6.: п. по радио بوسیله رادیو منتشر کردن be væsilæ-je radio montæʃer k.

передава́ться واگذار شدن va-gozar ʃ; منتقل شدن montæqel ʃ; 2. (о болéзни) سرایت کردن særa-jæt k.; эта болéзнь быстро -ётся این مرض زود سرایت میکند in mæraez zud særajæt mikonæd.

передáточный انتقالى enteqlali.

передáч||а 1. انتقال enteqlal, نقل næql; п. акций سهام enteqlal-e seham; п. звука صوت enteqlal-e sout; п. энергии физ. انتقال enteqlal-e qovvæ; п. прав ваگذاری vagozari-je hoquq; 2. (сда́ча) تحویل tæhvil; п. дел امور-را tæhvil-e omur; 3. (вопрóса и т. п.) رجوع rodzu'; п. йска юр. رجوع دعوا rodzu'-e dæ'va; 4. тех. چرخ دندان tæx-e dændanæ; п. у велосипе́да چرخه دو رکاب tæx-e rekab-e do-tæxæ.

передвигать تكان دادن tækan dadæn, حرکت دادن hæɾækæt dadæn (подвигать); جابجا کردن dʒa-be-dʒa k. (размещать).

передвижение حرکت hæɾækæt; средства وسائل نقلیه væ-saʒel-e næqlijæ.

передвижной قابل حرکت qa-bel-e hæɾækæt, متحرك motæhæɾ-ɾek.

передвинуть см. передвигать.

передёлать см. переделывать.

передёлка تغییر tæqjir (изменение); اصلاح eslah (исправление); تعمیر tæ'mir (ремонт).

переделывать تغییر دادن tæqjir dadæn, عوض کردن ævæz k. (изменять); اصلاح کردن eslah k. (исправлять); تعمیر کردن tæ'mir k. (ремонтировать).

перёдний جلوئی dzelou, جلوئی dzeloi, پیش piʃ, مقدم moqæddæm; -ая часть قسمت جلو qesmæt-e dzelou; п. план زمینه جلو zæmi-pæ-je dzelou; -ая нога (четверногих) دست dæst.

перёдник پیش بند piʃ-bænd.

перёдняя پیش اطاقی piʃ-otaqi, کفش کن kæfʃ-kæn.

передовица سر مقاله sæɾ-mæ-qalæ.

передово́й مقدم moqæddæm, جلو افتاده dzelou oftadæ; ترقی کرده piʃ ræftæ, پیش رفته tæɾæqqi kærdæ, متجدد motædzædded (прогрессивный); -ая статья سەر مقاله sæɾ-mæqalæ; -ая линия воен. خط اول (مقدم) xətt-e æv-væl (moqæddæm); -ые позиции воен. مواضع جلو mævaze'-e dzelou.

передо́к воен. صندوق پیش قطار sænduq-e piʃ-qetar.

передра́знивать (кого-л.) تقلید: کسی را در آوردن tæqlid-e kæs-i-ra dæɾ-aværdæn.

передразнить см. передразнивать.

передума́ть см. передумывать.

передумывать (изменять мнение) تغییر رای دادن tæqjir-e ræ'i dadæn.

переды́шка تنفس tænaeffos.

перее́зд 1. عبور obur (через что-л.); مسافرت mosaferæt (в другой город); نقل مکان næql-e mækan (на другую квартиру); 2. (место переправы) معبر mæ'bær.

переезжа́ть 1. عبور کردن obur k.; п. через реку از رودخانه obur k.; عبور کردن æz rud-xanæ obur k.; п. через камень از روی سنگ æz ru-je sæng obur

k.; 2. (давúть) زیر گرفتن zir gereftæn; 3.: п. на другúю квар-
тиру نقل مكان کردن næql-e mæ-
kan k., تغییر منزل دادن tæqjir-e
mænzal dadæn; п. на дáчу ییلاق
رفتن jeqlaq ræftæn.

переёхать см. переезжать.

переживáть 1. (кого-л.) بعد
(از کسی) زنده ماندن zendæ man-
dæn, زیادتیر عمر کردن
zijadtær omr k.; 2.: п. несчáстье
مصیبت کشیدن mosibæt kæšidæn.

пережйтки بقایا bæqaja; фео-
дáльные п. بقایای فئودالی bæqaja-
je feudali.

пережйтъ см. переживать.

переизбирáть تجدید انتخاب
تجدید کردن tædzdid-e entexab k.

переизбрáние تجدید انتخاب
تجدید کردن tædzdid-e entexab.

переизбрáть см. переизбирать.

переиздавáть تجدید طبع کردن
تجدید طبع کردن tædzdid-e tæb' k.

переиздáние تجدید طبع
تجدید طبع کردن tædzdid-e tæb'.

переиздáть см. переиздавать.

переименовáть см. переимено-
вывать.

переименóвывать تغییر اسم
تغییر اسم دادن tæqjir-e esm dadæn.

перейтй см. переходить.

перекисáть قرش شدن torš š.

перекй́снуть см. перекисать.

пéрекись: п. водорóда хим.
پروکسید هیدروژن peroksid hid-
rožen.

переклáдина چوب عرضی tʃub-e
ærzi; п. над двéрью تیر سر در
tir-e sær-dær.

переклáдка (товáра) جابجا
جابجا کردن dʒa-be-dʒa kærðæn(-e).

переклацн||ой: ёхать на ~ых
уст. چاپاری رفتن tʃapari ræftæn.

переклáдывать 1. جابجا کردن
dʒa-be-dʒa k.; 2.: п. на мýзыку
(что-л.) آهنگ درست کردن
ahæng dorost k.

переклй́чк||а: дéлать ~у воен.
حاضر و غایب کردن hazer-o-qa-
jeb k.

переключáтель эл. کلید kælid.

перекочёвывáть см. кочевать.

перекрáивать см. кроить.

перекрёстный متقاطع motæqa-
te'.

перекрёсток چهار راه tʃæhar-
raħ.

перекувырнúть واژگون کردن
vazgun k., وارونه کردن varunæ k.;
~ся واژگون شدن vazgun š;
معلق زدن mo'ællæq zædæn (в вóз-
духе).

перелáмывать *см.* ломать.

перелезáть (*через что-л.*) از بالای چیزی رفتن æz bala-je fʃiz-i ræftæn.

перелёт 1. (птиц) مهاجرت mohadʒeræt; پرواز rægvaz; 2. (аэроплáна) طيران tæljæran.

перелетáть پریدن ræridæn, پرواز کردن rægvaz k.

перелетéть *см.* перелетать.

переливáние 1. ریختن rixtæn(-e); 2. *мед.*: п. крови انتقال خون ente-qal-e xun.

переливáть ظرفی بظرف ریختن (از دیگری) rixtæn; п. кровь (از شخصی به شخصی) خون را انتقال کردن xun-ra ente-qal k.

перелистáть *см.* перелистывать.

перелй́стывать ورق زدن væ-ræq zædæn.

перелй́ть *см.* переливать.

перелицевáть *см.* перелицовы-
вать.

перелицóвывать: п. плáтье لباس را پشت و رو کردن lebas-ra roʃt-o-ru k.

переложй́ть *см.* перекладывать.

перелóm 1. *мед.* انكسار enke-sar; شکستگی ʃekæstægi; 2. (кр́зис) بحران bohran.

переломй́ть *см.* переламывать;

он ~л себе́ рýку دستش را شکست dæst-æʃ-ra ʃekæst.

перемáзывать *см.* мазать.

перемáлывать *см.* молоть.

перемежáющ||ийся متناوب mo-tænæveb; ~аяся лихорáдка *мед.* تب نوبه tæb-e poubæ.

перемéна 1. تغییر tæqjir, عوض ævæz; 2. (перерыв) تنفس tæpæffos.

переменй́ть *см.* менять.

перемен́ный پذیر تغییر tæqjir-ræzir; п. ток эл. جریان متغیر dzærajan-e motæqæjjer (تناوبی) (tænavobi).

перемен́чивость قابلیت تغییر qabelijæt-e tæqjir, بی ثباتی bi-sæ-bati.

перемен́чивый پذیر تغییر tæqjir-ræzir, قابل تغییر qabel-e tæqjir.

переместй́ть *см.* перемещать.

перемéшивать مخلوط کردن mæxlut k., در قاطی کردن qati k., هم آمیختن dæg-hæm amixtæn; ~ся قاطی شدن mæxlut ʃ., قاطی شدن qati ʃ.

перемещáть 1. انتقال دادن ente-qal dadæn; تغییر جا دادن tæ-qjir-e dʒa dadæn; تغییر ماموریت tæqjir-e mæ'murijæt dadæn (по слýжбе); 2. (передвигáть) حرکت دادن hærkæt dadæn.

перемещѣние انتقال enteqal;
تغییر ماموریت tæqjir-e mæ'murijæt
(по слўжбе).

перемѣрие воен. متارکۀ جنگ
motarekæ-je dzæng.

перемогать (какъ-л. чўство)
تفوق یافتن qælæbæ k., غلبه کردن
tæfævvoq jaftæn.

перемолоть см. перемалывать.

перенаселѣнность زیادتی
zijadæti-je dzæm'ijæt.

перенесѣние 1. انتقال enteqal,
نقل næql; 2. (боли и пр.) تحمل
tæhæmmol; п. беспокойств تحمل
tæhæmmol-e zæhæmat;
3. (с одного срѣка на другой)
تعويق tæ'viq.

перенести см. переносить.

перенимать تقلید کردن tæqlid
k., سر مشق گرفتن sær-mæsq ge-
restæn.

переносъ бухг. انتقال enteqal, نقل
næql.

переносимый 1. انتقال پذیر
enteqal-pæzir, قابل حمل qabel-e
hæml, قابل نقل qabel-e næql;
2. (выносимый) قابل تحمل qabel-e
tæhæmmol.

переносить 1. بردن bordæn,
نقل کردن hæml k., حمل کردن
næql k., انتقال دادن enteqal da-

dæn, منتقل کردن montæqel k.;
2. (выносить) تحمل کردن tæhæm-
mol k., متحمل شدن motæhæmmel ş.

переносица анат. برآمدگی
bær-amædægi-je bini.

переносный 1. انتقال پذیر
enteqal-pæzir, متحرک motæhærrek;
2. (о значении) مجازی mædzazi; в
-ом значении بطور مجاز be tour-e
mædzaz, بمعنی مجازی be mæ'ni-je
mædzazi.

переночевать گذرانیدن
şæb gozæranidæn, شب بسر بردن
şæb be sær bordæn.

перенять см. перенимать.

переодеваться لباس را عوض
lebas-ra ævæz k. کردن

переоценивать 1. زیاد قیمت
zijad qejmæt (tæqvim) کردن
k.; 2. (оценивать вторично) دو
بارہ تقویم کردن do baræ tæqvim k.
перепел بلدرچین beldertşin.

перепечатать см. перепечатыва-
вать.

перепечатывать تجدید طبع
tædzdid-e tæb' k.; п. на пи-
шущей машинке تحریر
ba maşin-e tæhrir neveftæn.

перепыливать (کشیدن)
اره کردن ærgæ k. (kæşidæn).

переписать см. переписывать.

перепіска 1. (корреспонденція) مکاتبات mokatebat; 2. (дієстvie) استنساخ estensax; п. набело پاکنویسی rak-nevisi.

перепісчик مستنسخ mostænex, ماشین سواد sævad-nevis; ماشین نویس mašin-nevis (на пишущей машинке).

перепісывать (откуда-л.) از روی (از روی) استنساخ کردن k.; سواد برداشتن sævad bærd-aštæn (снимать копию); п. набело پاکنویسی rak-nevis k.; п. на пишущей машинке با ماشین تحریر neveštæn. نوشتن ba mašin-e tæhrir

перепісываться 1. مکاتبه داشتن mokatebæ daštæn; 2. страд. استنساخ شدن estensax š.; پاکنویس شدن rak-nevis š. (набело).

перепись سر شماری sær-šomarī.

перепланировка (улиц) تغییر نقشه tæqjir-e næqšæ-je xijabāna.

переплатить см. переплачивать.
переплачивать گران خریدن gegan xæridæn (дорого покупать).

переплесті см. переплетать.

переплёт 1. جلد dzeld; в -e با جلد ba dzeld, مجلد modžællæd; 2. (окна и т. п.) شبکه šæbækæ.

переплетать 1. جلد کردن dzeld k., صحافی کردن sæhhafi k.; п. в сафьяновый переплёт با تیماج جلد ba timadž dzeld k.; 2. در هم پیچیدن dær hæm pitfidæn; مشبك mošæbbæk k.; -ся 1. صحافی شدن sæhhafi š.; 2. در هم پیچیده شدن dær-hæm pitfidæ š.

переплетённый (о книге) مجلد modžællæd.

переплётная دکان صحافی dokkan-e sæhhafi.

переплётчик صحاف sæhhaf.

переплывать (از) شنا کردن šena k., (از) با شنا عبور کردن ba šena obur k.; п. в лодке با قایق obur k. عبور کردن ba qajeq

переплыть см. переплывать.

переполненный لبریز læbriz; مملو mæmlou.

переполниться см. переполняться.

переполняться لبریز شدن læbriz š.; مملو شدن mæmlou š.

переполóх شلوق šoluq; وحشت væhšæt.

перепóнка پرده pærdæ, غشا qeša; барабанная п. anat. پرده pærdæ-je guš.

перепóнчатый پرده‌ای pærdæi, غشائی qešai, پرده دار pærdæ-dar.

перепра́ва 1. (дéйствиe) عبور obur; 2. (мéсто перепра́вы) گذر gozær, گذار godar; گاه گذر gozær-gah.

переправить, ~ся см. переправлять, ~ся.

переправля́ть 1. عبور دادن obur dadæn; 2. (исправля́ть) اصلاح eslah k., تصحيح کردن tæshih k.; 3. (отправля́ть) حمل کردن hæml k.; ~ся 1. عبور کردن obur k.;

حمل شدن hæml ş.

перепроизвóдство تولید اضافی toulid-e ezafi.

перепры́гивать (чéрез что-л.) (از روی چیزی) پریدن (پرش) pæridæn (pæreş k.).

перепры́гнуть см. перепрыгивать.

перепу́тье چار راه tşar-rah.

перераба́тывать 1. (проду́кты) æmæl aværdæn; 2. (исправля́ть) اصلاح کردن eslah k., درست کردن dorost k.; 3. (дéлать занóво) از نو ساختن æz nou sax-tæn.

перерабóтать см. перерабатывать.

перерва́ть см. перерывать II.

перерегистр́ация تجدید ثبت tædzdid-e sæbt.

перерегистр́ровать تجدید tædzdid-e sæbt k.

перереш́ать رأی دادن tæqjir-e ræ'i dadæn.

перереш́ить см. перерешать.

переры́в 1. قطع qæt', انقطاع en-qeta'; п. перегово́ров قطع مذاکرات qæt'-e mozakerat; без ~а بلا انقطاع bela enqeta'; 2. تنفس tænxæffos; сде- лать п. تنفس دادن tænxæffos da-dæn.

перерыва́ть I. (вёщи) زیر و رو zir-o-ru k.

перерыва́ть II. پاره کردن paræ k. (разрыва́ть); قطع کردن qæt' k. (сноше́ния, разгово́р).

переры́ть см. перерывать I.

пересади́ть см. пересаживать.

переса́дка с.-х. نشا neşa; جابجا dza-be-dza kærdæn(-e).

переса́живать с.-х. نشا کردن neşa k., جابجا کردن dza-be-dza k.

пересека́ть 1. تقاطع کردن tæ-qato' k.; 2. (перерыва́ть) قطع کردن qæt' k.; 3. п. у́лицу از کوچه گذشتن æz kutşæ gozæştæn; ~ся متقاطع شدن motæqate' ş.

пересека́ющийся متقاطع motæ-qate'.

переселе́нец کوچ نشین kutş-neşin.

переселѣние کوچ kutʃ.

переселѣть см. переселять.

переселять کوچ دادن kutʃ da-
dæn, کوچانیدن kutʃanidæn; ~ся
کوچ کردن kutʃ k., کوچیدن ku-
tʃidæn.

пересечѣн||е تقاطع tæqato';
точка ~я نقطه تقاطع noqtæ-je tæ-
qato'.

пересѣливать مغلوب ساختن
mæqlub saxtæn.

пересказѣть см. пересказывать.

перескѣзывать نقل کردن næql
k., حکایت کردن hekaɣæt k.

перескѣкивать (через что-л.)
پریدن pæridæn, پرش کردن
pæreʃ k., جستن dzæstæn.

перескочѣть см. перескакивать.

пересмѣтривать تجدید نظر
tædzdid-e næzær k.; п. закон
در قانون تجدید نظر کردن
dær qanun tædzdid-e næzær k.

пересмѣтр تجدید نظر tædzdid-e
næzær; п. договор در تجدید نظر
معاهدات tædzdid-e næzær dær mo'a-
hedat.

пересмѣтрѣть см. пересматри-
вать.

переставѣть دست برداشتن (از)
dæst bærdæʃtæn, دست کشیدن

dæst kæʃidæn (прекращѣть дѣ-
лать что-л.); تمام شدن tæmam ʃ.
(кончѣться).

перестѣвить см. переставлять.

переставлять تغییر جا دادن
tæqjir-e dza dadæn; جایجا کردن
dza-be-dza k., جا عوض کردن
dza ævæz k.; پیش کردن pæs-
o-piʃ k.

перестанѣвка 1. تغییر جا tæ-
qjir-e dza; 2. мат. تبدیل tæbdil.

перестѣть см. переставать.

перестрѣивать تجدید بنا کردن
tædzdid-e bena k.

перестрѣить см. перестраивать.

перестрѣйка بنائی تجدید
tædzdid-e benai.

переступѣть 1. گذشتن gozæʃ-
tæn; 2. фиг. (правд и т. п.) تجاوز
تجاوز tædzavoz k. (از)

переступѣть см. переступать.

пересылѣть فرستادن feresta-
dæn, ارسال کردن ersal k.; حمل
hæml k. (грузы).

пересылк||а ارسال ersal; حمل
hæml; стоимѣсть ~и کرایه keraɣæ.

пересыпѣть زیاد ریختن zijad
rixtæn (слишком много насыпѣть).

пересыпѣть 1. از يك جایجا
ریختن rixtæn; 2. (посыпѣть)
پاشیدن paʃidæn.

пер

пересыхать خشکیدن xoʃkidæn,
خشك شدن xoʃk ʃ.

перетереть см. перетирать.

перетереться см. перетираться.

перетерпеть تحمل کردن tæ-
hæmmol k., متحمل شدن motæ-
hæmmel ʃ.

перетирать 1. خشك کردن xoʃk
k. (پوشیدن); گردگیری کردن
-giri k. (از پیللی); 2. سائیدن saji-
dæn.

перетираться سائیده شدن sa-
jidæ ʃ. (o verève u m. n.).

перетолкование 1. تعبیر tæ'bir,
تفسیر tæfsir; 2. (искажение) سوء
تعبیر su'-e tæ'bir.

перетолковывать 1. تعبیر کردن
tæ'bir k., تفسیر کردن tæfsir k.;
2. (в дурную сторону) سوء تعبیر
su'-e tæ'bir k.

перетягивать چربیدن tʃærbidæn
(на весы); پ. کمر بند کماکوم
ba kæmæ-r-bænd bæstæn, کمر
بستن kæmæ-r bæstæn.

перетянуть см. перетягивать.

переулок کوچه kutʃæ.

переупаковка تجدید عدل بندی
tædzdid-e ædl-bændi.

переутомить, ~ся см. переутом-
лять, ~ся.

переутомление خستگی زیاد

xæstægi-je zijad, کوفتگی kuftægi;
нервное п. خستگی اعصاب xæstæ-
gi-je æ'sab.

переутомлять زیاد خسته کردن
zijad xæstæ k.; ~ся خود را زیاد
خود را xod-ra zijad xæstæ k.,
خسته کردن zijad xæstæ ʃ.

переход 1. عبور obur, عبور و
obur-o-morur; п. войск через
границу تجاوز قشون از سر حد
tædzavoz-e qoʃun æz særhædd; п.
улицы عبور از کوچه obur æz ku-
tʃæ; 2. (место перехода) معبر
mæ'bær, گذرگاه gozær-gah; 3. фиг.
(изменение) تغییر tæqjir; п.
количества в качество см. коли-
чество; 4. مسافت mæsafæt (рас-
стояние); منزل mænzel (этан).

переходить 1. عبور کردن obur
k., گذشتن (از) gozæʃtæn; п. гра-
ницу از سر حد عبور کردن æz
særhædd obur k.; п. на другую сто-
рону بطرف دیگر رفتن be tæræf-e
digær tæftæn; п. в брод см. брод;
2. وارد شدن vared ʃ.; п. к повест-
ке дня وارد دستور شدن vared-e
dæstur ʃ.; п. к делу وارد مطلب
vared-e mætlæb ʃ.; 3. (в дру-
гую руку) منتقل شدن montæqel ʃ.;
شروع بتعرض p. в наступление
ʃoru' be tæ'ærroz k.

переходный انتقالی enteḡali;
п. период دورۀ انتقالی douræ-
-je enteḡali; грам. متعدی motæ'æd-
di; п. глагол فعل متعدی fe'l-e
motæ'æddi.

переходящий انتقالی enteḡali;
~ие сѹммы وجوه انتقالی vodʒuli-e
enteḡali.

пéрец فلفل felfel; красны́й п.
فلفل فرنگی felfel-e ferængi.

пéречень فهرست suræt, فهرست
fehrest; п. расходов صورت مخارج
suræt-e mæxaredʒ.

перечёркивать خط کشیدن hætt
kæʃidæn, قلم خط زدن hætt zædæn,
قلم زدن qælæm zædæn.

перечеркнѹть см. перечерки-
вать.

перечислѣние 1. (исчислѣние)
تعداد tæ'dad; 2. фин. انتقال ente-
ḡal.

перечѣслить см. перечислять.

перечислѣть 1. تعداد کردن
tæ'dad k., قلمداد کردن qælæmdad
k.; п. по именám اسم بردن esm
bordæn; 2. (сѹммы и т.п.) انتقال
دادن enteḡal dadæn.

перѣчитать بر ضد گفتن bæɾ zedd
goftæn.

пѣречница فغلدان felfeldan.

перешѣек برزخ bæɾzæx.

переэкзаменовка امتحان
emtehan-e tædʒdidi.

перигей астр. حضیض hæziz.

перѣла دست انداز dæst-ændaz,
نرده nærdæ.

перѣметр мат. دوره douræ.

перѣод 1. مدت moddæt; трёх-
лѣтний п. مدت سه سال moddæt-e
se sal; 2. دوره douræ; переходный
п. دورۀ انتقالی douræ-je enteḡali;
революціонный п. انقلاب
douræ-je enḡelab.

перѣодика مطبوعات mætbu'at.

перѣодически متناوبا motæpave-
bæn, بطور متناوب be tour-e motæ-
paveb.

перѣодическѣй دوری douri;
متناوب motæpaveb; ~ая дробь мат.

اعشار متناوب æʃar-e motæpaveb;
~ая печатъ مطبوعات mætbu'at.

перѣстальтика физл. حرکت
dودی hæɾækæt-e dudi.

перѣферѣя محیط دائره mohit-e
dajeræ; نقاط دور دست noḡat-e
dur-dæst.

перламѹтр صدف sædæf.

перламѹтровѣй صدفی sædæfi;
~ая пѹговица دگمه صدفی dog-
mæ-je sædæfi.

перманѣнтный دائمی dajemi.

Пермь гор. یرم permi.

перна́тый پردار pær-dar, پرنده pærændæ.

перо́ 1. (نمّیچه) پر pær; 2. (для письма) سر قلم sær-qælæm; стальное п. سر قلم آهنی sær-qælæm-e ahæni; вечное п. قلم خود نویس qælæm-e xod-nevis.

перочѣнный: п. ножик قلمتراش qælæm-tæraʃ.

перпендикуля́р мат. عمود æmud, قائم qajem.

перпендикуля́рно بطور قائم be tour-e qajem, عمودا æmudæn.

перпендикуля́рный عمودی æmudi; -ая линия خط عمودی hætt-e æmudi.

перс см. иранец.

персѣдскѣй см. иранский; п. язы́к زبان فارسی zæban-e farsī; -ая литерату́ра ادبیات فارسی ædæbijat-e farsī.

Персѣдский залив خلیج فارس hælidz-e fars.

персик هلو holu.

персиковѣй: -ое де́рево درخت holu, deræxt-e holu.

Персия см. Иран.

персия́нин см. иранец.

персо́на شخص ʃæxs.

персона́л پرسنل (фр. personnel), اعضا æ'za; اجزا ædʒza (мелкие слу-

жащие); техни́ческий п. اعضای فنی æ'za-je fænni.

персона́льно شخصاً ʃæxsæn.

персона́льный شخصی ʃæxsi, خصوصی xosusi.

перспекти́ва 1. مناظر و مرایا mænazer-o-mæraja; چشم انداز ʃæʃm-ændaz (vid); 2. آتیه ʃug, atijæ, چشم داشت ʃæʃm-daʃt.

пе́рстень انگشتر ængostær; خاتم hætam (с печа́тью).

Пе́ру پرو peru.

пе́рхоть كيك موی سر kæræk-e mu-je sær, (سر) شوره ʃuræ(-je sær).

перча́тка دستکش dæst-kæʃ; на-дева́ть -и کردن دست dæst-kæʃ dæst k.

перча́точник ساز دستکش dæst-kæʃ-saz.

перчи́ть فلفل پاشیدن felfel pa-ʃidæn.

пе́с سگ sæg; созвѣздіе Большо́го Пса کلب اکبر kælb-e ækbær; созвѣздіе Ма́лого Пса کلب اصغر kælb-e æ-qær.

пе́сн|я آواز avaz, سرود sorud; наро́дные -и آوازهای ملی avaz-ha-je melli.

песо́к 1. شن ʃen; ماسه masæ; ریگ rig; золо́тої п. خاک طلا hakæ-tæla; зыбу́чий п. ریگ روان

rig-e rævan; 2. мед. رمل ræml; п.
в почках رمل کلیه ræml-e koljæ;
♦ сахарный п. شکر şækær.

песочный شنی ماسه‌ای masæi, شنی
şeni; —ые часы ساعت ریگی sa'æt-e
rigi.

пессимизм بد بینی bæd-bini.

пессимист بدبین bæd-bin.

пест دسته‌هاون dæstæ-je havæn.

пéстик бот. پیستیل (фр. pistil).

пестротá رنگارنگی ræng-a-rængi.

пёстрый رنگانگ ræng-a-ræng.

песчаник мин. سنگ ریگ‌دار sæng-e rig-dar, حجر رملی hædʒr-e
ræmli.

песчáный ماسه‌دار masæ-dar,
شن دار şen-dar.

петит мин. حروف هشت پنت horuf-e hæft pont.

петйция عرضحال ærizæ, عریضه
ærz-e hal.

петлица جا دگمه dʒa-dogmæ,
مادگی madægi.

пéтля I. (у плáтья) جادگمه dʒa-dogmæ,
مادگی madægi; 2. (у двé-
ри, окнá) لولا loula; 3. (на верёв-
ке, канáте) پیچ pitʃ, گره gereh.

петру́шка I. бот. جعفری dʒæ'-
færi.

петру́шка II. театр. پهلوان
кچل pæhlævan kætʃæl.

пету́ния бот. گل اطلسی gol-e
ætlæsi.

пету́х خروس xorus.

пету́ший: п. гребень تاج
tadʒ-e xorus.

петушо́к جوجه خروس dʒudʒæ-
je xorus.

петь آواز خواندن avaz xan-
dæn; بانگ زدن bang zædæn
(о петухе); п. вполгóлоса زمزمه
zæmzæmæ k.

Пехлэви порт. پهلوی pæhlævi.
пехо́та воен. پیاده نظام pijadæ-
nezam.

пехотíнец نظامی پیاده nezami-
je pijadæ, سر باز پیاده sərbaz-e
pijadæ.

пехо́тный پیاده pijadæ; п. полк
هنگ فوج foudʒ-e pijadæ, هنگ
هنگ hæng-e pijadæ.

печáлить محزون کردن mæh-
zun k., غصه دادن qossæ dadæn;
—ся محزون شدن mæhzun ş.,
غصه خوردن qossæ xordæn.

печáль غصه qossæ, حزن hozn,
اندوه ænduh.

печáльный I. (вызывáющий пе-
чáль) حزن آور hozn-avær, قالم
آور tæ'ællom-avær; 2. (опечáлен-
ный) محزون mæhzun, اندوهناك
ænduhnak.

печáтание طبع tæb', چاپ tʃar.
 печáтать کردن طبع tæb' k.,
 چاپ کردن tʃar k. (тж. в фото-
 графии); п. на пишущей машинке
 با ماشین تحریر نوشتن
 طبع شدن -ся tæhrir neveʃtæn;
 تحت چاپ شدن tæb' ʃ.;
 بودن طبع tæht-e tæb' b. (быть в
 печати).

печáтник مطبعه‌چی mætbæ'ætfi.
 печáтный چاپی tʃari, انطباعی
 enteba'i; п. лист فرم form; п. ста-
 нок ماشین چاپ mæʃin-e tʃar,
 طبع mæʃin-e tæb'.

печать I. (печáтка) مهر mahr;
 ставить п. مهر زدن mahr zædæn,
 گذاشتن مهر mahr gozaʃtæn.

печáть II. 1. (печáтание) چاپ
 tʃar, طبع tæb'; находиться в -и
 در تحت بودن dær tæht-e tæb' b.;
 выходить из -и از چاپ در آمدن æz
 tʃar dær amædæn, از طبع خارج
 شدن æz tæb' xaredʒ ʃ.; 2. (прéсса)
 مطبوعات mætbu'at; свобода -и
 آزادی مطبوعات azadi-je mætbu'at;
 3. (бúквы) حروف horuf; мелкая п.
 حروف ریز horuf-e riz.

печёночный کبدی kæbædi.

печёный پخته roxtæ.

пéчень анат. کبد kæbæd.

печёнье I. (дéйствиe) پختن

roxtæn(-e); 2. نان قندی nan-e qændi;
 بیسکویت (фр. biscuit) (сухое);
 شیرینی širini.

печнѝк بخاری ساز boxari-saz.
 печнѝ: -ая трубá دود کش
 dud-kæʃ.

печь I. بخاری boxari; اجاق
 odʒaq; электрическая п. اجاق برقی
 odʒaq-e bærqî; п. для обжигания
 кирпичей کوره آجر پزی kuræ-je
 adʒog-ræzi; п. для хлеба تنور tæ-
 nig.

печь II. 1. پختن roxtæn; 2. (физ.
 о солнце) سوزاندن suzandæn.

пéчься I. (о хлебе и т.п.) پخته
 شدن roxtæ ʃ.; 2. (забóтиться)
 توجه movazebeʃt k.,
 پرستاری tævædzdʒoli k.,
 کردن پرستاری rærestari k.

Пешавёр гор. پشاور peʃavær.

пешехóд پیاده роу pijadæ-rou.

пéший پیاده pijadæ.

пéшка шахм. پیاده pijadæ.

пешкóм پیاده pijadæ; иттí п.

پیاده رفتن pijadæ ræftæn.

пещéра غار qar.

пианѝно پیانو pijanu; играти на

п. پیانو زدن pijanu zædæn.

пианѝст پیانوزن pijanu-zæn.

пивнáя آبجو فروشی dok-
 kan-e ab-e dzou-foruʃi.

пивн||бй: خمير -bie дрóжжи хæmir-e ab-e dzou.

пиво آبجو ab-e dzou; варить п. آبجو saxtæn.

пивовár ساز آبجو ab-e dzou-saz.

пивовáренный: п. کارخانه kax-xanæ-je ab-e dzou-sazi.

пигмѐнт биол. مادۀ ملوئۀ نسوج maddæ-je molævvenæ-je nosudʒ.

пиджáк كت (англ. coat).

пижáма لباس پي pidʒamæ; خواب lebas-e xab.

пíка воен. نیزه pejzæ.

пикѐ текст. پيکه (фр. piqué).

пикѐт воен. پيش قراول piʃ-qæ-ravol.

пíки карт. ورق تخماقي væ-ræq-e toxmaqi.

пикнѝк پيكنيك (фр. pique-nique).

пíкули قرشي torʃi.

пилá арه ærræ; п. двурúчная ارۀ دو دستۀاي ærræ-je do-dæstæi; п. однорúчная ارۀ دستي ærræ-je dæsti.

пилáв см. плов.

пилѐнный اره شده ærræ ʃodæ; п. лес چوب اره شده tʃub-e ærræ ʃodæ; п. сáхар قند ماشيني qænd-e maʃini, ارۀ قند qænd-e ærræi.

пилить اره کردن ærræ k., اره کشیدن ærræ kæʃidæn.

пíлка (дѐйствие) اره کشي ærræ-kæʃi.

пилóт پيلات (фр. pilote), خلبان xælban.

пилотíрование خلباني xælbani.

пíльщик اره کش ærræ-kæʃ.

пилю́л||я حب hæbb; принимать حب خوردن hæbb xordæn.

пинóк لگد lægæd, تپيا tɪpa.

пинцѐт گیره giræ, انبرك æmbo-ræk.

пиóн бот. گل اشرفی gol-e æʃræfi.

пионѐр پيش آهنگ piʃ-ahæng;

-ы پيش آهنگان piʃ-ahængan.

пионѐрский آهنگي piʃ-

-ahængi; п. отряд آهنگان dæstæ-je piʃ-ahængan; п. лагерь

اردوگاه ordugah-e

piʃ-ahængan.

пионѐрство آهنگي piʃ-

-ahængi.

пинѐтка قطره چکان qætræ-tʃæ-

kan.

пир ضيافت zijafæt, سور sur,

وليمه vælimæ.

пирамíда هرم hæram (мн. اهرام

æhram); усечѐнная п. мат. هرم

ناقص hæram-e naqes.

пирамидальный هرمی hæŕæmi,
 пирамидон фарм. پيراميدون be ʃekl-e hæŕæm.

пирамидон фарм. پيراميدون
 piramidon.

пират دزد دریائی doz-d-e dæŕjal.

пиратский: ~ое судно کشتی
 کشتی دزدان دریائی kæʃti-je dozdan-e
 dæŕjal.

пировать عیش و نوش کردن
 ejʃ-o-puʃ k., عیش و عشرت کردن
 ejʃ-o-eʃræt k., ضیافت کردن
 zija-fæt k.

пироксилин хим. پیروکسیلین
 piruksilin.

пиротехник متخصص آتش بازی
 motæxæsses-e atæʃ-bazi.

пиротехника صنعت آتش بازی
 sæn'æt-e atæʃ-bazi.

писарь میرزا mirza, محرر mo-
 hærrer.

писатель نویسنده nevisændæ,
 mosænnæf; ادیب ædib (ли-
 тератор).

писательство نویسندگی nevi-
 sændægi.

писать 1. نوشتن neveʃtæn; п.
 карандашом با مداد نوشتن ba
 mædad neveʃtæn; 2. (картину крас-
 ками) نقاشی کردن næqqaʃi k.

писк جیغ dʒiq.

писсуар محل ادرار mæhæll-e

edgar; مبال چینی mæbal-e tʃini (фар-
 форовый).

пистолет воен. طپانچه tæpanʃæ.

пистон воен. چاشنی tʃaʃni.

писчебумажный: ~ые принад-
 лёжности لوازم تحریر lævazem-e
 tæhrir.

письменно کتابا kætbæn.

письменность ادبیات ædæbijat
 (литература).

письменный: کتبی kætbi; п. эк-
 замен امتحان کتبی emtehan-e kæt-
 bi; п. стол میز تحریر miz-e tæh-
 rig; излагать в ~ой форме روی
 رو-je kaqæz aværdæn.

письмо 1. کاغذ kaqæz, مکتوب
 mæktub, مراسله morasælæ; пригла-
 сительное п. رقعہ دعوت roq'æ-
 -je dæ'væt; рекомендательное п.
 توصیه sefareʃ-namæ, نامه
 tousijæ-namæ; получить п. (от
 кого-л.) از کسی کاغذ داشتن
 æz kæs-i kaqæz daʃtæn
 (gereftæn); 2. (почерк) خط hætt.

письмоводитель уст. میرزا
 mirza, منشی monʃi.

письмоносец فراش fær-
 raʃ-e post, موزع پست movæzze'-e
 post.

питание 1. تغذیه tæqzljæ; об-
 щественное п. تغذیه عمومی tæq-

zljæ-jə omim; искусственное п.

تغذیه مصنوعی tæqzljæ-je mæsnu'i;

2. (стол) خوراك хорак.

питательный غذائی qæzai, تغذیه tæqzljæi; -ое вещество ماده غذائی maddæ-je qæzai.

питать غذا دادن qæza dadæn, خوراك دادن хорак dadæn; تغذیه tæqzljæ k.; п. надежду ڤيژ. امید وار omid daftæn, امید بودن omidvar b.; п. отвращение تنفر داشتن (از) tænaeffor daftæn; -ся غذا خوردن qæza xordæn, تغذیه کردن tæqzljæ k.

питомец پرورده pærværdæ.

питомник محفل تربیت نباتات pæbatat (для растёний); قلمستان qælæmestan (для деревьев); محفل تربیت نباتات mæhæll-e tærbijæt-e hejvanat (для животных).

пить آشامیدن ašamidæn, خوردن xordæn; п. воду آب خوردن ab xordæn.

пить 1. (действие) آشامیدن ašamidæn(-e), خوردن xordæn(-e); 2. (напиток) مشروب mæšrub.

питьевый آشامیدنی ašamidæni; -ая вода آب خوردن ab-e xordæn.

пйшушый نویسنده nevisændæ;

-ая машинка ماشین تحریر ma-šin-e tæhrir.

лища غذا qæza, خوراك хорак. пищать جیغ کشیدن dʒiq kæšidæn.

пищеварёни هضم hæzm, هاضمه hazemæ; расстройство سوء هضم su'-e hæzm, سوء هاضمه su'-e hazemæ.

пищеварительный هضمی hæzmi; п. канал анат. لوله هاضمه lu-læ-je hazemæ; п. процесс هضم hæzm.

пищевод анат. مری mæri.

пищевый غذائی qæzai, خوراکي хоракi; -ая промышленность صنایع غذایی sænaʒe'-e qæzai.

пйвк||а зоол. زالو zalu; ставить -и мед. زالو انداختن zalu ændaxtæn.

плáвани||е 1. شنا şena, شناوری şenaværi; п. на спине شنا از پشت şena æz pošt; состязание в -и شناورى مسابقه şenaværi; 2. سیاحت دریائی sijahæt-e dærlai (на судне); دریای نوردی dærlai-pæværdi, بحر پیمائی bæhr-pejmai (судна).

плáвать 1. شنا کردن şena k.; 2. (о судне) بحر پیمائی کردن bæhr-pejmai k.; п. в крови ڤيژ. غرق qærq-e xun b.

плавильный: п. تیگه butæ.

плавильня ریخته‌گر خانه rixtæ-gær-xanæ.

плавильщик ریخته‌گر rixtægær.
плавить گداختن godaxtæn, ذوب zoub k., آب کردن ab k.;
-ся آب شدن zoub ş., آب شدن ab ş.

плавка ذوب zoub, گداز godaz.
плавкий قابل ذوب qabel-e zoub.
плавкость قابلیت ذوب qabeli-jæt-e zoub.

плавление см. плавка.

плавник (у рыбы) ماهی bal-e mahi.

плавность همواری hæmvari (ровность); روانی rævani (о речи).
плавный هموار hæmvar, یک‌نواخت jæk-pævaxt (ровный);
روان rævān (о речи, стихах).

плагиат انتحال entehal, انتحال entehal-e kælam.

плагиатор منتحل montæhel, منتحل الكلام montæhel-ol-kælam.

плазма биол. پلازما (фр. plasma).

плазмодий биол. پلازمودی (фр. plasmodies).

плакат اعلان مصور e'lan-e mosævvær (рекламный).

плакать گریه کردن gerjæ k.;
گریستن geristæn; горько п. زار zar;
زار زار geristæn; п. خون گریه
شکایت خون gerjæ k.; -ся کردن şekajæt k.

пламенный آتشی atæşin, آتشی atæşi;
با حرارت ba-hæraræt; نطق با حرارت
-ая речь potq-e ba-hæraræt, نطق آتشی potq-e atæşin.

пламя شعله şo'læ.

план 1. نقشه næqşæ, طرح tærh;
съёмка -ا نقشه næqşæ بر داری bærdari;
пятилетний п. نقشه پنج næqşæ-je rændz-salæ;
п. строительства نقشه ساختمان næqşæ-je
saxteman; составлять п. نقشه næqşæ kæşidæn,
طرح ریزی tærh-rizi k.; 2. زمینه zæminæ;
передний п. زمینه جلو zæminæ-je dželou;
3. (намерение) تدبیر tædbir.

планёр ав. طیاره یدک کش tej-jaræ-je jædæk-kæş,
طیاره بی موتور tejjaræ-je bi-motur.

планета астр. سیاره sejjaræ (мн. سیارات sejjarat);
большие -ы سیارات کبار sejjarat-e kebar;
малые -ы سیارات صغار sejjarat-e seqar.

планетáрий پلانه تاریخوم plane-
tarijum.

планимétr мат. پلانیمتر (фр.
planimètre).

планимétrия мат. هندسه
hændæsæ-je mosættæhæ.

плани́ровать طرح ریزی کردن
tærh-rizi k.

плáнка تخته tæxtæ.

плáновый 1. (по плáну) از روی
æz ru-je næqʃæ; 2. (система-
тйческий) منظم monæzzæm.

планомéрный 1. (по плáну)
æz ru-je næqʃæ; 2. (систематйческий)
منظم monæzzæm.

пласт طبقات tæbæqæ (мн.
tæbæqat).

пластйнк||а صفحه sæfhæ; грамо-
фóнная п. صفحه گراموفون sæf-
hæ-je gramofon; стáвить -у صفحه
sæfhæ gozaʃtæn; фотогра-
фйческая п. صفحه عكاسى sæfhæ-je
ækkasi; светочувствйтельная п.
صفحه حساس sæfhæ-je hæssas.

плáстырь ضماد zemad; вытяж-
ной п. مشمع moʃæmmæ'-e
eslah.

плáта حق hæqq, پول pul, وجه
vædʒh; входная п. ورودیه voru-
diʃæ, حق ورود hæqq-ol-vorud;

зáработная п. اجرت odʒræt,
мزد mozd; حقوق hoquq; арéнд-
ная п. مال الاجاره mal-ol-edʒaræ;
кварти́рная п. کرایه منزل keraʃæ-
je mænzel; подённая п. см. по-
дённйй.

платáн бот. درخت چنار de-
ræxt-e tʃenar.

платáть وصله کردن væslæ k.

платёж پرداخت pærdaxt, تأدیة
tæ'dijæ; п. в рассрóчку پرداخت
pærdaxt be æqsat; п. по вéк-
селю وجه تمسك pærdaxt-e
vædʒh-e tæmæssok; срóчный п. تأدیة
تأدیة معین tæ'dijæ be væ'dæ-je
mo'æjjæn; налóженным -ом см. на-
ложеннйй.

платежеспосóбность اعتبار e'te-
bar, قوه پرداخت qovvæ-je pærdaxt,
قدرت تأدیة قروض qodræt-e
tæ'dijæ-je qoruz.

платежеспосóбный معتبر mo'-
tæbær, قادر بتأدیة قروض qader
be tæ'dijæ-je qoruz.

платéльщи||к, -ца پرداخت کننده
pærdaxt konændæ; مالیات بده malijat-bedeh,
مؤدی مالیات mo'æd-
di-je malijat (налóгов).

плáтина мин. طلاى سفید tæla-
-je sæfid, پلاتین platin.

плáтиновый پلاتینی platini.

плат||йтъ تأدیه کردن tæ'dijæ k., پرداخت کردن pærdaxtæn, کار پرداخت k., ادا کردن æda k., کاری سازى kar-sazi dæstæn; п. на-логи مالیات پرداختن malijat pærdaxtæn; п. наличными بیول نقد be pul-e næqd pærdaxtæn; п. вперёд پیشکی pîşæki pærdaxtæn; п. той же монётой *физ.* см. монета.

плáтный غیرمجانى qejr-e mædz-dzani; پول بده pul-bedeh (*пасса-жёр и пр.*).

платó *геогр.* فلات fælat.

платóк شال şal (*шаль*); دستمال dæstmal-e gærdæn (*шэйный*); носовой п. دستمال dæstmal.

платфóрма 1. (перрón) سكو sæk-ku; пассажёрская п. فرودگاه forud-gah; товарная п. بار انداز bar-æp-daz; 2.: вагón-п. واگون رو باز vagun-e ru-baz; 3. *полит.* پروگرام (*фр. programme*), مرام mæram.

плáтье 1. لباس lebas (*мн. البسه* ælbesæ); воённое п. لباس نظامى lebas-e nezamî; готовое п. لباس lebas-e duxtæ; 2. (*жёнское*) دوخته lebas-e zænanæ.

платян||óй: п. шкаф لباس خانه lebas-xanæ; -ая щётка ماهوت mahut-pak-kon.

плац میدان مشق mejdan-e mæʃq.

плацёнта *анат.* جفت جنین džoft-e džæni.

плач گریه gerjæ, زاری zari.

плачѣвн||ый اسفناك æsæfnak; رقت آور reqqæt-avær; в -ом по-ложении *физ.* در حالت اسفناك dær halæt-e æsæfnak.

плащ شنل şenel, بالا پوش bala-ruş; непромокаемый п. بارانى ba-rani.

плебисцйт *полит.* مراجعه بارای moradže'æ be ara-je omumi.

плевá *анат.* غشا qeşa (*мн. اغشية* æqʃijæ); پرده pærdæ; девственная п. پرده بکارت pærdæ-je bækaræt.

плевáтельница تغدان tofðan.

плевáть(ся) تف انداختن tof æn-daxtæn, آب دهان tof k., تف کردن ab-e dæhan ændaxtæn.

плевóк تف tof.

плéвра *анат.* جنب ریه qeşa-je džænb-e rijæ.

плеврйт *мед.* ذات الجنب zat-ol-džænb, سینه پهلو sinæ-pæhlu; гнóйный п. ذات الجنب چرکى zat-ol-džænb-e tʃerki.

племеннóй ایلاتی ilati, قبیله ای qæbilæi; نژادی nežadi; п. скот hejvanat-e ilxi.

плѣмя طایفه *tajəfæ* (мн. *طوائف* *təvajef*), ایل *il* (мч. *ایلات* *ilat*), قبیله *qəbilæ* (мн. *قبایل* *qəbajel*).

племянник پسر برادر *pəzær-e bəradær*, برادر زاده *bəradær-zadə* (сын *брѣта*); خواهر *pəzær-e xahær*, خواهر زاده *xahær-zadə* (сын *сестры*).

племянница دختر برادر *doxtær-e bəradær*, برادرزاده *bəradær-zadə* (дочь *брѣта*); دختر خواهر *doxtær-e xahær*, خواهرزاده *xahær-zadə* (дочь *сестры*).

плен اسیری *esaræt*, اسیر *æsir*; брать в п. (кого-л.) (کسی را) *æsir k.*; попасть в п. اسیر شدن *æsir š.*

пленѣннѣй: ~ое заседание *dzælsæ-je omumi*.

пленительный فریبنده *fəribənp-dæ*, دلکش *del-kæš*.

плѣнка پوست نازک *qəšə*; *qəšə* (тонкая *кожица*); светочувствительная п. *фот.* فیلم *film-e ækkasi*.

плѣнник اسیر *æsir* (мн. *اسیران* *osæra*).

плѣнум جلسه عمومی *dzælsæ-je omumi*.

плѣнѣть *фиг.* فریفتن *fəristæn*, دلربائی کردن *del-robai k.*

плѣсень کفک *kæræk*, کفک *kæ-fæk*; покрываться ~ю *کفک زدن* *kæræk zædæn*.

плеск آب شرشر *šor-šor-e ab*.

плѣсневѣть *کفک زدن* *kæræk zædæn*.

плестѣ تابیدن *baftæn*, تابیدن *ta-bidæn*; п. *косу* *گیس یافتن* *gis baf-tæn*; п. *кружева* *توری یافتن* *turi baf-tæn*; п. *вздор* *фиг.* مزخرف گفتن *mozæxræf goftæn*.

плетѣльщи|к, ~ца بافنده *ba-fændæ*.

плетѣннѣй: ~ая корзина سبدترکه *səbæd-e tærkæ*; ~ые изделия *اشياء* *æšja-je səbædi*.

плѣтка см. плетъ.

плетъ شلاق *šəllaq*; бить ~ю *شلاق زدن* *šəllaq zædæn*.

плечев|ой *کتفی* *kætfi*, بازویی *bazui*; ~ая кость *анат.* *عضد* *æzm-e æzod*, استخوان بازو *ostoxan-e bazu*.

плечѣстый چهارشانه *šəhar-šanæ*.

плеч|о *شانه* *šanæ*, *دوش* *duš*, *کتف* *kætfi*; ~ом к ~у *دوش بدوش* *duš-be-duš*, *شانه بشانه* *šanæ-be-šanæ*; *пожаты* ~ами *انداختن* *šanæ bala ændaxtæn*; *ружья на п.* *воен.* *دوش فنگ* *duš-fæng*; *это ему*

не по ~y *fig.* این کلاه برای سرش in kolah bæraje sær-æʃ goʃad-æst.

плешиветь شدن طاس tas ʃ, بیمو شدن bi-mu ʃ.

плешивость طاسی tasi, بیموئی bīmuī.

плешивый طاس tas, بیمو bīmu. Плеяды *астр.* پ-روین pærvīn, ثریا sorejja.

плиссé پلیسه (*фр.* plissé).

плита́ 1. سنگ sæng; могильная п. سنگ قبر sæng-e qæbr; 2. (кухонная) فر fer.

плитка تخته tæxtæ.

плов پلو polou; варить п. پلو polou poxtæn.

плове́ц شناور ʃenavær.

плову́чий متحرک motæhærrek.

плод 1. میوه mivæ (*мн.* میوچات mivædʒat), ثمر sæmær; приносить ~ы میوه دادن mivæ dadæn, بار نتیجه دادن bar dadæn; *fig.* نتیجه دادن pætidʒæ dadæn (*дать результат*); 2. *биол.* جنین dzænin.

плоди́ть تولید کردن toulid k., بوجود آوردن be vodʒud aværdæn.

плодо́витость باروری barværi, حاصل خیزی پر زائی hasel-xizi; por-zai.

плодо́витый بارور barvær, مثمر

mosmær, پر بار por-bar; پرزا por-za (*о животных*); *п. писатель* صاحب sahæb-e tæ'lifat-e zijad.

плодо́в||ый میوه ای mivæi; ~ое дере́во درخت میوه deræxt-e mivæ.

плодоно́сность حاصل خیزی hasel-xizi.

плодоно́сный حاصل خیز hasel-xiz.

плодотво́рный با نتیجه ba-pætidʒæ, پر نتیجه por-pætidʒæ.

плóмба مهر سربی mohr-e sorbi; پلمب plomb (*зубная*).

пломби́рование مهر سربی کردن mohr-e sorbi kærdæn(-e) (*наложéние плóмбы*); پر کردن دندان por kærdæn-e dændan (*зубов*).

пломби́ровать مهر سربی کردن mohr-e sorbi k., به مهر سربی مهرور be mohr-e sorbi mæmhur k. (*накладывать плóмбу*); п. зуб دندان را پر کردن dændan-ra por k.

плóск||ий 1. هموار hæmvar (*ровный*); مسطح mosættæh; پهن pæhn; 2. *fig.* خنک хопок, بیمزه bi-mæzæ; ~ая шүтка (بیمزه) شوخی خنک ʃuxi-je хопок (bi-mæzæ).

плоскогóрье فلات fælat.

плоскогóбцы *тех.* دم پهن dæm-pæhn.

плоскодо́нный **ته پهن** tæh-ræhn, **ته صاف** tæh-saf; ~ое судно **ته کشتی** kæsti-je tæh-ræhn (saf).

плоско́сть 1. **سطح** sæth; наклóнная п. **سطح متمایل** sæth-e moʔæ-majel; горизонтальная п. **سطح افقی** sæth-e ofoqi; вертикальная п. **سطح پهنی** sæth-e æmudi; 2. **همواری** hæmvari; 3. **فیض** fiiz. **بیمزگی** bi-mæzægi.

плот **کلك** kælæk; переправля́ться на ~ **با کلك عبور کردن** ba kælæk obur k.; перевози́ть на ~ **با کلك بردن** ba kælæk bordæn.

плоти́н||а **سد** sædd; морская п. **سد بحری** sædd-e bæhri; строи́ть ~у **سد بستن** sædd bæstæn.

плоти́к **نچار** nædʒdʒar.

плоти́чить **نچاری کردن** nædʒdʒari k.

плоти́чество **نچاری** nædʒdʒari.

плот́но **محکم** mohkæm; п. за-крыть **محکم بستن** mohkæm bæstæn; п. пое́сть **فیض** fiiz. **سیر و پر خوردن** sir-o-por xordæn.

плот́ность 1. **ضخامت** zæxamæt; п. мате́рии **ضخامت پارچه** zæxamæt-e partʃæ; 2. **فیض** fiiz. **تکاثف** tækasof; п. элект́ричества **فیض** fiiz. **الکتریسیته** tækasof-e elektrisitæ;

3. **хим.** **غلظت** qelzæt; п. населе́ния **عدۀ نفوس** eddæ-je nofus.

плот́ный 1. **ضخیم** zæxim; ~ая бума́га **کاغذ ضخیم** kaqæz-e zæxim; 2. **فیض** fiiz. **کثیف** kæsif.

плотовщи́к **کلك ران** kælæk-ran.

плотоя́д||ный 1. **گوشتخوار** gušt-xar; ~ое живóтное **گوشتخوار حیوان** hejvan-e gušt-xar; 2. **فیض** fiiz. **شهوَت پرست** šæhvæt-ræstæst.

плот́ский **جسمانی** dʒesmani.

плот́ь **جسم** dʒesm, **بدن** bædæn (méllo).

плот́хо **بد** bæd; чу́вствовать себя п. **کسالت داشتن** kæsalæt daštæn, **حال نداشتن** hal nædaštæn; это п. па́х-нет **این بوی بد میدهد** in bu-je bæd midehæd.

плох||о́й **بد** bæd; ~ая погóда **هواي بد** hæva-je bæd; ~ая репу-та́ция **بد نامی** bæd-nami; что я вам сде́лал **من بشما چه بدی** mæn be šoma tʃe bædi kærdæm.

площа́дка **سکو** sækku (возвы-шенная); **محوطه** mohævvetæ; **صحن** sæhn; п. для игр **میدان بازی** mejdan-e bazi.

площа́дь 1. **میدان** mejdan; ба-за́рная п. **میدان بازار** mejdan-e

bazar; 2. *صحن* səhn, *مساحت* mæ-
 sahæt; сад ~ю в 600 кв. метров *باغ*
 baq be *بمساحت ششصد متر مربع*
 mæsaħæt-e šešsæd metr-e moræbbæ';
 п. треугольника *مساحت مثلث* mæ-
 sahæt-e mosællæs; п. занимаемая
 домом *صحن خانه* səhn-e xanæ;
 посевная п. *زمین زراعتی*
 zæmin-e zera'æti (mæzru').
 плуг с.-х. *گاو آهن* gav-e ahæn.
 плуг *هیل باز* hilæ-baz, *مقلب*
 motæqælleb.

плутовать *گول زدن* gul zæ-
 dæn, *تقلب کردن* tæqælløb k.

плутовской *تقلب آمیز* tæqæl-
 løb-amiz.

плутовство *هیل بازی* hilæ-bazi,
تقلب tæqælløb.

плутократия *حکومت اغنيا* ho-
 kumæt-e æqnija.

плыть *см.* плавать.

плюнуть *см.* плевать.

плюс 1. *بعلاوه* be elavæ(-je);
باضافه be ezafæ(-je); знак п. *مات*.
علامت بعلاوه ælamæt-e be-elavæ;
 5 п. 6 *پنج بعلاوه شش* pændz be
 elavæ-je šeš; 2. *فایده* fajedæ
 (vîgoda); *امتياز* emtijaz (преимущест-
 тво).

плюш *تکست*. *مخمل کرکی* mæx-
 mæl-e korki.

плющ *бот.* *پاپیتال* papital, *پیچک*
 pitjæk.

пляж *پلاژ* (фр. plage).

пляс *رقص* ræqs.

плясать *رقصیدن* ræqsidæn,
رقص کردن ræqs k.; заставлять п.
رقصاندن ræqsandæn.

пляска *رقص* ræqs; п. св. Витта
мед. *قطرب* qotrob.

плясун *رقاص* ræqqas; канатный
 п. *بندباز* bænd-baz.

плясунья *رقاصه* ræqqasæ.

пневматика *فيز.* *مبحث خواص*
هوا و بخار mæbhæs-e xævass-e
 hæva væ boxar.

пневматический *هوائی* hævai,
بادی badi; ~ая шина *لاستیک* las-
 tik, *رزین* rezin.

пневмония *мед.* *ذات الریه* zat-
 -or-rijæ.

по 1. *از* æz, *در* dær; по доро́ге
در بین راه dær rah, *در راه*
bejn-e rah; по су́ше *خشکی*
æz rah-e xofki; по мо́рю *راه*
æz rah-e dærja; 2. (согласно)
از روی æz ru-je; по ва́шему же-
لمانیو شما be mejl-e šoma;
 по егó про́сьбе *او* be xæheš-e u;
 по прика́зу *حسب الامر فلان* hæsb-
 -ol-æmr-e folan; по докуме́нтам

از روی اسناد æz ru-je æsnað; по возможности در صورت امکان dær suræt-e emkan; 3. (вслѣдствие) نظر پәзәр бә; по болезни بعلت پәзәр бә пахоџи; 4. (из расчёта) از قرار æz qæra; отдавать в наём по часам ساعتی sa'æti kerajæ dadæn; по цене 500 рублей за тонну از 500 рубли за тонну æz qæra-e ton-i pansæd mænat; 5. (во время): روزهای دوشنبه по понедельникам ruzha-je do-ʃæmbæ; 6. (до) تا ta; تا سرزانو تا колёно cla; بعد از (после) ta sær-e zanu; 7. (после) бә'д æz, پس از pæs æz; по прибытии бә'д æz (пос) از ورود (pæs) æz vorud; по прошествии بعد از يك هفته одної недели бә'д æz jæk hæftæ; ◇ по меньшей мере اقل æqællæn; по имени حسن نام hæsaen nam; по натуре طبعاً tæb'æn, ذاتاً zataæn; по русски بروسی be rusi; я узнаю вас по походке من شمارا از راه پیدایشناسم mæn ʃoma-ra æz rah hæftæn-etan miʃenasæm.

побег 1. فرار ferar; п. из тюрьмы من محبس ferar æz mælibæs; 2. (росток) جوانه dʒævaɲæ.

ظفر qælæbæ, (بر) побед||a zæfær, فیروزی firuzi, فتح fæth, одержать ~y شدن qaleb ʃ., ظفر یافتن zæfær jaftæn.

победитель, ~ница فاتح fateh, qaleb; پ. в состязании برنده qaleb; مسابقه bægaendæ-je mosabeqæ.

победить см. побеждать.

победоносно با فیروزی ba firuzi, مظفرانه mozæffæraɲæ.

победоносный فیروز, فاتح fateh, firuz; فاتحانه, مظفرانه mozæffæraɲæ, fatehaɲæ.

побеждать فتح کردن fæth k., غالب شدن qælæbæ k., مغلوب کردن qaleb ʃ., mæqlub k.

побеждённый مغلوب mæqlub; быть ~ым مغلوب شدن mæqlub ʃ.

побелеть см. белеть.

побелить см. белить.

побёлка سفید کاری sæfid-kari.

побережье ساحل sahel (мн. کنار kənar, sævahel), سواحل.

побивать زدن zædæn; کشتن koʃtæn (убивать).

побираться گدائی کردن gæ-dai k.

побий||ть см. побивать; фрукты میو جات را سرمازد morósom mivædzat-ra særma zæd; ~ться об заклад شرط بستن ʃært bæstæn.

تشکر کردن (از) поблагодарить
tæʃækkor k.

چشم اغماض a eqmaz, اغماض ~и
tʃæʃm-ruʃi; چشم پوشیدن (از) eqmaz k.,
tʃæʃm ruʃidæn.

побледнѣть см. бледнеть.

درد نزدیکي poblízosti
næzdiki.

کوتك poboi kotæk.

زرد و خورد poboiще zæd-o-
xord; خونریزی koʃtar, kʃtar
xun-rizi.

زیادتر bistær, بیشتر
zijadtær (ср. ст. от «много»);
بزرگتر bozorgtær (ср. ст. от «большой»).

مغلوب ساختن poborotъ
lub saxtæn.

عوارضات æxxazi, اخاذی
ævarezat-e dzaberaпæ.

1. (дополнительный) pobotchnyy
عایدات ezafi; ~ые доходы
ajedat-e ezafi; 2. уст. (о де-
тях) dzæpbi, پهلوی pæhlui.

побрѣть см. брить.

محرک mohættek, побудитель
mohæjjedz.

побудить см. побуждать.

(кого-л. к чему-л.) побуждать
(کسی را بچیزی) تشویق کردن
tæʃviq k., تحريك tæhrik k.

تشویق tæʃviq, побуждение
تحريك tæhrik; по собственному
~ю باختیار خود be extijar-e xod.

1. (кого-л.) повалить tæmin zædæn; 2. (куда-л.)
zæmin zædæn; народ ~л на улицу
rixtæn; مردم به کوچه ریخت
kutʃæ rixt; ~ться افتادن oftadæn.

1. عمومی poválnyiy omumi;
п. обыск tæftiʃ-e omumi; 2. (заразный) وبائی
væbai, همه جاگیر hæmæ-dza-gir;
مرض mosti; ~ая болѣзнь
mægez-e væbai (hæmæ-dza-gir).

آشپز aşpæz, повар tæbbæx.
طبخى tæbxi; ~ая
نمک طعام næmæk-e tæ'am.

~ое искусство поварск||ой: آشپزی
aşpæzi, طبابخى tæbbaxi.

رفتار ræftar, رویه
rævijæ, سلوك soluk; хорошее п.
حسن رفتار hosn-e ræftar, خوش
хоʃ-ræftari; дурное п. بد
bæd-ræftari; линия ~я خط
xætt-e mæʃj.

1. (кому-л.) повелевать (یکسی)
امر کردن hokm k., (دادن) æmr k. (dadæn); 2. (кем-л.)
(بر کسی) تسلط داشتن tæsællot daʃ-
tæn.

повелѣніе حکم hokm, امر æmr, فرمان færmān.

повелитель حکمفرما hokm-færmā.

повелительный آمرانه ameraṇæ; ~ым тоном بالحن آمرانه ba læhn-e ameraṇæ; ~ое наклонѣніе грам.

повергать انداختن ændaχtæn; п. в нищету بفقر انداختن be fæqr ændaχtæn; п. в уныніе متأثر کردن motæ'æsser k.

повергать повергать.

поверенный وکیل vækil (мн. vokæla); п. в делѣх дипл. شارژ دافر (фр. chargé d'affaires).

поверить I. باور کردن (به) ba-vær k.

поверить II. см. поверять.

поверка 1. رسیدگی ræsidægi, رسیدگی تحقيق tæhqiḡ; п. счёта رسیدگی به حساب ræsidægi be hesab; 2. воен. (перекличка) حاضر hazer, حاضر hazer-o-qajeb.

повернуть, ~ся см. повертывать, ~ся.

поверочный امتحانی emtehanī; ~ое испытание امتحان emtehan.

повёртыва|ть گرداندن gærdan-dæn; п. ключ в замкѣ کلید را در (چرخاندن) kælīd-ra

dær qofl gærdandæn (tʃærxandæn);

п. направо دست راست پیچیدن dæst-e rast pičīdæn; п. обратно (um-

mi obrátно) برگشتن bær-gæštæn;

~ться лицом к кому-л. رو بکسی ru be kæs-i k.; ~ться спиной

к кому-л. پشت بکسی کردن pošt be kæs-i k.

поверх روی ru(-je), بالا bala(-je).

поверхностно بطور سطحی be

tour-e sæthi.

поверхности|ый سطحی sæthi;

~ые знанія معلومات سطحی mæ'-

lumāt-e sæthi.

поверхност|ь سطح sæthi (мн.

سطوح sotuh); плóская п. سطح

سطوی sæth-e mostævi; п. землі

на ~и سطح زمین sæth-e zæmin; на ~и

воды آب بر سطح sæth-e ab,

روی ru-je ab.

поверье اعتقاد e'teqad (убеждѣ-

ние); موهوم mouhum (мн. موهومات

mouhumāt) (субверіе).

поверять 1. (проверять) رسیدگی

ræsidægi k.; 2. (доверять):

اسرار خود اسرار خود

ra æsrar-e xod-ra

be kæs-i sepordæn.

повѣс|ть آویختن avixtæn,

آویزان کردن avizan k., معلق

mo'aellæq k.; п. что-л. на стѣ-

چیزی را بدیوار آویزان کردن ну
tʃiz-i-ra be divar avizan k.; 2. (каз-
нить) بدار زدن be dar zædæn.

повествование حکایت hekaʃæt,
نقل næql, روایت revaʃæt.

повествователь راوی naql, نقل
ravi.

повествовательный نقلی næqli,
روایتی revaʃæti.

повествовать نقل کردن næql k.,
روایت hekaʃæt k., روایت
revaʃæt k.

повестк||а اخباریه extarijæ (с
уведомлѣнием о чём-л.); احضاریه
ehzarijæ (о вызове); п. дня دستور
dæstur-e ruz; снимать с -и
از دستور خارج کردن æz dæstur
xaredʒ k.

повѣшение بدار زدن be dar
zædæn(-e).

повздорить دعوی کردن dæ'-
va k.

повивальн||ый: -ая бабка ماما
mata.

повидимому ظاهراً zaheræn.

повинность خدمت væzifæ, خدمت
xedmæt; воинская п. خدمت نظامی
xedmæt-e pezami; обязательная во-
инская п. см. обязательный; об-
щественная п. وظیفه اجتماعی væ-
zifæ-je edʒtema'i.

повинный مقصر moqæsser, گناه
gonahkar.

повиноваться (кому-л.) (از کسی)
مطیع کسی eta'æt k., اطاعت کردن
moti'-e kæs-i b.

повиновение اطاعت eta'æt,
مطیع enqijad; приводить в п. مطیع
باطاعت آوردن, کردن moti' k.,
eta'æt aværdæn.

повинующийся مطیع moti'.

повитуха см. повивальная бабка.

повлеч||ь باعث شدن ba'es ʃ.,
متضمن شدن motæzæmmen ʃ.; это
-ёт за собой большие убытки این
متضمن (باعث) ضرر زیاد خواهد
شد in motæzæmmen-e (ba'es-e) zæ-
ræt-e zijad xahæd ʃod.

пóвод I. 1. بهانه bæhanæ; да-
вать п. кому-л. بهانه (کسی) (بدست کسی)
bæhanæ dadæn; 2. موجب
moudʒeb, باعث ba'es; послужить
-ом к чему-л. چیزی (باعث) (موجب)
moudʒeb-e (ba'es-e) tʃiz-i ʃ.;
что вы можете сказать по этому
شما در این خصوص چه -у?
soma dær in xosus
tʃe mitævanid begujid.

пóвод II. (конский) مهاری mæ-
hari, مهار mæhar.

пóвозка عرابه ærrabæ, گاری
gari.

Повѳлъе ناحیه رودخانه ولگا pahijæ-je rud-xanæ-je volga.

поворáчивать, ~ся см. поверты-
вать, ~ся; ~ся с бѳку на бок از
پهلوی به پهلوی دیگر غلطیدن
æz pæhlu-i be pæhlu-je digær qæl-
tidæn.

поворѳт 1. گردش gærdeſ; بر
گردش bær-gæſt; п. колеса
گردش gærdeſ-e tſærx; п. лошади
بر گردش bær-gæſt-e æsp;
2. (мѳсто поворѳта) پیچ piſ;
п. реки رودخانه piſ-e rud-xa-
næ; п. дороги پیچ piſ-e rah;
на ~е улицы (در) سر پیچ خیابان
(dær) sær-e piſ-e xijaban; 3. *физ.*
(изменѳние) تغییر tæqjir; п. об-
щѳственного мнѳния تغییر در
افکار عامه tæqjir dær ælkar-e ammae.

поворѳтный: п. пункт بر
نقطه poqtæ-je bær-gæſt; п. круг
محرک sælhæ-je mo-
tæhærrek.

повредѳть ضدمه زدن sædæmæ
zædæn, لطمه زدن lotmæ zædæn,
ضرر رساندن (زدن)
dæn (zædæn); п. руку ضدمه
dæst-ra sædæmæ zædæn; п.
чѳим-л. интерѳсам بمنافع کسی
be mænafe'-e
kæs-i sædæmæ (lotmæ) zædæn.

повреждáть см. повредить.

повреждѳние ضدمه sædæmæ,
لطمه lotmæ.

повреждѳнный ضدمه دیده sæ-
dæmæ didæ.

повремени́ть صبر کردن sæbr k.

повседнѳвный روزانه ruzanæ,
یومی jumi.

повсемѳстно جا همه dær
hæmæ dza.

повсемѳстный عمومی omumi
(всеѳобщий).

повстанец یاغی jaqi, شورشى
ſureſi.

повстанческий شورشى ſureſi.

повстрѳчать, ~ся см. встречать,
~ся.

повсюду جا همه hæmæ dza.

повторѳние تکرار tekrar; п. уро-
ка tekrar-e dærs.

повторѳтельный تکراری tek-
gar.

повторѳть см. повторять.

повторя́ть (сказаннсе) تکرار
از سر گفتن tekrar k.,
تکرار شدن ~ться sær goftæn;
او ~ется (в словах) tekrar ſ;
حرفهای خود را تکرار میکند
hærlha-je xod-ra tekrar mikonæd.

повы́сить, ~ся см. повы́шать,
~ся.

повышáть 1. (زۆلۆс) بلند کردن bolænd k.; 2. (цэну) بالا بردن bala bordæn, ترقى دادن tæræqqi dadæn; 3. (по слўжбе) ترفيع دادن tærfi' dadæn; 4. (увелічивать) زياد کردن zijad k.; п. производительность استحصاليّت را زياد کردن estehsalijæt-ra zijad k.; ~ться 1. (увелічиваться) زياد شدن zijad š; 2. (о цэнах) ترقى بالا رفتن bala ræftæn, ترقى tæræqqi k.

повышэние 1. (о цэнах) ترقى tæræqqi; итти на п. رو بترقى بودن ru be tæræqqi b.; 2. (увеличэние) زياد کردن zijad kærdæn(-e); 3. (в чўне) ترفيع رتبه tærfi'-e rotbæ; получить п. ترفيع رتبه حاصل کردن tærfi'-e rotbæ hasel k.

повязáть см. повязывать.

повязкa سر بند sær-bænd (на голову); بازو بند bazu-bænd (на руку); پيشانی بند pišani-bænd (на лоб); накладывать ~у на рану زخم بستن zæxm bæstæn, زخم بندى zæxm-bændi k., زخم را zæxm-ra panseman k.

повязывать بستن bæstæn.

погасить 1. (потушить) خاموش شمع را хамуш k.; п. свечу خاموش کردن šæm'-ra хамуш k.;

2. (مدرکى) باطل کردن batel k.; 3. (задолженность) پرداختن pærdaxtæn, تصفيه کردن tæsfijæ k., مستهلك کردن mostæhlæk k.

погаснуть خاموش شدن хамуш š.

погашэние تصفيه tæsfijæ, استهلاك estehlæk (задолженности).

погашенный 1. (об огне) خاموش شده хамуш šodæ; 2. (о документах) باطل batel; 3. (о задолженности) تصفيه شده tæsfijæ šodæ, پرداخته شده pærdaxtæ šodæ, مستهلك شده mostæhlæk šodæ.

погибáть см. гибнуть.

погйбнуть см. гибнуть.

потйбший تلف شده tælæf šodæ, هلاك شده hælak šodæ.

поглоти́ть см. поглощать.

поглощáть جذب کردن dzæzb k. (впитывать); خوردن xordæn (есть); گرفتن gereftæn (брать); این امر همه وقتى مىگيرد это дело ~ет все моё время in kar tæmam-e væqt-e mæra migiræd; ◇ п. внимáние توجه را جذب کردن tævædzdžoh-ra dzæzb k.; ~ться جذب شدن dzæzb š.

поглощэние جذب dzæzb; п. света جذب نور dzæzb-e nur.

поглядѣть, ~ся см. глядеть, ~ся.

погна́ть см. гнать.

погна́ться (за кем-л.) دنبال کسی dombal-e kæs-i dævidæn.
 поговáрива||ть: ~ют о том, что... شہرت دارد کہ ſohræt da-ræd ke...

поговори́ть حرف زدن hærf zædæn, صحبت کردن sohbat k.

поговóрк||а ضرب مثل mæsæl, ضرب المثل zærb-ol-mæsæl; войти в ~у войти в ~у zærb-ol-mæsæl ſodæn.

погóда هوا hæva; дурная п. هواى بد hæva-je bæd; дождливая п. هواى بارانى hæva-je barani; п. испортилась هوا منقلب شد hæva monqæleb ſod.

поголóвно عموما hæmæ; عمومى omumæn.

поголóвный عمومى omumi.

погóнщик شترچی ſotortſi (верблюдов); قاطرچی qatertſi (мулов).

погоня́ть راندن randæn.

погорéлец حریق زده hæriq zædæ.

пограниц́ник نظامى سرحدى nezami-je særhæddi, مرزدار mærz-dar.

пограниц́ный سرحدى særhæddi, حدودى hodudi.

погреб زیر زمین zir-zæmin;
 یخچال jæx-tſal (ледник); пороховой پ. باروت خانه barut-xanæ.

погребáльный: п. обряд مراسم mærasem-e kæfn-o-dæfn.
 погребáть دفن کردن dæfn k.

погребéние تدفين dæfn, تدفين tædfin (предание земле); تشيع tæſji'-e dænazæ (похороны).
 погребённый مدفون mædfun.

погрéшность سهو xæta, اشتباه sæhv; لغزش læqzeſ.

погружа́ть 1. (в воду) (در آب) غوطه دادن foru bordæn, فرو بردن qutæ dadæn, غوطه ور ساختن qutævæx saxtæn; 2. (груз) بار کردن bar k.; ~ся فرو رفتن foru ræftæn, غرق چیزی بودن qutævæx ſ.; ~ся во что-л. qutævæx bo qutævæx b.

погружённый غوطه ور qutævæx, مستغرق mostæqræq, فرو رفتن foru ræftæ; п. в размышлénия (غرق) فکر mostæqræq-e (qærq-e) fekr, در فکر فرو رفتن dæx fekr foru ræftæ.

погрузи́ть, ~ся см. погружать, ~ся.

погру́зка بارگیری bar-giri; بار کردن bar kærdæn(-e).

подарѣть *см.* дарить.

подáрок پیشکش bæxʃeʃ, ریه هدیه hædiʃæ; آورده ræh-avord, سوغات souqat (*привезённый из путешествия*); عیدی eidi (*праздничный*).

подáтель حامل hamel; *п.* этого письма حامل این کاغذ hamel-e in kaqæz.

подáть *см.* подавать.

пóдатель مالیات malijat, باج badʒ; поду́шная *п.* *ист.* مالیات سر malijat-e sær-ʃomari.

подáча دادن dadæn(-e); تسلیم tæslim; *п.* гóлоса رای دادن da-dæn-e ræ'i; *п.* про́шения تسلیم عرضحال tæslim-e ærz-e hal.

пода́ние صدقه sædæqæ.

подбáвить *см.* подбавлять.

подбавля́ть اضافه کردن ezafæ k., علاوه کردن æfzudæn, elavæ k.

подбáдривать دل دادن del dadæn, جرات دادن dʒor'æt da-dæn.

подбивáть 1. (*подстрекáть*) (به چیزی) تحریک کردن tæhrik k., تشویق کردن tæʃviq k.; 2. (*подклáдку*) آستر کردن as-tær k.

подби́рать 1. (*поднимáть*) جمع

جمع آوری کردن dʒæm' k., dzæm'-aværi k.; بر داشتن bær-daʃ-tæn; 2. (*находѣть подхóдящее*) dzæm'-o-dʒur k., انتخاب کردن dʒur k.; 3. (*завёртывáть*): *п.* لباس را بالا زدن lebas-ra bala zædæn.

подбѣть *см.* подбивать.

подбóр انتخاب entexab; естéственный *п.* *биол.* انتخاب طبیعی entexab-e tæbi'i.

подборóдок زنخدان zæpæx-dan, چانه tʃanæ; двóйной *п.* غیبغی qæbqæb.

подбрáсывать بالا انداختن ba-la ændaxtæn.

подбрóсить *см.* подбрасывать.

подвáл 1. زیر زمین zir-zæmin; 2. разг. (*в газéте*) پاورقی pa-væ-gæqi.

подвѣдомственнѣый تابع tabe'; управления -ые Комиссариáту финансов دواير تابعه كميسري مالیه dævajer-e tabe'æ-je komiseri-je malijæ.

подвезтѣ *см.* подвозить.

подвергáть (чемý-л.) در معرض dær mæ'gæz (چی-زی قرار دادن -e tʃiz-i qærar dadæn; *п.* опáсно-сти (что-л. или когó-л.) چی-زی را

یا کسی را) در معرض خطر قرار دادن dær mæ'ræz-e xətær qærar da-dæn; п. наказанию کردن modʒazat k.; -ся (чемý-л.) گرفتار gereftar-e tʃiz-i ʃ.; مورد چیزی واقع شدن mou-red-e tʃiz-i vaqe' ʃ.; مبتلا شدن mobtæla ʃ. (به)

подвѣргнуть, -ся см. подвергать, -ся.

подвѣрженный مستعد mostæ-'edd; п. болезням مستعد امراض mostæ-'edd-e æmraz.

подверну́ться 1.: у меня -лась ногá paj-æm liz xord; 2. (ponďctься) گیر آمدن gir amæ-dæn.

подвѣртывать تو گذاشتن tu gozaʃtæn (о материu); بالا زدن bala zædæn (о подóле, рукавѣ).

подвѣсить см. подвешивать.

подвеси|ой آویزان avizan, mo'ællæq; -ая желѣзная до-рóга سیم نقاله sîm-e næqqalæ.

подвести см. подводить.

подвѣшивать معلق کردن mo-'ællæq k., آویزان کردن avizan k.

пóдвиг شجاعت ʃædʒa'aet; عمل æmæl-e ʃodʒa'anæ.

подвигáть حرکت دادن hææ-kæt dadæn, کشیدن kæʃidæn; п.

вперѣд (назад) کشیدن dʒelou (æqæb) kæʃidæn.

подви|гáться 1. حرکت کردن hæækæt k., خود را کشیدن xod-ra kæʃidæn; -гáйтесь вперѣд خود را بکشید dʒelou kæʃidæn; 2. جلو رفتن dʒelou ræftæn, پیش رفتن piʃ ræftæn; дело -гáется کار پیش میرود kar piʃ miævæd.

подвижной 1. متحرك motæhærek; 2. (о человеке) چابك tʃabok.

подви́жный см. подвижной.

подви́нуть см. двигать.

подвла́стность تابعیت tabe'ijæt.

подвла́стный تابع tabe'.

подво́да گاری garí, عرابه ær-rabæ.

подводи́ть نزدیک آوردن næz-dik aværdæn; ◇ п. фунда́мент پی پایه pej-rizi k., نهادن pajæ nehaden; п. подкóп از زیر نقب زدن æz zir næqb zædæn; п. ито́г جمع زدن dʒæm' zædæn; п. брóви ابرو کشیدن æbru kæʃidæn.

подво́дн|ый تحت البحري tæht-ol-bæhri; -ая زیر آبی zir-e abi; лóдка زیر دریائی zir-e dærjai; -ые растѣния نباتات زیر آبی næ-batat-e zir-e abi.

пó-двое دو بدو do-be-do.

подвóз رساندن rəsandæn(-e).
 подвози́ть رساندن rəsandæn.
 подвѣзка بند جوراب bænd-e
 dʒurab.

подговáривать تحريك کردن
 tæhrik k.

подговори́ть см. подговаривать.

подгоня́ть 1. (погоня́ть) راندن
 randæn; 2. (торопи́ть) شتابانیدن
 şetabanidæn.

подгору́ть ته گرفتن tæh ge-
 reftæn.

подгору́ть см. подгорать.

подгору́ сرازير sərazir.

подготови́тельн||ый مقدماتى mo-
 qæddæmati; ~ые рабóты کارهای
 مقدماتى karha-je moqæddæmati.

подгото́вить, ~ся см. подгото-
 влять, ~ся.

подгото́вка تهیه tæhiǰæ.

подготовля́ть حاضر کردن ha-
 zer k., آماده کردن tæhiǰæ k.,
 فراهم کردن amadæ k., تدارك کردن
 tædarok k.; п. почву физ. زمینه را حاضر کردن
 zæminæ-ra hazer k.; ~ся را خود
 خود را حاضر کردن xod-ra hazer k.;
 تهیه شدن hazer ʃ.; ~ся к экзáмену
 tæhiǰæ ʃ.; برای امتحان خود را حاضر کردن
 bæ-raje emtehan xod-ra hazer k.

поддава́ть: п. мяч ногой بتوپ
 لگد زدن be tup lægæd zædæn;
 ~ся (чему́-л.) مستعد چیزی شدن
 mostæ'edd-e ʃiz-i ʃ.; تسليم (بچیزی)
 tæslim ʃ.; ne ~ся مقاومت
 moqavemæt k.

подда́кивать به به گفتن bæle-
 bæle goftæn.

подда́кнуть см. поддакивать.

подданн||ый تبعه tæbæ'æ (мн.
 اتباع ætba'); ира́нский п. تبعه
 tæbæ'æ-je iran; инострáнные
 ~ые اتباع خارجی ætba'-e xaredʒæ.

подданство تابعیت tæbe'ijæt;
 приня́ть п. را قبول کردن
 tæbe'ijæt-ra qæbul k.

подда́ть, ~ся см. поддавать, ~ся.

подде́лка 1. جعل dʒæ'l; п. до-
 куме́нтов جعل اسناد dʒæ'l-e æs-
 nad; 2. (подде́льная вещь) بدل
 bædæl.

подде́лывание см. подделка 1.

подде́лыватель جاعل dʒa'el;
 п. докуме́нта سندساز sæpæd-saz.

подде́лывать جعل کردن dʒæ'l
 k., ساختن saxtæn; п. подпи́сь
 امضا را جعل کردن emza-ra dʒæ'l
 k.; п. докуме́нты جعل اسناد را
 æsnad-ra dʒæ'l k. (saxtæn); п. моне́ты
 سکه قلب زدن sekkæ-je qælb zædæn.

поддѣльн||ый 1. جعلی dzæ'li, مجعلول mædz'u'l, ساختگی saxtægi, اسناد qælb; ~ые докумѣнты اسناد جعلی æsnad-e dzæ'li (sax-tægi); ~ая подпись امضای جعلی emza-je dzæ'li (saxtægi); ~ая монѣта پول قلب pul-e qælb; 2. (искусственный) بدل bædæl, بدلی bædæli; مصنوعي mæsnu'i; ~ые драгоценности جواهرات بدل dzævahe rat-e bædæl (mæsnu'i).

поддѣржива||ть 1. (отношения и т. п.) نگاهداری نگاهداری کردن negah-dari k.; его ~ет надежда امید اورا ~et nadæjda omid u-ra ne-gahdari mikonæd; 2. پشتیبانی تقویت کردن poštibani k.; п. чью-л. прѣсь-бу تقاضای کسی را تقویت کردن tæqaza-je kæs-i-ra tæqvijæt k.; ~ться 1. نگاهداری شدن negah-dari ş.; 2. تقویت شدن tæqvijæt ş.

поддѣржка نگاهداری nægah-dari; تقویت tæqvijæt, پشتیبانی poštibani.

поддрáзнивать سر بسر گذاشتن sær-be-sær gozaštæn.

подѣйствовать см. действовать.

подѣлать см. делать; ничего не п. چاره ای نیست tʃaræ-i nist.

подѣлочный: п. лес چوب ٲub-e saxteman.

подѣнно روز مزد be tour-e ruz-mozd.

подѣнн||ый روزانه ruzanæ, یومی joumi; ~ая плата روز مزد ruz-mozd; п. рабѣчий روزمزدی ruz-mozdi; مزدور mozdur.

подѣнщик см. поденный рабѣчий.

подѣржанный مستعمل mostæ'-mæl, نیم دار nım-dar; п. костіом لباس مستعمل lebas-e mostæ'æmæl.

подешевѣть ارزان شدن ærzan ş. поджáренный سرخ شده sorx şodæ, برشته bereštæ; کباب شده kæbab şodæ (на вѣртеле).

поджáривать سرخ کردن sorx k., برشته کردن bereštæ k.; کباب کردن kæbab k. (на вѣртеле).

поджáрить см. поджаривать.

поджáрый لاغر laqær.

поджáть см. поджимать.

поджелудочн||ый: ~ая железá anat. لوز المعده louz-ol-me'dæ.

поджѣчь см. поджигать.

поджигáть آتش زدن atæş zæ-dæn.

поджидáть см. ждать.

поджимáть: п. нѣги چار زانو ٲar zanu neštæn.

подзатыльник تو سري tu-særi;
дать п. تو سري زدن tu-særi
zædæp.

подзащитный юр. موكل mo-
vækkel (мн. موكلين movækkelin).

подземелье زیر زمین zir-zæ-
min, سردابه særdabæ.

подземный تحت الارضى tæht-
-ol-ærgzi, زیر زمینی zir-e zæmini;
~ые толчки حرکات تحت الارضى hærgækat-e tæht-ol-ærgzi; ~ая желёз-
ная доро́га см. метрополитен.

подборный: ~ая труба دور
بین dur-bin.

подкапывать از زیر نقب زدن æz zir næqb zædæp; ~ся (под ко-
го-л.) fig. زیر پای کسی را zir-e pa-je kæs-i-ra
dʒarub k.

подкидыш بچه سر راهی bætf-
tʃæ-je sær-e rahi.

подкладк||а آستر astær; на ~e
آستردار astær-dar.

подкладывать زیر گذاشتن zir
gozaftæn; п. بنابه گذاشتن bæmbæ gozaftæn; п. дровá (в печь) hizom ændaxtæn.

подкова نعل næ'l.

подковать см. подковыывать.

подковный: п. гвоздь میخ نعل mîx-e næ'l.

подковыывать نعل کردن næ'l k.

подкожный تحت الجلدی tæht-
-ol-dʒeldi; ~ое впрыскивание
تزریق (انژکسیون) تحت الجلدی
tæzriq-e (enʒeksjon-e) tæht-ol-
dʒeldi.

подкомиссия کمیسیون فرعی komesjun-e færg'i.

подкоп 1. воен. نقب næqb; ве-
стí п. نقب زدن næqb zædæp;
2. fig. توطئه toute'æ; вестí п. fig.
زه کسی را کشیدن zeh-e kæs-i-ra
kæʃidæp.

подкопáть см. подкапывать.

подкрадываться دزدکی نزدیک شدن dozdæki næzdik ʃ.

подкрасться см. подкрады-
ваться.

подкрепíть, ~ся см. подкреп-
лять, ~ся.

подкреплénие 1. تقویت tæqví-
jæt; 2. воен. قوای امدادی qova-
-je emdadí.

подкреплять 1. تقویت کردن tæqvíjæt k., (به) قوت دادن qov-
væt dadæn; 2. (мысль, утверждé-
ние) تأیید کردن tæ'jld k.; ~ся
ته بندی کردن tæh-bændi k. (пере-
кусíть).

подкуп رشوه tætmí'; roʃ-
væ (взя́тка).

подкупáть کردن تطمیع tætmí' k.; رشوه دادن roʃvæ dadæn (дань взятку).

подкупíть см. подкупать.

пóдле см. около.

подлежáть تابع بودن tabe' b.; مشمول قابل بودن qabel b.; п. судéбному قابل تعقيب بودن qabel-e tæ'qib b.; éтот приговóр این حكم قابل اپелляции in hoqm qabel-e estinaf pæmibaʃæd; п. призы́ву на военную слúжбу مشمول خدمت نظام mæʃmul-e xedmæt-e pe-zam b.

подлежа́щее грам. مسند اليه mosnæd(on) eleih.

подлежа́щий قابل تابع tabe'; مشمول qabel; مشمول mæʃmul.

подлéц بد ذات bæd-zat, بد جنس bæd-dzens.

подли́вать ریختن rixtæn (лить); ezafæ k. (добавля́ть); آب به شیر زدن ab be ʃir zædæn. п. вóду в молоко́

подли́вка سوس خورش xoreʃ, (фр. sauce).

подли́зываться تملق گفتن tæ-mælløq goftæn, چاپلوسی کردن tʃaplusi k.

пóдлинник اصل æsl.

пóдлинность اصلیت æslɪjæt, سندیت sæpædɪjæt.

пóдлинн||ый اصل æsl, اصلی æslɪ; п. экземпляр نسخه اصل æsl; پ. ۛые доку́менты اسناد اصلی æsnad-e æslɪ; с ۛым véрно سواد مطابق اصل æsl-sævad-motabeq-e æsl-æst.

подлíть см. подливать.

подлóг تقلب tæqælløb.

подлóжность جعلیت dzæ'liɪjæt.

подлóжный جعلی dzæ'li, ساختگی saxtægi.

пóдлость پستی pæsti, رذالت ræzalæt, بد ذاتی bæd-zati, بد جنسی bæd-dzensi.

пóдлый رذل ræzl, بد جنس bæd-dzens, فرومایه foru-majæ.

подмáзать см. подмазывать.

подмáзывать (смáзывать)

روغن زدن rouqæn zædæn.

подмастéрье شاگرد ʃagerd.

подмáчивать تر کردن tær k., خیس کردن xis k.

подменя́ть عوض کردن ævæz k.

подметáльщик جاروب کش dzarub kæʃ.

подметáть جاروب کردن dza-rub k.

подмѣтити *см.* подмечать.

подмѣтъ||а نیم تخت کفش nim-tæxt-e kæfʃ; подбѣтъ -и تخت نیم تختændæxtæn.

подмѣтывать كوك زدن kuk zædæn (*одеяло и пр.*).

подмечать مشاهده کردن mo-ʃahedæ k., ملتفت شدن moltæ-fet ʃ.

подмѣшивать مخلوط کردن mæxluʔ k., قاطی کردن qatī k. (*смѣшивать*); اضافه کردن ezafæ k. (*прибавлять*).

подмѣгивать چشمك زدن tʃæʃ-mæk zædæn.

подмигну́ть *см.* подмигивать.

подмѣга کمک komæk, مساعدت mosa'edæt.

подмока́ть تر شدن tær ʃ., خیس شدن xis ʃ.

подмо́кнуть *см.* подмокать.

подмо́стки چوب بست tʃub-bæst; театр. صحنه sæhnæ.

подмо́ченный: п. товар اجناس ædʒnas-e ab didæ.

подмочѣть *см.* подмачивать.

подмо́чка آب دیدگی ab-di-dægi.

подмы́шка زیر بغل zir-e bæqæl.

подмы́шник عرق گیر زیر بغل æraq-gir-e zir-e bæqæl.

подначальный زیر دست zir-dæst.

поднима́ть 1. بر داشتن bærdæstæn; п. платок с земли دستمال dæstmal æz zæmin bærdæstæn; 2. بلند کردن bolænd k., بالا کشیدن bala kæ-ʃidæn, بالا کردن bala k.; п. рѣку ʃera' kæ-ʃidæn; п. якорь بالا jækør bala kæ-ʃidæn; п. воротник بالا زدن jækær-ra bala zædæn; ♠ п. во-прос مسئله mæs-prós ra مطرح کردن mæstæ'ælæ-ra mætræh k.; п. цену قیمت qej-mæt-ra bala bordæn (tæræqqi da-dæn); п. производительность труда استحصالیّت کار را زیاد کردن estehsalijæt-e kar-ra zijad k.

поднима́ться 1. بالا رفتن bala ræftæn, صعود کردن so'ud k.; п. на гору از کوه بالا رفتن æz kuh bala ræftæn, بر کوه صعود کردن bærdæstæn; 2. بلند شدن bo-lænd ʃ.; ветер -ется باد بلند bād bolænd (tondtær) miʃævæd; п. из-за стола از سر æz sær-e miz bolænd ʃodæn; п. на дыбы

سەر دوو سم بلند شدن sær-e do som
bolænd f.; 3. (восста́вать) شورش
juref k., یاغی شدن jaqi f.;
4. (повышáться) ترقی کردن tæ-
ræqqi k., بالا رفتن bala ræftæn;
5. (о́ месте) ور آمدن vær-
amædæn.

подно́жие پایه pajæ, دامنه da-
mænæ; п. горы کوه damæ-
næ-je kuh.

подно́жка رکاب rekab; п. эки-
па́жа درشکه rekab-e do-
roʃkæ.

подно́с سینی sini, مجمعه mædz-
mæ'æ, مجموعه mædzmu'æ.

подно́сить 1. رساندن ræsan-
dæn, آوردن aværdæn; 2. (подá-
рок) تقدیم کردن tæqdim k.

подно́шение پیشکش piʃkæʃ.

подня́ться см. подниматься.

подобáть شایسته بودن ʃajestæ
b., سزاوار بودن sæzavar b.,
مناسب بودن monaseb b.

подобáющий شایسته ʃajestæ,
سزاوار sæzavar, مناسب monaseb.

по́добие تشابه ʃæbahæt, تشابه
tæʃaboh (тжс. мат.).

по́добно مثل mesl(-e), مانند ma-
nænd(-e); п. то́му, как... مثل اینکه
mesl-e in ke; п. вам شما mesl-
e ʃoma, مانند شما manænd-e ʃoma.

подобн||ый شبیه ʃæbih, مشابه
moʃabeh, متشابه motæʃabeh, مانند
manænd; п. треуго́льник مثلث
mosællæs-e motæʃabeh; ésta
ста́туя не имéет себе -ой این
نظیر ندارد in modzæs-
sæmæ næzir nædaræd; ничегó -ого
هیچ همچو چیزی نیست razg.
hitʃ hæmtʃo ʃiz-i nist, اِدا æbæ-
dæn; и то́му -ое و غیره væ qej-
roh.

подобостра́стие تملق tæmælløq
(лесть); فروتنی forutæni (уни́жен-
ность).

подобостра́стный متملق mo-
tæmælleq; فروتن forutæn.

подогна́ть см. подгонять.

подогрева́ть گرم کردن gæm
kærdæn.

подогрётъ см. подогревать.

пододвига́ть جلو کشیدن dze-
lou kæʃidæn.

пододви́нуть см. пододвигать.

положд||áть см. ждать; -íte
يك كمى (قدري) صبر كنيد nemógo
jæk kæm-i (qædr-i) sæbr konid;
منتظر او باشيم mæn-
tæzer-e u baʃim.

подозрева́емый مظنون mæznun.

подозрева́ть 1. (кого́-л. в чём-л.)

(كسى را بچيزى) مظنون داشتن

mæznun daftæn; (نسبت بکسی) بد گمان zænin b., بد ظنین بودن bæd-goman b.; سوء ظن su'-e zænn daftæn.

подозрѣние سوء ظن zænn; (дурное) su'-e zænn (возбудить п. مورد سوء ظن شدن moured-e su'-e zænn f.; иметь п. см. подозревать.

подозрительность 1. (состояние человека) بد گمانی bæd-gomanî; 2. (вид вызывающий подозрѣние) مظنونیت mæznunijæt.

подозрительный 1. (имеющий подозрѣние) بد گمان zænin, بد ظنین bæd-goman; 2. (внушающий подозрѣние) مشکوک mæznun; مظنون mæfkuk.

подойти см. подходить.

подол دامن damæn.

подбѣнки 1. ته نشین dord, باقی مانده bæqî mandæ; 2. (общества) مردمان پست mærdoman-e pæst.

подорвать см. подрывать II.

подорожать см. дорожать.

подоспевать سر رسیدن sær ræsidæn, بموقع رسیدن be mouqe' ræsidæn.

подоспѣть см. подоспевать.

подотчѣтный (физ.) تحت الحسابه tæht-ol-mohasebæ.

подбѣхнуть см. подыхать.

подобѣдный: п. مالیات مالijat bæf ajedat.

подбѣша 1. (ноги) کف پا kæf-e pa; 2. (ботинка) تخت کفش tæxt-e kæf; 3. (горы) دامنه کوه damæpæ-je kuh.

подпѣлок سوهان souhan.

подписаніе امضا emza; п. договора قرار داد emza-je qægar-dad.

подписанный امضا شده emza şodæ; быть ~ым امضا شدن emza şodæn.

подписать, ~ся см. подписывать, ~ся.

подпискa 1. (на что-л.) اشتراك efterak, آبونمان abuneman; п. на газету اشتراك به روز نامه efterak be ruz-namæ; 2. (письменное обязательство) تعهد کتبی tæ'-æhhod-e kætbi.

подписн||бѣ: وجـه -آя ценā vædzh-e efterak.

подписчик مشترك moştærek, (фр. abonné).

подписывать 1. امضا کردن emza k.; 2. (жертвовать) اهدا ehda k.; ~ся 1. امضا کردن emza k.; 2. مشترك شدن moştærek f., آبونه شدن abunæ f. (на газету, журнал).

подпись امضا emza; за ego
-ю او با emza-je u.

подпольный سری serri, مخفی
mæxʃi (нелегальный); -ая органи-
зация تشکیلات سری tæʃkilat-e
serri.

подборка тех. شمعه ʃæm', شمعه
ʃæm'æk, پایه pajæ.

подпочвенный زیر زمینی zir-e
zæmini; -ые воды آبهای زیر
abha-e zir-e zæmini.

подпоясаться см. подпоясы-
ваться.

подпоясываться کمر بستن kæ-
mæɾ bæstæn.

подпрыга تنگ tæng.

подпрыгивать بالا جستن bala
dzæstæn, پریدن pæridæn.

подпрыгнуть см. подпрыгивать.

подражание تقلید tæqlid; تأسی
tæ'æssi (сле́дование).

подражать تقلید کردن tæqlid
k.; تأسی کردن tæ'æssi k. (сле́до-
вать).

подразделение تقسیم جز' tæq-
sim-e dzoz', تقسیم tæqsim; с -м
по страна́м با تقسیم بممالک ba
tæqsim be mæmalek.

подразделять تقسیم بجز' کردن
tæqsim be dzoz' k.; -ся شدن
تقسیم شدن tæqsim ʃ.

подрастать بزرگ شدن bazorg
ʃ., رشد کردن toʃd k.

подрасти см. подрастать.

подрёберный анат. تحت ضلعی
tæht-e zel'i.

подрезать см. подрезать.

подрезать کوتاه کردن kutah
k.; قیچی کردن qejʃi k. (ножни-
цами); پ. ветви شاخه زدن ʃaxæ
zædæn.

подробно بتفصیل be tæfsil,
بطور مفصل mofæssælæn, مفصلا
be tour-e mofæssæl, مشروحا mæʃ-
ruhæn.

подробность بتفصیل tæfsil; -и
جزئیات tæfsilat, جزئیات dzoz'ijat.

подробный مفصل mofæssæl,
مشروح mæʃruh.

подрубать 1. (рубить) قطع
qæt' k.; 2. (материю) لبه تو
لب دوزی læbæ tu gozaʃtæn, گذاشتن
læb-duzi k.

подрубить см. подрубать.

подруга دوست dust.

подружиться (с кем-л.) (با کسی)
dusti pejda k. دوستی پیدا کردن

подрыв взг. لطمه lotmæ; п.
авторитета به اعتبار lotmæ
be e'tebar.

подрывать I. (взрывать) منفجر
monfædʒer k. کردن

подрыва́ть II. 1. از زیر نقب æz zir næqb k., 2. (здоровье, доверие) صدمه زدن sædæmæ zædæn, (به) لطمه زدن lotmæ zædæn.

подры́ть см. подрывать I и II 1.

подря́д I. مقاطعه moqate'æ; взять п. گرفتن moqate'æ gereftæn; сдать п. на что-л. چیزی را tfiz-i-ra be moqate'æ dadæn.

подря́д II. (наре́чие) پشت سر pošt-e sær-e hæm (одн за дру-гйм).

подрядн|ый: -ая рабо́та مقاطعه moqate'æ kari.

подрядчик مقاطعهچی moqate'-ætfi, مقاطعه کار moqate'ækar.

подсвѣ́чник شمعدان şæm'dan.

подска́зать см. подсказывать.

подска́зывать 1. (кому-л.) (بکسی) رساندن gæsandæn; 2. (вну́шать) تلقین کردن tælqin k.

подска́кивать см. подпрыги-вать.

подсла́стить см. подслащать.

подсла́щать شیرین کردن şi-rin k.

подслу́шать см. подслушивать.

подслу́шивать استراق سمع esteraq-e sæm' k., دزدکی

dozdæki guş dadæn, گوش ایستادن guş istadæn.

подсобля́ть см. помогать.

подсо́бн|ый فرعی fæ'r'i; п. про-дукт محصول فرعی mæhsul-e fæ'r'i; -ое предприятие موسسه mo'æssæse-je fæ'r'i.

подсо́вывать جا زدن dʒa zædæn (него́дный товар и пр.).

подсо́лнечник бот. گل آفتاب gol-e aftab-gærdan.

подсо́лнечн|ый: -ое ма́сло روغن تخم آفتاب گردان rouqæn-e toxm-e aftab-gærdan.

подсо́лнух 1. (расте́ние) см. подсолнечник; 2. (се́мечки) تخمه toxmæ-je aftab-gærdan, انچوچك æntʃutʃæk.

подста́вка پایه pajæ, زیر zir; п. для ног زیر پائی zir-e paí.

подста́вн|ой کاذب kazeb (о́лцах); п. свиде́тель شاهد کاذب şahed-e kazeb.

подстака́нник زیر استکانی zir-e estekani.

подста́новка мат. تبدیل tæb-dil.

подстерега́ть مترصد بودن mo-tæræssed b.; کمین کردن kæmin k., در کمین نشستن dær kæmin neʃæ-stæn (сиде́ть в заса́де).

подстерѣчь *см.* подстерегать.

подстрекáтель تحريك كنده tæhrik kopændæ, mohærrek.

подстрекáтельствo تحريك tæhrik; по егó -y بتحريك be tæhrik-e u.

подстрекáть (к чему-л.) (به) تحريك tæhrik k.

подстрелить كشتن koštæn (убить); زخمى zæxmi k. (ранить).

подстригáть: п. вóлосы مو کوتاه mu kutah k.; п. деревьa ترش traxæ zædæn, تراش tæraʃ k.

подстричь *см.* подстригать.

подстрóчн||ый تحت اللفظى tæht-ol-læfzi; п. перевод ترجمه تحت tærdzomæ-je tæht-ol-læfzi; -oe примечáние حاشيه hæʃijæ (мн. حواشى hævaʃi).

подступáть نزدیک شدن (به) næzdik ʃ.; نزدیک آمدن næzdik amædæn.

подсудímый متهم mottæhæm.

подсýнуть *см.* подсовывать.

подсчёт شمار ʃomar, شمارش ʃomareʃ, حساب hesab; آورد bærg-aværd; п. голосóv استخراج ára. estexradz-e ara.

подсчítывать شمردن ʃomog-

dæn, حساب کردن hesab k., آورد کردن hærg-aværd k.

подтáлкивать هل دادن hol da-dæn, زور دادن zur dadæn.

подтверждáть تأييد کردن tæ'-jid k., تأكيد کردن tæ'kid k., تأييد -ся tæsdig k.; تأكيد شدن tæ'jid ʃ., تصديق شدن tæsdig ʃ.

подтверждéние تأييد tæ'jid, تأكيد tæ'kid, تصديق tæsdig; в п. вáшего письма эпист. در تأييد (تأكيد) dær tæ'jid-e (tæ'kid-e) moraselæ-je ʃoma.

подтерѣть *см.* подтирать.

подтирáть خشك کردن xoʃk k.

подтолкну́ть *см.* подталкивать.

подтру́нивать طعنه زدن tæ'næ zædæn.

подтрунítъ *см.* подтрунивать.

подтя́гивать 1. كشیدن kæʃi-dæn (натя́гивать); تنگ کردن tæng k. (затя́гивать); 2. (подпéвaть) دم گرفتن dæm gereftæn; 3. φиз. محكم کردن moh-kæm k. (укреплáть).

подтя́жки بند شلوار bænd-e ʃælvar.

подтяну́ть *см.* подтягивать.

подýма||ть *см.* думать; п. про себя در پيش خود فكر کردن

dær piʃ-e xod fekr k.; бою́сь, как-бы они чегó не ~ли میت‌رسم اسباب mitærsæm æsbab-e xijal-e anha beʃævæd.

подурне́ть زشت شدن zešt ʃ.

поду́шечка بالشك bæleʃæk; п. для була́вок سنجاق گیر sændʒa-q-gir.

поду́шка بالش baleʃ; پشتی роʃ-ti (четырёхуго́льная для тахты́); زیر گوشى mottæka (ва́лик); زیر گوشى naz-baleʃ (ду́мка).

поду́шный: п. مالیات سر مالijat-e sær-ʃomari.

подхали́м متعلق motæmælleq, چاپلوس tʃaplus.

подхали́мничать تعلق گفتن tæ-mæллоq goftæn, چاپلوسی کردن tʃaplusi k.

подхали́мство تعلق tæmæ-lloq, چاپلوسی tʃaplusi.

подхо́д 1. طریق tæriq, طریقہ tæriqæ (пу́ть, спо́соб); اسلوب os-lub (ме́тод); 2. نقطه نظر poqtæ-je næzæɾ (то́чка зре́ния); نظریه næ-zærijæ (взгля́д).

подхо́д||и́ть 1. (приближа́ться) نزدیک شدن ræsidæn, رسیدن næzdik ʃ, نزدیک آمدن amædæn; лес ~ит к са́мой дере́вне dzængæl

ta xod-e deh miræsaed; 2. (соот-вѣтствовать) خوردن xordæn, جور dʒur amædæn; ключ не ~ит к замкú نمیخورد kælid be qofl næmixoræd; э́ти два цвѣта не ~ят друг к дру́гу این دو رنگ in do ræng ba-hæm dʒur næmlajænd; 3. (о лю́дях)

monaseb b.; он не ~ит для э́той рабо́ты او برای این کار مناسب نیست in kar monaseb nist; 4. (под что-л.)

obur k. (از زیر چیزی) عبور کردن. подходящий مناسب monaseb, motæna-seb, متناسب motæna-seb, در خور dær-xor, سزاوار sæzavar.

подча́с بعضى اوقات bæ'zi ouqat, گاهی gah-i.

подчѣлюстный анат. تحت التکى tæht-ol-fækki.

(در زیر) (что-л.) подчѣркивать хәтт кәҗидән; خط کشیدن xætt kæʃidæn; خاطر نشان کردن xater-ne-ʃan k.

подчи́нени||е 1. (дѣйстви́е) تابع tabe' næmudæn(-e); 2. (со-сто́яние) مرئوسیت tæbæ'ijæt, زیر دستی zir-dæsti; mæɾ'usijæt, اطاعت eta'æt (нову-новѣние) enqijad, انقياد.

подчи́нённость см. подчинение.

подчинённый *تابع* *tabe'*, *مرئوس* *mæ'us*, *مطيع* *zîr-dæst*; *مطيع* *moti'* (*пови́нующийся*); *грамм.* *تبعی* *tæbæ'i*.

подчинить *см.* подчинять.

подчинять *مطيع کردن* *moti' k.*, *رام کردن* *tabe' k.*; *تابع کردن* *gam k.* (*чѹвства, страсти*); *~ся* *تابع چیزی بودن* *1. (чемѹ-л.)* *tabe'-e tʃizi b.*; *~ся зако́нам* *تابع قوانین بودن* *tabe'-e qævanin b.*; *مطيع کسی بودن* *2. (комѹ-л.)* *moti'-e kæs-i b.*, *تسلیم کسی* *مطيع* *tæslim-e kæs-i b.*; *بودن* *moti' f.*

подчѣстка *قلم تراشیدگی* *qæ-læm-tæraʃidægi*.

подчищать *تراشیدن* *tæraʃidæn*; *حک کردن* *hækk k.* (*напи́санное на бума́ге*); *~ся* *تراشیده شدن* *tæ-raʃidæ f.*

подше́фный *در تحت سر پرستی* *dær tæht-e sær-pæræsti*.

подшива́ть *1. (материю)* *لبه* *læbæ-duzi k.*; *2. (бу-ма́ги к де́лу)* *در دوسیه گذاشتن* *dær dosjæ gozaʃtæn*.

подшѣпник *тех.* *یاتاقان* *jata-qan*; *шари́ковый п.* *یاتاقان گلوله* *jataqan-e golulæ*.

подшѣть *см.* подшивать.

подъѣзд *درب ورود* *dærb-e vorud*.

подъѣзжа́ть *نزدیک شدن* *pæz-dik f.*, *رسیدن* *ræsidæn*.

подъѣм *1. (мѣстности)* *سر* *sær-balai*; *2. (подня́тие, во-схожде́ние)* *صعود* *so'ud*; *п.* *аэро-плана* *بلند شدن* *bolænd fodaen-e tejjaræ*; *п.* *водѣ* *آمدن* *abala amædæn-e ab*; *3. п.* *ноги* *پشت پا* *sinæ-je pa*, *قوس* *qous-e poʃt-e pa*; *4. физ.* (*вооду-шевле́ние*) *حرارت* *qejræt*, *هـارارت* *ha-garæt*; *5. (промышле́нности и т. п.)* *پیشرفت* *piʃ-ræft*, *تەرقي* *tæræqqi*.

подъѣмн||ый: *п.* *кран* *тех.* *جر* *džærr-e sæqil*; *п.* *мост* *پل* *pol-e zændziri*; *~ая* *ма-шина* *اسانسور* (*фр.* *ascenseur*); *~ые де́ньги* *مخارج راه* *mæxaredz-e rah*, *خرج سفر* *xærdz-e sæfær*.

подъязы́чный *انات.* *زیر زبانی* *zir-zæbani*.

подыска́ть *پیدا کردن* *pejda k.*; *انتخاب کردن* *entexab k.* (*вы-брать*).

подыто́живание *جمع بندی* *džæm'-bændi*.

подыто́живать *جمع زدن* *džæm' zædæn*.

подыха́ть *سقط شدن* *sæqæt f.*

поеди́нок جنگ تن بتن dzæng-
-e tæp-be-tæn, (фр. duel).

побе́зд قطار راه آهن qetar-e
raḥ-e aḥæn, قطار qetar, ترن tren
(фр. train); пассажирский п. قطار
مسافری qetar-e mosafəri; товар-
ный п. قطار باری qetar-e bari.

пое́здка 1. مسافرت sæfæṛ, مسافرت
mosafæṛæt (путешествие); морская
п. سفر دریا sæfæṛ-e dæṛja; 2. (рейс)
کورس kurs.

по́ехать عازم رفتن ræftæn, عازم
عازم azem ʃ.; п. в Евро́пу عازم
ازم اروپا azem-e oṛupa ʃ.

пожа́ловать I. (кому́-л. что-л.)
уст. چیزی را بکسی اعطا کردن
e'ta k.

пожа́ловать II. تشریف آوردن
tæʃrif aværdæn, سرافراز فرمودن
sær-æfraz færmudæn; добро́ п.
خوش آمدید xoʃ amædid.

пожа́ловаться см. жаловаться.

пожа́луй ممکن شاید ʃajæd, ممکن
است momken-æst.

пожа́луйста! بفرمائید befær-
majid.

пожа́р حریق hæriq.

пожа́рник آتش نشان atæʃ-neʃan.

пожа́рн[ый]: -ая машина ماشین
ماشین (آتش نشانی) maʃin-e
etfaijæ (atæʃ-neʃani); -ая команда

مأمورین اطفاّیه mæ'murin-e
etfaijæ; دسته آتش نشانی dəstæ-
-je atæʃ-neʃani.

пожа́тие: п. руки см. рукопо-
жатие.

пожа́ть см. пожимать.

поже́лание آرزو arezu.

поже́лать см. желать.

поже́лт[е]лый زرد zærd.

поже́лт[е]ть زرد شدن zærd ʃ.

поже́ртвование 1. (де́йстви́е)
اعطا e'ta, اهدا ehda; 2. (дар) هدیه
hædijæ, اعانه e'anæ.

поже́ртвовать см. жертвовать.

пожи́ва[ть]: как вы ~ете? احوال
شما چطور است æhval-e ʃoma tʃe-
tour-æst.

пожи́виться (از) منفعت بردن
mænfæ'æt bordæn.

пожи́зненн[ый] مادام العمر ma-
dam-ol-omr, مادام الحیات madam-
-ol-hæjat; ~ое тюре́мное заключе-
ние حبس ابد hæbs-e æbæd.

пожи́лой مسن mosen, سالخورده
salxordæ.

пожи́мать فشار دادن feʃar da-
dæn; п. кому́-л. ру́ку دست کسی
را فشار دادن dəst-e kæs-i-ra fe-
ʃar dadæn; п. плеча́ми هارا
بلا انداختن ʃanæha-ra bala æn-
daxtæn.

пожѣтки اشیا *æsbab*, *æfja*.

пóза وضع *væz'*, *roz*.

позабыть فراموش کردن *færa-tuſ k*.

позавчера پریروز *rægiruz*; п. вечером پریشب *ræriſæb*.

позади در عقب *dær æqæb*, عقب *æqæb*, از عقب *æz æqæb*.

позапрошлый: п. год پیرار سال *pirarsal*.

позвѣть 1. صدا کردن *sæda k*; п. извощика در شکہ را صدا کردن *doroſkæ-ra sæda k*; 2. (пригласить) دعوت کردن *dæ'væt k*.

позволѣни||е اجازه *edzazæ*; дать п. اجازه دادن *edzazæ dadæn*; получить п. اجازه گرفتن *edzazæ gereftæn*; просить ~я اجازه ~я *edzazæ xæstæn*; без ~яخواستن *edzazæ bedun-e edzazæ*; с вѣшего ~я شما با اجازه *ba edzazæ-je ſoma*.

позволительный جایز *dzajez*; مجاز *modzaz*.

позвóлить اجازه دادن *edzazæ dadæn*.

позволять см. позволить.

позвонѣть زنگ زدن *zæng zædæn*; п. по телефону تلفون کردن *telefon k*.

позвонóк анат. فقره *fæqærae* (мн. فقرات *fæqærat*), مهره *mohrae*.

позвóночник ستون فقرات *so-tun-e fæqærat*.

позвонóчн||ый فقاری *fæqari*, فقراتی *fæqærat*; ~ые живóтныє حیوانات ذی فقار *hejvanat-e zi-fæqar*.

пóздний دیر *dir*; دیر رس *dir-ræz* (о плодах).

пóздно دیر *dir*; тепѣрь п.! دیر *dir ſod*; п. ложѣться دیر خوابیدن *dir xabidæn*.

поздорóваться см. здороваться. поздравительн||ый تبریکی *tæb-riki*, آميز *tæhniſæt-amiz*; ~ая телеграмма تلگراف تبریک *telegraf-e tæbrik*.

поздрáвить см. поздравлять.

поздравлѣние تبریک *tæbrik*; п. с приѣздом ورود تبریک *tæbrik-e vorud*.

поздравлять تبریک گفتن *tæb-rik goftæn*; п. когó-л. с приѣздом ورود (مقدم) کسی را تبریک گفتن *vorud-e (mæqdæm-e) kæs-i-ra tæb-rik goftæn*.

позеленѣть سبز شدن *sæbz ſ*.

поземѣльный ارضی *ærzi*; п. налог مالیات ارضی *malijat-e ærzi*.

позитѣв *φот.* عکس مثبت æks-
-e mosbæt, پوزتيف (*φр.* positif).

позиціонный موضعی mouze'i.

позіци||я موقعیت mouqe'ijæt,
воен. مواضع mouze' (*мн.* مواضع
mævaze'); сохранять свой ~и *воен.*

مواضع خود را محفوظ داشتن
vaze'-e xod-ra mæhfuz daftæn; выр-
вать ~ю из рук кого-л. *φиз.* موقعیت
مرا از دست کسی سلب کردن
qe'ijæt-ra æz dæst-e kæs-i sælb k.

познавать درك کردن dærk k.,
شناختن şenaxtæn.

познакомить *с.м.* знакомить; ~ся
(с кем-л.) آشنا شدن (با کسی)
aşena ş.

позна́ние ادراك edrak; قوه
qovvæ-je modrekæ.

позна́ть *с.м.* познавать.

позолота تذهيب tæzhib, مطلا
motælla-kari.

позолотить تذهيب کردن tæz-
hib k., مطلا کردن motælla k.

позолоченный مذهب mozæh-
hæb, مطلا motælla.

позор رسوائی eftezah, *розвай*,
rozvai, ننگ næng, بد نامی bæd-
-nami.

позорить مفتضح کردن moftæ-
zæh k., رسوا کردن rosva k.,
ننگین کردن nængin k.

позорный افتضاح eftezah-
-avær, ننگین nængin.

позумѣнт یراق jæraq.

пѳимка دستگیری dæst-giri.

пѳиски جستجو dzostodzu, تفحص
tæfæhhos.

пойстине حقیقتا hæqiqætæn,
راستی راستی dær vaqe', واقع
rasti.

пойть آب دادن ab dadæn,
خوراندن xorandæn.

поймать گرفتن gereftæn, گرفتار
gereftar k., دستگیر کردن
dæst-gir k.; п. на месте преступ-
лѣния در عین عمل دستگیر کردن
dær ejn-e æmæl dæst-gir k.; п. вѳ-
ра دزد را دستگیر کردن dozd-ra
dæst-gir k.

пойти 1. *с.м.* итти; 2. گرفتن gereft-
tæn; егѳ книга не пошла او کتاب
ketab-e u nægereft; емѳ
пошёл двадцатый год او پا تو
bist go-zaft.

пока 1. (*до тех пор, пока*) تا
ta, تا وقتی که ta in ke, تا اینجا هستم
væqt-i ke; п. я здесь تا اینجا هستم
ta indza hæstæm; п. эта работа не
будет закончена این کار تمام نشود
tæmam næfævæd; 2. (*сейчас, ме-
нѳрь*) فعلا ædzaletæn, فعلا fe'-

læn; п. не б́удем об́ этом гово-
р́ить عَجَالَتَا (فَعْلَا) در این خصوص
ædʒalætæn (fe'læn) dær
in xosus hærf pæzænim; п. оста-
ва́йтесь здесь عَجَالَتَا اینجا بمانید
ædʒalætæn indʒa bemanid.

пока́з تظاهر tæzahor; выс-
тавля́ть на п. وا نمود کردن va-
pæmud k.; ظاهر سازی کردن za-
her-sazi k.

показа́ние юр. شهادت ʃæha-
dæt; ло́жное п. شهادت کذب ʃæ-
hadæt-e kezɓ; дава́ть п. شهادت
ʃæhadæt dadæn.

показа́тель 1. علامت ælamæt,
نشانه neʃanæ; 2. мат. نماینده pæ-
majændæ.

показа́тельн|ый نمونه ای pæ-
munæi; -ое хозяйство زراعت
zera'æt-e pæmunæi; -ая
шко́ла مدرسه نمونه ای mædræ-
sæ-je pæmunæi.

показа́ть см. показывать.

показа́ться см. показываться.

пока́зывать 1. نشان دادن ne-
ʃan dadæn; ابراز کردن ebraz k.
(проявля́ть); 2. юр. (сви́детель-
ствова́вать) شهادت دادن ʃæhadæt
dadæn; ло́жно п. شهادت کذب ʃæhadæt-e kezɓ dadæn;
3. (в тамо́женной деклара́ции и

т. д.) قلمداد کردن qælæm-dad k.
пока́зываться 1. بنظر آمدن be
pæzær amædæn; بنظر رسیدن be
pæzær ræsidæn; 2. (появля́ться)
نمایان پدید آمدن pædid amædæn,
شدن pæmajæn ʃ.

пока́мест разг. см. пока.

покара́ть см. карать.

пока́тость سرآزیری særaziri,
نشیب neʃib.

пока́тый سرآزیر særazir, نشیبدار
neʃib-dar.

покая́ние توبه toubæ; پشیمانی
pæʃimaní (раска́яние); اقرار eqrar
(призна́ние).

пока́яться توبه کردن toubæ k.;
پشیمان شدن pæʃiman ʃ. (раска́-
яться); اقرار کردن eqrar k.
(призна́ться).

покви́таться برابر شدن bæga-
bær ʃ.

покида́ть ترك کردن tærk k.,
ترك خانه ول کردن vel k.; п. дом
ترك خانه tærk-e xanæ k.

поки́нутый متروک mætruk.

поки́нуть см. покидать.

покла́жа بار bar.

покло́н سلام sælam (тж. при-
ве́т); تعظیم tæ'zim (н́зкий); пере-
да́ть п. سلام رساندن sælam ræ-
sandæn.

поклонѣться 1. (привѣтствовать) سلام کردن sælām k.; 2. (передать привѣт) سلام رساندن sælām rəsandæn.

поклонѣться پرستیدن pæstidæn (талáнту и пр.).

покобѣ 1. استراحت rahæti, استراحت esterahæt, آسایش asaješ; оставлять в -е (кого-л.) (кسی را) راحت rahæt gozaštæn, گذاشتن دست از rahæt gozaštæn, دست بر داشتن -e kæs-i bær-daštæn; удаляться на п. دست از کار کشیدن dæst æz kar kæšidæn; 2.: приёмный п. مطب mætæbb.

покобѣник مرده mordæ; جنازه džəpazæ (мѣло).

покобѣно به-راحتи be rahæti, راحت rahæt.

покобѣнѣ 1. (удобный) راحت rahæt, با راحت ba-rahæt; п. экипаж راحت dorokæ-je rahæt; -ой нѣчи! شب شما بخیر šəb-e šoma be xejr; 2. (умѣршии) مرحوم mærhūm.

поколебѣть متزلزل کردن motæzæzel k.; -ся متزلزل شدن motæzæzel š.

поколѣниѣ نسل næsl, پشت рофт; будущее п. نسل آتیہ næsl-e atijæ; из -я в п. پشت اندر (به).

پشت рофт ændær (be) рофт, نسل næslæn bæ'd-e næsl.

поколотѣть كتك kotæk zædæn.

покобѣчить (с чем-л.) (پیچیزی) xatemæ dadæn; п. с собѣи خود کشی کردن xod-košt k., انتحار کردن entehar k.

покорѣние تسخير tæsxir, استيلا estila, فتح fæth (завоевѣние); مطيع moti' kærdæn(-e) (подчинѣние).

покорѣтель فاتح fateh.

покорѣть см. покорѣть.

покобѣность اطاعت eta'aet, انقياد enqijad, تسليم tæslim.

покобѣный مطيع moti', فرمان fərman-bær-dar.

покорѣть تسخير کردن tæsxir k.,

فتح کردن estila k.; مطيع کردن fæth k. (завоевѣть); تسليم -ся moti' k. (подчинѣть);

مطيع شدن tæslim š., مطيع شدن moti' š.

покобѣ چیدن علف tšidæn-e ælæf.

покрѣжа سرقت dozd, دزدی serqæt.

покрѣсить رنگ کردن ræng k.

покрѣснѣть سرخ شدن sorx š.,

قرمز شدن qermez š.

покрѣв 1. پوشش rušəš (тж. анат.); 2. (защѣта) پناه pənah.

покровитель سر پرست sær-
-pæræst, حامی hamī (защитник);
поощритель moʃævveq (поощритель).

покровительственный: -ая си-
стема эк. حمایت از صنایع داخلی
hemajæt æz sænaʃe'-e daxeli; п.
тариф تعرفه صیانتی tæ'refæ-je sija-
næti.

покровительство سر پرستی
sær-pæræsti, حمایت hemajæt, دفاع
defa' (защита); محافظت mohafe-
zæt (охрана); быть под -м кого-л.
در تحت حمایت کسی بودن
tæht-e hemajæt-e kæs-i b.; под -м...
در تحت سرپرستی
dær tæht-e sær-
-pæræsti(-je).

покровительствовать حمایت
سرپرستی کردن hemajæt k.,
سرپرستی کردن sær-pæræsti k.;
تشویق کردن tæʃ-
viq k. (поощрять); п. искусству
صنعت را تشویق کردن
sæn'æt-ra
tæʃviq k.

покрóй (платья) برش boreʃ,
دوخت duxt; مد (фр. mode).

покрывáть 1. پوشیدن ruʃidæn,
پوشانیدن ruʃanidæn; п. ковром
فرش کردن fæʃ k.; п. убытки
خسارات را تلافی (جبران) کردن
xæsarat-ra tælafi (dʒobran) k.; п.
расходы را پرداخت
مخارج را پرداخت (تأدیه) mæxaredʒ-ra pær-

daxt (tæ'dijæ) k.; 2. (расстояние)
طی کردن tej k.

покрытие 1. پوشش ruʃeʃ;
2. (расходов, долга) پرداخت pær-
daxt, تأدیه tæ'dijæ.

покрыт||ый (با, از) پوشیده ruʃi-
dæ; -ая снегом горá کوه پوشیده
kuh-e ruʃidæ æz bærf.

покрыть см. покрывать.

покрышка پوشش ruʃeʃ, سر
پوش sær-puʃ; ◇ автомобильная п.
لاستیک (رزین) روئی lastik-e (re-
zin-e) rui.

покупáтель خریدار xæridar,
مشتري moʃtæri.

покупáтельн||ый: -ая способ-
ность قوة خرید qovvæ-je xærid.

покупáть خریدن xæridæn,
خریداری کردن xæridari k.,
اِبتیاع ebtija' k.; п. за наличный
расчёт نقد خریدن næqd xæridæn;
п. в кредит نسبه خریدن nezjæ
xæridæn.

покупк||а خرید xærid, خریداری
xæridari; делать -и خرید کردن
xærid k.

покупн||ой اِبتیاعی ebtija'i; -ая
ценá قیمت خرید qeimæt-e xærid.

поку́шать خوردن xordæn
(по́есть); میل کردن mejl k. (omvè-
dæt).

покушáться (на жизнь и пр.)
سو قصد کردن su'-e qæsd k.;
سو نیت کردن su'-e nijæt k.

покушéние (نسبت به)
سو قصد su'-e qæsd; п. на жизнь جان قصد
qæsd-e dʒan; п. на убийство قصد
در قتل qæsd dær qætl.

пол I. کف اطاق kæf-e otaq; де-
ревянный п. کف چوبی kæf-e tʃubi;
настилáть п. چوب فرش کردن
tʃub-færʃ k.

пол II. جنس dʒens; мужской п.
جنس ذکور dʒens-e zokur; жéнский
п. جنس اناث dʒens-e ænas.

пол... III. (половина) نیم nim,
نصف nesf; ~кило نیم کیلو nim-ki-
lu; ~комнаты نصف اطاق nesf-e
otaq.

полá даמן damæn; п. плáтья
دامن لباس damæn-e lebas.

полагáть 1. (думать) خیال
خیال کردن xijal k., تصور کردن
tæ-sævvor k., گمان کردن goman k.;
я ~аю что он завтра уедет
گمان میکنم (خیال میکنم) که او فردا برود
goman mikonæm (xijal mikonæm) ke
u færda berævæd; 2. (считать)
پنداشتن danestæn, دانستن
danestæn; п. когó-л. умершим کسی را
مردہ دانستن kæs-i-ra mordæ da-
nestæn; 3. (предполагáть) فرض

کردن færz k.; полóжим, что это
так فرض کنیم که اینطور باشد
færz konim ke in-tour baʃæd.

полагáться 1. (доверять) اعتماد
کردن e'temad k.; 2. безл.: не
~ается معمول نیست mæ'mul nist,
قدغن mærsu mærsu nist.; 3. (причитáться кому-л.) طلب
کسی بود tælæb-e kæs-i b.

полáдить 1. (с кем-л.) (با کسی)
سازش کردن sazeʃ saxtæn, ساختن
k.; 2. (прити́ к соглашéнию)
کنار آمدن kænar amædæn.

полгóда نیمه سال nimæ-je sal.
пóлдень ظهر zohr; до ~удня
پیش (قبل) از ظهر piʃ (qæbl) æz
zohr; пóсле ~удня بعد از ظهر bæ'd æz zohr.

пóле 1. صحرا sæhra, دشت dæʃt;
مزرعه mæzræ'æ (засéянное);
2. (кн́узи) حاشیه hæʃijæ (мн. حواشی hævaʃi); 3. میدان mejdan; магнит-
ное п. физ. میدان مقناطیسی mej-
dan-e mæqnatisi; п. б́итвы میدان
میدان جنگ mejdan-e dʒæng; футбóльное
پ. میدان فوتبال mejdan-e futbol;
4. (шля́пы) لبه læbæ.

полевóй صحرائی sæhrai, دشتی
دشتی dæʃti; زراعتی zera'aeti (сéльско-
хозяйственный); ~ая артиллéрия

воен. توپخانه صحرائی tur-xanæ-je
sæhrai; п. бинóкль دوربین صحرائی
dur-bin-e sæhrai; ~ое орудíе воен.
توپ صحرائی tur-e sæhrai; ~ая
мышь зоол. موش دشتى muş-e
dæşti; ~ые рабóты کارهای زراعتى
karha-je zera'aeti.

полегóньку يواشкى jævaʃ, يواشكى
jævaʃæki.

полегч|ать بهتر شدن behtær ʃ.;
больнóму ~ало مريض بهتر حال
hal-e mæriz behtær ʃod.

полéзно: это вам п. اين براى اين
in bæraje ʃoma fa-
jedæ daræd.

полéзность فايده fajedæ.

полéзный مفيد mofid, با فايده
ba-fajedæ.

полемиз|ировать مناقشه کردن
monaqeʃæ k., مباحثه کردن mobahe-
sæ k., مشاجره کردن moʃadzeræ k.

полéмика مناقشه monaqeʃæ,
مباحثه mobahesæ, مشاجره moʃa-
dzeræ.

полéно كنده مى-زم kondæ-je
hizom.

полёт طيران tæjæran, پرواز
pærvaz; п. над гóродом پرواز از
pærvaz æz feraz-e (dær fæza-je) ʃæhr; п. на
дальность расстояния طيران

طولانى tæjæran-e tulani-je
mæsafæt.

пóлзать خزیدن hæzidæn.

полив|ать آب پاشیدن ab paʃi-
dæn, آب پاشى کردن ab-paʃi k.

поли́вка آب پاشى ab-paʃi.

полигóн 1. мат. كثير الاضلاع
kæsir-ol-æzla'; 2. воен. ميدان تير
mejdan-e tir-ændazi.

полиграф|ическ||ий چاپى tʃari;
~ая промышленность صنايع چاپى
sæpaʃe'-e tʃari.

поликл|иника پلی کلینیک (фр. po-
lyclinique).

поли́нать см. линять.

поли́п мед. بواسير لحمى bæva-
sir-e læhmi.

полиро́ванный صيقلی sejqæli,
پرداخته pærdaxtæ.

полиро́вать جلا دادن džæla
dadæn, صيقلى کردن sejqæli k.,
پرداخت کردن pærdaxt k.

полиро́вка صيقل sejqæl, پرداخت
pærdaxt.

полиро́щик جلا گر džælagær,
پرداختگر sejqælgær, پرداختگر
pærdaxtgær.

пóлис (страховóй) سند بیمه sæ-
næd-e bimæ.

-политейзм شرك ʃerk.

политейст مشرك moʃrek.

политзаключённый محبوس
سیاسی mæhbus-e sijasi.

ПОЛИТИК سياسي sajes, سياسي (МН. سياسيون sijasijun).

полѣтика سیاست sijasæt; внѣш-
няя п. سیاست خارجہ sijasæt-e xa-
redžæ; внѣтренняя п. سیاست داخلہ
sijasæt-e daxelæ.

سیاست و اف politikân
sæt-baf.

سياست بافی **ПОЛИТИКАНСТВО**
sijasæt-bafi.

политическ||ий سیاسی sijasi,
 політики politiki; —ие деятели رجال
 سیاسی redzal-e sijasi.

политотдёл شعبه سياسى so'bæ-
-je sijasi.

по́лить с.м. поливать.

политэкономія اقتصاد سياسى
eqtesad-e sijasi.

политэмигрант مهاجر سياسي
mohadzer-e sijasi.

полицейский 1. существительное پلیس (фр. police), آژان (фр. agent), مأمور نظمیه mæ'mur-e næzmijæ, پاسبان pasban; 2. ~ое управление اداره نظمیه edaræ-je næzmijæ, اداره شهر بانی edaræ-je šæhrbani.

• полиция نظمیه næzmijæ, پلیس
polis; اداره سر کلانتري edaræ-je
sær-kælantæri; тайная п. پلیس مخفی

polis-e mæxfi; ادارهٔ تامینات eda-
ræ-je tæ'minat, آگاهی ادارهٔ edaræ-
-je agahi.

полк воен. فوج foudz (мн. افواج æfvaɖz), هنگ hæng; пехотный п. پیاده foudz-e (hæng-e) piɟadæ; кавалерійский п. فوج foudz-e (hæng-e) sævar; артиллерійский п. فوج (هنگ) foudz-e (hæng-e) tup-xanæ; механизированный п. فوج (هنگ) foudz-e (hæng-e) motu-rizæ.

пóлка I. تختچه *tæxttʃæ*, قفسه *qæ-fæ-sæ*; п. для книг كتاب *qæ-fæ-sæ-je ketab*.

пóлка II. с.-х. وجين vedzin.

ПОЛКОВНИК سرهنگ særhæng.

полковой فوجی foudzi.

поллюция мед. احتلام ehtelam.

полнейший **كامل** kamel.

فربه, J. faq جاق شدن, полнеть

فەربەھ شدن færbæh s.

пóлно 1. *پر* *por*; налѣть п. *لبریز* *læbriz* k.; 2. *разг.* *است* *bæs-æst* (довóльно); *ولش کنید* *vel-æʃ konid* (*перестáньте*).

کثرت و غلظت **полнокровие**
 خون **kæsræt væ qelzæt-e xun.**

полнокрѣвный **پر خون** rog-xun.

полнолу́ние بدر bædr.

полномочи||е اختیار extijar (мн. extijarat); дать ~я extijarat dadæn.

полномочный مختار moxtar; п. министр (посланник) وزیر vazīr-e moxtar.

полноправный کامل الحقوق kamel-ol-hoquq.

полностью بالتام be-t-tæmam, بتفصيل tæmam-o-kæmal; be tæfsil (об изложении).

полнота́ 1.: п. власти اختیار extijar-e tamm (mottæq); 2. (тучность) چاقی tʃaqi.

полночь نصف شب nesf-e šæb.

полн||ый 1. پر por, مملو mæmlou; п. воды پر از آب por æz ab, مملو از آب mæmlou æz ab; п. опасности پر خطر por-xætær; п. смысла پر معنی por-mæ'ni; п. до краёв لبریز læbriz, لبالب læbalæb; 2. (совершённый) کمال kæmal; с ~ой лёгкостью در کمال آسانی dær kæmal-e asani; 3. (целый) تمام tæmam; шесть ~ых дней شش روز تمام šeš ruz-e tæmam; 4. (абсолютный) تغییر kamel; ~ая перемена تغییر tæqjir-e kamel; ~ое доверие اعتماد e'temad-e kamel; 5. (исчерпывающий) جامع dzame'; п. словарь کتاب لغت ketab-e lo-

qæt-e dzame'; 6. (о человеке) چاق tʃaq, فربه færbæh.

половин||а نصف nesf, نیم nim, نصف سيب nimæ; п. яблока نصف ساعت چهار sa'æt-e tʃæhar-o-nim (букв.: четыре с половиной часа); на ~у نصفه nesfæ, نیمه nimæ; на ~у разрушенный نیمه خراب nimæ-xærab; на ~е пути در نصف راه dær nesf-e rah.

половинка 1. نصف nesf; 2. لنگه længæ; п. двери در لنگه længæ-je dær.

половинный: п. оклад نصف حقوق nesf-e hoquq.

половица کف چوبی اطاق tæxtæ-je kæf-e tʃubi-je otaq.

полов||ой биол. تناسلی tænasoli, جنسی dzensi; ~ые органы anat. آلات تناسل alat-e tænasol; ~ая зрелость (سن) بلوغ (senn-e) boluq; ~ое бессилие мед. نا توانی na-tævani, ضعف قوة باه zæ'f-e qovvæ-je bah.

полог پشه بند pæšæ-bænd (от москитов).

положени||е 1. وضعیت vəz'ijæt, حال ouza', وضع vəz', اوضاع ouza'-e mæmlækæt; reorga-

фическое п. وضعیت جغرافی *væz'-ijæt-e dʒoɡrafi*; в каком ~и больно́й? مقام مريض در چه حال است *mæɾiz dæɾtʃe hal-æst*; 2. (общественное) مقام او مقام ندارد ~ *mæqam; он не имéет ~* مقام ندارد *~* *mæqam nædaɾæd*; 3. юр. (устав, инструкция) نظام نامه *nezam-pamæ*; п. о торго́вых зна́ках نظامنامه علائم *nezam-pamæ-je ælajem-e te-dʒaræti*; 4. (позы́ция) موقعیت *mouqe'ijæt*; междунаро́дное п. Сою́зско-го Сою́за اتحاد المالى بين الموقعيت *mouqe'ijæt-e bejn-ol-melæli-e ettehad-e ʃourævi*; 5. фил. قضيه *qæzijæ*, امر *æmr*; для доказáтельствá это́го ~я اثبات اين امر *æmr (qæzijæ)*; основно́е п. اساس *æsas*.

положи́тельно بطور مثبت *be-tour-e mosbæt*; разрешить п. вопро́с مسئله را بطور مثبت حل کردن *mæs'ælæ-ra be-tour-e mosbæt hæll k.*

положи́тельн||ый 1. مثبت *mosbæt*; ~ое электричество الكتريسيتة *elektrisitæ-je mosbæt*; п. отве́т جواب مثبت *dʒævab-e mosbæt*; ~ая величина́ мат. مقدار مثبت *meqdar-e mosbæt*; 2. مطلق *motlæq*; ~ая стéпень грам. درجه مطلق *dæɾæ-dʒæ-je motlæq*.

положи́ть см. класть; п. конéц

(чему́-л.) خاتمه دادن *xa-temæ dadæn*; п. на ме́сто سر جا *sær-e dʒa gozaʃtæn*; п. де́нь-ги в банк گذاردن *gol dær bank gozardæn*; поло́жим, что... فرض کنیم که *fæɾiz konim ke...* *vedʒin kopændæ*.

полома́ться см. ломаться.

поло́мка شکستگی *ʃekæstægi*.

полоса́ 1. باریکه *barikæ*; قطعۀ *qet'æ-je barik*; خط *xætt*; п. земли قطعۀ زمین *qet'æ-je zæmin*; 2. (на мате́рии) راه *rah*; 3. (райо́н, зо́на) حوزه *houzæ*; منطقه *mæntæqæ*. *polosát||ый* راه راه *rah-rah*; ~ая мате́рия پارچه راه *partʃæ-je rah-rah*.

полоска́ние 1.: п. го́рла غرغره *qærqæɾæ*; п. рта مضمضه *mæzmæzæ*; п. белья آب کشیدن رخت *ab kæʃidæn-e ræxt*; 2. (жидко́сть) دواى *dæva-je qærqæɾæ*.

полоска́тельница جام زیر *dʒam-e zir-e sæmaværi*.

полоска́ть: п. го́рло غرغره *qærqæɾæ k.*; п. рот مضمضه *mæzmæzæ k.*; п. бельё رخت *ræxt ab kæʃidæn*.

полосов||о́й: ~ое желе́зо см. железо.

по́лость حفره hoifræ.
 полотѣнце حوله houlæ; мохна́-
 тое п. حوله زبر houlæ-je zebr.
 полотно́ 1. (ткань) كتان kætan;
 2. ж.-д. خط راه آهن hætt-e rah-e
 ahæn.
 полотня́ный كتانى kætani.
 поло́ть وجين کردن vedzin k.
 полоу́мный ديوانه divanæ.
 полпрѣд (полномо́чный предста-
 витель) نماينده مختار næmajændæ-
 -je moxtær, وزير مختار væzir-e
 moxtar.
 полпрѣдство نماينده گى مختار
 næmajændægi-je moxtar.
 полпутѣ: на п. در نصف راه dær
 nesf-e rah, در نيمة راه dær ni-
 mæ-je rah.
 полсо́тни پنجاه rændzah.
 полты́нник (50 копѣек) پنجاه
 رندزاه kopek.
 полтор||á يك و نیم jæk-o-nim; в
 п. ра́за бо́льше يك برابر و نیم
 jæk bærabær-o-nim; —ы ты́сячи يك
 هزار و نیم jæk hæzar-o-nim.
 полтора́ста صد و پنجاه sæd-o-
 -rændzah.
 полуботѣнки كفش kæfš.
 полуго́дие نصف سال nesf-e sal,
 نیمه سال næmæ-je sal; пѣрвое п.
 نیمه اول سال næmæ-je ævvæl-e sal.

полуго́довой شش ماهه šeš-
 -mahæ.
 полуго́лодный نیم گرسنه nim-
 -gorosnæ.
 полуго́товый نیمه تمام næmæ-
 -tæmam.
 полу́да 1. سفید گری sæfidgæri;
 2. (металл) قلع qæl'.
 полуживо́й نیم مرده nim-mordæ,
 نیم جان nim-džan.
 полузрѣ́лый نارس na-ræs.
 полуко́лониальный نیمه
 مستعمراتی næmæ-mostæ'merati.
 полукрѣ́вка دو رگ do-ræg.
 полукрѣ́г نیم دایره nim-dajeræ.
 полукрѣ́глый نیم مدور nim-mo-
 dævvær.
 полукуста́рный نیم یدی nim-
 -jædi.
 полуме́сяц هلال helal.
 полумра́к نیمه تاریکی næmæ-ta-
 riki.
 полунезави́симый نیمه مستقل
 næmæ-mostæqell.
 полуо́стров شبه جزیره šebh-e
 džæziræ, نیم جزیره nim-džæziræ.
 полуоткры́тый نیم باز nim-baz.
 полуофи́цальный نیم رسمی næm-
 -ræsmi.
 полуразру́шенный نیم خراب
 nim-xærab.

полурѳта نیم گروهان nim-go-ruhan.

полусѳнный خواب xab-alud.

полустѳшше مصرع mesræ'.

полутѳнь ظل شبه febh-e zell.

полутѳн муз. نیم پرده nim-rærdæ.

полуфабрикаты مواد نیمه تهیه mævadd-e nimæ tæhijæ fodæ; اجناس نیم ساخته (نیم عمل شده) ædʒnas-e nim-saxtæ (nim-æmæl fodæ).

полуфеодальный نیمه فئودالی nimæ-feodali.

получатель گیرنده girændæ; وصول کننده vosul konændæ, دریافت کننده dær-jaft konændæ.

получать 1. گرفتن gereftæn; تحصیل کردن dær-jaft k., تحصیل کردن tæhsil k.; п. зарплату hoquq gereftæn; п. разрешение اجازه edʒazæ gereftæn; п. концессию امتیاز emtijaz-ra tæhsil k.; п. письмо کاغذ گرفتن kaqæz gereftæn; п. огласку افشا یافتن eifʃa-jaftæn; п. насморк زكام گرفتن zo-kam gereftæn; я -аю эту газету این روز نامه برای من میرسد in ruz-pamæ bæraje mæn miræsæd;

2. بدست آوردن be dæst aværdæn;

п. резултат بدست آوردن nætidʒæ be dæst aværdæn; -аться

1. دریافت gereftæ ʃ., دریافت شدن dær-jaft ʃ., تحصیل شدن tæh-sil ʃ.; 2. بدست آمدن be dæst amædæn.

получение دریافت dær-jaft;

دریافت tæhsil; п. денег دریافت در

пол dær-jaft-e pul; п. электрической энергии تحصیل قوة برق tæh-

sil-e qovvæ-je bærq; п. инструкции تحصیل تعلیمات tæhsil-e tæ'limat.

полученный دریافتی dær-jafti;

-ые суммы وجوه دریافتی vodʒuh-e dær-jafti.

получить см. получать.

получка 1. см. получение;

2. مواجب hoquq, حقوق mævadʒeb (zarplāta).

полушарие نیم کره nim-koræ;

мозговые -я анат. نیم کره های anat. nim-koræha-je mæqzi.

полуэскадрон نیم اسواران nim-æsvaran.

полценый نصف قیمت nesf-e qej-mæt.

полчасá نیم ساعت nim-sa'æt.

пóлый مجوف modʒævvæf.

полынь бот. خاراگوش xara-guʃ, افسنتین æfsentin.

пóльз||а فایده fajedæ (мн. فواید fævajed), نفع næf', منفعت mænfae'-æt (мн. منافع mænafe'); приносить ~у منفعت دادن mænfae'æt dadæn; извлекать ~у (из чего-л.) (از چیزی) منفعت بردن mænfae'æt (fajedæ) bordæn; в ~у кого-л. بنفع be næf'e kæs-i; какáя от этого п. چه فایده دارد in tʃe fajedæ daræd; общественная п. منافع عمومی mænafe'-e omumi.

пóльзовани||е 1. (чем-л.) استفاده estefadæ; прáво ~я حق استفاده hæqq-e estefadæ; находиться в чьём-либо ~и در استفاده کسی بودن dær estefadæ-je kæs-i b.; 2. мед. معالجه mo'aledzæ.

пóльзовать мед. معالجه کردن mo'aledzæ k.

пóльзоваться (чем-л.) (از چیزی) استفاده کردن estefadæ k.; п. از موقع استفاده کردن æz mouqe' estefadæ k.; موقع را mouqe'-ra qænimæt ʃomordæn; п. доверием طرف اعتماد tæræf-e e'temad b.; п. кредитом (где-л.) (در جائی) اعتبار e'tebar daʃtæn.

пóльский لهستانی læhestani.

Пóльша لهستان læhestan.

полюбить 1. (кого-л.) عاشق

شدن کسی aʃeq-e kæs-i ʃ., خاطر خاх-ه kætær-xah-e kæs-i ʃ.; 2. (чт.о-л.) (بچیزی) هوس کردن hævæs k.

пóлюс قطب qotb; сéверный п. قطب شمال qotb-e ʃemal; южный п. قطب جنوب qotb-e dzæniub.

поляк لهستانی læhestani.

полярность физ. ذوقطبین بودن zu-qotbejn budæn(-e).

полярный قطبی qotbi; п. круг مدار قطبی mædar-e qotbi.

помáда پوماد (фр. pomade); роугغن مو rouqæn-e mu (для волос).

помалёньку کم کم kæm-kæm; همینطورها hæmin tourha (о здо-ровье).

помáрка قلم زدگی qælæm-zæ-dægi; قلم خوردگی qælæm-xor-dægi.

померáнец نارنج narendz.

померáнцев||ый: ~ое дерево درخت نارنج deræxt-e narendz.

помёрзнуть (о растéниях) سرما særma zædæ ʃ.

помéрить см. мерить.

помёркнуть تاریك شدن tarik ʃ.

поместительность گنجایش gon-dzajeʃ, جاداری dza-dari, ظرفیت zærfijæt.

گنجایش دار *gondzajeŝ-dar*, جادار *væsi'*, وسیع *dza-dar*.

поместить *см. помещать*; п. на каку́ю-л. службу *بخدمتی بر قرار کردن* *be xedmæt-i bær-qærar k.*; п. статью в газете *مقاله را در газете* *mæqalæ-ra dæŕ ru:z-pamæ dærdz k.*; п. стол в комнате *میز را در اتاق جا دادن* *miz-ra dæŕ otaq dza dadæn*; -ся *см. помещаться*.

поме́стье *املاك* *melk* (*мн. املاك* *æmlak*).

по́месь 1. (*гибри́д*) *(حيوان)* *do-rægæ*; 2. (*гибридизация*) *اختلاط نژاد حیوانی* *extelat-e ne:zad-e hejvani*.

поме́сячно *ماه بماه* *mah-be-mah*.

поме́сячный *ماهیارنه* *mahijanæ*.

помёт *فضله* *fæzlæ*; *پهن* *pehen* (*नावóz*).

поме́тить *см. помечать*.

поме́тка *علامت* *peŝan*, نشان *ælamæt*.

помеха́ *مانع* *mane'*.

помеча́ть 1. (*отмеча́ть*) *علامت* *ælamæt gozaŝtæn*; п. да́ту *گذارستن* *tarix gozaŝtæn*; 2. (*записы́вать*) *یاد داشت کردن* *jad-daŝt k.*

поме́ченн||ый: письмо́ -ое 1 ян-варя́ *مراسله مورخه اول ژانویه* *moraselæ-je novæŕtæxæ-je ævvæl-e zanv jæ*.

поме́шанный *مجنون* *mædzni:n*, دیوانه *divanæ*; سفیه *sæfih*.

помеша́тельство *جنون* *dzonun*, دیوانگی *divanægi*.

помеша́ть *см. мешать*; 1. (*огóнь, жидкость и пр.*) *بهم زدن* *be-hæm zædæn*; 2. *مانع شدن* *mane' ŝ.*; п. чьему́-л. разгово́ру *مانع از صحبت کسی شدن* *mane' æz sohbæt-e kæs-i ŝodæn*.

помеша́ться *دیوانه شدن* *divanæ ŝ.*

помеш||а́ть *گذاشتن* *gozaŝtæn*, قرار دادن *dza dadæn*, قرار گرفتن *qærar dadæn*; п. капита́л *سرمایه* *særmajæ gozaŝtæn*; -а́ться *قرار گرفتن* *dza gereftæn*, *qærar gereftæn*; *этот стол здесь не а́ется* *این میز اینجا جا نمیگیرد* *in miz indza dza næmigiræd*.

помеще́ние 1. *گذاشتن* *gozaŝtæn* (-e), *قرار دادن* *qærar dadæn(-e)*; п. капита́ла *گذاری* *særmajæ-gozari*; 2. *محل* *mæhæll* (*место*); *منزل* *emaræt* (*здáние*); *آپارتمان* (*фр. appartement*) (*квартіра*).

помѣщик مالک malek, ملاک mæl-lak (мн. ملاکین mællakin).

помѣщич||ий اربابی ærbabī; ~ья земля زمین æmin-e ærbabī; п. класс ملاکین mællakin.

помидор گوجه فرنگی goudzæ ferængi.

помѣлование عفو æfv.

помѣловать عفو کردن æfv k.; بخشیدن bæxšidæn (простить).

помѣмо 1. (сверх) علاوه (بر) elavæ, گذشته (از) gozæftæ; п. то-го, что علاوه بر اینکه elavæ bæŕ in ke; 2. باستثنای be estesna(-je) (за исключѣнием); غیر از qejr æz, (кроме) seva(-je) سوای.

поминутно هر دقیقه hæŕ dæ-qīqæ.

помирить см. мирить.

помн||ить یاد داشتن jad daštæn, بخاطر داشتن be xater daštæn; я не ~ю یادم نیست jad-æm nist, خاطرم این xater-æm nist; ~ите это این in jad-etan baštæd, این in xater-etan baštæd; п. о ком-л. یاد کسی بودن jad-e kæs-i budæn.

помн||иться: мне ~тся, что... یادم است ke...; мне خوب در خاطر دارم xub dæŕ xater daræm.

помножать ضرب کردن zærb k.; پنج را در دو ضرب کردن 5 на 2 pændz-ra dæŕ do zærb k.

помогá||ть 1. (кому-л. в чём-л.) کمک کردن komæk k., مساعدت کردن mosa'edæt k.; همراهی کردن hæmrahi k. (содействовать); 2. (материально) اعانه e'apæ k.; 3. (действовать) اثر کردن æsæŕ k.; лекарство не ~ет اثر نمیکنند dæva æsæŕ næ-mikonæd.

по-мѣму 1. (о мнѣнии) بنظر من be næzæŕ-e mæn, بعقیده من be æqī-dæ-je mæn; 2. (о желаніи) مطابق motabeq-e mejl-e mæn.

помѣи آب کثیف gændab, آب-e kæsif.

помѣйн||ый: ~ая яма چاه فاضل-آب tʃah-e fazel-ab.

помѣлвить уст. نامزد کردن namzæd k.

помолодѣть جوان شدن dzævan šodæn.

помѣчи بند شلوار bænd-e šal-var.

помѣчь см. помогать.

помѣщик معاون mo'avæn, نایب naʔeb, کمک کننده komæk kopændæ, معین mo'in; лекарский п. معین mo'in-tæbib.

помощь کمک komæk, مساعدت mosa'edæt, همراهی mædæd, همراهِ hæmrahi, معاوضت mo'azedæt; اعانه e'anæ (денежная); оказывать п. مساعدت کردن mosa'edæt k.; без посторонней ~и بدون کمک ~и بدون (مساعدت) digæran; с вашей ~ю با کمک (مساعدت) شما ba komæk-e (mosa'edæt-e) şoma.

помпа I. мех. تلمبه آب کش tolombæ-je ab-kæş, (фр. pompe); гидравлическая п. پمپ pompr-e hidrolik.

помпа II. (торжественность) حشمت şokuh, طنطنه tæntænæ, جلال و جاه dʒah-o-dʒælal; с ~ой با شکوه ba şokuh.

помышлел خیال xijal (мысль); مقصد qæsd, مقصود mæqsud (намерение); у меня и ~ла такого не было من همچو خیالی نداشتم hæmtʃo xijal-i nædaştæm.

помышлять خیال داشتن xijal daştæn, قصد کردن qæsd k.; п. о каком-л. деле قصد کاری را کردن qæsd-e kar-i-ra k.

понапрáсну بیهوده bihudæ, بی خود bi-xod.

понатúжиться زور دادن zur dadæn.

понево́ле قهراً qæhræn.

понеде́льник دوشنبه do-şæmbæ.

поне́мнóгу 1. کم کم kæm-kæm;

2. (постепенно) بتدریج be tædridʒ.

поне́стї بر داشتن bærd-aştæn (о лошади).

понижа́ть پایین آوردن pajin aværdæn, تنزل دادن tænæzzol dadæn; п. голос خفیف کردن sæda-ra xæfif k.; п. зарпла́ту حقوق hoquq-ra tænæzzol dadæn; ~ся پایین آمدن pajin amædæn, تنزل کردن tænæzzol k.

пониже́ние تنزل tænæzzol; п. цены قیمت tænæzzol-e qej-mæt; итти на п. رو بتنزل رفتن ru be tænæzzol ræftæn.

пони́зить см. понижать.

понима́ние ادراك fæhm, فهم edrak.

понима́ть فهمیدن fæhmidaen, سر در ملتفت شدن moltæfet ş., آوردن (از) sær dær-aværdæn; п. неправильно نفهمیدن do-gost næfæhmidaen.

пони́с мед. اسهال eshał; крова́вый п. اسهال خونی eshał-e xuni.

пони́сить (به) فحش دادن folhş dadæn, بد گفتن bæd goftæn.

пони́шенный مندرس mondæres; نخ نما pæx-pæma (о плътье).

понтон *тех.* پنتون ponton, پل
pol-e qajeqi, جسر dzeſr.

пону́дить *см.* понуждать.

пону́ждать وا داشتن va daſtæn,
مجبور کردن va-dar k.,
مهدزbur k.

пону́ждение اجبار edzbaſr.

пону́рить: п. го́лову سر بزیر
افکندن sər be zir æfkændæn.

пону́не تا بحال ta be hāl,
تا کون ta konun.

пону́ти||е 1. *фил.* مفهوم mæfhum
(*мн.* مفاهیم mæfahim); 2. خیال xi-
jal; عقیده æqidæ (*мн.* عقاید æqa-
jed) (*убежде́ние*); у него́ стра́нные
~я او عقاید غریبی دارد u æqa-
jed-e qærib-i daræd; 3. (*сведе́ние*)
اطلاع ettela'; предвари́тельные ~я
اطلاعات مقدماتی ettela'-at-e mo-
qæddæmati; он не имее́т об это́м
никако́го ~я او از این هیچ اطلاعی
ندارد u æz in hiſf ettela'-i næda-
ræd.

пону́тливость هوش huſ, فهم
fæhm, ادراک edrak.

пону́тливый با هوش ba-huſ, چیز
تفیز-fæhm, فهمیده fæhmida.

пону́тно 1.: это́ пону́тно این
in vazeh-æst; 2. (ко-
не́чно, бесспóрно) البته ælbættæ,
مسلمان mosællæmæn.

пону́тный مفهوم mæfhum, واضح
vazeh.

пону́ть *см.* понимать.

пооди́ночке یکی یکی jæk-i jæk-i,
یک یک jæk-be-jæk.

побче́реди بنوبت be poubaet.

пооче́редно *см.* поочереди.

поощре́ние تشویق tæſviq, ترغیب
tærqib.

поощри́ть *см.* поощрять.

поощря́ть تشویق کردن tæſviq
k., ترغیب کردن tærqib k.

попада́ть 1. خوردن xordæn,
اصابت کردن esabaet k.; п. в цель
به هدف خوردن be hædæf xordæn;
2. رفتن ræftæn; 3. (па́дать) افتادن
oftadæn; (*см. тж.* попасть).

попа́даться 1. گرفتار شدن
gereftar ſ., گیر افتادن gir oftadæn;
2. بدست افتادن be dæst oftadæn,
گیر آمدن gir amædæn; он чита́ет
все́, что ему́ ~дётся هر چیزی که
hær tſiz-i ke gir-æſ miajæd mixanæd; 3. (встрече́-
даться) بر خوردن bæſ-xordæn;
(*см. тж.* попасться).

попа́сть *см.* попадать; ка́мень
سنگ بسرش sæng be sæg-æſ xord;
пу́ля گلوله بدستم golulæ be dæst-æm
اصابت کرد

esabæt kærd; мне что-то ~ло в
глаз چیزى توى چشمم رفته است
tʃiz-i tu-je tʃæʃm-æm ræftæ-æst; чай
~л мне не в то горло چائى بگالوم
tʃai be gælu-m dʒæst; п. подо
что-л. زیر چیزی رفتن zir-e tʃiz-i
ræftæp; п. под автомобиль زیرا تو موبیل
zir-e otomobil ræftæp; ему
хорошо ~ло خوب ملامتش
xorošo ~lo ʃuz. کردند
xub mælamæt-æʃ kærdænd;
как ~ло در هم بر هم
dær-hæm bær-hæm.

попа||сться см. попадаться; вóры
~лись دزدها گیر افتادند doz-
ha gir oftadænd; наконец-то ты
~лся آخر گیر افتادی axer gir
oftadi; ésta kníga ' ~лась мне вчера
این کتاب دیروز بدستم افتاد
in ketab diruz be dæst-æm oftad; по
доро́ге мне ~лся товарищ در بین
dær-bejn-e rah be ræfiq-i bær-xordæm.

поперёк از وسط æz væsæt.

попеременно بنوبت be poubæt,
متناوبا motæpavebæn.

поперёчина چوب عرضی tʃub-
-e ærzi.

поперёчник قطر qotr.

поперёчн||ый عرضی ærzi; ~ое
сечёние геом. متقطع mæqtæ'-
-e ærzi.

попечёние مواظبت movazebæt.
попирáть (что-л.) (چیزی را)
rajmál k. کردن

по-плечý: ёто ему не по-п. ʃuz.
این کلاه برای سرش گشاد است
in kolah bæraje sær-æʃ goʃad-æst.

пополáм: делить п. دو نصف
do nesf k., دو نیم کردن do
nim k.

поползновёние میل mejl, تمایل
tæmajol (склóнность); نیت nijæt,
قصد qæsd (намéрение).

пополнёние تکمیل tækmil.

попóлнить см. пополнять.

пополня́ть تکمیل کردن tækmil
k.; ~ся تکمیل شدن tækmil ʃ.

пополúдни بعد از ظهر bæ'd æz
zohr.

попóна زین پوش zin-puʃ, جل-
دزoll.

поправ́имый پذیر اصلاح eslah-
-pæzir.

попра́вить, ~ся см. поправлять,
~ся.

поправля́ть 1. تعمیر کردن tæ'-
mir k. (ремонтíровать); درست
dorost k. (исправл́ять); п.
дом خانه را تعمیر کردن xanæ-ra
tæ'mir k.; п. замок زین را درست
qofl-ra dorost k.; 2. (právit) (es-
تصحیح tæshhíh (اصلاح) کردن

lah) k.; п. اشتباه را eštebah-ra eslah k.;
 -ся 1. (в разговоре) خود را تصحيح hod-ra tæshih k.; 2. رو
 به بهبودی بودن (حال) ru be beh-
 budi b. (после болезни); بحال آمدن
 be hal amædæn (полнеть); خوب
 خوب شدن xub ş., بهتر شدن behtær ş.
 (выздоровливать).

попрéжнему مثل سابق mesl-e
 sabeq.

по преимúществу بیشتر bištær,
 غالباً qalebæn.

пóпрóсту بی تکلف bi-tækælløf,
 بدون رودرواسی bedun-e rudær-
 vasi.

попрошáйничать گدائی کردن gædai k.

попугáй طوطی tuti.

популяризáция تعميم tæ'mim.

популяризýровать تعميم کردن tæ'mim k.;
 عامه فهم کردن amæ-
 fæhm k.

популярность 1. عموميت omu-
 mijæt; 2. (извёстность) شهرت şohræt,
 مشهوريت mæšhuriæt,
 معروفيت mæ'rufijæt.

популярный 1. عوام ساده sadæ,
 عام فهم ævam-fæhm; 2. (извёстный)
 مشهور mæšhur.

попустýтельство اغماض eqmaz.

اغماض اغماض eqmaz k.

попустóму, пóпусту بی فایده bi-fajedæ,
 بی خود bi-xod.

попýтный: п. ветер باد مساعد bad-e
 mosa'ed.

попýтчик هم سفر hæm-sæfær.

попытáться سعی کردن sæ'i k.,
 کوشش کردن kuşeş k. (старáть-
 ся); امتحان کردن emtehan k. (по-
 пробовать).

попытка کوشش kuşeş (старá-
 ние); قصد qæsd (намéрение);
 امتحان emtehan (óпыт, прóба).

порá I. فصل fæsl, موسم mou-
 sem; موقع mouqe', وقت væqt (врé-
 мя); весénная п. فصل بهار fæsl-e
 bæhar; охóтничья п. فصل (موقع)
 fæsl-e(mouqe'-e)şekar; до каких

пор? تا کی ta kej; на пёрвых -х
 در بدوامر dær bædv-e æmr; с нé-
 которых пор طرف باین ازچندی
 æz tʃænd-i be in tæræf; до сих пор
 تا حال (کنون) ta hal (konun); с
 давних пор از مدتی پیش æz
 moddæt-i piş; از خیلی وقت پیش
 æz xejli væqt piş; с éтих пор
 از حالا به بعد æz hala be bæ'd; до тех
 пор تا آنوقت ta an væqt.

порá II. وقت است væqt-æst; п.
 رفتن وقت رفتن است væqt-e ræf-

tæn-æst; п. спать خواب وقت væqt-e xab-æst.

пóра anat. منفذ mænfæz, مسمة mæsam-mæ (мн. مسامات mæsam-mat).

поработить см. поработать.

порабощать اسير کردن æsir k.

порабощение اسارت esaræt.

поражать 1.: п. кинжалом خنجر زدن hændzær zædæn; 2. (удив-
лять) متحير ساختن motæhæjjer
saxtæn; 3. юр.: п. в правах (кого-л.)

(کسی را) از حقوق محروم کردن
æz hoquq mæhrum k., (از کسی)
سلب حقوق کردن sælb-e hoquq k.

поражение 1. شکست sekæst,
مغلوبیت mæqlubijæt; наносить п.
شکست وارد آوردن sekæst va-
red aværdæn; потерпеть п. شکست
خوردن sekæst xordæn; п. армии
شکست قشون sekæst-e qoşun; 2.: п. в
правах юр. سلب حقوق sælb-e hoquq;
с ~м в правах на 5 лет با سلب
ba sælb-e hoquq dær moddæt-e pændz sal.

поражѣнный متحير motæhæjjer,
مبهوت mæbhut (удивлѣнный).

поразительный حيرت انگيز hejraet-ængiz,
عجيب و غريب ædzib-
-o-qærib.

поразить см. поражать.

порáнить زخمی کردن zæxmi k.,
زخم زدن zæxm zædæn.

порв́ать 1. (бумáгу и т. п.)
پاره کردن paræ k.; 2. (отнош́ения)
قطع کردن qæt' k.

порв́аться پاره شدن paræ ş.
(рв́аться).

поредѣть см. редеть.

порéз بریدگی boridægi.

порéза||ть بریدن boridæn; я ~л
себѣ палец انگشتم را بریدم æp-
goşt-æm-ra boridæm.

пóристый منفذ دار mænfæz-dar.

порица́ние سرزنش særzæneş,
ملامت mælamæt.

порица́ть سرزنش کردن sær-
zæneş k., ملامت کردن mælamæt k.

пóровну بطور تساوی be-tour-e
tæsavi, متساویا motæsavijæn.

поровня́ться (с кем-л.) رسیدن
(به) ræsidæn (достíгнуть).

порóг درگاه dær-gah, آستان
astan.

порóда نژاد nežad; نوع nou'
(мн. انواع ænva') (rod).

порóдист||ый اصیل æsil; ~ая
лóшадь اسب æsp-e æsil.

породить см. породять.

породнѣться منسوب شدن
xiş ş., خویش شدن xişavænd ş.

порожда́ть 1. زائیدن *zajidæn*;

2. *φιγ.* تولید کردن *toulid k.*

пóрознь جدا جدا *dzoda-dzoda.*

поро́к 1. (испо́рченность) فساد

fesad; 2. (недоста́ток) عيب *ejb*,

نقص *pæqs* (мн. نواقص *pævaqes*);

без -а بی عيب *bi-ejb.*

поро́ть 1. (распа́рывать) شکافتن

ʃekaftæn; 2. (хлестáть) شلاق

ʃællaq (تازیانه *tazijanæ*)

zædæn.

поро́х باروت *barut*; безды́мный

п. باروت بی دود *barut-e bi-dud.*

порохово́й: п. заво́д کارخانه

باروت سازی *kar-xanæ-je barut-*

-sazi; п. по́греб см. погреб.

поро́чить مفتضیح کردن *moftæ-*

zæh k., بدنام کردن *bæd-nam k.*

поро́чность فساد *fesad.*

поро́чный فاسد *fased.*

порошо́к گرد *gærd*; зубно́й п.

گرد دندان *gærd-e dændan.*

порт بندر *bændær* (мн. بنادر

bændær); во́льный п. آزاد

bændær-e azad; во́енный п. بندر

جنگی *bændær-e dzængi.*

портати́вный قابل حمل *qabel-e*

hæml.

портве́йн پرت *port.*

пóрти||ть 1. خراب کردن *xærab*

k., ضایع کردن *zaje' k.* (повреж-

дать); п. машину خراب کردن

maʃin-ra xærab k.; п. това́-

ры اجناس را خراب (ضایع) کردن

ædʒnas-ra xærab (zaje') k.; 2. فاسد

اخلاق *fased k.*; п. нра́вы

اخلاق فاسد *æxlaq-ra fased k.*; п.

ребёнка اخلاق بیچه را فاسد کردن

æxlaq-e bæʃʃæ-ra fased k.; ◇ он -т

мне кровь *φιγ.* مرا فاسد

и хип-е *mæra fased mikonæd*;

п. отноше́ния ме́жду двумя́ ли́ца-

ми میانۀ دو نفر را بهم زدن

mija-pæ-je do næfær-ra be-hæm zædæn.

пóрти||сья 1. خراب شدن *xæ-*

rab ʃ., ضایع شدن *zaje' ʃ.*; доро́га

-ся راه خراب میشود *rah xærab*

miʃævæd; у меня -ся настро́ение

حوصلۀ من خراب میشود

housælae-je mæn xærab miʃævæd; 2. فاسد

fased ʃ.; پوسیدن *pʊsidæn*

(гни́ть).

портмо́не کیف پول *kif-e pul.*

портни́ха خیاطه *xejjatæ.*

портно́й خیاط *xejjat.*

портóвый بندری *bændæri.*

пóрто-фра́нко комм. بندر آزاد

bændær-e azad.

портплéд مفرش بند *mæfræʃ-*

-bænd.

портрét تمثال *temsal*; عکس

æks (фотографія).

портсигар قوطى سيگار quti-je sigar.

португáлец اهل پرتقال æhl-e portoqal, پرتقالى portoqali.

Португáлия پرتقال portoqal.

португáльский پرتقالى portoqali.

портупе́я воен. بند شمشير bænd-e řæmřir; حمايل hæmajel.

портфе́ль كيف kif.

портье́ра پرده pærdæ.

пору́к||а ضمانت zæmanæt, ضامن zamen, كفيل kæfil; на -и تحت kæht-oz-zæmanæ, بقيد كفيل be qejd-e kæfil; освобождённый на -и آزاد be qejd-e kæfil.

поруча́ть (что-л. кому́-л.) چیزی (se)porðæn, رجوع را بکسی سپردن rodzu' k.; -ся за когó-л. ضمانت کسی شدن zamen-e kæs-i ř.

поруче́ни||е پیغام rejqam (устное для передачи кому-л.); مأموریت mæ'murijæt (миссия); юр. وکالت vækalæt (доверенность); по -ю такóго-то بوکالت فلان be vækalæt-e folan; дава́ть п. см. поручать; передава́ть п. پیغام رسانیدن rejqam řæsanidæn; у меня́ к вам п. от такóго-то من برای شما از فلان mæn bæraje řoma

æz folan kæs rejqam-i daræm; тор-го́вые -я رجوعات تجارتي rodzu'at-e tedzaræti.

поручи́тель ضامن zamen.

поручи́тельство ضمانت zæmanæt; п. ба́нка بانک zæmanæt-e bank.

порфи́р мин. سنگ سماق sæng-e somaq.

по́рция پرس pors (русск. по́р-ция).

по́рча 1. (чегó-л.) خرابی hærabí; ضایع شدن zaje'řodæn(-e); п. продýк-тов ضایع شدن محصولات zaje'řodæn-e mæhsulat; п. зубóв گرم خوردگی kerm-xordægi-je dændan; п. доро́ги راه خرابی hærabí-je rah; 2. (когó-л.) فساد fesad; п. нра́во́в فساد اخلاق fesad-e æhlaq.

по́ршень мех. پیستون (фр. piston).

поршнево́й мех. پیستون دار piston-dar.

поря́дков||ый ترتیبی tærtibi; п. но́мер نمره ترتیبی pomræ-je tærtibi; -ые числітельные грам. اعداد ترتیبی (وصفی) æ'dad-e tærtibi (væsfí).

поря́д||ок 1. ترتیب tærtib, نظم næzm; عادات انتظام entezam; -ки адат (обычаи); в алфавітном -ке

بترتيب الفبا be tærtib-e ælefbæ; по ~ку
بترتيب be tærtib; законным ~ком
بترتيب قانونی be tærtib-e qanuni; в
~ке очереди بترتيب نوبت be tærtib-
-e poubæt; приводить в п. ترتيب
مرتب دادن tærtib dadæn, مرتب کردن
morættæb k., مرتب منظم monæz-
zæm k.; مرتب جابجا dza-be-dza k.
(о вещах); в ~ке منظم monæzzæm,
مرتب morættæb; восстановить п.
نظم (انتظام) بر قرار کردن
(entezam) bæq-qærar k.; 2.: п. дня
دستور جلسه dæstur-e dʒælsæ; 3.: п.
управления طرز حکومت tærz-e
hokumæt, رژیم rezim (фр. régime);
4.: боевой п. воен. ترتیب جنگی
tærtib-e dʒængi; у меня желудок не
в ~ке معده ام خوب کار نمیکند
me'dæ-æm xub kar næmikonæd; в
~ке контроля بعنوان کنترل be
envap-e kontrol.

порядочность درستکاری do-
rostkari, درستى dorosti.

порядочный 1. (о человеке)
دورستکار dorostkar, درست dorost;
2. (значительный) معتابه mo'tæ-
nabeh; ~ая сумма مبلغ معتابه mæb-
læq-e mo'tænabeh.

посадить см. сажать; نشانندن
neʃandæn; п. на стул روی صندلی
ru-je sændæli neʃandæn; п.

سوار اتومبیل کردن в автомобиль
sævar-e otomobil k.; п. в тюрьму
hæbs k.; п. дерево-
درخت نشانندن deræxt neʃandæn;
п. на место (кого-л.) (کسی را) φиз.
dʒa-je xod neʃan-
dæn.

посадка 1. (растений) نشانندن
neʃandæn(-e), کشت kešt; غرس
qærs (деревьев); 2. (в поезд, на па-
роход и т. п.) سوار شدن sævar
ʃodæn(-e); 3. (аэроплана) پائین آمدن
rajn amædæn(-e); вынужденная п.
پائین آمدن اجباری rajn amæ-
dæn-e edʒbari.

посветить روشن کردن rou-
ʃæn k.

посветлеть روشنتر شدن rou-
ʃæntær ʃ.

по-своему بمیل خود be mejl-e
hod; поступать по-с. بمیل خود رفتار
be mejl-e xod ræftar k.

посвятить см. посвящать.

посвящать 1. (книгу) وقف کردن
væqf k., تقدیم کردن tæqdim k.;
2. (что-л. чему-л.) تخصیص دادن
tæxsis dædæn, وقف کردن væqf k.;
صبح را بکار تخصیص صبح را بکار
sobh-ra be kar tæxsis dadæn;
п. свою жизнь литературе زندگی
zen- خود را وقف ادبیات کردن

dægi-je xod-ra væqf-e ædæbijat k.;
3. (сообщать) agah k.;
п. в свою тайну кого-л. کسی را
kæs-i-ra ba ser-e xod ašena k.

посев (действие) بذر کاری
bæzr-kari; بذورات kešt; ~ы bozurat.

посевн||ой: ~ое время موقع
mouqe'-e bæzr-kari; ~ая
площадь اراضی زراعتی ærazi-je
zera'æti, مساحت اراضی مزروعه
mæsaħæt-e ærazi-je mæzru'æ.

посе́деть см. се́деть.

посе́лить см. посе́лять.

посе́лять کردن مقیم moqim k.,
اقامت دادن eqamæt dadæn; تخته
ده نشین tæxtæ-qari k., (о племенах);
deh-nešin k. (o племенах);
~ся moqim š.

посере́дине در وسط dær væsæt.

посе́титель مهمان meħman
(гость).

посе́щать (кого-л.) دیدنی کردن
didæni k., بازدیدن کسی رفتن
didæn-e kæs-i ræftæn; 2. (что-л.)
ræftæn. (بجائی) رفتن.

посе́щение 1. (кого-л.) دیدنی
didæni; ملاقات molaqat (встреча);
2. (чего-л.) رفتن (به) ræftæn(-e).

посе́ять см. се́ять.

поскользну́ться لیز خوردن liz
xordæn, لغزیدن læqzidæn.

поско́льку چون tʃun, چونکه
tʃunke, حال که hal ke.

поскорее زودتر zudtær.

послабле́ние اغماض eqmaz; ока-
зывать п. اغماض کردن eqmaz k.

посла́нник وزیر مختار væzir-e
moxtar.

посла́нный ارسال ersali, ارسال
ersal šodæ (отправленный);
نماینده næmajændæ (представитель).

посла́ть см. посы́лать.

после (از) پس pæs (æz), بعد
bæ'd (æz), سپس sepæs; п.
этого (پس) بعد bæ'd (pæs)
æz in; п. обе́да از ناهار bæ'd
æz nahar; он пришёл п. них او بعد
u bæ'd æz anha amæd.

послево́енный بعد از جنگ
bæ'd æz dzæng.

после́д анат. جفت جنین dzoft-e
dzæni.

после́дки باقیمانده bæqijæ,
باقی ماندۀ baqi mandæ.

после́дн||ий 1. прилагательное
آخر axer; в п. раз آخر دفعه dæf'æ-
-je axer; в ~ее время در این اواخر
dær in ævaxer; в ~ую мину́ту در
آخرین دقیقه dær axerin dæqiqæ; это

моё ~ее решéние این آخرین تصمیم
قیمت آخر (قطعی) in axerín tæsmím-e mæn-
-æst; ~я ценá (قطعی) qejmæt-e axer (qæt'i); 2. сущ. مشار
moʃar(on)elejh.

последователь طرفدار, تابع tabe',
tægæf-dar.

последовательно متوالیا motæ-
valijæn, پی در پی rej-dær-rej.

последовательность تسلسل
tæsælsol, توالی tævali.

последовательный مسلسل mo-
sælsæl, متوالی motævali (поряд-
ковый); منطقی mænteqi (логиче-
ский).

последств||ие اثر æsær (мн.
آثار asar), نتیجه nætidzæ (мн.
نتایج nætajedz); عاقبت aqebæt (мн.
بعلا ævaqeb); без ~ий би æsær; грип
и егó ~ия و عوارضات آن ævarezat-e an.
grip væ ævarezat-e an.

последующ||ий آتی ati, آینده
atijæ, بعد bæ'd; в ~ие го́ды
در سالهای بعد dær sal-
ha-je bæ'd.

послезáвтра پس فردا pæs-
-færda.

послеоктя́брьский بعد از انقلاب
بەد از انقلاب bæ'd æz en-
qelab-e kæbir-e proletarijati-je oktobr.

послереволюцио́нный بعد از
انقلاب bæ'd æz enqelab.

послóвиц||а مثل mæsæl (мн.
امثال æmsal), ضرب المثل zærb-
-ol-mæsæl; войти в ~у ضرب المثل
zærb-ol-mæsæl ʃ.

послужнóй: п. список ورقه
vægæqæ-je xedmæt.

послуша́ние شوائی, اطاعت
ʃepovai.

послу́шный مطيع moti', حرف
شنو hærf guʃ-kon, گوش کن
hærf-ʃenou.

посмéть см. сметь.

посмея́ться см. смеяться.

посмотрéть نگاه کردن negah
k.; п. на часы ساعت را نگاه کردن
sa'æt-ra negah k.

посóби||е 1. كمك e'anæ, مدد
komæk-e xærdz, كمك خرج
mædæd-e xærdz; п. безработным
komæk-e xærdz-e bikaran; 2. учебные ~я
کتاب کتوب kotob-e klassiki, کتب
kotob-e tædrisi.

посóл سفیر sæfir-e kæbir.

посоли́ть نمک پاشیدن næmæk
paʃidæn, نمک زدن næmæk zædæn.

посóльство سفارت sæfaræt;
سفارت خانه sæfaræt-xanæ (здание
посóльства).

поспевать I. (созревать) رسیدن ræsidæn.

поспевать II. رسیدن ræsidæn; я за вами не ~ю من بشما نه رسم mæn be šoma næmiræsæm.

поспеть I. см. поспевать I.

поспеть II. см. поспевать II; п. во-время رسیدن بموقع be mouqe' ræsidæn; не п. دیر آمدن dir amædæn.

поспешно بعجله be ædʒælæ, بدستپاچگی be dæstrapʃægi.

поспешность عجله şetab, عجله ædʒælæ; دستپاچگی dæstrapʃægi; со всей ~ю تمام عجله ba tæmam-e ædʒælæ.

поспешный فوری fouri, تند tond, عاجل adʒel.

поспорить 1. نزاع کردن ne-za' k.; 2. (об заклад) (درسریزی) شرط بندی şært bæstæn, شرط بستن şært-bændi k.; 3. (по качеству и т. п.) رقابت کردن ræqabæt k.

посреди در وسط dær væsæt(-e); п. дороги راه وسط dær væsæt-e rah.

посредник میانجی vasetæ, میانجی mijandʒi; быть ~ом واسطه شدن vasetæ š., واسطت کردن (برای) væsataæt k., میانجی شدن mijandʒi š.

посредничество وساطت væsa-tæt, میانجی گری mijandʒigæri.

посредственный وسط væsæt, متوسط hædd-e væsæt, متوسط motævæsset.

посредств||о: при егó ~е بتوسط be tævæssot-e u; ~ом بوسیله be væsilæ-je, بتوسط be tævæssot-e.

поссорить см. ссорить.

пост مقام tæqam; высокий п. پست post tæqam-e ali; (тж. воен.); сторожевой п. پست post-e mostæhfezi; передовые ~ы воен. پست های مقدم postha-je moqæddæm.

постав||ить 1. گذاشتن gozaštæn, نشاندن neʃandæn; п. лампы на стол چراغ را روی میز گذاشتن tʃeraq-ra ru-je miz gozaštæn; ~ьте себя на егó место خودتان را بجای خودتان be dʒa-je u begozarid; п. кого-л. на своё место کسی را بجای (سرجای) خود kəz. kəs-i-ra be dʒa-je (sær-e dʒa-je) xod neʃandæn; п. самовар поставили самовар را آتش کردن sæmavær-ra atæʃ k.; п. что-л. своей целью چیزی را своей целью tʃiz-i-ra mæq-sud-e xod qærar dadæn; 2. (памятник) نصب کردن næsb k.; 3. (проект) طرح کردن tærh k.

постáвка تهیه tæhiǰæ (заго́тов-
ка); تحویل tæhvîl (сда́ча).

поставля́ть تهیه کردن tæhiǰæ k.
(заготовля́ть); تحویل دادن tæh-
vîl dadæn (сдава́ть).

поставщи́к تهیه کننده tæhiǰæ ko-
pændæ, سورات چی sursattʃi.

постанови́ть см. постановля́ть;
~или (фо́рмула в протоко́ле)
داشتند موqærrær daʃtænd;
~лено что... قرار (مقرر) شد که
qærar (موqærrær) ʃod ke.

постановле́ние تصمییم tæsmim,
تصویب tæsvib; تصویب نامه tæsvib-
namæ (пúсьменное); قطعنامه qæt'-
namæ (резолу́ция); судебное п.
حكم محكمه hokm-e mæhkæmæ.

постановля́ть تصویب نمودن tæsvib
næmudæn, مقرر داشتن
موqærrær daʃtæn.

постара́ться سعی کردن sæ'i k.,
کوشش کردن kuʃeʃ k.

посте́ль رخت خواب ræxt-e xab,
بستر bæstær; слечь в п. بستری
bæstæri ʃ. (о больно́м).

посте́льный: ~ые принадле́ж-
ности رخت خواب ræxt-e xab.

постепенно تدریجاً tædridʒæn,
به تدریج be tædridʒ, رفته رفته ræftæ-
ræftæ; بهرور be morur.

постепенный تدریجی tædridʒi.

постила́ть گستردن gostærdæn,
پهن کردن pæhn k.; п. скáтерть رو
می-زی را پهن کردن ru-mizi-ra
pæhn k.; п. кове́р فرش
قالی را qali-ra færf k.

постла́ть см. постилатъ.

посто́й I. воен. اقامت eqamæt.

посто́й! II. نگاه دار negah dar;
نگاه کن negah kon.

посторо́ниться راه دادن rah da-
dæn (да́ть доро́гу).

посторо́нний غریب qærib,
بیگانه biganæ; خارجی xaredʒi; ~ee
تelo جسم خارجی dzesm-e xaredʒi.

постоя́лец مستأجر mostæ'dʒer;
مسافر mosafer (в гості́нице).

постоя́нно همیشه hæmiʃæ, پیوسته
pejvæstæ, دائما da'emæn.

постоя́нный دائمی da'emî,
آدرس همیشه hæmiʃægi; п. адрес
adres-e da'emî; п. ток эл.
دائمى dzæraejan-e sabet; п.
челове́к شخص ثابت قدم ʃæxs-e
sabet-qædæm.

постоя́нство ثبات sæbat,
ثابت قدمى esteqamæt, ثابت قدمى
sabet-qædæmi.

пострада́вший آسیب زده asib
zædæ, مصیبت زده mosibæt zædæ;
п. от землетрясе́ния زلزله زده
zælzælæ zædæ.

постра́даты *صدمه دیدن* sædæ-
mæ didæn, *مصیبت دیدن* mosibæt
didæn, *آسیب دیدن* asib didæn.

постро́ение 1. *ساختمان* saxte-
man; п. *социализма* ساختمان
saxteman-e susjalizm;
2. *воен. صف آرائی* sæff-arai; 3. *грам.*
تشکیل tærkib; п. *фразы* تشکیل
tæʃkil-e dʒomlæ, *جمله بندی*
dʒomlæ-bændi.

постро́ить *см. строить; воен.*
در صف آوردن dær sæff aværdæn;
~ся *воен. صف کشیدن* sæff kæʃi-
dæn, *صف ساختن* sæff saxtæn.

постро́йка 1. (*стро́ение*) *بنا* be-
na, *ساختمان* saxteman, *عمارت* ema-
ræt; 2. (*дей́ствие*) ساختمان
saxteman; п. *железной доро́ги* ساختمان
saxteman-e rah-e ahæn; п.
дома ساختمان خانه saxteman-e ха-
næ; п. *плоти́ны* بستن سد bæstæn-e
sædd; п. *доро́г* راه سازی rah-sazi.

посту́пательн||ый: ~ое движе́-
ние *воен. پیشروی* piʃ-rævi.

посту́пать 1. (*с кем-л.*) *نسبت*
با کسی، رفتار کردن ræftar
k.; 2. (*куда-л.*) *داخل شدن* daxel
ʃ; п. *на службу* داخل خدمت
daxel-e xedmæt ʃ; 3. (*о за-
явлéнии, письме́*) *رسیدن* ræsi-
dæn, *واصل شدن* vasel ʃ; ~ся

(*از چیزی*) *صرف نظر کردن* særf-e
pæzær k.

посту́п|ить, ~ся *см. поступать,*
~ся.

посту́плé||ие 1. (*куда-л.*) *دخول*
doxul; п. *в школу* در مدرسه
doxul dærmædræsæ; 2. (*чего-л.*) *وصول*
vosul; п. *телеграфы* وصول تلگراف
vosul-e telegraf; п. *доходов* وصول
vosul-e ajedat; 3. (*доход*):
~ия *عایدات* ajedat.

посту́пок *رفتار* ræftar, *سازوك*
soluk.

посту́п|ь *قدم* qædæm (*шаг*);
راه رفتن (طرز) (tærz-e) rah-ræftæn
(*походка*).

посты́диться *см. стыдиться.*

посты́дный *شرم آور* ʃægm-avæɾ,
ننگین nængin.

посу́д||а *ظروف* zoruf; фарфо́-
ровая п. *ظروف چینی* zoruf-e
tʃini; чайная п. *ظروف چائی*
zoruf-e tʃai-xori; *обеденная*
п. *ظروف ناهار خوری* zoruf-e
naħar-xori; *ку́хонная* п. *اسباب*
æsbab-e aʃpæz-xanæ; *торговец*
~ой *چینی فروش* tʃini-
foɾuʃ.

посу́л|ать *فرستادن* ferestadæn,
ارسال کردن ersal k.; п. *за чем-л.*
عقب (پی) چیزی فرستادن

æqæb-e (pej-e) tʃiz-i ferestadæn; پ. پوکلون *см.* پوکلون; п. обрѣтно پوس فرستادن pæs ferestadæn; п. телеграмму تلگراف مخابره کردن telegraf moxabere k.

посылка 1. (дѣйствие) ارسال ersal; п. письма ارسال کاغذ ersal-e kaqæz; 2. (пакѣт) بسته bæstæ; п. с объявленной цѣнностью بسته با اعلامیة قیمت bæstæ ba qejmæt-e ezhar şodæ; почтовая п. امانت ezhar şodæ; पोस्टовая п. کلی پستال æmanæt-e posti, (фр. colis postal).

посыпать پاشیدن paşidæn; п. солью نمک پاشیدن næmæk paşidæn.

посыпать *см.* насыпать.

посыгать قصد کردن qæsd k.

пот عرق ægæq.

потайной سری مخفیانه serri, mæxfijanæ.

поташ хим. پتاس (фр. potasse).

потворство اغماض eqmaz, چشم پوشی tʃæʃm-puʃi.

потворствовать (чемú-л.) چیزی (چشم اغماض کردن) eqmaz k.; چشم پوشیدن (از) tʃæʃm puşidæn.

потёмки تاریکی tariki.

потемнѣть *см.* темнеть.

потеплѣть *см.* теплеть.

потерпѣвший юр. مجنی علیه

modʒni-ælejhi; п. от пожара حریق hæriq zædæ.

потерпѣть *см.* терпеть; п. поражение شکست خوردن şekæst xordæn; п. убыток ضرر کردن zægær k., خسارت دیدن hæsaræt didæn.

потѣртый مدرس mondæres.

потѣр||я 1. فقدان foqdan; п. друга اتلاف foqdan-e dust; 2. اتلاف etlaf; п. времени وقت تلف etlaf-e væqt; 3. تلف tælæf (мно. تلفات tælæfat), ضایعات zaje'at; -и армии تلفات قشون tælæfat-e qoşun.

потѣрянный گم شده gom şodæ, از دست مفقود شده mæfqud şodæ; æz dæst ræftæ.

потерять گم کردن gom k., مفقود کردن mæfqud k.; -ся 1. گم شدن gom ş., مفقود شدن mæfqud ş.; 2. (растеряться) دست دَست پاچه شدن dæstpaʃæ ş.

потѣть عرق کردن ægæq k.

потѣшный مضحك mozhek.

потирать (руки) دست بدست (руки) دست بکف dæst be dæst malidæn, کف بکف dæst be dæst malidæn.

потихоньку 1. (тихо) آهسته ahestæ, يواشکی jævaʃ, يواش jævaʃæki; 2. (тайком) مخفیانه mæxfijanæ.

потник عرق گیر ægæq-gir.

пóтнѣй عرقى æræqi, دار عرق æræq-dar.

пото́в||о́й عرقى æræqi; ~ые же-
лезы غدد عرقى qodæd-e æræqi.

потогóнный معرق mo'æræq.

пото́к سيل sejl.

пото́лок سقف sæqf.

пото́лстѣть *см.* толстѣть.

пото́м بعد bæ'd, بعد از آن bæ'd
æz an, سپس sepæs.

пото́мок خلف xælæf (*мн.* اخلاف
æxlaɸ); نسل næsl, ذرية zorrijæ.

пото́мство اولاد oulad, احفاد
æhɸad, اخلاف æxlaɸ.

пото́му باین جهت be in dʒehæt;
п. что زیرا ke, چون tʃun, پ. что چونکه
tʃun ke, برای اینکه bæraje
in ke.

пото́ну́ть غرق شدن qærq ʃ.

пото́п طوفان tufan.

пото́пить *см.* потоплять.

пото́плѣние 1. *акт.* غرق کردن qærq kærdaen(-e); 2. *пасс.* غرق شدن
qærq ʃodaen(-e).

пото́плять غرق کردن qærq k.

потре́битель مصرف کننده mæsræf
kənænda.

потре́бить *см.* потреблять.

потре́блѣние مصرف mæsræf.

потре́бляемый مصرفى mæsræfi.

потре́бля||ть مصرف کردن mæs-

ræf k., بمصرف رساندن be mæsræf
ræsandæn; сколько бензи́на ~ет
этот автомоби́ль? چقدر این اتومبیل
in otumobil
tʃe qædr benzín mæsræf mikonæd;
~ться مصرف شدن mæsræf ʃ;
~صرف رسیدن be mæsræf ræsi-
dæn.

потре́бност||ь احتیاج ehtijadz (*мн.*
احتیاجات ehtijadzat), حاجت hadʒæt
(*мн.* حوایج hævajedʒ); внúтренние
~и (страны) داخلی eh-
tijadzat-e daxeli; п. в деньга́х
احتیاج ehtijadz be pul; жи́зненные
~и (حوایج) زندگانی ehtijadzat-e (hævajedʒ-e) zendægani.

потре́бный لازم lazem.

потре́бов||ать *см.* требовать; он
~ал меня́ к себе مرا پیش
u mæra piʃ-e xod-
æʃ xæst; ~аться لازم شدن lazem ʃ.

потрево́жить (кого́-л.) (بکسی)
زحمت دادن zæhmæt dadæn.

потре́панный مندرس mondæres.

потре́ха دل و جگر del-o-dʒegær.

потре́шить آوردن
rudæ dær aværdæn. (از)

потре́дѣт||ься *см.* трудиться;

~есь его́ позва́ть کشیده
zæhmæt kæʃida
u-ra sæda konid.

потрясáть 1. تكان دادن tækan
dadæn, متزلزل کردن motæzælzæl

k.; 2. مضطرب کردن moztæreb
k. (возволновать); گيج کردن gidz k.

потрясáющий گيج کننده gidz
konændæ, مبهوت کننده mæbhut
konændæ, حيرت آور hejræt-avær
(ошеломляющий).

потрясéние 1. تكان tækan, تزلزل
tæzælzol; 2. اضطراب ezterab.

потрястí см. потрясать.

поту́пить см. потуплять.

потуплѣть: п. چشم بزير glazá
تفæſm be zir æfkændæn. افكندن

потухáние خاموش شدن xamuſ
ſodæn(-e).

потухáть خاموش شدن xamuſ ſ.

поту́хший خاموش xamuſ; п.
вулкán آتش فشán خاموش atæſ-
feſan-e xamuſ.

потушíть خاموش کردن ха-
muſ k.

поумнѣть عاقل شدن aqel ſ.

поутрý صبح sobh.

похвалá تحسین tæhsin, تمجيد
tæmdzid, آفرين afærin.

похвалíть см. хвалить.

похвáльный قابل تمجيد qabel-
e tæmdzid (заслуживающий по-
хвалы); تمجيد آميز tæmdzid-amiz
(хвалёбный).

похитýтель سارق sareq, دزد
dozd.

похítить см. похищать.

похищáть ربودن robudæn,
سرقت کردن dozdidæn, سرقت
serqæt k.

похлѣбка آش aſ.

похóд لشكر كشی læſkær-kæſi,
اردو كشی qoſun-kæſi, قشون كشی
ordu-kæſi.

поход||ítъ شباهت داشتن (با)
ſæbahæt daſtæn, شبیه بودن (به)
ſæbih b.; он -ит на своего отцá
بيدورش شباهت دارد be pedær-
æſ ſæbahæt daræd.

походк||а راه رفتن rah ræftæn-
(-e); я узнаю его по -е من او را -e
по -e я узнаю его по -e mæn u-ra
از راه رفتنش ميشناسم æz rah
ræftæn-æſ miſenasæm.

походн||ый سفرى sæfæri; سيار
sejjar; -ая кровáть خواب تخت
taxt-e xab-e sæfæri; п. гóс-
питаль مريضخانه سيار mæriz-xa-
pæ-je sejjar.

похóж||ий شبیه (به) ſæbih;
быть -им شبیه بودن (به) ſæ-
bih b., شباهت داشتن (با) ſæba-
hæt daſtæn.

похоронíть см. хоронить.

пóхороны تشيع جنازه tæſji'-e
dzænazæ; دفن dæfn.

похотли́вость شهوت رانى *ʃæhvæt-rani*.

похотли́вый شهوانى *ʃæhvani*.

по́хоть شهوت *ʃæhvæt*.

похуде́ть см. худеть.

поцелова́ть, ~ся см. целовать, ~ся.

поцелу́й بوسه *busæ*, ماچ *maʃ*.

поча́сный ساعتى *sa'æti*.

по́чв||а 1. خاک *xak*; زمین *zæmin*; плодородная п. زمین حاصلخیز *zæmin-e hasel-xiz*; 2. ځمکه *zæminæ*; п. для догово́ра زمینۀ قرارداد *zæminæ-je qærar-dad*; подгото́вить ~у для чего-л. برای چیزی ~و *bæraje ʃiz-i zæminæ hazer k.*; подгото́вка ~ы زمینۀ سازی *zæminæ-sazi*.

почём разг. 1. چنډ *ʃænd*; п. это сукно? این ماهوت چنډ میفروشید *in mahut ʃænd miforufid* (*ʃænd-æst*); 2.: п. я зна́ю من *mæn æz kodza midanæm*; п. зна́ть? کی میدانند *ki mi-danæd*.

почему́ چرا *ʃæra*.

по́черк رسم الخط *gæsm-ol-xætt*, خط *xætt*; чёткий п. خط جلی *xætt-e dzæli*; разбо́рчивый п. خط خوانا *xætt-e xana*; челове́к с хоро́шим ~ом خوش خط *xoʃ-xætt*.

почерне́ть سیاه شدن *sijah ʃ*.

почерни́ть سیاه کردن *sijah k.*

по́чест||ь احترام *ehteram*; ~и احترامات *tæʃrifat*, احترامات *ehteramat*; во́инские ~и احترامات نظامی *ehteramat-e nezami*.

почёт احترام *ehteram*; ока́зы-вать п. см. почтение.

почётный افتخاری *eftexari*; п. член عضو افتخاری *ozv-e eftexari*; п. биле́т بلیط افتخاری *belit-e eftexari*.

по́чечн||ый: п. ка́мень мед. سنگ کلیه *sæng-e koljæ*; ~ая лоха́нка anat. لگنچه *lægæntʃæ*.

почива́ть خوابیدن *xabidæn*.

почи́нка تعمیر *tæ'mir*, مرمت *mægæmmæt*.

почи́нять см. чинить.

почи́стить см. чистить.

почита́ние احترام *ehteram*.

почита́ть I. احترام کردن *ehteram k.*, محترم داشتن *mohtæraem das-tæn*.

почита́ть II. خواندن *xandæn*.

по́чка I. بوم. جوانه *dzævanæ*.

по́ч||ка II. anat. قلوہ *qolvæ*, کلیه *koljæ*; воспа́ление ~ек мед. ورم کلیه *vægæm-e koljæ*.

почковидный بشکل کلیه *be ʃekl-e koljæ*.

пóчт||а 1. پست (фр. poste); воз-
душная п. پست هوایی post-e hæ-
vai; городская п. پست شهری post-e šæhi;
отправлять по ~е با پست ferestadæn;
2. (почтóвая конто́ра) پستخانه post-xanæ;
3. (корреспондénция) مراسلات morasetat.

почтальóн توزع پست товæz-
ze'-e post, فراش پست færaš-e post.

почтáмт پست خانه post-xanæ.

почтénие احترام ehteram; отно-
ситься с ~м (к кому-л.) (بكسی) ehteram gozardæn;
с совершénным ~м (формула в
письмé) با احترامات فايقه ba ehte-
ramat-e faieqæ.

почтénный 1. (уваждаемый) محترم mohtæram;
п. человек شخص şæxs-e mohtæram;
2. (значí-
тельный) آبرو مند abrumænd,
معتبر آبرو مندانه abrumændanæ,
mo'tæbær.

почтí تقريباً tæqribæn, نزدیک
pæzdik(-e); это п. то же самое این
تقریباً یکی است in tæqribæn jæk-i-
st; моя рабóта п. готова کار من
نزدیک باتمام است kar-e mæn pæz-
dik be etmam-æst.

почтíтельность احترام ehteram,
حرمت hormæt.

почтíтельный گذار احترام
ehteram-gozar (о челове́ке); احترام
آمیز ehteram-amiz (о слова́х и
т. п.).

почтíть: п. пáмять вставáнием
با احترام کسی بر خاستن be ehte-
ram-e kæs-i bæx-xastæn.

почтóв||ый 1. پستی posti; п.
ящик صندوق post-e pos-
ti; ~ая сýмка کیسه پستی kisæ-je
posti; ~ые отпра́вления مراسلات
morasetat-e posti; ~ое отде-
ление پست خانه post-xanæ; ~ая
бума́га کاغذ تحریر kaqæz-e tæh-
ir; п. штémпель استامپ (фр. es-
tampe); 2. éхать на ~ых با چاپار
رفتن ba čapar gæftæn.

почúвствовать حس کردن hess
k.; п. себя молоды́м خود را جوان
hod-ra džævan hess k.
почúди||ться: мне ~лось что...
به نظر من آمد که be næzær-æm amæd
ke...

почúять بو بردن bu bordæn.

пошíвка دوخت duxt.

пошíвочный خیاطی xejjati.

пóшлин||а (тамóженная) گمرک
gomrok (мн. گمرکات gomrokat),
حق hæqq (мн. حقوق hoquq);
ввóзная п. حق ورودى hæqq-e
vorudi; вывóзная п. حق خروجى hæqq-e
vorudi.

hæqq-e xoɣudʒi; уравни́тельные ~ы
hoquq-e tæ'adoli; حقوق تعادلی
добáвочные ~ы حقوق اضافی ho-
quq-e ezafi; освобождённый от ~ы
mo'af æz gomrok. معاف از گمرک

по́шлость بیمزگی bi-mæzægi.

по́шлый مبتذل mobtæzæl, همه
hæmæ-dʒai, بی مزه bi-mæzæ.

пошутить شوخی کردن šuxi k.

поща́д||а رحم ræhm, رحمت ræh-
mæt, امان æman; без ~ы بی رحم bi-ræhm;
проси́ть ~ы امان خواستن æman xastæn.

пощади́ть (кого-л.) (بکسی)رحمت (kogo-l.)
ræhmæt k., بخشیدن bæxʃi-
dæn.

поще́чин||а سیلی sili, چک tʃæk,
کشیده kæʃidæ; дать ~у кому-л.
sili be suræt-e kæ-s-i zædæn, کشیده زدن
kæʃidæ zædæn.

поэ́зия شعر ʃe'r, اشعار æʃ'ar,
نظم næzm; эпическая п. شعر حماسی ʃe'r-e
hæmasi, شعر رزمی ʃe'r-e ræzmi;
лири́ческая п. شعر غنائی ʃe'r-e qenai,
غزلیات qæzælijat.

поэ́ма منظومه mænzumæ; قصیده
qæsidæ (óða).

поэ́т شاعر ʃa'er (мн. شعرا ʃo'-
æra).

поэте́сса شاعره ʃa'eræ.

поэти́ческ||ий شعری ʃe'ri;
شاعرانه ʃa'eraṇæ; ~ие произведе-
ния اشعار æʃ'ar.

поэ́тому بنا بر این bena bæɣ in,
به این جهت be in dʒehæt.

появи́ться см. появля́ться.

появле́ние پیدایش zohur, تولد
rejdaɣeʃ, بروز boruz, تولد toulid.

появля́ться ظاهر شدن zaheɣ ʃ.,
تولید شدن rejda ʃ., پیدای شدن
toulid ʃ.

поя́с 1. کمر بند kæmæɣ-bænd;
кожа́ный п. کمر بند چرمی kæ-
mæɣ-bænd-e tʃæɣmi; 2. (зона) منطقه
mæntæqæ; уме́ренный п. منطقه
mæntæqæ-je mo'tædelæ; тропи́ческий п.
منطقه حاره mæntæqæ-je haɣæ.

поя́снение توضیح touzih.

поя́снительный توضیحی tou-
zihi.

поя́снить см. поясня́ть.

поя́сниц||а anat. کمر kæmæɣ;
боль в ~е درد کمر kæmæɣ-dæɣd.

поя́снять توضیح دادن touzih
dadæn.

пра́вд||а 1. حقیقت hæqiqæt,
راستی rasti; 2.: пра́вда? واقع va-
qe', راستی rasti; говори́ть ~у راست
rast goftæn; ва́ша п. حق با. شماست
hæqq ba ʃoma-st; э́то п.

راست است rast-æst; ~у сказа́ть
اگر راستشرا میخواهید ægær rast-
æʃ-ra mīxahid.

правди́вость راستگوئی rast-gui;
صمیمیت sæmimijæt (искренность).

правди́вый راستگو rast-gu;
صمیمی sæmimi (искренний).

пра́вил||о 1. قاعده qa'edæ (мн.
قواعد qæva'ed); арифмети́ческие
~а قواعد حساب qæva'ed-e hesab;
граммати́ческие ~а قواعد qæva'ed,
دستور dæstur, صرف و نحو særf-
-o-næhv; по ~у قاعده qa'edæ-
tæn; п. игры بازی qa-
nup-e bazi; ~а игры в футбол
قوانین فوتبال qævanip-e futbal;
~а дви́жения عبور و نظامات nezat-e obur-o-motur; ~а
вну́треннего распорядка نظامنامه nezat-namæ-je daxeli;
2. (принцип) اصل æsl (мн. اصول
osul); پرنسپ (фр. principe).

пра́вильно 1. درست, صحيح sæhih;
dorost; بطور صحيح be-tour-e sæhih;
2. пред. безл. صحيح است sæhih-
-æst, درست است dorost-æst.

пра́вильность صحت sehæt,
dorosti; п. перево́да صحت
sehæt-e tærdzomæ.

пра́вильный درست, صحيح sæhih;
dorost.

прави́тель حکمفرما hokm-færma,
حاکم hakem.

прави́тельственн||ый دولتی
doulæti; ~ые учрежде́ния
دوایر dævajer-e doulæti.

прави́тельство دولت doulæt,
حکومت hokumæt; Советское п.
دولت شوروی doulæt-e šourævi;
Иранское п. دولت ایران doulæt-e
iran.

пра́вить I. 1. (страной) حکومت
حکمرانی کردن hokumæt k.,
حكم راندن hokm-rani k.,
اداره (управлять) 2. edaræ k.

пра́вить II. (исправлять) تصحيح
تأشير k.; п. корректу́ры
غلط گیری کردن qælæt-giri k.

пра́вить III.: п. бритву
تیغ را بچرم کشیدن tiq-ra be tšærm kæ-
šidæn.

пра́вка (корректу́ры) غلط گیری
qælæt-giri.

правле́ни||е 1. حکومت hokumæt;
образ ~я طرز حکومت tæriz-e ho-
kumæt; 2. (учрежде́ние) اداره
هیئت edaræ-je mærkæzi, مدیریت
hej'æt-e modiræ; ~бразды ~я
земам امور zemat-e omur.

пра́внук نتیجه پسری nætidzæ-je
pesæri.

прав||о حق hæqq (мн. حقوق hoquq); имéть п. (на что-л.) نسبت (نسبت) hæqq daštæn; дава́ть п. حق دادن hæqq dadæn; счита́ть себя в ~е محقق خود را hæqq-e xod-ra moheqq (ذیحق) (zi-hæqq) danestæn; лишáть ~а (кого-л.) (کسی را) از حق محروم کردن æz hæqq mæhrum k.; сохра́нять за собо́й п. حق را برای خود محفوظ hæqq-ra bæraje xod mæhfuz daštæn; по ~у حق hæqqæn; на ра́в-ных ~ах تساوی حقوق ba tæsavi-je hoquq; зако́нное п. حق قانونی hæqq-e qanuni; п. го́лоса رأی حق hæqq-e ræ'i; п. со́бственности حق مالکیت hæqq-e malekijæt; а́втор-ское п. см. авторский; избира́тель-ное п. حق انتخاب hæqq-e ente-xab; пораже́ние в ~ах محرومیت hæqq-e mæhrumijæt æz hoquq; ~а гра́жданства حق تابعیت hæqq-e tabe'ijæt; гра́жданское п. см. гражданский; уголо́вное п. حقوق جزائی hoquq-e dzæzai; админи-страти́вное п. حقوق اداری hoquq-e edari; торго́вое п. حقوق تجارتي hoquq-e tedzaræti (tedzari); междунаро́дное п. см. международный; лишáть прав см. лишать.

правове́д حقوق دان hoquq-dan, قانون دان qanun-dan.
 правово́й حقوقی hoquqi.
 правозасту́пник юр. وکیل مدافع vækil-e modafe'.
 правомо́чие صلاحیت sælahijæt.
 правомо́чный юр. صلاحیت دار sælahijæt-dar, دارای صلاحیت dara-je sælahijæt.
 правонаруше́ние تخلف از قانون tæxælløf æz qanun.
 правописа́ние املا emla.
 правоспосо́бность юр. اهلیت æhljæt, صلاحیت sælahijæt.
 правоспосо́бный دارای اهلیت dara-je æhljæt; دارای صلاحیت dara-je sælahijæt.
 правосу́дие عدالت ædalæt.
 правота́ حقانیت hæqqanijæt, درستى, انصاف ædalæt, ensaf.
 1. ذیحق moheqq, حق زی-hæqq, راست rast; вы ~ы حق با شماست hæqq ba şoma-st, بجانب شماست hæqq be dzaneb-e şoma-st; 2. دست راست rast; ~ая рука دست راست dæst-e rast; ~ая сторона taraf (دست) راست dæst-e rast; 3. полит. دست راست dæst-e rast; крайне-п. دست راست افراطی dæst-e rast-e efrati.

п^{рав}ящий **حاکم** hakem; п. класс **senf-e** (tæbæ-qæ-je) hakemæ.

П^{ра}га **gor. پراگ** (фр. Prague).

п^{ра}дед **جد** dzædd-e bo-zorg, **جد** amjad; **جد** پدری pedær-dzædd, **جد** پدری dzædd-e pedæri (со стороны д^еда); **جد** مادری pedær-dzæddæ, **جد** مادری dzædd-e madæri (со стороны ба^бки).

п^{ра}зднество **جشن** dzæʃn.

п^{ра}здник **عيد** ejd; поздравлять с **عيد را تبریک گفتن** ejd-ra tæbrik goftæn.

п^{ра}здничн^{ый}: **ایام** -ые дни **تعطیل** æjjam-e tæ'til.

п^{ра}здновать **عيد گرفتن** ejd gereftæn, **جشن گرفتن** dzæʃn gereftæn; п. п^ервое ма^я **اول ماهه را** ævvæl-e mah-e me-ra ejd gereftæn.

п^{ра}здность **بیکاری** bi-kari (не-з^анятость); **تنبلی** tæmbæli (л^еность).

п^{ра}здный **بیکار** bi-kar; **بیهوده** bihudæ (беспол^езный); п. разговор **صحبت** sohbat-e bihudæ.

п^{ра}ктик^а **کار** æmæl, **عمل** æmæl; на **در عمل** dær æmæl, **عمل** æmælæn; заним^аться врач^ебной

-ой **طبابت کردن** tæbabæt k.; заним^аться юридической -ой **وکالت** vækalæt k.; осуществ^лять на **عملی کردن** æmæli k.

практиков^аться 1. (быть п^{ри}ня-тым) **معمول بودن** mæ'mul b., **متداول بودن** motædavel b.; 2. (уп-ражн^яться) **مشق کردن** mæʃq k.

практич^еский **قابل عملی** æmæli; **استفاده قابل** qabel-e estefadæ (пригод-ный для исп^ользования).

п^{ра}чечная **رخت شوی خانه** ræxt-ʃuj-xanæ.

п^{ра}чка **رخت شور** ræxt-ʃur.

п^{ре}быв^ание **توقف** tævæqqof, **اقامت** eqamæt; вр^еменное п. **توقف موقتی** tævæqqof-e movæq-qæti.

п^{ре}быв^ать **توقف داشتن** tævæqqof daʃtæn, **اقامت داشتن** eqamæt daʃtæn.

п^{ре}взойт^и см. п^{ре}восходить.

п^{ре}возмог^ать (بر) **غالب آمدن** qaleb amædæn, **رفع (مرتفع) کردن** ræf' (mortæfe') k. (уст^ран^ять); п. трудн^ости **رفع (مرتفع) اشکالات را** ræf' (mortæfe') k. **رفع کردن** eʃkalat-ra ræf' (mortæfe') k.

п^{ре}возмог^чь см. п^{ре}возмогать.

п^{ре}вознес^ти см. п^{ре}возносить.

п^{ре}вознос^ить **تمجید کردن** tæmdzid k., **مدح کردن** mædh k.

превосходѣть برتری داشتن
تفوق داشتن (بر) bærtæri daſtæn,
تجاوز کردن (بر) tæfævvoq daſtæn;
تجاوز (از) tædzavoz k. (превышѣть).

превосходно خیلی (بسیار) خوب
xøjli (besjar) xub.

превосходнѣый عالی all, اعلى
æ'la; -ая стѣпень грам. درجۀ عالی
dæraedzæ-je all.

превосходство تفوق tæfævvoq,
برتری bærtæri.

превратѣть, -ся см. превра-
щать, -ся.

превращѣть تبدیل کردن (به)
tæbdil k., تبدیل کردن mobæddæl
k.; -ться تبدیل شدن (به) tæb-
dil ʃ.; вода -ется в пар تبدیل
آب تبدیل شدن (به) ab tæbdil be boxar
miʃævæd.

превращѣние (во что-л.) تبدیل
(بچیزی) tæbdil.

превысѣть см. превышать.

превышѣть تجاوز کردن (از)
tædzavoz k., متجاوز بودن (از)
motædzavez b., بیشتر بودن (از)
biſtær b.; п. свой полномочія از
اختیارات خود تجاوز کردن
æz extijarat-e xod tædzavoz k.; их чис-
ло -ѣет 400 عدد آنها از چهارصد
eïdæ-je anha æz tʃæ-
harsæd motædzavez-æst.

превыше: п. всего بالاتر
æz hæmæ balatær.

превышѣние تجاوز tædzavoz,
تجاوز از حقوق efrat; п. прав
تجاوز از حقوق efrat; п. власти
تجاوز از قدرت tædzavoz æz hoquq;
efrat dær qodræt.

преградѣ сд sædd; مانع mane',
محظور mæhzur (препятствие);
грудобрюшная п. анат. حجاب
hedzab-e hadzez.

преградѣть см. преграждать.

преграждѣть مسدود کردن
mæsdud k.; مانع شدن (از) mane' ʃ;
п. доро́гу кому́-л. جلوی راه کسی
dzelo-je rah-e kæs-i-ra
gereftæn.

пред см. перед.

предава́ть 1. (изменя́ть) خیانت
xijanæt k.; 2.: п. суду
دژæl b be mo-
hakemæ k.; -ся (чему́-л.)
خود را (تسلیم کردن) xod-
ra be tʃiz-i sepordæn (tæslim k.),
خود را صرف چیزی کردن
xod-ra særf-e tʃiz-i k.

предѣние (у́стное) روایت re-
vajæt; افسانه æfsanæ.

преданность اخلاص exlas,
ارادت eradæt. صمیمیت
sæmimijæt, صمیمی
moxles, преданный مخلص
sæmimi; п. вам эпист. شما

خبر xæbær.

предислѳвие مقدمه moqæd-dæmæ.

предисполкѳма (председатель исполнительного комитета) رئیس رئیسه ræ'is-e komitæ-je edz-raijæ.

предлагать 1. پیشنهاد کردن pişnehad k.; 2. (предпύсыватъ) دستور دادن dæstur dadæn; ~ся پیشنهاد شدن pişnehad ş.

предлог 1. грам. حرف hærf; 2. (повод) بهانه bæhanæ, عذر ozr; под ~ом بهانه be bæhanæ(-je); благовидный п. см. благовидный.

предложёние 1. پیشنهاد pişnehad; 2. (предписанье) دستور dæstur; 3. эк. عرضه ærzæ; спрос и п. تقاضا ærzæ væ tæqaza; 4. грам. قضیه qæzijæ, جمله dʒomlæ; главное п. قضیه اصلی qæzijæ-je æslî; простое п. جمله بسیط dʒomlæ-je bæsit.

предложенный پیشنهادی pişnehadi, پیشنهاد شده pişnehad şodæ; п. комиссией проект پروژه پیشنهادی pruzæ-je pişnehadi-je komesjon.

предложить см. предлагать.

предмёстье (شهر) حوالی hævali(-je şæhr), حومه houmæ.

предмёт شی şei (мн. اشیا æşja);

~ы роскоши اشیا تجملی æşja-je tæ-dzæmolli; 2. (тема) موضوع mouzu', مطلب mætlæb (мн. مطالب mætalæb); п. разговѳра صحبت mouzu'-e sohbat; п. изучёния موضوع مطالعه mouzu'-e motale'æ; 3. (объект) مورد moured; п. внимания مورد توجه moured-e tæ-vædzdʒoh; 4. (дисциплина) ماده mad-dæ (мн. مواد mævadd); ~ы обучёния مواد تحصیلی mævadd-e tæhsili; ◇ на этот п. در این موضوع dær in mouzu'.

предназначать تخصیص دادن tæxsis dadæn, اختصاص دادن extesas dadæn; ~ся اختصاص داده شدن extesas dadæ ş., اختصاص داشتن extesas daştæn.

предназначить см. предназначать.

преднамеренно عمداً æmdæn.

преднамеренный عمدی æmdi.

пред||ок جد dʒædd, سلف sælæf; ~ки نیاگان aba-o-ædzdad, نیاجان nijagan.

предопределёние تقدیر tæqdir, قضا و قدر qæza-o-qædær.

предопределить см. предопределять.

предопределять تقدیر کردن tæqdir k.

предоставѣть, ~ся см. предо-
ставлять, ~ся.

предоставление واگذاری va-
gozari; п. кредитов واگذاری
اعتبارات vagozari-je e'tebarat.

предоставлять **واگذار کردن** vagozar k.; п. в чье-л. распоряже-
ние **باختیار کسی واگذار کردن** be extijar-e kæs-i vagozar k.; -ся
واگذار شدن vagozar š.

предостерега́ть (о чём-л.) از
 بو extar k.; (چیزی) اخطار کردن
 bær hæzær k. حذر کردن

предостережéние **اخطار** extar.
предостерéчь *см.* предостере-
гать.

предосторожность || احتياط ehti-
jat; из ~и برای bəraje eh-
tijat, احتیاطا ehtijataen; меры ~и
اقدامات احتیاطیه eqdamat-e ehtija-
tijæ.

предосудительный *مَلَامَتِ*
mælamæt kærdæni, مستوجب
mostoudzeb-e særzæneʃ.

предотврати́ть см. предотвра-
щать.

(از چیزی) جلو предотвращать
dzelou-giri k. گیری کردن

предотвращение جلو گیری dze-
lou-giri; п. убытков جلو گیری از
خسارات dzelou-giri æz xæsarat.

предохранѣніе (от чего-л.) از (hefz, محافظت mohafe-
zæt, چیزی) جلوگیری negahdari; جلو گیری dzelou-girl.

предохранитель محافظ *moha-*
fez; эл. عايق *aieq*; مقهر *mæqærræ*,
 ضامن *zamen*.

предохранительный: ~ое сред-
ство мед. دواى جلو گیرى کننده
dæva-je dželou-giri konændæ; п.
клапан тех. دریچه اطمینان dæri-
tʃæ-je etminan.

نگهداری (hefz k., چیزی) حفظ کردن
 جلو گیری (negahdari k.,) کردن
 دژلوی-گیری (dzelou-giri k.,) کردن

предписа́ни||e دستور dæstur,
 دستور العمل dæstur-ol-æmæl (ин-
 стру́кция); امر æmr, حكم hokm
 (приказа́ние); ~я تعليمات tæ'limat;
 согласо ~ю حسب الامر hæsb-ol-
 -æmr.

предписа́ть см. предписывать.

предписывать دستور دادن
dæstur dadæn; امر کردن æmr k.;
حكم صادر کردن hokm sader k.

предплечье *анат.* ساعد sa'ed.

предполагаемый فرضى færzī,
متصور motæævvær.

предполагáть کردن færz
k., تصور کردن tæsævvor k.,

گمان کردن goman k. (полагать);
داشتن در نظر dær næzær daʃtæn
(иметь в виду); я ~ю, что поеду
завтра گمان میکنم فردا بروم go-
man mikonæm færda berævæm; я
~ю выехать завтра در نظر دارم
dær næzær daræm færda
berævæm.

احتمال داشتن предполагаться
ehtemal daʃtæn; در نظر بودن dær
næzær b.

предположение فرض færz (мн.
færziyat), تصور tæsavvor,
احتمال ehtemal.

предположительный فرضی færzī.

предположи́ть см. предполагать;
~м, что... فرض کنیم که færz ko-
nim ke...; если п. что... بر فرض اینکه
bær færz-e in ke.

предпоследний ما قبل آخر ma
qæbl-e aher.

предпоче́сть см. предпочитать.

предпочита́ть (что-л. чему-л.)
(چیزی را بر چیزی) ترجیح دادن
tærdzih dadæn; я ~ю эту книгу той
من این کتاب را بر آن ترجیح
mæn in ketab-ra bær an tær-
dzih midehæm.

предпочте́ние ترجیح tærdzih,
رجحان redžhan, تبیض tæb'iz;

иметь п. ترجیح داشتن tærdzih daʃ-
tæn; отдава́ть п. чему-л. چیزی را
تربیح دادن tʃizi-ra tærdzih dadæn.
предпочти́тельный مرجع mo-
rædzdžæh.

предпринимáтель متصدی mo-
tesæddi; صاحب کارخانه sahæb-e kar-
-xanæ (фабрикánт).

предпринимáть اقدام کردن (به)
eqdam k.

предприя́тие 1. مؤسسه mo'æs-
sæ (учрежде́ние); کارخانه kar-
-xanæ (промышле́нное); 2. تشبث
tæʃæbbos; اقدام eqdam.

предрасположе́ние (к чему-л.)
استعداد este'dad.

предрасполо́женный مستعد
mostæ'edd.

предрассу́д||ок خیال واهی xijal-
-e vahi; ~ки موهومات mouhumat.

председáтель رئیس ræ'is; п.
собрáния رئیس جلسه ræ'is-e dzæl-
sæ; П. Советá Нарóдных Комиссá-
ров СССР رئیس شورای کمیسرهاى
ملی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی
ræ'is-e ʃoura-je komiserha-je melli-je
ettehad-e dzæmahir-e ʃourævi-je su-
sjaalisti.

председáтельство ریاست rija-
sæt; под ~м ریاست تحت dær
tæht-e rijasæt(-e).

ریاست председателъствовать
rijasæt k.

رئیس председателъствующий
ræ'is.

پیشگوئی پیشказание
piſ-gui; п. погоды
piſ-gui gadze' be hæva.

предсказать см. предсказывать.

پیشگوئی کردن предсказывать
piſ-gui k.

نماینده представитель
pæmajændæ; полномочный п.
نماینده pæmajændæ-je moxtar; тор-
гóвый п. نمایندة تجارتي
pæmajændæ-je tedzaræti.

نمایندگی представительство
pæmajændægi; Полномочное п. СССР
نمایندگی مختار دولت اتحاد
pæmajændægi-je moxtar-e doulæt-e et-
tehad-e dæmahir-e ſourævi-je susja-
listi; торговое п. نمایندگی تجارتي
pæmajændægi-je tedzaræti.

предста́вить см. представлять.

предста́виться см. представ-
ляться.

представлѣни||е 1. (вручѣние)
تقديم tæqdim, تسليم tæslim; п. до-
клада تقديم راپرت tæqdim-e raport;
2. театр. نمایش pæmajæſ; 3. (ко-
го-л.) معرفی mo'ærrefi; 4. (свѣде-

ние) اطلاع ettela', خبر hæbær; -я
من از این هیچ نمیو ob étom ne iméyo
اطلاعی ندارم mæn æz in hiſf et-
tela'-i nædaræm, من از این بکلی
بی خبرم mæn æz in be-kolli bi-
-hæbær-æm.

تقديم 1. (что-л.) представлять
tæqdim k., تسليم کردن tæslim k.;
اسناد را تقديم p. докумѣнты
æsnad-ra tæqdim (تسليم) کردن
(tæslim) k.; 2. театр. نمایش دادن
pæmajæſ dadæn, معرض نمایش
be mæ'ræz-e pæmajæſ go-
zaſtæn; 3. (рекомендовать) معرفی
mo'ærrefi k.; 4. (себѣ что-л.)
تصور تصور کردن tæsævvor k.; 5. (быть
представителем) (از طرف کسی)
pæmajændæ b.; 6. (предъявлять)
اقامة کردن eqamæ k.; п. доказательство
را دليل dæli-l-ra eqamæ k.; п.
شهود کردن eqamæ-je ſohud k.; 7. (о картине и
пр.) نشان دادن neſan dadæn;
متضمن بودن 8. (заключатъ в себѣ)
motæzæmmen b.; п. интерес مورد
توجه بودن moured-e tævædzdʒoh b.

представля́ться 1. (рекомендо-
вать себя) خود را معرفی کردن
hod-ra mo'ærrefi k.; 2. (казаться)
بنظر آمدن be næzær amædæn;

3. (притворяться) خود را بچیزی hod-ra be tʃiz-i zædæn; п. боль-
ным خود را بناخوشی زدн hod-
-ra be naxoʃi zædæn.

предупредительный 1. جلو
dzelow-giri konændæ;
-ые средства گیری وسایل جلو
væsaʃel-e dzelow-giri; 2. (о челове-
ке) حاضر خدمت hazer-xedmat.

предупредить .см. предупре-
ждать.

предупреждать 1. (кого-л.)
qæblæn (کسی) قبلا خبر دادن
xæbær dadæn, (کسی را) مسبوق
mæsbuq k.; 2. (предот-
вращать) جلو گیری کردن (از)
dzelow-giri k.

предупреждение 1. اخطار ex-
tar; сделать п. اخطار کردن extar
k.; 2. (предотвращение) جلو گیری
dzelow-giri; п. болёзни جلو گیری
dzelow-giri æz mægæz.

предусматривать پیش بینی
piʃ-bini k., منظور داشتن
mænzur daʃtæn.

предусмотренный پیش بینی
piʃ-bini ʃodæ, منظور mænzur;
эта сумма не ~а по смете این مبلغ
در بودجه پیش بینی نشده است
in mæblæq dær buddʒæ piʃ-bini næ-
ʃodæ-æst.

предусмотреть .см. предусма-
тривать.

предусмотрительность پیش
مال اندیشی piʃ-bini, مال اندیشی
mæal-ændiʃi.

предусмотрительный مال اندیش
mæal-ændiʃ.

предчувствие دل گواهی govā-
hi-je del.

предчувствовать: я ~ую что...
دل گواهی میدهم که del-æm go-
vahi midehæd ke...

предшественник سلف sælæf
(мн. اسلاف æslaf).

предшествовать (чему-л.) بر
moqæddæm b. (چیزی) مقدم بودن

предшествующий پیش piʃ,
قبلا sabeq, مقدم moqæddæm, قبل
qæbl, قبلی qæbli; -ая страница
صفحه قبل piʃ, صفحه پیش sæfhæ-je
sæfhæ-je qæbl.

предъявитель 1. (чека, письма
и пр.) حامل hamel, دارنده daræn-
dæ; п. этого паспорта حامل
hamel-e (da- (دارنده) این تذکره
rændæ-je) in tæzkeræ; 2. (иска)
مدعی moddæ'i.

предъявление 1. ارائه era'æ; п.
этого документа ارائه سند era'æ-je sæ-
næd; 2. ابلاغ eblaq (документа к
платежу); رویت ro'jæt (к акцеп-

ту); 3. اقامه eqamæ; п. йска اقامه
eqamæ-je dæ'va.

предъявленный شده اراءه era'æ
ʃodæ.

предъявлять دادن اراءه era'æ
dadæn; п. удостоверение
تصديق نامه را اراءه دادن
-namæ-ra era'æ dadæn; п. обвине-
ние اقامه دعوى کردن
dæ'va k.; п. право (на ч.л.)
نسبت ادعا کردن
edde'a k.; п.
требование تقاضا کردن
tæqaza k.,
prescription درخواست کردن
dær-xast k.; п.
ко взысканию مطالبه کردن
mota-
lebæ k.

предыдущий سابق sabeq, پیش
piʃ, قبل qæbl, قبلى qæbli.

преёмник جانشين dʒa-neʃin, قائم
qa'em-mæqam.

прежде 1. нареч. سابقا sabeqæn,
قبل qæblæn, سابق بر اين sabeq
bær in, قبل (پیش) از اين (piʃ)
æz in, در سابق dær sabeq; 2. предл.
قبل (پیش) از qæbl (piʃ) æz; п.
всего قبل از همه qæbl æz hæmæ;
п. чем قبل (پیش) از اينکه qæbl
(piʃ) æz in ke.

преждевременно см. прежде-
временный.

преждевременный (پیش) قبل
qæbl (piʃ) æz væqt.

прежний پیشی piʃi, سابق sabeq.
президент رئیس ræ'is; п. ака-
демии رئیس آکادمی ræ'is-e akade-
mi; п. республики رئیس جمهوری
ræ'is-e dʒomhuri.

президентский ریاستی rīasæti.
президиум هیئت مدیره hej'æt-e
modiræ, هیئت رئیسه hej'æt-e ræ'-
isæ.

презирать 1. حقیر شمردن hæ-
qir ʃomordæn; 2. (опачность и пр).
بی اعتنائی کردن (به)
bi-e'tenai k.
презрение حقارت hæqaræt,
تحقیر tæhqir.

презрительно بطور تحقیر be
tour-e tæhqir; п. смотреть на что-л.
چیزی را بنظر حقارت نگریستن
tʃiz-i-ra be næzær-e hæqaræt negæris-
tæn.

презрительный حقارت آمیز hæqaræt-amiz.

преимущество مخصوصا mæxsusæn,
غالباً qalebæn, بیشتر biʃtær.

преимущество||ый مقدم motæ-
qæddem; -ое право تقدم hæqq-
e tæqæddom.

преимущество||о ترجیح tærdʒih,
تقدم redʒhan (тж. rodʒhan),
تأخر tæqæddom (предпочтёние);
مزیت mæzijæt (мн. مزایا mæzaja);
امتياز

emtiĵaz (*привилѣгія*); имѣть п. (بر) *tærdʒih* (رجیح) داشتن (*redʒhan*) *daʃtæn*; ~а совѣтских машин مزایای ماشین های شوروی *mæzajə-je maʃinħa-je ʃourævi*; по ~у см. преимущественно; отдать п. (комۇ-л.) (بکسی) تقديم دادن *tæ-qæddom dadæn*.

преисполненный (از) پر *por*.

прейскурáнт کاتالوگ *katalog*, صورت قیمت *suræt-e qejmæt*.

преклонѣние پرستش *pæɾæstɛʃ*, ستایش *setajɛʃ*.

преклоняться کردن ستایش *se-tajɛʃ k.*, پرستیدن *pæɾæstidæn*.

прекослѡви||e: без ~й بی چون ~ی *bi-tʃun-o-tʃera*.

прекослѡвить بر ضد گفتن *bæɾ zedd goftæn*, بر خلاف گفتن *bæɾ xelaf goftæn*.

прекрáсно بسیار خوب *besjar xub*, خیلی خوب *xejli xub*; вы п. شما بدانید *ʃoma be xubi midanid*.

прекрáсный قشنگ *qæʃæng*, زیبا *ziba* (*красівый*); خوب *xub*, عالی *ali* (*оплічний*); п. вид منظره *mænzæɾə-je qæʃæng*; ~ое вино شراب عالی *ʃæɾab-e ali*; ~ая погода هوای خوب *hæva-je xub*; в одін п. день روزی *ruz-i*.

прекратѣть см. прекращать.

прекращáть 1. (что-л.) (بچیزی) *hatemæ dadæn*, (چیزی را) تمام کردن *tæmam k.* (*кончатъ*); 2. (предотвращáть) (что-л.) (از) *dzelou-giri k.*; п. распространѣние болѣзни از انتشار مرض جلو گیری کردن *æz enteʃar-e mæɾæz dzelou-giri k.*; 3. (останáвливать) موقوف کردن *mouquf k.*; п. рабѡту کار را موقوف کردن *kar-ra mouquf k.*; п. вооружѣния تجهیرات را موقوف کردن *tædʒhizat-ra mouquf k.*; 4. (*дѣлать перерыв*) تعطیل کردن *tæ'til k.*; 5. (*перерывáть*) قطع کردن *qæt' k.*; п. сношѣния روابط را قطع کردن *gævabet-ra qæt' k.*

прекращѣние 1. (окончáние) *xatemæ dadæn(-e)*; 2. *dzelou-giri* (*предотвращѣние*); قطع *qæt'* (*перерыв*); п. судѣбного дѣла منع تعقیب *mæp'-e tæ'qib*.

преломѣть см. преломлять.

преломлѣние физ. انکسار *enke-sar*; п. лучей اشعه *enke-sar-e æʃe'æ*.

преломлѣть 1. قطع کردن *qæt' k.*; 2. физ. منکسر کردن *monkæ-ser k.*

прельщáть بطمع آوردن betæm-æ' aværdæn, تطميع کردن tætmí' k.

прельщéние تطميع tætmí'.

прелюдíя муз. مقدمه moqæd-dæmæ, پیش در آمد piş-dær-amæd.

преминúть: не п. قصور نکردن qosur nækærdæn, فروگذار نکردن foru-gozar nækærdæn.

премíровать جایزه دادن dʒaje-zæ dadæn.

прéмия جایزه dʒajezæ; страховáя п. حق بیمه hæqq-e bímæ.

премьёр-минíстр رئیس الوزراء ræ'is-ol-vozæra.

пренебрегáть (чем-л.) (از چیزی) qæflæt k.; (بی چیزی) غفلت کردن bi-ete'nai k.; حقیر hæqír şomordæn (презирáть).

пренебрежéние (чем-л.) در بی اعتنائی qæflæt, بی اعتنائی bi-e'tenai; حقارت hæqaræt (презрénie).

пренебрежíteльно بطور حقارت hæqaræt.

пренебрежíteльный حقارت hæqaræt-amiz.

пренебрéчь см. пренебрегать.

прéния مذاكرات mozakeret, مباحثات mobahesat.

преобладáние تفوق tæfævvoq, برتری bærtæri.

преобладáть تفوق داشتن tæ-fævvoq daştæn, غلبه داشتن qælæ-bæ daştæn.

преобладáющий عمده omdæ.

преобразовáние اصلاح eslah (мно. اصلاحات eslahat).

преобразовáть см. преобразо-вывать.

преобразóвывать اصلاح کردن eslah k.; تغییر اساسی دادن tæq-jir-e æsasi dadæn.

преодолевáть 1. مغلوب کردن mæqlub k.; п. сопротивлénie مقاومت را مغلوب کردن mo-qavemæt-ra mæqlub k.; 2. (устра-нять) بر طرف کردن bærg tærgæf k., رفع کردن ræf' k.; п. затруднénия اشکالات را رفع کردن eşkalat-ra ræf' k.

преодолéть см. преодолевать.

препарáт хим. ترکیب tærkib (мно. ترکیبات tærkibat).

препинáни|e: зна́ки ~я علامات ~e tævæqqof.

преподавáние تعلیم tæ'lim, تدریس tædris; معلمی mo'ællemi.

преподавáтель معلم mo'ællem; آموزگار amuzgar (начáльной школы); دبیر dæbir (средней школы); دانشیار daneşjar (высшей школы); ~ница معلمه mo'ællemæ.

преподава́ть **تعلیم کردن** tæ'lim k., **تدریس کردن** tædris k.

преподнести́ **تقدیم کردن** tæq-dim k.

препрово́дить *см.* препрово́ж-
дать.

препрово́ждать **فرستادن** feres-tadæn, **ارسال کردن** (داشتن) er-sal k. (daftæn).

препрово́ждение **ارسال** ersal (*отправка*); \diamond **گذراندن** *п. времени* gozærandæn-e væqt.

препят́ствие **مانع** mane' (*мн. مانع* mævane'), **ممانعت** momane'-æt; *п. к заключению догово́ра* momane'-æt-e æqd-e qægar-dad.

препят́ствовать (*чему́-л.*) **مانع** mane'-e tfiz-i b.; **از چیزی بودن** æz tfiz-i mo-mane'-æt k.

прерва́ть, ~ся *см.* прерыва́ть, ~ся.

пререкáние **دعویٰ نزاع** neza', dæ'va.

пререкáться **نزاع کردن** neza' k., **دعویٰ کردن** dæ'va k.

прерога́тива **امتياز** emtijaz.

прерыва́ть **قطع کردن** qæt' k., **منقطع شدن** monqæte' k.; *п. перегово́ры* مذاکرات **را قطع کردن**

mozakerat-ra qæt' k.; *п. разгово́ре* صحبت کسی **را قطع کردن** sohbat-e kæs-i-ra qæt' k., **قطع کلام کردن** qæt'-e kælam k.; **منقطع شدن** qæt' f., monqæte' f.

прерыви́стый **بریده بریده** bo-ridæ-boridæ (*о рёчу*); *п. ток эл.* جریان متناوب dzææjan-e motæ-naveb.

пресека́ть **قطع کردن** qæt' k., **جلوگیری کردن** (از) dzelou-giri k. **جلوگیری** قطع qæt', dzelou-giri (از).

пресе́чь *см.* пресекать.

пресле́дование **تعقیب** tæ'qib (*тж. судёбное*), **تعاقب** tæ'aqob; *п. противника* دشمن tæ'qib-e doftæn; *п. дичи* شکار tæ'-aqob-e fekar; *п. целей* مقاصد tæ'qib-e mæqased; *уголовное п.* تعقیب جزائی tæ'qib-e dzæzai.

пресле́дователь **تعقیب کننده** tæ'qib konæpdæ.

пресле́д|овать **تعقیب کردن** tæ'qib k.; **تعاقب کردن** tæ'aqob k.; **او دو مقصود را** *он ~ует две цели* u do mæqsud-ra tæ'-qib mikonæd; **پلیس قاتل را** *полиция ~ует убийцу* polis qatel-ra tæ'qib mikonæd.

пресмыка́ющи|esia зоол خزندگان hæzændægan; класс ~хся зоол. طبقة خزندگان tæbæqæ-je hæzændægan.

пресн|ый 1. (о воде) شیرین širin; ~ая вода آب شیرین ab-e širin; 2. (о хлебе, месте) فطیر fætir.

пресс منگنه mængæpæ; гидравлический п. منگنه آبی mængæpæ-je abi.

пресса مطبوعات mætbu'at; советская п. مطبوعات شوروی mætbu'at-e šourævi; п. Ирана مطبوعات ایران mætbu'at-e iran.

прессованный منگنه شده mængæpæ šodæ.

прессовать منگنه کردن mængæpæ k.

престарелый سال خورده sal xordæ, مسن mosen.

престиж پرستیژ hejsijæt, حیثیت (фр. prestige), شئون şæ'n, شأن şo'un.

престол تخت tæxt; свёргнуть с ~а از سلطنت خلع کردن æz sæltæpæt xæl' k.

преступать (закон, нормы) تجاوز کردن tædžavoz k., تخلف tæxæloff k.

преступить см. преступать.

преступлени|е جنایت dženajæt

(мн. جنایات dženajāt), جرم džorm; совершить п. مرتکب جنایت شدن mortækeb-e dženajæt š.; на месте ~я در حین ارتکاب جنایت dær hin-e ertekab-e dženajæt; раскрыть п. جنایت را کشف کردن dženajæt-ra kæşf k.; п. по должности تقصیر اداری tæqsir-e edari.

преступник جانی džani, جنایت کار dženajætkar.

преступн|ый کارانه dženajætkarane; مقصر moqæsser (виновный); ~ая деятельность عملیات æmælijat-e dženajætkarane.

пресытиться سیر شدن sir š.; φuz. بیزار شدن bizar š.

претендент مدعی moddæ'i.

претендовать (на что-л.) ادعای (на что-л.) edde'a-je tʃiz-i k.

претензи|я 1. ادعا edde'a (мн. دعاوی dæ'avi); взаимные ~и دعاوی متقابله dæ'avi-je motæqabelæ; п. на что-л. ادعای چیزی edde'a-je tʃiz-i; у него́ больши́е ~и ادعایش بزرگتر edde'a-je tʃiz-i; زیاد است edde'a-je tʃiz-i; ваша п. неосновательна ادعای شما وارد نیست edde'a-je šoma vared nist (bi-moured-æst); 2. (жалоба) شکایت şekajæt, گله gelæ; быть в ~и на кого-л. از کسی

داشتن *æz kæs-i ʃeka-jæt (gelæ) daʃtæn.*

دچار چیزی (что-л.) *pretēpēvāt (čto-l.)* *doʃʃar-e ʃiz-i ʃ.*

پوسیدن (гнить) *pret (gnitʹ)* *pusidæn.*

مبالغه *mobale-qæ*, اغراق *eqraq*; بدون *~* *بدون* *bedun-e mobaleqæ*, بدون *بدون* *bedun-e eqraq.*

اغراق آمیز *preuvēlīčennый* *eqraq-amiz.*

مبالغه کردن *preuvēlīčivāt* *کردن* *mobaleqæ k.*, اغراق کردن *eqraq k.*

کم کردن *preumēnšāt* *کم کردن* *kæm k.*

موفق شدن *preuspevāt* *موفق شدن* *mo-væffæq ʃ.* (в чём-л.); پیشرفت کردن *piʃ-gæft k.* (делать успехи); رو *ru* به ترقی رفتن *be tærqī ræftæn.*

преуспеть *см. преуспевать.*

ناپایدار *prexoďščий* *ناپایدار* *pa-rajdær*, فانی *fani*, زود گذر *zud-gozær*, گذران *gozæran.*

سابقه *precedēnt* *sabeqæ*; *этот вопрос не имеет ~а* این مسئله *in mæs'ælæ sabeqæ* ندارد *pædaræd.*

در وقت *при 1. (во время)* *dær* *væqt(-e)*, در موقع *dær* *moŋqe'(-e)*; *при прощании* در موقع خدا حافظی *dær moŋqe'-e xoda-hafezi*; 2. (в эпоху) *در عهد* *dær æhd(-e)*; *при Ану-*

ширване *dær æhd-e ænuʃirvan*; 3. (в присутствии) *در حضور* *dær hozur(-e)*; *при егѳ брате* *در حضور برادرش* *dær hozur-e bæradær-æʃ*; 4. (с собой) *همراه* *hæmraħ(-e)*; *при себе* *همراه* *hæmraħ-e xod*; *у меня не было при себе денег* *من پول همراه نداشتم* *mæn pul hæmraħ nædaʃtæm*; 5. (вместе с) *با* *ba*; *при всём том* *با این همه* *ba in hæmæ*; *при этом* *لها* *zæmæn*; *при сѳм канц.* *لها* *læffæn.*

прибавить, ~ся *см. прибавлять, ~ся.*

прибавка *см. прибавление.*

прибавление *افزایش* *æfzæʃ*, اضافه *ezafæ.*

(بر چیزی) (к чему-л.) *прибавлять* *افزودن* *æfzudæn*, علاوه کردن *ela-væ k.*, اضافه کردن *ezafæ k.*; ~ся 1. *افزایش* *ezafæ ʃ*; 2. (увеличиваться) *زیاد شدن* *zijad ʃ.*

прибавочный *افزافی* *ezafi*; ~ая *ارزش اضافی* *ærg-zæʃ-e ezafi.*

прибалтийский: ~ие страны *ممالك بالتیک* *mæmalek-e baltik.*

(بر چیزی) (к чему-л.) *прибегать* *متوسل شدن* *motævæssel ʃ*; *متشبه شدن* *motæʃæbbes ʃ.*

دلیل eqamæ-je dæli; 2. *мат.* (к общему знаменателю) تحویل tæhvil.

приверѣдливый نازك طبع pazok-tæb'.

привѣрженец طرفدار tæræf-dar.

привѣрженность طرفداری tæræf-dari.

привернуть: 1.: п. винтом با پیچ ba pitf mohkæm k.; 2.: п. лампы چراغ را پائین کشیدن tʃeraq-ra pajin kæʃidæn.

привести *см.* приводить.

привѣт سلام sælam; передайте ему мой п. سلام مرا باو برسانید sælam-e mæra be u bæraesanið.

привѣтливый خوش محضر xof-mæhzær.

привѣтственный آهیت تهنیت tæhniæt-amiz.

привѣтствие آهیت سلام tæhniæt sælam.

привѣтствовать سلام کردن sælam k., آهیت تهنیت گفتن tæhniæt goftæn; خیر مقدم گفتن xejr-e mæq-dæm goftæn (*по случаю приезда*).

прививать 1. *бот.* پیوند کردن peyvænd k.; 2. *мед.* تلقیح کردن tælqih k.; п. оспу آبله کویدن abelæ kubidæn; -ся 1. گرفتن geref-

tæn (*о вакцине, черенке*); 2. *перен.* ریشه دواندن riʃæ dævandæn.

прививка 1. *бот.* پیوند peyvænd; 2. *мед.* تلقیح tælqih; п. оспы آبله abelæ-kubi.

привилегированный ممتاز momtaz.

привилегия امتیاز emtijaz (*мн.* امتیازات emtijazat).

привинчивать پیچ دادن pitf dadæn (*винт, гайку*); با پیچ محکم کردن ba pitf mohkæm k. (*винтами*).

привѣть, -ся *см.* прививать, -ся.

привкус مزه mæzæ; иметь п. مزه دادن mæzæ dadæn.

привлекательность جذبه dzæzbæ, جاذبیت dzazebijæt.

привлекательный جذاب dzazeb, دلربا del-roba, دلچسب del-tʃæsb.

привлекать جلب کردن dzælb k., جذب کردن dzæzb k.; п. чье-л. توجه کسی را tævædzdʒoh-e

kæ-s-i-ra be tʃiz-i dzælb k.; п. к суду جلب کردن dzælb k.; п. к ответственности جلب کردن dzælb k.; پستی خود کشیدن tæ'qib k.; п. к себе آبله کویدن abelæ kubidæn; -ся 1. گرفتن geref-

پیوند کردن peyvænd k.; 2. *мед.* تلقیح کردن tælqih k.; п. оспу آبله کویدن abelæ kubidæn; -ся 1. گرفتن geref-

привлече́ние جلب dzælb; п. к суду محكمه dzælb be mæhkæmæ; п. иностранного капитала جلب سرمایه خارجی dzælb-e særmajæ-je xaredzi.

привлечь см. привлекать.

приводи́ть 1. آوردن aværdæn; п. доказательства دلیل آوردن dæliil aværdæn; п. пример مثال زدن mesal zædæn; 2. (к чему-л.) منتج montædz §; 3. мат. تحويل کردن tæhvîl k; 4. (циркулировать) نقل کردن næql k; 5.: п. в движение (что-л.) (چیزی را) به حرکت انداختن bæ hærkæt ændaxtæn; п. в порядок مرتب کردن morættæb (mopæzzæm) k; 4. جابجا کردن dza-be-dza k. (комнату); п. в беспорядок بهم زدن moxtæll k., به هم زدن bæ-hæm zædæn.

приво́з ورود vorud.

привози́ть آوردن aværdæn, وارد کردن vared k.

привозно́й ورودی vorudi.

привыка́ть (к чему-л.) (بچیزی) معتاد شدن adæt k., انس گرفتن mo'tad §; (привязываться).

привы́кнуть см. привыкать.

привы́кший معتاد mo'tad, مأنوس

mæ'nus; п. к покою معتاد براحتی mo'tad be rahæti.

привы́чка عادت adæt (мн. از روی عادت adat); по عادت æz ru-je adæt; против своей ~и بر خلاف عادت خود bæx xelaf-e adæt-e xod; оста́вить ترك عادت y tærk-e adæt k.

привы́чный عادی adi.

привя́занность انس (به) anis, وابستگی del-bæstægi.

привя́занный مأنوس mæ'nus, وابسته va-bæstæ, دل بسته del-bæstæ.

привя́зать, ~ся см. привязывать, ~ся,

привя́зчивый 1. (придурчивый) ایراد گیر irad-gir, عیب جو ejb-dzu;

2. (надоедливый) مزاحم mozahem.

привя́зывать بستن bæstæn, بند bænd k.; ~ся 1. بسته شدن bæstæ §;

2. (привыкать) انس مأنوس شدن ons gereftæn, گرفتن mæ'nus §;

3. چسپیدن tæspidæn (приставать); اذیت کردن æzijæt k. (надоедать).

пригласи́тельный: п. биле́т رقعہ roq'æ-je dæ'væt.

пригласи́ть см. приглашать.

приглаша́ть 1. دعوت کردن dæ'væt k.; وعده گرفتن (از) væ-dæ gereftæn; п. кого-л. к обеду

کسی را بناهار دعوت کردن kæs-i-ra be nahar dæ'væt k.; 2. (на слѹжбу) استخدام estexdam k.

приглашение 1. دعوت dæ'væt; 2. (на слѹжбу) استخدام estexdam.

приглашённый شده دعوت dæ'væt šodæ, مدعو mæd'ovv (мн. مدعوین mæd'ovvin).

приговаривать (кого-л. к чему-либо) محكوم (کسی را بچیزی) mæhkum k.; -ся محكوم شدن mæhkum š.

приговор حکم hokm; окончательный п. حکم قطعی hokm-e qæt'i; смертный п. حکم اعدام hokm-e e'dam; вынесение -а صدور حکم sodur-e hokm; выносить п. حکم را hokm-ra sader k.

приговорённый محکوم mæhkum.

приговорить см. приговаривать.
пригодиться (кому-л.) بحال (برای کسی) mofid b., مفید بودن (برای کسی) mofid va-qe' š.; بدرد کسی خوردن be dærd-e kæs-i xordæn.

пригодность (для чего-л.) مناسب بودن (برای چیزی) monaseb budæn(-e).

пригодный مفید mofid, مناسب monaseb, در خور dær-xor.

пригород اطراف (شهر) ætraf(-e šæhr), حومه hoomæ, حوالی hæ-vali.

пригоршня مشت mošt.

приготовительный مقدماتی mo-qæddæmati, تهیه ای tæhijæi; п. класс تهیه کلاس klas-e tæhijæ.

приготовить, -ся см. готовить, -ся.

приготовлени|е تهیه tæhijæ, تدارک tædarok; военные -я تدارکات جنگی tædarokat-e dzængi; п. проекта تهیه پروژه tæhijæ-je ruzæ.

приготовленный حاضر hazer, تهیه شده tæhijæ šodæ.

приготовлять تهیه کردن tæhijæ k., مهیا کردن tæhijæ didæn, حاضر کردن mohæjja k., تدارک کردن hazer k., فراهم کردن færahæm k.; п. урок درس را حاضر (روان) کردن dærs-ra hazer (rævan) k.; -ся خود را hazer š., حاضر شدن hod-ra hazer k., آماده شدن -ся к экзамену خود را برای امتحان حاضر کردن hod-ra bæraje emtehan hazer k.

пригрозить تهدید کردن tæhiddid k.

придава́ть 1. (прибавля́ть) اضافه ezafe k.; п. сѣлы دادن ezafæ k.; п. qovvæt dadæn; 2. (присоединя́ть) ملحق کردن molhæq k.; ♠ п. значе́ние (чему́-л.) اهمیت (beçizi) æhæmmijæt dadæn; п. вид sær-o-suræt dadæn.

прида́ное جهاز dzehaz.

прида́точн||ый اضافی ezafi; -ое предложение قضیه فرعی qæzijæ-je færi.

прида́ть см. придавать.

придвигáть جلو کشیدن dželou kæšidæn.

придвѣ́нуть см. придвигать.

придвѣ́рный درباری dærbari.

придѣ́лать см. приделывать.

придѣ́лывать وصل کردن væsl k.

придѣ́ра ایراد گیر irad-gir, خوردہ گیر xordæ-gir.

придѣ́раться (к кому́-л.) (از کسی) ایراد گرفتن irad gereftæn, خوردہ گیری خوردہ گیر xordæ-giri k.

придѣ́рка ایراد گیری irad-giri, خوردہ گیری xordæ-giri.

придѣ́рчивый ایراد گیر irad-gir, خوردہ گیر xordæ-gir.

придѣ́мать см. придумывать.

придѣ́мывать تدبیر کردن tædbir k., اختراع کردن extera' k.

приѣ́зд ورود vorud.

приѣ́жать آمدن amædæn, وارد شدن vared ş.

приѣ́м 1. قبول pæzirai; قبول بعضویت qæbul; п. в партію qæbul be ozvijæt-e ferqæ (hezb); ساعات پذیرائی sa'at-e pæzirai; п. гостѣй از پذیرائی pæzirai æz mehmanha; پذیرفتن pæziroftæn-e şagerdan; 2. (лекарства) مقدار meqdar, تحویل گرفتن tæhvîl gereftæn(-e); п. товарها tæhvîl gereftæn-e ædznas.

приѣ́млемость قابلیت قبول qabelijæt-e qæbul.

приѣ́млемый قابل قبول qabel-e qæbul, قبول شدنی qæbul şodæni.

приѣ́мн||ый 1.: п. день روز ruz-e pæzirai; -ая комна-та اتاق پذیرائی otaq-e pæzirai; 2.: п. сын پسر pesær-xandæ.

приѣ́мочный: п. акт تحویل نامه tæhvîl-namæ.

приѣ́мщик تحویل گیرنده tæhvîl girændæ, گیرنده girændæ.

приѣ́хать см. приезжать.

прижѣ́чь см. прижигать.

прижигáть سوزاندن *suzandæn*;
 کردن داغ *daq k.* (кле́ймить).

прижимáть فشار آوردن *fešar aværdæn*.

приз جایزه *džajezæ*; получить п.
 گرفتن جایزه *džajezæ gereftæn*.

призвáние استعداد *este'dad*,
 ذوق *zouq*.

приземлénие فرود آمدن *forud amædæn(-e)*.

приземлѣ́ться فرود آمدن *forud amædæn*.

при́зма мат. منشور *mæpʃur*;
 усечённая п. منشور ناقص *mæpʃur-e naqez*.

призматический منشوری *mæp-ʃuri*.

призна́вать 1. شناختن *ʃenaxtæn*;
 п. официально (кого́-л.) (کسی را) *be gæsmijæt ʃenaxtæn*; 2. (счита́ть) دانستن *dapestæn*; 3. (соглаша́ться) قبول داشتن *qæbul daʃtæn*; п. себя́ ви́новным بتقصیر خود اقرار کردن *be tæqsir-e xod eqrar k.*; п. свой не-достáтки نواقص خود را تصدیق کردن *pævaqez-e xod-ra tæsdıq k.*; 4. (узнава́ть) بجا آوردن *be dža aværdæn*; -ся (в чём-л.) (بچیزی) اعتراف کردن *eqrar k.*, e'teraf k.

при́знак علامت *ælamæt* (мн. *ælajem*), نشانۀ *pešapæ*; внéш-ние -и ظاهری *ælajem-e zaheri*.

признáн||ие 1. (че́го-л.) تصدیق *tæsdıq*; 2. (в чём-л.) (بچیزی) اقرار *eqrar*, اعتراف *e'teraf*; по егó собствéн-ному -ию بموجب اقرار خودش *be moudzeb-e eqrar-e xod-æʃ*; п. в любви اظهار عشق *ezhar-e eʃq*; 3. юр. شناختن *ʃenaxtæn(-e)*, شناسائی *ʃenasai*; официа́льное п. правíteль-ства برسمیت شناختن حکومت *be gæsmijæt ʃenaxtæn-e hokumæt*.

признáтельность (از) امتنان *em-tenan*, سپاسگذاری *tæʃækkor*, تشکر *sepas-gozari*, حقشناسی *haqq-ʃenası*.

признáтельн||ый ممنون *mæm-nun*, مرهون *mærhun*; быть -ым (кому́-л.) ممنون بودن *mæm-nun b.*

признáть см. признавать.

призра́чный واهی *vahi*, خیالی *xijali*.

призы́в 1. (к чему́-либо) دعوت *dæ'væt*; 2.: п. на во-énную слúжбу احضار بخدمت نظام *ehzar be xedmat-e nezam*.

призывáть 1. (кого́-л. к чему́-л.) (کسی را برای چیزی) دعوت *dæ'væt k.*; صدا کردن *sæ-*

da k.; 2.: п. на военную службу
بخدمت نظام احضار کردن be
xedmæt-e nezam ehzar k.

призывник مشمول نظام mæʃmul-
-e nezam.

призывной: п. возраст سن
سربازی senn-e sərbazi.

прииск معدن mæ'dæn (мн. معادن
mæ'aden); золотые -и طلا
mæ'aden-e tæla.

прийти см. приходить.

приказ حکم hokm (мн. احکام
æhkam), امر æmr (мн. اوامر æva-
mer), فرمان fæрман; دستور dæst-
tur; п. об аресте توقیف hokm-e
touqif; оперативный п. воен. حکم
hokm-e æmælijati.

приказание امر حکم hokm,
امر دستور dæstur.

приказать см. приказывать; что
چه فرمایشی بود (دارید)?
tʃe færmajɛʃ-i bud (darid); как
چه فرمایشی میل شما است
mejl-e ʃo-
ma-st.

приказчик уст. 1. (в лавке)
مباشر ʃagerd; 2. (в имении)
موباشر mobaʃer.

приказывать فرمودن færmu-
dæn, امر حکم hokm dadæn, امر
دستور دادن dæstur dadæn,
فرمان دادن fæрман da-

dæn; قدغن کردن qædæqæn k.
(запрещать что-л. делать).

прикалывать (булавкой) سنجاق
زدن sændʒaq zædæn.

прикасаться لمس کردن læms
k.; دست زدن (به) dæst zædæn.

прикидываться خود را بچیزی
خود را be tʃiz-i zædæn.

прикинуться см. прикиды-
ваться.

приклад воен. قنداق tæh-e
qondaq.

прикладывать 1. (пластырь и
пр.) چسپاندن tʃæspandæn; 2. (при-
соединять) ضمیمه کردن zæmimæ
k.; п. копию سواد را ضمیمه کردن
sævad-ra zæmimæ k.

приклеивать (روی) چسپاندن
tʃæspandæn, الصاق کردن elsaq k.;
چسپیدن tʃæspidæn.

приклеить, -ся см. приклеи-
вать, -ся.

приклёпывать پرچین کردن
pærtʃin k.

приключаться اتفاق افتادن ette-
faq oftadæn, واقع شدن vaqe' ʃ.,
رخ دادن rox dadæn.

приключение سرگذشت sær-
gozæʃt; حوادث (мн. حادثه
hævades), وقایع (мн. وقایع
væqaje') (происшествие).

приключѣться *см.* приключаться.

приколáчивать *میخ کوب کردن* mīx-kub k., *با میخ محکم کردن* ba mīx mohkæm k.

приколотѣть *см.* приколачивать.

приколóть *см.* прикалывать.

прикосновѣние *لمس* læms, *تماس* tæmas.

прикоснѣться *см.* прикасаться.

прикрáшивать *آراستن* arastæn, *لعب تزین کردن* tæzjln k.; *لعاب دادن* lo'ab dadæn.

прикрепѣть *см.* прикрѣплять.

прикрѣплять (чем-л.) (با چیزی) *بند کردن* mohkæm k., *بستن* bæstæn.

прикры(вá)ть 1. *پوشیدن* ruʃidæn, *پوشانیدن* ruʃanidæn; п. крыш-кой (что-л.) *سریوش* (روی چیزی) *گذاشتن* sæg-ruʃ gozaʃtæn; 2. (за-щищáть) *حمایت کردن* hemaʃæt k., *پوشیدن* hefz k.; *воен.* *پوشیدن* ruʃidæn; 3. (недостáтки и пр.) *پرده پوشی کردن* pærdæ-ruʃi k.

прикры́тие *воен.* *پوشش* ruʃeʃ.

прикры́ть *см.* прикрывать.

прила́вок *پیش خوان* piʃ-xan, *پیش تخته* piʃ-tæxtæ.

прилагáтельное *грам.* *صفت* se-fæt.

прилагáть *см.* прикладывать; п. старáния *سعی کردن* sæ'i k., *کوشش کردن* kuʃeʃ k.

прилагá||ться: при сѣм ~ется *کانچ. لفافه ارسال میدارد* læffæn er-sal midaræd.

прила́дить *см.* прилаживать.

прила́живать *وصل کردن* væsl k., *نصب کردن* næsb k.

приласкáть *نوازش کردن* næva-zeʃ k.

прилегáть 1. (об одѣжде и пр.) *چسپیدن* tʃæspidæn; 2. (быть сме́ж-ным) *مجاور بودن* modzaver b., *متصل بودن* mottæsel b.

прилегáющий 1. (об одѣжде) *چسپیده* tʃæspidæ, *چسپان* tʃæspan; 2. (сме́жный) *مجاور* modzaver, *متصل* mottæsel, *وصل (به)* væsl.

прилежáние *پشت کار* poʃt-e kar, *مواظبت* movazebæt.

прилежáщий *см.* прилегающий 2.

приле́жный *مواظب* movazeb, *پشت ساعی* sa'i; он óчень приле́жен *پشت کارش زیاد است* poʃt-e kar-æʃ zijad-æst.

прилепѣть, ~ся *см.* прилеплять, ~ся.

прилепля́ть (к чему́-л.) (بچیزی) *چسپاندن* tʃæspandæn; ~ся *چسپیدن* tʃæspidæn.

прилив 1. (морской) مد mædd;
2. мед.: п. крови دم غلبه (حملة) qæ-
læbæ-je (hæmlæ-je) dæm.

прилипать چسپیدن tʃæspidæn.

прилипнуть см. прилипать.

приличье شايستگى ʃajestægi,
п. н. зак. نزاكت næzakæt, ادب ædæb; ~я
آداب معاشرت adab-e mo'aʃeræt.

приличный شايسته ʃajestæ.

приложение ضميمه zæmimæ (мн.
ضممايم zæmajem); с ~м копии
بضميه سواد مراسله be zæmimæ-je
sævad-e morasælæ.

приложить см. прикладывать,
прилагать; п. печат. مهر گذاشتن
mohr gozaʃtæn; п. руку امضا کردن
emza k. (подписать); п. к делу
بکار بردن be kar bordæn (применить);
◇ умá не ~у عاقل نمیرسد æql-æm
næmiræsæd.

приманка طمه to'mæ.

применение بکار بردن be kar
bordæn(-e), استعمال este'mal; п. но-
вой системы بکار بردن سیستم
be kar bordæn-e sistem-e dʒæ-
did.

применяемый قابل استعمال qa-
bel-e este'mal.

применительно (к чему-л.) بر
طبق bær tæbq(-e), مطابق motabeq-
(-e).

применить, ~ся см. применять,
~ся.

применять بکار بردن be kar
bordæn, استعمال کردن este'mal k.;
بکار عملی کردن æmæli k.; ~ся
استعمال شدن be kar ræftæn, رفتن
este'mal ʃ., مورد استعمال شدن
moured-e este'mal ʃ.

примёр مثال mæsæl, مثال mesal,
عبرت ebræt, سر مشق sær-mæʃq;
приводить п. مثال (مثال) زدن mæ-
sæl (mesal) zædæn; брать п. (с ког-
либо) عبرت گرفتن eb-
ræt gereftæn, سر مشق گرفتن sær-
mæʃq gereftæn; подавать п. سر
sær-mæʃq dadæn; служить ~ом
سر مشق (عبرت) شدن ~ом sær-mæʃq
(ebræt) ʃ.

примёрить امتحان کردن em-
tehan k., ۷ پر کردن prob k.; ۷
раз примёр, — ۷ раз ۷ر۷
قطع زرع نکرده پاره نکن. ۷ر۷
pækærdæ pærgæ nækon (букв.: не
смёрив — не режь).

примёрка امتحان emtehan,
۷ پر prob.

примёрно 1. (отлично) بخوبى
be xubi; 2. (приблизительно) تقریباً
tæqribæn.

примёрный 1. (образцовый) سر
نمونه ای sær-mæʃqi, نمونه ای

пәi; 2. (приблизительный) تقریبی tæqríbi.

примёт||а علامت ælamæt (мн. علامات ælamat), نشانى neʃani; особые ~ы علامات مخصوص ælamat-e mæxsus; указать ~ы نشانى دادن neʃani dadæn; иметь на ~е سراغ داشتن soraq daʃtæn.

примётывать كوك زدن kuk zædæn.

примечани||е تبصره tæbseræ (объяснение); حاشیه haʃijæ (мн. حواشی hævaʃi) (комментарий); ~я ملاحظات molahezat.

примечать مشاهده کردن mo-ʃahedæ k., ملاحظه کردن molahezæ k.

примешать см. примешивать.

примешивать مخلوط کردن mæxlut k., قاطی کردن qatí k.

примирение آشتی aʃti, صلح solh, مصالحه mosalehæ.

прими́рять, ~ся см. примирять, ~ся.

прими́рять 1. (ми́рять) آشتی aʃti dadæn, صلح دادن solh dadæn; 2. (что-л. с чем-л.) موافق tævafiq k.; ~ся 1. (с кем-л.) آشتی tæʃti k.; 2. (с чем-л.) (بچیزی) aʃti k.; تن در دادن tædr dadæn, تسلیم شدن tæslim ʃ.

примитивный مبتدیانه mobtædi-jaṇæ.

примкну́ть см. примыкать.

приморский دریائی dærjai, بحری bæhri; п. город شهر دریائی ʃæhr-e dærjai.

прі́мус پریموس primus.

примыка́ть 1. (быть смежным) وصل mottæsel b., مجاور بودن væsl b., (به) modzaver b.; 2. (присоединять-ся) ملحق شدن molhæq ʃ.

примыка́ющий مجاور modzaver, متصل mottæsel.

принадлежа́ть متعلق بودن motæ'ælleq b.; مال کسی بودن mal-e kæs-i b. (об имуществе); п. к партии عضو فرقه (حزب) بودن ozv-e ferqæ (hezb) b.

принадлежа́щий متعلق motæ'ælleq; п. правительству متعلق بدولت motæ'ælleq be doulæt.

принадле́жность 1. تعلق tæ'æll-oq; 2. متعلقات motæ'ælleqat; لوازم æsbab, اسباب æsbab-e tæhriq; электрические لوازم æsbab-e elektriki.

принести́ см. приносить.

принимá||ть قبول کردن qæbul k., پذیرفتن pæziroftæn; п.

в партию (حزب) عضویت فرقه be ozvijæt-e ferqæ (hezb) qæbul k.; п. предложение پذیرفتن پذیرفتن ra qæbul k.; п. чье-л. извинение عذر کسی را پذیرفتن ozi-e kæs-i-ra pæziroftæn; п. в члены پذیرفتن be ozvijæt pæziroftæn; 2. (пищу, лекарство и т. п.) خوردن xordæn; п. лекарство دوا خوردن dæva xordæn; 3. پذیرائی پذیرائی k.; п. гостей از مهمانها پذیرائی کردن k.; 4. (умвержждать) تصویب کردن tæsvib k.; п. закон را تصویب کردن qanun-ra tæsvib k.; 5. (встречать) دریافت tælæqqi k.; 6. دریافت dær-jaft k.; п. заявления تقاضا نامه هارا دریافت کردن qaza-namæha-ra dær-jaft k.; п. дела امور را تحویل گرفتن gereftæn; п. сообщения (по радио) æhbar-ra dær-jaft k.; п. решение تصمیم گرفتن (اتخاذ کردن) tæsmim gereftæn (ettexaz k.); п. за кого-л. بجای کسی گرفتن be dza-je kæs-i gereftæn; п. на себя (چیزی را) گرفتن be ohdæ gereftæn, عهده دار شدن ohdæ-dar s.; п.

всерьёз (چیزی را) جدی گرفتن dzeddi gereftæn; дело ~ет серьёзный оборот کار دارد صورت جدی kar daræd suræt-e dzeddi be xod migiræd; п. чью-л. сторону طرف کسی را گرفتن tæræf-e kæs-i-ra gereftæn; п. во внимание (что-л.) در نظر گرفتن dær næzær gereftæn; п. в расчёт بحساب آوردن be hesab aværdæn; п. форму чего-л. شکل چیزی را fôrmu çegó-l. şekl-e tʃiz-i-ra be xod gereftæn; п. младенца زایاندن za-jandæn; п. меры اقدام کردن méry eqdam k.; п. участие شرکت (در چیزی) şerkæt k.

приниматься 1. قبول شدن qæbul s.; پذیرفته شدن pæziroftæ s.; 2. п. за что-л. چیزی پرداختن be tʃiz-i pærdaxtæn, مشغول چیزی (بچیزی) mæʃqul-e tʃiz-i s.; شدن mobaderæt k.; 3. (о растениях; о прививке) گرفتن gereftæn.

приноравливать موافق کردن movafeq k., مطابقت دادن motabeqæt dadæn, مطابق کردن motabeq k.; (با چیزی) خود را (к чему-л.) ~ся (با چیزی) خود را motabeq k.

приноровить, ~ся см. приноравливать, ~ся.

приносить 1. آوردن aværdæn; п. с собой آوردن همراه hæmrah aværdæn; 2. (давать): п. плоды آوردن بار aværdæn; п. доход دادن عایدی ajedi dadæn.

принудительный اجبارى edzbari.

принудить см. принуждать.

принуждать مجبور کردن mædzbur k., وادار کردن vadar k., ملزم molzæm k.

принуждён||e اجبار edzbar, الزام elzam; по -ю از روی اجبار æz ru-je edzbar.

принцип اصل æsl (мн. اصول osul), اساس æsas, (фр. principe); в -е اساسа æsasæn, اصولا osulæn; по -ам междунаро́дного права از روی اصول حقوق بین الملل æz ru-je osul-e hoquq-e bejn-ol-melæl.

принципиально اساسا æsasæn, اصولا osulæn.

принципиальный اساسى æsasi.

принятие 1. قبولی qæbuli; п. председательства قبولی ریاست qæbuli-je rijasæt; 2. دریافت dæ-rjaft; п. пакета دریافت پاکت dæ-rjaft-e pakæt; 3. (закона, проекта и т. п.) تصویب tæsvib; 4.: п. пищи خوردن غذا xordæn-e qæza.

принят||ый قبول شده qæbul şodæ;

تحويل داده شده tæhvil dadæ şodæ (о товдре, делдх); معمول mæ'mul (обычный); это не -o این نیست in mæ'mul nist.

принять см. принимать.

приобрести см. приобретать.

приобретать 1. بدست آوردن be dæst aværdæn, تحصیل کردن tæhsil k., حاصل کردن hasel k.; 2. (покупать) خریدن xæridæn, خریداری کردن xæridari k.; 3.: п. صورت دیگری بخود صورت دیگرى ب خود suræt-e digær-i be xod gereftæn.

приобретение 1. (знаний и т. п.) تحصیل tæhsil; 2. خرید xærid.

приобщать (к делу) ضمیمه دوسیه zæmimæ-je dosjæ k.

приоритет حق تقدم hæqq-e tæ-qæddom.

приостанавливать موقوف کردن mouquf k.; معوق داشتن mo'ævvæq daştæn (откладывать); п. газету روز نامه را موقتاً توقیف کردن ru-z-namæ-ra movæqqætæn touqif k.

приостановить см. приостанавливать.

приостановка موقوف کردن mouquf kærdæn(-e); تعویق tæ'viq, وقفه væqfæ; п. платежей комм. وقفه væqfæ-je tæ'dijæ.

приостановленный موقوف mouquf (o платежé, сдаче товара и т. п.).

припáдок حملة hæmlæ.

припáйка لحيم læhim.

припасáть ذخيره کردن zæxi-ræ k.

припáсы ذخيره zæxi-ræ; боевые п. مهمات جنگى mohemmat-e dzængi; съестные п. آذوقه azuqæ.

припáять لحيم کردن læhim k.

припéв ترجيع بند, tærdzi', tærdzi'-bænd.

припёк (при выпечке хлеба) ريغ rej'; даватъ п. ريغ کردن rej' k.

приписáть см. приписывать.

припíсываемый منسوب mæp-sub, منتسب montæseb.

припíсыва||ть 1. (прибавлять) 2. (что-л. кому-л.) نسبت ezafæ k.; 2. (что-л. кому-л.) نسبت ezafæ k.; 2. (что-л. кому-л.) نسبت ezafæ k.

припíсыва||ть 1. (прибавлять) 2. (что-л. кому-л.) نسبت ezafæ k.; 2. (что-л. кому-л.) نسبت ezafæ k.

припíсыва||ть 1. (прибавлять) 2. (что-л. кому-л.) نسبت ezafæ k.; 2. (что-л. кому-л.) نسبت ezafæ k.

припíсыва||ть 1. (прибавлять) 2. (что-л. кому-л.) نسبت ezafæ k.; 2. (что-л. кому-л.) نسبت ezafæ k.

припíсыва||ть 1. (прибавлять) 2. (что-л. кому-л.) نسبت ezafæ k.; 2. (что-л. кому-л.) نسبت ezafæ k.

припíсыва||ть 1. (прибавлять) 2. (что-л. кому-л.) نسبت ezafæ k.; 2. (что-л. кому-л.) نسبت ezafæ k.

припíсыва||ть 1. (прибавлять) 2. (что-л. кому-л.) نسبت ezafæ k.; 2. (что-л. кому-л.) نسبت ezafæ k.

приплóд نتاج netadz.

припомина́ть بخاطر آوردن be xater aværdæn, بياد آوردن be jad aværdæn.

припóмнить 1. см. припоминать; 2. څيز. (отплати́ть) تلافى کردن tælafî k.

припра́ва (к кушаньям) ادويه ædvi-jæ; چاشنى tʃaʃni.

приправля́ть (едý) ادويه زدن ædvi-jæ zædæn; چاشنى زدن tʃaʃni zædæn.

припугну́ть تهديد کردن tæh-did k.

приро́д||а طبيعت tæbi'æt; по -e ذاتا tæb'æn, طبيعة tæbi'ætæn, zataæn.

приро́дный 1. طبيعى tæbi'i; 2. (зрождённый) فطرى fetri, ذاتى zati.

природо́ведение تاريخ طبيعى tarix-e tæbi'i.

прирождённый ذاتى zati, جبلى dzebelli, فطرى fetri.

приро́ст افزايش æfzajæʃ.

прируча́ть رام کردن ram k., انس اهلى æh-li k.; 3. (что-л. чему-л.) چه-مى-ل. (چيزى را بر چيزى) حمل hæml k.; 3. (что-л. чему-л.) چه-مى-ل. (چيزى را بر چيزى) حمل hæml k.

приручи́ть, -ся см. приручать, -ся.

присва́ивать 1. (завладе́вать)
اختلاس tæsaħob k.; کردن
extelas k. (dén̄gu); 2. (себе́)
بخود اختصاص (تخصیص) دادن
be xod extesas (tæxsis) dadæn; 3. п.
імя когó-л. чегу́-л. اسم کسی را
ezm-e kæs-i-
-ra be ru-je tʃiz-i gozaʃtæn.

присво́ение 1. (завладéние)
اختلاس tæsaħob; کردن
extelas (déneg); 2. (себе́)
بخود اختصاص
extesas-e be xod.

присво́ить см. присваивать.

прискóрбие تأسف tæ'æssɒf,
حزن hozn, اندوه ænduh.

прискóрбный اسفناك æsæfnak,
حزن آور ænduhnak, اندوهناك
hozn-avær, تأسف آور
tæ'æssɒf-
-avær.

прислáть см. присылать.

**прислоніть, ~ся см. присло-
нять, ~ся.**

прислоня́ть (به) تکیه دادن tæ-
kijæ dadæn; ~ся (به)
تکیه کردن tækijæ k.,
بپشت تکیه دادن
be poʃt
tækijæ dadæn.

прислúга پیشخدمت piʃ-xedmæt;
کلفت kolfæt (жéнская).

прислúживать ملازمت کردن
molazemæt k.; پیشخدمتی کردن
piʃ-xedmæti k. (за столóм).

**прислúшаться см. прислуши-
ваться.**

прислúшиваться گوش دادن
گوش فرا دادن (به)
guʃ dadæn, گوش
færa dadæn.

присмáтривать 1. مواظبت کردن
مواظب بودن movazebæt k.,
مواظب کردن
movazeb b.; نظارت کردن
pæzaræt k.;
بچه را مواظبت
pæzæftæn k.;
2. (вы́скивать)
جستجو کردن
dzost-o-dzu k.

присмóтр مواظبت movazebæt,
نظارت pæzaræt.

присмотрéть см. присматривать.

приснѣ́ться: мне ~лось что...
خاب دیدم که...
خاب دیدم که...
خاب دیدم که...

**присоединіть, ~ся см. присо-
единять, ~ся.**

присоединя́ть ضمیمه کردن zæ-
mimæ k., اضافه کردن
ezafæ k., ملحق
ملحق کردن
molhæq k.; ~ся
شدن molhæq ʃ.

**приспосáбливание см. приспо-
собление 1.**

**приспосóбить см. приспособ-
лять.**

приспосóбление 1. (дéйствиe)
توافق tævafoq, تطبیق
tætbiq; دستگاه
دستگاه (apparat, инструмéнт)
dæst-gah, آلت alæt.

приспособлять موافق کردن movafeq k., وفق دادن væfq dadæn; جور نمودن tætbīq k.; تطبيق dzur næmudæn.

приспособляться ساختن (با) saxtæn; موافق شدن movafeq ʃ.

приставать 1. (о суднѣ) بساحل be sahel ræsidæn (آمدن) (amædæn), بکنار رسیدن be kənar ræsidæn; 2. (прилипать, тж. физ.) چسپیدن tʃæspidæn; 3. (надоедать) اذیت کردن æzijæt k.; 4. (о болѣзни) سرایت کردن særajæt k.; 5. (быть к лицу) آمدن amædæn; 6. (присоединяться) ملحق شدن molhæq ʃ.

пристальный دوخته duxtæ (о взгляде).

пристань کرپی eskelæ, کورپی korpi.

приста́ть см. приставать; это вам не این بشما نمیاید in be ʃoma næmiajæd; این لایق شان in lajeq-e ʃæ'n-e ʃoma nist.

пристра́стие 1. (скло́нность) تمایل tæmajol; 2. (несправедли́вость) غرض qægz.

пристра́стно مغرضانه moqrezanæ. пристра́стный مغرض moqrez; غرض آمیز qægaz-amiz (в значе́нии прилага́тельного).

при́ступ 1. воен. حمله hæmlæ (мн. حملات hæmælat); 2. мед.: п. болѣзни حمله مرض hæmlæ-je mæ-gæz; اشتداد مرض eʃtedad-e mægz.

присту́пать شروع کردن (به) ʃoru' k., مبادرت کردن mobaderæt k., اقدام کردن eqdam k.

присту́пить см. приступать.

присты́дить خجالت زده کردن xædʒalæt zædæ k.

присуди́ть см. присуждать.

присужда́ть 1. (приговаривать к чему-л.) محكوم کردن (بچیزی) mæhkum k.; п. к тюре́мному заключе́нию محكوم به حبس کردن mæhkum be hæbs k.; 2. п. прѣмию دایزه را اعطا کردن dæjezæ-ra e'ta k.

присужде́ние اعطا e'ta (прѣмии и т. п.).

прису́тствие حضور hozur; в ва́шем -и در حضور شما dæz hozur-e ʃoma.

прису́тствовать حاضر بودن hazer b., حضور داشتن hozur dæʃ-tæn.

прису́тствующий حاضر hazer (мн. حاضرین hozzar, حضر hazegin).

присыла́ть (кому-л.) (برای کسی) فرستادن ferestadæn.

присѣг||а قسم qæsæm, سوگند sougænd; принимáть (давáть) ~у قسم qæsæm xordæn, قسم qæsæm jad k.; приводíть к ~е قسم دادن qæsæm da-dæn, تحلیف کردن tæhlif k.

присягáть см. присяга.

присягну́ть см. присяга.

притворíть см. притворять.

притвóрн||ый ساختگی saxtægi, مسرت دروغی doruqi; ~ая радóсть مَسَرَت mæsærræt-e saxtægi; п. человек ریاکار rijakar.

притвóрство ظاهر سازی zaher-sazi; ریا rija.

притворя́ть (дверь и т. п.) پیش کردن piş k.

притворя́ться بخود بستن be hod bæstæn, زدن zædæn; п. боль- ным کسالت بخود بستن kæsalæt be hod bæstæn, خود را بناخوشی xod-ra be na-xoşi zædæn, زدن xod-ra be na-xoşi zædæn, زدن xod-ra be na-xoşi zædæn; п. не- понимáющим خود را بنافهمی zæn, زدن xod-ra be na-fæhmi zædæn.

притеснѣние تعدی tæ'æddi (мн. تعدیات tæ'æddijat), ظلم zolm; فشار feşar.

притеснítель متعدی motæ'æd-di, ظالم zalem.

притесня́ть تعدی کردن tæ'æd-

di k., فشار آوردن feşar aværdæn, اذیت کردن æzijæt k.

притихáть ساکت شدن saket ş.

притóк شعبه رود şo'bæ-je rud, شاخه رود şaxæ-je rud.

притра́гиваться دست زدن (به) dæst zædæn.

притрóнуться см. притраги- ваться.

притупíть см. притуплять.

притупíться см. притупляться.

притуплѣние фиг. ضعف zæ'if (слабость).

притуплѣть 1. (дѣлать тупым) کند کردن kond k.; 2. фиг. (ослаб- лять) ضعیف کردن zæ'if k.

притуплѣться 1. شدن کند kond ş.; 2. фиг. (ослаблѣться) ضعیف شدن zæ'if ş.

притягáтельность جاذبیت dza-zebijæt.

притягáтельн||ый جاذب dzazeb; ~ая сíла قوة جاذبه qovvæ-je dza-zebæ.

притя́гивать جذب کردن dzæzb k., بخود کشیدن be hod kæşidæn.

притяжáтельн||ый: ~ое место- имѣние грам. ضمیر ملکی zæmir-e melki.

притяжѣние جذب جاذبیت dzæzb, جذبیت dzazebijæt.

притяну́ть *см.* притягивать.

приуро́чивать (*к какому-л. вре-
мени*) مناسب موقعى کردن mo-
naseb-e mouqe'-i k.

приуча́ть (*кого-л. к чему-л.*)
adæt (кسی را بیچیزی) عادت دادن
dadaen, معتاد کردن mo'tad k.; ~ся
معتاد شدن adæt k., عادت کردن
mo'tad f.

приучи́ть *см.* приучать.

прихо́д 1. (прибы́тие) آمدن
amædæn(-e), ورود vorud; *п.* паро-
хода ورود (آمدن) کشتی vorud-e
(amædæn-e) kæfti; 2. (дохóд, по-
ступлénие) دخل dæxl, درآمد dær-
amæd, عایدی ajedi; 3. бухг. (заго-
ловок левой стороны счёта) وارد
vared.

приход||и́ть 1. آمدن amædæn;
п. домо́й آمدن به خانه be xanæ
amædæn; *п.* в себя آمدن به خود
be xod amædæn; 2. (приближа́ть-
ся) رسیدن ræsidæn; время ~ит
موقع میرسد mouqe' miræsed;
◇ *п.* в го́лову بنظر رسیدن be
næzær ræsidæn; *п.* к соглаше́нию
موافقت حاصل کردن movafeqæt
hasel k.

прихо́до-расхо́дн||ый: ~ая кнѳга
دفتر دخل و خرج dæftær-e dæxl-
o-xærdz.

прихо́жая کنش kæfš-kæp.

при́хоть هوس hævæs; это что
за п.? این چه هوسی است in tše
hævæs-i-st.

прицёл воен. نشانه گری pe-
şanæ-giri, قراول روی qæraevol-
-rævi.

прицели́ваться قراول رفتن
qæravol ræftæn.

прича́стие грам. وجه وصفی
vædžh-e væsfī; *п.* действительное
اسم فاعل esm-e fa'el; *п.* страда-
тельное اسم مفعول esm-e mæ'ul.

причём در ضمن zemnæn, ضمنا
dær zemn.

причеса́ть *см.* причесывать.

причёск||а خواب مو xab-e mu;
вы переменя́ли شما خواب ~و
موها-تان را تغییر داده-اید
soma xab-e muha-tan-ra tæqjir dadæ-id.

причёсывать شانه کردن şanæ k.;
~ся سر خود را شانه کردن sær-e
xod-ra şanæ k.

причи́н||а علت ellæt (*мн.* علل
elæl), سبب sæbæb, جهت dzeħæt
(*мн.* جهات dzeħat), باعث ba'es,
علت موجب moudžeb; *п.* во́ины
علت جنگ ellæt-e džæng; *п.* и слéдствие
علت و معلول ellæt-o-mæ'lul; по
той ~е, что بجهت اینکه be dze-
ħæt-e in ke.

причин|ённый وارد vared;
~ённые пожаром убытки خسارات
خسارات وارد از حریق xəsarat e varedæ
æz hæriq; ему были ~ены боль-
шие убытки خسارات زیادى باو
خسارات وارد شد (متوجه او شد)
zijad-i be u vared şod (motævædzdʒeh-
-e u şod).

причинить см. причинять.

причинять وارد کردن (ساختن)
vared k. (saxtæn); سبب شدن sæ-
bæb ş., موجب باعث شدن ba'es ş.,
ضرر вред mouldzeb ş.; п. вред ضرر
zægær va-
red k. (ræzanidæn); п. убытки (раз-
рушения) خسارات (خرابی) وارد
xəsarat (xæraβi)
vared k. (saxtæn).

причит|аться تعلق داشتن tæ'æl-
loq daʃtæn; ему ~ается двести
туманов دويست تومان بايد با و
devist tuman
baɣæd be u pærdaxtæ (tæ'dijæ) şæ-
væd.

причит|ающийся متعلق motæ'æl-
leq.

причм|окивать ملج ملج کردن
meletʃ-meletʃ k.

причм|окнуть см. причмокивать.

прич|уда هوس hævæs.

прич|удливый 1. (о человеке)

هوسى hævæsi; 2. (страдный)

عجيب و غريب ædzib-o-qærib.

пришив|ать (к чему-л.) (بچیزی)

دوختن duxtæn.

пришп|оривать (بر) مهميز زدن

mæhmiz zædæn.

пришп|орить см. пришпоривать.

прищ|ёлкивать (пальцами) بشکن

زدن beʃkæn zædæn.

прищем|ить: я ~л себе дверью

انگشتم لای در رفت (مانند)

ængoʃt-æm la-je dær ræft (mand).

прищем|лять см. прищемить.

прищ|уривать: п. глаза, ~ся

چشم تنگ کردن tʃæʃm tæng k.

прищ|урить см. прищуривать.

приют |пناه рænah, پناهگاه ræ-

nah-gah; детский п. دارالایتام

dar-ol-itam.

приют|ить пناه دادن rænah da-

dæn; ~ся (آوردن) پناه بردن

rænah bordæn (aværdæn).

прият|ель, ~ница دوست dust,

رفیق ræfiq (мн. رفقا rofæqa).

прият|ельский دوستانه dustanæ.

прият|ный مطبوع mætbu', دلپسند

del-pæsænd, خوش koʃ.

про 1. (о) راجع به radʒe' be,

در باره dær xosus(-e), در خصوص

dær baræ(-je); 2. (для) برای bæraje;

п. себя با خود ba xod; говорить п.

себя *با خود گفتن* ba xod goftæn;
думать п. себя *با خود فکر کردن* ba xod fekr k.

проба 1. (испытание) *امتحان* emtehan;
2. (металла) *عیار* æjar;
3. (образец) *نمونه* næmunæ.

пробел 1. (в рукописи и т. п.)
افتادگی of-tadægi; 2. (недостаток) *نقص* næqs
(мн. *نواقص* nævaqes).

пробивать *در* ræxpæ k. (брешь);
سوراخ کردن surax k. (отверстие); ~ся 1. *فیج* bæraje
xod rah baz k.; 2. (о траве) *در* dær-amædæn.

пробирать разг. *ملا مت کردن* mælāmæt k.,
سر زنش کردن sær-zænef k.

пробёрка *لولة امتحان* lulæ-je
emtehan.

пробить см. пробивать.

пробка *چوب پنبه* tʃub-e pæmbæ
(из пробкового дерева); *در* dær
(стеклянная и т. п.).

проблема *مسئله* mæs'ælae (мн.
مسائل mæsa'el).

проблематичный *مشکوک* mæf-
kuk (сомнительный).

пробный *امتحانی* emtehani; п.
полёт *طیران امتحانی* tæjæran-e

emtehani; п. камень *محک* mehækk.

пробовать 1. *امتحان کردن* emtehan k.,
آزمایش کردن az-maješ k.; 2. (на вкус) *چشیدن* tʃæ-
šidæn.

пробойна *سوراخ* ræxpæ, surax.

пробойник *سنبه سخت* sombæ-je
sæxt (для металла); *پولک بر* ru-
læk-bor (для кожи, резины и т. п.).

пробочник *پیچ* pitʃ.

пробрать см. пробирать.

пробудить, ~ся см. пробуждать,
~ся.

пробуждать *بیدار کردن* bidar
k.; ~ся *بیدار شدن* bidar f.

пробуждение *بیداری* bidari.

прова́л *عدم موفقیت* ædæm-e
movæffæqijæt (неудача).

прова́ли|вать *رد کردن* rædd k.
(законопроект; на экзамене);

~вай! *رد شو* rædd šou; ~ваться
1. (обрушиваться) *فرو ریختن* foru
rixten, *فرو رفتن* foru ræftæn;
2. (на экзамене) *رد شدن* rædd f.,
رفوزه شدن refuzæ f.

прова́лить, ~ся см. провали-
вать, ~ся.

прова́нск||ий: ~ое ма́сло *روغن*
زیتون rouqæn-e zejton.

проведе́ние 1. (осу́ществле́ние) اجرا edgra; п. зако́на قانون edgra-je qanun; 2. کشیدن kæsidæn; п. ж.-д. ли́нии راه کشیدن kæsidæn-e xətt-e rah-e ahæn.

прове́ренный رسیدگی شده ræsidægi şodæ; امتحان شده emtehan şodæ.

прове́рить см. проверять.

прове́рка 1. (отче́тности) رسیدگی ræsidægi, تحقیق tæhqi; п. отчёта (отче́тности) رسیدگی p. otçeta (otçetnosti) (محاسبات) به صورت حساب ræsidægi be suræt-e hesab (mohasebat); 2. (испы́тание) امتحان emtehan.

прове́рочный تحقیقاتی tæhqi-qati.

прове́рять 1. تحقیق کردن tæhqi; رسیدگی کردن (به) ræsidægi k.; 2. (испы́тывать) امتحان emtehan k.; п. часы ساعت کردن sa'æt-ra mizan kærdæn.

провести́ см. проводить.

прове́тривание هوا دادن hæva dadæn(-e), تهویه tæhviæ.

прове́тривать تهویه کردن tæhviæ k., هوا دادن hæva dadæn (вещи); تجديد هوا کردن hæva k. (помеще́ние); п. ко́мнату هواى اطاق را تجديد کردن hæva-

-je otaq-ra tædzdid k.; ~ся هوا تجديد خوردن hæva xordæn; تجديد شدن tædzdid-e hæva ş.

прове́трить см. проветривать.

прове́ять см. веять.

прови́ант آذوقه azuqæ; войско-آذوقه پ. سورات sursat, آذوقه (ارتش) azuqæ-je qofun (arteş); снабжа́ть ~ом آذوقه رساندن om azuqæ ræsandæn.

прови́зи|я آذوقه azuqæ; заготов-ля́ть ~ю آذوقه تهیه کردن azuqæ tæhiæ k.

прови́зор دواساز dæva-saz.

прови́ниться تقصیر کردن tæq-sir k., خطا کردن xəta k.

прови́нность تقصیر tæqsir, خطا xəta.

прови́нциал اهل ولایت æhl-e velajæt.

прови́нциальный ولایتی vela-jæti; ایالتی ejalæti.

прови́нция ولایت velajæt (мн. ولایات velajæt); ایالت ejalæt (мн. ایالات ejalat).

про́вод эл. سیم sim; телеграф-ный п. سیم تلگراف sim-e telegraf; телефо́нный п. سیم تلفن sim-e telefon.

прово́димость قابليت انتقال qabelijæt-e enteqal.

проводить 1. (кого-л. через какое-л. место) (کسی را از جائی) obur dadæn; 2. گذراندن gozærandæn; п. время وقت گذراندن væqt gozærandæn; 3. (осуществлять) (عملی اجرا کردن) æmæli k.; 4. (проводить) (بدرقه مشاورت کردن) moʃaje'æt k.; راهنمایی (از) bædræqæ k.; (проводить, показывая дорогу) rah-pæmai k. (проводить, показывая дорогу); 5. физ. ناقل heat naqel b.; هدایت کردن he-dajæt k.; п. тепло بودن naqel-e hæraæt b.; 6. کشیدن kæʃidæn; п. железную дорогу راه rāh-e alæn kæʃidæn; 7. бухг.: п. по книгам در دفاتر dær dæfater vared k.; 8. (обманивать) (گول زدن) gul zædæn, (فریب دادن) færib dadæn.

проводка эл. سیم کشی sim-kæʃi; наружная п. سیم کشی خارجی sim-kæʃi-je xaredzi; внутренняя п. سیم کشی داخلی sim-kæʃi-je daxeli.

проводник 1. (راهنما) rah-pæma, بلد bælæd; 2. физ. ناقل naqel, هادی hadi; п. тепло ناقل naqel-e hæraæt.

провождать см. проводить.

провожающий مشاورت کننده moʃaje'æt konændæ.

провóz حمل و نقل hæml, hæml-o-pæql.

провозить عبور دادن obur dadæn; حمل کردن bordæn, hæml k.

провока́тор مفسدت-ن moʃætten, mohærræ, مفسده جو mæf-sædæ-dzu, محرك mohærræk.

провокацио́нный مفسدت آمیز mæfsædæt-amiz.

провока́ция تحریص tæhris, تحریک tæhrik.

прово́лока سیم sim, مفتول mæftul; колю́чая п. سیم خاردار sim-e xar-dar.

прово́лочка دفع الوقت dæf'-ol-væqt.

прово́лочный سیمی simi, مفتولی mæftuli; -ое загражде́ние حصار hesar-e sim-e xar-dar.

прово́рно چابکانه tʃabokanæ, جلد dzæld.

прово́рность см. проворство.

прово́рный چالاک tʃabok, چالاک dzæld.

прово́рство چابکی tʃaboki, چالاک dzældi.

провоци́ровать (кого-л. на что-либо) (کسی را بچیزی) تحریک tæhrik k., تحریص کردن tæhris k.

проглатывать بلع کردن bæl' k., فرو بردن foru bordæn, قورت دادن qurt dadæn.

проглотить см. проглатывать.

проговариваться см. проговориться.

проговориться: حرف از ~ لسا я hærf æz dæhæp-æm pærid.

прогонять 1. خارج کردن ha-redz k., بیرون کردن birun k.; 2. *физ.* (печаль и т. п.) دفع کردن dæf' k.; 3. (проводить через что-л.) عبور دادن (از) obur dadæn.

програ́мма پروگرام (*фр.* programme), بر نامه bær-namæ; مرام mæram-namæ (*партийная*).

прогрéсс ترقی tæraqqi.

прогрессивный مترقی motæ-ræqqi, پیشرفت کننده piş-ræft ko-pændæ; ترقیخواه tæraqqi-xah (*стремящийся к прогрессу*); تصاعدی tæsa'odi (*прогрессивно-увеличивающийся*); ~ая партия حزب tæraqqi-hezb-e مالیات تصاعدی بر مالیت malijat-e tæsa'odi bær aje-dat.

прогрессировать ترقی کردن tæraqqi k, پیشرفت کردن piş-ræft k.

прогрессист ترقیخواه tæraqqi-xah.

прогрéссия *мат.* تصاعد tæsa'od; арифметическая п. تصاعد حسابی tæsa'od-e hesabi; геометрическая п. تصاعد هندسی tæsa'od-e hendesi.

прогу́л طفره از کار tæfræ æz kar.

прогу́ливать 1. (уклоняться от работы) از کار طفره زدن æz kar tæfræ zædæn; 2. п. деньги پول را تاف کردن ~ся گردش کردن gærdeş k.

прогу́лка گردش gærdeş; от-правляться на ~ку گردش رفتن gærdeş ræftæn; место для ~ок گردشگاه gærdeş-gah.

прогуля́ть, ~ся см. прогуливать, ~ся.

продава́ть فروختن foruxtæn, بفروش رساندن be foruş ræsandæn; п. в розницу خرده فروشی کردن xordæ-foruşi k.; п. оптом عمده omdæ-foruşi k.; п. поштучно تک فروشی کردن tæk-foruşi k.; ~ся فروخته شدن foruxtæ ş., (به) فروش رفتن (be) foruş ræftæn, بفروش رسیدن be foruş ræsidæn.

продаве́ц فروشنده foruşændæ.

прода́жа بیع foruş, فروش bej'.

прода́жн||ый فروشى foruʃi; ~ая
ценá قیمت فروش qejmæt-e foruʃ;
п. челове́к آدم وجدان فروش adæm-e
vodʒdan-foruʃ.

продáть см. продавать.

продви́гать 1. جلو بردن dʒelou
bordæn, حرکت دادن (بطرف جلو)
hæɾækæt dadæn; 2. ڦيز. (по слѹж-
бе) ترفيع دادن tærfi' dadæn; ~ся
پيش رفتن dʒelou ræftæn, پيش رفتن
riʃ ræftæn.

продви́жение پيشرفت riʃ-ræft.

продви́нуть см. двигать.

продевáть: п. нитку в игóлку
(سوزن) نخ کردن (suzæn) næx k.

продеше́вить ضرر فروختن be
zærær foruxtæn.

продиктовáть ديکته کردن dik-
tæ k.

продлѐние تمديد tæmdid; п.
сро́ка مدت تمديد tæmdid-e mod-
dæt.

продлѝть تمديد دادن tæmdid
dadæn, امتداد دادن emtedad da-
dæn.

продовóльственный ارزاقى ær-
zaqi.

продовóльствие آذوقه azuqæ;
ارزاق ærzaq; غذا qæza (пи́ща).

продолговáтый مستطيل mos-
tætil.

продолжа́||ть 1. (چيزى) (что-л.)
مداومت ادامە دادن edamæ dadæn,
دنباله modavemæt dadæn; ڦيزاله
دومباله je ڦيزاله dombalæ-je ڦiz-i-
ra gereftæn; п. ڦيزاله بڦيزاله
بڦيزاله be tædʒrobijæt edamæ
dadæn; ~йтел разг. بڦيزاله befær-
majid; 2. (продлѝть) تمديد دادن
tæmdid dadæn; ~ться ادامه داشتن
edamæ daʃtæn.

продолжѐние 1. (стенѝ, линѝ
и т. п.) امتداد emtedad; п. ڦيزاله
امتداد emtedad-e xijaban; 2. ادامە
edamæ, مداومت modave-
mæt; دنباله dombalæ, بڦيزاله bæqijæ
(статья); п. ڦيزاله دارد bæqijæ
daræd; в п. ڦيزاله در dær
zær(-e), ڦيزاله عرض dær ærz(-e), ڦيزاله
در dær moddæt(-e) (в течѐние).

продолжѝтельность دوام dæ-
vam, مدت moddæt, طول مدت
tul-e moddæt; п. ڦيزاله مدت
طول مدت tul-e moddæt-e pærvaz.

продолжѝтельн||ый طولانى tula-
ni, متمادى motæmadi, مديد mædid;
~ые переговоры مذاكرات طولانى
mozakerat-e tulani.

продóлжить см. продолжать.

продóльный طولى tuli.

продýкт محصول mæhsul (мн.
محصولات mæhsulat); нефтяные

~ы محصولات نفتی mæhsulat-
-e næfti; сельскохозяйственные ~ы
محصولات زراعتی mæhsulat-e zera'-
æti; животноводческие ~ы مواد
مأواه mævadd-e hejvani.

продуктивность استحصالیات es-
tehsalijæt.

продукция محصولات mæhsulat;
промышленная п. محصولات صنعتی
mæhsulat-e sæn'æti.

продырявленный سوراخ سوراخ kærdaæ.
surax-surax

продырявливать سوراخ کردن
surax k.

проезд 1. (место для проезда)
معبور مَعْبُور mæ'bæg, گذرگاه gozæg-gah;
2. عبور obur; п. воспрещается
عبور ممنوع است obur mænnu'-st;
~ом عبورا oburæn.

проезжать (через что-л.) از (از)
عبور جائی obur k.

проект پروژه (фр. projet); لایحه
lahehæ (мн. لوايح lævajeh) (в за-
конодательных учреждениях);
составлять п. تهیه کردن
pruzæ tæhijæ k.; لایحه تهیه کردن
lahehæ tæhijæ k.

проектировать 1. طرح کردن
tærh k., نقشه کشیدن næqʃæ kæ-
ʃidæn; 2. (иметь намерение) قصد
کردن qæsd k.

прожѣвывать جویدن dzævi-
dæn; ~ся جویده شدن dzævidæ ʃ.
прожéктор тех. نورافکن pur-
æfkæn.

проживáние اقامت eqamæt.

проживáть 1. اقامت داشتن eqa-
mæt daʃtæn, مسكن داشتن mæs-
kæn daʃtæn, مقيم بودن moqim b.;
2. (расходовать) خرج کردن
xærdz k.

проживáющий مقيم moqim,
ساكن saken; п. заграницей
مقيم moqim-e xærdzæ.

прожйточный: п. мйнимум см.
минимум.

прожбóрливость پر خوری por-
xori.

прожбóрливый پر خور por-xor.
прбза نشر pæsr.

прозáик نثر نویس pæsr-nevis.

прозайческий منشور mænsur.

прозвáние کنیه konjæ.

прозвáть کنیه دادن konjæ da-
dæn.

прозвйще см. прозвание; поэ-
тйческое п. تخلص tæxællos.

прозевáть (слýчай) (فرصت را)
از دست دادن (forsæt-ra) æz dæst
dadæn.

прозодéжда (произвóдственная
одежда) لباس کار lebas-e kar.

прозра́чность شفافیت ʃæffafijæt.

прозра́чный شفاف ʃæffaf.

проигра́ть см. проигрывать.

проигра́ть باخت baxtæn.

проигра́ш باخت baxt; без ~a بدون bedun-e baxt.

произведе́ние 1. اثر æsær (мн. آثار asar); музыка́льные ~я آثار asar-e musiqi; литерату́рные ~я آثار ادبی asar-e ædæbi; худо́жественное п. عمل صنعتی æmæl-e sæn'æti; 2. (проду́кт) محصول mæhsul; 3. мат. حاصل hasel.

произве́сти см. производить.

производи́тель 1. عمل آورنده amæl aværændæ, سازنده sazændæ, مولد movællæd, تولید کننده toulid konændæ; 2. (в коневóдстве) اسب æsp-e toxmi.

производи́тельность قوۋه qovvæ-je estehsal, استحصال qovvæ-je estehsal, توليدات toulidat, قوۋه تولیدیه qovvæ-je toulidat; п. фабрики کارخانه toulidat-e kar-xanæ, قوۋه تولیدیه qovvæ-je toulidat-e kar-xanæ; п. труда مولدۋ کار qovvæ-je movællædæ-je kar, استحصالیت estehsalijæt-e kar.

производи́тельн||ый استحصالی

estehsali, تولیدی toulidi; ~ые сілы قوای تولیدیه (استحصالیه) qovvæ-je toulidijæ (estehsalijæ).

производи́ть 1. تولید کردن toulid k., استحصال کردن estehsal k., عمل آوردن æmæl aværdæn; 2. (родіть) زائیدن za'idæn; 3. (о произво́дстве слов) اشتقاق کردن ešteqaq k.; ♠ п. платёж کار سازی داشتن kar-sazi daftæn; п. разбо́р дела بقضیه ای be qæzijæ-i ræsidægi k.; п. рассле́дование تحقیق اثر tæhqi q k.; п. впечатлѣние تأثیر کردن æsær k.; п. в чин تفریع رتبه tærfi'-e rotbæ k.; п. о́пыты امتحان کردن emtehan k., تجربه کردن tædžrobæ k.

производи́ться قواید شدن be æmæl amædæn.

произво́дный 1. (о сло́ве) مشتق moštæqq; 2. мат. متفرع motæfærge'.

произво́дственн||ый استحصالی estehsali, توليداتى toulidati; п. план نقشۋه næqʃæ-je toulidati; ~ая коопера́ция مؤسسّات تعاونی mo'æssæsat-e tæ'avoni-je toulid; ~ые отноше́ния مناسبات monasebat-e estehsali.

произвóдство 1. تولید toulid, ساخت saxt; п. сáхара تولید توليد saxt; п. тра́кторов تولید-e qænd; п. тра́кторов تولید-e traktur; 2. صنایع sənaje' (промы́шленность); کارخانه kar-xanə (fabrika, zavód); 3. پ. опыта امتحان emtehan, تجربه tædzrobæ.

производя́щий مولد movælləd, تولید کننده toulid konændæ.

произво́л زور zur (насýлие); استبداد estebdad (despotíзм).

произнесéние ادا æda; ایراد irad; п. рéчи ایراد نطق irad-e notq.

произнести́ см. произносить.

произнóсить 1. ادا کردن æda k.; تلفظ کردن tælæffoz k.; как вы́сите это слóво? این کلمه را in kælemæ-ra tsetour tælæffoz mikonid; 2. (речь) ایراد کردن irad k.; -оситься تلفظ شدن tælæffoz f.

произно́шение تلفظ tælæffoz; неправильное п. تلفظ نا صحیح tælæffoz-e na-sæhih.

произойти́ см. происходить.

произраста́ние نمو pomovv, رشد rofd.

произраста́ть نمو کردن pomovv k., روئیدن rujidæn.

произрасти́ см. произрастать.

проистека́ть (из чего-л.) از (ناشی شدن paʃi f.

происте́чь см. проистекать.

происхо́д|и́ть 1. (случа́ться) اتفاق افتادن vaqe' f., 2. (протека́ть) ettefaq oftadæn;

3. (происхо́ждение) در جریان بودن dær dzæraejan b.; جلسه در جریان -ит совещание dzælsæ dær dzæraejan-æst; что اینجا چه خبر است? -ит? indza tʃe xəbær-æst; 2. (отку́да-л.) (از چیزی) ناشی شدن paʃi f.; некоторые болезни -ят от просту́ды بعضی امراض از سرما خوردگی bæ'zi æmraz æz særma-xordægi paʃi miʃævænd; 3. (вещи́ своё́ происхо́ждение) از نسل (اولاد) کسی بودن æz næsl-e (oulad-e) kæsl-i b.

происхо́ждение 1. اصل æsl, نژاد pezad, نسب næsæb; 2. (истóчник) منشا mænʃa, مبدأ mæbdæ'; 3. پیدایش pejdajef; п. челове́ка pejdajef-e ensan.

происше́стви|е واقعه vaqe'æ (множ. væqaje'), (حدثه) hadesæ (множ. hævades), (پیش آمد) piʃ-amæd, (سازمان) sanæhæ; городские (شهری) væqaje'-e ʃæhri; место (محل) mæhæll-e vaqe'æ.

про|йтї см. проходить; ~шлб
немного времени, как... طولی نکشید
...ke tul-i pækæʃid ke...; дождь ~шёл
باران تمام شد baran tæmam ʃod;
срок ~шёл مدت منقضی شد mod-
dæt monqæzi ʃod; законопроєкт
~шёл через меджлис لایحه قانونی
از مجلس گذشت lajeħæ-je qanuni
æz mædʒles gozæʃt; ~йтїсь گردش
کردن gærdeʃ k.

прок فايده fajedæ (польза); из
этого не будет 'این هیچ فايده 'y
ندارد in hiʃ fajedæ nædaræd, این
هیچ بدرد نمیخورد in hiʃ be
dærd næmixelæd; что в этом 'y
این چه فايده دارد in tʃe fajedæ
daræd.

прокажённый мед. مجذوم mædʒ-
zum.

проказа мед. جذام dʒozam,
مرض خوره mærgæz-e xoræ.

проказить شیطنت کردن ʃej-
tænæt k.

проказник شیطان ʃejtan.

прокалывать سوراخ کردن su-
raħ k.

прокат کرایه kerajæ; п. автомо-
біля کرایه اتومبیل kerajæ-je otu-
mobil; взять на п. کرایه گرفتن
kerajæ gereftæn; давать на п. کرایه
دادن kerajæ dadæn.

прокатный کرایه ای kerajæi.

прокисать قرشیدن torʃidæn,
قرش شدن torʃ ʃ.

прокиснуть см. прокисать.

прокисший قرشیده torʃidæ.

прокладка 1. (действие) کشیدن
kæʃidæn(-e) (проводка); ساختمان
saxteman(-e) (постройка); п. труб
ریل لوله lulæ-kæʃi; п. рельс
ریل گذاری rejł-kæʃi, راه
-gozari; п. дороги ساختمان
saxteman-e rah, راه سازی rah-sazi;
2. (материал) لای lai.

прокладывать 1. کشیدن kæʃi-
dæn (проводить); ساختن saxtæn
(строить); п. дорогу راه ساختن
rah saxtæn; п. рельсы ریل کشیدن
rejł kæʃidæn; 2.: п. что-л. бумагой
میان چیزی ورق های کاغذ
mijan-e tʃiz-i værgæqla-je
kaqæz gozaʃtæn; 3.: п. себе дорогу
راه را برای خود باز کردن
rah-ra bæraje xod baz k.

прокламация بیانیه bæjanijæ,
شب نامه ʃæb-pamæ.

проклинаять لعنت کردن læ'næt
k., نفرین کردن næfrin k.

проклятие لعنت læ'næt, نفرین
næfrin.

проклятый ملعون mæl'un.

прокол سوراخ suraħ.

прокра́дываться (куда-л.) (بجائی) dozdæki daxel ʃ.

прокурату́ра مدعى العمومى moddæ'i-ol-omumī, (qpr. parquet).

прокурóр مدعى العموم moddæ'i-ol-omum.

прола́мывать (др) رخنه کردن (در) ræxnæ k. (délatъ брешь); شکستن ʃekæstæn (ломáть).

пролёт: п. мостá پل ʃæʃ-mæ-je pol, دهنه پل dæhænæ-je pol.

пролетариáт پروتاریات proletarijat, رنجبران rændzbæran.

пролетáрий پرولتار proletar, رنجبر rændzbær.

пролетáрск||ий پرولتاریاتی proletarijati; -ая револю́ция انقلاب enqelab-e proletarijati.

пролётка درشکه dorofkæ (русск. дро́жки).

проли́в بغاز boqaz.

пролива́ть ریختن rixtæn; -ся ریخته شدن rixtæ ʃ.

проливно́й: п. дождь см. ливень.

проло́г مقدمه moqæddæmæ, دیباچه dibatʃæ.

проложíть см. проклады́вать.

проло́м شکستگی ʃekæstægi.

проломáть см. проламы́вать.

проломíть شکستن ʃekæstæn.

пролонга́ция комм. تمديد tæm-did.

пролонгíровать دادن تمديد tæm'did dadæn.

про́мах 1.: дать п. см. промах-нуться 1; 2. (ошибка) خطا xæta, لغزش sæliv, اشتباه eʃtebah, لæqzeʃ.

промахну́ться 1. (не попа́сть в цель) نشان نزدن neʃan næzæ-dæn; 2. (ошибúться) خطا xæta k.

прома́чивать خیساندن xisan-dæn, قر کردن tær k.

промедлѐни||е تأخیر tæ'xir, بلا درنگ tæ'viq; без -я bela deræng.

проме́жность anat. عجان edʒan.

промежу́т||ок فاصله faselæ; оста́влять п. (گذاردن) فاصله دادن (gozardæn); с -ком в полчаса بعاصلة نیم ساعت be fa-selæ-je nim sa'aet.

промежу́точный وسطى væsæti.

проме́нивать مبادله کردن mo-badelæ k., معاوضه کردن mo'a-vezæ k.

променя́ть см. промени́вать.

промокáть خیس شدن xis ʃ.

промóкнуть см. промокать.

промотáть см. мотать 2; بیاد
be bad dadæn (о состоянии,
наследстве и т. п.).

промтовáры مصنوعات mæsnu'at,
محصولات صنعتی mæhsulat-e
sæn'æti.

промфинплáн (промышленно-
финáнсовый план) نقشه مالی و
پاقتصادی pæqʃæ-je mali væ sæn'æti.

промывáние شستشو ʃostofu
(тж. рáны, желýдка); п. зóлота
طلا شویی tæla-ʃui.

промывáть شستن ʃostæn, شستشو
زخم را ʃostofu k.; п. рáну زخم را
شستشو zæxm-ra ʃostofu k.;
п. золотонóсный песок طلا شویی
tæla-ʃui k.

прóмысел کسب kæsb, پیشه pi-
ʃæ (ремеслó); شغل ʃoql (дéло, про-
фéссия); صنعت sæn'æt (род про-
мýшленности); استخراج estexradʒ
(разрáботка); рыбные -لای شیلات
ʃilat; золотые -لای معادن
mæ'aden-e tæla.

промыслóвый صنعتی sæn'æti.

промы́ть см. промывать.

промы́шленник صاحب کارخانه
sahæb-e kar-xanæ.

промы́шленность صنعت sæn'æt,

صنایع sænaʃe'; тяжёлая п. صنایع سنگین
sænaʃe'-e sængin; лёгкая п. صنایع سبک
sænaʃe'-e sæbok; круп-
ная п. صنایع عمده sænaʃe'-e omde;
оборóнная п. صنایع تدافعی sæna-
ʃe'-e tædafo'i; химическая п. صنایع شیمیائی
sænaʃe'-e ʃimijai; добывá-
ющая п. см. добывающий; обра-
баты́вающая п. صنایع کارخانه ای
sænaʃe'-e kar-xanæi.

промы́шленный صنعتی sæn'æti.

пронзáть سوراخ کردن surax k.

пронзýтельный تیز tiz; п. крик
جیغ dzıq, فریاد færjad-e tiz.

пронзýть см. пронзать.

проникáть داخل شدن daxel ʃ.;
نفوذ کردن nofuz k.

проникновéние دخول doxul;
نفوذ nofuz.

пронýкнуть см. проникать.

проницáемость قابلیت نفوذ qa-
belijæt-e nofuz.

проницáемый قابل نفوذ qabel-e
nofuz.

проницáтельность فراست fe-
rasæt, بصیرت bæsiræt.

проницáтельный با فراست ba-
ferasæt, بصیر bæsir; تیز tiz (о
взглы́де).

пропáвший مفقود mæfqud, گم
شده gom ʃodæ.

пропагáнда تبلیغات tæbliqat; (фр. propagande); торгó-
вая п. پروپاگاندا تجارتی propa-
gand-e tedžaræti.

пропагандй́ровать تبلیغات کردن tæbliqat k., پروپاگاندا کردن pro-
pagand k.

пропагандй́ст مبلغ mobælleq (мн. مبلغین mobælleqin).

пропагандй́стский تبلیغاتی tæb-
liqati, پروپاگاندى propagandi.

пропа́дaть 1. گم شدن gom ş.,
مفقود شدن mæfqud ş.; п. бéз вести
مفقود الاثر شدن mæfqud-ol-æsar
ş.; 2. (исчезáть) از بین رفتن æz
bejn ræftæn, غایب شدن qajeb ş.

пропа́||сть см. пропадать; у меня
همه چیز از دستم رفت ~ло
hæmæ ʃiz æz-dæst-æm ræft; у ко-
ро́вы ~ло молоко گاو شیر شرا ~ло молоко gav ʃir-æʃ-ra
xoʃk kærda-æst.

про́пасть 1. ورطه lodždžæ, لجه
værtæ; 2. (мáсса) زیاد zijad; п. хло-
пóт زحمات زیاد zæhæmat-e zijad.

пропа́шка شخم کاری ʃoxm-kari.

пропéллер ав. ملخ mælæx, ملخ
mælæx-e tejjaræ.

прописи||ой: ~ая б́уква حرف
hærf-e doroft.

пропй́сывать 1. (на́спорт) ظهر

zæhr-e tæz-
keræ-ra emza k.; 2. دستور دادن
dæstur dadæn (лечéние); نسخه
nosxæ neveʃtæn (лекдр-
ство).

про́пис||ь: کتابچه رسم المشق -и
ketabʃæ-je ræsm-ol-mæʃq; ~ью
با تمام حروف ba tæmam-e horuf.

пропита́ние معاش e'aʃæ, معاش
mæ'aʃ, معیشت mæ'iʃæt; зараба́ты-
вать себе́ на п. معیشت خود را
mæ'iʃæt-e xod-ra læ-
ra hæm k.

пропи́танный (ба) اشباع شده
eʃba' ʃoda, آلوده aludæ; ткань
پارچه آلوده بروغن
paɾʃæ-je aludæ be rouqæn.

пропита́ть см. пропитывать.

пропи́тывать (чем-л.) (بچیزی)
اشباع کردن, آلوده کردن
eʃba' k.

проповéдник واعظ va'ez.

проповéдывание موعظه mou'-
ezæ.

проповéдывать موعظه کردن
mou'ezæ k., وعظ کردن væ'z k.

пропорциона́льно متناسب be
tænasob, به نسبت be nesbæt(-e);
п. количеству това́ров به نسبت
be nesbæt-e meqdar-e mal-ot-tedžaræ.

пропорциона́льность تناسب *tənasob*; п. телосложёния تناسب *tənasob-e əndam*.

пропорциона́льный متناسب *motənasəb*; среднее -ое *mat.* واسطه هندسی *vasetə-je hendesi*; быть обратно-ым чему-л. با چیزی متناسب *ba tʃiz-i tənasob-e mæ'kus daʃtæn*.

пропорци́я *mat.* تناسب *tənasob*; геометрическая п. تناسب *tənasob-e hendesi*; в той же -и بهمان تناسب *be həman tənasob*, بهمان نسبت *be həman nesbət*.

про́пуск 1. (докуме́нт) جواز *dzævaz*, جواز عبور *dzævaz-e obur*; 2. (разреше́ние прохо́да, прое́зда) اجازه عبور *edzazə-je obur*; п. че́рез гра́ницу حد از سر حد *edzazə-je obur æz sərlædd*; اجازه ورود (دخول) *edzazə-je vorud (doxul)* (разреше́ние на вход); 3. (про-бе́л) افتادگی (از قلم) *oftadægi (æz qælæm)*; 4. (отсу́тствие) عدم حضور *ædæm-e hozur*.

пропу́скать 1. (че́рез что-л.) راه عبور دادن (از) *obur dadæn*; اجازه دخول دادن *rah dadæn*, اجازه ورود دادن *edzazə-je doxul dadæn* (ку-д-л); 2. (выпу́скать) از قلم

انداختن *æz qælæm əndaxtæn*; 3. (упу́скать): п. слу́чай فرصت را *forsæt-ra æz dæst dadæn*; 4. (о сосу́де): п. воду آب پس دادن *ab pæs dadæn*; п. воду че́рез фильтр کردن صاف کردن *ab-ra saf k.*

пропу́ски|о́й: -ая бума́га *см. бу-мага.*

пропу́стить *см. пропу́скать.*

про́рвать *см. про́рывать.*

про́рваться *см. про́рываться.*

про́резывание: п. зубо́в در آمدن دندان *dær-amædæn-e dændan*.

про́резываться در آمدن *dær-amædæn (о зуба́х ребё́нка).*

про́реха سوراخ *surax*.

про́рица́ние پیشگوئی *piʃ-gui*.

про́рица́ть پیشگوئی کردن *piʃ-gui k.*

про́ро́к پیغمبر *pejɣæmbær*.

про́ры́в 1. رخنه *ræxpæ*; 2. *физ.* اجرا نکردن نقشه *edzra nækærdæn(-e) næqʃæ* (в рабо́те).

про́рыва́ть I. 1. (бума́гу, мешо́к) رخنه پاره کردن *ragæ k.*; 2. воен. رخنه کردن *ræxpæ k.*

про́рыва́ть II. *см. рыть.*

про́рыва́ться 1. پاره شدن *ragæ ʃ.*; 2. (о на́рыве) سر باز کردن *sær baz k.*

проры́ть см. рыть.

проса́ливать روغن زدن rou-qæp zædæp.

проса́чиваться نفوذ کردن po-fuz k. (внутри); تراوش کردن tæraveʃ k. (наружу).

просвѣ́рливать سفتش softæp, سوراخ کردن surax k.

просвети́тельный معارفی mæ'-arefi.

просвети́ть см. просвещать.

просветлѣ́ть روشن شدن rou-ʃæp ʃ; باز شدن baz ʃ. (о погоде).

просвещáть تعلیم دادن tæ'lim dadæp (обучать); متعلم کردن motæmædden k., منور ساختن mo-nævvær saxtæp.

просвещѣ́ние معارف mæ'aref; تعلیم tæ'lim (обучение).

просвещѣ́нный منورالفکر mo-nævvær-ol-fekr, با معلومات ba-mæ'-lumæt.

просѣ́ивание الک کردن ælæk kærdæp(-e) (через сито); سرند کردن særænd kærdæp(-e) (угля и т.п.); غربال کردن qærbal kærdæp(-e) (сквозь решето).

просѣ́ивать الک کردن ælæk k. (через сито); سرند کردن særænd k. (уголь и т.п.); غربال کردن qærbal k. (сквозь решето).

просѣ́янный الک (غربال) کرده ælæk (qærbal) kærdæ; سرند کرده særænd kærdæ.

проси́тель تقاضا arez, تقاضا کننده tæqaza konændæ.

проси́ть (что-либо у кого-либо) (چیزی را از کسی) خواهش کردن xahæʃ k., تقاضا کردن tæqaza k., درخواست کردن xastæp, اجازه dæx-xast k.; п. разрешения اجازه edzazæ xastæp; п. извинения عذر (معذرت) خواستن ozr (mæ'zæraet) xastæp.

проси́ться اجازه خواستن edzazæ xastæp.

просла́вить, -ся см. прославлять, -ся.

просла́вленный مشهور mæʃhur, معروف mæ'ruf.

просла́влять مشهور کردن mæʃhur k.; مشهور (معروف) -ся mæʃhur (mæ'ruf) ʃ.

прослѣ́живать (кого-л.) رد پای کسی را گرفتن rædd-e pa-je kæs-i-ra gereftæp; دنبال کردن dombal k., پی کردن pej k.

просма́ливать قیراندود کردن qir-ændud k.

просма́тривать 1. مطالعه کردن motale'æ k.; 2. (бегло) مطالعه motale'æ-je sæthi k.

просмолить *см.* просмаливать.
 просмотр مطالعه motale'æ.
 просмотреть *см.* просматривать.
 проснуться *см.* просыпаться.
 просо بیدار شدن bidar ş.
 просолёный نمك زده næmæk
 zædæ.
 просолить نمك زدن næmæk
 zædæn.
 просочиться *см.* просачиваться.
 просроче||нный از وعده (موعد) گذشته æz væ'dæ (mou'ed) gozæftæ;
 срок وعده منقضی شد -ن væ'dæ
 monqæzi şod.
 просрочивать بتأخير انداختن
 be tæ'xir ændaxtæn, بتعويق انداختن
 be tæ'viq ændaxtæn.
 просрочить *см.* просрочивать.
 просрочка انقضای تأخير tæ'xir;
 enqeza-je mou'ed (истечение
 срóка).
 протак ساده لوح sadæ-louh.
 протёнок جرز dzerz.
 простереть *см.* простирать.
 простир||ать دراز کردن deraz
 k; -||аться امتداد داشتن emtedad
 daftæn; лес -||ается до реки جنگل
 dzængæl ta rud-xanæ emtedad daræd.
 простительный قابل عفو qa-
 bel-e æfv, بخشیدنی bæxšidæni.

проститутка فاحشه faheşæ (*мн.*
 فواحش fævaheş).
 проститутция فاحشگی faheşægi.
 простить *см.* прощать.
 просто 1. سادہ sadæ, بطور
 be tour-e sadæ, بسادگی be
 sadægi; 2. واضح (ясно) vazeh.
 простоватый سادہ لوح sadæ-
 -louh.
 простодушие سادہ لوحی sadæ-
 -louhi, زود سادہ دلی sadæ-deli;
 زودtud-baværi (доверчивость).
 простодушный سادہ لوح sadæ-
 -louh, زود باور sadæ-del;
 زودtud-bavær (доверчивый).
 прост||ой 1. (противоп. слож-
 ному) سادہ sadæ; بسیط bæsit;
 -||ое платье سادہ لباس lebas-e sadæ;
 -||ое тело хим. جسم بسیط dżesm-e
 bæsit; 2. (лёгкий) آسان asan; п.
 рассказ حکایت آسان heka-jæt-e
 asan; 3. (ясный) واضح vazeh;
 -||ые слова (сاده) کلمات واضح kælemat-e
 vazeh (sadæ); 4. (обыкновенный)
 -||ая бумага متعارفی motæ'arefi;
 کاغذ متعارفی kaqæz-e motæ'arefi.
 простоквашا ماست mast.
 простор فضای وسیع fæza,
 فضای وسعت fæza-je væsi',
 просторечие زبان عوام zæban-e
 ævam.

простóрн||ый 1. (вместитель-
ный) وسیع væsi'; فضا دار fæza-dar,
جا دار dza-dar, گنجایش دار gonǰa-
ješ-dar; 2. (широкий) گشاد gošad,
لباس گشاد færaḥ; -ое платье lebas-e gošad.

простотá 1. سادگی sadægi;
2. (искренность) صداقت sædaqæt,
رك گوئی rok-gui.

прострáнный وسیع væsi' (об-
ши́рный); ممتد momtædd (продол-
жительный); مشروح mæšruḥ,
مفصل mofæssæl (детальный).

прострáнство 1. فضا fæza; пус-
то́е п. جای فضاى خالی fæza-je xali,
جای dza-je xali; безвозду́шное п.
خلا xæla; 2. (расстояние, проме-
жу́ток) فاصله faselæ; 3. (площа́дь)
مساحت mæsaḥæt.

прострél мед. کمردرد kæmærd-
dærd.

просту́да سرما خوردگی sær-
ma-xordægi.

простудíться см. простужаться.
простужáться سرما خوردن særma
xordæn.

просту́пок 1. خطا tæqsir, تقصیر
xæta; 2. юр. جنحه dženḥæ.

простыня ملافه mælafæ.

просу́шивать خشك کردن xošk
k.; -ся خشك شدن xošk š.

просу́шить, -ся см. просуши-
вать, -ся.

просыпáть ریختن rixtæn.

просыпáть см. просыпать.

просыхáть خشك شدن xošk š.

прóсьба تقاضا xahæš, خواهش
tæqaza; درخواست dærxast; у меня
من از شما خواهشی دارم mæn æz šoma
xahæš-i daræm; по
вашей -e بر حسب تقاضای شما
bær hæsb-e tæqaza-je šoma.

протёжé دست نشانده dæst-ne-
šandæ.

протекá||ть 1. (о рекé, тж. физ.)
جریان داشتن džari b., جاری بودن
džæraejan daštæn; переговоры -ют
mosakerat džæraejan daræd; 2. (пропускáть вó-
ду) چكه كردن tšækidæn, چكه كردن
tšækkæ k.; آب پس دادن ab pæs
dadæn; этот зонт не -ет این چتر نه
in tšætr ab (baran) pæs næmidehæd;
потолóк -ет سقف میچكد sæqf mišækkæd;
3. (о врéмени) گذشتن gozæštæn.

протекторáт حمایت hemaǰæt;
под -ом در تحت حمایت hæmt-e
tæht-e hemaǰæt.

протекционíзм اک. حمایت از
hemajæt æz sænaǰe'-e
melli.

протéст (نسبت به) e'te-
gaz, پروتست protest; демонстра́ция
-a نمایش اعتراض næmajef-e e'te-
gaz.

протестова́ть (به) اعتراض کردن e'teraz k.;
پروتست کردن (بر علیه) protest k.

прóтив 1. (напрóтив) مقابل (در) dær) moqabel, رو برو ru-be-ru; п.
вётра باد در مقابل جریان باد dær
moqabel-e džææjan-e bad; 2. (напе-
рекóр) برخلاف bæɾ xelaf(-e), بر ضد bæɾ
zedd(-e), بر علیه bæɾ ælejh(-e); п.
своего желáния میل خود своего желáния
bæɾ xelaf-e mejl-e xod; 3. (в голосо-
ва́нии) مخالف moxalef; я п. من
مخالف mæn moxalef-æm.

протѣвиться (чему-л.) (با چیزی) moxalefæt k.,
ضدیت کردن zeddiæt k.,
زدیت کردن zeddiæt k.

протѣвник 1. مخالف moxalef
(мн. مخالفین moxalefɪn); 2. (враг)
دشمن doʃmæn.

протѣвно 1. برخلاف bæɾ xe-
laf(-e); это п. моему желáнию این
in bæɾ xe-laf-e mejl-e mæn-æst; 2.: это п. این
in tæpæffor-avær-æst.

протѣвн||ый 1. مقابل moqabel,
باد مخالف moxalef; п. ветер باد

bad-e moxalef; -ая сторона (в де-
ле) طرف مقابل tæræf-e moqabel,
طرف مخالف tæræf-e moxalef; -ые
стороны طرفین tæræfejn; поступ-
ок п. рассудку مخالف حرکت مخالف
hærækæt-e moxalef-e æql;
2. (неприятный) انگیز tæ-
pæffor-ængiz; п. человек شخص
ʃæxs-e tæpæffor-ængiz.

противо- в сложн. ضد zedd(-e).
противорáз ماسك ضد گاز mask-
e zedd-e gaz.

противоде́йствие مخالفت mo-
xalefæt; физ. عكس عمل æks-e
ætæl; де́йствие и п. عمل و عكس
ætæl væ æks-e ætæl.

противоде́йствовать (чему-л.)
moxalefæt k., مخالفت کردن
zeddiæt k., ضدیت کردن
moqavemæt k. (протѣвиться); مانع شدن mane' ʃ.
(препятствовать).

противоесте́ственный غیر
خالف qejɾ-e tæbi'i; طبعی
xelaf-e tabi'æt.

противозакóнность بی قانونی
bi-qanuni, نامشروعیت na-mæʃru-
'ijæt.

противозакóнный غیر قانونی
qejɾ-e qanuni, مخالف قانون mo-
xalef e qanun.

противолеж́ащий مقابل moqabel.

противообщественный см. антиобщественный.

противополо́жно بطور متضاد be tour-e motæzadd, بطور مخالف be tour-e moxalef.

противополо́жность تباین tæbajon; اختلاف extelaf; п. взгля́дов اختلاف نظر extelaf-e næzær.

противополо́жн||ый 1. متضاد motæzadd, متباین motæqabel, متقابل motæbajen, مخالف moxalef; ~ое убе́ждение عقیده مخالف (متضاد) æqidæ-je moxalef (motæzadd); 2. (противолеж́ащий) مقابل moqabel; ~ая сторона طرف مقابل tæræf-e moqabel; 3. (обращенный) معكوس mæ'kus; п. результа́т نتیجه معكوس nætidzæ-je mæ'kus.

противоречиво́сть تناقض tænaqoz.

противоречиво́ый متناقض motænaqez, منافی monafi.

противорече́чи||е تناقض tænaqoz, مخالفت moxalefæt, اعتراض e'teraz; клáссовые ~я تناقضات صنفی tænaqozat-e senfi (طبقاتی tæbæqatí); внúтренние ~я تناقضات داخلی tænaqozat-e daxeli.

противорече́чи||ть 1. (кому́-либо)

moxalefæt k., zedd-gui k., e'teraz k.; 2. (чемý-л.) متناقض بودن tænaqez b., منافی بودن monafi b., مخالف بودن moxalef b.; эти два сообщения ~ат друг дру́гу این دو خبر با هم متناقض (مخالف) است in do xæbær ba hæm motænaqez (moxalef)-æst.

противосто́ять (чемý-л.) در مقابل چیزی moqavemæt k.

противоя́дие ترياق terjaq, دافع dæfe'-e zæhr.

протира́ть 1. مالیدن malidæn; 2. (вытира́ть) خشك کردن xoʃk k.; 3. (кóжу, мате́рию и т. п.) سائیدن sajidæn; 4. (на те́рке) رنده کردن rændæ k.

проткнúть см. протыкать.

прото́к نهر næhr (мн. انهار æp-har); مجرى mædzra (мн. مجاری mædzari) (тж. anat.).

протоко́л 1. صورت مجلس suræt-e mædzles; вести п. صورت مجلس نوشته suræt-e mædzles ne-vestæn; 2. дупл. تشریفات tæʃrifat.

протоко́льн||ый: ~ая часть (министёрства инострáнных дел) اداره́ تشریفات edaræ-je tæʃrifat.

протопла́зма биол. پرتوپلاسم (фр. protoplasme).

прото́чн||ый جاری dzari; ~ая вода آب ab-e dzari.

протрезви́ть, ~ся см. протрезвлять, ~ся.

протрезвля́ть هشیار کردن hošjar k.; ~ся هشیار شدن hošjar š.

проту́хнуть گندیدن gændidæn.

проту́хший گندیده gændidæ.

протыка́ть سوراخ کردن su-rah k.

протя́гивать 1. (вытя́гивать) دست دراز کردن deraz k.; п. دست را دراز کردن dæst-ra deraz k.; 2. (натя́гивать) کشیدن kæšidæn.

протяже́ние وسعت vos'æst (простра́нство); امتداد emtedad; п. врѐмени مدت moddæst.

протяну́ть см. протягивать; ♠ п. ногѝ ног مردن mordæn.

профдви́жение (профессиона́льное дви́жение) نهضت اتحادیه های همکاری næhzæt-e ettehadijæha-je hæm-kari.

профессио́нал حرفه ای herfæi; футболи́ст-п. فوتبالیست حرفه ای futbolist-e herfæi.

профессио́наль||ый 1. همکاری hæm-kari; п. сою́з اتحادیه همکاری ettehadijæ-je hæm-kari; центра́льный

шо́рай مرکزی شورای ~ых сою́зов Soura-je mærkæzi-je ettehadijæha-je hæm-kari; 2. (по профе́ссии) حرفه ای herfæi.

профе́сси||я حرفه herfæ, شغل šoql (мн. مشاغل mæšaqel), پیشه pišæ; свобо́дные ~и آزاد mæšaqel-e azad.

профе́ссор پروفesor (фр. professeur), استاد ostad.

профила́ктика تدابیر احتیاطی tædabir-e ehtijati.

профилакты́ческий احتیاطی eh-tijati.

про́филь نیم رخ nim-rox; مقطع mæqtæ'; попере́чный п. عرضی mæqtæ'-e ærzi; продо́льный п. مقطع طولی mæqtæ'-e tuli.

профко́м (профессио́нальн||ый коми́тет) همکاری komitæ-je hæm-kari.

профсою́з см. профессио́наль||ый сою́з.

прохла́да خنکی xopoki.

прохлади́тельн||ый کننده xonk xopok kopæpdæ; ~ые напитки см. напиток.

прохла́дн||ый خنک xopok; ~ая пого́да هواي خنک hæva-je xopok.

прохо́д 1. (ме́сто для прохо́да) معبر mæ'bær (мн. معابر mæ'aber);

процесс 1. (ход развития) سير
sejr, پروسه (фр. procès); 2. юр.:
судебный п. محاکمه mohakemæ.

процессия دسته dæstæ; похоронная п. تشييع جنازه tæʃji'-e dʒæ-pazæ.

прочёсть см. читать.

проче́ние دیگر digær, سایر sajær; и -ее وغيره væ qejroh (qejreh).

прочи́щать پاک کردن rak k.; п. кишёчник мед. امعاء پاک کردن æm'a-га rak k.

прочно́сть استحکام estehkam, دوام dævam.

прочно́ый 1. (кре́пкий) محکم mohkam; -ая верёвка طناب محکم tæpab-e mohkam; 2. (неизна́шивающийся) دوام با ba-dævam; -ые бо́тинки پوتین با دوام putin-e ba-dævam; 3. (усто́йчивый) ثابت sabet; -ая крáска رنگ ثابت ræng-e sabet.

прочь 1.: п. отсю́да برو از اینجا berou æz indʒa; 2.: быть не п. بی بودن bi-mejl næbudæn; я не п. من بی میل نیستم mæn bi-mejl nistæm.

проше́дший گذشته gozæʃtæ; -ая неде́ля هفته گذشته hæftæ-je gozæʃtæ; -ее вре́мя грам. زمان زمان گذشته zæman-e gozæʃtæ, الماضي zæman-e mazi; -ее соверше́нное вре́мя ماضی مطلق mazi-je motlæq; -ее несоверше́нное вре́мя

ماضی استمراری mazi-je estemrari; давно -ее вре́мя ماضی بعید mazi-je bæ'id; -ее-настоящее вре́мя ماضی نقلی mazi-je næqli.

проше́ние عریضه ærizæ (мн. عرضحال æriz-e hal; пода́ть п. عریضه دادن ærizæ dadæn.

проше́ствие: по -ии сро́ка بعد از انقضای مدت bæ'd æz enqezæ-je moddæt.

прошло́е см. прошлый.

прош́лый گذشته gozæʃtæ; آخر axer (последний); п. год سال گذشته sal-e gozæʃtæ.

прошну́ровать см. прошнуровывать.

прошну́рывать قیطان کشیدن qejtan kæʃidæn.

проща́й خدا حافظ xoda-hafez.

проща́ние وداع væda', خدا برای xoda-hafezi; на п. خدا باری bæraje xoda-hafezi.

проща́ть بخشیدن bæxʃidæn, عفو gozæʃtæn, گذشتن (از) æfv k.

проща́ться خدا حافظی کردن xoda-hafezi k., وداع کردن væda' k.

проше́ние بخشایش æfv, عفو bæxʃajeʃ.

проявитель *фот.* دواى ظهور *zohur* (тж. *фот.*) *dæva-je zohur*.

проявить, ~ся *см.* проявлять, ~ся.

проявление 1. ظهور *zohur* (тж. *фот.*); 2. (обнаряживание) ابراز *ebraz*, اظهار *ezhar*; п. чувств اظهار احساسات *ezhar-e ehsasat*.

проявлять 1. ظاهر کردن *zaher k.* (тж. *фот.*); 2. اظهار کردن *ezhar k.*, ظاهر ~ся *ebraz k.*; ~ся ظاهر شدن *zaher š.*, بروز کردن *bo-ruz k.*

проясниться *см.* проясняться.

проясняться باز شدن *baz š.* (о погоде).

пруд حوض *houz*, استخر *es-tæxr*.

пружина فنر *fæpær*.

пружинный فنرى *fæpæri*; п. матрац دوشك فنرى *došæk-e fæ-pæri*.

Пруссия پروس *pruc*.

прут قرکه *tærkæ*.

прыгать پریدن *dzæstæn*, پریدن *pæridæn*, پرش کردن *pæreš k.*; п. через что-л. چیزی پریدن *æz ru-je šfiz-i pæridæn*.

прыгнуть *см.* прыгать.

прыжок پرش *pæreš*, جست *dzæst*; п. в высоту *спорт.* پرش

بارتفاع *pæreš-e be ertefa'*; п. через препятствия *спорт.* پرش از موانع *pæreš-e æz tævane'*; п. в длину *спорт.* پرش طولی *pæreš-e tuli*.

прыскать (водой) آب پاشیدن *(ab) pašidæn*.

прыткий چابک *čʃabok*.

прыткость چابکی *čʃaboki*.

прыщ جوش *dzuš*; ~й мед. بثورات *bosurat*.

прыщавый جوش دار *dzuš-dar*, جوش جوش *dzuš-dzuš*.

прядение ریسندگی *risændægi*, نخ رسی *pæx-risi*.

прядильный: п. станок چرخ *čʃærx-e pæx-risi*; ~ая фабрика کارخانه ریسندگی *kār-xanæ-je risændægi*; ~ая машина نخ ماشین *mašin-e pæx-risi* (ریسندگی) *(risændægi)*.

прядильщик نخ ریس *pæx-ris*.

пряжа 1. (действие) رسی *pæx-risi*; 2. نخ *pæx*; бумажная п. نخ پنبه ای *pæx-e pæmbæi*; шерстяная п. نخ پشمی *pæx-e pæšmi*.

пряжка حلقه *hælqæ*, سگک *sæ-gæk*; گل کمر *gol-e kæmær* (на поясе); застёгивать на ~y حلقه ~y با سگک *ba hælqæ bæstæn*, انداختن *sægæk ændaxtæn*.

прѣлка چرخ نخ ريسى tʃærx-e
næx-risi.

прям|ая мат. خط مستقيم xətt-e
mostæqim; провести ~ую خط مستقيم
xətt-e mostæqim kæʃidæn.

прямизна راستى rasti, درستى
dorosti (честность); استقامت este-
qamæt (стойкость).

прямо 1. راست rasti; итти п.
راست rasti ræftæn; стоять п.
راست istadæn; 2. (без
пересадок) مستقيماً mostæqimæn,
يك سر jæk-sær; 3. (откровенно):
сказать п. صاف گفتن saf goftæn,
صاف و پوست کنده گفتن saf-o-
rust-kændæ goftæn; 4. (совершенно)
صرف serf, محض mæhz; 5. (как раз)
درست dorost; он п.
попал в цель زد درست be hædæf zæd.

прямодушие صداقت sædaqæt,
راستى rasti, رك گوئى rok-gui.

прямодушный راست گو rasti-gu,
رك گو rok-gu.

прямой 1. راست rasti, مستقيم
mostæqim; ~ая линия خط مستقيم
xətt-e mostæqim (rasti);
поезд ~ого сообщения ترن مستقيم
tren-e mostæqim; 2. (о человеке): п.
человек آدم درست adæm-e dorost,
آدم راست گو adæm-e rasti-gu; 3.: п.

ответ جواب پوست کنده dzævab-e
rust-kændæ (откровенный); جواب
صريح dzævab-e særih (ясный); 4.: п.
угол مات. زاویه قائمه zavijæ-je
qajemæ; ~ая кишка مات. معاء
مستقيم mæ'a-je mostæqim; ~ые на-
логи см. налог; п. смысл معنى
مستقيم mæ'ni-je mostæqim; ~ым
путём مستقيماً mostæqimæn.

прямота см. прямизна.

прямоугольник مات. مربع
moræbbæ'-e mostætil.

прямоугольный مستطيل mostæ-
til, قائم الزوايا qajem-oz-zævaja.

пряность, ~и ادويه ædviijæ.

пряный ادويه زده ædviijæ zæ-
dæ (приготовленный с пряно-
стями); تند zænændæ, تند (острый).

прясть ريستن ristæn.

прятать قايم کردن qajem k.,
مخفی کردن penhan k.; ~ся
خود را مخفی کردن mæxfi k.,
پنهان شدن penhan ş., مخفی شدن mæxfi ş.

прятки قايم شدنك بازى qajem-
-şodænak-bazi; играть в п. قايم
بازى شدنك qajem-şodænæl-
-bazi k.

пряха زن نخ ريس zæn-e næx-
-ris.

публѣка 1. (аудиторія) حضار

пугливый ترسناك tærsu, ترسناك tærsnak;
رموك ræmuk (о лошади).

пуговиц||а دگمه dogmæ; роговая (перламутровая) п. دگمه شاخ (صدفی) dogmæ-je řax (sædæfi); на ~ах دگمه دار dogmæ-dar; жилёт на ~ах dzelitqæ-je dogmæ-dar; пришить ~у (к чему-л.) دگمه دوختن dogmæ dux-tæn; застегнуть ~у (~ы) دگمه انداختن dogmæ ændaxtæn.

пуговичн||ый: ~ая фабрика کار خانه دگمه سازی kar-xanæ-je dogmæ-sazi.

пуд پودر put.

пудра 1. پودر (фр. poudre); 2.: сахарная п. خاکه قند hakæ-je qænd.

пудрить, ~ся پودر زدن pudr zædæn.

пузырёк 1. شیشه کوچک řiřæ-je kutřæk; 2. (воздуха) حباب hobab.

пузырь 1. حباب hobab; мыльный п. حباب صابون hobab-e sabun; 2. (от ожда) طاوول tavolo; п. вскочил است زده tavolo zæ-dæ-æst; 3. анат.: мочево́й п. مثانه mæsanæ; 4.: п. со льдом كيسه يخ kisæ-je řæx.

пук دسته dæstæ; связывать в ~й دسته کردن dæstæ k.

пулемёт воен. توپ مسلسل tur-e mosælsæl.

пулемётн||ый: ~ая лента زوار مسلسل pævar-e mosælsæl.

пулемётчик مسلسلچی mosælsæltři.

пульверизатор گرد پاش gærd-raft; عطر پاش ætr-raft (для одеколонна и т. п.).

пульс نبض pæbz; щупать п. у кого-л. نبض کسی را گرفتن (امتحان کردن) pæbz-e kæs-i-ra gereftæn (emtehan k.); биение ~а ضربان pæbz-e kæs-i-ra gereftæn (emtehan k.); частый п. ضربان نبض سریع zæraepan-e pæbz-e særi'.

пульсация ضربان نبض zæraepan-e pæbz.

пульсировать (نبض) زدن zæ-dæn.

пуля گلوله golulæ; коническая п. گلوله پیکانی golulæ-je pejkani; сферическая п. گلوله گرد golulæ-je gerd.

пункт 1. نقطه noqtæ (мн. نقاط noqat); п. отправления مبدا mæbdæ'; п. назначения مقصد mæqsæd; 2. (центр) مرکز mærkæz; پست (фр. poste); медицинский п. پست طبى post-e tebbi (emda-di); командный п. فرماندهی post-e færmāndehi; 3. (парграф) ماده maddæ (мн. مواдæ mævvadd) (программы, договора и т. п.).

пунктір *خط منقط* xətt-e mo-
pæqqæt.

пунктуальный *دقیق* dəqıq.

пунктуа́ция *грам. گذاری* noqtæ-gozari.

пуп *анат. ناف* naf.

пурпурный *ارغوانی* ærqævani.

пурпу́ровый *см. пурпурный.*

пуск: п. в ход (*машинны и т. п.*)
بکار انداختن be kar ændaxtæn(-e).

пуска́ть 1. (*приводить в дви-
жение*) *بکار انداختن* be kar æn-
daxtæn; п. заво́д *کارخانه را بکار*
انداختن kar-xanæ-ra be kar ændax-
tæn; п. мото́р *موتور را روشن*
کردن motur-ra rouşæn k.; 2. (*бро-
сать*) *پرتاب انداختن* ændaxtæn;
پرتاب کردن pærtab k.; п. ка́мнем в о́кно
سنگ را بینجره پرتاب کردن
sæng-ra be pændzæra pærtab k.;
3. (*впускать*) *راه دادن* rah da-
dæn; *ego tûda ne ~ют* *باو آنجا*
نمیدهند be u andza rah næmi-
dehænd; 4. (*позволять*) *گذاشتن*
gozaştæn; *оні не ~ют меня́* *یتتی*
تудá *نمیگذارند* næmi-
gozarænd *andza beævæm*; 5. (*от-
пускать*) *مرخص کردن* moræx-
hæs k.; *◇ п. в прода́жу* *بمعرض*
گذاردن be mæ'æz-e foruş
gozardæn; п. в о́браще́ние *رواج*

دادن rævadz dadæn; ~ться в путь
عازم سفر شدن azem-e sæfær ş.,
براه افتادن be rah oftadæn.

пу|сти́ть *см. пускать*; заво́д
کارخانه بکار افتاده است
kar-xanæ be kar oftadæ-æst; ~сти́
(оста́вь) меня́! *مرا ول کن* mæra
vel kon.

пустоголо́вый *تهی مغز* tohi-
mæqz.

пуст|о́й 1. *خالی* xali, *تهی* tohi;
п. до́м *خانه خالی* xanæ-je xali;
~бе про́странство *فضای خالی* fæ-
za-je xali; с ~ы́ми рука́ми *دست*
دست خالی dæst-e xali; 2. (*бессоде́ржа-
тельный*) *بیهوده* bihudæ, *پوچ*
puş, *بی معنی* bi-mæ'ni; ~ые сло-
ва́ *حرفهای پوچ* hærfha-je puş; п.
разговóр *صحبت بیهوده* sohbat-e
bihudæ; 3. (*неосно́вательный*) *بی*
شایعات bi-æsas; ~ые слухи́ *بی اساس*
şaje'at-e bi-æsas.

пустомéля *разг. هرزه گو* hærzæ-
gu, *وراج* værradz.

пустосло́в *см. пустомеля.*

пустосло́вие *وراجی* værradzı.

пустотá 1. *خالی بودن* xali bu-
dæn(-e); п. до́ма *خانه بودن*
xali budæn-e xanæ; 2. (*абсолю́тная*)
خلا xæla; 3. (*бессоде́ржа́тель-
ность*) *بیهودگی* bihudægi.

пусты́ня بیابان bījaban, بادیه ba-
dijæ, صحرا sæhra.

пустя́к چیز بیهوده tʃiz-e bihu-
dæ, چیز بی اهمیت tʃiz-e bi-æhæm-
mijæt; он говорѣт ~й او حرف مفت ~ی mift mizæpæd; ~и!
(невѣжно) چیزی نیست tʃiz-i nist,
~ی اهمیت ندارد æhæmmijæt-i næda-
ræd.

пу́таница پیچیدگی pitʃidægi, در
همی dær-hæm bæh-hæmi.

пу́танный پیچیده pitʃidæ, در هم
dær-hæm bæh-hæm.

пу́тать 1. (верёвку, нитки) در
dær-hæm bæh-hæm k., پیچ انداختن
pitʃ ændax-
tæn, در هم پیچیدن dær-hæm pitʃi-
dæn; 2. (сбивать с толку) گيج gidz k.; 3. п. когó-л. с кем-л.
کسی را با کسی اشتباه کردن
kæs-i-ra ba kæs-i eʃtebah k.; п. одно
с другим با هم قاطی کردن qatī k.; ~ся в чужіе делá
بکارهای دیگران دخالت کردن
digæran dæxalæt k.

путеводитель کتابچه رهنا ke-
tabʃæ-je ræh-pæma.

путев||ой سفری sæfæri; п. жур-
нал سفر نامه sæfæh-namæ, سیاحت
sijahæt-namæ; ~ые издѣржки
خرج سفر xærdz-e sæfæh.

путепровод ړل راه رو pol-e
rah-rou.

путешественник مسافر mosafer,
سیاح sejjah.

путешѣствие سفر sæfæh, مسافرت
mosaferæt, سیاحت sijahæt; морское
п. سفر دریا sæfæh-e dærja.

путешѣствовать سفر کردن sæ-
fæh k., مسافرت کردن mosaferæt k.;
п. по морю سفر دریا کردن sæ-
fæh-e dærja k.

пу́тник راهگذر rah-gozær.

пу́ты بخو bæxou.

пу́ть 1. راه rah, طریق tæriq
(мн. طرق toroq); шоссейный п.
راه شوسه rah-e ʃosæ; млечный п.
سم. млечный; ~й сообщения طرق
ارتباطیه toroq-e ertebatijæ; водным
~ём از راه دریا æz rah-e dærja;
сухим ~ём از راه خشکی æz rah-e
xoʃki; пуститься в п. см. пускаться;
проходить п. راه پیمودن rah
rejmuðæn; показывать п. راهنمایی
rah-pæmai k.; в трёх часах
~й سه ساعت راه se sa'aet rah; п.
к морю راه بدریا rah be dærja;
дыхательные ~й انات. مجاری
تنفس mædʒari-je tæpæffos; 2.: со-
вратить с правильного ~й ډیگ. از
~ى راه بردن æz rah bordæn; таким
~ём بدین طریق bedin tæriq;

мірным ~ēm بطریق صالح be tæriq-e solh; на обратном ~й در مراجعت ~й dær moradʒe'aet; окóльным ~ēm از تمام وسایل ~ями æz guʃæ-vo-kænar; все-ми возмóжными ~ями با تمام وسایل ~هایی be tæmam-e væsajel-e mom-kænæ; ◇ счастл́ивый п. سفر بخیر sæfær be xejr.

пух كرك kork; ◇ в п. и прах فیز. بكلی be-kolli, پاک pak.

пұхнуть ورم کردن væræm k., متورم شدن motæværem ʃ.

пухóвка پر پودر pær-e pudr.

пухóвый كرك دار kork-dar.

пучйна وړطه værtæ, گرداب gerd-ab.

пучóк دسته كوچك dæstæ-je kutjek; п. цветóв گل دسته dæstæ-je gol.

пұшечн||ый: ~ое жерлó دهنه ~ое tæhænæ-je tur; п. станóк عراده ~ое tænnadæ-je tur; ~ое ядрó گلوله ~ое golulæ-je tur; п. завод كار خانة توپ ریزی kar-xanæ-je tur-rizi.

пұшк||а توپ tur; стрелять из ~и توپ انداختن ~и pust-ha-je geraan-bæha.

пушнóй: п. зверь حيوان خردار hejvan-e xæz-dar.

пушóк см. пух; п. на плодáх كرك ميوه kork-e mivæ.

П. Х. О. (противохимическая оборо́на) دفاع ضد شيميايى defa'-e zedd-e ʃimijai.

пчелá زنبور عسل zæmbur-æsæl; п.-рабóтница زنبور عسل كار گر zæmbur-æsæl-e kargær; п.-мáтка ملكه mælekæ.

пчел́ный: п. улей كندو kændu.

пчеловóдство تربيت زنبور tærbijæt-e zæmbur-æsæl.

пшен́ца گندم gændom.

пшен́чный گندمی gændomi.

пшенó ارزن ærzæn.

пыл غيرت hæraræt, غيرت هارارæt; юношеский п. غيرت جوانى qejræt-e džævani.

пылáть شعله زدن ʃo'læ zædæn.

пылáющий شعله ور ʃo'lævær.

пыл́ться خاکی شدن xaki ʃ.

пы́лкий با حرارت ba-hæraræt.

пы́лко см. пылкий.

пыль گرد و خاک gærd, غبار qobar; цветóчная п. غبار نباتى gærdæ, غبار گرده pæbatí; вытирáть п. گرد گیرى gærd-giri k.

пы́льно: здесь óчень п. اينجا indza gærd-o-xak zijad-æst.

пыльный گرد آلود gærd-alud,
 خاک آلود hak-alud, خاکی хаки,
 گرد و خاکی gærd-o-xaki.

пыльца см. цветочная пыль.

пытать (кого-л.) شکنجه (کسی را)
 (کردن) sekændzæ dadæn (k.);
 -ся امتحان کردن emtehan k.
 (пробовать); سعی کردن sæ'i k.,
 کوشش کردن kuşeş k. (стараться).

пытка شکنجه sekændzæ; орудия
 -и آلات شکنجه alat-e sekændzæ.

пышность جاه و جلال dzah-o-
 -dzælal, شکوه şokuh.

пышный مجلل modzællæl, با
 شکوه ba-şokuh, با جاه و جلال ba-
 -dzah-o-dzælal.

пьедестал پایه pajæ.

пьеса 1. نمایش (фр. pièce);
 نمایش را پیس pæmajæ; ставить
 به معرض نمایش گذاشتن
 mæ'gæz-e pæmajæ gozardæn; 2. муз.
 قطعه qet'æ.

пьяный مست mæst k.

пьяница شراب خور şærab-xor.

пьянство مستی mæsti, شراب
 şærab-xori.

пьянствовать زیاد مشروب
 zijad mæşrub xordæn.

пьяный مست mæst.

пюре پوره (фр. purée).

пятá پاشنه paşnæ.

пятигранник геом. پنجم
 dzesm-e pændz-sæthi.

пятигранный پنج سطحی
 pændz-sæthi.

пятидесятый پنجاهم pændzahom,
 پنجاهمین pændzahomin.

пятидневка هفته پنج روزه hæf-
 tæ-je pændz-ruzæ.

пятидневный پنج روزه pændz-
 -ruzæ.

пятиконечный: -ая звезда
 ستاره پنج پره setaræ-je pændz-pæra.
 пятилétие پنج سالگی pændz-sa-
 lægi.

пятилétка نقشه پنجساله pæqşæ-
 -je pændz-salæ.

пятилétний پنج ساله pændz-salæ;
 п. план см. пятилетка

пятимésячный ماه پنج pændz-
 -mahæ.

пятисóтый پانصدمین pansædo-
 min.

пятисторóнный پنج ضلعی pændz-
 -zel'i.

пýтиться عقب رفتن æqæb ræf-
 tæp, قهقرا رفتن qæhqæra ræftæn.

пятиугóльный پنج ضلعی pændz-
 -zel'i.

пýт|ка پاشنه paşnæ; от головы
 до -ок از سر تا پا æz sær ta pa; п.
 чулка کونۀ جوراب kunæ-je dzurab.

пяти́дцатый پانزد هم panzde-
hom.

пяти́дцать پانزده panzdeh.

пяти́ть لکه دار کردن lækkæ-
-dar k.

пяти́ница جمعه dzom'æ.

пяти́о لکه lækkæ; позóрное п.
физ. لکه بد نامی lækkæ-je bæd-
-namí, افتضاح لکه lækkæ-je eftezah;
роды́мое п. خال مادر زاد xal-e
madæz-zad.

пяти́ый پنجم рændzom, پنجمین
рændzomin.

пять پنج рændz.

пяти́десят پنجاه рændzah.

пяти́сoт پانصد pansæd.

Р

раб غلام qolam, برده bærdæ,
خرید زر zæz-xærid, بنده bændæ.

рабо́т||а 1. (дéйствиe, дéло) کار
kar, عمل æmæl (мн. اعمال æ'mal);
едини́ца ~ы физ. واحد مقياس کار
vahed-e meqjas-e kar; физиче́ская
р. کار بدنی kar-e bædæni; умствен-
ная р. کار دماغی (فکری) kar-e
dæmaqi (fekri); нау́чная р. کار
علمی kar-e elmi; обще́ственная р.
کار اجتماعی kar-e edztema'i; взяться
за ~y مشغول کار شدن mæfqule-

kar f., شروع بکار کردن foru' be kar
k.; он на ~e او سر کار است u
sær-e kar-æst; итти на ~y سر کار
sær-e kar ræftæn; быть без ~ы
بی کار بودن bi-kar b.; иска́ть ~y
عقب کار گشتن æqæb-e kar gæf-
tæn; 2. (заня́тие) شغل foql (мн
مشاغل mæfæql); 3. (шитьё): р.
плáтья دوخت لباس dux-t-e lebas.

рабо́та||ть 1. کار کردن kar k.;
р. на фаб́рике (заво́де) در کارخانه
dær kar-xanæ kar k.;
машинá ~ет исправно ماشین خوب
ماشین خوب کار میکند mašin xub kar
mikonid; 2. (быть откры́тым) باز بودن
baz b.; завод не ~ет کارخانه
کارخانه не ~ет تعطیل است
kar-xanæ tæ'til-æst; 2. (изготовля́ть)
ساختن saxtæn, درست کردن dorost k.

рабо́тник مستخدم mostæxdem;
کار کن kar-kon; ответственный р.
کار کن مسئولیت دار kar-kon-e
mæs'ulijæt-dar; партийный р. کار
کار کن فرقی kar-kon-e ferqævi.

рабо́тница کارگر زن kargær-e
zæn.

работода́тель کارفرما kar-færma.
работорго́вля برده فروشی bæz-
dæ-foruši.

работоспо́бность کار بهشت
pošt-e kar.

работоспособный **با پشت کار** ba-pošt-e kar; **быть ~ым** پشت کار pošt-e kar daštæn.

рабоче-крестьянский: ~ое правительство **حکومت کار گران و دهاقین** hokumæt-e kargæran væ dehaqin.

рабочий 1. (имя существительное) **کار گر** kargær, **عملة** æmælæ (мн. **عملجات** æmælædžat); **подён-ный** p. **عمله روز مزد** æmælæ-je ruz-mozd; **сельскохозяйственный** p. **کار گر** kargær-e fælahæti; 2. (имя прилагательное) **کار گری** kargæri; p. **مسئله کار گری** mæs'ælæ-je kargæri; p. **класс** **صنف** senf-e (tæbaqæ-je) kargæran; ~ее движение **نهضت کارگران** næhzæt-e kargæran; 3.: ~ие часы **ساعات کار** sa'at-e kar; 7-часовой p. **هفت ساعت کار** hæft sa'æt kar; p. **стол** **میز کار** miz-e kar; p. **костюм** **لباس کار** lebas-e kar.

рабство **بردگی** bærdægi, **بندگی** bændægi, **اسارت** esaræt.

рабфак (рабочий факультет) **فاکولته کار گری** fakultæ-je kargæri.

равенство **برابری** bærabæri; социальное p. **تساوی اجتماعی** tæsavi-je edžtema'i; p. в

правах **تساوی حقوق** tæsavi-je ho-quq; **знак ~а** **علامت مساوی** æla-mæt-e mosavi.

равнение воен. **نظام** nezam; p. **направо воен.** **نظر براست** næzær be rast.

равнина **دشت** dæšt, **جلگه** džolgæ.

равно 1. **मत.** **مساوی** mo-savi; **дважды три** p. **شش** seš; **шесть** do dæf'æ se mišævæd šef (mosavi-st ba šef); 2.: **все** p. **تفاوت** tæfavot nædaræd, **فرق نمیکند** færq næmikonæd; p. **как и...** **همان طور که...** hæman tour ke...

равнобедренный **मत.** **مساوی** motæsavi-os-saqejn; p. **треугольник** **مثلث مساوی الساقین** mosællæs-e motæsavi-os-saqejn.

равновесие **физ.** **تعادل** tæ'adol; **тوازن** tævazon, **موازنه** movazenæ; **устойчивое** (неустойчивое) p. **تعادل** tæ'adol-e pajdar (na-pajdar); **политическое** p. **موازنه** movazenæ-je sijasi; p. **сил** tæsavi-je qova; **приводить в** p. **موازنه کردن** movazenæ k.; **потерять** p. **موازنه را از دست دادن** movazenæ-ra æz dæst dadæn. **равнодействующая** (сила) **физ.** **منتجه** montædžæ.

равнодѣнствіе *астр.* اعتدال *e'tedal-e* *ʃæb-o-ruz*; *вечнее р.* اعتدال ربیعی *e'tedal-e* *ræbi'i*.

равнодушіе *بی علاقگی* *bi-æla-qægi*; *خون سردی* *xun-særdi*.

равнодушный *بی علاقه* *bi-æla-qæ*; *خون سرد* *xun-særd*.

равнозначный 1. معادل *mo'adel* (-e), *یکسان* *jæksan*; 2. (синонимический) مترادف *motæradef*.

равнозначущий *см.* равнозначный.

равномѣрный 1. متناسب *motæpaseb* (пропорциональный); *متساوی* *motæsavî* (равный); 2. (о движѣнии и т. п.) *یکنواخت* *jæk-pævaxt*.

равноправіе *تساوی حقوق* *tæ-savi-je hoquq*.

равносильно: это р. тому, как если-бы вы совсѣм не пришли *این مثل این است که شما نیامده اید* *in mesl-e in-æst ke ʃoma næjamæ-dæ-id*.

равносильный *физ.* (равный, тождественный) معادل *mo'adel*, *متساوی* *mosavi*; *быть* -ым *чему-л.* *hokm-e ʃiz-i-ra daʃtæn*, *در حکم چیزی بودن* *dær hokm-e ʃiz-i b*; *этот. договор* *این قرارداد* *равносильн* *прежнему*

in *در حکم قرارداد سابق است* *qærar-dad dær hokm-e qærar-dad-e sabeq-æst*.

равносторонний *मत.* متساوی *motæsavî-ol-æzla'*.

равноугольный *मत.* متساوی *motæsavî-oz-zævaja*.

равноценный *هم قیمت* *hæm-qej-mæt* (одинаковый по цене); *معادل* *mo'adel* (равный).

равный 1. *متساوی* *mosavi*, *معادل* *mo'adel*, *برابر* *bærabær*; *مقادیر* *mæqadir-e* *متساوی* *motæsavî*; *на* *با شرایط مساوی* *ba ʃærajet-e mosavi*; 2. *نظیر* *pæzir*; *он не имѣет себе* *او نظیر ندارد* *u næzir nædaræd*.

равнять 1. (уравнивать) *متساوی کردن* *mosavi k*; 2. (справнивать) *برابر کردن* *moqajesæ k*, *مقایسه کردن* *bærabær k*; 3. (выравнивать: *дорóгу* и т. п.) *تسطیح کردن* *tæstih k*, *مسطح کردن* *mosættæh k*.

равняться 1. (ба چیزی) *3-1=* *متساوی بودن* *mosavi b*; *سه منهای یک مساوی 2 (میشود)* *se menha-je jæk mosavi-æst ba do*; 2. (с кем-л.) *برابری* *bærabæri k*; 3. *воен.* صف کشیدن *sæff kæʃidæn*.

рад خوشوقت xoʃ-hal, خوشحال xoʃ-væqt; я очень p. خیلی خوشحال xejlí xoʃ-hal (xoʃ-væqt) hæstæm; p. نه p. خواهی xahí næxahí.

ради برای خاطر bæraje xater(-e), برای bæraje; p. вас برای خاطر bæraje xater-e ʃoma; p. чего? bæraje tʃe?

ради́атор *тех.* رادیاتور (*фр.* radiateur).

ра́дий *хим.* رادیوم radium.

радика́л 1. *мат.* رادیکال radikal, علامت جذر ælamæt-e dʒæzr; 2. *полит.* رادیکال (*фр.* radical); партия -ов حزب رادیکال hezb-e radikal.

радика́льно اساسا æsasæn, اصلا æslæn.

радика́льн|ый 1. اساسى æsasi, اصلى æsli; -ые мероприятия اقدامات اساسى eqdamat-e æsasi; -ые перемены تغییرات اساسى tæqjirat-e æsasi (æsli); 2. *полит.* رادیکال radikal.

ра́дио رادیو (*фр.* radio), بی سیم bi-sim; передавать по p. بوسیله be væsilæ-je radio montæʃer k.

радиоактивный رادیو آکتیو (*фр.* radio-active).

радиоаппара́т دستگاه بی سیم dæst-gah-e bi-sim.

радиовещате́льн|ый: -ая станция استاسیون ارسال اخبار esta-sjun-e ersal-e æxbar.

радиогра́мма رادیوگرام (*фр.* radiogramme).

радиоконце́рт رادیو کنسرت (*фр.* radio-concert).

радиопереда́тчик دستگاه ارسال dæst-gah-e ersal-e hæbær.

радиоприёмник دستگاه اخذ dæst-gah-e æxz-e (zæbt-e) æxbar.

радиостан́ция استاسیون بی سیم estasjun-e bi-sim.

радиотелегра́мма بی (تلگراف) radio. (telegraf-e) bi-sim, سیم

радиотелегра́ф تلگراف بی سیم telegraf-e bi-sim.

радиотелеграфі́ст تلگرافچی بی سیم telegrafčî-je bi-sim.

радиотелефо́н تلفن بی سیم telefon-e bi-sim.

радиотера́пия *мед.* رادیو تراپی (*фр.* radiothérapie), معالجة با رادیوم mo'aledzæ-je ba radium.

ради́ст см. радиотелеграфист.

ра́диус *мат.* شعاع ʃo'a'; p. де́йстви́я воен. شعاع عمل ʃo'a'-e æmæi. ра́довать خوشحال کردن xoʃ-

-hal k., مسرور کردن mæsrur k.;
~ся (чемý-л.) خوشحال (از چیزی)
خوشوقت شدن хоѣ-hal ѣ., مسرور شدن
хоѣ-væqt ѣ., مسرور mæsrur ѣ.
رأدوستو با مسرت ba mæsær-
gæt, با سرور ba sorur.

رأدوستی سرور sorur-
-amiz, مسرت mæsærgæt-avær
(в качестве прилагательного);
خوشحال хоѣ-hal (довольный); ~ое
خبر خوش тоздæ, مژده
хæbær-е хоѣ.

رأدوستی خوشنودی хоѣnudi,
شادی ѣadi, شادمانی ѣadmani,
خوشحالی хоѣ-hali.

رأدугا قوس قزح qous-e qozæh.
رأدужный: ~ая оболочка анат.
عنبيه ænbijæ-je ѣæѣm.

رأدúшие صمیمیت sæmimijæt;
مهربانی mehrebani, محبت mæhæb-
bæt.

رأдúшный صمیمی sæmimi;
مهربان mehreban, با محبت ba-mæ-
hæbbæt.

رأдующийся مسرور mæsrur,
خوشحال ѣad, شاد хоѣnud,
خوشحال хоѣ-hal.

раз 1. دفعه dæf'æ, مرتبه mærtæ-
bæ; в первый p. دفعه
bæraje ævvælin dæf'æ, اول
دفعه dæf'æ-je ævvæl; один p. يك

دفعه دیگر jæk dæf'æ; в другой p.
يك دفعه dæf'æ-je digær; еще p.
دو مرتبه jæk dæf'æ-je digær, دیگر
do mærtæbæ; столько p. چندین
دفعه ѣændin dæf'æ; сколько p.?
چند دفعه ѣænd dæf'æ; всякий p.
هر دفعه hæf dæf'æ; 2. (при счёте)
يك jæk; 3. (если) که jæk
dæf'æ ke, اگر ægær; p. вы не знае-
те, спросите у меня اگر نمیدانید æz
ægær næmidanid æz
mæn berorsid; p. вы мне солгали,
يك دفعه jæk dæf'æ ke be
mæn doruq goftid digær be ѣoma
bavær næxahæm kærd; ◇ с первого
~а از اول æz ævvæl.

разбавить см. разбавлять.

разбавлять مخلوط کردن mæx-
lut k.; p. водой (что-л.) (بچیزی)
آب زدن ab zædæn.

разбивать 1. شکستن ѣekæstæn;
خرد کردن xord k. (вдребезги); p.
شیشه شکستن ѣisæ ѣekæstæn;
p. голову سر شکستن sæf ѣekæs-
tæn; 2. خراب کردن xærab k.;
شکست دادن (به) (неприятеля) ѣekæst
dadæn, آوردن آوردن ѣekæst
vared aværdæn; 4. (разде-
лать) تقسیم کردن tæqsim k.; 5.: p.

палáтку زدن хеймæ zædæn;
~ся 1. شکسته شدن şekæstæ ş.,
شکستن şekæstæn; خرد شدن xord
ş. (вдрéбези); 2. (разделáться)
تجزیه شدن tæqsım ş.,
تەدزیجە ş. tædzijæ ş.

разбирáтельство رسیدگی ræ-
sidægi; судебное р. رسیدگی محکمه
ræsidægi-je mæhkæmæ.

разбирáть 1. (мáшину и т. п.)
تکه تکه جدا کردن dzoda k.,
تکه تکه باز کردن tekæ-tekæ k.;
جور (сортирoвать) (орúжие); 2. (сортирoвать)
حروف dzur k.; р. набóр тун. پخش کردن
horuf pæxş k.; 3. (рас-
слéдовать) رسیدگی کردن (به)
ræsidægi k.; 4. (понимáть) فهمیدن
fæhmıdæn, ملتفت شدن moltæfet ş.;
я не могу р. егó пóчерк من نمیتوانم
خط او را بخوانم mæn pæmıtæva-
næm hætt-e u-ra bexanæm; я не ~ю,
о чём оні говорáт نمی فهمم (ملتفت
نمیشوم) صحبت آنها سر چیست
mifæhmæm (moltæfet pæmıfævæm)
sohbæt-e anha sær-e tşı-st; 5. (ана-
лизировáть) تجزیه کردن tædzı-
jæ k.; грам. تشریح کردن tæşrih k.
(предложéние).

разбирáться (в чём-л.) (пони-
мáть) سر رشته فهمیدن fæhmıdæn,
داشتن (از) sær-reştæ daştæn.

разб́итый شکسته şekæstæ, شکسته
شده şekæstæ şodæ; р. на кускí
تکه تکه tekæ-tekæ şodæ; ◇ я
совершéнно разбит от устáлости
از خستگی بکلی خرد و خمیر شدم
æz xəstægi be-kolli xord-o-xæmır
şodæm.

разб́ить см. разбивать.

разбогатéть متمول شدن motæ-
mævvæl ş., پولدار شدن pul-dar ş.
разбóй غارتگری qarætgarı;
رهزنی ræhzæni.

разбóйник غارتگر qarætgar;
رهزن قاطع الطريق qatæ'-ot-tæriq,
رهزنی ræhzæn.

разбóйничать غارت کردن qa-
ræt k.; رهزنی کردن ræhzæni k.

разболéться 1. (о ком-л.) ناخوش
شدن paxoş ş.; 2. (о чём-л.) درد
درد گرفتن dærd gereftæn.

разбóр 1. (расслéдование)
رسیدگی ræsidægi; 2. грам. تشریح
tæşrih; 3. (кáчество) جنس dzens;
лучшего ~а جنس اعلی dzens-e
æ'la; ◇ без ~а بی تمیز ~a bi-tæ-
mjiz.

разбóрка 1. (мáшины) جدا کردن
dzoda kærdæn(-e); 2. (сортирoвка)
جور کردن dzur kærdæn(-e); р.
пшифтá حروف پخش کردن pæxş
kærdæn-e horuf.

разбóрчивый 1. (о челове́ке) *moʃkel-pæszænd*; 2. (о по́черке) *хапа*.

разбра́сывать *پراکنده کردن* *pæra-kændæ k.*; *انداختن* *ændaxtæn* (бро́сить).

разбро́санный *پراکنده* *pæra-kændæ*.

разбро́сать *см.* разбрасывать.

разбудѣ́ть *بیدار کردن* *bidar k.*; *~те* меня́ в семь часо́в *ساعت هفت* *sa'æt-e hæft mæra* *bidar konid*.

разва́ливать *خراب کردن* *xæ-rab k.*; *~ся* *خراب شدن* *xærab ʃ.*

разва́лины *خرابه* *xærabæ*, *خرابه‌ها* *xærabæha*, *ویرانه* *vīranæ*.

разва́лить, *~ся* *см.* разваливать, *~ся*.

разве́ 1. *مگر* *mægæg*; *р.* вы не зна́ете *شما نمیدانید* *mægæg ʃoma næmidanid*; 2. (если́ не) *اگر نه* *ægæg næ*, *وگر نه* *vægæg næ*; *р.* заболѣю́, а то непремѣнно́ придѹ́ *حتما میایم اگر ناخوش نشوم* *hæt-mæn miajæm ægæg naxoʃ næʃævæm*; 3. (в са́мом де́ле) *واقع* *vaqe'.*

развева́ться *باد خوردن* *bad xordæn*, *در اهتزاز بودن* *dær ehtezaz b.*

разведе́ние *تربیت* *tærbijæt*,

پرورش *pærværeʃ*; *р.* домашних живóтных *(تربیت) حیوانات* *pærværeʃ-e (tærbijæt-e) hejva-pat-e æhli*; *р.* шелковѣчных червѣ́й *(تربیت کرم ابریشم)* *tærbijæt-e kerm-e æbrīʃom*.

разведе́нный (о супру́гах) *مطلق* *motællæq.*

развѣ́дка 1. воен. *اکتشاف* *ekte-ʃaf*, *تحصیل اطلاعات* *tæhsil-e ette-la'at*; 2. геол. *اکتشاف* *ekteʃaf*; *р.* месторожде́ний *معادن* *ek-teʃaf-e mæ'aden*.

развѣ́дчик *کشاف* *kæʃʃaf*, *مکتشف* *moktæʃef*; *ав.* *هوایپیمای اکتشافی* *hæ-va-pejma-je ekteʃafi* (аэроплáн).

развѣ́дывательный *اکتشافی* *ekteʃafi*; *~ые* рабо́ты *عملیات* *æmælijat-e ekteʃafi*.

развѣ́дывать *اکتشاف کردن* *ekte-ʃaf k.*, *تجسس کردن* *tædzæssos k.*, *اطلاعات مقدماتی پیدا کردن* *ettela'at-e moqæddæmati pejda k.*

развѣ́рнутый: *р.* строй *воен.* *صف دشتبانی* *sæff-e dæʃtbani*.

разверну́ть *см.* развертывать.

разверста́ть *см.* разверстывать.

развѣ́рстка *توزیع* *touzi'*, *تقسیم* *tæqsim*.

развѣ́рстывать *توزیع کردن* *touzi' k.*, *تقسیم کردن* *tæqsim k.*

развёртывание 1. باز کردن baz k., 2. (расширение, развитие) توسعه touse'æ, ترقى tææqqi.

развёртывать 1. باز (وا) کردن baz (va) k.; 2. (расширять) توسعه touse'æ, ترقى دادن tææqqi dadæn; ~ся 1. باز (وا) شدن baz (va) ʃ.; 2. (развиваться, расширяться) توسعه یافتن touse'æ jaftæn, بسط یافتن bæst jaftæn.

развѣс وزنہ væznæ.

развеселить خوشحال کردن xoʃ-hal k., مسرور کردن mæsrur k.; ~ся خوشحال شدن xoʃ-hal ʃ., مسرور شدن mæsrur ʃ.

развѣсистый شاخه دار ʃaxæ-dar.

развести́ см. разводить; p. пилу دندانۀ اړه را چپ و راست کردن dændanæ-je ærræ-ra tʃær-o-rast k.

развести́сь см. разводиться.

разветвление انشعاب enʃe'ab.

разветвля́ться منشعب شدن monʃæ'eb ʃ.

развѣшивать I. (на весѣх) کشیدن kæʃidæn.

развѣшивать II. (на стене и т. п.) آویزان کردن avizan k.

развива́ть 1. توسعه دادن touse'æ dadæn, ترقى دادن tææqqi dadæn; 2. (раскрѣчивать) باز کردن

baz k., واثابیدن va tabidæn; ~ся توسعه یافتن (پیدا کردن) touse'æ jaftæn (pejda k.); انبساط یافتن (پیدا enbesat jaftæn (pejda k.) (расширяться); ترقى کردن tææqqi k. (прогрессировать).

развѣнченный باز شده baz ʃodæ.

развѣнчивать باز (وا) کردن baz (va) k.; ~ся باز (وا) شدن baz (va) ʃ.

развѣтие 1. بسط توسعه touse'æ, بسط bæst, ترقى tææqqi; p. промышленности صنایع (توسعه) tææqqi-je (touse'æ-je) sænaʃe'; 2. (рост) رشد طفل roʃd; p. ребѣнка roʃd-e tefl; 3. биол. تکامل tækamol; p. зародыша تکامل نطفه tækamol-e notfæ.

развлекáть تفريح دادن tæfrih dadæn, سر گرم کردن sær-gærm k.; ~ся تفريح کردن tæfrih k.

развлечѣние تفريح (мн. تفريجات tæfrihat); سر گرمى sær-gærmí.

развлѣчь см. развлекать.

развѣд طلاق tælaq.

разводи́ть 1. (разнимать) از هم جدا æz hæm dur k., جدا کردن dzoda k.; 2. (скот, раскѣния) تربيت کردن tærbijæt k.,

تولید pærværeʃ k., پیرورش کردن
 تولید k.; 3. (растворять) کردن
 محلول mæhlul k.; p. что-л.
 چیزی را در آب محلول کردن
 ʃiz-i-ra dær ab mæhlul k.;
 4.: p. огонь روشن کردن
 atæʃ rouʃæn k.; p. самовар
 سَمَوَار sæmavær atæʃ k.; ~ся
 زاد و ولد 1. (о насекомых и т. п.)
 طلاق zad-o-væləd k.; 2. طلاق
 تَلاَق tælaq dadæn (о мужчине);
 طلاق گرفتن tælaq gereftæn (о жён-
 щине).

разводной: p. мост پل متحرک
 pol-e motæhærrek.

разводящий воен. عوض کننده
 ævæz konændæ, پس بخش pæs-
 bæxʃ.

разврат الفساد fesad-e æx-
 laq, هرزگی hærzægi, فسق fesq.

развратитель فاسد کننده fased
 konændæ, مفسد mofsed.

развратить, ~ся см. развра-
 щать, ~ся.

развратник فاسد الاخلاق fased-
 ol-æxlaq, فاجر fadžer.

развратничать فسق و فجور
 fesq-o-fodʒur k., بفسق
 و فجور be fesq-o-fodʒur
 pærdaxtæn.

развращать (кого-л.) اخلاق

کسی را ضایع (فاسد) کردن æx-
 laq-e kæs-i-ra zaje' (fased) k.; ~ся
 ضایع fased ʃ., فاسد شدن
 zaje' ʃ.

развязать, ~ться см. развязы-
 вать, ~ся.

развязывать باز کردن baz k.,
 گره و ا va k.; p. узел
 gereh va k.; ~ся 1. باز
 baz ʃ., و ا شدن va ʃ.; 2. (ос-
 вобождаться) خلاص شدن (از)
 xælas ʃ.; 3. (о языке) باز
 شدن baz ʃ.

разгадать см. разгадывать.

разгадка حل hæll.

разгадывать حل کردن hæll k.
 (решать); فهمیدن fæhmidæn (по-
 нимать).

разгибать راست کردن rast k.;
 ~ся راست شدن rast ʃ.

разгладить, ~ся см. разглажи-
 вать, ~ся.

разглаживать صاف کردن saf
 k.; p. утюгом کردن otu k.;
 ~ся صاف شدن saf ʃ.

разгласить см. разглашать.

разглашать افشا کردن efša k.,
 فاش کردن faʃ k.

разглашение افشا efša; p. тайн
 افشای اسرار efša-je æsraɾ.

разглядеть см. разглядывать.

разглядывать بدقت نگاه کردن
be deqqæt negah k., بدقت معاینه
کردن be deqqæt mo'ajenæ k.

разгнёванный متغیر motæ-
qæjjer.

разгнёвать رنجانیدن rændzani-
dæn, بغيض آوردن be qæzæb
aværdæn, بر سر خشم آوردن bær
sær-e xesm aværdæn, متغیر ساختن
motæqæjjer saxtæn; متغیر شدن -ся
motæqæjjer ş., رنجیدن rændzidaen.

разговаривать (с кем-л.) با
hærf zædæn, (کسی) حرف زدن
sohbæt k., گفتگو صحبت کردن
goftogu k.; р. по-персид-
ски حرف زدن farsî hærf
zædæn.

разговór صحبت sohbat, گفتگو
goftogu, محاوره mohaveræ, مکالمه
mokalemæ; р. шёл о погоде صحبت
sohbæt sær-e hæva bud; переменить р.
موضوع را mouzu'-ra ævæz k.;
это одни только -ы این همه اش
in hæmæ-æş hærf-æst.

разговórный محاوره ای mohaveræi,
تکلمی tækellomi; персид-
ский р. فارسی محاوره ای farsî-je
mohaveræi.

разговóрчивость حرفی por-
hærfi.

разговóрчивый پر حرف por-
hærf, حراف hærraf.

разгонять متفرق ساختن motæ-
færræq saxtæn, پراکنده کردن pæ-
rakændæ k.; р. чей-л. страх ترس
tærs-e kæs-i-ra rix-
tæn.

разгорáживать تقسیم tæqsim k.

разгорáться شعله ور شدن şo'-
lævær ş., آتش گرفتن atæş ge-
reftæn.

разгорячítь 1. گرم کردن gærm k.;
2. بهیجان آوردن be hæjædzan
aværdæn.

разгорячítься 1. گرم شدن gærm ş.;
2. фиг. (прийти в волне-
ние) بهیجان آمدن be hæjædzan
amædæn; متغیر شدن motæqæjjer ş.

разгрáбить چپاول کردن tşæ-
pavol k., تاراج کردن taradz k.

разграблénие چپاول tşæpavol,
تاراج taradz.

разграничénие تعیین حدود tæ-
'jin-e hodud, تحدید حدود tæhdid-
e hodud.

разгранíчивать تعیین حدود tæ-
'jin-e hodud k., تحدید کردن
tæhdid-e hodud k.

разграничítельный: -ая чер-
та حد فاصل hædd-e fasel.

разграфить خط کشی کردن xətt-kæʃi k., خط خط کردن xətt-xətt k.

разгром чپاول taradz, قلع ʃæpavol (разграбление); воен. قلع سر کوبی qæl'-o-qæm', وقمع kubi, شکست قطعی ʃekæst-e qæt'i (поражение).

разгромить тарاج کردن taradz k., چپاول کردن ʃæpavol k. (разграбить); شکست قطعی دادن ʃekæst-e qæt'i dadæn, قلع وقمع قلع و قمع کردن qæl'-o-qæm' k. (неприятеля).

разгрузить خالی کردن xali k., بار اندازی کردن bar-ændazi k.; ~ся 1. بار خالی کردن bar xali k.; 2. фиг. (освободиться от чего-л.) خلاص شدن (از) xelas ʃ.

разгрузка بار اندازی bar-ændazi.

разгрызть (зубами) (با دندان) ʃekæstæn. (با دندان) شکستن (ba dændan) ʃekæstæn.

раздавать تقسیم کردن tæqsim k., توزیع کردن touzi' k.; ~ся 1. بلند شدن (о звуке) bolænd ʃ.; 2. (об обуви и т. п.) گشاد شدن goʃad ʃ.

раздавить له کردن leh k.; زیر گرفتن zir gereftæn (экинджем, автомобилем).

раздавливать см. раздавить.

раздавать, ~аться см. раздавать, ~ся; صدای تیر صدادای تیر ~الся выстрел sæda-ʃe tir bolænd ʃod.

раздача تقسیم توزیع tæqsim; touzi' (насем, газет и т. п.).

раздвигать جدا کردن dzoda k.; باز کردن baz k. (раскрывать); ~ся باز شدن baz ʃ. (раскрываться).

раздвижной تا و باز شو ta-vo-baz-ʃou.

раздвинуть см. раздвигать.

раздевать لخت کردن loxt k.; ~ся لباس کردن lebas kændæn, لباس در آوردن lebas dær-aværdæn.

раздел 1. تقسیم tæqsim; 2. (часть текста) قسمت qesmæt.

разделение تقسیم tæqsim.

разделить, ~ся см. разделять, ~ся.

разделять 1. تقسیم tæqsim k., قسمت کردن qesmæt k.; p. 4 на 2 ʃæhar-ra be do tæqsim k.; p. на 2 چار را بدو تقسیم کردن -ra be do qesmæt tæqsim k.; 2. фиг.: p. چیه-ل. мнение با کسی هم عقیده ba kæs-i hæm-æqidæ b.; 3. (отделять) جدا کردن dzoda

k.; ~ся 1. تقسیم شدن tæqsim ʃ.;
2. جدا شدن dzoda ʃ.

раздѣть, ~ся см. раздевать, ~ся.

раздобрѣть چاق شدن tʃaq ʃ. (по-
полнѣть).

раздѣль раздѣль, دعا neza', دعا dæ'va
(ссѣра); اختلاف extelaʃ (разноглад-
сue); تفرقه tæfreqæ (расхождѣние).

раздражѣть 1. رنجانیدن ræn-
dzanidæn, اوقات کسی را تلخ ouqat-e kæsi-ra tælx k.;
2. اذیت کردن æzijæt k. (о свѣте
и т. п.); بخارش در آوردن be xa-
reʃ dær aværdæn (кѣжу); ~ся
رنجیدن rændzidæn; اوقات تلخی
ouqat-tælx k.

раздражѣние رنجش rændzeʃ,
اوقات تلخی ouqat-tælx.

раздражѣтельность تند مزاجی
tond-mæzadz.

раздражѣтельный تند مزاج
tond-mæzadz.

раздробѣть 1. (измельчить) خرد
xord k., ریز کردن rīz k.;
2. (на части) قطعه کردن qet'æ-qet'æ k.

раздробленность تفرقه بودن
tæfreqæ budæn(-e).

раздувѣть 1. (об огнѣ) دمیدن
dæmidæn; 2. (преувеличивать)
مبالغه کردن mobaleqæ k.

раздѣмѣть (передѣмѣть) از خیال
منصرف شدن æz xijal monsæref ʃ.,
تغییر رأی دادن tæqjir-e ræ'i da-
dæn; я ~ал туда ѣхать از خیال
رفتن آنجا منصرف شدم æz xijal-
e ræftæn-e andza monsæref ʃodæm.

раздѣмѣвать 1. (думѣть) فکر
کردن fekr k.; 2. (колебѣться)
تردید داشتن tærdid daʃtæn.

раздѣмѣе 1. تفکر tæfækkor,
تأمل tæ'æmmol; 2. (колебѣние)
تردید tærdid.

раздѣтый 1. (распѣхший) متورم
motæværem; 2. (преувеличенный)
مبالغه egraq-amiz, آمیز
mobaleqæ-amiz.

раздѣться باد کردن bad k.,
متورم شدن motæværem ʃ. (рас-
пѣхнутъ).

разевѣть: p. рот دهان را باز
dæhan-ra baz k.

разжѣлование خلع درجه xæl'-
e dæædzæ.

разжѣловать از درجات نظامی
مخاوع کردن æz dæædzat-e neza-
mi mæxlu' k.

разжѣвывать جویدن dzævidæn.
разжѣчь گیراندن girandæn,
روشن کردن rouʃæn k.

разжижѣть رقیق کردن ræqīq k.
разинуть см. разевать.

разлагать 1. *хим.* تجزیه کردن *tædʒzijæ k.*; 2. *физ.* فاسد کردن *fased k.*, خراب کردن *xærab k.*; -ся 1. *хим.* تجزیه شدن *tædʒzijæ ʃ.*; 2. *физ.* فاسد شدن *fased ʃ.*, خراب شدن *xærab ʃ.*; 3. (о трýне) متلاشی شدن *motælaʃi ʃ.*

разлад اختلاف *extelaʃ*, عدم تفرقه *ædæm-e tævafoq*; توافق *tævfoqæ*.

разламывать 1. پاره کردن *pa-ræ k.*; *p.* хлеб نان را پاره کردن *pan-ra pa-ræ k.*; 2. شکستن *ʃekæstæn*, خراب کردن *xærab k.*; *p.* дом خانه را خراب کردن *xanæ-ra xærab k.*; -ся 1. پاره شدن *pa-ræ ʃ.*; 2. شکسته شدن *ʃekæstæ ʃ.*, شکستن *ʃekæstæn*.

разлени́ться تنبل شدن *tæm-bæl ʃ.*

разлечься دراز کشیدن *deraz kæʃidæn*.

разлив طغیان آب *toqjan-e ab*; *p.* реки طغیان رود خانه *toqjan-e rud-xanæ*.

разливать 1. (вино́, чай) ریختن *rixæn*; 2.: *p.* на зéмлю بزمین ریختن *be zæmín rixæn*; -ся 1. (проливáться) ریخته شدن *rixæ ʃ.*; 2. (о рекé и т. п.) طغیان کردن *toqjan k.*

разлиновать خط‌کشی کردن *xætt-kæʃi k.*

разлѣ́тие 1. *см.* разли́в; 2. *мед.:* *p.* жѣлчи *см.* желчь.

разли́ть, -ться *см.* разли́вать, -ся; рекá -ла́сь رودخانه طغیان کرده است *rud-xanæ toqjan kærdæ-æst*.

различа́ть 1. تشخیص دادن *tæʃxis dadæn*, تمییز دادن *tæmjiz dadæn*; *p.* хорошее и дурное خوب را از بد تشخیص (تمییز) دادن *xub-ra æz bæd tæʃxis (tæmjiz) dadæn*; 2. (проводѣть разли́чие) فرق گذاشتن (بین) *færq gozaʃtæn*, تفاوت گذاشتن (بین) *tæfavot gozaʃtæn*; -ся (с чем-л.) (با چیزی) تفاوت داشتن *færq daʃtæn*, تفاوت داشتن *tæfavot daʃtæn*.

различѣ́ние تشخیص *tæʃxis*, تمییز *tæmjiz*.

разли́чие 1. تفاوت *tæfavot*, فرق *færq*; де́лать *p.* (تفاوت) فرق گذاشتن *færq (tæfavot) gozaʃtæn*; 2. (разли́чность) اختلاف *extelaʃ*; *p.* убежде́ний عقیده اختلاف *extelaʃ-e æqidæ*; 3. (различѣ́ние) تشخیص *tæʃxis*.

различѣ́ть *см.* различа́ть.

разли́чно بطور مختلف *be tour-e moxtælef*.

разлі́чный مختلف moxtælef,
متفرق motæfarreq.

разложéние 1. хим. (тжс. физ.)
تجزیه tædzizijæ; انحلال enhelal; p.
сил تجزیة قوا tædzijæ-je qova;
2. физ. (развращéние) فساد fesad;
3. (трúна) تلاشی tælaʃi.

разложíвшийся 1. (о трúне)
متلاشی motælaʃi; 2. физ. (демора-
лизóванный) فاسد fased.

разложíть см. разлагать; تقسیم
تقسیم k. (распределíть).
کردن tæqsim k.

разлóm شکستگی ʃekæstægi.

разломáть, ~ся см. разламы-
вать, ~ся.

разлúка جدائی feraq, فراق
dzodai.

разлучáть جدا کردن dzoda k.;
~ся (с кем-л.) جدا (از کسی)
dzoda ʃ. شدن

разлюбíть (кого-л.) (از کسی)
دل سرد شدن zædæ ʃ. زده شدن
del-særd ʃ.

размáлывать خرد کردن xord
k.; آسیاب کردن asjab k. (на
мéльнице); آرد کردن ard k. (в
мукú).

размáтывать باز کردن baz k.;
p. шёлк ابریشم کشیدن æbríʃom
kæʃidæn.

размáх 1. (в мехáнике—коле-

бáние) حرکت نوسانی hærkæt-e
pævæsaní; 2. (величинá колебáния)
میدان نوسانی mejdan-e pævæ-
saní.

размáхивать تکان دادن tækan
dadæn; p. рука́ми دستها را تکان
دادن dæstha-ra tækan dadæn.

размежевáние تعیین حدود
tæ'jin-e hodud.

размежевáть حدود را معین
hodud-ra mo'æjjæn k.

размельчáть خرد کردن xord k.

размén مبادله mobadelæ.

размéнный: ~ые оперáции
комм. عملیات صرافی æmælijat-e
særrafi; p. курс مبادلات perx-
e mobadelat.

разменя́ть: p. де́ньги پول خرد
pul xord k.

размér 1. اندازه ændazæ (мéра);
میزان mizan (величинá, úровень);
طول vos'æt (протяжéние); عرض
tul-o-ærz (ширинá и длинá);
p. плáтья (ботíнок) لباس (پوتین)
ændazæ-je lebas (putin); од-
ного يك اندازه ændazæ; p.
оклáда میزان حقوق mizan-e hoquq;
p. оперáций бáнка معاملات بانک
mizan-e mo'amelat-e bank;
2. лит. بحر bæhr, وزن væzn (в
метрíческих стихáх).

размѣривать اندازه گرفتن æp-
dazæ gereftæn, اندازه گیری
کردن ændazæ-giri k.

размѣрить см. размеривать.

размерять см. размеривать.

разместить, ~ся см. размещать,
~ся.

размѣтить см. размечать.

размечать نشان کردن nešan k.,
علامت گذاشتن ælamæt gozaftæn.

размѣшивать 1. (помѣшивать)
به هم زدن be-hæm zædæn; 2. (смѣ-
шивать) قاطی کردن qatī k.,
مخلوط کردن mæxlut k.

размещать 1. جا دادن dʒa da-
dæn, گذاشتن gozaftæn; منزل
تقسیم mænzel dadæn (рассе-
лять); 2. (распределять) تقسیم
کردن tæqsīm k.; ~ся 1. (распола-
гаются) منزل کردن mænzel k.;
2. (распределяться) تقسیم شدن
tæqsīm ʃ.

размножать زیاد کردن zijad
k.; ~ся تکثیر شدن tæksir ʃ.
(тж. о растѣниях); تناسل کردن
tænasol k., زاد و ولد کردن
-vælæd k. (о живых организмах);
زیاد شدن zijad ʃ.

размножение تکثیر tæksir
(о животных и растѣниях);
توالد و تناسل tævalod-o-tænasol

(о живых организмах); p. растѣ-
ний تکثیر نباتات tæksir-e næbatat.

размокать خیس شدن xis ʃ.

размолоть см. размалывать.

размотать см. разматывать.

размыслить см. размышлять.

размышление تفکر tæfækkor,
تأمل tæ'æmmol.

размышлять تفکر کردن tæ-
fækkor k., فکر کردن fekr k.,
تأمل کردن tæ'æmmol k.

размягчать نرم کردن nærm k.

размягчение نرم کردن nærm
kærdæn(-e) (от гл. «размягчать»);
نرم شدن nærm ʃodæn (-e) (от гл.
«размягчаться»).

размягчить см. размягчать.

размякнуть نرم شدن nærm ʃ.

разнашивать (обувь и т. п.)

باز (وا) کردن goʃad k.,
گشاد شدن baz (va) k.; ~ся
گشاد شدن goʃad ʃ.,
باز (وا) شدن baz (va) ʃ.

разнести, ~сь см. разносить,
~ся.

разнимать جدا کردن dʒoda k.

разниться تفاوت داشتن (با)
tæfavot daftæn.

разница تفاوت tæfavot, فرق

تفاوت extelaʃ; p. в цене
تفاوت قیمت tæfavot-e qejmæt; ка-
кая p.? разг. چه تفاوت دارد

разно́ска (چه فرق میکند) tʃe tæfavot daræd
(tʃe færq mikonæd).

разно́вѣс وزنہ væznæ.

разно́вѣдность نوع nou' (мн. انواع ænva').

разногласіе اختلاف extelaf,
اختلاف moqajeræt, مغایرت (در)
تشّتت آراء extelaf-e næzær, نظر
تەشەتتە-ە ара; в слѹчае ~я در
dær suræt-e ex-
telaf; устранѣние ~й رفع اختلافات ~й
ræf'-e extelafat.

разноо́бра́зие تنوع tænævvo'.

разноо́бра́зный متنوع motæpnæ-
vve'; مختلف moxtælef (разлі́чнѣй).

разно́речі́вость اختلاف گوئی extelaf-gui.

разно́ро́дность نا جورى na-dzu-
ri, عدم تجانس ædæm-e tædʒanos.

разно́ро́дный مختلف الجنس moxtælef-ol-dʒens,
جور بجور dʒur-be-dʒur; مختلف moxtælef (разны́й).

разно́с 1.: торговать в р. دست
دوره dæst-foruʃi k., فروشى کردن
douræ-gærdi k.; 2. (вы-
говор) سرزنش særzæneʃ, توبيخ
toubix; 3. см. разно́ска.

разно́сѣть 1. (газѣты, писѣма)
توزیع کردن touzi' k.; 2. см. раз-
нашивать; ~ся سرایت کردن sæ-
rajaet k. (о болѣзни).

разно́ска توزیع touzi'; р. поч-
ты توزیع پست touzi'-e post.

разно́сторóнный كثير الاطراف
kæsir-ol-ætraf.

разно́сть 1. اختلاف extelaf;
2. मत. تفاوت tæfavot, باقى
baqi mandæ.

разно́счик دست فروش dæst-
foruʃ, دوره گرد douræ-gærd.

разно́цвѣтнѣй الوان ælvan,
رنگارنگ rængaræng.

разно́мѣнѣй مختلف moxtælef,
گوناگون motæfærræq, متفرق
gu-pagun; ~ые мнѣния (вкѹсы) عقاید
æqajed-e (sæ-
liqæha-je) moxtælef; ~ым о́бразом
be tour-e moxtælef;
2. (различа́ющийся) متفاوت mo-
tæfavet; это — два ~ые вопро́са
in do mæs'ælæ-je motæfavet-æst.

разоблача́ть (از روی چیزی)
پردە بر داشتن pærdæ bærdæ-
daʃtæn, کشف کردن kæʃf k.

разоблаче́ние پردە بر داری
pærdæ-bærdæ-dari, کشف kæʃf.

разоблачи́ть см. разоблачать.

разобра́ть см. разбирать; то-
вары быстро ~ли اجناس زود
ædʒnas zud foruxtae
ʃod.

разобщ́ать جدا کردن dʒoda k.
 разобще́ние جدائی dʒodai.
 разобщи́ть см. разобщать.
 разогна́ть см. разгонять.
 разогну́ть см. разгибать.
 разогрева́ть گرم کردن gærm k.; ~ся گرم شدن gærm ʃ.
 разогре́ть см. разогревать.
 разозли́ть см. злить.
 разойти́сь см. расходиться.
 разорва́ть, ~ся см. разрывать, ~ся.

разоре́ние 1. (разруше́ние) خرابی xæraβi; 2. (банкрóтство) ور شکستگی vær-ʃekæstægi.

разоре́нный 1. (разру́шенный) خراب xæraβ, ویران vi-ran; 2. (по-теря́вший состоя́ние) ور شکسته vær-ʃekæstæ, مفلس mofles.

разори́тельный مخرب toxærgæb; خانه خراب کن xanæ-xæraβ-kon.

разори́ть см. разорять.

разору́жать خلع سلاح کردن xæl'-e selah k.; ~ся خلع سلاح شدن xæl'-e selah ʃ.

разору́жение خلع سلاح xæl'-e selah; всеобщее р. خلع سلاح xæl'-e selah-e omumi.

разору́жить, ~ся см. разору-жать, ~ся.

разоря́ть 1. (разруши́ть) خراب کردن xæraβ k., ویران کردن vi-ran k.; 2. (гра́бить) غارت کردن qaræt k.; 3. (кого́-л.) ور شکست کردن vær-ʃekæst k., خانه خراب کردن xanæ-xæraβ k.; ~ся ور شکستن vær-ʃekæstæn, ور شکست شدن vær-ʃekæst ʃ.

разостла́ть см. расстилать.

разочарова́ние قطع یاس jæ's, نا امید qæt'-e omid, نا امیدi.

разочарова́нность см. разоча-рование.

разочарова́нный مأیوس mæ'-jus, نا امید na-omid.

разочарова́ть, ~ся см. разоча-ровывать, ~ся.

разочарова́ывать مأیوس کردن mæ'jus k., نا امید کردن na-omid k.; ~ся مأیوس شدن mæ'jus ʃ.

разраба́тывать 1. (земе́лю) کشت زراعت کردن kešt k., استخراج کردن estexradʒ k.; 2. (ко́пи) مطالعه (вопрóс) motale'æ k. (изуча́ть); تهیه کردن tæhi-jæ k. (подгото́вливать); ~ся 1. (о земле) زراعت شدن zera'æt ʃ.; 2. (о рудника́х) استخراج شدن estexradʒ ʃ.; 3. (о вопро́се, прое́кте и т. п.) تحت مطالعه

بودن tæht-e motale'æ b. (изучать-ся); تهیه شدن tæhi'æ ʃ. (подготавливаться).

разработка 1. (землі) زراعت zera'æt, کشت و زرع kešt-o-zær'; 2. (эксплоатация) استخراج estexradz; р. полезных ископаемых استخراج معادن estexradz-e mæ'a-den; 3. (вопроса) مطالعه motale'æ, بررسی bær-ræsi.

разработать, ~ся см. разрабатывать, ~ся.

разрастание توسعه touse'æ (расширение); ازدیاد ezdi'ad (увеличение); رشد rošd (о растениях).

разрастаться بزرگ شدن bo-zorg ʃ. (увеличиваться); پر پشت por-pošt ʃ. (делаться густым).

разрезать رقیق کردن ræqiq k. разрезанный رقیق ræqiq.

разрез 1. (порез) بریدگی bo-ridægi; р. на пальце بریدگی boridægi-je ængošt; 2. мех. قطع qæi', مقطع mæqtæ'; попере́чный р. عرضی mæqtæ'-e ærzi; 3. (в пла́тье) چاک tʃak; 4.: итти в р. с чём-л. (با) مخالف بودن moxalef b.; в р. с вашим мнением برخلاف bær-xelaf

bær xelaf-e æqidæ-je ʃoma; в ~е чего-л. فیض از لحاظ æz leħaz(-e) (с точки зрения); مطابق motabeq(-e) (в соответствии).

разрешать 1. (позволять) اجازه دادن edzazæ dadæn; 2. (вопрос, зага́дка) حل کردن hæll k.; р. вопрос را حل کردن мәс-әлә-ра hæll k.; 3. (сомне́ние) رفع hæll k.; ~ся 1. اجازه کردن ræf' k.; ~ся 2. (о вопросе и т. п.) حل شدن hæll ʃ.; وضع حمل کردن ~ся от брёмени væz'-e hæml k., زائیدن zajidæn.

разрешённый 1. اجازه edzazæ; اجازه نامه edzazæ-namæ (письменное); получить р. اجازه گرفتن edzazæ gereftæn; дать р. на что-л. اجازه چیزی را دادن tʃiz-i-ra dadæn; с вашего ~я با اجازه ba edzazæ-je ʃoma; 2. (за́дачи, вопро́са) حل hæll; р. от брёмени وضع حمل væz'-e hæml.

разрешённый 1. مجاز modzaz; 2. (о вопро́се, зага́дке) حل شده hæll ʃodæ.

разрешимый حل شدن hæll ʃodæni, قابل حل qabel-e hæll.

разрешить см. разрешать.

разровнять **تسطیح کردن** tæs-tih k.

разрѳзненный **ناجور** na-dzur.

разрѳзнивать **ناجور کردن** na-dzur k.; ~ся **ناجور شدن** na-dzur ſ.

разрѳзнить, ~ся см. разрозни-
вать, ~ся.

разрѳсшийся (о кустѳ и т. п.)
پر پشت por-poſt.

разрубать **قطع کردن** qæt' k.

разрубить см. разрубать.

разруха **اختلال امور** extelal-e omur, **بی نظمی** bi-næzmi.

разрушать 1. (дом и т. п.)
ویران کردن xærab k., **ویران کردن** viran k.; 2. (уничтожать)
از منهدم کردن monhædæm k., **از بین بردن** æz bejn bordæn; p.
чѳй-либо план **نقشه کسی را باطل** næqſæ-je kæ-s-i-ra batel k.,
نقشه کسی را برهم زدن næqſæ-je kæ-s-i-ra bæ-r-hæm zædæn.

разрушѳние **تخریب** tæxrib, **خرابی** xæra-bi (дѳйствие); ~я
خرابیها xæra-biha.

разрушѳнный **خراب** xærab,
ویران viran.

разрушѳтельный **خراب کننده** xærab konændæ.

разрушить см. разрушать; p.

до основанія **با خاک یکسان کردن** ba xak jæksan k.

разрѳв 1. **قطع** qæt'; p. отно-
шѳний **قطع روابط** qæt'-e rævabet;
p. дипломатѳческих сношѳний **قطع روابط سیاسی** qæt'-e rævabet-e
sijasi; p. связок мед. **انصداع**
enseda'-e æzolat; p. сѳрд-
ца мед. **سکته قلبی** sæqtæ-je qælbi;
2. (снарядѳ) **انفجار** enfedzar.

разрѳывать I. 1. **پاره کردن** pa-
ræ k.; p. бумагу (одежду) **کاغذ را** kaqæz-ra
(lebas-ra) pa-ræ k.; 2. **قطع کردن**
qæt' k.; p. сношѳния **قطع روابط** qæt'-e rævabet k.; ~ры-
ваться 1. **پاره شدن** pa-ræ ſ.; бо-
тѳнки **~орвались شد** rutin pa-ræ ſod; 2. (о снарядѳ)
منفجر شدن monfædzer ſ.; бѳмба
~орвалась شد bomb monfædzer ſod.

разрѳывать II. 1. (раскапывать)
حفر کردن hæfr k.; 2. (перерывать)
زیر و رو کردن zir-o-gu k.

разрѳить см. разрѳывать II.

разрыхлѳние (пѳчвы) **پوک کردن** puk kærdæn(-e).

разрыхлѳть (пѳчву) **پوک کردن** puk k.

разряд 1. (класс) طبقه tæbæqæ
(мн. طبقات tæbæqat); р. растéний
(живóтных) طبقة نباتات (حيوانات)
tæbæqæ-je næbatat (hejvanat);

2. (стéпень) درجه dærædzæ; пёрвого
-а درجه اول dærædzæ-je ævvæl.

разрядить см. разряжать.

разряжáть 1. (ружьё) تفنگ
tofæng xali k.; فشنگ
fešæng bírun k.;

2. (батаре́ю) تخلیه کردن tæxlijæ
k., خالی کردن xali k.; -ся
تخلیه شدن xali š., تخلیه شدن tæxlijæ š.

разряжéние خالی کردن xali
kærdæn(-e), تخلیه tæxlijæ.

разря́женный خالی xali.

разубед||ить см. разубеждать; я
-йл его́ éхатъ از خیال رفتن æz xijal-e gæftæn
monsæref-æš kærdæm.

разубеждáть (از) منصورف کردن (از)
monsæref k.

разубеждáться см. разубе-
ряться.

разувáться پوتین در آوردن
putin dær aværdæn.

разувéрить, -ся см. разуве-
рять, -ся.

разувéрять (از عقیده ای) منصورف کردن
monsæref k.; (از عقیده ای)
از بیرون آوردن bírun aværdæn;

اشتباه بیرون آوردن æz eštebah
bírun aværdæn (вывести из за-
блуждéния); منصورف شدن -ся
monsæref š.

разузнавáть تحقیق کردن tæh-
qíq k., سراغ گرفتن soraq geref-
tæn.

разукрáшивать آراستن aras-
tæn, تزیین کردن tæzjin k.

разум عقل æql.

разумéется بدیهی است bædi-
hi-æst, مسلم است mosællæm-æst.

разúмно عاقلانه aqelanæ.

разúмный معقول mæ'qul, با
هوش ba-huš.

разúться см. разуваться.

разúтый پاره نه ra-bæræhpæ.

разúчивать یاد گرفتن jad ge-
reftæn; р. наизúсть از بر کردن æz bær k.,
حفظ کردن hefz k.; -ся
فزاموش کردن fægamuš k.
(забывáть).

разъедáть 1. (о ржáвчине)
خوردن xordæn; 2. (о мо́ли) زدن
zædæn; 3. хим. تحلیل بردن tæh-
lil bordæn.

разъединéние 1. جدائی dzodai;
2.: р. то́ка эл. قطع جریان qæt'-e
dzægæjan.

разъедини́ть, -ся см. разве-
динять, -ся.

разъединять 1. جدا (از هم) dzoda k.; 2. (ток, телефонный разговор) قطع جدا شدن qæt' k.; ~ся 1. جدا شدن dzoda f.; 2. эл. قطع شدن qæt' f.
разъезд воен. گشتی سوار gæf-ti-je sævar.

разъяснение توضیح touzih (мн. توضیحات touzihat).

разъяснительный توضیحی touzihî.

разъяснить см. разъяснять.

разъяснять (что-л.) (چیزی را) توضیح دادن touzih dadæn.

разыграть см. разыгрывать.

разыгрывать 1. театр. نمایش دادن pæmajæf dadæn; 2. физ. (высмеять) مسخره کردن mæsxærae k., دست انداختن dæst ændaxtæn; ♠ р. в лотерею بِلَا طَار گذاردن be latar gozardæn.

разыскание جستجو dzostodzu, تفحص tæfæhhos.

разыскать پیدا کردن peйда k.; ~ся پیدا شدن peйда f.

разыскивать (что-л.) (چیزی را) عقب جستجو کردن dzostodzu k., چیزی کشتن æqæb-e tʃiz-i gæftæn, تفحص کردن tæfæhhos k.

рай بهشت behešt.

райком (районный комитет пар-

тии) کمیته ناحیه ای حزبی (فرقوی) komitæ-je nahijæi-je hezbi (ferqævi).

район ناحیه nahijæ (мн. نواحی pævahi), حوزه housæ.

районный ай nahijæi. حوزه ای housæi.

райсовет (районный совет) شورای ناحیه ای šoura-je nahijæi.

рак I. зоол. خرچنگ xærtʃæng.

рак II. мед. سرطان særætæn.

Рак астр. برج سرطان bordʒ-e særætæn.

ракёт||а (هوائی) موشک muʃæk (-e hævai); пускать ~у موشک را -y muʃæk-ra atæf zædæn.

ракётка спорт. چوب تنیس tʃub-e tenis, (англ. racket) راکت.

раковина 1. صدف sædæf; 2.: ушная р. لاله گوش lalæ-je guʃ, گوش خارجی guʃ-e xaredʒi.

раковый мед. سرطانى særætani.

рам||а قاب tʃar-tʃub; قاب کردن ~у qab k.; картина в ~е تصویر قاب ~e tæsvir-e qab ʃodæ.

рамк||а 1. قاب qab; р. для фотографий قاب عکس qab-e æks; копировальная р. phot. قید qeid, (фр. châssis-presse); 2.: ~и физ. (границы) حدود ho-dud.

rán||a زخم zæxm, جراحت dze-
rahet; нанести ~y زخم زدن
zæxm zædæn.

ранг رتبه rotbæ; капитан перво-
го ~а мор. نا خدايك naxoda jæk.

ранее см. раньше.

ранение جراحت dzerahæt; тяжё-
лое p. جراحت سخت dzerahæt-e
sæxt.

ранен||ый مجروح mædzruh (мн.
مجروحين mædzruhín); быть ~ым
زخمى mædzruh j., شدن
zæxmi j.

ранец كوله بار kulæ-bar.

ранить زخمى کردن zæxmi k.;
مجروح کردن mædzruh k.

ранни||й 1. زود zud; 2. (преж-
девременный) پیشرس piş-ræs; ~e
овощи سبزیجات sæbzí-
džat-e piş-ræs; ~м утром
صبح زود sobh-e zud.

рано زود zud; p. или поздно
دیر یا زود dir ja zud; p. утром
см. ранний.

раньше 1. زودتر zudtær; как
можно p. هر چه زودتر hæɾ tʃe
zudtær; будет готово не p. 5 ча-
сов زودتر از ساعت پنج حاضر شد
zudtær æz sa'æt-e
pændz hazer næxahæd fod; 2. (пре-
жде) پیشتر pištær, سابقا sa-beqæn;

он p. у нас бывал او سابقا بمنزل
ما میامد u sa-beqæn be mænzel-e
ma miamæd; 3. قبل (до) qæbl; я
пришёл p. ego قبل از او آمدم
qæbl æz u amædæm.

рапорт راپرت raport.

рапортовать راپرت دادن ra-
port dadæn.

раса نژاد nezad.

раскаиваться پشیمان شدن pæ-
šiman j.

раскаивающийся پشیمان pæší-
man, توبه کار toubækar.

раскалённый تابان taban, تاب
داغ daq, آمدۀ tab amædæ.

раскалывать شکستن šekæstæn,
شکافتن šekaftæn; خرد کردن xord
k.; p. дрова hizom شکستن
šekæstæn; p. пополам دونیم کردن
do نیم k.

раскапывать حفر کردن hæfr k.,
کندن kændæn.

раскачать, ~ся см. раскачи-
вать, ~ся.

раскачивать جنبانیدن dzomba-
nidæn, حرکت دادن hæɾækæt da-
dæn; تاب دادن (на ка-
челях); ~ся جنبیدن dzombidæn,
تاب خوردن tab xordæn.

раскаятие پشیمانی pæšimani,
ندامت nædamæt.

расквитаться حساب را تصفيه hesab-ra tæsfijæ k.
کردن

раскідывать см. разбрасывать;
р. палатку زدن خیمه xejmæ zæ-
dæn.

расклáдка تقسیم (بین) tæqsim.
расклáдывать تقسیم کردن (بین) tæqsim k.

расклáниваться 1. (привéтст-
воватъ) سلام کردن sælam k.;
2. (прощáться) مرخص شدن mo-
gæxxæs ʃ.

расклáняться см. расклани-
ваться.

раскол 1. تفرقه gæxpæ; رخنه
tæfregæ, نفاق nefaq; вносить р.
(во что-л.) (بچیزی) رخنه انداختن
gæxpæ ændahtæn; 2. (разногласие)
اختلاف extelaf.

расколóть см. раскалывать.

расколóпки حفريات hæfrijat,
کاوشها kaveʃha.

раскра́ивать بریدن boridæn.

раскрасить см. раскрашивать.

раскраснётъся (قرمز) سرخ
sorgh (qermez) ʃ. شدن

раскраси́вать رنگ کردن
gæng k.

раскру́чивать وا تابیدن va ta-
bidæn, باز کردن baz k.

раскрывáть 1. (корóбку, кнѳгу,

дверь) باز کردن baz k.; 2. (пре-
ступлѳние и т. п.) كشف کردن
kæʃf k.; р. кражу سرقت را كشف
serqæt-ra kæʃf k.; 3. (обна-
жить) باز کردن baz k.

раскры́тие 1. باز کردن baz
kærdæn (-e); 2. (преступлѳния)
كشف kæʃf.

раскры́тый 1. باز baz; 2. مكشوف
mæksuf.

раскры́ть см. раскрывать.

раскúпоривать: р. бутылку در
بطری را باز کردن dær-e botri-
-ra baz k.; р. ящик صندوق را باز
sænduq-ra baz k. کردن

раскúривать دودی کردن dudi k.

расовый نژادی pezadi.

распакóвывать باز کردن baz k.

распáрывание شکافتن ʃekaftæn
(-e); р. плáтья لباس شکافتن ʃe-
kaftæn-e lebas.

распáрывать شکافتن ʃekaftæn.

распáхивание شخم کاری ʃoxm-
-kari.

распáхивать I. см. пахать.

распáхивать II. (дверь, окнó)

يك مرتبه باز کردن jæk mærtæ-
bæ baz k.; ~ся يك مرتبه باز شدن

jæk mærtæbæ baz ʃ.

распахнúть, ~ся см. распахи-

вать, ~ся II.

распеча́тывание 1. (письма) باز baz kærðæn(-e); 2. (сня́тие печатки) بر داشتن مهر و موم bærg-daʃtæn-e mohr-o-mum, شکستن مهر ʃekæstæn-e mohr.

распеча́тывать 1. (вскры́вать) باز کردن baz k.; p. конверт سر sæg-e rakæt-ra baz k.; 2. (снима́ть печатки) مهر شکستن mohr ʃekæstæn.

распи́ливание اره کشی ærræ-kæʃi.

распи́ливать اره کردن ærræ k.

распи́сание (часов) جدول dzædvæl-e sa'at.

распи́сать, ~ся см. расписы-
вать, ~ся.

распи́ск|a قبض رسید qæbz-eræ-
sid, رسید ræsid; под ~y در مقابل dær moqabel-e ræsid; брать ~y رسید گرفتن ræsid gereftæn.

распи́сывать 1. (разрисо́вывать) نقاشی کردن næqqaʃi k., 2. (опи́сывать) وصف کردن væsf k., توصیف کردن tousif k.; ~ся (подпи́сываться) امضا کردن emza k.

распла́вленный گداخته godax-tæ, ذوب شده zoub ʃodæ.

распла́вливание ذوب zoub, گداختن godaxtæn(-e), آب کردن ab kærðæn(-e).

распла́вливать گداختن godax-tæn, ذوب کردن zoub k., آب موم را آب کردن ab k.; p. воск آب کردن mum-ra ab k.; p. металл فلز را ذوب کردن felezz-ra zoub k.; ~ся ذوب شدن zoub ʃ., آب شدن ab ʃ.

распла́влять, ~ся см. распла-
вливать, ~ся.

распла́та 1. (платёж) تأدیة tæ'dijæ-je (pærdaxt-e) vædʒh; 2. (расчё́т) تصفیة tæsfijæ-je hesab.

распла́титься см. расплачи-
ваться.

распла́чиваться 1. (упла́чивать) پرداختن tæ'dijæ k., تأدیة کردن pærdaxtæn; 2. (сосчитáться) تصفیة حساب tæsfijæ-je hesab k.

распло́диться زاد و ولد کردن zad-o-væləd k., زیاد شدن zizad ʃ.

распла́ываться پهن شدن pæhn ʃ., (о пятне́, черни́лах) پخش شدن pæxʃ ʃ.

распла́иться см. расплываться.

расплю́щивать پهن کردن pæhn k.; ~ся پهن شدن pæhn ʃ.

расплю́щить см. расплющивать.

распознава́ние تشخیص tæʃxis, تشخیص بیماری tæmjiz; p. болёзنى تشخیص مرض tæʃxis-e mægæz.

распознава́ть تشخیص دادن *tæʃxis dadæn* (*определять*); تمییز دادن *tæmjiz dadæn* (*различать*); شناختن *ʃənaχtæn* (*узнавать*).

распозна́ть см. распознавать.

располага́ть I. 1. (*распо-
жаться*) در اختیار داشتن *dær
extijar daʃtæn*; 2. (*намереваться*) قصد داشتن *qæsd daʃtæn*.

располага́ть II. 1. (*помещать*) قرار دادن *qærar dadæn*; 2. (*сма-
вить в порядке*) مرتب کردن *morættæb k.*

расположе́н||ие 1. (*порядок*) ترتیب *tærtib*; وضع *væz'*; p. ко́м-
нат وضع اطاقها *væz'-e otaqha*;
• (к чему-л.) میل *mej1*, تمایل *tæ-
majol*; у меня́ нет ~ия его́ видеть *mej1 pæda-
gæm u-ŋa bebinæm*; 3. (*настроение*):
быть в хоро́шем ~ии ду́ха سر *sær*
حال *sær-e hal* (сер дмаг) بودن *(sær-e dæmaq) b.*

располо́женный I. واقع *vaqe'*;
его́ дом располо́жен в восточно́й
ча́сти го́рода خانۀ او در قسمت *xaŋæ-je u
dær qesmət-e ʃærqi-je ʃæhr vaqe'-
æst.*

располо́женный II. 1. متمایل *motæmajel*, مایل *majel*; он о́чень

располо́жен к э́той рабо́те او باین *u be in*
کار خیلی متمایل است *kar xejlī motæmajel-æst*; 2. (*пред-
располо́женный*) مستعد *mostæ-
'edd.*

расположи́ть см. располагать II.

распоро́ть см. распарывать.

распоряди́тель مدیر *modir*;
дирéктор-р. مدیر کل *modir-e
koll.*

распоряди́ться امر کردن *æmr
k.*, دستور دادن *dæstur dadæn*,
فرمودن *færmudæn.*

распоряжа́ться 1. см. распоря-
диться; 2. در اختیار داشتن *dær
extijar daʃtæn* (*иметь в распоря-
жении*); اداره کردن *edaræ k.*, امر *æmr-o-pæhj k.* (*уп-
равлять*).

распоряже́н||е 1. (*администра-
тивное*) دستور *dæstur*; حکم *hokm*
(мн. احکام *æhkam*) (*приказ*); ~я
правительства دولت احکام *æh-
kam-e doulæt*; отда́ть p. دستور *dæstur*
صادر دادن *dæstur dadæn*, حکم صادر کردن *hokm sader k.*; 2. اختیار کردن *extijar*;
иметь в своём ~и در اختیار خود داشتن *dær extijar-e
hod daʃtæn*; находиться в чьём-л.
در تحت اختیار کسی بودن *dær tæht-e extijar-e kæs-i b.*

распрáвить *см.* расправлять.
 расправлять راست کردن
 rast k. (*выпрямлять*); صاف کردن
 saf k. (*складки*).

распределéние توزیع touzi';
 تقسیم tæqsim; *р.* прибылей تقسیم
 tæqsim-e mænafe'.

распределѣть *см.* распределять.
 распределять توزیع کردن
 touzi' k.; تقسیم کردن tæqsim k.

распрéчь *см.* распрягать.
 распродавáть فروختن foruxtæn;
р. с молоткá حراج کردن hæradz
 kærdæn.

распродáжа فروش foruʃ; *р.* по
 дешёвым цéнам ارزان فروشی
 ærzan-foruʃi.

распродáть *см.* продавать.
 распростирáть دراز کردن
 deraz k.; امتداد دادن emtedad
 dadæn; -ся دراز کشیدن deraz
 kæʃidæn; امتداد داشتن emtedad
 daʃtæn.

распростѣться (с кем-л.) بيا (с кем-л.)
 خدا حافظی کردن xoda-ha-
 fezi k.; مرخص شدن moʃæxxæs ʃ.

распространéние بسط bæst,
 توسعه touse'æ (*расширénие*);
 انتشار entefar (*опубликовáние*); *р.*
 известий انتشار اخبار entefar-e
 æxbar; получить *р.* انتشار یافتن

(پیدا کردن) entefar jaftæn (pejda
 k.); *р.* болéзни شیوع ʃoju'-
 e mæraez.

распространённѣй متداول mo-
 tædavel; كثير الانتشار kæsir-ol-
 -entefar (*о периодических изда-
 ниях*); شایع ʃaje'.

распространѣть, -ѣться *см.*
 распространять, -ся; это извёстие
 این خبر زود -ѣлось
 این خبر زود منتشر شد in hæbær
 zud montæʃer ʃod; болéзнь -ѣлась
 مرض شیوع -ѣлась mæraez ʃoju' ʃod;
 огонь -ѣлся آتش بخانه مجاور
 на сосéдный дом سرایت کرد atæʃ
 be xanæ-je mo-
 dzaver særajaet kærd.

распространѣть 1. (*о владéни-
 ях, гранѣцах*) امتداد دادن emte-
 dad dadæn, بسط دادن bæst da-
 dæn; 2. (*извёстия, слýхи и т. п.*)
 انتشار دادن entefar dadæn, منتشر
 کردن montæʃer k.; *р.* теплоту
 حرارت را منتشر کردن hæraaræt-
 ra montæʃer k.; -ѣться 1. امتداد
 داشتن emtedad daʃtæn; 2. منتشر
 شدن montæʃer ʃ., شیوع شدن ʃo-
 ju' ʃ.; 3. (*проникáть*) سرایت
 særajaet k.; 4. (*в письмé,
 рéчи*) اطناب کردن etnab k.; 5. (*от-
 носѣться*) شامل بودن ʃamel b.
 راسپرا نزع neza'.

распрягáть وا کردن va k.

распрямíть, ~ся см. распрям-
лять, ~ся.

распрямлѣть راست کردن rast
k.; ~ся راست شدن rast f.

распуска́ть 1. (растворѣть)
روغن حل کردن hæll k.; p.
масло روغن ra gouqæp-ra ab k.;

2. (отпуска́ть) مرخص کردن mo-
gæxxæs k.; منفصل کردن monfæ-
sel k. (увольнѣть); 3. منحل

منحل کردن monhæll k.; p.
парламент مجلس ra mædʒles-
monhæll k.; 4. ڤوڤ (портитъ)

فاسد کردن fased k.; 5. (слухи, из-
вѣстия) منتشر کردن montæfer k.;
✧ p. بولوسى وا کردن mu-
-ra va k.

распуска́ться 1. (о цветѣх)
شکوفه کردن şokufæ k.
(aværdæn), شکفته شدن şekoftæ f.,
باز شدن baz f.; 2. (растворѣть-
ся) آب حل شدن hæll f., ab
f.; 3. (о человеке) خود را ول کردن
hod-ra vel k.

распустíть см. распускать.

распустíться см. распускаться.

распúтник см. распутный.

распúтный فاسد الاخلاق fased
-ol-æhlaq, فاسق faseq (в знач. су-
ществит.).

распúтство فساد اخلاق fesad-e
æhlaq, فسق fesq.

распúтывать باز کردن baz k.

распúтье چهار راه tʃæhar-rah.

распухáть ورم کردن væræm k.,
باد متورم شدن motæværrem f.,
باد کردن bad k.

распúхший باد کرده bad kærdæ,
متورم motæværrem.

распúщенный 1. (растворён-
ный) آب حل شده hæll şodæ, آب
ab şodæ; 2. см. распутный.

распылитель گردپاش gærd-paʃ.

рассáда نهال nehal.

рассáдник: 1. p. цветóв محل
گلها mæhæll-e tærbijæt-e
golha; 2. (истóчник) منبع mænbæ'.

рассáживать 1. (саждáть) نشان دادن
neʃandæn; 2. جابجا کردن dʒa-be-
-dʒa k., تنك کردن tonok k. (о ра-
стѣниях); ~ся نشستن neʃæstæn.

рассáсывание (опухоли) تحلیل
tæhlil.

рассáсываться تحلیل رفتن tæh-
lil ræftæn (об опухоли).

рассвѣт سپیده صبح sæpidæ-je
sobh, سپیده دم sæpidæ-dæm, سحر
sæhær; на ~e سحرگاه sæhær-
gah.

рассветáть روشن شدن rouʃæn
şodæn.

рассѣдлывать زین بر داشتن zīn bær-daſtæn.

рассѣивать 1. (семена) (بذر) (bæzr) æfʃandæn; 2. (тол-
нѣ) پراکنده کردن pæra-kændæ k.;
متفرق کردن motæfærreq k.;
3. (страх, сомнения) از میان (æz mijan (æz bejn)
بردن bordæn.

рассѣиваться 1. (о толпѣ)
پراکنده شدن pæra-kændæ ʃ.;
متفرق شدن motæfærreq ʃ.; 2. (ис-
чезать) از میان رفتن æz mijan
ræftæn, از بین رفتن æz bejn ræf-
tæn.

рассекать شکافتن ʃekaftæn, قطع
دونیم کردن qæt' k.; دو نیم کردن
nim k. (надвое).

рассѣлина شکاف ʃekaf.

расселять (در نقاط) مقیم کردن
(مقیم moqim k. مختلف)

рассердить متغیر کردن motæ-
qæjjer k., خشمگین کردن xæʃmgin
k., بخشم آوردن be xæʃm avær-
dæn; متغیر شدن -ся motæqæjjer
ʃ., خشمگین شدن xæʃmgin ʃ.,
اوقات ouqat tælx ʃ. تلخ شدن

рассерженный خشمگین xæʃm-
gin.

рассечь см. рассекать.

рассѣянность حواس پرتی hæ-

vas-pærti, پریشانی pæriʃani,
پریشان فکری pæriʃan-fekri.

рассѣянный پریشان pæriʃan
(как прилагат.); پریشان حواس
pæriʃan-hævas, پریشان فکر pæ-
riʃan-fekr, حواس پرت hævas-
pært (о человеке).

рассказ حکایت hekaʃæt (мн.
حکایات hekaʃat).

рассказчик نقال pæqqaʃ.

рассказывать حکایت کردن he-
kaʃæt k., نقل کردن pæql k.

расслаблять ضعیف کردن zæ'-
if k.

расслѣдование تحقیق tæhqiʃ
(мн. تحقیقات tæhqiʃat), رسیدگی
ræsidægi.

расслѣдовать رسیدگی کردن
ræsidægi k., تحقیق کردن tæhqiʃ k.

расслыш||ать: я не ~ал его
اسم او را درست ملتفت
esm-e u-ra dorost moltæfet
næʃodæm.

рассмáтривать 1. معاینه کردن
mo'ajenæ k., ملاحظه کردن mola-
hezæ k.; 2. (вопрос и т. п.) مطالعه
بررسی کردن motale'æ k., رسیدگی
bær-ræsi k.; 3. (дело) رسیدگی
ræsidægi k.

рассмешить خنداندن xændan-
nidæn.

рассмеяться خنده کردن хәп-
dæ k., خندیدن хәндидән.

рассмотрение 1. معاينه mo'aje-
næ, ملاحظه molahezæ; 2. (вопроса
и т. п.) مطالعه motale'æ, بررسی bær-
-ræsi; p. проекта договора مطالعه
مطالعه در پروژۀ قرارداد dær
pruzæ-je qærar-dad; 3. (дела, пред-
ложения) رسیدگی ræsidægi.

рассор|ить میانہ را بهم زدن
mijanæ-ra be-hæm zædæn; он нас
~ил او میانۀ ما را بهم زد u mi-
janæ-je ma-ra be-hæm zæd.

рассортиров|ать см. рассорти-
ровывать.

рассортир|овывать جور کردن
dʒur k.

расср|очка: в ~ку باقسط be
æqsat; прода|ать в ~ку باقسط
be æqsat فروختن; p. пла-
тежа پرداخت باقسط pærdaxt
(-e) be æqsat.

расстав|ание جدائی feraq, فراق
dʒodai.

расстав|аться جدا شدن (از هم)
(æz hæm) dʒoda ʃ., مفارقت کردن
(از) mofareqæt k.

расста|вить см. расставлять.

расста|влять 1. گذاشتن gozaʃ-
tæn, قرار دادن qærar dadæn; p.
караул گذاشتن qægævol

gozaʃtæn; 2. چیدن tʃidæn; p. сту-
лья صندلی چیدن sændæli tʃidæn;
p. сёти см. сеть; 3. (платье)
گشاد کردن goʃad k.

расста|навливать جابجا کردن
dʒa-be-dʒa k., چیدن tʃidæn.

расста|новить см. расстанавли-
вать.

расста|новка جابجا کردن dʒa-
-be-dʒa kærdæn(-e); p. слов ترتیب
ترتیب کلمات tærtib-e kælemat.

расста|ться см. расставаться; p.
с привычкой ترك کردن
tærk-e adæt k.

рассте|гивать باز کردن baz k.;
p. пуговицы (крючки) دگمه (قزن)
dogmæ (qæzæn-qofli) baz k.; ~ся
باز شدن baz ʃ. рассте|гну|ть, ~ся
см. расстегивать, ~ся.

рассте|лить см. расстилать.

рассте|лать پهن کردن pæhn k.,
گسترده گسترده گسترده gostærdæn;
p. скатерть tu-mizi pæhn k.; p. постель
رختخواب انداختن (پهن کردن)
ræxt-e xab ændaxtæn (pæhn k.).

рассто|яние فاصله faselæ (мн.
فاصله fævasel), مسافت mæsafæt
(мн. مسافات mæsafat); на ~и двух
بفاصله (در مسافت) دو километра

کیلومتر be faselæ-je (dær mæsafæt-e) do kilometr; на ~и 3 километ-ров от Тегерана درسه کیلومتری dær se kilometri-je tehran.

расстраи́вать 1. (хозяйство, дви́жение и т. п.) مختل کردن moxtæll k.; р. чьи-л. планы نقشه پاریسان pærišan k.; 2. (здоровье) کسی را بهم زدند pæqʃæ-je kæs-i-ra bæh-hæm zædæp; 3. (когда-л.) خراب کردن xærab k.; 4. (о музыкальном инструменте) مضطرب کردن moztæreb k., مشوش پاریسان pærišan k., مشوش کردن moʃævvæʃ k.; 5. (о музыкальном инструменте) نا کوک na-kuk k., کوک را خراب کردن kuk-ra xærab k.

расстрел تیر باران tir-baran.

расстрели́вать تیر باران کردن tir-baran k.

расстреля́нный تیر باران شده tir-baran ʃodæ.

расстреля́ть см. расстрели́вать.

расстро́енный (خیال) پاریشان pærišan (xiʃal), مشوش moʃævvæʃ, مضطرب moztæreb (о челове́ке); 2. (о дела́х и т. п.) مختل moxtæll; 3. (о музыкальном инструменте) نا کوک na-kuk.

расстро́и||ть см. расстраи́вать; ~ться 1. خوردن bæh-hæm xordæp; план ~лся نقشه بر هم

خورد pæqʃæ bæh-hæm xord; 2. (о дела́х, здоро́вье) مختل شدن moxtæll ʃ; 3. (о музыкальном инструменте) نا کوک شدن na-kuk ʃ.

расстро́йство 1. اختلال extelal; р. дел امور extelal-e omir; р. нервно́й систе́мы اختلال extelal-e æ'sab; р. пищева́рения هاضمه extelal-e hazemæ; 2. (беспоря́док) بی نظمی bi-næzmi, بی ترتیبی bi-tærtibi.

рассуди́тельно عاقلانه aqelanæ.

рассуди́тельность عقل سليم æql-e sælim.

рассуди́тельный عاقلانه aqelanæ, معقول mæ'qul.

рассу́док عقل fæhm.

рассужда́ть مباحثه کردن mobahesæ k., بحث کردن bæhs k.

рассужде́ние مباحثه bæhs, بحث mobahesæ.

рассчита́ть, ~ся см. рассчиты́вать, ~ся I, II.

рассчи́ывать I. 1. حساب کردن hesab k., شمردن ʃomordæn; 2. (полагаться): р. на кого́-л. کسی به کس اعتماد داشتن be kæs-i e'temad daʃ-tæp; ~ся تصفیّه حساب کردن tæsfijæ-je hesab k.

рассчи́ывать II. (рабо́чих, слуга́щих) منفصل کردن monfæsel k.

рассыла́ть فرستادن ferestadæn,
ارسال کردن ersal k.

рассылка ارسال ersal.

рассыльный فراش færaʃ.

рассыпать, ~ся см. рассыпать,
~ся.

рассыпа́ть 1. (мукá, соль и т. п.)
ریختن rixtæn; 2. (рассе́ивать)
پراکنده کردن pærakændæ k.;
متفرق کردن motæfærreq k.; ~ся
1. (о мукé и т. п.) ریختن rixtæn;
2. (на мёлкие чáсти) ریز ریز riz-riz ʃ;
3. (рассе́яться)
متفرق شدن pærakændæ ʃ.,
متفرق شدن motæfærreq ʃ.

рассыпной: р. строй воен. نظام
تفرقه pezam-e tæfrecqæ.

рассыпчатый تورد tord (о пе-
ченье).

раста́пливать 1. (печь) آتش
گیراندن atæʃ k., girandæn;
2. (метáлл) ذوب کردن zoub k.;
3. (мáсло) آب کردن ab k.

раста́пывать پایمال کردن paj-
mal k.

раста́скивать 1. بردن bordæn;
2. (крдáсть) دزدیدن dozdidæn.

раста́ять آب شدن ab ʃ.

раствóр хим. محلول mæhlul.

растворéние хим. حل hæll,
تحلیل tæhlil, انحلال enhelal.

растворимый حل شدن hæll
ʃodæni, قابل حل qabel-e hæll.

растворитель محلول mohællel.

растворить, ~ся см. раство-
рять, ~ся.

растворя́ть 1. (дверь, окнó и
т. п.) باز کردن baz k.; 2. (распус-
кáть) حل کردن hæll k.; р. сáхар
قند را حل کردن qænd-ra hæll
k.; ~ся 1. (раскрывáться) باز
شدن baz ʃ; 2. (распуска́ться) حل
شدن hæll ʃ.

расте́ние نبات pæbat (мн.
نباتات pæbatat); лекарственные ~я
طبى نباتات pæbatat-e tebbi.

растениевóдство تربیت نباتات
tærbijæt-e pæbatat.

растерéть см. растирать.

растерза́ть دریدن dæridæn,
پاره کردن paæ k.

расте́рянность دستپاچگی dæst-
patʃægi.

расте́рянный دستپاچه dæst-pa-
tʃæ, گيج gidz.

растеря́ть گم کردن gom k.; я
تمام اسباب هارا گم ~л все вéщи
تأمم اسباب هارا گم tæmam-e æsbabha-ra gom
kærdæn; ~ться 1. (пронáсть) گم
خود را باختن gom ʃ; 2. fug. خود را باختن
hod-ra baxtæn; دستپاچه شدن dæst-
patʃæ ʃ., گيج شدن gidz ʃ.

раст||й 1. روئیدن *rujidæn*; волосы *~ýt* مو *tu mirujæd*; ног-
ти *~ýt* ناخن دراز (بلند) *mišævæd*,
paχon deraz (bolænd) mišævæd,
ناخن در میاید *paχon dær miajæd*;
2. (о растёниях, животных) نمو کردن *rošd k.*,
становиться большим *monv k.*; 3. (становиться большим)
قد کشیدن *bozorg š.*, بزرگ شدن
qædd kæšidæn; мальчик *~ët* پسر
بزرگ میشود *pezær bozorg mi-
šævæd*, پسر قد میکشد *pezær qædd
mikæšæd*; 4. ترقی کردن *tæræqqi
k.* (развиваться); زیاد شدن *zijad š.*
(увеличиваться количественно).

расти́рание 1. (тёла и т. п.) مالش *maleš*; 2. (измельчение)
خرد کردن *xord kærdæn(-e)*.

расти́рать 1. مالیدن *malidæn*,
مالش دادن *maleš dadæn*; p. тело
بدن را مالش دادن *bædæn-ra ma-
leš dadæn*; 2. (измельчить) خمیر
خرد کردن *hamir k.*; خرد کردن *xord k.*

растительный نباتی *pæbatí*;
~ое царство عالم نباتات *alæm-e
pæbatat*; ~ые краски های رنگ *rængha-je
pæbatí*; ~ая пи-
ща غذای نباتی *qæza-je pæbatí*.

растѣть 1. (овощи и т. п.) عمل
رویانیدن *ætmael aværdæn*,
rujanidæn; 2. (ребёнка) تربیت

بزرگ کردن *tærbijæt k.*,
bozorg k.

растле́вать کردن فاسد *fased
k.* (развращать).

растле́ние 1. ازاله بکارت *eza-
læ-je bækaræt*; 2. (нравов) فساد
fesad-e æhlaq.

ازاله بکارت کردن *ezalæ-je
bækaræt k.*

расто́лковать см. расто́лковы-
вать.

расто́лковывание تفسیر *tæfsir*,
تعبیر *tæ'bir*.

تفسیر کردن *tæfsir k.*; معنی کردن *mæ'ni k.*,
تعبیر کردن *tæ'bir k.*; p. закон
قانون را تفسیر کردن *qanun-ra
tæfsir k.*; p. сон تعبیر *son
xab-ra tæ'bir k.*; разг. حالی
کردن *hali k.*

расто́лочь خرد کردن *xord k.*,
کوبیدن *kubidæn*.

расто́лстеть شدن چاق *tʃaq š.*,
فربه شدن *færbæh š.*

расто́питься ذوب شدن *zoub š.*,
آب شدن *ab š.*

расто́птать см. растаптывать.

расто́ргать فسخ کردن *fæsx k.*,
الغا کردن *læqv k.*,
elqa k.

расто́ргнуть см. расторгать.

расторжéние الغا elqa; p. до-
говóра الغاى قرار داد elqa-je
qægar-dad.

расторóнность چابكى tʃaboki.

расторóнный چابك tʃabok.

расточáть (врéмя, дéньги) تلف
اسراف کردن tælæf k., p. похвалы
تمجيد و تعريف تعریف es-
raf k.; p. расточíтель mosref,
tæmdʒid-o-tæ'rif k.

расточíтель مسرف mosref,
ولخرج vel-xærdʒ, خراج xær-
gadʒ.

расточíтельность اسراف es-
raf, ولخرجى vel-xærdʒi.

расточíтельный مسرف mosref.

растрáта اختلاس extelas.

растрáтить 1. (чужóе) اختلاس
extelas k.; 2. (истрáтить)
خرج کردن xærdʒ k.

растрáтчик مختلس moxtæles
(мн. مختلسين moxtælesin).

растрёпаннýй ژولیده zulidæ.

растрепáть, ~ся см. растрепы-
вать, ~ся.

растрёпывáть 1. (волóсы) (مورا)
پریشان کردن pæriʃan k.; 2. در
هم و بر هم dær-hæm-o-bær-
hæm k.; ~ся 1. (о волóсах)
پریشان شدن pæriʃan ʃ.; 2. درهم
و بر هم شدن dær-hæm-o-bær-
hæm ʃ.

растрéскаться см. растрески-
ваться.

растрéскиваться ترك خوردن
tæræk xordæn, مو بر داشتن mu bær-
daʃtæn (о посúде); تركیدن tæræ-
kidæn (о кóже).

растрóгать متالم کردن motæ-
'ællem k., متأثر کردن motæ'aesser
k., برقت آوردن be reqqæt avær-
dæn; ~ся متالم شدن motæ'æl-
lem ʃ.

растягивáть 1. (резíну и т.п.)
کش دادن kæʃ dadæn; 2. (рас-
скáз) طول دادن tul dadæn; \diamond p.
کشیده حرف زدن kæʃidæ
hærf zædæn; ~ся 1. کش آمدن
kæʃ amædæn; 2. (на постéли,
пóлу и т.п.) دراز کشیدن deraz
kæʃidæn.

растяжéние мед. تطاول tæta-
vol.

растяжímый کش دار kæʃ-dar.
растянóтость (речи) اطباب et-
nab; تطویل کلام tætvil-e kælam.

растянóтый مطول motævvæl.

растянóться см. растягиваться;
زمین خوردن oftadæn, افتادن
min xordæn (унáсть).

растянóуть см. растягивать.

расформировáние انحلال en-
helal.

расформировать, ~ся см. расформировывать, ~ся.

расформировывать منحل کردن monhæll k.; ~ся منحل شدن monhæll ʃ.

расхаживать قدم زدن qædæm zædæn.

расхваливать см. хвалить.

расхвораться ناخوش شدن paxoʃ ʃ.; بستری شدن bæstæri ʃ.

расхититель مختلس moxtæles (мн. مختلسين moxtælesin).

расхищать اختلاس کردن extelas k.; غارت کردن qaræt k.; چپاول کردن ʃæpavol k.; دزدیدن dozdidæn.

расхищение اختلاس extelas; غارت qaræt, چپاول ʃæpavol; دزدی dozdi.

расход 1. خرج xærdʒ; مخارج ~ы mæxaredʒ, هزینه hæzinæ; государственные ~ы مخارج مملکتی mæxaredʒ-e mæmlækæti; накладные ~ы مخارج اضافی mæxaredʒ-e ezafi; за покрытием ~ов پرداخت پس از پوشش pædaxt-e mæxaredʒ; 2. مصرف mæsræf; р. топлива مصرف سوخت mæsræf-e suxt.

расходиться 1. (в разные стороны) متفرق شدن motæfærreq ʃ.; 2. از هم جدا شدن æz hæm dzoda

ʃ.; 3. (во взглядах, мнениях) اختلاف داشتن extelaf daʃtæn, مغایرت داشتن moqajeræt daʃtæn; مخالف بودن moxalef b.; 4. (о добрых) منشعب شدن monʃæ'eb ʃ.

расходный: ~ая книга دفتر خارج dæftær-e mæxaredʒ.

расходование 1. (денег) خرج xærdʒ; 2. (сил, материалов и т.п.) مصرف mæsræf.

расходовать 1. (деньги) خرج کردن xærdʒ k.; 2. (силы, материалы и т.п.) مصرف کردن mæsræf k.; ~ся 1. خرج شدن xærdʒ ʃ.; 2. مصرف شدن mæsræf ʃ.

расхождение (в чём-л.) مغایرت moqajeræt, اختلاف extelaf.

расхаживать (кого-л. в чём-л.) (کسی را از چیزی) دل سرد کردن del-særd k.

расцвести, расцвётить см. расцветать.

расцветать گل کردن gol k., شکوفه کردن (آوردن) ʃokufæ k. (aværdæn); رونق یافتن rou-næq jaftæn.

расцеловать ماچ کردن matʃ k., بوسه کردن busæ k.

расценивание تعیین قیمت tæ'-jîn-e qejmæt, تقویم tæqvîm.

расцѣнивать قیمت کردن qej-mæt k.; p. товар اجناس را قیمت کردن ædʒnas-ra qejmæt k.; تقویم کردن tæqvīm k. (имущество).

расценить см. расценивать.

расцѣнка 1. (действие) تعیین tæ'jin-e qejmæt; 2. (цена) نرخ perx, قیمت qejmæt.

расчѣсывать 1. (шерсть, волосы) شانہ کردن ʃanæ k.; 2. (ногтями) خراشیدن xæraʃidæn.

расчѣт 1. (счѣт) حساب hesab; по слѣдующему ~у از قرار ~y æz qærar-e hesab-e zejl; 2. (производство расчѣта) محاسبه تصفیة tæsfijæ-je hesab; мы с ним в ~е حساب ما پاک شد e hesab-e ma pak ʃod; ~ы محاسبات moḥasebat (между лицами, организациями); за наличный p. بیول be pul-e næqd; 3. (увольнение) انفصال enfesal; 4. по моему ~у به عقیده من be æqidæ-je mæn; принимать в p. در نظر گرفتن næzær gereftæn; 5. (выгода) فایده fajedæ; нет никакого ~а هیچ ندارد hitʃ fajedæ nædaræd.

расчѣтливость صرفه جوئی særfæ-dʒuɪ.

расчѣтливый صرفه جو særfæ-dʒu.

расчищать (дорогу) باز کردن baz k.

расчленѣние تشریح tæʃrih, تجزیة tædʒzijæ.

расчленять تشریح کردن tæʃrih k., تجزیة کردن tædʒzijæ k.

расшатать, ~ся см. расшатывать, ~ся.

расшатывать شل کردن ʃol k., متزلزل کردن motæzæzel k.; ~ся متزلزل شدن ʃol ʃ., متزلزل شدن motæzæzel ʃ.

расшевеливать تکان دادن tækan dadæn; ~ся تکان خوردن tækan xordæn.

расшевелить, ~ся см. расшевеливать, ~ся.

расшивать 1. (узорами) گل برودری gol-duzi k., برودری broderi-duzi k.; 2. (распирать) شکافتن ʃekaftæn. расшиваться (распираться) شکافته شدن ʃekaftæ ʃ.

расширѣние 1. انبساط enbesat, توسعه touse'æ; p. торговли توسعه تجارت touse'æ-je tedʒaræt; 2. мед. النشر næʃr; p. желудка мед. النشر næʃr-e me'dæ; 3. физ. انبساط enbesat; p. тел انبساط اجسام enbesat-e ædʒsam; коэффициент ~ия ضریب انبساط zærib-e enbesat.

расши́рить, ~ся см. расширять, ~ся.

расши́рять 1. (дѣлать ширóким) وسعت دادن æriz k., عريض کردن vos'æt dadæn; 2. (увеличивать) تجارت را توسعه دادن touse'æ dadæn; p. торгóвлю tedžaræt-ra touse'æ dadæn; 3. физ. منبسط کردن monbæset k.; ⇨ p. кругозór физ. افكار را باز کردن æfkar-ra baz k.; ~ся 1. عريض شدن æriz ʃ; 2. توسعه یافتن touse'æ jaftæn; 3. физ. منبسط شدن monbæset ʃ.

расши́ть см. расшивать.

расшифровáть см. расшифровывать.

расшифрóвка كشف رمز kæʃf-e ræmz, استخراج رمز estexradž-e ræmz.

расшифрóвывать كشف (رمز را) kæʃf k., استخراج (رمز را) estexradž k.

расшнуровáть см. расшнуровывать.

расшнурóвывать بند را باز کردن bænd-ra baz k.; ~ся باز شدن baz ʃ.

расщѐлина شكاف ʃekaf.

ратифика́ция تصویب tæsvib; تصویب نامه tæsvib-namæ (как докумѐнт).

ратифици́ровать تصویب کردن tæsvib k.

рафина́д قند qænd.

рахити́зм мед. ملاست استخوان mælasæt-e ostoxan.

рационализа́ция راسیونالیزاسیون (фр. rationalisation).

рва́ный پاره paræ, پاره پاره pæ-gæ-paræ.

рвать I. 1. (разрыва́ть) پاره paræ k.; p. одѣжду لباس را paræ k.; 2. (вырыва́ть) کشیدن kæʃidæn; p. зуб دندان kæʃidæn; 3. چیدن tʃidæn; p. цветы گل چیدن gol tʃidæn; 4. قطع کردن qæt' k.; p. отношения روابط را قطع کردن rævabet-ra qæt' k.; ~ся 1. (разрыва́ться) پاره شدن paræ ʃ; 2. физ. قطع شدن qæt' ʃ.

рв||ать II.: егó ~ёт استفراغ میکند eʃtefraɣ mikonæd, قی می‌کند qej mikonæd.

рвѐние غیرت qejræt.

рвóт||а استفراغ eʃtefraɣ, قی qej; вызы́вать قی آوردن qej aværdæn.

рвóтн||ый مقی moqæjji; ~ое сред-ство دواى مقی dæva-je moqæjji.

реабилита́ция حثیت اعاده e'a-dæ-je hejsijæt.

реабилитированный: быть ~ым
با عاده حیثیت نایل شدن
be e'adæ-je hejsijæt najel ʃ.

реактив хим. معرف mo'æref.

реакционер مرتجع mortædze'
(мн. مرتجعین mortædze'in).

реакционный ارتجاعی ertedza'i,
مرتجعانه mortædze'anæ.

реакция 1. ارتجاع ertedza';
2. хим. عکس العمل enfe'al, عکس
æks-ol-æmæl, عمل æks-e
æmæl; اثر æsær; вызывать ~ю
عکس العمل را تولید کردن
æks-ol-æmæl-ra toulid k., عکس
عمل æks-e æmæl ændzam
dadæn.

реал (монета) ریال riʃal.

реализация 1. (осуществление)
اجرا edzra; 2. (превращение в деньги)
نقد کردن næqd kærdæn(-e).

реализовать 1. (осуществлять)
عملی کردن edzra k., صورت
خارجی دادن æmæli k.,
suræt-e xaredzi dadæn;
2. (превращать в деньги)
نقد کردن næqd k.

реально عملاً æmælæn (практи-
чески).

реальный 1. واقعی hæqiqi, حقیقی
vaqe'i; 2. (практический)
عملی æmæli.

ребёнок بچه bæʃʃæ, طفل tefl
(мн. اطفال ætfal).

реберный ضلعی zel'i.

ребро دنده dændæ, ضلع zel'
(мн. اضلاع æzla').

ребята بچه ها bæʃʃæha.

ребятишки см. ребята.

ребяческий کودکانه kudækanæ,
بچه گانه bæʃʃæganæ.

рѣв غرش næ'ræ, نعره qorref;
عرعر ær-ær (осл).

реванш تلافی tælafi.

Реввоенсовет (Революционный
военный совет) شورای انقلابی
foura-je enqelabi-je dzæng.

ревень бот. ریواس rivas.

реветь غریدن qorridæn, نعره
غرش کردن næ'ræ kæʃidæn,
qorref k.; عرعر کردن ær-ær k. (об
осле).

ревизионный تفتیشی tæftiʃi;
~ая комиссия کمیسیون تفتیش ko-
mesjun-e tæftiʃ.

ревизия 1. تفتیش tæftiʃ; 2. (не-
ресмотр) تجدید نظر (در) tædz-
did-e næzær.

ревизовать 1. تفتیش کردن tæf-
tiʃ k.; 2. (пересматривать)
تجدید نظر (چیزی) tædzdid-e
næzær k.

ревизор مفتش molætteʃ.

ревкóм (Революціо́нный коми-
тёт) انقلابی کمیته komitæ-je enqe-
labi.

ревматізм мед. باد (ورم) مفاصل
bad-e (væraem-e) mæfasel, روماتیزم
rumatizm; острый р. روماتیزم حاد
rumatizm-e hadd, ورم حاد مفاصل
væraem-e hadd-e mæfasel.

ревмáтик مبتلا بباد مفاصل mob-
tæla be bad-e mæfasel.

ревнѣвец см. ревнивый.

ревнѣвый 1. (в значén. существ-
вѣтельного) حسود hæsud; 2. (в
значén. прилагáтельного) حسودانه
hæsudanae.

ревно́вать حسودی کردن hæ-
sudi k.

рѣвностный با غیرت ba-qejraet,
با حرارت ba-hæraet.

рѣвность 1. حسودی hæsudi;
2. (рвѣние) غیرت qejraet.

рево́львер رولور, ششلول şeş-lul
(фр. revolver).

революціо́нёр انقلابی enqelabi
(мн. انقلابیون enqelabijun).

революціо́нный انقلابی enqe-
labi; ~ое дви́жение نهضت انقلابی
næhzæt-e enqelabi; ~ые пѣсни
سرودهای انقلابی sorudha-je en-
qelabi.

револю́ция انقلاب enqelab (мн.

انقلابات enqelabat); пролетáрская
р. انقلاب پرولتاری (رنجبری) en-
qelab-e proletari (rændzbæri); социа-
листическая р. انقلاب سوسیالیستی
enqelab-e susjalisti; культóрная р
انقلاب مدنی enqelab-e mædæni.

Ревтрибуна́л (Революціо́нный
трибуна́л) محکمه انقلابی mæhkæ-
mæ-je enqelabi.

ре́гент نایب السلطنه najeb-os-sæl-
tænæ.

ре́гентство نیابت سلطنت nija-
bæt-e sæltænæt.

регистрáтор 1. (слóужащий) ثبات
سأببات, مأمور ثبت mæ'mur-e sæbt;
2. (кнѣга для регистрáции) کلاسور
(фр. classeur).

регистраціо́нный: р. сбор حق
الثبت hæqq-os-sæbt.

регистрѣ́ровать (бума́ги, доку-
мѣнты) ثبت کردن sæbt k., بثبت
~ ся رساندن be sæbt ræsandæn;
1. اسم خود را ثبت کردن esm-e
xod-ra sæbt k., اسم نویسی کردن
esm-nevisi k.; 2. strapd. ثبت شدن
sæbt ş., بثبت رسیدن be sæbt ræ-
sidæn.

регрѣ́сс تدنی tædænni; سیر
قهقرائی sejr-e qæhqærai.

регрессѣ́вный قهقرائی qæh-
qærai.

регрессировать *تدنی کردن* tæ-dænni k.

регулирование *تنظیم* tænzim, *انتظام* entezam.

регулировать 1. *تنظیم کردن* tænzim k., *منظم کردن* monæzzæm k.; 2. (*часы, машину*) *میزان کردن* mizan k.

регулы *мед.* *قاعدہ* tæms, *طمت* qa'edæ, *حیض* hejz.

регулярно *مرتبا* morættæbæn, *بطور منظم* monæzzæmæn, *be tour-e monæzzæm*.

регулярный *منظم* monæzzæm, *قوای مرتب* morættæb; *~ые войска* qova-je monæzzæm.

регулятор *φиз.* *رگولاتور* (φp. regulateur).

редактирование *تصحیح* tæshih. *تصحیح کردن* tæshih k.

редактор *مدیر* modir; p. газеты (*журнала*) *مدیر روزنامه* (مجله) modir-e ruz-namæ (mædzællæ).

редакционный: *~ая коллегия* *هیئت تحریریه* hej'æt-e tæhririjæ.

редакция 1. (*редактирование*) *بتصحیح* tæshih; *под ~ей* be tæshih(-e) 2.: p. газеты (*журнала*) *مدیر اداره روزنامه* (مجله) edaræ-je ruz-namæ (mædzællæ).

редеть *کم شدن* kæm ʃ.

редиска *تربچه* torobtʃæ.

редкий 1. (*в волосах, кустарнике и т. п.*) *کم پشت* kæm-poʃt; 2. (*редко встречающийся*) *نادر* nader, *~ая книга* کتاب کمیاب ketab-e kæm-jab.

редко *ندرتا* nodrætæn, *بندرت* be-nodræt, *کمتر* kæmtær, *کم* kæm; я p. там бываю *من کمتر آنجا* mæn kæmtær andʒa miæ-væm; это очень p. случается *این خیلی کم اتفاق میافتد* in hejli kæm ettefaq mioftæd.

редколлегия см. редакционная коллегия.

редкость *نادره* naderæ (мн. *نادر چیز* tʃiz-e nader, *نوادر* nævader).

редут *воен.* *ردوت* (φp. redoute). *редька* *ترب* torob.

реестр *صورت* suræt; p. вещам *صورت اشیاء* suræt-e æʃja.

режим *رژیم* (φp. régime).

режиссёр *رژیسور* (φp. régisseur).

Резане *гор.* *رضائیه* rezaijæ.

резальный: *~ая машина* (*для резки бумаги*) *ماشین کاغذ بری* maʃin-e kaqæz-bori, *ماشین برش* maʃin-e boreʃ.

резать 1. بریدن boridæn, قطع
با کارد qæt' k.; p. ножом با کارد
boridæn; 2. (ском) بریدن ba kard
boridæn; 3. زدن zædæn; این رنگ
этот цвет режет глаза این چشم میزند
in tæng tʃæʃm mizæ-
næd; 4. (по металлу) کندن kæn-
dæn, قلم زدن qælæm zædæn; -ся
قطع شدن boridæ ʃ., قطع شدن
qæt' ʃ.; ☆ у ребёнка режутся зу-
бы بچه دندان در میاورد bæʃʃæ
dændan dær miaværæd.

резедá бот. اسپرك espæræk.

резёрв 1. воен. ذخیره qova-je
zæxiræ, احتیاط ehtijæt, رزرو
(фр. réserve); общий p. احتیاط کل
ehtijæt-e koll; сторожевой p. احتیاط
ehtijæt-e mostæhfezi.

резервировать бухг. بطور ذخیره
be tour-e zæxiræ be hesab aværdæn.

резёрвный احتیاطی ehtijati.

резервуár مخزن mæxzæn; p.
для воды آب مخزن mæxzæn-e
ab; p. лампы چراغ kasæ-je
tʃeraq, مخزن چراغ mæxzæn-e tʃe-
raq.

резец 1. (гравёра) حکاکي qælæm-e
hækkaki; 2. анат. (зуб) سانیه
sæniæ (мн. ثنایا sænaja).

резидент مقیم moqim.

резиденция مقر mæqærr, اقامتگاه
eqamæt-gah.

резина لاستیک lastik, رزین re-
zin.

резинка 1. (для стирания) مداد
medad-pak-kon; 2. (лента) نوار کش دار
pævar-e kæʃ-
dar.

резинovýй لاستیکی lastiki;
резини rezini; -ые изделия
مصنوعات لاستیکی mæsnu'at-e las-
tiki.

резк||ий 1. شدید ʃædid, تند tond
(сильный); خشن hæʃen (грубый)
p. ветер باد باد-e tond; p. отвёт
دژاواب tond; -ая боль
dærd-e ʃædid; p. зѧлах
bu-je tond; -ая критика
enteqad-e sæxt; 2. (о
цвѧте) زننده zænændæ; 3. تیز
tiz; p. гóлос صدای تیز sæda-je tiz.

резкост||ь تندى tonidi; خشونت
xoʃunæt (грубость); говорить -и
کلمات خشن گفتن kælemat-e hæ-
ʃen goftæn.

резн||ой حکاکي شده hækkaki ʃo-
dæ, با کنده کاری ba-kændæ-kari;
-ая работа کنده کاری kændæ-
-kari.

резня آدم کشی adæm-kofi, خون
خون ریزی xun-rizi, کشتار koʃtar.

резолу́ция قطعنامه qæt'-namæ,
 принять تصمیم نامه
 ~ю قطعنامه را تصویب کردن qæt'-
 -namæ-ra tæsvib k.

резона́нс امتداد صدا emtedad-e
 sæda, انعکاس صدا en'ekas-e sæda,
 (фр. résonance) رزونانس.

резони́ровать منعکس کردن
 (صدا) mon'ækas k.

результáт نتیجه pætidzæ (мн.
 پتایج pætajedz), اثر æsæg; дости́г-
 нуть ~а نتیجه حاصل کردن pæti-
 dzæ hasel k., дости́жение ~а
 اخذ نتیجه gereftæn; дости́жение ~а
 æxz-e pætidzæ; в ~е نتیجه
 pætidzæ; имéть ~ом
 نتیجه دادن pætidzæ dadæn,
 منتج شدن mon-
 tædz f.

ре́зчик قلم زن hækkak,
 qælæm-zæn.

ре́зь قولنج qulendz.

ре́зьба کنده کاری kændæ-kari,
 حکاکى hækkaki.

резюме́ خلاصه xolasæ.

резюме́ровать خلاصه کردن
 xolasæ k.

ре́йд I. لنگرگاه længær-gah.

ре́йд II. воен. تهاجم tæhadzom.

Рейн р. رون ron.

рейс سیر xətt-e sejr,
 sejr; соверша́ть р. سیر کردن sejr

k., رفت و آمد کردن ræft-o-amæd k.

рек|á رود rud, رودخانه rud-xa-
 næ, نهر næhr (мн. انهار ænhar);
 вверх по ~é بالا bala-rud;
 вниз по ~é پایین pajin-rud.

реквизи́ровать مصادره کردن
 mosaderæ k.

реквизи́ция مصادره mosaderæ..

рекла́ма اعلانات e'lanat.

реклами́ровать اعلان کردن
 e'lan k.

рекогносциро́вка воен. استکشاف
 estekşaf, تجسس اطلاعات tædzæs-
 sos-e ettela'at.

рекогносциро́вочный استکشافی
 estekşafi.

рекоме́ндательный: ~ое письмо
 معرفی نامه tousijæ-namæ;
 معرفى نامه mo'ærrefi-namæ.

рекоме́ндация توصیه tousijæ;
 معرفى mo'ærrefi.

рекоме́ндовать توصیه کردن
 tousijæ k.; معرفى کردن mo'ærrefi
 k. (представля́ть); ~ся 1.
 توصیه tousijæ f.; 2. (представ-
 ля́ться) خود را معرفى کردن
 xod-ra mo'ærrefi k.

реконстру́ировать تجدید
 ساختمان tædzdid-e saxteman
 k.; تجدید بنا کردن tædzdid-e be-
 na k.

реконструкція تجدید ساختمان tædzdid-e saxteman, تجدید بنا tædzdid-e bəna.

рекорд رکورد rekord; побить p. رکورد بردن rekord bordæn.

рѣкрут جدید (سرباز) (særbaz-e) dʒædid.

рѣктор (университѣта) رئیس ræis-e daneʃ-gah.

религиѳзность دینداری din-dari, دیانت dijanæt.

религиѳзный مذهبی mæzhæbi; دیندار din-dar, متدین motædæjjen (о человеке).

рели́гия مذهب mæzhæb (мн. مذاهب mæzaheb), دین din.

рельѣф بر جستگی bærdzæstægi, نقش بر جستہ næqʃ-e bærdzæstæ.

рельѣфно بطور بر جستہ be tour-e bærdzæstæ.

рельѣфный برجسته bærdzæstæ.

рельс ریل (англ. rail); проклады́вать ~ы ریل کشیدن rejł kæʃidæn, ریل گذاری کردن rejł-gozægi k.; сходи́ть с рельс از خط آهн æz xətt-æ ahæn xaredʒ ʃ.

рельсопрока́тный: p. завод کارخانه ریل سازی kar-xanæ-je rejł-sazi.

ремѣнь تسمه tæsmæ; приводной p. کارخانه تسمه tæsmæ-je kar-xanæ; передаточный p. انتقال تسمه tæsmæ-je enteqal; p. для правки бритв چرم تیغ کنی tʃærm-e tiq-tiz-koni.

ремѣсленник صنعت کار sæn'-ætkar, صنعتگر sæn'ætgar.

ремѣсленный صنعتی sæn'æti.

ремесло 1. صنعت یدی sæn'æt-e jædi; 2. (профѣссия) شغل ʃoql.

ремешок بند چرمی bænd-e tʃærm.

ремѳнт 1. تعمیر tæ'mir; капитальный p. تعمیر اساسی tæ'mir-e æsasi; 2. воен. خرید اسب xærid-e æsp.

ремѳнтирование تعمیر tæ'mir.

ремѳнтированный تعمیر شده tæ'mir ʃodæ.

ремѳнтировать تعمیر کردن tæ'mir k.

ремѳнтный تعمیری tæ'miri; ~ая мастерская کارخانه تعمیر kar-xanæ-je tæ'mir.

рѣнта 1. مال الاجاره mal-ol-edʒaræ; عایدات سالیانه ajedat-e salijanæ; земельная p. عایدی ملاک ajedi-je mællak æz zæmin.

рѣнтабельный با منفعت ba-mænfæ't, با صرفه bā-særfæ.

рентгеновск||ий: ~ие лучи *физ.*
 æʃe'æ-je mædʒhuɪ, اشعه مجهول
 æʃe'æ-je rentgen, اشعه رنتگن.

реорганиза́ция تغییر تشکیلات
 tæqjir-e tæʃkilat, تجدید تشکیلات
 tædʒdid-e tæʃkilat; p. кабинета *ترمیم*
 tærmim-e kabinae, کابینه.

реорганизовáть تغییر تشکیلات
 tæqjir-e tæʃkilat dadæn, دادن.

репа *شلغم* ʃælqæm.

репара́ция غرامت qæramæt (*мн.*
 qæramat), غرامات.

репети́ровать مشق کردن
 mæʃq k., رپیتیزیون کردن
 ræpeti-sjon k.

репети́ция رپیتیزیون (*фр.* ré-
 petition).

репортёр مخبر moxber.

репутáция حیثیت hejsijæt; вре-
 дить чьей-л. ~и به حیثیت کسی
 be hejsijæt-e kæs-i lotmæ
 zædæn; ☆ хоро́шая p. نیکنامی nîk-
 nami; дурна́я p. بدنامی bæd-nami.

рескóнтро бухг. دفتر کل dæf-
 tær-e koll.

рескри́пт فرمان fæрман (*мн.*
 færamin), فرامین.

ресни́ца مژده тозæ (*мн.* مژگان
 тозægan).

респуб́лика جمهوری dzomhuri
 (*мн.* جماهير dzæmahir); Советская

p. جمهوری شوروی dzomhuri-je
 ʃourævi; автономная p. جمهوری
 dzomhuri-je xod-moxtar, خودمختار
 республиканец خواه جمهوری طلب
 dzomhuri-tælæb.

республика́нский جمهوری dzom-
 huri.

рессо́ра فنر fænær.

рессо́рный فنر دار fænær-dar.

рессу́рс 1. منبع mænbe' (*мн.*
 منابع mænabe') (*источник*), وسیله
 væsilæ (*мн.* وسایل væsajel) (*сред-*
ство); товарные ~ы مال منابع
 mænabe'-e mal-ot-tedʒaræ; 2.: ~ы *физ.* (*состоятельность*)
 استطاعت esteta'æt; у него есть ~ы
 او استطاعت دارد u esteta'æt da-
 ræd.

реставра́ция 1. تعمیر tæ'mir,
 مرمت mæramæt; 2. *полит.* باز
 گشت baz-gæʃt.

реставри́ровать تعمیر کردن
 tæ'mir k., مرمت کردن mæramæt k.
 рестора́н رستوران (*фр.* restau-
 rant).

рети́на *анат.* شبکیه (*چشم*) ʃæ-
 bækiæ(-je tʃæʃm).

рето́рта *хим.* انبیه ænbîq.

ретрогра́д مرتجع mortædʒe'.

ретрогра́дный ارتجاعی ertedʒa'i.

ретушйровать *фот.* رتوشه
retuʃæ k. کردن

реферй *спорт.* حكم hækam.

рефлэк *физ., биол.* انعكاس en'-ekas.

рефлэктор *физ.* نور افكن pur-æfkæn.

рефлектóри||ый انعكاسى en'ekasi; ~ое движéние حرکت انعكاسى hæækæt-e en'ekasi.

рефóрма اصلاح eslah (мн. اصلاحات eslahat).

реформáтор اصلاح کننده eslah konændæ.

реформйровать اصلاح کردن eslah k., تغییر اساسى دادن tæq-jir-e æsasi dadæn.

рефрижерáтор یخچال مصنوعى jæx-tʃal-e mæsnu'i, سرد خانه særd-xanæ.

рецензéнт منقد monæqqed.

рецензйровать انتقاد کردن en-teqad k.

рецензия انتقاد entequad; تقریظ tæqriz (похва́льная).

реце́пт نسخه دوا posxæ, نسخه دوا posxæ-je dæva.

рецидйв 1. *юр.* تکرار جرم tekrar-e dʒorm; 2. (о болéзни) عود pæhri, رودخانه ای

oud-e mægæz. مرض

речи||ой نهري pæhri, رودخانه ای

rud-xanæi; ~ое судохóдство کشتى
kaʃti-rani رانى در رودخانه ها
dær rud-xanæha.

реч||ь 1. کلام kælam, سخن so-xæn; дар ~и قوه ناطقه qovvæ-je pateqæ; 2. نطق notq; произно́сить p. نطق notq irad k., نطق notq k.; привётственная p. نطق تهنيت آمیز notq-e tæhniæt-amiz; 3. زبان zæban (язы́к); 4. грам.: части ~и اقسام kælemæ; прямáя p. نقل næql-e qoul-e mostæ-qim; 5. (разогвóр) صحبت sohbat; пустые ~и بيهوده sohbat-e bihudæ; p. идёт о том, что́бы... صحبت سر اين است كه sohbat sær-e in-æst ke...

реш||ать 1. (разрешáть) حل کردن hæll k.; p. зада́чу (вопрóс) مسئله mæ'sælæ-ra hæll k.; 2. (принимáть решéние) تصمیم گرفتن tæsmim gereftæn, مصمم شدن mosæmtæm ʃ; я ~ил éхать зáвтра tæsmim gereftæm færdæ bæævæm; ~аться 1. (разрешáться) حل شدن hæll ʃ; 2. (на что-л.) مصمم شدن mosæmtæm ʃ.

решéни||е 1. حل hæll; p. зада́чи (вопрóса) مسئله hæll-e mæ'sælæ;

р. уравнения حل معادلە həll-e mo'a-
delæ; 2. تصمیم tæsmim (мног. تصمیمات
tæsmimat); حکم hokm (суд); су-
дебное р. حکم محکمه hokm-e mæh-
kæmæ; выносить р. حکم صادر hokm
sader k.; заочное р. کردن
hokm sader k.; принять
р. حکم غیابی hokm-e qijabi; принятие
р. تصمیم گرفتن tæsmim gereftæn;
принятие ~я اتخاذ تصمیم ettexaz-e
tæsmim; окончательное р. تصمیم
قطعاً tæsmim-e qæt'i.

решётка تارمی شبکه taromi, شبکه
şæbækæ; железная р. تارمی آهنی
taromi-je ahæni.

решето غربال qærbal; просеять
через р. غربال کردن qærbal k.;
носить воду ~м поз. آب درهاون
ab dær havæn sajidæn.

решётчатый مشبك moşæbbæk.

решимость عزم ثابت æzm-e
sabet; دلیری deliri, جرأت dzor'æt
(смелость).

решительно 1. (твёрдо) با عزم
ba æzm-e sabet; 2. (категори-
чески) قطعاً qæt'æn; ♦ мне р. все
равно برای من هیچ فرق نمیکنند
bæraje mæn hič færq næmikonæd.

решительность ثبات رأی sæ-
bat-e ræ'i, ثبات عزم sæbat-e æzm,
متانت mætænæt.

решительный 1 قطعی qæt'i;

р. ответ جواب قطعی dzævab-e qæt'i;
р. бой جنگ قطعی dzæng-e qæt'i;
2. (о человеке) با عزم ba-æzm,
شجاع şodza' (смелый).

решить, ~иться см. решать,
~ся; ♦ было ~ено, что... بنا بود که
bena bud ke...

Решт гор. رشت ræšt.

реэкспорт صدور مجدد sodur-e
modzæddæd.

ржаветь زنگ زدن zæng zæ-
dæn; этот металл не ~ет این فلز
in felezz zæng næmi-
zænæd.

ржавчина زنگ zæng, زنگ
زدگی zæng zædægi.

ржавый زده zæng zædæ.

ржавление شیهه şihæ (şejhæ).

ржаной: р. хлеб نان سیاه nap-e
sijah.

ржать شیهه کشیدن şihæ kæš-
dæn.

Рига гор. ریگا riga.

рикошет کمانه kæmanæ; делать
р. کمانه کردن kæmanæ k.

Рим гор. رم rom.

римлянин رومی rumi.

римский رومی rumi; ~ое право
юр. قانون روم qanun-e rum; ~ не
цифры ارقام رومی ærqam-e rumi.

ринуться (به) حملہ کردن hæm-læ k.

рис берنج berendz; неочищенный p. berendz-e sæfid nækærdæ, شلتوک şæltuk.

риск مخاطره moxateræ.

рискованный خطرناک хætærnak, مخاطره آمیز moxateræ-amiz.

рисковать (خود را به) مخاطره hod-ra be moxateræ ændax-tæn, خود را در معرض خطر hod-ra dær mæ'ræz-e хætær gozardæn; p. жизнью (خود را) dzan-e hod-ra be хætær ændaxtæn.

рисование رسم ræsm, ترسیم tærsim, نقاشی næqqaşi.

рисовать رسم کردن ræsm k., طرح نقاشی næqqaşi k., طرح tærh k.; -ся (позировать) halæt-i be hod dadæn.

рисовка خود نمائی hod-næmai. рисовый берنج berendzi; -ая каша شیر berendz.

рисунки نقش tæsq, تصویر tæs-vir (من. تصاویر tæsavir), طرح tærh; شکل şekl.

ритм وزن væzn.

ритмический موزون mouzun.

риторика 1. (ораторское искусство)

علم معانی و بیان elm-e mæ'ani-o-bæjan; 2. (отдел поэтики) علم بدیع elm-e bædi'.

ритуал مراسم mærasem, تشریفات tæşrifat.

рифма قافیه qafijæ (من. قوافی) qævafi).

рифмованный مقفی moqæffa.

рифмовать مقفی کردن moqæffa k.; -ся قافیه شدن (با) qafijæ ş.

РККА (Рабоче - Крестьянская Красная Армия) ارتش سرخ arteş-e sorx-e کارگران و دهاقین kargæran væ dehaqin.

робкий کمرو kæm-ru, خجالت хædžalæt-kæş.

робость کمروئی kæm-rui.

ров خندق хændæq.

ровесник همسال hæm-sal, هم سن hæm-sepp.

ровно 1. (одинаково) بطور be tour-e mosavi; 2. (гладко)

بطور هموار be tour-e hæmvar, یکنواخت jæk-nævaxt; 3. (точно)

درست dorost; он пришёл p. в два часа او درست ساعت دو آمد au do-

rost sa'æt-e do amæd; p. 2 дня دو روز do ruz-e tæmam; ◇ он

او هیچ نمیداند p. ничего не знает u hiş næmidanæd; говорить p.

سلیس حرف زدن sælis hærf zædæn.

рѳвнѳй 1. (о поѳерхности) هموار hæmvar, صاف saf, مسطح mosættæh; 2. (о гѳлосе, краске, рабѳте машины) يکخواخت jæk-pævaxt; 3. (одинаковый) مساوی mosavi; 4. (о прямой линии) مستقیم mostæqim.

ровнѳть см. равнѳть.

рог 1. شاخ šax; 2. (музыкальный инструмент) شیپور buq, بوق šejpur; трубить в р. بوق زدن buq zædæn, شیپور زدن šejpur zædæn; р. молодѳго мѳсяца قرن هلال qærn-e helal; согнѳть когѳ-л. в бараний р. فیگ. کسی را مطیع خود kæs-i-ra moti'-e xod k.

рогѳтка 1. (для стрельбы) قلاب qollab-e sæng, قلا سنگ qolla-sæng; 2. فیگ. (препятствие) مانع mane' (мн. موانع mævane').

рогѳтый شاخدار šax-dar; р. скот حیوانات شاخدار hejvanat-e šax-dar; крупный р. скот احشام æhšam; мелкий р. скот اغنام æqnam.

роговѳца анат. см. роговая оболѳчка.

роговѳой شاخی šaxi; -ѳя оболѳчка (глаза) анат. قرنیه چشم qærnijæ-je tšæšm.

род 1. (группа лиц, происходящая от одного прѳдка) طایفه tajefæ (плѳмя); خانواده xanævadae

(семья); 2. نوع pou' (мн. انواع ænva'); человекѳский р. نوع بشر pou'-e bæšæ; 3. (войск) صنف senf (мн. صنوف sonuf); 4. грам. جنس dzens; мужской р. مذکر mozæk-kæ; жѳнский р. مؤنث mo'ænnæs; 5.: в -e از قبیل æz qæbil(-e); в ѳтом -e از این قبیل æz in qæbil; товары ѳтого -a این قبیل اجناس in qæbil ædžnas; ◇ ему ѳт -y 20 лет او بیست سال دارد æw bist sal da-ræd, سنش بیست سال است æš bist sal-æst; откѳда вы ' -ом? شما کجائی هستید šoma kodžai hæstid; из -a в р. نسلا بعد نسل næs-læn bæ'dæ næslen.

родѳльница زن تازه zæu, زائو zæn-e tazæ-za.

родѳльнѳый: р. дом زایشگاه zaješ-gah; -ѳя горячка мед. حمای homa-je nefasi.

родѳмое пятно см. пятно.

родина میهن vætæn; وطن mæsqæt-or-gæ's (мѳсто рождѳния).

родинка خال xal.

родѳтели والدین valedajn, پدر pedær-o-madær.

родѳть زائیدن zajidæn; -ся زائیده شدن zajidæn, متولد شدن motævællæd š.

بدنيا آمدن be donja amædæn,
وجود آمدن be vudzud amædæn.
родник چشمه tʃæʃmæ.

родниковый: آب вода ab-e tʃæʃmæ.
родниться شدن منسوب mæn-sub ʃ., خویش شدن ʃ.

родн||ой 1. از يك پدر tæni, مادر æz jæk pedær-o-madær;
братья تنی برادرهای bæra-dærha-je tæni; 2. (близкий) قوم و qoum-o-xiʃ; 3.: р. язык خویش zæban-e madæri.

родня منسوبين mænsubin.
родовой 1. (семейный) اجدادی ædʒdad; 2. (в социологии) قبیله ای qæbilæi.

рододендрон бот. گل معین rododéndron bot. gol-e mo'in-ot-todʒdzari.
родоначальник 1. جد dzædd (мн. اجداد ædʒdad), نیا nija (мн. نیاگان nijagan); 2. (начальник племени) رئیس طایفه ræ'is-e tajefæ.

родословие نسب pæsæb, شجره ʃædʒærgæ.
родословный: نسبى pæsæbi; -ая نسب نامه pæsæb-namæ.

родственник قوم و خویش qoum-o-xiʃ, منسوب ʃ., خویش mænsub (мн. منسوبين mænsubin).
родств||о: قوم و خویش qoum-o-

-xiʃi, خویشی xiʃavændi, خواشاوندی xiʃi, نسبت nesbæt; состоять в -e

با کسی قوم و خویشی с кем-л. داشتن ba kæs-i qoum-o-xiʃi daʃtæn,

با کسی منسوب بودن ba kæs-i mænsub b., نسبت داشتن ba kæs-i nesbæt daʃtæn,

با کسی بستگی داشتن ba kæs-i bæstægi daʃtæn.

род||ы وضع حمل væz'-e hæmɪ, زائمان zajman; умирать во время سر زارفتن sær-e za ræftæn.

рожд||а I. 1. (гримаса) شكك ʃek-læk; строить -и در آوردن ʃeklæk dær aværdæn; 2. (некрасивый) زشت zeʃt.

рожа II. мед. باد سرخ bad-e sorx.
рожать см. родить.

рождаемость متولدین ed-dæ-je motævælledin.
рождать см. родить.

рождени||е مولود moulud, تولد tævællod; день -я مولود -روز ruz-e moulud (tævællod);

مسقط الرأس مولد -مستو moulud, -كور كور -مستو mæsqaet-or-ræ's; слепой от -я کور زاد kur-e madær-zad.

рождённый مولد movællæd, مولود moulud.

роженца см. родильница.
рожки (насекомых) شاخك ʃaxæk.

рож||ók 1. شیپور کوچک seipur-e kutfek; 2. (для кормлѣния) پستانك pestanæk; 3. (для надевѣния ботин-нок) راشنه کش rašnæ-kæš; ◇ лам-па в два -ка دو شاخه tje-raq-e do-šaxæ.

рожь чаудар tjavdar.

рѳза گل سرخ gol-e sorx, گل gol.

розѣтка 1. (на плѣтье) گل لباس gol-e lebas; 2. арх. دیوار گل gol-e ru-je divar.

рѳзниц||а: продаватъ в -у خرده فروشى xordæ-foruši k.

рѳзничн||ый: р. торговец خرده فروش xordæ-foruš; -ая торговля خرده فروشى xordæ-foruši.

рознь اختلاف extelaf, عدم توافق ædæm-e tævafoq.

рѳзов||ый: گلپشت rošt-e goli; گل goli (светлорѳзовый); -ая вода گلاب golab.

рѳзыгрыш (лотерѣу) کشیدن کاغذی latar.

рѳзыск 1. (дѣйствиѣ) تحقیقات tæhqiḡat; 2. (учреждѣниѣ): уголов-ный р. اداره تأمینات edaræ-je tæ'minat, اداره آگاهی edaræ-je agahi.

рок تقدیر tæqdir, قسمت qes-mæt, سرنوشت sær-nevešt.

РОКК (Россійскѣ Сбщество

Крѣсного Крестѣ) جمعیت صلیب dzæm'ijæt-e sælib-e æhtær-e rusijæ.

роковѳй 1. (предопредѣлѣнный) مقرر moqæddær; 2. (онѣсный) مهلك mohlek, خطرناك хætærnak.

рѳлик эл. (изоляциѳнный) پولك pulæk.

рѳликов||ый: -ые кѳньки کفش کفشى kæfš-e qærqæræ-dar.

рол||ь رول rol; играть р. (тѣс. физ.) رول بازی کردن rol bazi k.; это не играет никакѳй -и این هیچ -и این بازی ندارد in hiš æhæmmijæt-i pædaræd; главная р. رول درجه اول rol-e dærædzæ-je ævvæl.

ром روم rom.

ромѣн رومان roman.

ромѣнист رومان نویس roman-nevis.

ромѣнс муз. تصنیف tæsnif (мн. تصانیف tæsanif, تصنیفات tæsnifat).

ромѣшка бот. بابونه babunæ.

ромѳ мат. لوزی louzi.

ронѣть 1. انداختن ændaxtæn; р. چیزی را از دست رفتن ændaxtæn; 2. физ.: р. свою репутѣцию ریختن rixtæn (слѣзы, листья); بهیثیت خود لطمه وارد آوردن be hejsi-jæt-e xod lotmæ vared aværdæn.

ропот لند لند lond-lond, غر غر qor-qor; شکایت ſekajæt (жа́лоба); *фин.* شر شر ſor-ſor (о волнах, ручьё).

ропта́ть لند لند کردن lond-lond k., شکایت qor-qor k.; *фин.* شکایت ſekajæt k. (жа́ловаться).

росá شب نم ſæb-pæm; (вы)па́ла р. شب نم افتاده است ſæb-pæm oftadæ-æst.

роско́шный عالی ali, اعلى æ'la, *фр.* chic), مجلل modzællæl.

роско́шь تجميل tædzæmmol; предме́ты -и اشياء تجملى æfja-je tædzæmmoli, اشياء لوکس æfja-je luks.

ро́слый بلند bolænd, بلند قد bolænd-qædd.

ро́спись 1.: стennaя р. نقاشى næqqaſi-je ru-je gædz; 2. *фин.* صورت suræt.

ро́спуск 1. (закрýтие) انحلال enhelal, تعطيل tæ'til; р. парла́мента enhelal-e parleman; 2. *морæххæsi*; انفصال enfesal (увольне́ние); р. рабо́чих انفصال enfesal-e kargæran.

Росси́йская Советская Феде- рати́вная Социалисти́ческая Рес- пуб́лика см. РСФСР.

росси́йский روسى rusi.

Росси́я روسيه rusijæ.

ро́ссыпь: золоти́стая р. معدن طلا mæ'dæn-e tæla.

рост 1. رشد roſd, نمو pomovv; р. дете́й رشد اطفال roſd-e ætfal, رشد (نمو) نباتات næſv-o-pæma-je ætfal; р. расте́ний رشد (نمو) ترقى tæræqqi, پیشرفت piſ- -ræft; р. промышле́нности ترقى tæræqqi-je sænaſe'; 3. (выши́на) قامت qamæt, قد qædd; вы́сокого (ни́зкого) -ا بلند (کوتاه) bolænd(kutah)-qædd; отдава́ть де́ньги в р. پول بريح گذاشتن pul be reh gozaſtæn, پول بتنزيل pul be tænzil gozaſtæn.

рості́ см. расти.

Росто́в-на-Дону́ растоф rastof.

ростовщи́к تنزيل خور tænzil-xor, ربا خور reba-xor.

ростовщи́чество تنزيل خورى tænzil-xori, ربا خورى reba-xori.

рост||о́к جوانه dzævanæ, شاخه ſaxæ; пуска́ть -ки́ جوانه زدن dzævanæ zædæn, *фин.* از خود birun dadæn.

ро́счерк کشیده kæſidæ.

рот دهان dæhan; рази́ня р. با دهن ba dæhan-e

baz; имѣть шесть ртов в семье
شش نان خور داشتن
daʃtæn.

рота воен. گروهان goruhan;
пулемѣтная р. مسلسل گروهان
goruhan-e mosælsæl.

ротный: р. командир воен. فرمانده
færmandeh-e goruhan.

рояль پيانو pijanu; играть на -е
pijanu zædæn.

РСФСР (Россійская Совѣтская
Федеративная Социалистическая
Республика) جمهوری متحده شوروی
dʒomhuri-je mottæhedæ-je ʃourævi-je susjalisti-
-je rusijæ.

ртутный ай dzivæi.

ртуть хим. سیماب simab, حیوه
dzivæ.

рубáнок тех. رنده rændæ.

рубáха см. рубашка.

рубáшка پیراهن pirahæn; ноч-
ная р. پیراهن شب pirahæn-e ʃæb;
крахмáльная р. آهار دار ahar-dar.
pirahæn-e ahar-dar.

рубéж حد hædd (мн. حدود ho-
dud), سرحدات særhædd (мн. سرحدات
særhæddat); за -ом (за границей)
دەر خارجه dær xaredʒæ.

рубéц 1. جای زخم dʒa-je zæxm,
اثر (نشان) زخم æsær-e (neʃan-e)

zæxm; 2. (платья) لَبَكی دَرز dærz, لبكى
læbæki.

рубильник тех. کموتاتور (фр.
commutateur).

рубйн لعل læ'l, ياقوت jaqut.

рубíнов||ый ياقوتى jaquti; ~ого
цвета رنگ ياقوتى jaquti-ræng, لعل
læ'l-ræng, رنگ لعل læ'l-ræng.

рубить 1. قطع کردن qæt' k.;
р. деревья درخت هارا قطع کردن
(انداختن, افکندن) deræxtha-ra qæt'
k. (ændaxtæn, æfkændæn); 2. (дрова)
شکستن ʃekæstæn; 3.: р. топором
تبر زدن tæbær zædæn.

рубище ژنده zendæ.

ру́бка: р. قطع کردن læsa
qæt' kærdæn-e (æfkændæn-e) æʃdʒar.

ру́бленный (о мясе) ریز ریز (o mæse)
riz-riz ʃodæ; قیمة شده qejmæ
ʃodæ.

рубль منات mænat.

ру́брика قسمت qesmæt (раз-
дѣл); عنوان envan (заголовок); под
~ой... در تحت عنوان dær tæht-e
envan(-e...).

ру́гань فحش fohʃ, دشنام doʃnam.
ругáтельный آمیز fohʃ-
-amiz.

ругáтельство فحش fohʃ, دشنام
doʃnam.

ругать دادن فحش foħʃ dadæn;
~ся بهم دیگر فحش دادن be-
-hæm-digær foħʃ dadæn.

рудá مواد معدنی mævadd-e mæ'-
dæni; желéзная р. سنگ آهن
sæng-e ahæn.

рудник معدن mæ'dæn (мн. معادن
mæ'aden).

рудникóвый معدنی mæ'dæni.

рудн ый معدنی mæ'dæni; ~ая
жи́ла см. жила II.

рудокóп معدنیچی mæ'dæntʃi.

ружéйник см. ружейный мас-
тер.

ружéйн||ый: р. мастер تفنگ ساز
tofæng-saz; р. ствол لوله تفنگ lu-
læ-je tofæng; ~ая пу́ля گلوله تفنگ
golulæ-je tofæng; р. огóнь آتش
atæʃ-e tofæng.

ружьё تفنگ tofæng; охóтничье
р. تفنگ شکاری tofæng-e ʃekari;
двуствóльное р. تفنگ دولول to-
fæng-e do-lul; магазíнное р. تفنگ
تفنگ-e xæzanæ-dar; шóм-
польное р. تفنگ سرپر tofæng-e
sær-por; автоматíческое р. تفنگ
تفنگ-e otumatik; глад-
коствóльное р. تفنگ بی خان to-
fæng-e bi-xan; быть под ~м تحت
tæht-e selah b. بودن

рук||á 1. دست dæst; بازو bazu

(от лóктя до плечá); подáть 'ـی
دست دادن dæst dadæn; трóгать
~ами (что-л.) دست زدن (بچیزی)
dæst zædæn; взятъ когó-л. зá 'ـی
دست کسی را گرفتن dæst-e kæ-
-i-ra gereftæn; с прáвой ~й طرف راست
tæræf-e dæst-e rast; 2. (пóчерк) خط хætt; я хорошó
зна́ю егó 'ـی او را خوب خط
хætt-e u-ra xub miʃenasæm;
3. (протéкция) دست dæst; у ме-
ня́ там р. من آنجا دست دارم
mæn andʒa dæst daræm; 4. карт.
(óчередь) نوبت poubæt, دست dæst;
◇ р. ób 'ـی بدست دست بدست
dæst be dæst; на все 'ـی همه
dæst be dæst; на все 'ـی همه
hæmæ-karæ, در هر فنی dær hær
fænn-i ostad; под
пьяную 'ـی در حالت مستی razg.
dær halæt-e mæsti; под ~ой در
dær dæst-ræ; دست دست
dæm-e dæst; с пустýми ~ами دست
دست-e xali; приложíть 'ـی
emza k.; наложíть на
себя 'ـی ente-har k.; خود کشی کردن
hod-kof-i k.; сбывáть с рук (товáр) آب
ab k.; взятъ себя́ в 'ـی خود را جمع کردن
k.; на скóрую 'ـی سر دستی sær-dæsti;
он весь в мо́их ~ах sær-dæsti; он весь в мо́их ~ах sær-dæsti;

ریش او تا قبضه گیر من است riš-e u ta qæbzæ gir-e mæn-æst (букв.: егó борода́ вся в мойх ру-ка́х); он нечист на ~у *fig.* دستش کج است dæst-æš kædž-æst (букв.: у негó крива́я рука́); сон в ~у *fig.* خواب تعبیر شد xab tæ'-bir šod; у меня ~и не дохóдят *fig.* دستم نمیرسد dæst-æm næmiræsæd; вернóться с пустýми ~ами *fig.* دست خالی برگشتن bærgæštæn; сидéть сложа́ ~и *fig.* دست روی گذاشتن dæst ru-je dæst gozaštæn; держáть в ~ах (кого́-л.) *fig.* (کسی را) در دست داشتن dæst negah daštæn; ~и прочь! دست خر کوتاه dæst-e xær kutah.

рука́в 1. (оде́жды) آستین astin; 2. (рекí) شعبه šo'bæ; 3. *tex.* لوله lulæ; рези́новый р. لوله رزینی lulæ-je rezini; ♦ спустя́ ~а *fig.* سر دستی sær-dæsti.

рукави́ца دستکش يك انگشت dæstkæš-e jæk-ængošt.

рука́вчик دست سær-dæst.

руковóд معلم mo'ællem, مربی moræbbi.

руководи́тель 1. *см.* руковод; 2. مدیر modir; ответственный р. مدیر مسئول modir-e mæs'ul;

3. (вождь) قائد qa'ed; هادی hadi, لیدر (англ. leader).

руководи́ть هدایت کردن heda-jæt k., راهنمایی کردن ræh-pæmai k.; اداره کردن edaræ k.; ~ся شدن edaræ š.

руководствó 1. (действие) هدایت hedajæt, راهنمایی ræh-pæmai, مدیریت modirijæt; 2. (инст-рукция) تعلیمات tæ'limat; 3. (соби-рат.) ریاست rijasæt; 4. (кни́га) کتابچه دستور ketabčæ-je dæstur; учебные ~а (тѐриси) کتب کلاسیک (تدریسی) kotob-e klasik (tædrisi).

руководящíй عمده omdæ, سرمقاله æsasi; ~ая статья سær-mæqalæ.

рукодéлие برودری دوزی bro-dæri-duzi, سوزن زنی suzæn-zæni.

рукомóйник دستشوئی dæst-šul.

рукопíсный خطی xætti.

рукопись کتاب خطی ketab-e xætti.

рукоплескáние دست زدن dæst zædæn(-e), كف زدن kæf zædæn(-e).

рукоплескáть كف زدن kæf zæ-dæn, دست زدن dæst zædæn.

рукопожáти فشار دست fešar-e dæst; обмени́ться ~ем دست يکديگر را فشار دادن dæst-e jæk digær-ra fešar dadæn.

рукоятк||а قبضه dəstæ; qæbzæ; p. ножá كارد dəstæ-je kard; p. сабли شمشیر qæbzæ-je ʃæmʃir; по -у (قبضه) ta dəstæ (qæbzæ).

рулевой سکاندار sokkan-dar, سکانگیر sokkan-gir.

рулётка мех. رولت (фр. roulette).

рул||ь سکان sokkan; rul (автомобильный); p. парохóда سکان sokkan-e kæʃti; сидеть за -ём پشت رول roʃt-e rul neʃæstæn.

румын رومانی rumani.

Румыния رومانی rumani.

румынский см. румын.

румяна سرخاب sorxab.

румянец رنگ رو ræng-e ru, رنگه ræng-e tʃehræ.

румянить سرخاب مالیدن sorxab malidæn; -ся (мазаться) برك bæzæk k.

румяный سرخ sorx, گلگون golgun.

рупия (индийская монета) روپیہ rupijæ.

русло بستر رود bæstær-e rud, مجرای رود mædʒra-je rud.

русский I. прилагат. روسی rusi; p. язык زبان zæban-e

rusi; говорить по-русски روسی rusi hærf zædæn.

русский II. существит. روس rus, аهل روسіæ æhl-e rusijæ.

русый بور bur.

рута бот. سبند sepænd.

рухнуть 1. افتادن oftadæn, فرو برهم foru rixtæn; 2. فرورفتن foru rixtæn; 2. فرورفتن foru rixtæn; 2. فرورفتن foru rixtæn;

мой план نقشه من برهم خورد næq-ʃæ-je mæn bæh-hæm xord.

ручательство ضمانت zæmanæt, تکفل tækæffol, تضمین tæzmin; с-м بقید ضمانت be qejd-e zæmanæt.

ручаться (دادن) ضمانت کردن zæmanæt k. (dadæn); p. за кого-л. زامن کسی شدن zamen-e kæs-i ʃ. ручей جوی dʒuʃ.

ручка 1. دسته dəstæ; p. молот-ка چکش dəstæ-je tʃækʃ; 2.: p. двéри در دستگیره dəst-giræ-je dær; 3. (для пёрьев) چوب قلم tʃub-e qælæm.

ручн||ой 1. دستی dəsti, یدی jædi; -ая работа (یدی) کار دستی kar-e dəsti (jædi); 2.: -ая торговля دست فروشى dəst-foruʃi; 3. (о животных) دست آموز dəst-amuz, اهلی æhli.

рыб||а ماهی mahi; ловить -у ماهی گرفتن mahi gereftæn.

рыба́к صياد mahi-gir, ماهی sejjad-e mahi.

ры́бий: р. жир روغن ماهی rou-qæp-e mahi.

ры́бка: золотáя р. ماهی قرمز mahi-je qermez.

ры́бн|ый: ~ые промы́слы شیلات şilat; проду́кты ~ых промы́слов mæhsulat-e şilat; ~ая ловля ماهی گیری mahi-giri, صید ماهی sejd-e mahi.

рыболóв см. рыба́к.

рыболóвн|ый: ~ое судно کشتی ماهی گیری kæsti-je mahi-giri.

рыболóвство صید ماهی sejd-e mahi.

Ры́бы астр. حوت hut.

рыга́ть آروغ زدن aruq zædæn.

рыда́ть زار زار گریه کردن zar-zar gerjæ k.

ры́жий سرخ sorx-mu.

ры́ло پوزه ruzae, پوز ruz.

ры́льце бот. دگمه dogmæ.

ры́н|ок بازار bazar; внúтренний р. بازار داخلی bazar-e daxeli; ми-ровóй р. بازار دنیا bazar-e donja; ёмкость ~ка см. ёмкость.

ры́ночн|ый بازارى bazari; ~ая цена نرخ بازار nerx-e bazar.

рысь I. یورتمه jurtmæ; éхать ~ю یورتمه رفتن jurtmæ ræftæn.

рысь II. зоол. وشق væſæq.

ры́тина گودی goudi.

ры́ть حفر کردن kændæn, حفر کردن کاوش کردن kaveſ k., جستجو tæfæhhos k., dzostodzu k.

рытьё حفر hæfr.

рыхлётъ پوک شدن ruk ſ.

рыхлётъ پوک کردن ruk k.; р. зéмлю زمین را پوک کردن zæmin-ra ruk k.

рыхл|ый پوک ruk; р. снег برف

زمین پوک bærf-e ruk; ~ая зéмля زمین پوک zæmin-e ruk.

рыча́г اهرم æhrom; р. пёрвого (вторóго) рода физ. اول اهرم نوع اول æhrom-e pou'-e ævvæl (dov-vom).

рыча́ние خرخر xox-xox.

рыча́ть خرخر کردن xox-xox k.

рю́мка گیلас gilas.

ряби́на бот. غبیرا qobejra.

рябо́й آبله دار abelæ-ru, آبله دار abelæ-dar.

ряд 1. ردیف rædif, قطار qetar;

р. стúльев صندلی يك ردیف sandæli; устанáвливать стúлья в р. قطار چیدن sandæliha-ra qetar tʃidæn; 2. صف sæff (мн. صفوف sofuf); ~ы́ неприя-теля صفوف دشمن sofuf-e doſmæn;

выстроиться в р. воен. صف کشیدن sæff kæʃidæn; выстроить в р. воен.
در صف آوردن dær sæff aværdæn;
3. (сѣрія) سلسله selselæ, عده eddæ;
р. мероприятий اقدامات يك سلسله jæk selselæ-je eqdamat; ◇ фиг. счита-
ться в одном ~у с кем-л. در ردیف کسی محسوب شدن dær
rædif-e kæs-i mæhsub ʃ.; из ~а вон
выдающийся فوق العاده fouq-ol-
-adæ.

рядов||ой 1. (обычный) معمولی mæ'mulī, عادی adi; 2. воен. تابین tabin, سر باز sərbaz; -ые воен. افراد نظامی æfrad-e neza-mi (qoşun), نفرات næfærat.

рядом (с) پهلوۍ pæhlu(-je); پهلوۍ
 پهلوۍ pæhlu-be-pæhlu; p. со мной
 پهلوۍ pæhlu-je mæn; ◇ сплошь
 да p. разг. غالباً qalebæp.

C

с, со 1. با ba, به be; همراه hæm-rah(-e); с. полной искренностью با کمال صداقت ba kæmal-e sædaqæt; с вáшей пóмощью به (با) مساعدت be (ba) mosa'edæt-e şoma; с трудом به زحمت be zæhmæt; я дав-но́ с вáми не бесéдовал مدتی است با شما صحبت نکردم moddæt-i-st ba

ʃoma sohbaet pækaerdæm; я отпра-
 вился с ним همراه او رفتم hæm-
 rah(-e) u ræftæm; 2. (приблизь-
 тельно) نزدیک به qærib(-e),
 pæzdik be; он пробыл здесь с ме-
 сяц قریب یک ماه اینجا بود qærib-e
 jæk mah indʒa bud; 3. (откуда-л.)
 از æz; он упал с крыши بام
 افتاد æz bam oftad; 4. (начиная
 от): с тех пор از آن وقت æz
 an væqt; с когó мы начнём?
 از کی æz ki ʃogu' mikonim;
 с малых лет طفولیت از æz tof-
 ulijæt; со вчерашнего дня
 از دیروز æz diruz (be in tæ-
 ræf); 5. (от, из): с головы до ног
 از سر تا پا æz sær ta pa; снять с
 огня از روی آتش بر داشتن æz
 ru-je atæʃ bæ-r-daʃtæn; списывать с
 книги از روی کتاب نوشته-ن æz
 ru-je ketab ne-veʃtæn (estensax k.); 6.: с. одной
 стороны از یک طرف æz jæk tæræf;
 с. обеих сторон از هر دو طرف
 hæ-r do tæræf; ◇ что с вами شما
 چه میشود ʃoma-ra tʃe miʃævæd;
 будет с тебя بست است bæ-s-æt-æst;
 он сошёл с ума او دیوانه شد u di-
 vanæ ʃod; с одного взгляда یک
 نگاه be jæk negah.
 сабля شمشیر ʃæmʃir.

саботаж саботаж (*фр.* sabotage),
کار شکنی kar-ʃekæni.

саван кفن kæfæn; одевать в с.
کفن کردن kæfæn k.

саго бот. ساگو sagu.

сад баг баq; фруктовый с. баг
баq-e mivæ; зоологический с.
баq-e væhʃ; детский с.
کودکستان kudækestan.

сади|ть см. сажать; ~ться
1. نشستن neʃæstæn; ~ться на стул
روی صندلی نشستن
neʃæstæn; ~ться за стол
سر میز نشستن
sær-e miz (sær-e
sofræ) neʃæstæn; ~ться в автомо-
биль سوار اتومبیل شدن
otomobil ʃ.; солнце ~тс|я آفتاب
افتاب qorub mikonæd;
2. (приним|ться): ~ться за рабо-
ту مشغول کار شدن
mæʃqul-e kar ʃ.; 3. (осед|ать)
فرو کشیدن foru
kæʃidæn; дом ~тс|я فرو میکشد
xanæ foru mikæʃæd; 4. (о тка|ни)
کوچک شدن kutʃek ʃ.

садовник باغبان baqban.

садоводство باغبانی baqbani; за-
ним|ться باغبانی کردن baq-
bani k.

садовый باغبانی baqbani.

сажа دوده dudæ.

сажа|ть نشاندن neʃandæn; с. ко-

گی-ل. на скамью کسی را روی
کس-і-га ru-je nim-
kæt neʃandæn; ◇ с. в тюрьму
حبس hæbs k.; с. к|урицу на я|йца
مرغ خواباندن morq xabandæn; с.
цветы گل کاری کردن gol-kari k.;
с. деревь|я درختها را غرس کردن
(کاشتن، نشاندن) deræxtha-ra qærs
k. (kaʃtæn, neʃandæn).

саженец نهال nehal.

сазан (ры|ба) کپور kopur.

саквояж جامه دان dzamædan.

Сакс|ония ساکسون sakson.

салаз|ки سورتمه surtmæ.

сала|т کاهو kaʃu.

салици|л фарм. السیلات salsi-
lat, جواهر بید dzouhær-e bid.

сало پیه pih, چربی ʃærbî; сви-
ное с. چربی (پیه) خوک ʃærbî-je
(pih-e) xuk; курдю|чное с. روغن
rouqæn-e dombæ.

салоб фарм. سائل salol.

салон (фр. salon), اتاق
otaq-e mehman-xanæ.

салон-вагон سالون va-
gun-e salon.

Салон|ики гор. سلا نیک sælanik,
سالونیک salonik.

салфет|ка (серсф|рд) حوله houlæ
(-je sær-e sofræ), دستمال dæstmal.

сальдо бухг. باقی baqi.

сáльник анат. ثرب særb.
 сáльн|ый 1. روغن-ی rouqæni,
 شمع پیھی pihi; -ая свечá پیھی
 ʃæm'-e pihi; -ая железá анат. غده
 qoddæ-je ʃæhmi; 2. (непри-
 етóйный) ركيك rækik.

сáльто-мортáле معلق mo'ællæq.
 салют (из ору́дий) سلام نظامی
 sælam-e pezami, توپ سلام tur-e
 sælam.

салютовáть سلام نظامی دادن
 sælam-e pezami dadæn; توپ سلام
 tur-e sælam ændaxtæn (из
 ору́дий).

сам 1. خود xod; он с. خودش
 xod-æʃ, خود او u xod, خودم
 xod-e u; я с. зна́ю میدانم
 xod-æm midanæm; говорить -ому́
 с собóю با خود ba xod
 hærf zædæn; -ó собóю بخودی
 be xodi-je xod; он с. пришёл خودش
 xod-æʃ amæd; пшени́ца с.
 گندم تخمی هفتاد یا هشتاد 70-80
 gændom-e toxm-i hæftad ja hæʃtad.

Самáра гор. см. Куйбышев.

Самаркáнд гор. سمرقند sæmærg-
 ænd.

самéц' نر nær.

сáмка ماده madæ.

самобы́тность بکريت bekrijæt.

самобы́тный بکر bekr.

самовáр سماور sæmavær (русск.
 самовáр); стáвить с. سماور آتش
 sæmavær atæʃ k.
 самовлáстие استبداد estebdad.
 самовлáстный مستبد mostæ-
 bedd.

самовóльный دل بخواه del-be-
 xah, خود سر xod-sær (о челове́ке);
 خود سرانه xod-særanæ (о посты́н-
 ке).

самовосхвалéние خود ستائی
 xod-setai.

самодéйствующий اتوماتيك otu-
 matik, خود کار xod-kar.

самодержáвие سلطنت مستبدہ
 sæltænæt-e mostæbeddæ, استبداد
 estebdad.

самодержáвный استبدادی es-
 tebdadi.

самодовóльный از خود راضی
 æz xod razi, خود پسند xod-pæ-
 sænd.

самодовóльство خود پسندی
 xod-pæsændi.

самозащ́ита خود از دفاع de-
 fa' æz xod.

самокр́итика انتقاد از عملیات
 entequad æz æmælijat-e xod.

самолёт см. аэроплан.

самолюб́ивый صاحب عزت نفس
 sahæb-e ezzæt-e næfs.

самолюбие عزت نفس ezzæt-e næfs.

самоуверенность *см.* *самоуверенность*.
самообладание خود پسندي xod-pæsændi, خود رائی xod-ræ'ji, خود پرستی xod-pæræsti.

самоуверенность *см.* *самоуверенность*.

самообладание خود داری xod-dari; خون سردی xun-særdi (хладокрóбие).

самообразование تحصیلات tæhsilat-e ʃæxsi.

самоотвѣренно فدا کارانه fe-dakaraṇæ.

самоотвѣренность فدا کاری fedakari.

самоотвѣренный فدا کار fe-dakar.

самопѣшущий: قلم پەرۆ -ee перо qælæm-e xod-nevis.

самопожѣртвование فدا کاری fedakari.

самопроизвóльно خود بخود xod-be-xod.

саморóдный طبیعی tæbi'i (прирóдный).

самосохранение حفظ کردن hefz kærdæn-e xod.

самостоятельно بطور مستقل be-tour-e mostæqell (незавísимо); خود xod (сам).

самостоятельность استقلال es-teqlal.

самостоятельный مستقل mos-tæqell, استقلالی esteqlali.

самотёком خود بخود xod-be-xod.

самоубѣйство خود کشی xod-koʃi, انتحار enteħar; совершить с. خود کشی enteħar k., خود کردن xod-koʃi k.

самоубѣйца خود کش xod-koʃ.

самоуверенность اعتماد بنفس e'temad be næfs, اعتماد بخود e'temad be xod.

самоунижéние فروتنی forutæni.

самоуправлénие استقلال esteqlal (автоно́мия).

самоучитель خود آموز xod-amuz; с. персидского языка خود آموز زبان فارسی xod-amuz-e zæban-e farsi.

самоу́чка خود آموز xod-amuz.

самоцвѣ́ты, -ные кáмни احجار اهدژار æhdʒar-e kærimæ.

самочу́вствие حالت halæt; с.

больно́го حالت مريض halæt-e mæriz; как ва́ше с.? حال شما چطور hal-e ʃoma tʃetour-æst.

самшѣт бот. شمشاد ʃemʃad.

сáм||ый 1.: éтот с. همین hæmin; тот с. همان hæman; в -ом дéле در واقع dær vaqe', واقعاً vaqe'æṇ,

واقع vaqe'; 2. (даже) حتى hætta;
3. (для образования превосх.
степен.): с. сильный قویترین qævi-
tærin.

сан مقام mæqam.

санаторий سناتورיום sənatori-
jom, آسایشگاه asaješ-gah.

сандалии كفش سندآ kæfš-e
sændæl.

сандаловый: ~ое дерево صندل
sændæl.

сандвич ساندویچ (англ. sand-
witch).

сани سورتمه surtmæ.

санитар воен. سرباز صحیه sər-
baz-e sehhiæ; (фр. infir-
mier), پرستار pææstar.

санитарный صحى sehhi; ~ое
управление اداره صحیه edaræ-je
sehhiæ, بهداشت اداره بهداشت
behdašt; ~ые условия شرایط صحى
šærajet-e sehhi.

санкции полит. مجازات modža-
zat (représsii).

санкционировать تصویب کردن
tæsvib k., تصدیق کردن tæsdıq k.

санкция تصویب tæsvib, تصدیق
tæsdıq.

сантиметр سانتیمتر (фр. centi-
mètre).

сан вет. کتو kætu.

санёр مامور استحکام mæ'mur-e
estehkam.

санёрный استحکامی estehkami;
~ая часть قسمت استحکامی qes-
mæt-e estehkami.

санёр چکمه tšækmæ; надевать
~ий پوشیدن tšækmæ pušidæn,
~ий چکمه بر پا کردن tšækmæ bær pa
k.; ~ий для верховой езды چکمه
تفاهری tšækmæ-je sævārī.

саножник كفش دوز kæfš-duz,
кфаш kæffaš; с. без саног ног.
کوزه گر از کوزه شکسته آب
kuzægær æz kuzæ-je šekæs-
tæ ab mıxoræd (букв.: гончар пьёт
воду из разбитого кувшина).

саножный: ~ые принадлеж-
ности لوازم کفاشی lævazem-e
kæffaši; ~ое ремесло كفش دوزی
kæfš-duzi.

санфир ياقوت كبود jaqut-e kæ-
bud.

сарай انبار æmbar; дровяной с.
экипажа انبار همزم æmbar-e hizom; с. для
калскаخانه kaleskæ-xanæ.

саранчā ملخ mælæx; борьба с
~ой مبارزه با ملخ mobarezæ ba
mælæx.

сардина ماهی سردین ma-
hi-je særdin.

Сари ساری sari.

сарка́зм طعنه tæ'næ.
 саркасти́ческий طعنه آمیز tæ'-
 næ-amiz, تمسخر آمیز tæmæsxor-
 -amiz.
 сарко́ма мед. سرطان særætan.
 сатана́ شیطان sejtan.
 сати́н текст. ساتین satin.
 сати́ра هجو hædzv.
 сати́рик هجو گو hædzv-gu, هجو نویس hædzv-nevis.
 сатири́ческий هجو آمیز hædzv-
 -amiz.
 Сату́рн астр. زحل zohæl.
 сафья́н تیماج timadz.
 Сахали́н о-в ساخالین сахалин.
 са́хар قند qænd (рафина́д); شکر
 şækær (са́харный песок); пилёный
 с. قند ماشینی qænd-e maşini, قند
 اره‌ای qænd-e hæbbæi, قند گلوخه
 qænd-e æggæi; ко́лотый с. قند
 کله‌قند qænd-e kæluxæ; голова́ -у
 kællæ-je qænd.
 Саха́ра صحرا sæhra.
 сахарин ساکارین sakarin.
 сахаристый قندی qændi; -ые
 вещества مواد قندی mævadd-e
 qændi.
 са́харница قند دان qænddan.
 са́харный قندی qændi; с. за-
 вод کاری خانه قند سازی kar-xanæ-
 ʒe qænd-sazi; -ая промышленность

صنایع قند سازی sænaje'-e qænd-sa-
 zi; с. песок شکر şækær; с. трост-
 ник نیشکر nej-şækær; -ая болéзнь
 قند مرض mæraz-e qænd.
 сахароза хим. ساخاروز (фр.
 saccharose).
 сбави́ть см. сбавлять.
 сбавка تقلیل tæqlil, تخفیف
 tæxfif.
 сбавля́ть کم کردن kæm k., تقلیل
 دادن tæqlil dadæn (уменьша́ть);
 تنزل دادن tænzol dadæn (сни-
 жда́ть); تخفیف کردن tæxfif k. (де-
 лать ски́дку).
 сбегáть см. сбежать.
 сбежа́ть 1. (спуститься) پائین
 راجن dævidæn; с. с лест-
 ницы از پله ها پائین دويدن æz
 pellæha rajin dævidæn; 2. (откы-
 да-л.) فرار کردن fegar k.
 сберега́тельный: -ая касса см.
 касса.
 сберега́ть 1. (сохраня́ть) حفظ
 از بيد hefz k.; с. от моли بيد
 æz bid hefz k.; 2. (от-
 кла́дывать) پس انداز کردن pæs-
 ændaz k.; с. деньги پول پس انداز
 pul pæs-ændaz k.
 сбереже́ния پس اندازی pæs-
 ændazi; صرفه جوئی særfæ-dzui
 (эконо́мия).

сбивать; с. с ног از پا انداختن æz pa ændaxtæn; с. с дороги همراه کردن gomrah k.; с. с толку کوی کوی-ل. hævas-e kæ-s-i-ra pært k.; с. сливки زدن خامه хамæz ædæn; ~ся: ~ся с пути همراه شدن gomrah f.; ~ся с толку کوی کوی-ل. hævas pært f., سرگردان شدن sær-gærdan f.

сбивчивость در هم بر همی dær-hæm bæ-r-hæmi; مغایرت moqajeræt (противоречивость).

сбивчивый در هم بر هم dær-hæm bæ-r-hæm; مغایر moqajer (о показаниях).

сбить см. сбивать; с. аэроплан هواپیما را با تیر پائین آوردن hæva-pejma-ra ba tir pajin aværdæn.

сближать نزدیک کردن næzdik k.; ~ся نزدیک شدن næzdik f.

сбоку از پهلو æz pæhlu.

сбор 1. (собрание) جمع آوری dzæm'-aværi; с. денег جمع آوری dzæm'-aværi-je pul; 2. (налог) حق ævare; гербовый с. حق بر داشت hæqq-e tembr; 3. بر داشت bær-daft; с. урожая بر داشت bær-daft-e mæhsul; ~ы تدارکات tædarokat (приготовления).

сборище ازدحام ezdeham, اجتماع edztema'.

сборка I. (машин) سوار کردن (ماشین) sævar kærdæn(-e mašin); مونتاژ (фр. montage).

сборка II. (на платье) چین tjin.

сборник مجموعه mædzmu'æ; литературный с. مجموعه ادبی mædzmu'æ-je ædæbi.

сборный 1. (смешанный) مخلوط mæxlut; 2.: с. пункт نقطة اجتماع poqtæ-je edztema'.

сборщик جمع کننده dzæm' ko-pændæ; с. налогов تحصیلدار مالیاتی tæhsil-dar-e malijati.

сборы تدارکات tædarokat.

сбрасывание انداختن ændaxtæn (-e).

сбрасывать 1. (откуда-л.) از (откуда-л.) انداختن پرت ændaxtæn, پرت پارت k.; с. кожу (о змее и т. п.) پوست انداختن pust ændaxtæn; 2. (фиг.) بر طرف کردن bær tærf k., بر انداختن bær-ændaxtæn; с. власть буржуазии حکومت بورژوازی را بر انداختن ho-kumæt-e burzuazi-ra bær-ændaxtæn; ♦ с. с цены در قیمت تخفیف دادن dær qejmæt tæxfif dadæn; с. одежды لباس کردن lebas kændæn.

сбрить تراشیدن tæraʃidæn.
сброд اوباش ærazel, ou-
baʃ.

сбро́сить см. сбрасывать.

сброшюро́вать см. брошировать.

сбру́я يراق jæraq.

сбыва́ть 1. آب کردن ab k.;
فروختن foruxtæn (прода́ть);
2. (о воде) پائین آمدن rajn
amædæn.

сбыва́ться صورت خارجی پیدا
suræt-e xaredʒi pejda k.; сон
خواب تعبیر نمیشود ne
xab tæ'bir næmiʃævæd.

сбы́т مصرف rævadʒ, mæs-
ræf; فروش foruʃ (прода́жа); ры-
нок -а بازار bazar-e foruʃ;
иметь с. رواج داشتن rævadʒ daʃ-
tæn; مصرف داشتن mæsraef daʃtæn;
находи́ть с. مصرف پیدا کردن
mæsraef pejda k.

сва́дьба عروسی ærusi.

сва́ливать 1. انداختن ændax-
tæn, افکندن æfkændæn; с. де́рево
درخت افکندن (انداختن)
æfkændæn (ændaxtæn); с. с ног از
پا انداختن (در افکندن)
ændaxtæn (dær-æfkændæn); с. на
зе́млю زمین زدن zæmīn zædæn;
с. в кучу روی هم ریختن
hæm rixtæn; 2. с. свою́ вину́ на

кого-л. تقصیر خود را بگردن کسی
tæqsir-e xod-ra be gærdæn-e
kæs-i ændaxtæn; с. рабо́ту на дру-
го́го کار را بدوش دیگری انداختن
kar-ra be duʃ-e digær-i ændaxtæn.

сва́ливаться 1. افتادن oftadæn,
پر ت شدن pært ʃ.; 2. (слечь в по-
сте́ль) بستری شدن bæstæri ʃ.

свали́ть см. сваливать.

свали́ться см. сваливаться.

сва́лка 1. (дрáка) زد و خورد
zæd-o-xord; 2. (мусорная я́ма) مزبله
mæzbælæ.

сварить 1. (о пи́ще) پختن rox-
tæn, طبخ کردن tæbx k.; 2. мех.
چوش دادن dzuʃ dadæn; -ся
پخته شدن roxtæ ʃ.

сва́рка мех. چوش دادن dzuʃ
dadæn(-e); с. металлов چوش دادن
dzuʃ dadæn-e felezzat.

сварли́вый غر غرو qor-qoru
(ворчли́вый); ایراد گیر irad-gir (при-
дирчивый); نزاع طلب neza'-tælæb
(یّزّیّ سсоры).

сва́таться خواستگاری کردن
xastgari k.

сва́товство خواستگاری xast-
gari.

сва́я تیر tir, پایه pajæ.

све́дени||е 1. (изве́стие) اطلاع
ettela' (мн. اطلاعات ettela'at); по

лучить ~я کسب اطلاع کردن kæsb-e ettela' k.; доводить до ~я kəg-o-l. رسانیدن be ettela'-e kæs-i ræsanidæn; иметь ~я o чѣм-л. از چیزی داشتن æz tʃiz-i ettela' daftæn; для в́ашего ~я bəraje ettela'-e ʃoma; принимать к ~ю что-л. tʃiz-i-ra dær næzær gereftæn; *эпист.* استحضار estehzar hasel næmudæn; 2. ~я (знáния) معلومات mæ'lumat.

сведéние: с. счёта бухг. تفریغ tāfriq-e hezab, تصفیة حساب tæsfijæ-je hezab.

свѣдущий مطلع mottæle', با اطلاع ba-ettela', متبحر motæbæhher.

свежев́ать پوست کردن rust kændæn.

свѣжесть 1. (о вóздухе) خنکی xonoki; 2. (об извѣстиях) تازگی tazægi.

свежѣть خنك شدن xonok ʃ.

свѣж||ий 1. (о вóздухе) خنك xonok; на ~ем вóздухе در هوای dær hæva-je azad; 2. تازه tazæ; ~ая рыба ماهی mahi-je tazæ; ~ая нóвость خبر تازه hæbær-e tazæ; со ~ими с́илами با قواى ba qova-je tazæ.

свѣкла چغندر tʃoqondær; сáхар-ная с. چغندر قند tʃoqondær-e qænd; кормов́ая с. چغندر خور tʃoqondær-e xær-xori.

свеклов́ица см свекла.

свеклов́одство کاری tʃoqondær-kari.

свеклорѣзка ماشین برش چغندر maʃin-e boreʃ-e tʃoqondær.

свеклосѣяние см. свекловодство.

свѣкор پدر شوهر pedær-e ʃouhær.

свекрóвь مادر شوهر madær-e ʃouhær.

свергáть بر انداختن bær-ændax-tæn; хæл' к. (с престо́ла).

свѣргнуть см. свергать.

свержéние (с престо́ла) خلع хæл'; с. прав́ительства خلع حکومت хæл'-e hokumæt.

свѣрить см. сверять.

сверкáние درخشیدن deræxʃi-dæn(-e); درخشندگی deræxʃændægi.

сверкáть درخشیدن deræxʃi-dæn.

сверкáющий درخشنده deræxʃændæ.

сверкнۇть см. сверкать.

сверл́ить سوراخ کردن surax k.

сверло ٤٢٨ mætæ; спиральное с. م٤٢٨ mætæ-je pitʃi.

свёрнутый پیچیده pitʃidæ; с. в трубку لوله کرده lulæ kærdæ.

свернуть, ~ся см. свертывать, ~ся; с. راست دست راست دست راست پیچیدن dæst-e rast pitʃidæn.

сверстать см. верстать.

свёрстник همسن hæm-senn, همسال hæm-sal.

свёрток بسته bæstæ.

свёртывание پیچیدن pitʃidæn (-e), بسته شدن bæstæ ʃodæn(-e), بستن دلمه dælæmæ bæstæn(-e) (крови, молоко).

свёртывать 1. پیچیدن pitʃidæn; с. папіро́су سیگار پیچیدن sigar pitʃidæn; с. в трубку لوله کردن lulæ k.; с. ковер جمع کردن qali-ra dʒæm' k. (پیچیدن) (2. (произво́дство) منحل کردن monhæll k.; خوابانیدن xabanidæn; ~ся 1. پیچیدن pitʃidæn; ~ся кольцо́м زدن حلقه hællqæ zædæn; 2. (о моло́ке, кро́ви) بستن bæstæn, دلمه بستن dælæmæ bæstæn.

сверх 1. (пове́рх) بالا bala (-je), رو (-je); 2. (кро́ме) علاوه elavæ bæɾ, اضافه elavæ bæɾ; с. устано́вленного коли́чества علاوه (اضافه) بر مقدار

معین elavæ (ezafæ) bæɾ meqdar-e mo'æjjæn; с. того علاوه بر این mo'æjjæn; с. всего этого گذشته elavæ bæɾ in; с. ожидания بر خلاف انتظار bæɾ xelaf-e entezar.

свёрху بالا æz bala; с. до́ни-зу از سر تا ته æz sæɾ ta tæh.

сверхурочно بطور فوق العاده be tour-e fouq-ol-adæ, بطور اضافه be tour-e ezafæ-kari.

сверхурочный فوق العاده fouq-ol-adæ.

сверхчелове́ческий فوق بشری fouq-e bæʃæri.

сверхштáтный دون اشل dun eʃel; غیر رسمی qeɾ-e ræsmi.

сверхъесте́ственный فوق الطبیعه fouq-ol-tæbi'æ, فوق طبیعی fouq-e tæbi'i, خارق العاده xareq-ol-adæ.

сверчо́к зоол. سوسك susk.

сверять مطابقت کردن motabe-qæt k., مقابله کردن moqabelæ k.

свести (кудá-л.) بردن (بجائی) bordæn; см. тж. сводить.

свет I. نور nur, روشنی rouʃæ-pi; روشنائی rouʃæpai; со́лнечный с. نور آفتاب nur-e aftar; отраже́ние ~а физ. انعکاس en'eкас-e nur; преломле́ние ~а физ. انکسار enkesar-e nur; зажига́ть с. نور

این چراغ روشن کردن
k.; здесь мало ~y اینجا روشنائی
indza rouʃænai kæm-æst;
против ~a در مقابل نور ~a
qabel-e nur.

свет II. (мир) دنیا alæm, donja, جهان dʒehan; четыре страны ~a dʒehat-e æslija; на ~e در دنیا dær alæm, دور دنیا dær donja; вокруг ~a دور دنیا dour-e donja; увидеть с. بدنيا آمدن be donja amædæn, بوجود آمدن be vodʒud amædæn; ◇ покинуть с. (умереть) فوت کردن fout k., مرحوم شدن væfat k., выпускить в с. (издать) منتشر شدن enteʃar dadæn, انتشار دادن montæʃer k.; всему ~y из-вѣстно همه میدانند hæmæ mida-pænd; ни за что на ~e بهیچ وجه ~e be hiʃ vædʒh.

светать روشن شدن ʃ.
светило ستاره setaræ, گوکب koukæb (мн. کواکب kævakeb).

светильный: с. газ см. газ.

светить روشنائی دادن rouʃæ-nai dadæn; ~ся درخشیدن de-ræxʃidæn.

светлѣть روشن شدن ʃ.
светлѣ: здесь очень с. اینجا خیلی
indza xejli rouʃæn-æst;

эта материя ~ее روشنتر این پارچه
in partʃæ rouʃæntær-æst; с....
rouʃæn (после слова, обозначающего цвет); ~оголубой
abi-je rouʃæn.

корм شب تاب кетм-е ʃæb-tab.

светлячок см. светляк.

светочувствительный حساس hæssas; ~ая бумага فوت. کاغذ kaqæz-e hæssas.

светящийся درخشنده deræxʃæp-dæ, تابنده tabændæ.

свеч||á شمع ʃæm' (тж. эл.); стеариновая с. شمع گچی ʃæm'-e gæʃi; сальная с. شمع پیهی ʃæm'-e pihi; автомобильная с. شمع اتومبیل ʃæm'-e otomobil; лампа силой в 500 ~ей لامپ پانصد شمعی lamp-e rap-sæd ʃæm'-i.

свечной: с. завод شمع کارخانه ʃæm'-rizi.

свѣшать см. вешать 2.

свивать см. вить.

свидание ملاقات molaqat, دیدار didar.

свидѣтель شاهد ʃahed (мн. شهود ʃohud), быть ~ем گواه govah; чего-л. شاهد چیزی بودن ʃahed-e ʃiz-i b.; призывать в ~и شاهد گرفتن ʃahed gereftæn.

свидѣтельск||ий: ~ое показáние
شهادت řahadæt.

свидѣтельство 1. (показáние)
شهادت řahadæt; 2. (удостоверѣ-
ние) تصديق řasdiq-pamæ,
گواهینامه řahadæt-pamæ, گواهی نامه
govahi-pamæ.

свидѣтельств||овать شهادت
گواهی دادن řahadæt dadæn; این بر تمدن اهالی
govahi dadæn; это ~ует о культур-
ности населѣния این بر تمدن اهالی
in bær řamæddon-e
æhali govahi midehæd.

свинѣц سرب sorb.

свинѣна گوشت خوک guřt-e xuk.

свѣнка: морскáя с. зоол. خوک
huk-e hendí.

свинцѣв||ый سربی sorbi; ~ые бе-
лѣла سفیداب sæfidab-e sorb;
~ое отравлѣние مسمومیت از سرب
mæsmumijæt æz sorb.

свинья خوک хук.

свирѣпый درنده derændæ (о
живѣтных); وحشی væhři (дѣкий);
بی رحم bi-ræhm (жестѣкий).

свист سوت sut, صفیر sæfir.

свистѣть سوت زدن (کشیدن)
sut zædæn (kæřidæn), صفیر کشیدن
sæfir kæřidæn.

свистѣк سوت sut; с. паровѣза
سوت لوکوموتیف sut-e lokomotif.

свистѣлька سوت سوتك sut-su-
tæk.

свѣта ملتزمین رگاب moltæze-
min-e rekab.

свѣток طومار tumar.

свить см. вить.

свищ мед. ناصور nasur (мн.
نواصیر pævasir).

свобѣд||а آزادی azadi; политѣ-
ческаá с. آزادی سیاسی azadi-je
sijasi; выпустить на ~у آزاد کردن
azad k.; на ~е (на досѣге) در موقع
dær mouqe'-e færaqæt.

свобѣдно آزادانه azadanæ, به
آزادی be azadi; с. вздохнѣть
نفس پافæs be rahæti
kæřidæn; с. читáть روان خواندن
rævan xandæn.

свобѣдн||ый 1. آزاد azad; с. на-
рѣд ملت آزاد mellæt-e azad; 2. (рас-
полагáющий собѣй) مختار mox-
tar; вы ~ы, хотѣте — дѣлайте эту
работѣ, хотѣте — не дѣлайте شما
مختارید میخواستاید این کار را
řoma moxtar-
id miyahid in kar-ra bekonid miha-
hid nækonid; 3. (от работѣ) فارغ
fareq; ~ое врѣмя فراغت
(ouqat-e) færaqæt; с. день روز
ruz-e tæ'til (неработѣчий день);
4. بی کار bi-kar; я свободен се-

гódня من امروز بی کارم tæp
emruz bi-kar-æt; 5. (пустой, не-
занятый) خالی xali; ~ое место
دزای جای خالی dza-je xali; 6. (осво-
бождённый) معاف (از) mo'af; с.
от нало́гов مالیات از معاف mo'af æz
malijat; с. от тамо́женных по́шлин
معاف از حقوق گمرکی mo'af æz
hoquq-e gomroki; 7. (просторный)
لباس گشاد gošad; с. костюм
lebas-e gošad.

свод 1. арх. طاق taq; 2. مجموعه
mædʒmu'æ; с. законов مجموعه
mædʒmu'æ-je qævanin.

сводѣть 1. (отводѣть) بردن bor-
dæn; 2. (вниз) پایین بردن
bordæn; 3.: с. пятна لکه گیری کردن
lækkæ-giri k.; ◇ с. счёты تفریغ
تفريق حساب کردن tæfriq-e hesab k.;
hesab-ra pak k.; с. концы с концами
خرج را با کونچا کونچا کردن xærdʒ-ra ba
dæxl motabeq k.; с. с умом دیوانه کردن
divanæ k.

свóдка خلاصه xolasæ.

свóдн|ый: с. брат برادری na-bæradæri;
~ая сестра خواهری na-xahæri.

свóдчатый طاق دار taq-dar.

своевóлие خود سری xod-særi,
خود رائی xod-ræ'ji.

своевóльный سر خود xod-sær,
خود رائی xod-ræ'i.

своеврѣменно بموقع خود be
mouqe'-e xod, بموقع be mouqe';
بجا be dza.

своеврѣменность بودن بموقع
be mouqe' budæn(-e).

своеврѣменный مناسب mona-
seb, بموقع be mouqe'.

своекоры́стие حرص tæmæ',
hers.

своекоры́стный طماع tæmma',
حریص hæris.

своеобráзный بخود مخصوص
mæxsus be xod.

сво||й خود xod; ~ими рука́ми
با دست خود ba dæst-e xod; в ~ё
врѣмя بموقع خود be mouqe'-e xod;
на ~ём ме́сте در جای خود dæz-je
xod; поступáть по-~ему
به میل خود رفتار کردن be mejl-e
xod ræftar k.

свóйственн|ый مخصوص mæx-
sus, (به) مختص moxtæss; со ~ой
ему́ простото́й با سادگی مخصوص
ba sadægi-je mæxsus-e u.

свóйств|о صفت sefat (م. صفات
sefat), اختصاص xasijæt, اختصاص
extesas; химические ~а метáллов
خواص شیمیائی فلزات xævas-e ši-
mijai-je felezzat.

своѣк برادر زن bæradær-zæn.
своѣченица خواهر زن xahær-zæn.

свыкѣться (с чем-л.) (بچیزی) معتاد شدن adæt k.,
mo'tad f.

свыше علاوه بر blf æz, علاوه از elavæ bæz;
متجاوز از motædzavez æz (больше).

связанный 1. بسته (به) (be-hæm) bæstæ;
2. مربوط mærbut; 3. مقید moqæjjæd;
быть -ым (с кем-л.) (با کسی یا با چیزی) بودن
mærbut b.

связать I. см. вязать.

связать II. см. связывать.

связка 1. بسته bæstæ; دسته dæstæ;
с. книга کتاب bæstæ-je ketāb;
с. ключей کلید dæstæ-je kælīd;
2. анат. رباط rebat, زرد پی zærd-pej;
голосовые -и rebat-e sout;
3. грамм. رابطه rabetæ.

связующий ارتباطی ertebatī.

связывать 1. (вместе) بستن bæstæn,
به هم بستن be-hæm bæstæn;
с. кого-л. по рукам и по ногам دست و پای کسی را بستن dæst-o-ra-je kæs-i-ra bæstæn;
2. مربوط mærbut k.;
3. (обещанием, словом) مقید کردن moqæjjæd k.

связь ارتباط ertebat, رابطه rabetæ;
с. مراوده moravedæ (тж. с женщиной); телеграфная с. ارتباط ertebat-e telegrafi;
линия -и воен. خط ارتباط xætt-e ertebat;
поддерживать с. (с кем-л.) (با کسی) ertebat daftæn,
ارتباط نگاه داشتن ertebat negah daftæn;
вступить в с. (с кем-л.) (با کسی) moravedæ rejda k.;
установить с. رابطه rabetæ-ra bæz qærar k.

святѣй مقدس moqæddæs.

священнѣй см. святой.

сгибать خم کردن xæm k., کج کردن kædz k.,
تا کردن ta k., منحنی کردن monhæni k.;
с. колени زانو خم کردن zanu xæm k.,
زانو دولا کردن zanu do la k.;
с. в дугу مقوس کردن moqævvæs k.;
کج شدن xæm f., خم شدن -ся kædz f.,
منحنی شدن ta f., تا شدن monhæni f.

сглаживать صاف کردن saf k., نرم هموار کردن hæmvar k.;
фиг. نرم کردن pæm k. (смягчать).

сгнить см. гнить.

сговариваться موافقت کردن movafeqæt k.;
کنار آمدن kænar amædæn.

сгораемость قابلت احتراق qabelijæt-e ehteraq.

сгораемый قابل احتراق qabel-e ehteraq.

сгорáн||ие احتراق ehteraq; двигатель внутреннего ~ия موتور با ~یا motur ba ehteraq-e daxeli.

сгорáть سوختن suxtæn.

сгущáть تكثيف کردن tæksif k., قوام آوردن qæliz k., غليظ کردن qevam aværdæn; с. краски قوام کردن mobaleqæ k.; ~ся (به) قوام آمدن qæliz ş., غليظ شدن (be) qevam amædæn.

сгущéние تكثيف قوام tæksif, قوام qevam.

сдава́ть 1.: с. в а́ренду اجاره edzaræ dadæn; с. напрока́т دادن edzaræ dadæn; 2. (товáръ, обяза́тельность, дела́) تحویل دادن tæhvîl dadæn; 3.: с. экза́мен امتحان دادن emtehan dadæn; 4. (кре́пость, го́род) تسليم کردن tæslim k.; 5.: с. ка́рты ورق دادن væraeq dadæn.

сда||ва́ться 1. تسليم شدن tæslim ş.; с. неприятелю (بدست) به دشمن تسليم شدن doşmæn tæslim ş.; 2.: мне ~ётся be næzæraem miajæd.

сда́вливать فشار دادن feşar dadæn, فشاردن feşordæn.

сда́вшийся تسليم شده tæslim şodæ.

сда́нный تحويل داده tæhvîl dadæ.

сда́точный: с. акт комм. تحويل نامه tæhvîl-namæ.

сда́ть, ~ся см. сдавать, ~ся.

сда́ча 1.: с. в а́ренду اجاره edzaræ dadæn(-e); 2. (неприя́телю) تسليم شدن tæslim şodæn (-e); 3. (дел, това́ра и т. п.) تحويل (دادن) tæhvîl (dadæn-e); 4. (де́нег) بقيه (پول) bæqijæ(-je pul); 5.: с. зачёта دادن امتحان dadæn-e emtehan.

сде́лать см. делать.

сде́лк||а معامله mo'amelæ (мн. معاملات mo'amelat); торго́вая с. معامله تجارتي mo'amelæ-je tedzaræti; соверша́ть ~у کردن mo'amelæ k.

сде́льно بطور مقاطعة be tour-e moqate'æ.

сде́льн||ый: ~ая рабо́та کار مقاطعة kar-e moqate'æ.

сде́льщик کار مقاطعة moqate'æ-kar.

сде́ржанность خود داری xod-dari.

сдѣржанный **خود دار** hod-dar.

сдѣрживать 1. **جلوگیری کردن** džəlou-giri k.; 2.: с. лошадей **دژلو-је** dželo-je æsp-ra gereftæn; 3.: с. своё слово **بقول** be qoul-e hod væ-fa k.; 4.: с. дыхание **نفس** næfæs-ra hæbs k.

сдѣрживаться **خود داری کردن** hod-dari k.

сдирать **کندن** kændæn; с. кожу **پوست** pust kændæn.

сдѣбный **روغنی** rouqəni.

сдружиться (с кем-л.) **(با کسی)** dusti pejda k.
сеанс **(شپ. séance)**.

себестоимость **قیمت رأس المال** qejmæt-e ræ's-ol-meal, **قیمت خرید** qejmæt-e xərid.

Себзевар **гор. سبزوار** sæbzevar.

себ||я: **приходить в с. بخود** be xod amædæn; **приводить в с. بخود آوردن** be xod aværdæn; с. собой **خود با** ba xod; самó **собою خود** be xodi-je xod; **◇ мне не по -é** hal nædagæm; **у меня при -é нет денег** hæmrah pul nædagæm; **ничего -é** bæd nist.

себялюбивый **خود پسند** hod-præsænd, **خواه** hod-xah.

себялюбие **خود پسندی** hod-præsændi, **خواهی** hod-xahi.

сев **بذر کاری** bæzr-kari; **کشت** kešt; **весенний с. بذر کاری بهاری** bæzr-kari-je bæhari.

Севастополь **гор. سباستوپول** sebastopol.

сѣвер **شمال** şemal; с. -a **شمالا** şemalæn; к. -y **بطرف شمال** be tærf-e şemal; на -e **در شمال** dær şemal.

Сѣверная Амѣрика **امریکای شمالی** æmrika-je şemali.

сѣверн||ый **شمالی** şemali; с. вѣтер **شمال** şemal; с. полюс **قطب** qotb-e şemal; -ое сияние **فجر شمالی** fædzr-e şemali.

Сѣверный Кавкáz **شمالی قفقاز** qæfqaz-e şemali.

Сѣверный Ледовѣтый Океán **اقیانوس منجمد شمالی** oqjanus-e mondzæmed-e şemali.

сѣверо-восток **شمال شرقی** şemal-e şærqi.

сѣверо-запад **شمال غربی** şemal-e qærbí.

Сѣверо-Кавкázский Край **ناحیه قفقاز شمالی** nahijæ-je qæfqaz-e şemali.

северянин شمالي jemali, اهل شمال æhl-e jemal.

севрюга سوروگا (русс. севрюга).

сегмент геом. قطعه دایره qet'æ-je dajeræ.

сего́дня امروز emruz; с. у́тром امروز sobh; с. ве́чером امشب emšæb.

сего́дняшний امروز (с эзафетом предше́ствующего слобва), امروزى emruzi.

седа́лище نشیمنگاه nešimæn-gah. седа́лищный: с. нерв анат. عرق النساء erq-on-nesa.

сedeть سفید شدن (мо) sæfid f. (mu).

се́дина سفید موی mu-je sæfid.

седла́ть زین کردن zin k.; palan k. (вью́чным седло́м); جهاز کردن dzehaz k. (верблю́да).

седло́ زین zin; вью́чное с. پالان palan.

седо́й سفید مو sæfid-mu.

седо́к اسب سوار æsp-sævar (на ло́шади); مسافر mosafer (в экипа́же и т. п.).

се́дьм||о́й هفتم hæftom, هفتمین hæftomin; ~бе нояб́ря نوامبر hæftom-e novambr.

сезо́н فصل fæsl (мн. فصول fo-sul), موسم mausem (мн. مواسم mævasem); с. охо́ты شکار fæsl-e šekar.

сезо́нный فصلی fæslī.

сей см. этот; при се́м препро-
вожда́ется لفا ارسال میشود læf-
fæp ersal mišævæd; до сих пор
تا اینجا ta indza (в смы́сле про-
странства); تا حالا ta hala, تا
تا کنون ta be hal, تاکنون ta konun
(в смы́сле вре́мени); сию́ мину́ту
الآن æ'an.

сейсмиче́ский زلزله ای zæl-zælæi.

сейсмо́граф; сейсмо́граф; سیس موگراف sejs-
mograf, ثبت زلزله alæt-e
sæbt-e zælzælæ.

сейф صندوق آهنی sænduq-e
ahæni.

сейча́с الان æ'an, الساعة æs-
sa'æ.

се́канс мат. قاطع qate'.

секвё́стр юр. ضبط zæbt.

секвестро́вать ضبط کردن zæbt k.

секре́т سر سerr (мн. اسرار æsra), سر راز raz; разгласи́ть с. سر
serr-ra efša k.; сказа́ть по محرمانه گفتن mæhræmanæ goftæn.

секретариат دار الانشا dar-ol-enša, دبیر خانه dæbir-xanæ.

секретарство منشی گری mon-šigæri.

секретарь منشی monši; نایب paheb; первый с. посольства نایب paheb-e ævvæl-e sefa-ræt; генеральный с. منشی کل monši-je koll; с. партийной организации منشی تشکیلات فرقی monši-je tæškilat-e ferqævi (hezbi).

секретный سری serri, مخفی mæxfi; محرمانه mæhræmanæ.

секреция физл. ترشح tæ-ræššoh.

сексуальный جنسی dzensi.

сэкта شعبه šo'bæ.

сэктор 1. геом. قطاع qe-ta'-e dajeræ; 2. воен. منطقة mæn-tæqæ; 3. (часть) قسمت qesmæt.

секунда ثانیه sanijæ.

сэкция شعبات šo'bæ (мн. šo'æbat).

селёдка ماهی شور mahi-šur.

селезёнка анат. اسپرز osporz, طحال tæhal.

селезень اردک نر ordæk-e nær.

селекция انتخاب نژاد entexab-e pezad.

селёние آبادی abadi.

сели́тра شورە šuræ.

село ده deh (мн. دهات dehat).

сельдерей бот. کرفس kæræfs.

сельдь см. селедка.

селькóр (сёльский корреспондент) مخبر دهقانی moxber-e dehqani.

сёльск||ий روستائی rustai, شورای دهقانی dehqani; с. совет شورای soura-je dehqani; -ая жизнь زندگانی روستائی zendæ-gani-je rustai; -ое хозяйство زراعت zera'æt, فلاحت fælahæt.

сельскохозя́йственн||ый فلاحتی fælahæti, زراعتی zera'æti; -ые машины ماشین های فلاحتی (زراعتی) mašinha-je fælahæti (zera'æti).

сельсовет см. сёльский совет.

семейн||ый 1. (имеющий семью) خانواده متاهل motæ'æhhel; 2. خانوادگی xanævadægi; -ое положение وضعیت خانواده گی vaz'ijæt-e xanævadægi.

семейство 1. خانواده xanævadæ; 2. биол. طایفه tajefæ.

семена́ см. семя.

семенн||ый بذری bæzri; -ая сюда مساعدہ بذری mosa'edæ-je bæzri.

семе́стр دوره شش ماهه douræ-je šeš-mahæ.

семидесятилѣтие هفتاد سالگی hæftad-salægi.

семидесятый هفتادم hæftadom, هفتادمین hæftadomin.

семидневный هفتگی hæftægi.

семилѣтка (школа с семилѣтним обучением) مدرسه هفت ساله mædræsæ-je hæft-salæ.

семилѣтний هفت ساله hæft-salæ.

семимѣсячный هفت ماهه hæft-mahæ.

семѣт سامی samī.

семитическ||ий см. семит; -ие языки زبان های سامی zæbanha-je samī.

семна́дцатый هفدهم hefdæhom, هفدهمین hefdæhomin.

семна́дцать هفده hefdæh.

Семна́н гор. سمنان semnan.

семь هفت hæft; с. дней هفت روز hæft ruz.

сѣмьдесят هفتاد hæftad.

семья خانواده xanævadæ.

сѣм|я 1. تخم toxm, بذر bæzr; цветочные -енá تخم گل toxm-e gol; -енá арбузные هندوانه toxmæ-je hendevanæ; 2. биол. منی mæni.

сенáт سنا mædʒles-e sena.

сенáтор سناتور senatur, عضو سنا ozv-e sena.

сѣно علف خشك ælæf-e xofk.

сенокосѣлка ماشین علف چین mašin-e ælæf-tšin.

сентябрь سپتامبر (фр. septembre).

сепаратѣзм полит. تجزیه طلبی tædʒzijæ-tælæbi.

сепарáтный جدا گانه dzodaga-næ; с. мир صلح جدا گانه solh-e dzodaganæ.

сепарáтор с.-х. ماشین کره sašin-e kæræ-sazi.

сѣра 1. хим. گوگرد gugerd; 2.: ушная с. چرك گوش tʃerk-e guʃ.

Серáхс гор. سرخس særæxs.

серб اهل صربستان serbi, صربی æhl-e serbestan.

Сѣрбия صربستان serbestan.

сѣрбский صربی serbi.

сервѣз دست اسباب æst, اسباب زورف zoruf; столóвый с.

اسباب سفره æsbab-e sofræ; чай-ный с. اسباب چائی æsbab-e tʃai.

сердѣчно صمیمانه sæmimanæ, از صمیم قلب æz sæmim-e qælb.

сердѣчность صمیمیت sæmimi-jæt.

сердѣчн||ый 1. анат. قلبی qæl-bi; 2. физ. قلبی qælbi, صمیمی sæ-

mimi; ~ая благодарность تشکر tæʃækkor-e sæmimi.

сердйтый 1. خشمگین xeʃmgin, خشمناک xeʃmnaʃ, کج خلق kædʒ-xolq, ترشرو torʃ-ru; 2. разг. (о горчйце, водке и т. п.) گیرنده gi-rændæ.

сердйть رنجانیدن rændʒani-dæn, اوقات کسی را تلخ کردن ouqat-e kæs-i-ra tælx k., متغیر motæqqæjjer k.; ~ся (на) رنجیدن rændʒidæn, متغیر motæqæjjer ʃ., قهر کردن qæhr k., اوقات تلخی کردن ouqat-tælx k.

сёрдц||е anat. قلب qælb; دل del; болéзнь ~a مرض قلبى mæ-ræz-e qælb; расширénie ~a اتساع ettesa'-e qælb; паралич ~a ettesa'-e qælb; паралич ~a فلیج fælædʒ-e qælb; от всего ~a از صمیم قلب æz sæmim-e qælb; с глаз долой — из ~a von ног. از دل برود هر آنکه از دیده æz del berævæd hæz an ke æz didæ beræft; положá рýку на с. saf-o-sadæ; скрепá с. бяз. بر خلاف میل خود bær xe-laf-e mejl-e xod, از روی بی میلی æz ru-je bi-mejli.

сердцебиénie طپش قلب tæpeʃ-e qælb, زدن قلب zædæn-e qælb.

сердцевйна لب lobb; مغز mæqz; с. дёрева مغز درخت mæqz-e deræxt.

серебрénie مفضض کاری mo-fæzzæz-kari.

серебрйть آب نقره دادن ab-e noqræ dadæn, مفضض کردن mo-fæzzæz k.

серебрó 1. نقره noqræ; سیم sim; 2. (серебряные вёщи) اسباب æsbab-e noqræ; 3. (серебряные дёньги) پول نقره pul-e noqræ.

серебрян||ый نقره ای noqræi, ظروف سیمین simin; ~ая посýда ظروف زورف-e noqræ; ~ые изделия نقره آلات noqræ-alat.

середйн||a وسط væsæt, میان mijan; золотáя с. бяз. میانه روی mijanæ-rævi; в ~e лёта در وسط летæ tabestan.

середняк متوسط الحال dehqan-e motævæssæt-ol-hal [دهقان میانہ حالی کہ کارکنانش عبارت از افراد خانوادہ اوست].

сёрня سلسله selselæ; سری (фр. série).

сёрна зоол. بز کوهی boz-e kuh; آهو ahu.

сернокйсл||ый: ~ая соль хим. ملح جوهر گوگرد melh-e dzouhær-e gugerd.

сёрн||ый گوگردی gugerdi; -ая
кислота хим. جوهر گوگرد dzo-
hær-e gugerd; с. цвет хим. گل
گوگرد gol-e gugerd; -ые пары
بخار گوگرد boxar-e gugerd.

серова́тый مایل بخاکستری ma-
jel be xakestæri.

серо́знь||ый мед. مائی mai; -ая
оболочка غشاء مائی qeʃa-je mai.

серп داس das; с. и молот
(эмбле́ма) داس و چکش das-o-
tʃækɔʃ.

сертифика́т تصدیق نامه tæs-
diq-pamæ.

сэру́м мед. سرم (фр. sérum).

сэры́й 1. (цвет) خاکستری
(хакестæри) (ræng) (пéпель-
но-сэры́й); فیلی fili (светлосэры́й);
پولادی puladi (стальной сэры́й);
سربی sorbi (свинцово-сэры́й);
2. (однообразный) يك نواخت jæk-
-nævaxt.

сэргá گوشواره guʃvaræ.

сэрьё́зно 1. جدا dzeddæn; 2. (в
са́мом де́ле) واقعا vaqe'æn.

сэрьё́зность جدیت dzeddiæt.

сэрьё́зн||ый 1. جدی dzeddi; с.
челове́к شخص جدی ʃæxs-e dzed-
di; с. разгово́р صحبت جدی soh-
bæt-e dzeddi; 2. خطرناك xætærnak
(опáсный); سخت sæxt (тяжё́лый);

-ая бо́лезнь (خطرناك) مرض سخت
mæraz-e sæxt (xætærnak); 3. (ва́ж-
ный) مهم mohemm; с. случи́й
حادثه مهم hadesæ-je mohemm.

сэссия دوره douræ, دوره
اجلاسیه douræ-je edzlasijæ; с. ЦИК'а
دوره اجلاسیه کمیته اجرائیه مرکزی
douræ-je edzlasijæ-je komitæ-je edz-
raiæ-je mærkæzi; законодательная
с. دوره تقنینیه douræ-je tæqni-
nijæ.

сестра́ 1. خواهر xahær,
همشیره hæmʃiræ; двою́родная с.
دختر عمو doxtær-æmu (до́чь бра́-
та о́мца), دختر عمه doxtær-æmmæ
(до́чь сестры́ о́мца), دختر دایی
doxtær-daji (до́чь бра́та ма́тери),
دختر خاله doxtær-xalæ (до́чь сес-
тры́ ма́тери); 2. (для ухóда за
больны́ми) پرستار pææstar.

сесть см. садиться.

сэ́тка 1. تور tur; с. из про́во-
локи تور سیمی (мфтоулы) tur-e si-
mi (mæftuli); 2. (маршфная) اشل
(фр. échelle).

сэ́тование گله گذاری gelæ-go-
zari.

сэ́товать گله کردن gelæ k.

сетча́тка анат. شبکیه چشم ʃæ-
bækijæ-je tʃæʃm.

сэ́тчатый مشبك moʃæbbæk.

сет||ь 1. دام dam, تور tur; ры-
сачьи ~и تور ماهی گیری tur-e
mahi-giri; поймать в ~и بدام
be dam ændahtæn; 2. же-
лезнодорожная с. خطوط راه آهن
xotut-e rah-e ahæn.

сечение мат. مقطع mæqtæ';
коническое с. مقطع مخروطی
mæqtæ'-e mæxruṭi.

сеялка بذر افشان bæzr-æfšan.

сеятель بذر کار bæzr-kar.

сеять 1. بذر افشاندن bæzr æf-
šandæn, кشت کردن kaštæn, кшт
kešt k.; с. враждý физ. تخم عداوت
toxm-e ædavæt kaštæn; 2. (просеивать)
الك کردن ælæk k.

сжаться برقت آمدن be req-
qæt amædæn, (بر) رحم کردن
ræhm k.

сжатие 1. (действие) فشار fe-
šar; 2. (металла и т. п.) انقباض
enqebaz.

сжато مختصر moxtæsær,
مختصراً moxtæsæraen.

сжатый 1. متراکم motærakem,
هوای منقبض monqæbez; с. вóздух
hæva-je motærakem; 2. (крат-
кий) مختصر moxtæsær.

сжать I. см. жать I.

сжать II, ~ся см. сжимать, ~ся.

сжечь см. сжигать.

сживаться (с кем-л.) (با کسی)
saxtæn, سازش کردن sa-
zeš k.; انس گرفتن ons gereftæn.

сжигать سوزاندن suzandæn;
خشك کردن xošk k. (о солнце).

сжимать 1. فشار دادن fešar
dadæn; с. чью-л. руку دست کسی
dæst-e kæs-i-ra fe-
šar dadæn; с. кулак مشت گره
most gereh k.; 2. физ.
منقبض کردن monqæbez k.; 3. (со-
кращать) مختصر کردن moxtæ-
sær k., خلاصه کردن xolasæ k.;
~ся физ. منقبض شدن monqæ-
bez š.

сжиться см. сживаться.

сзади عقب æqæb, در عقب dær
æqæb, پشت سر æz æqæb, پشت
pošt-e sær(-e); я пошёл с. ego
از عقب æz æqæb-e u ræftæm,
پشت سر او رفتم pošt-e sær-e u
ræftæm.

Си́ам سیام siam.

сиби́рск||й|и́й سیبری siberi; ~ая
язва мед., вет. سیاه زخم sijah-
-zæxm.

Сибі́рь سیبری siberi.

сиби́ряк اهل سیبری æhl-e si-
beri.

сига́ра سیگار sigar-e
bærgi.

сигна́л اشاره eʃaræ, علامت æla-
mæt (мн. علامات ælamat, علائم
ælaʃem); اخطار extar; световые ~ы
علامت نورى ælaʃem-e nuri; с. к от-
ступлени́ю اخطار عقب نشینی ex-
tar-e æqæb-neʃini.

сигнализи́ровать 1. با علامت ba ælamæt xæbær da-
dæp; 2. *фиг.* (о чём-л.) (از چیزی) xæbær dadæp.

сигнали́ст воен. علامت چی ælamætʃi.

сиде́ние 1. نشستн neʃæstæn (о действии) neʃæstæn(-e); 2. نشیمن گاه neʃimæn-
gah; с. сту́ла نشیمنگاه صدلی neʃimæn-gah-e sændæli.

сиде́ть 1. نشستн neʃæstæn; с. за столóм سرمیز نشستн sær-e
miz neʃæstæn; 2.: с. в тюр-
ме حبس بودن hæbs b.; 3. (о
платье) خوب آمدن xub amæ-
dæp; костю́м пло́хо на вас ~йт
لباس بشما خوب نمیاید lebas be
ʃoma xub næmiajæd; ~я نشسته neʃæstæ.

сидя́чий: в ~ем положéнии در
حالت نشستن dær halæt-e neʃæstæ.

си́л 1. قوت qovvæ, قوا qov-
væt (мн. قوا qova); жизненные
~ы قوت زیست qovvæ-je zist;
физическая с. قوت بدنی qovvæ-je

bædæni; производительные ~ы
قواى مولده qova-je movællædæ;
с. τόκα эл. شدت جریان ʃeddæt-e
dʒærajan; 2. воен.: ~ы قوا qova,
نیرو niru; неприятельские ~ы
قواى خصم qova-je xæsm; воору-
жённые ~ы قواى مسلحه qova-je
mosællæhæ; морские ~ы نیروی
دریائی niru-je dæriai; воздушные
~ы نیروی هوائی niru-je hævai;
3.: тратить свой ~ы خود را qovvæ-je
hod-ra særf k.; набраться сил قوت گرفتن
qovvæt gereftæn; оставаться в ~е
بقوت خود باقى بودن be qovvæ-je
hod baqi b.; быть в ~ах (что-л.
сделать) قادر بچیزی بودن qader
be ʃiz-i b.; считать себя в ~ах
خود را قادر دانستن hod-ra qader
danestæn; вступать в ~у بموجب
اجرا be mouqæ'-e edʒra gozardæ ʃ. (о закóне, распо-
ряжéнии); сохранять ~у دارای
اعتبار dara-je e'tebar b. (о
закóне); потерять ~у از اعتبار
æz e'tebar saqet ʃ.; за-
кóн обратнóй ~ы не имéет قانون
نسبت به ما قبل خود اثر ندارد
qanun nesbæt be ma qæbl-e xod
æsar nædaræd; он не в ~ах гово-
рить او قدرت حرف زدن ندارد

u qodræt-e hærf zædæn nædaræd;
с. воли قوه اراده qovvæ-je eradæ;
-ой بزور be zur; 4. (вли́яние)
نفوذ nofuz; 5. اقتدار eqtedar
(мощь); شدت šeddæt (интенсив-
ность); с. землетрясения شدت
زلزله šeddæt-e zælzælæ.

силач پر زور por-zur.

силикатный: -ая промышлен-
ность صنایع چینی و شیشه سازی
sæpaʃe'-e tʃini væ šifæ-sazi.

силовой: -ая станция کارخانه
چراغ برق kar-xanæ-je tʃeraq-e
bærq.

силок دام dam; تله tælæ.

сильно سخت šæxt, شدیداً šæ-
didæn, بشدت be šeddæt; он с. бо-
лен او سخت ناخوش است u šæxt
пахоʃ-æst; с. любить خیلی دوست
داشتن xejli dust daʃtæn.

сильный 1. قوی qævi, با قوت
ba-qovvæt, پر زور por-zur (физиче-
ски); 2. سخت šæxt, شدیداً šædid
sæxt; باران tond; с. дождь باران
šædid; -ая жарá жарارæt-e šædid; с.
страх ترس šærs-e šædid; с.
ветер باد تند bad-e tond; с. бои
جنگ dzæng-e sæxt.

символ نشان neʃan, علامت
ælamat, نشانه neʃanæ.

симметрично بطور تقارن be
tour-e tæqaron.

симметричный با قرینه ba-qæ-
rinæ.

симметрия تقارن tæqaron,
مراعات النظير mora'at-on-pæzir.

симпатический: -ая нервная
система انات. سلسه اعصاب
selselæ-je æ'ab-e mædʒhul.
симпатичный جذاب dzazez.

симпатия تمايل tæmajol, علاقه
ælaqæ, عاطفه atefæ.

симптом علامت ælamæt (мн.
علامت ælamæt, علامات ælamæt); об-
щие -ы мед. علامت عامه æla-
mat-e amma; местные -ы мед.
علامت موضعيه ælamæt-e mouze'ijæ;
нервные -ы мед. علامت عصبیه
ælamæt-e æsæbijæ.

симулировать بخود بستن be
xod bæstæn, وانمود کردن va-pæ-
mud k.; (خود را بچیزی) زدن
zædæn; с. болезнь تمارض کردن
tæmaroz k.; с. незнание تجاهل
tædʒahol k.

симуляция وانمود va-pæmud.

Симферополь гор. سیمفروپول
simferopol.

синагога گنشت konešt.

Сингапур гор. سنگاپور senga-
pur.

синдикат *سنديکا* (фр. syndicat),
sendikat.

сѣний *آبی* abi, *کبود* kæbud
(светлосѣний); *سر مه ای* nilli,
sormæi (тёмносѣний).

синить *نیل زدن* nil zædæn
(о бельё).

синица *مرغ زنبور خور*.
morq-e zæmbur-xor.

синоним *لغت مترادف* motæra-
def (мн. *مترادفات* motæradefat);
словарь *کتاب لغت مترادفات*
ketab-e loqæt-e motæradefat.

синонимический *مترادف* mo-
tæradef.

синтаксис *گرام. نحو* næhv.

синтаксический *نحوی* næhvi.

синтез *ترکیب* tærkib.

синтетический *ترکیبی* tærkibi;
~ие краски *رنگهای ترکیبی* ræng-
ha-je tærkibi.

синус *مات. جیب* dzejb.

синька *نیل* nil.

синяк *کبودی* kæbudi.

сирéна (*гудок*) *بوق* buq.

сирéневый (*цвет*) *گل (رنگ)*
گل (رنگ) (ræng-e) gol-e kasni.

сирéнь *бот. یاس* jas.

сиріец *اهل سوریه* şami,
æhl-e surijæ.

сирійский *سریانی* sorjani; с.

язык *زبان سریانی* zæban-e sor-
jani.

Сѣриус *астр. شعری* şe'ra.

Сѣрия *سوریه* surijæ, *شامات* şa-
mat, *شام* şam.

сирóп *شیره* şiræ, *شربت* şærbæt.

сиротá *یتیم* jætīm (мн. *ایتام* itam).

сирóтский *یتیمی* jætimi.

систém||a *ترتيب* tærtib; *اصول*
osul, *اسلوب* oslub, *سیستم* (фр. sys-
tème); *بی سلسله* selselæ; *без ~ы*
بی ترتیب bi-tærtib; *метрическая с.*
سیستم (سلسله) metri; *метри*
систем-е (selselæ-je) sistem-e
سلسله اعصاب selselæ-je æ'sab.

систематизировать *تنظیم کردن*
tænzim k., *با اصول معین در آوردن*
be osul-e mo'æjjæn dær-aværdæn.

систематически *مرتبا* morættæ-
bæn.

систематический *مرتب* moræt-
tæb, *منظم* moræzzæm.

сѣтец *چیت* tʃit.

сѣтечко (*чайное*) *چائی صاف کن*
tʃai-saf-kon.

сѣто *الك* ælæk; *просѣивать*
сквозь с. *الك کردن* ælæk k.

ситуация *وضعیت* væz'ijæt, *اوضاع*
ouza'.

ситценабивн||ой: -áя фáбрика
کارخانه چیت سازی kar-xanæ-je
tʃit-sazi.

сифилис мед. سیفلیس kufi, سیفلیس
sifelis; наследственный с. سیفلیس
sifelis-е ersi; с. в скрытой
фóрме سیفلیس مخفی sifelis-е
mæxfi.

сифилітик سیفلیسی sifelisi.
сифилитический سیفلیسی si-
felisi.

сифóн физ. سیفون (фр. siphon).
Сицѝлия о-в سیسیل sisil.
сияние درخشندگی deræxʃæn-
dægi.

сиять درخشیدن deræxʃidæn.
сияющий درخشان deræxʃan.

сказ||ать گفتن goftæn; как '—ано
بطوریکه در فوق گفته شده
be tour-i ke dær fouq goftæ ʃodæ;
что я могу с.؟ چه بگویم tʃe be-
gujæm, کم عرض کنم tʃe ærz ko-
pæm; так с. باصطلاح be estelah;
скажіте! (для выражéния удивлé-
ния) عجب ædʒæb, ده de.

сказйтель نقال næqqał.

скáзк||а قصه qessæ; افسانه æfsa-
pæ; рассказывать -у نقل qessæ næql k.; народные
کردن qessæ næql k.; народные
-и افسانه های می melli.

скáзочник قصه گو qessæ-gv.
скáзочный افسانه ای æfsanæi.
сказуемое грам. مسند mosnæd,
خبر xæbær.

скáзываться اثر کردن æsær k.
(оказывать влия́ние); انعكاس پیدا
(о́тра- жаться) en'ekas peйда k.

скакáть چستن dzæstæn, پریدن
pæridæn; تاخت کردن taxt k. (на
лóшади).

скаков||ой: -áя лóшадь اسب
اے sp-e dævani.

скалá سنگه sæxæ, تخته سنگ
tæxtæ-je sæng.

скáла میزان mizan, اشل (фр.
échelle).

скáлка تیرک tiræk.

скáлывать 1. (лед и т. п.)
شکستن ʃekæstæn; 2. (бумдзи)

سنجاق کردن sændʒaq k.

скамéйка نیمکت nimkæt; с. для
ног زیرپائی zir-e pai.

скамья نیمکت nimkæt.

скандáл معرکه mæ'rekæ, جنجال
dʒændʒal; устраивать с. معرکه برپا

کردن mæ'rekæ bæp pa k.

скандáльный آوار eftē-
zah-avær, ننگ پانگ næng-avær.

Скандина́вия اسکاندیناوی es-
kandinavi.

скандирование (стихов) تقطيع tæqi'.

скандировать تقطيع کردن tæq-ti' k.

скапливать см. копить.

скарлатина мед. مخمك mæx-mælæk.

скат I. سیرازیری særaziri; سورسره sorsoɾæ (платформы и т. п.)

скат II. зоол. ماهی چهار گوش mahi-je tʃæhar-guʃ; электрический ماهی برق mahi-je bæɾq.

скатерть رو میزی ru-mizi.

скатывать لوله کردن lulæ k. (в трубку); غلطیدن (از) -ся soridæn.

скачки اسب دوانی æsp-dæ-vani.

скачок پرش dzæst, جست pæɾeʃ.

скважина چاک tʃak, شکاف ʃe-kaf; буровая с. мех. چاه نفت tʃah-e næft; замочная с. کلید خور kælid-xor, سوراخ قفل surax-e qofl.

скважистый سوراخ سوراخ surax-surax, سوراخ دار surax-dar.

скверно بد bæd.

скверный بد bæd; с. человек ʃæxs-e bæd; -ая погода هواى بد hæva-je bæd (кثيف) (kæsiɸ).

сквозить 1. (через что-л.) از (پائین زیر چیزی) نمایان بودن pæmajan b.; 2. здесь -т اینجا کوران -t indʒa kuran-æst.

сквозной شفاف ʃæɸɸaf (прозрачный); с. ветер کوران (فر. cou-rant), جریان هوا dzæɾæjan-e hæva; с. поезд ترن یکسره tren-e jæk-sæɾæ.

сквозняк см. сквозной ветер.

сквозь از قوی æz tu(-je), از æz, از وسط æz væsæt(-e).

скворец سار sar.

скелет استخوان بندی ostoxan-bændi, اسکلت eskelet.

скептик شکاک ʃækkak.

скептицизм شکاکى ʃækkaki.

скидка تخفیف tæxfiɸ (мн. تخفیفات tæxfiɸat); делать -у تخفیف دادن tæxfiɸ dadæn; с. с цены تخفیف در قیمت tæxfiɸ dær qejmæt.

скидывать 1. (вниз) پائین انداختن pajin ændaxtæn; 2. (одёж-ю) در آوردن kændæn, در آوردن dær-aværdæn; 3. (цену) تخفیف دادن tæxfiɸ dadæn.

скинуть см. скидывать.

скипидар جوهر سقر dzouhær-e sæqqez, روغن سقر rouqæn-e sæqqez.

скисать ترش شدن toɾʃ ʃ.

скиталец (شخص) سرگردان sər-gərdan, آواره avaræ.
(ʃæxs-e) sər-gærdan, آواره avaræ.

скитание سرگردانی sər-gærdani, آوارگی avarægi.

скитаться سرگردان شدن sər-gærdan ʃ., آواره شدن avaræ ʃ.

склад 1. انبار æmbar; товарный с. انبار مال التجاره æmbar-e mal-ot-tedzaræ; с. инструментов انبار æmbar-e æbzar; 2. (образ) طرز tærz.

складка چین ta, چین tʃin, چین خوردگی tʃin-xordægi.

складно خوب xub (хорошо).

складной تاشو ta-ʃou; с. стул sændæli-je ta-ʃou.

складывать 1. رویهم چیدن ru-je hæm tʃidæn; с. груз بارهара barha-ra zæmin go-zardæn; с. в сараи (склад) انبار æmbar k.; с. вещи هارا dæm' k.; 2. с. جمع کردن æsbabha-ra dæm' k.; 3. мат. جمع زدن do-ta k.; 4. с. چهار do-la k.; с. вчетверо چهار کردن tʃæhar-ta (la) k.; 5. мат. جمع زدن dæm' zædæn.

склеивание (بههم) چسپانیدن (be-hæm) tʃæspanidæn(-e).

склеивать (بههم) چسپانیدن (be-hæm) tʃæspanidæn; ~ся (بههم) چسپیدن (be-hæm) tʃæspidæn.

склеить, ~ся см. склеивать, ~ся.
склеп دخمه dæxmæ.

склёпка тех. پرچین pærtʃin.

склёпывать پرچ کردن pærtʃ k.,

پرچین کردن pærtʃin k.

склероз мед. см. артериосклероз.

склон دامنه damænæ, نشیب neʃib, سرازیری særaziri.

склонение 1. грам. صرف اسم særf-e esm; 2. астр. میل mejl; 3. физ. تمایل tæmajol.

склонность (к чему-л.) میل mejl, تمایل tæmajol; иметь с. (بچیزی) mejl, متمایل majel b.; с. (به) motæmajel b.; с. к простуде سرما خوردگی este'-dad-e særma-xordægi.

склонный 1. متمایل majel, میل mejl; быть ~ым (к чему-л.) motæmajel; (بچیزی) majel (متمایل) b.; 2. مستعد mostæ'-edd; с. к заболеванию مستعد mostæ'-edd-e пахоʃi.

склонять 1. (наклонять) خم xəm سر را xəm k.; с. голову سر بزر sər-ga xəm k.; 2. (کو-گسی را بچیزی) (کو-گسی را بچیزی) xəm k.; ~ся 1. (наклоняться) خم شدن xəm ʃ.;

2. (к чему-л.) متمايل شدن motæ-majel ʃ.

скля́нка شیشه ʃiʃæ.

скоба́ دستگیره giræ; دستگیره dæst-giræ (у двери).

ско́бка||а грам. پранتز (фр. parenthèse); ~и هلالين helalejn; в ~ах در پранتز (هلالين) dær pæ-rantez (helalejn); заключать в ~и بين پранتز (هلالين) قرار دادن (bejn-e pærantez (helalejn) qærar dadæn (gozaʃtæn).

скоблѝть تراشیدن tæraʃidæn.

сковорода́ تابه tavæ.

скола́чивать 1. بهم ميخ زدن be-hæm miχ zædæn; 2. (нака́пли-вать) جمع کردن dʒæm' k.

скользѝть سـريـدن soridæn, لغـزـيدن læqzidæn; с. по льду ru-je jæχ sori-dæn.

ско́льзкий ليز liz.

ско́льк||о چقدر ʃænd, چقدر ʃænd; с. вам лет? چقدر سال داريد ʃænd sal darid; с. времени? (ко-тóryй час?) ساعت چقدر است sa'-æt ʃænd-æst; ~их лет он умер? او بسن چقدر سالگی مرد ʃænd salægi mord; с. раз? چقدر ʃænd mærtæbæ; с. это со-ставляет? اين چقدر ميشود in ʃænd

miʃævæd; с. я вам дол́жен? از من æz mæn ʃænd tæ-læb darid; с. я ни ду́мал هر چه dæm. hær ʃe fekr kærðæm.

ско́мкать مچاله کردن mo-ʃalæ k.

скоморо́х مسخره mæsxæræ.

скоморо́шество مسخرگی mæsxærægi.

skonфúзить خجالت دادن hæ-dʒalæt dadæn; ~ся خجل شدن hædʒel ʃ.

skonчáться مرحوم شدن mærhum ʃ.

скопéц خاصی خواجه xadʒæ, خاصی hæsi.

скопѝть (оскоплѝть) خواجه хаджа хаджа k., خاصی хаси k.

скоплéние تراکم tærakom; ازدحام edʒtema' (наро́да).

скоплѝться جمع شدن dʒæm' ʃ.

скорбѝь اندوه hozn, غم qæm. qossæ, غصه qossæ.

скорлупá پوست پوست rust; яичная с. پوست تخم مرغ rust-e toxm-e morq.

скорня́к پوستين ساز pustin-saz.

ско́р||о 1. (бы́стро) زود zud, تند tond; 2. (вско́ре) بزودی be zudi; с. итти رفتن tond ræf-

tæn; он с. придёт اوبزودی خواهد آمد u be zudí xahæd amæd; ~ée! زود باشید zud baʃid; приходите ~ée زودتر بیائید zudtær biajíd; как можно ~ée هرچه زودتر hærfje zudtær.

скоропортящийся سریع الفساد særi'-ol-fesad (о гру́зе).

скоропости́жный: ~ая смерть مرگ ناگهانی mærg-e naɣæhani (mofadzat).

скороспе́лый زود رس zud-ræs.

скорострёльный سریع الاطلاق særi'-ol-etlaq.

ско́рость 1. شتاب sor'æt, شتاب ʃetab; с. движения ʃuiz. شتاب ʃetab-e hærkæt; с. движения автомобиля سرعت سیراتومبیل sor'æt-e sejr-e otomobil; со ~ью 60 кило́метров в час ۶۰ سرعت با sor'æt-e ʃæst kilometr dær jæk sa'æt; большо́й ~и ж.-д. سریع السیر særi'-os-sejr; ма́лой ~и ж.-д. بطی السیر bæti-os-sejr; разви́вать с. سرعت sor'æt-e sejr-ra zijad k.; 2. авт. دنده dændæ; ме́нять с. دنده را عوض کردن dændæ-ra ævæz k.; éхать на тре́тьей ~и با دنده سه حرکت کردن k. dændæ-je se hærkæt k.

скоротéчный мед. حاد hadd.

сорохо́д قاصد qased, پیک pejk.

скорпио́н зоол. عقرب æqræb, کژدم kæzdom.

ско́рый سریع særi', تند tond; جواب فوری fouri; с. отве́т فوری fævab-e fouri; с. по́езд سریع tren-e særi'-os-sejr; в ~ом вре́мени بزودی be zudí.

ско́сить см. косить.

скот دواب dævab, حیوانات hejvanat, اغنام و احشام æqnam-o-æh-ʃam; домашний с. حیوانات اهلی hejvanat-e æhli; крупный рога́тый с. احشام æhʃam; ме́лкий рога́тый с. اغنام æqnam.

ското́водство تربیت حیوانات tærbijæt-e hejvanat.

ско́тский حیوانی hejvani, حیوان hejvan-manænd.

скотство́ حیوانیت hejvanijæt.

скра́шивать آراستن arastæn, تزئین کردن tæzjin k.

скребни́ц|а قشو qæʃou; чи́стить ~ей قشو کردن qæʃou k.

скреже́тать: с. зубáми دندان دندن dændan qortʃæ k., دندن بهم سائیدن dændan be-hæm sajidæn.

скрепíть см. скреплять.

скре́пка (для бумдз) گیره giræ.

скреплéни||e محكم کردن moh-kæt kærdæn(-e), اتصال ettesal; рельсовые -я жс.-д. ادوات اتصال ædævat-e ettesal-e rejha.

скреплýть 1. محكم کردن moh-kæt k.; بهم متصل کردن be-hæt mottæsel k.; سنجاق کردن sændzaq k. (بومدzu); 2. (подпýсывать) امضا emza k.; 3.: с. печáтью مهر mohr k.

скрестí خراشیدن xæraʃidæn.

скрестítь: с. рýки دست بسینه dæst be sinæ zædæn.

скрéщивание биол. اختلاط extelat-e neʒad.

скрип صرير særir (перд, двé-ru); صدا sæda.

скрипáч ویلن زن violon-zæn.

скрипéть صدا کردن sæda k.

скрýпка ویلن (фр. violon).

скрómничать شكسته نفسى کردن şekæstæ-næfsi k., حفظ جناح کردن hefz-e dʒænah k.

скрómность محجوبیت mæhdzu-bijæt.

скрómный محجوب mæhdzub.

скрýчивать(ся) پیچیدن riʃi-dæn.

скрывáние اخفاء exfa; مخفی mæxfi (penhan) kærdæn(-e).

скрывáть پنهان کردن penhan k., مخفی کردن mæxfi k.; что мне от вас с.? شما چه پنهان æz šoma tʃe penhan; -ся پنهان شدن penhan ʃ., متواری شدن motævari ʃ., قائم شدن mæxfi ʃ.; قائم شدن qajem ʃ. (прýтаться).

скрýт||ый پنهان penhan, مخفی mæxfi; مستور ruʃidæ, پوشیده mæstur; с. смысл مخفى mæ'-pi-je mæxfi; -ая теплотá физ. حرارت mæxat-e mæxfi.

скрýга شخص خسیس ʃæxs-e xæsis, لثیم læ'im.

скýдный کم kæm, قليل qæli; ناقص naqes (недостáточный).

скýка ملالت mælalæt, دل‌تنگی del-tængi.

скулá وخبه væxbæ.

скýльптор مجسمه ساز modʒæssæmæ-saz; حجار hædʒdʒar.

скульпту́ра 1. مجسمه سازی mo-dʒæssæmæ-sazi; حجاری hædʒdʒari; 2. مجسمه modʒæssæmæ.

скýмбрия зоол. م‌هی اسقو مری mahi-je esqumeri.

скупéц см. скупой.

скýпка خرید hærid; احتکار eh-tekar (со спекуля́тивной целью).

скупóй خسیس xæsis, لثیم læ'im, بخیل bæxil.

ску́пость بخلى xæsisí, boxl.

скуча́ть دلتنگ بودن del-tæng b., ملول بودن mælul b.

ску́чно: мне ста́ло с. دلم تنگ c. del-æm tæng ʃod.

ску́чный 1. (наводи́ющий ску́ку) کسالت kæsel konændæ, کسل کننده kæsalæt-avær; 2. (невесёлый, гру́стный) افسرده æfsordæ, دلتنگ del-tæng.

слабе́ть ضعیف شدن zæ'if ʃ.

слабѣтельное مهمل moshel; принима́ть с. مهمل خوردن mos-hel xordæn.

слабово́льный کم اراده kæm-eradæ, ضعیف الاراده zæ'if-ol-eradæ.

слабоси́льный ضعیف کم zæ'if, کم زور kæm-zur.

сла́бость سستی zæ'f, سستی zæbuní; с. здоровья علت zæbuní; مزاج ellæt-e mæzadz; старческая с. ضعف پیری zæ'f-e piri; у меня́ с. من ضعف دارم mæn zæ'f daræm.

слабоу́мие خرفی xærefí.

слабоу́мный خرف xæref.

слабоха́рактерный см. слабо-вольный.

сла́бый 1. ضعیف zæ'if, سست sost; с. сложением الضعیف البنية

zæ'if-ol-bonjæ; с. свет نور ضعیف zæ'if; с. здоровьем علیل pur-e zæ'if; المزاج ælil-ol-mæzadz; 2. с. чай چای tʃai-je kæm-ræng, رنگ چای tʃai-je kæm-majæ; 3. -ое ме́сто ځای. باریک poqtæ-je barik.

сла́ва جلال dzælal; شهرت ʃoh-ræt, معروفیت mæ'rufijæt.

сла́виться (чем-л.) (بچیزی) معروف mæʃhur b., معروف بودن mæ'ruf b.

сла́вный 1. مشهور mæʃhur, معروف mæ'ruf; پر افتخار por-efte-xar; 2. (хоро́ший) خوب хуб; он с. او خوب آدمی است u хуб adæm-i-st.

славяни́н اسلاو eslav.

славянск||ий: -ие языки زبانهای sлавянск||ий zæbanha-je eɫav.

слагáть 1. ډیځ. (снимáть): с. مسئولیت را از خود سلب کردن mæ'sulijæt-ra æz xod sælb k.; с. с себя (звáние и т.п.) استعفا کردن (از) este'fa k.; 2. с. стихи شعر ښیځ se'r goftæn.

сла́дкий شیرین ʃirín; с. сон خواب نوشین xab-e nuʃin.

сладостра́стие شهوت رانی ʃæh-væt-rani, شهوت پرستی ʃæhvæt-ræstí.

شهوٲ ران *сладоо́растный*
ʃæhvæt-ran, شهوت پرست *ʃæhvæt-*
-rææst (o *человéке*); شهوت آمیز
ʃæhvæt-amiz (*взор, жест и т. п.*).

شیرینی *сла́дость* *ʃirini*.

سنگ سربی *слáнец мин.* *sæng-e*
sorbi, سنگ ورقه *sæng-e væraæqæ*.

شیرینی *сла́сти* *ʃirini*.

(طرف) دست چپ *сле́ва* (*tæ-*
ræf-e) *dæst-e tʃæp*; c. *напра́во* از
 چپ بر است *æz tʃæp be rast*.

يك خرده *слегка́* جزئی *dʒoz'i*, يك كمی
jæk xordæ, يك كمی *jæk kæm-i*.

جای پا *след 1.* *rædd-e pa*, رد پا
dʒa-je pa; *итті по чым-л. -ám* رد
rædd-e pa-je پای کسی را گرفتن
kæs-i-ra gereftæn, در رد پای کسی
dær rædd-e pa-je kæs-i ræf-
ræn; 2. *φuz.* اثر *æsaer* (*من. آثار asar*);
-ы сырости آثار رطوبت *asar-e*
rotubæt; *от него и -á* не остáлось
 اثری از او باقی نماند *æsaer-iæz*
u baqi næmand; *итті по -ám* *ко-*
гó-л. φuz. پیروی کردن *æz kæs-i*
rejævi k.

مراقب (مواظب) بودن *следить*
moræqeb (*movæzeb*) *b.*, پائیدن *raji-*
dæn; c. *за чем-л.* مراقبت را چیزی
 کردن *tʃiz-i-ra moræqebæt k.*

مستنطق *слéдователь юр.* *mos-*
tænteq.

بنابر این *слéдовательно* *bena*
bær in, پس *pæs*.

عقب *след||овать 1.: с. за кем-л.* کسی رفتن
æqæb-e kæs-i ræftæn, دنبال کسی رفتن
dombal-e kæs-i ræftæn; *весна́ -ует за зимóй* بهار
bæhar æz زمستان میرسد *pej-e zemestan miræsæd*; 2. *φuz.*
 پیروی کردن (*примéру и т. п.*) *rejævi k.*; متابعت کردن
mota-be'æt k. (*повиновáться*); 3. (*éхать*)
 رهسپار شدن *ræhs-e* رفتن *ræftæn*; ناشی
paʃi *ʃ.*; *отсю́да -ует, что* از اینجا معلوم میشود که
æz indʒa از اینجا *mæ'lum miʃævæd ke*, استنباط میشود که
æz indʒa estenba ناشی *miʃævæd ke*; 5.: *-ует безл. (нуж-*
но) باید *bajæd*; *-ует обратиться к*
 باید با و مراجعه کرد *bajæd be*
u morædʒe'æ kærd; *◇ сколько с ме-*
 چقدر از من طلب دارید *ʃe qædr æz mæn tælæb darid*.

از عقب *слéдом* *æz æqæb*.

نتیجه *слéдствие 1.* *pætidʒæ*
 نتایج *pætajedʒ* (*من. تحقیقات* *tæhqi-qat*;
 предварительное c. *tæhqi-qat-e mo-*
 تحقیقات مقدماتی *qæddæmati*; *производить с. تحقیق*
 بعمل *tæhqi-q k.*, آوردن *tæhqi-qat be æmæl aværdæn*.

слѣдующий 1. آتی atī, آینده
ajændæ; на -ей недѣле هفته
(در) hæftæ-je ajændæ; на с.
день после этого روز بعد
ruz-e bæ'd, فردای آن روز
færda-je an ruz; 2. ذیل
zejl; -им образом
be tæriq-e zejl; содер-
жание этой книги -ее
مضمون -e in ketab æz qærar-e zejl-
æst; 3. (другой) دیگر digær; в с.
раз دفعه دیگر dæf'æ-je digær.

слеза اشك æšk; лить -ёзы
ريختن æšk rixtæn; вызывать -ёзы
اشك آوردن æšk aværdæn.

слезать شدن پياده pijadæ f.,
پاين آمدن rajin amædæn; с. с
крыши از بام پائين آمدن
rajin amædæn.

слёзный اشكى æški; دمعی
dæm'i; -ая железа غده دمعه
god-dæ-je dæm'æ.

слезоточивый: с. газ воен. گاز
اور اشك gaz-e æšk-avær.

слезть см. слезать.

слепень зоол. خر مگس xær-
mægæs.

слепить کور کردن kur k.

слѣпнуть کور شدن kur f.

слѣпо کورکورانه kur-kurane.

слепой کور نابينا kur, na-bina.

слепорождённый کور مادرزاد
kur-e madær-zad.

слепота کوری نابینائی kurī,
شب کوری. куріная с. мед. şab-kurī.

слѣсарь قفل ساز qofl-saz.

слечь (в постель) بستری شدن
bæstæri f.

сліва آلو alu.

сливаться 1. درهم ريختن dær-
-hæm rixtæn; 2. (соединяться)
متحد شدن mottæsel f., یکی شدن
mottæhed f., jækī f.

сливки سر شیر sær-şir, خامه
خامه شیرین hamæ-je şirin.

слизистый لعابی lo'abi, مخاطی
moxati; -ая оболочка анат. غشاء
مخاطی qeşa-je moxati.

слизывать ليسیدن lisidæn.

слизь مخاط moxat, لعاب lo'ab.

слипаться چسپیدن tʃæspidæn.

слитный بهم پیوسته be-hæm
pejvæstæ, متصل mottæsel.

слиток شمش semʃ; с. зóлота
(серебра) شمش طلا semʃ-e
tæla (noqræ).

сличать تطبیق کردن tætbīq k.,

مطابقت کردن motæbeqæt k.,

مقابله کردن moqabelæ k.

сличение تطبیق tætbīq, مقابله
moqabelæ.

сло́женный **دولا** dɔ-la (вдво́е);
 تاشده ta-ʃodæ (о мате́рии и т. п.);
 хоро́шо с. (о челове́ке) خوش اندام
 xoʃ-ændam.

сложѣть см. слагать, склады-
 вать.

сло́жн|ый 1. مرکب morækkæb;
 -ое предложе́ние грам. جملۀ
 dzomlæ-je morækkæb; -ое
 сло́во грам. کلمۀ مرکب kælemæ-je
 morækkæb; -ые проценты ربح
 rebh-e morækkæb; 2. مشکل
 moʃkel (трудо́ный); پیچیده pitfidæ
 (запу́танный).

сло|й طبقة tæbæqæ (мн. طبقات
 tæbæqat); с. ка́менного у́гля طبقۀ
 tæbæqæ-je zoqal-e saŋg;
 -й по́чвы طبقات زمین tæ-
 bæqat-e zæmin.

сломáть см. ломать.

слом|ить 1. см. ломать; 2.: с.
 сопроти́вление مخالفت را در هم
 moxalefæt-ra dær-hæm ʃe-
 kæstæn; ♦ -я го́лову *физ.* بدون
 bedun-e tæ'æmmol.

слон **فیل** fil (тж. шахм.).

слонóв|ый **فیلی** fili; -ая кость
 عاج adʒ; (из) -ой ко́сти عاجی
 adʒi, عاج از æz adʒ.

слоня́ться **ول گشتن** vel gæʃ-
 tæp.

слугá **نوکړ** noukær.

слу́жащ|ий **مستخدم** mostæxdem
 (мн. مستخدمین mostæxdemin),
 اجزا ædʒza (для обо́их чісел);
 госуда́рственные -ие مستخدمین
 mostæxdemin-e (مأمورین دولتی
 (mæ'murīn-e) doulæti; ба́нковские
 -ие مستخدمین (اجزای) بانک
 mostæxdemin-e (ædʒza-je) bank.

слу́жб|а 1. خدمت xedmæt; во-
 ённая с. خدمت نظامی xedmæt-e
 pezami; действѣтельная с. خدمت
 xedmæt-e taht-os-se-
 lah; поступа́ть на -у داخل خدمت
 daxel-e xedmæt ʃ.; на -е
 در سر خدمت dær sær-e xed-
 mæt; престу́пления по -е تقصیرات
 tæqsirat-e edari; принима́ть
 (ксо́ра) استخدا م (когó-л.) -у
 estexdam k.; е́хать к
 به محل مأموریت رفتن -ы
 be mæhæll-e mæ'murijæt ræftæn;
 иска́ть -ы عقب کارگشتن æqæb-e
 kar gæʃtæn; бы́ть без -ы بی کار
 bi-kar b.; 2.: -ы اطاقهای
 oiaqha-je xædæmæ (служе́б-
 ные помеще́ния).

служе́бн|ый **اداری** edari; -ые
 часы **ساعات اداری** sa'at-e edari;
 -ые заня́тия **کارهای اداری** kar-
 ha-je edari.

служить 1. خدمت کردن xed-mæt k.; с. в армии در ارتش خدمت کردن dær arteʃ xedmæt k.; где вы ~ите? در کجا کار میکنید dær kodza kar mikonid; 2.: эта машина این ماشین برای... بکار ~ит для... in maʃin bæraje... be kar mi-gævnæd; этот костюм ~ыл мне три года این لباس برای من سه سال róda in lebas bæraje mæn se sal kar kærdæ-æst.

слух 1. قوه سامعه sæm', سمع qovvæ-je same'æ; آلت ~а organ alæt-e same'æ; чувство ~а hess-e same'æ; 2. (молва) شایعه ʃaje'æ (мн. شایعات ʃaje'at); افواه æfvah; ~и аражиф æradzif (ложные); ~и пустить с: شهرت ʃohræt dadæn; ходят ~и что... شهرت دارد که ʃohræt daræd ke...

слуховой سمعی sæm'1.

случай 1. حادثه ettefaq, hadesæ (мн. حوادث hævades), واقعه vaqe'æ (мн. وقایع væqaje'), سانحه sanehæ (мн. سوانح sævaneh), عارضه arezæ; несчастный с. موقع 2. موقعه hadesæ-je su'; 2. موقعه mouqe'; فرصت forsæt (удобный с.); воспользоваться ~ем از موقع ~em æz mouqe' estefadæ

موقع را غنیمت شمردن k., mouqe'-ra qænimæt ʃomordæn; упустить с. موقع را از دست دادن mouqe'-ra æz dæst dadæn; при удобном ~е سر فرصت sær-e for-sæt; ~ в ~е необходимости در ~ в ~е необходимости dær suræt-e lozum; в этом ~е در این صورت dær in suræt; во всяком ~е در هر صورت dær hæz suræt, حال dær hæz hal; в том ~е, если... در صورتی... که dær suræt-i ke; چنانچه ʃenantʃe; ни в коем ~е بهیچ وجه be hitʃ vædzh; в противном ~е و الا væ ella, و گر نه væ gænpæ; по ~ю того, что... بمناسبت اینکه be monasebæt-e in ke...; по ~ю праздника нового года بمناسبت عید نوروز be monasebæt-e ejd-e pou-ruz; в нижеследующих ~ях در موارد ذیل dær mævared-e zej1.

случайно اتفاقا ettefaqæn, بر حسب اتفاق bæz hæsb-e ettefaq, تصادفا tæsadofæn.

случайность اتفاق ettefaq; счастливая с. حسن اتفاق hosn-e ettefaq. случайный اتفاقی ettefaq1, تصادفی tæsadofi.

случать (о животных) جفت dzoft k.; ~ся شدن ~ся dzoft ʃ.

смѣжный modzaver, وصل vāsl be-hæm.

смѣло دلیرانه deliranæ, جسورانه dzæsuranæ, شجاعانه šodza'anæ.

смѣлость جرأت dzor'æt, تهور tæhævvor, دلیری šædza'æt, deliri.

смѣлый دلیر šodza', delir.

смѣна 1. (дѣйствие) تغییر tæqjir; تبدیل tæbdil (замена); 2. (zrûn-na rabóchih) دسته کارگر dæstæ-je kargær; 3. воен. عوض ævæz; с. караула قراولان ævæz-e qæravolan; 4. (в производствѣ) پوبایت کار poubæt-e kar.

сменить см. сменять.

сменять تغییر دادن tæqjir da-dæn, عوض کردن ævæz k.; с. لباس را عوض کردن le-bas-ra ævæz k.; с. караул воен. قراولان را عوض کردن qæravolan-ra ævæz k.

смеркаться تاریک شدن tarik š.; هوا تاریک میشود hæva tarik mišævæd.

смертѣльный مهلك mohlek, کشته košændæ, قاتل qatel; -ая رانا زخم مهلك zæxm-e mohlek; с. яд зهر قاتل zæhr-e qatel; -ая болѣзнь مرض کشته mægæz-e ko-šændæ.

смѣртность عدد متوفیات eddæ-je motævæffijæt.

смѣртный 1. فانی fanl; 2. с. приговор حکم اعدام hokm-e e'dam; -ая казнь اعدام e'dam.

смерть مرگ mærg, فوت fout, وفات væfat; скоростѣжная с. см. скоростіжний; естѣственная с.

طبیعی mærg-e tæbi'i; при-ни مشرف بموت mošref be mout.

смесь اختلاط extelat, ترکیب tærkib, مخلوط mæxlut, خلط xelt.

смѣта بودجه buddžæ; بر آورد bær-aværd; составлять -у بودجه -y buddžæ-ra tæhiæ k.; بر آورد کردن bær-aværd k.; с. расходов مخارج suræt-e mæxaredž.

сметана خامه ترش xamæ-je torš. смѣтливость فراست ferasæt; فهم fæhm, تیز هوشی tiz-huši.

смѣтливый فهمیده fæhmidæ, با فهم ba-huš, زیرک ziræk, با فهم ba-fæhm.

смѣтный بودجه ای buddžæi; с. год سال بودجه ای sal-e buddžæi.

смѣтывать کук زدن kuk zædæn.

сметь جرأت کردن dzor'æt k., جسارت کردن dzæsaræt k.

смех خنده xændæ; меня разоб-рал с. ام گرفت xændæ-æm

gereft; залиться قاه قاه -om qah-qah xændidæn; ◇ под-
нять ná с. (کسی را) مسخره کردن mæsxæræ k.;
استهزا کردن esteh-
za k.

смешанный در هم dær-hæm,
ممزوج mæmzudʒ, آمیخته amixtæ,
مخلوط mæxlut; قاطی qatī; -ое
общество комм. شرکت مختلط
ʃerkæt-e moxtælet; -ая комиссия
کمیسیون مختلط komesjun-e moxtælet.

смешать, -ся см. смешивать,
-ся.

смешение اختلاط extelat.

смешивание مخلوط کردن
mæxlut kærdæn(-e), قاطی کردن
qatī kærdæn(-e).

смешивать 1. مخلوط کردن
mæxlut k., قاطی کردن qatī k.;
آمیختن amixtæn; с. мукъ с водою
ارد را با آب قاطی کردن ard-ra
ba ab qatī k.; 2. (приводить в бес-
порядок) در هم بر هم کردن
dær-hæm bær-hæm k.; 3. (путь
одно с другим) با هم قاطی کردن
ba-hæm qatī k.; -ся 1. مخلوط
شدن mæxlut ʃ., قاطی شدن qatī ʃ.;
-ся с толпой جمعیت شدن qatī-je
dʒæm'ljæt ʃ.; 2. (смущаться)
خجل شدن xædʒel ʃ.

смешить خندانیدن xændandæn.

смешной مضحك mozhek, خنده
آور xændæ-avær, خنده دار xæn-
dæ-dar.

смещать (از خدمت) مفصل کردن
monfæsel k., معزول کردن mæ'zul
k. (с должностью).

смещение انفصال enfesal; с. с
должности از خدمت انفصال enfe-
sal æz xedmtæt.

смеяться 1. خندیدن xændidæn;
принуждённо с. خنده زورکی کردن
xændæ-je zuræki k.; 2. (насмехаться)
استهزا کردن esteliza k.; с.
над кем-л. کسی را مسخره کردن
kæs-i-ra mæsxæræ k.

смиловаться (над кем-л.) (بکسی)
رحم آوردن ræhm k., رحم کردن
ræhm aværdæn.

смирение تواضع, فروتنی forutæni,
تواضع, انقياد tævazo', تضرع tæzæro',
en-qijad.

смирённый فروتن forutæn, حليم
hælim.

Смирна гор. ازمير ezmir.

смирно воен. خبردار xæbær-dar.

смирный آرام aram, ساکت sa-
ket.

смирять رام کردن ram k., مطيع
کردن moti' k. (подчинять); جلو
گیری کردن dʒelou-giri k. (чуж-
ства и т. п.); с. страсти مسك نفس

فروتنى mæsk-e næfs k.; ~ся
تواضع کردن forutæni k.,
تأواضع کردن tævazo' k. (проявлять смире́ние);
مطیع شدن moti' ʃ. (подчиня́ться).

درخت انجیر de-
ræxt-e ændʒir.

قطران قیر qir, قیران
qætɾan (дѣготь).

смоли́стый صمغى sæmqi.

قیر اندود کردن qir-
ændud k.

خاموش شدن xamuš
ʃ., ساکت شدن saket ʃ.

смолкну́ть см. смолкать.

смолóду از طفولیت æz tofulijæt.

دماغ (را) گرفتن
dæmaq(-ra) gereftæn.

انگور فرنگی bot. сморóдина
ængur-e ferængi.

смóрщенный چروك tʃoruk.

چین دادن tʃin da-
dæn, چروك کردن tʃoruk k.; с. лоб
پیشانی piʃani-ra tʃin
dadæn; ~ся چین خوردن tʃin xor-
dæn, چروك شدن tʃoruk ʃ.

смотáть см. сматывать.

смотр воен. سان san; с. вой-
скáм سان قشون san-e qoʃun; про-
изводи́ть с. войскáм سان
از قشون qoʃun-ra san didæn,
سان دیدن æz qoʃun san didæn.

смотр||éть 1. (на когó-л. или
что-л.) نگاه کردن (بکسی یا بچیزی)
negah k., نگریستن negæristæn;
تماشا کردن didæn; (на како́е-л. зрелище); с. большо́го
tæmaʃa k.

مریض را معاینه کردن
mæriz-ra mo'ajenæ k.; как вы на это ' ~ите?

شما در این خصوص چه نظری
ʃoma dær in xosus tʃe næ-

zær-i darid; 2. مراقب بودن mo-
raqeb b., مراقبت کردن moraqebæt

k. (присма́тривать); نظارت کردن
næzaræt k. (наблюда́ть за чем-л.);

3.: ~йте, он вас хóчет обману́ть
ملتفت باشید او میخواهد شما را

مولتاфет бафид u miha-
hæd ʃoma-ra gul bezænæd; 4.: (обра-
щáть внимáние): на него́ не ~йте

باو توجه نکنید
be u tævædʒdʒoh nækonid;

~я по... بسته به bæstæ be...;
در آینه ~ётся: ~ётся в зёркало

دەر آینه dær ajenæ negah k.
توانستن tævanestæn.

смýглый رنگ سوخته ræng-e
suxtæ, رنگ دیزه ræng-e dizæ,

سیاه چ-رده sæbzæ, سیاه-
تفærdæ.

شورش sureʃ. смýта

تیره tiræ (мра́чный);
مبهم qejr-e vazeh, mob-
hæm (нея́сный).

смущáть خجل کردن xædzel k.,
 смущáет خجالت زده کردن
 k., شرمگین کردن ðærmgin k.;
 -ся خجالت کشیدن xædzelæt kæ-
 ðidæn.

смущёние خجالت xædzelæt.

смущённый زده خجالت xædza-
 læt zædæ.

смывáть 1. شستن ðostæn; 2. (сно-
 сить) بردن bordæn.

смыкать: с. глаzá چشم بهم زدن
 tʃæʃm be-hæm zædæn.

смысл معنی mæ'ni, معنا mæ'na;
 مفهوم mæfhum; مفاد mofad; здра-
 вый с. عقل سليم æql-e sælim;
 прямой с. معنی مستقیم mæ'ni-je
 mostæqim, معنی حقیقی mæ'ni-je
 hæqiqi; переносный с. معنی مجازی
 mæ'ni-je mædzazi; в этом нет ника-
 кого 'a این هیچ معنی ندارد in
 hiʃ mæ'ni nædaræd; в каком -e?
 بچه معنی be tʃe mæ'ni; в полном
 -e تمام معنی be tæmam-e mæ'-
 ni; по точному -у догово́ра مطابق
 motabeq-e næss-e særih-e qærar-dad.

смыслить فهمیدن fæhmidæn;
 я ничего не -ю в этом деле من از
 این کار هیچ سر رشته ندارم
 æz in kar hiʃ sær-reʃtæ nædaræm.

смыть см. смывать.

смычóк муз. مضرب mezbab,
 آرشه (ópr. archet).

смышлёный فهمیده fæhmidæ,
 چیز فهم tʃiz-fæhm.

смягчáть 1. نرم کردن nærm k.,
 تسکین molajem k.; 2. آرام کردن
 tæskin dadæn, آرام کردن
 aʁam k. (гнев, боль); سبک کردن
 sæbok k. (винý); юр. تخفیف دادن
 tæxfif dadæn (наказáние).

смягчáться 1. نرم (ملایم) شدن
 nærm (molajem) ʃ; 2. (о боли)
 تسکین یافتن tæskin jaftæn; 3. (о
 челове́ке) رحم بدل آوردن ræhm
 be del aværdæn.

смягча́ющий 1. мед. ملین mo-
 læjjen; 2. юр. مخفف toxæffef; -ие
 обстоятельства علل مخففه elæl-e
 toxæffe'æ.

смягче́ние 1. نرم (ملایم) کردن
 nærm (molajem) kærdæn(-e); 2. (бо-
 ли) تسکین tæskin; 3. юр. تخفیف
 tæxfif; с. наказания مجازات
 tæxfif-e modzazat.

смяте́ние آشفتگی aʃoftægi,
 اضطراب ezterab, آشوب aʃub.

смять см. мять.

снабжа́ть تهیه دیدن (کردن)
 tæhiʃæ didæn (k.); تأمین کردن tæ'-
 min k. (обеспе́чивать); с. то́пли-
 вом (кого́-л.) تهیه (برای کسی)

تەھيە *tæhiæ-je* سوخت دیدن (کردن)
suxt didæn (k.).

снабжéние *tæhiæ*; с. про-
 довóльствием (топливом) تهيه
tæhiæ-je azuqæ (سوخت)
 (suxt); с. армии боеприпáсами
 رساندن مهمات *ræsandæn-e*
 mohemmat be arteš.

از *æz xaredz* *снару́жи* از خارج
 بیرون *æz birun*.

снаряд воен. گلوله *golulæ*.

تەجهيز کردن *tædž-*
hiz k., مجهز کردن *modžæhhæz k.*

تەجهيز 1. (действие) *снаряжéние*
tædžhiz; 2. (вещи) مهمات *mohem-*
mat.

از اول *æzvæl*, اول *æzvæl*,
 بدوا *dær ebteda*, در ابتدا
bædvæn.

برف *bærf*; с. *идёт* میاید *bærf*
miajæd; پوشیده *покрытый* -
 ом *pušidæ æz bærf*.

برف دانة *danæ-je bærf*.

برفی *snéžnyj* *bærfi*.

تخم *снести см. сносить*; с. *яйцо*
toxm gozaštæn.

تەقليل دادن *tæqlil da-*
dæn, کم کردن *kæm k.* (умень-
 шáть); تخفيف دادن *tæxfif*
dadæn; تنزل دادن *tænæzzol*
dadæn, پائين آوردن *pajin*
aværdæn

تەقليل يافتن 1. *понижáть*;
 -ся *tæqlil jaftæn*, تنزل کردن
tænæzzol k., کم شدن *kæm š*; 2. (об
 аэроплáне) فرود آمدن *forud*
amædæn.

تخفيف *снижéние* *tæqlil*;
 تخفيف *tæxfif*; с. *расхóдов* مخارج
tæqlil-e mæxaredz; с. *цен* تخفيف
 قيمت *tæxfif-e (tæqlil-e) qej-*
mat.

از زیر *æz zir* *сни́зу*.

بر داشتن 1. *снимáть*
bær-daštæn, در آوردن *dær-aværdæn*,
 کندن *kændæn*; چیدن *tfidæn*; с. *шляпу*
kolah bær-daštæn; *с. одéжду* (کندن)
lebas dær-aværdæn (kændæn); с.
перчатки در آوردن *dæst-kæš dær*
aværdæn; с. *со столá*
æz ru-je miz از روی ميز بر داشتن
bær-daštæn; с. *урожа́й* بر
mæhsul bær-daštæn; с.
ябло́ки سيب چیدن *sib tfidæn*; с.
прово́д سيم بر چیدن *sim bær-tfi-*
dæn; с. *отвéтственность* (с *кого́-л.*)
 (از کسی) سلب مسئوليت کردن
sælb-e mæs'ulijæt k.; с. *арéст* (с
чегó-л.) رفع توقيف کردن *ræf'-e*
touqif k.; с. *с рабóты* منفصل کردن
monfæsel k.; с. *с повéстки* (вопрóс)
 (مسئله را) از دستور خارج کردن

æz dæstur xaredʒ k.; c. своё предло-
жение پیشنهاده خود را پس گرفتن piš-
nehad-e xod-ra pæs gereftæn; 2. عکس
æks bær-daftæn; 3. داشتن (از)
æks-e çizi ra andaxtæn; c. فیلم
فیلم film bær-daftæn; 3.: c.
копию سواد (کپی) bær-daftæn; 4. (нани-
мать) اجاره کردن edʒaræ k.; -ся
1. from. عکس انداختن æks ændax-
tæn; 2.: -ся с якоря لنگر برداشتن længær bær-daftæn.

снимок from. عکس æks; c. с
выдержкой عکس ثابت æks-e sabet.

снисходительность مساهله mo-
sahelæ, اغماض eqmaz, گذشت go-
zæft, مدارا modara.

снисходительный مساهله کننده
mosahelæ konændæ, اغماض کننده
eqmaz konændæ, با مدارا ba-mo-
dara.

снисхождѣние см. снисходи-
тельность.

снѣ|ться خواب دیدن xab di-
dæn, بخواب آمدن be xab amæ-
dæn; мне ~лось, что... من خواب
mæn xab didæm ke...

СНК (Совет Народных Комис-
саров) شورای کمیسر های ملی
soura-je komiserha-je melli.

сно́ва 1. (снача́ла) از نو æz nou,
از سر نو æz sær, نو سر نو æz sær-e
nou, مجدداً modʒæddædæn; 2. دو
do baræ (вторично); يك دفعه
jæk dæfæ-je digær (в другой
раз).

сновидѣние خواب رویا xab,
ruja.

сноп بافه bafæ, دسته dæstæ.

сносѣть 1. بردن bordæn; 2.: from.
(терпѣть) تحمل کردن tæhæmmol
k.; -ся داخل مذاکره شدن -ся
daxel-e mozakeræ ʃ. (вступѣть в перего-
воры).

-сно́бный قابل تحمل qabel-e tæ-
hæmmol.

снотворный خواب آور xab-
avær, منوم monævvem; -ое сред-
ство دواى منوم (خواب آور) dæ-
va-je moævvem (xab-avær).

сношѣние مروده moravedæ, آمد
amæd-o-ʃod; -я مناسبات
monasebat, روابط rævabet; торго-
вые روابط تجارتي rævabet-e
tedʒaræti; дипломатические روابط
diplomaticheskie rævabet-e sijasi.

сня́тие 1. (убо́рка): c. урожа́я
برداشت bær-daft-e
mæhsul; 2.: c. арѣста رفع توقیف
ræf-e touqif; 3.: c. пла́на نقشه
næqʃæ bær-dari.

сoбáка سگ sæg; oxóтничья с. سگ شکاری sæg-e šekari; с.-ищéй-ка سگ تفتیشی sæg-e tæftiši; kóм-натная с. سگ خانگی sæg-e хa-nægi; с. кусáет سگ میگیرد sæg gaz migiræd.

сoбáчий سگی sægi, кáлби kælbi. сoбáчка (у зaтвóра ружья) چقماق تفنگ tšæqmaq-e tofæng.

сoбесéдниk مخاطب moxatæb, مصاحب hæm-sohbæt, هم صحبت mosaheb.

сoбесéдовáние صحبت sohbat, گفتگو mokalemæ, مکالمه togu.

сoбирáние جمع آوری dzæm'-aværi.

сoбирáтель جمع کننده dzæm' konændæ; تحصیلدار (на-лóгов, сбóров и т. п.) tæhsil-dar

сoбирáтельн[ый]: ~ое сущест-в[и]тельное грам. اسم جمع esm-e dzæm'.

сoбирáть 1. جمع کردن dzæm' k., جمع آوری کردن dzæm'-aværi k.; с. вéщи اسباب جمع کردن æs-bab dzæm' k.; с. дéньги پول جمع pul dzæm'-aværi k.; с. цвeты گل چیدن gol tšidæn; 2.: с. машину را سوار ماشین را mašin-ra sævar k., کردن

mašin-ra dzoft k.; 3.: с. چین شلال کردن tšin-šælal k.; ~ться 1. جمع شدن dzæm' š., گرد آمدن gerd amæ-dæn; 2. (что-л. сдéлать) خیال xijal-e tšiz-i daštæn, چیزی داشتن در صد qæsd daštæn, قصد داشتن بودن dær sædæd b.; я ~юсь ехать в Баку من خیال رفتن به Баку mæn xijal-e ræftæn-e be badkubæ daræm; 3.: ~ться с дýхом جرات بخود دادن dzor'-æt be xod dadæn.

сoблáзн اغوا eqva.

сoблáзн[и]тельность فریبندگی færibændægi, جذابیت dzæzabijæt.

сoблáзн[и]тельный فریبنده færi-bændæ, دلفریب del-færib; جذاب dzazeb.

сoблáзн[и]ть اغوا کردن eqva k., فریفتن færistæn; از راه در کردن æz rah dær-k. (сoвращáть); ~ся فریفته شدن færistæ š.

сoблóдáть رعایت کردن re'a-jæt k.; مراعات کردن mora'at k.; с. интерéсы трудящихся منافع زحمتکشان را رعایت کردن mæn-a-fe'-e zæhmæt-kæšan-ra re'ajæt k.; с. прáвила مقررات را رعایت کردن moqærrærat-ra re'ajæt k.; ~ся رعایت شدن re'ajæt š.

соблюде́ние رعایت re'ajæt, رعایت مراعات morā'at; с. закона رعایت قانون re'ajæt-e qanun.

соболезно́вание همدردی hæm-dærdi, تسلیت tæslijæt; выража́ть с. (кому-л.) اظهار همدردی (بکسی) ezhar-e hæmdærdi k., تسلیت tæslijæt goftæn.

соболезно́вать همدردی کردن hæmdærdi k.

сoбoль зоол. سمور sæmur.

сoбpaн||иe 1. مجمع mædʒmæ' (мн. مجمع mædʒame'), مجلس mædʒles, اجتماع edʒtema' (мн. اجتماع edʒtema'at); جلسه dzælsæ (мн. جلسات dzælsæsat); общее с. مجمع عمومی mædʒmæ'-e omumi; свобoда -ий полит. آزادی azadi-je mædʒame'; с. уполномoченных جلسه نمایندگان dzælsæ-je næmajændægan; 2.: законодaтельное с. هیئت مقننه hej'-æt-e moqæppehæ; учредительное с. مجلس مؤسسان mædʒles-e mo'æssesæn; 3. (сбoрник) مجموعه mædʒmu'æ; с. законов قوانین mædʒmu'æ-je qævanin; 4. (присyствующие) مجتمعین modʒtæme'in; 5.: полное с. کلیات kollijæt.

сoбpaт همقطار hæm-qetar.

сoбpaть, -ся см. собирать, -ся. сoбственник مالک malek (мн. مالکین malekin), صاحب sahæb; класс -ов طبقه مالکین tæbæqæ-je malekin.

сoбственност||ь دارائی darai, مال mal (мн. اموال æmval), ملك melk; движимая с. مالکیت malekijæt; недвижимая с. دارائی غیر منقول darai-je nænqul; частная с. دارائی غیر منقول darai-je qejr-e nænqul; частная с. مالکیت خصوصی (شخصی) malekijæt-e xosusi (ʃæxsi); право -и حق مالکیت hæqq-e malekijæt; лишение права -и سلب مالکیت sælb-e malekijæt.

сoбственн||ый 1. خود hod; شخصی ʃæxsi; видеть (что л.) своим||ими глазами (چیزی را) با چشم خود دیدن (ʃiz-i-ra) ba tʃæʃm-e hod didæn; с. автомобиль اتومبیل شخصی ʃæxsi; -ой персoной фам. شخصاً ʃæxsæn, اسم -ое ймя اسم به شخصه be-ʃæxseh; 2.: -ое имя اسم خاص esm-e xass.

сoбыт||ие واقعه vaqe'æ (мн. وقایع væqaje'), حادثه hadesæ (мн. حوادث hævades).

сoвá جغد dzoqd, بوم bum.

сoвaть فرو کردن foru k.; с. руку в карман دست بجیب کردن

dæst be dʒib k.; с. свой нос в чужие дела در کارهای دیگران dær karha-je digæran dæxalæt k.

совершáть اجرا کردن edʒra k.; انجام دادن ændʒam dadæn; с. преступлénie مرتكب جنایت شدن mortækeb-e dʒænajæt ʃ.; с. ошибку mortækeb-e dʒænajæt ʃ.; с. сделку еʃtebah k.; с. ся انجام یافتن edʒra ʃ., انجام دادن ændʒam jaftæn.

совершénie اجرا edʒra, انجام ændʒam.

совершénно بکلی be-kolli; کاملاً kamelæn; это с. другое дело این-اين be-kolli ʃiz-e digær-i-æst; с. верно کاملاً kamelæn sæhih-æst; с. разрушénный بکلی خراب be-kolli hærab.

совершеннолétи|e سن بلوغ senn-e boluq; رشد (سن) hædd-e (senn-e) roʃd; достигнуть ~я بحد تکلیف baleq ʃ., رسیدن (رشد) be hædd-e tæklif (roʃd) ræsidæn.

совершеннолétний بالغ baleq, رشید ræʃid.

совершénный 1. کامل kamel; جمال serf; ~ая красота صرف

کامل dʒæmal-e kamel; 2.: прошéd-шее ~ое (врéмя) грам. ماضی mazi-je motlæq.

совершénств||о کمال kæmal; достигнуть ~а بحد کمال ræsidæn; в ~е kamelæn, بطور کامل be tour-e kamel.

совершénствование تکامل tækamol.

совершénствовать تکمیل کردن tækmil k., کامل کردن kamel k.; ~ся کامل شدن kamel ʃ.

сóвест||ь وجدان vodʒdan; по ~и از روی وجدان æz ru-je vodʒdan, انصافا ensafæn.

совét I. شورا ʃoura; С. Нарéдных Комиссáров см. СНК; съезд kongræ-je ʃouraha; военный с. شورای نظامی ʃoura-je pezamí; с. министров هیئت وزراء hej'æt-e vozæra.

совét II. مشورت næsihæt, نصیحت næsværæt, پند pænd; дать с. نصیحت næsihæt dadæn, مشورت دادن næsværæt dadæn; медицинский с. مشورت طبی næsværæt-e tebbi.

советизáция شوروی کردن ʃourævi kærdæn(-e), سوتی نمودن soveti næmudæn(-e).

советизировать شوروى کردن şourævi k., совети سوتى کردن soveti k.

советник مشاور moʃaver, مستشار mostæʃar.

советовать (кому-л.) (بکسى) mæʃvææt dadæn, مشاورت دادن næsihæt dadæn; -ся (با كسى) مشاورت کردن (с кем-л.) mæʃvææt k., (از كسى) مشاورت mæʃvææt gereftæn.

советский شوروى şourævi, совети soveti; -ое госудárство mæmlækæt-e şourævi; С. Союз اتحاد شوروى ettehad-e şourævi; -ая власть حکومت hokumæt-e şourævi; -ое правительство دولت شوروى doulæt-e şourævi.

совещание 1. (обсуждѣние) (о чём-л.) مشاوره moʃave-ræ, شور şour; 2. (собрáние) جلسه dzælsæ; مشاوره dzælsæ-je moʃaveræ.

совещательный مشاور moʃaver; с. гóлос رای مشاور gæ'-je moʃaver; член с -ым гóлосом озv-е moʃaver.

совещаться مشاورت کردن mæʃvææt k., مشاوره کردن moʃaveræ k.

совместно متفقا mottæfeqæn,

باتفاق ham, مشتركا be ettefaq-e hæm-digær.

совместный 1. متفق mottæfeq, مشترك moʃtærek; -ая работа كار kar-e moʃtærek; -ые дѣйствія اقدامات مشترك eqdamat-e moʃtærek; 2. (о владѣнии) مشاع moʃa'.

совокупность جمله dzomlæ, جملى dzomlægi.

совокупный جمعى dzæm'i.

совпадать مصادف شدن mo-sadeʃ ʃ.; مطابق بودن motabeq b.

совпадающий متصادف motæ-sadeʃ.

совпадение تصادف tæsadof.

сворачать (кого-л.) (کسى را) از æz rah bordæn, همراه گمراه æz rah dær-k., کردن gom-rah k.

современник معاصر mo'aser (мно. معاصرین mo'aserin).

современный معاصر mo'aser, كنونى kopunî; متأخر motæ'æxxer; -ая литература ادبیات معاصر ædæbijat-e mo'aser; -ое положѣние وضعیت كنونى væz'ijæt-e kopunî.

совсѣм بکلى be-kolli, كاملا ka-melæn; ему с. не лёгче حالش هيچ melæn; بهتر نیست hal-æʃ hiʃ behtær nist;

с. не то هیچ همچو چیزی نیست hitʃ hæmtʃe tʃiz-i nist.

Совторгфлот (Советский торговый флот) بحریه تجارتي شوروی bæhrijæ-je tedʒaræti-je ʃourævi.

совхоз (советское хозяйство) مؤسسۀ زراعتی sovhoz, دولتی شوروی mo'æssæsa-je ze-ra'æti-je doulæti-je ʃourævi.

согласие 1. رضایت rezajæt, رضا reza, موافقت movafeqæt; дать своё с. (на что-л.) (به چیزی) rezajæt-e hod-ra dadæn; без моего -ия بدون -ия bedun-e rezajæt-e mæn; молчание — знак -ия سکوت موجب -ия sokut moudʒeb-e reza-st; ◇ в -ии (с) بر طبق bæɾ tæbq (-e); 2. полит. اتفاق ettefaq; трóйственное с. ثلاثۀ اتفاق ettefaq-e sælasæ.

согласиться см. соглашаться.

согласно: с. чему-л. بر طبق bæɾ tæbq(-e), مطابق motabeq(-e).

согласный I. 1. موافق movafeq, همعقیده hæm-æqidæ; быть -ным موافق بودن movafeq b.; я с вами не -ен من با شما موافق نیستم mæn ba ʃoma movafeq nistæm; 2. (соответствующий) مطابق motabeq.

согласный II. грам. صامت sa-met.

согласование تطبیق tætbıq, مطابقه motabeqæ (тж. грам.).

согласовать کردن تطبیق tætbıq k., مطابق (موافق) کردن motabeq (movafeq) k.; с. вопрос در مسئله ای توافق نظر حاصل کردن dær mæs'ælæ-i tævafoq-e næzær hasel k.

соглашатель полит. سازش کار sazeʃkar.

соглашательство کاری سازش sazeʃkari.

соглашаться (с чем-л.) چیزی (с чем-л.) qæbul daʃtæn, رضایت دادن (به) rezajæt dadæn, موافق (با چیزی) movafeq ʃ., موافقت نمودن movafeqæt næmu-dæn; вы, конечно, -ситесь с тем, البته تصدیق خواهید что... ælbættæ tæsdıq xahid lærmud ke...

соглашение موافقت movafeqæt, توافق نظر tævafoq-e næzær; قرار داد qærar-dad (dоговор); موافقت حاصل -ию прийти к -ию movafeqæt hasel k., توافق (توافق نظر حاصل کردن) tævafoq-e næzær hasel k.; входить в с. с кем-л.

با کسی داخل قرار داد شدن ba kæs-i daxel-e qærar-dad ʃ.; предварительное с. قرار داد مقدماتی qærar-dad-e moqæddæmati; по взаимному ~ю با رضایت طرفین ba rezajæt-e tærafəjn.

согнѹвшись بحال خمیده be hal-e xæmidæ.

согнѹть, ~ся см. сгибать, ~ся.

согражданѣн هم وطن hæm-vætæn, هم میهن hæm-mihæn.

согревѣние گرم کردن gærm kærdæn(-e).

согревѣть گرم کردن gærm k.; ~ся گرم شدن gærm ʃ.

согревѣющий گرم کننده gærm konændæ.

согрешѣть см. грешить.

сoда سود sud; каустическая с. سود کائوستیک sud-e kaustik.

сoдѣйстви||е مساعدت mosa'e-dæt, همراهی hæmrahi, معاونت mo'avænæt, معاضدت mo'azedæt; оказывать с. (кому-л. в чём-л.) (با کسی در چیزی) مساعدت mosa'edæt k., همراهی کردن hæmrahi k.

сoдѣйствовать (кому-л. в чём-л.) (با کسی در چیزی) مساعدت mosa'edæt k., همراهی کردن hæmrahi k.

сoдержѣн||ие 1. اعاشه e'aʃæ; с. одной семьѣ يك خانواده e'aʃæ-je jæk xanævadæ; 2. (зарплата) مواجب mævadʒeb, حقوق ho-quq; 3. نگاه داری negahdari; с. фабрики کارخانه negahdari-je kar-xanæ; расходы по ~ию مخارج نگاهداری mæxaredʒ-e negahdari; 4. (кнѹги, статьи и т. п.) مضمون mæzmun; مندرجات mondæredʒat (оглавлѣние).

сoдержѣть 1. (кого-л.) اعاشه e'aʃæ k.; 2. نگاه داشتن negah daʃtæn, نگاه داری کردن negahdari k.; с. квартиру в чистоте منزل را تمیز نگاه داشتن mæn-zel-ra tæmiz negah daʃtæn; 3. (заключѣть в себѣ) شامل بودن ʃa-mel b., دارا بودن dara b., حاوی moh-tævi b.; 4. с. в тюрьмѣ در حبس dær hæbs negah daʃtæn. содержѣмое محتویات mohtæ-vijat.

содрѣть см. сдирать.

содрогѣние لرزه lærzæ, ارتعاش erte'aʃ.

содрогѣться لرزیدن lærzidæn, بلرزه در آمدن be lærzæ dær-amædæn.

содрогнѹться см. содрогаться.

соединѣние 1. (действие) متحد mottæhed næmudæn(-e); نمودن mottæhed næmudæn(-e); متصل نمودن mottæsel næmudæn(-e); اتصال ettesal; 2. хим. ترکیب tærkib (мн. ترکیبات tærkibat).

соединѣнный متصل mottæsel, متحد mottæhed; ~ыми усилиями با تشریک مساعدی ba tæʃrik-e mæsa'i; С ~ые Штаты Америки ممالك متحدہ امریکا mæmalek-e mottæhedæ-je æmrika.

соединять متصل کردن mottæsel k.; وصل کردن væsl k. (тж. по телефону); متحد کردن mottæhed k. (объединять); ~ся وصل mottæsel ʃ.; وصل شدن væsl ʃ.; متحد شدن mottæhed ʃ. (объединяться).

сожалѣние تأسف tæ'æssof, افسوس æfsus; دلسوزی del-suzi (к чужбому горю); высказывать с. اظهار تأسف ezhar-e tæ'æssof k.; к ~ю متأسفانه motæ'æssefa-pæ; достóйный ~я اسباب تأسف æsbab-e tæ'æssof; возбуждающий с. رقت انگیز reqqæt-ængiz.

сожалѣть تأسف داشتن tæ'æssof daʃtæn, (از) تأسف خوردن tæ'æssof xordæn, افسوس خوردن æfsus xordæn, متأسف بودن motæ'æssef b.

сожжѣние سوزاندن suzan-dæn(-e).

созвѣать см. созывать.

созвѣздіе астр. برج bordz (мн. بروج borudz).

созвучіе муз. توافق اصوات tævafoq-e æsvat, هم آهنگی hæm-ahængi.

создавать ایجاد کردن idžad k., تولید ehdas k., اشکال کردن toulid k.; с. затруднѣния اشکال تراشی eʃkalat k., اشکال را теорию te'ori-ra idžad k.; с. план طرح نقشه کردن tærh-e næq-ʃæ k.; ~ся ایجاد شدن idžad ʃ., تولید شدن toulid ʃ.

создáние ایجاد توليد toulid; احداث ehdas.

создáтель ایجاد کننده idžad ko-pændæ, احداث کننده ehdas ko-pændæ; مؤسس mo'æsses.

созидáть см. создавать.

сознавать (что-л.) (از چیزی) آگاه (با خبر) بودن agah (ba-xæ-bær) b.; احساس کردن ehsas k. (чувствовать); ~ся (в чём-л.) (بچیزی) اقرار کردن eqrar k., مقرر شدن e'teraf k., moqerr ʃ.

созна́ние 1. *аگاهی* agahi; *حس* hess (*чувство*); *فهم* fæhm; с. *долга* hess-e væzifæ-
-ʃenasī; *бытиё* определяет с. *حیات* hæjat fæhm-ra mo'æjjæn mikonæd; 2. (*при-
знание*) *اعتراف* e'teraf, *اقرار* eqrar; с. *вины* *اعتراض* (a'qar) be tæqsir; 3.: *поте-
рять* с. *بی هوش شدن* bi-huʃ ʃ., *غش کردن* qæʃ k.; *прийти* в с. *بخود آمدن* be xod amædæn, *بهوش آمدن* be huʃ amædæn.

созна́тельность *شناسی* væzifæ-ʃenasī.

созна́тельный 1. *شناس* væzifæ-ʃenas, *فهمیده* fæhmīdæ; 2. (*намеренный*) *عمدی* æmdi.

созре́вать 1. (*о плодах, нары́ве*) *رسیدن* ræsidæn; 2. (*о челове́ке*) *بالغ شدن* baleq ʃ.

созре́вший 1. *رسیده* ræsidæ; 2. *بالغ* baleq.

созы́в *دعوت* dæ'væt, *احضار* ehzar; с. *общего собра́ния* *دعوت عمومی* dæ'væt-e mædʒmæ'-e omumi.

созыва́ть *دعوت کردن* dæ'væt k., *احضار کردن* ehzar k.

соизме́римый *متوافق* motæva-
feq.

соиска́тель *комм.* *پیشنهاد کننده* piʃnehad konændæ (de-
hændæ).

сойти́, ~сь *см.* *сходить*, ~ся.

сок *شیره* ʃiræ, *آب* ab; *цветоч-
ный* с. *شیره گل* ʃiræ-je gol; *ли-
мо́нный* с. *آب لیمو* ab(-e) limu.

со́кол *зоол.* *باز* baz, *قوش* quʃ.

сократи́ть *см.* *сокращать*.

сокраща́ть 1. (*речь, статью*)

خلاصه moxtæsær k., *مختصر کردن*

خلاس xolasæ k.; 2. (*расхо́ды, зар-
плату*) *کم کردن* kæm k., *تقلیل*

دادن tæqlil dadæn; 3. *физл.* (*мус-
кул*) *منقبض کردن* monqæbez k.;

4. (*уволить*) *منفصل کردن* mon-
fæsel k.

сокраще́ние 1. *اختصار* extesar;

2. (*уменьше́ние*) *تقلیل* tæqlil; с.

сметы *بودجه* tæqlil-e buddʒæ;

с. *штáтов* *خدمتگاه* tæq-
lil-e eddæ-je mostæxdemin; 3. *физл.*

(*мускула*) *انقباض* enqebaz; 4. (*со
службы*) *انفصال* enfesal.

сокраще́нно *مختصراً* moxtæsæ-
ræn, *خلاصه* (be tour-e) xola-
sæ, *بطور اختصار* be tour-e extesar.

сокраще́нный *مختصر* moxtæsær.

сокро́венный *سری* serri, *مخفی* mæxfi.

сокро́вище *گنج* gændʒ.

сокрóвищница خزانه xæzanæ.
сокрушáть شکستن šekæstæn;
خراب کردن xærab k. (разрушdть);
در هم شکستن dær-hæm šekæstæn
(ломdть); -ся خور دن qos-
sæ xordæn.

сокры́тие اختفا extefa, پنهان
penhan kærdæn(-e); с. кра-
денного نگاهداری مال دزدی ne-
gahdari-je mal-e dozdi; с. преступ-
лénия اختفای جرم extefa-je dzorm.

солгáть см. лгать.

солдáт سرباز særbaz.

солеварénье شورە یزی šuræ-
-pæzi.

солён|ый نمکین næmækin, شور
šur; -ая ры́ба نمک زده næmæ-
hi-je næmæk zædæ.

солénье ترشی torši.

солидáрность موافقت (با) mo-
vafeqæt.

солидáрн|ый موافق (با) movafeq;
быть -ым بودن موافق (با) mo-
vafeq b.

соли́дн|ый 1. معتبر mo'tæbær;
-ая фíрма تجارتخانه معتبر tedža-
ræt-xanæ-je mo'tæbær; 2.: -ая сýмма
مبلغ معتنابه mæblæq-e mo'tænabeh;
-ые знáния معلومات وسیع mæ'-
lumat-e væsi'; 3. (о челове́ке) جا
افتاده dža oftadæ.

солитér мед. کرم کدو kerm-e
kædu.

солíть نمک زدن næmæk zæ-
dæn, نمک پاشیدن næmæk pašidæn.

сóлнечн|ый آفتابی aftabi; с.
свет نور آفتاب nur-e aftab; -ая ван-
на حمام آفتاب hæmman-e aftab; -ые
часы ساعت آفتابی sa'aet-e aftabi;
погóда هوا آفتاب است hæva
aftab-æst; (находя́щийся) на -ой
стороне (комната и т.п.) آفتاب
aftab-gir; с. год см. год.

сóлнц|е آفتاب aftab, خورشید
xoršid; гóрное с. мед. آفتاب
xoršid; در آفتاب aftab-e mæsnu'i;
на с. در آفتاب dær aftab; грётся на с.
در آفتاب dær aftab gærm
š; восхóд -а см. восход; захóд -а
см. заход.

солнцестоя́ние астр.: лётнее с.
انقلاب صیفی enqelab-e seji; зímнее
с. انقلاب شتوی enqelab-e šætævi.
сóло муз. سولو solo, تنها tænha;
с. на та́ре تنها тар-e tænha.

соловéй بلبل bolbol.

сóлод مالت malt, سمنو جو sæ-
mænu-dzou.

солодкóвый: с. корень фарм.
سوس sus.

солодóвый: с. экстра́кт عصاره
malt æsaræ-je malt.

солóма کاه kah.
 солóменн ый کاهی kahi; حصیری
 hæsiɾi; -ая шляпа کلاه حصیری
 kolah-e hæsiɾi.
 солóминка پر کاه pær-e kah.
 солонина گوشت نمک زده gušt-e
 næmæk zædæ.
 солóнка نمکدان næmækdan.
 солончák شورہ زار šuræzar.
 сол|ь نمک næmæk, ملح melh
 (мн. املاح æmlah); очищенная с.
 نمک تصفيه شده næmæk-e tæsfijæ
 šodæ; столовая с. نمک طعام пæ-
 mæk-e tæ'am; химические -и املاح
 æmlah-e šimijai.
 солян|ой: -ая кислота хим. دژوئر نمک
 dzouhær-e næmæk.
 со́мкнутый: с. строй воен. صف جمع
 sæff-e dzæm'.
 сомнева́ться (в чем-л.) (در چیزی) (در چیزی)
 تردید داشتن tærdid daštæn, شك
 شبیه داشتن šæk daštæn, شبهه داشتن
 šobhæ daštæn.
 сомнева́ющийся مردد moræd-
 dæd.
 сомне́ни|е (در) تردید tærdid, شك
 شبیه šæk, شبهه šobhæ; устраня́ть -я رفع
 ræf'-e šobhæ k.; подвѣр-
 гнуть -ю تردید کردن tærdid k.;
 без -я بدون شك bedun-e šæk; в
 этом нет -я این شکی نیست

dær in šæk-i nist; это не оставляет
 никакóго -я в том, что... این هیچ
 تردیدی باقی نمیگذارد که
 tærdid-i baqi næmigozaræd ke...

сомнѣтельный مشکوک mæškuk;
 قابل تردید qabel-e tærdid.

сон خواب хаб; гипнотический
 خواب مصنوعی хаб-е тæспи'и;
 увидеть во сне دیدن در خواب
 dær хаб دیدæn.

сонли́вость خواب آلودگی хаб-
 aludægi.

сонли́вый خواب آلود хаб-alud.
 со́нн|ый خواب آلود хаб-alud;
 -ая болѣзнь мед. مرض خواب
 mægæz-e хаб; داءالنوم da-on-noum;
 -ые глаза آلود چشم
 tšæšm-e хаб-alud.

сообража́ть 1. (размышля́ть)
 فکر کردن molahezæ k.,
 فهمیدن (понима́ть) 2. فکر کردن
 fæhmidaen.

соображе́ни|е ملاحظه molahezæ
 (мн. ملاحظات molahezat); по ка-
 ким -ям? به چه ملاحظه be tše mo-
 lahezæ.

сообразѣтельность زیرکی zî-
 kæki, تیز هوشی tiz-huši.

сообразѣтельный زیرك zîræk,
 با هوش ba-huš.

сообразѣть с.м. соображать.

soobrázno مطابق motabeq(-e), بر bær tæbq(-e); с. с законом bær tæbq(-e); с. с законом bær tæbq(-e) (مطابق) قانون (motabeq-e) qanun.

soobráznyi مطابق motabeq, مناسب monaseb.

soobrazováť (что-л. с чем-либо) (چیزی را با چیزی) موافق کردن movafeq k., مطابق کردن motabeq k., تطبیق کردن tætbîq k.; ~ся: ~ся с обстоятельствами وضعیات را въз'іят-га dær næ-zær gereftæn.

soobščá مشترکا moštærekæn, با هم ba-hæm.

soobščátъ (что-л.) (چیزی را) (چیزی را) خبر ettela' dadæn; اطلاع دادن xæbær dadæn; کسی اطلاع دادن be ettela-e kæ-s-i ræsandæn.

soobščátъся 1. (иметь сноше-ния) روابط داشتن rævabet daftæn; 2. страд. اطلاع داده شدن ettela' dadæ f.

soobščeni||e 1. اطلاع ettela' (мн. (معلومات) ettela'at), خبر xæbær (мн. اخبار æxbar); газетные ~я اخبار æxbar-e ruz-pamæ; официальное с. ابلاغیه رسمی eblaqi-jæ-je ræsmi; 2. (связь) ارتباط erte-bat; سرویس (фр. service); автомо-бильное с. اتومبیل رانی

servis-e otumobil-rani; воздушное с. سرویس هوایی servis-e hævai; почтовое с. سرویس پستی servis-e posti.

сообщить см. сообщать.

сообщник شریک færik, همدست hæm-dæst, معاون mo'avæn.

сообщничество همدستی hæm-dæsti, معاونت mo'avænæt; с. в совершении преступления معاونت در جرم mo'avænæt dær dzorm.

соорудить см. сооружать.

сооружать ساختن saxtæn, بنای ساختمان کردن saxteman k., بنای کردن bænā k.

сооружение 1. ساختمان saxte-man, بنائی bænnai (действие); с. фабрики ساختمان کارخانه saxte-man-e kar-xanæ; 2. (здание) بنا bænā, عمارت emaræt.

соответственность مناسبت monasebæt, مطابقت motabeqæt.

соответственный مناسب monaseb, مطابق motabeq.

соответствовать مطابق بودن motabeq b., مناسب بودن monaseb b., مناسبت داشتن monasebæt daftæn.

соответствующий (ба) مطابق motabeq, مناسب monaseb; مقتضی moqtæzi, مربوط mærbut; прини-

ма́ть ~не ме́ры اقدامات مربوطه eqdamat-e mærbutæ-ra be æmæl aværdæn.

сооте́чественник هموطن hæm-vætæn, هم میهن hæm-mihæn.

соотноше́ние تناسب tænasob.

сопе́рник حریف ræqib, رقیب hærif.

сопе́рничать (с кем-л.) (با کسی) رقابت کردن ræqabæt k.

сопе́рничество رقابت ræqabæt.

со́пли آب بینی ab-e binî, آب دماغ ab-e dæmaq.

сопоставле́ние مقابله moqabelæ.

сопоставля́ть مقابله کردن moqabelæ k.

сопреди́льный همجوار hæm-dzævar.

соприкаса́ться 1. (быть сме́жным) (با) مجاور بودن modzaver b.; 2. (с чем-л.) تماس (با چیزی) تماس داشتن tæmass k.

соприкоснове́ние تماس tæmass; то́чка ~я نقطه تماس noqtæ-je tæmass; импе́ть с. (с кем-л.) (با کسی) تماس داشتن tæmass daftæn.

сопровождáть (кого-л.) (کسی را) همراهی کردن hæmrahi k.

сопровождéни|е همراهی hæmrahi; в ~и егó در معیت او dær mæ'ijæt-e u.

сопротивле́ни|е مقاومت moqavemæt; оказыва́ть с. مقاومت کردن moqavemæt k.; си́ла ~я قوه moqavemæt qovvæ-je moqavemæt; электри́ческое с. مقاومت الکتریکی moqavemæt-e elektriki.

сопротивля́емость قوه مقاومت qovvæ-je moqavemæt.

сопротивля́ться مقاومت کردن moqavemæt k.

сопу́тствовать см. сопровож-
дать.

соp خاشاک xaşak.

сoразме́рно به تناسب be tænasob.

сoразме́рность تناسب tænasob.

сoразме́рный متناسب motæna-seb.

сoразмеря́ть متناسب کردن motænaseb k., مطابق کردن motabeq k.

соpва́ть 1. پاره کردن paræ k., کندن kændæn; چیدن tʃidæn (цвето́к); 2. (засе́дание, забастовку) بهم زدن be-hæm zædæn; ~ся 1. (упа́сть) افتادن oftadæn; 2. (о сло́ве, выра́жении) از دهن پریدن æz dæhæn pæridæn; 3. (неудáться) موفق نشدن movæffæq næʃodæn.

соpевно́вание مسابقه mosabeqæ; социалисти́ческое с. مسابقه سوسیالیستی mosabeqæ-je susjalisti.

соревновáться (с кем-л.) (با کسی) dzur

mosabeqæ k. کردن مسابقه

сорѣнка خاشاك хаѣak.

сорѣть كشیف کردن kæsif k.

сѣрнѣый: -ая травá علف هرزه ælæf-e hærzæ.

сорнякѣ (сѣрныя растѣния) сорнякѣ نباتات هرز næbatat-e hærz.

сѣрок چهل tʃehel.

сѣрка зоол. زاغی zaqí.

сѣрокалѣтнѣй چهل ساله tʃehel-salæ.

сѣроковѣй چهل-م tʃehelom, نومره نمره tʃehelomin; с. нѣмер نومره nomræ-je tʃehel.

сѣроконѣжка зоол. هزار پا hæzar-pa.

сѣрѣчка 1. پیراهن pirahæn; ночная с. پیراهن شب (خواب) pirahæn-e ʃæb (xab); 2. анат. مشيمه mæʃimæ-je dzænin.

сѣрт 1. (качество) قسم qesm (мн. اقسام æqsam), درجه dæraǰæ, کلیه اقسام کليه اقسام dzens; все -á rísa برنج kollijæ-je æqsam-e berendz; высшѣй с. درجه اعلى dæraǰæ-je æ'la; 2. (род, вид) نوع nou' (мн. انواع ænva').

сѣртирѣваннѣй جور شده dzur ʃodæ.

сѣртирѣвáть جور کردن dzur k.

сѣртирѣвка جور کردن dzur kærdæn(-e).

сѣсáть مكیدن mækidæn; شیر ʃir خوردæn (grudæ).

сѣсѣд همسایه hæmsajæ, همجاور hæm-dzævar.

сѣсѣднѣй مجاور modzaver; с. дом خانه مجاور ханæ-je modzaver.

сѣсѣдствѣо همسایگی hæmsajægi, در -у modzaveræt; по -у dær hæmsajægi, در -у с dær hæmsajægi-je ma.

сѣска پستانك pestanæk (рождѣк); سر پستانك sær-pestanæk (резинѣ-вѣйй наконѣчник для рождѣк).

сѣскакивать 1. پریدن (از) pæridæn; 2. (с пѣтель и т. п.) در رفتن dær-ræftæn.

сѣскýчитьсѣ دلنگ شدن del-tæng ʃ.

сѣслагáтельнѣый: -ое наклонѣ-ние (абрис) مضارع mo-zare'.

сѣслáть см. ссылатѣ.

сѣслѣвѣе ист. طبقه tæbæqæ.

сѣслужѣвец هم کار hæm-kar.

сѣсна کاج deræxt-e kadz.

сѣсѣк анат. نك پستان nok-e pestan.

сосредотóчение تمرکز tæmærkɔz; с. войск تمرکز قوا tæmærkɔz-e qova.

сосредотóченный متمرکز شده motæmæркеz řodæ.

сосредотóчивать تمرکز کردن motæmæркеz k.

сосредотóчиваться 1. متمرکز شدن motæmæркеz ř.; 2. (о человеке) حواس خود را جمع کردن hævas-e xod-ra dżæm' k.

состáв 1. ترکیب tærkib (чегó-л.); اعضا æ'za (члѐны); عناصر ænaser (элементы); химический с. ترکیب tærkib-e řimijai; личный с. کارکنان (фр. personnel), پرسنل kar kopan; в ~е مرکب (از) morækkæb; 2. ж.-д.: подвижной с. نواقل nævaqel-e ru-je hætt.

составитель (автор) مؤلف mo'ællef.

состáв||ить см. составлять; сколько это ~ит? این چند میشود in řænd miřævæd; это не ~ит затруднения این اشکالی نخواهد داشت in eřkal-i næxahæd dařt.

составлѐние 1. ترکیب tærkib; 2. (докумѐнта и т. п.) تنظیم tænzim, تدوین tædvín; с. законопроекта تنظیم لایحه قانونی lajehæ-je qanuni.

составлять 1. ترکیب کردن tærkib k.; 2. (образовывать) تشکیل دادن tæřkil dadæn; с. кабинет полит. کابینه را تشکیل دادن kabínæ-ra tæřkil dadæn; 3. تنظیم کردن tænzim k., تدوین کردن tædvín k.

составн||ой ترکیبی tærkibi; ~ая часть جزء (множ. اجزا ædżza).

состáриться پیر شدن pir ř.

состояни||е 1. وضعیت, حالت hææt, چگونگی, اوضاع ouza', فجعلناegi; обморочное с. حالت hææt-e zæ'f; с. здоровья hææt-e mæzadzí,

مزاجی hææt-e mæzadzí, چگونگی مزاج fjegunægi-je mæzadzí; быть в ~и (به) قادر بودن qader b., از عهده چیزی بر آمدن æz ohidæ-je řiz-i bæ-æmædæn; быть не в ~и عاجز بودن adżez b., از عهده چیزی بر نیامدن -je řiz-i bæ- næjamædæn; 2. (богатство) تمول tæmævvól.

состоятельность استطاعت este-ta'æt, تمول tæmævvól (денежная).

состоятельный متمول motæmævvól, پولدار ba-beza'æt, پولدار pul-dar.

состо|ять 1. مرکب بودن (از) morækkæb b., عبارت بودن (از) ebaræt b., شامل بودن řamel b.; полк هنگ مرکب از سه rot из трёх

خانه مشتمل بر پنج اتاق hang morækkæb æz se goruhan-æst; дом -ит из пяти комнат خانه مشتمل بر پنج اتاق hang morækkæb æst; 2. بودن budæn; с. на военной службе در خدمت نظامی dær xedmæt-e nezami b.; с. в списке بودن dzoz'-e suræt b.; -яться واقع شدن vaqe' ş.; собрание -ялось جلسه تشکیل şod. dzælsæ tæşkil şod.

состоящий مرکب (از) morækkæb, مشتمل (بر), عبارت (از) ebaræt, moştæmel.

сострадание رقت gæhm, رقت reqqæt, دلسوزی del-suzi; вызывающий с. رقت انگیز reqqæt-ængiz.

состязание مسابقه mosabeqæ; с. в беге دو مسابقه mosabeqæ-je dou.

состязаться کردن مسابقه mosabeqæ k.

сосчитать см. считать.

сосуд 1. ظرف zærf (множ. ظروف zoruf); 2.: кровеносные -ы анат. عروق oruq.

сότη||я صد sæd; -и книг صداها sædha ketab.

сотрудник همکار hæm-kar, همداست hæm-dæst; مستخدم mos-tæxdem (служащий).

با هم کار کردن сотру́дничать ba-hæm kar k., همکار بودن hæm-kar b.

сотру́дничество تعاون tæ'avon, همکاری hæm-kari; экономическое с. همکاری اقتصادی hæm-kari-je eqtesadi; взаимное с. همکاری متقابل hæm-kari-je motæqabel, تعاون متقابل tæ'avon-e motæqabel.

соты (медовые) شان عسل şan-e æsæl, شانه عسل şanæ-je æsæl.

сот||ый صدم sædom, صدمین sædomin; -ая доля صد يك sæd jæk, يك صدم jæk sædom.

соус سوس (фр. sauce), خورش choreş; мясо под -ом سوس گوشت sos-dar. guşt-e sos-dar.

соусник ظرف سوس zærf-e sos, خورش خوری choreş-xori.

соучаствовать شرکت داشتن şerkæt daştæn, شريك بودن şærik b.

соучастие شرکت şerkæt.

соучастник شريك şærik.

соученик هم درس hæm-dærs, همکلاس hæm-şagerdi, hæm-klas.

софизм سفسطه sæfsætæ.

софист سفسطی sæfsæti.

софистический سفسطی sæf-sæti.

сóхнуть خشك شدن xofk f.
 сохрани́ни||ه حفظ hefz, نگاهداری negahdari, محافظت mohafezæt; с. равновéсия حفظ توازن hefz-e tævazon; с. фру́ктов نگاهداری negahdari-je mivædzat; для ~я безопáсности حفظ امنیت bæraje hefz-e æmniæt; с ~ем дóлжности با داشتن شغل ba daftæn-e foql.

сохрани́вшийся محفوظ mæhfuz.
 сохрáнность تمامیت tæmamijæt.
 сохраня́ть حفظ کردن hefz k., محفوظ نگاه داشتن mæhfuz daftæn; с. за собóиiи прáво حق را برای خود محفوظ داشتن hæqq-ra bæraje xod mæhfuz daftæn; с. сýлы قوه را حفظ qovvæ-ra hefz k.; ◇ с. сýлу دارای اعتبار بودن dara-je e'tebar b. (о закóне, постановлénии).

сохраня́ться محفوظ ماندن mæhfuz mandæn.

социáл-демократ سوسیال sosjal-demokrat.

социáл-демократія سوسیال sosjal-demukrasi.

социализáция اجتماعی نمودن edztema'i pæmudæn(-e).

социализи́ровать اجتماعی کردن edztema'i k.

социали́зм سوسیالیزم susjalizm;
 побéда فتح سوسیالیزم fæth-e susjalizm.

социали́ст سوسیالیست susjalist.

социалистиче́ский سوسیالیستی susjalisti; ~ое строите́льство

ساختمان سوسیالیستی saxteman-e susjalisti; ~ое о́бщество جامعه

جامعه سوسیالیستی dzame'æ-je susjalisti.

социа́льн||ый اجتماعی edztema'i;

~ые нау́ки علوم اجتماعی olum-e edztema'i; ~ая револю́ция انقلاب

انقلابی enqelab-e edztema'i.

социоло́гия علم اجتماع elm-e edztema', سوسیولوژی (фр. socio-logie).

соцсоре́вновáние см. соревнóвание.

соцстра́хкáсса (ка́сса социа́льного страхо́вания) صندوق بیمه اجتماعی sænduq-e bimæ-je edztema'i.

сочета́ть (با) توأم کردن tou'æm k., ~ся ~ся توأم جور کردن dzur k.; جور شدن (با) tou'æm b., dzur f.

сочинéни||е 1. تألیف tæ'lif (мн. تألیفات tæ'lifat); اثر æsær (мн. آثار asar); полное собрáние ~ий

كلييات kollijat; 2. школ. رساله re-salæ.

сочинять 1. تألیف کردن tæ'lif k.; نوشتن nevestæn (nucām); c. стихі شعر se'r goftæn, ساختن se'r saxtæn; 2. اختراع کردن extera' k. (изобретать); دروغ doruq baftæn (выдумывать).

сочиться تراوش کردن tæra-veš k.

сочленение анат. مفصل mæfsef (мн. مفاصل mæfasel).

сочность پر آبی por-abl.

сочный آب دار por-ab, آب دار ab-dar.

сочувственно: встретить что-л. چیزی را با حسن نیت تلاقی c. تفیز-ی را ба hosn-e nijjæt tæ-læqqi k.

сочувствие همدردی hæm-dærdi, تسلیت tæslijæt; شفقت şæfæq-qæt, رقت reqqæt (сострадание); اظهار تسلیت کردن ezhar-e tæslijæt k., اظهار همدردی ezhar-e hæm-dærdi k.; 2. (solidarity) موافقت movafeqæt.

сочувствовать 1. همدردی کردن hæm-dærdi k., دلسوزی کردن del-suzi k. (сострадать); 2. (быть согласным) موافقت کردن movafeqæt k.

сочувствующий 1. همدرد hæm-dærd, دلسوز del-suz, شفیق şæfiq; 2. موافق movafeq.

сошник (плуга) آهن جفت ahæn-dzoft.

союз 1. اتحاد ettehad, اتحادیه ettehadijæ; заключить c. اتحاد ettehad bæstæn; Коммунистический c. молодёжи см. Комсомол; профессиональный c. اتحادیه ettehadijæ-je hæm-kari; Центральный совет профессиональных شورای مرکزی sovra-je mærkæzi-je ettehadijæha-je hæm-kari; член عضو ozv-e ettehadijæ; 2. грамм. حرف ربط hærf-e ræbt.

Союз Советских Социалистических Республик اتحاد جماهير شوروی سوسیالیستی ettehad-e dzæmahir-e şourævi-je susjalisti.

союзник متفق mottæfeq (мн. متفقین mottæfeqin).

союзный متحد mottæhed, متفق mottæfeq; -ая республика جمهوری dzomhuri-je mottæhedæ.

спазма мед. تشنج tæşænnodʒ.

спазматический تشنجی tæşænnodʒi.

спальный: -ая комната اتاق خواب otaq-e xab, خوابگاه xab-gah; c. вагон خوابدار vagun-e tæxt-e xab-dar; -ые при-

надлежности رخت خواب gæxt-e xab.

спáльня см. спальная комната.

спáржа مارچوبه martʃubæ.

спáриванье جفت گیری dʒoft-giri.

спáриваться جفت شدن dʒoft ʃ.

спасáние رهایی nædʒat, گاهی gæhai, استخلاص estexlas; с. ко-
рабля نجات کشتی nædʒat-e kæʃti;
с. утопáющего (нجات) استخلاص
estexlas-e (nædʒat-e) qæriq.

спасáтельный ный نجات دهنده
nædʒat dehændæ; -ая лóдка قایق
نجات qajeq-e nædʒat.

спасáть نجات دادن nædʒat da-
dæn, رهایی دادن gæhai dadæn,
خلاص دادن (کردن) xælas dadæn
(k.), مستخلص کردن mostæxlæs k.

спаси́бо مرحمت شما زیاد mæg-
hæmæt-e ʃoma zijad, لطف شما زیاد
lotf-e ʃoma zijad, تشکر میکنم tæ-
ʃækkor mikonæm.

спаси́и см. спасать.

спать خوابیدن xabidæn, خواب
خاب b.; ráно ложи́ться с.
زود خوابیدن zud xabidæn; с. на
спинé طاق باز خوابیدن taq-baz
xabidæn; с. на боку پهلو خوابیدن
jæk pæhlu xabidæn; он
спит крѣпко خوابش سنگین است

xab-æʃ sængin-æst; я хочу с. خوابیم
خاب-æm miajæd.

спаять 1. لحیم کردن læhim k.;

2. فیز. متحد کردن mottæhed k.

спекта́кль نمایش pæmajæʃ.

спектр فیز. طیف tejf.

спектра́льный طیفی tejfi.

спектроско́п طیف بین tejf-bin.

спекули́ровать (чем-л.) احتکار

ehtekar-e ʃiz-i k.;

физ. سوء استفاده کردن (از) fuz.
estefadæ k.

спекуля́нт محتکر molitæker.

спекуля́тивный احتکاری ehte-
kari.

спекуля́ция احتکار ehtekar;

اسپکولاسیون (фр. spékulation).

спелена́ть см. пеленать.

спѐлый رسیده ræsidæ.

сперва́ см. сначала.

спѐреди جلو در جلو dæz dʒelou,

از پس و پیش از c. и сзади
æz pæs-o-piʃ.

спѐрма биол. منی mæni.

спѐртость (вóздуха) خفگی هوا
xæfægi-je hæva.

спѐртый خفه xæfæ; с. вóздух

هوا hæva-je xæfæ.

спеси́вость см. спесь.

спеси́вый متکبر motækæbber.

спесь تکبر tækæbbor.

спеть I. (становиться спелым) *تسخيدن* tæsidæn.

спеть II. см. петь.

спех *عجله* ædzælæ, *شتاب* ſetab; *это не к ~у نیست* ædzælæ-i nist.

спец см. специалист.

специализироваться *تخصص پيدا کردن* tæxæssos pejda k., *متخصص شدن* motæxæsses ſ.

специалист (در) *متخصص* motæxæsses (мн. *متخصصين* motæxæssesin); он с. в этой области *او در اين قسمت (رشته) متخصص است* u dær in qesmæt (reſtæ) motæxæsses-æst.

специально *مخصوصا* mæxsu-sæn.

специальный *مخصوص* mæxsus; *اختصاصی* extesasi; *تخصصی* tæxæssosi; ~ое образование *تحصيلات* tæhsilat-e tæxæssosi.

спэциин *ادويه* ædviſæ.

специфика́ция *مشخصات* moſæxxæsat.

специфи́ческий *مخصوص* mæxsus.

спецоде́жда *لباس کار* lebas-e kar.

спэшивать *پياده کردن* pijadæ k.; ~ся *پياده شدن* pijadæ ſ.

спешить *عجله کردن* ædzælæ k., *شتاب کردن* ſetab k.

спэшно *با عجله* ba ædzælæ; *فوری است* fouri-st fouræn; (*надпись на письме*).

спэшность *عجله* ædzælæ; *فوریت* fourijæt.

спэшный *فوری* fouri.

спин *پشت* poſt; гнуть ~у *خم کردن* poſt xæm k.; по-

вернуться ~ой к кому-л. *پشت ~ой ک کومۇ-ل.* poſt be kæs-i k.; ~ой к стене *پشت بديوار* poſt be divar.

спинка (у мебели) *پشتی* poſti; с. стула *پشتی صندلی* poſti-je sændæli.

спинной *انام. ظهري* zæhri; с. *хребет* *ستون فقرات* sotun-e fæ-qærat, *тیره پشت* tiræ-je poſt; с. *мозг* *نخاع (شوكی)* noxa'(-e ſouki), *مغز تیره* mæqz-e tiræ.

спираль *مارپیچ* mar-piſ.

спиральный *مارپیچی* mar-piſi.

спирт *الکل* ælkol; камфáрный с. *عرق کافور* æræq-e kafur; *древесный с.* *عرق چوب* æræq-e tſub.

спиртн|ой *الکلی* ælkoli, *الکل دار* ælkol-dar; ~ые напитки *مشروبات* mæſrubat-e ælkoli.

спиртóвка *چراغ الکلی* tſeraq-e ælkoli.

спйсок 1. (пéречень) صورت suræt, فهرست fehrest; избирáтель-
ный с. آرا suræt-e ara;
трудо́й с. ورقه سابقه خدمت væraqæ-je sabeqæ-je xedmæt; 2. (ко-
пия) سواد sævad.

спйсывать استنساخ کردن es-
tensax k.; سواد کردن sævad k.,
سواد برداشتن sævad bærdastæn
(снимáть ко́пию).

спйца 1. (колеса) پر چرخ ræ-
gæ-je tʃærx; 2. (вязáльная) میل mil, سوزن suzæn.

спйчечн|ый: ~ая фáбрика
کارخانه کبریت سازی kar-xanæ-je
kebrit-sazi; ~ая промýшленность
صنایع کبریت سازی sænaʃe'-e ke-
brit-sazi.

спйч|ка کبریت kebrit; корóбка
قوطی کبریت quti-je kebrit.

сплав (метáлла) همبسته hæm-
bæstæ.

сплётни خبر چینی xæbær-tʃini,
بد گوئی bæd-gui.

сплётник غیبت کن qejbæt-kon;
خبر چینی xæbær-tʃin.

сплётничать خبر چینی کردن
xæbær-tʃini k., سخن چینی کردن
soxæn-tʃini k.; بد گوئی کردن
bæd-gui k.; с. о ком-л. غیبت کسی را
qejbæt-e kæs-i-ra k.

сплóченный متحد شده mottæ-
hed ʃodæ.

сплошнóй متصل mottæsel (не-
прерывнóй); کامل kamel (пóлный);
يك پاره jæk-partʃæ (массíвный).

сплошь متصل mottæselæn; كاملا
kamelæn; с. да рядом غالباً qale-
bæn.

сплю́щенный پهن شده ræhn
ʃodæ.

сплю́щивать پهن کردن ræhn
k.; ~ся پهن شدن ræhn ʃ.

спозарáнку زود صبح æz
sobh-zud.

спокóйн|ый آرام آسوده aram,
آسودا asudæ, راحت rahæt; ~ая жизнь
زندگانی راحت zendægani-je rahæt;
~ая со́весть وجدان راحت vodʒ-
dan-e rahæt; ~ая лóшадь اسب آرام
æsp-e aram; ~ой нóчи! شب شما
ʃæb-e ʃoma be hejr.

спокóйствие 1. آرامی arami,
آسودگی asudægi, سکوت sokut,
آسودگی rahæti; душе́вное с. آسودگی
راحتی asudægi-je xater, خیال
rahæti-je xijal; 2.: общéственное с.
آسایش عمومی asajeʃ-e omumi.

сполна́ تماما tæmamæn; كاملا
kamelæn; уплатíть с. تمام و کمال
تأمات o-kæmal pærdax-
tæn.

спор 1. مجادلہ neza', modzadelæ; مشاجره moʃadzeræ, mobahesæ; 2. юр. دعوا dæ'va (мн. دعاوی dæ'avi).

спóр||ить کردن neza' k., مجادلہ کردن modzadelæ k.; مشاجره کردن moʃadzeræ k., مباحثه کردن mobahesæ k.

спóрн||ый قابل بحث qabel-e bæhs; متنازع فيه motænaze'(on) fiḥ; مسائل متنازع مәса'el-e motænaze'(on) fiḥ.

спорт ورزش vərzeʃ, اسپور es-por; зимний с. ورزش زمستانی vərzeʃ-e zemestani.

спортíвн||ый ورزشی vərzeʃi; اسباب (آلات) ~ые принадлежности æsbab-e (alat-e) vərzeʃ.

спортсмен ورزشکار vərzeʃkar, اسپورتمن vərzeʃgær, ورزشگر esportmen.

спóсоб طریق tæriq, طریقه tæ-riqæ, طرز tærz; وسیله væsilæ (средство); таким ~ом بدین طریق bedin tæriq, بدین وسیله bedin væsilæ; с. употребления طریقه استعمال tæriqæ-je este'mal; механическим ~ом بطور مکانیکی be-tour-e mekaniki.

спосóбность استعداد este'dad, قابلیت qabelijæt.

спосóбн||ый 1. با استعداد ba-es-te'dad, قابل qabel; 2. (о вещдх) قابل qabel(-e); вода ~а превра-щаться в пар آب قابل تبدیل ab qabel-e tæbdil be boxar-æst.

спосóбствование مساعدت mo-sa'edæt.

спосóбствовать (чему-либо) مساعدت کردن mosa'edæt k., همراهی کردن hæmrahi k.

спотыкáться (به) گیر کردن gir k.; سکندری خوردن sekændæri xordæn (о лошади); он споткнулся о ка-мень پایش بسنگ گیر کرد ra-jæʃ be sæng gir kærd.

спра́ва طرف راست tæraf-e rast; с. и слева راست و چپ æz tʃæp-o-rast.

справедли́во عادلانه adelanæ, منصفانه monsefanæ.

справедли́вост||ь 1. عدالت ædalæt, انصاف ensaf; по ~и از انصاف æz ru-je ensaf, انصافا ensafæn; 2. (закóнность) حقانیت hæqqanijæt; с. претензии حقانیت hæqqanijæt-e dæ'va.

справедли́вый عادل adel, منصف monsef.

спра́в||ка 1. استعمال este'lam, استفسار esteʃsar; تحقیق tæhqiḳ,

مراجعة moradže'æ; наводить ~ки
کسب اطلاع کردن kæsb-e ettela'
k., تحقیقات کردن (در) tæhqiqa't
k., استعمال کردن k.,
استفسار کردن estefsar k.; книга
для ~ок کتاب moradže'æ; 2. (удостоверение)
تصدیق tæsdīq-pamæ, گواهینامه gova-
hi-pamæ.

справлять (праздник) جشن
عید گرفتن dzæʃn gereftæn, عید
ejd gereftæn.

справляться 1. (о чём-л.)
استعلام کردن este'lam
k., کسب اطلاع کردن kæsb-e et-
tela' k., استفسار کردن
k.; с. в словаре لغت moradže'æ k.;
2.: с. с каким-л. делом از عهدۀ
æz ohdæ-je kari bær-amædæn; 3.: с. о здоровье ко-
го-л. احوال کسی را پرسیدن æh-
val-e kæs-i-ra porsidæn.

справочник کتاب اطلاعات ke-
tab-e ettela'at.

справочный: ~ая контора, ~ое
бюро دفتر اطلاعات dæftær-e ette-
la'at.

спрашивать 1. (у кого-л.)
سؤال پرسیدن porsidæn, (از کسی)
so'al k.; с. урок درس

دәрс пәс герефтән; 2. (требовать) خواستن
kæstæn; کسی آمده شمارا ~ает
kæs-i amædæ ʃoma-ra mi-
xahæd; он вас ~ал
xahæd; он вас ~ал ʃoma-ra xahæd; 3.: с. позволения.
اجازه خواستن edžazæ xastæn.

آب دزدك زدن
спринцовать ab-dozdæk zædæn.

آب دزدك
спринцовка ab-doz-dæk.

спрос: 1.: с. и предложение.
عرضه و تقاضا ærzæ væ tæqaza;
иметь с. طالب داشتن taleb daʃ-
tæn, خریدار داشتن xæridar daʃ-
tæn; эти товары в большом ~е
این اجناس خیلی طالب دارد in
ædʒnas xejlī taleb daræd; 2.: без
~а بدون اجازه bedun-e edžazæ.

спрут зоол. هشت پا hæst-pa.

صرف کردن грам. صرف k.

спряжение грам. تصریف tæsrif.

спрятать см. прятать.

спуск 1.: с. корабля انداختن
be ab ændaxtæn-e kæsti;
2. (откос) سرازیری særaziri; 3.: с.
самолёта فرود آمدن طیاره forud
amædæn-e tejjaræ; место для ~а
فرود گاه forud-gah; 4.: с. у ружья.
پاشنه تفنگ paʃnæ-je tofæng.

спуска́ть 1. پائین آوردن pajin aværdæn; پائین کشیدن pajin kæ-
fīdæn; с. флаг آوردن bejræq-ra pajin æværdæn; 2. (на во-
ду): с. корабль باب کشتی را ab ændaxtæn.
کشتی را انداختن

спуска́ться 1. پائین آمدن pajin amædæn, پائین رفتن pajin
ræftæn; с. по ступенькам از پله
æz pellæha pajin ræftæn; 2. (об аэроплане) بزمین
be zæmin forud amædæn.
فرود آمدن

спустѣ́ить см. спускать; дѣлать
что-л. -я рукава کاری را سرسری
kar-i-ra sær-særl k.

спустѣ́я: с. некоторое время چند
tjænd væqt ke go-
zæft, بعد از چندی bæ'd æz tjænd-i.

спу́танный در هم dær-hæm,
در هم بر هم dær-hæm bæ'r-hæm.

спу́тать см. спутывать.

спу́тник 1. هم سفر hæm-sæfær;
2. астр. قمر qætær.

спу́тывать 1. پیچیدن در هم
dær-hæm pitfīdæn, در هم بر هم
dær-hæm bæ'r-hæm k.; 2.: с.
лошадь کلاف کردن kælaf k.;
3. физ.: с. чьи-л. планы نقشه
pæqfæ-je kæz-i-
-ra bæ'r-hæm zædæn; 4.: с. (сме-

шаты) کسی را با кем-л. kæs-i-ra ba kæz-i
eštebah k.

спья́на در حالت مستی dær
halæt-e mæsti.

спя́тить: с. دیوانه شدن с. с ума
divanæ f.

сравне́ни|е مقایسه moqajesæ,
قیاس qijas; по -ю с чем-л. (кем-л.)
نسبت به چیزی (کسی) nesbæt be
tjiz-i (kæs-i).

сравни́вать I. 1. مقایسه کردن
moqajesæ k.; эти две вещи нельзя
این دو چیز را نمیشود مقایسه
in do tjiz-ra næmifævæd mo-
qajesæ kærd, این دو چیز قابل
in do tjiz qabel-e mo-
qajesæ nist; 2. (сличать) مقابله
moqabelæ k., مطابقه کردن
motabeqæ k.

сравни́вать II. 1. مسطح کردن
mosættæh k., صاف کردن saf k.
(выравни́вать); 2.: с. с землёй با
با خاک یکسان کردن ba xak jæk-
san k.

сравни́тельно نسبتاً nesbætæn,
بالنسبه be-n-nesbæ.

сравни́тельн|ый تطبیقی tætbīqī;
с. метод مقایسه metod-e mo-
qajesæ; -ая таблица تطبیقیه
džædvæl-e tætbīqijæ; -ая степенъ

грам. درجۀ تفضیلی dæraedzæ-je tæfzili.

сравнѣть см. сравнивать I.

сравнѣть см. сравнивать II.

сравнѣться برابر شدن bæga-bær ʃ.

сражѣться 1. جنگ کردن dzæng k.; 2. (борѣться) مبارزه کردن mobarezæ k.

сражѣни||е جنگ dzæng; مبارزه mobarezæ (борьба); поле ~я см. поле.

срѣзу 1. (момента́льно) دفعتا dæf'ætæn, يك دفعه jæk dæf'æ, يك jæk mærtæbæ, فوراً fouræn; 2. (одновременнѣ) در يك موقع dærg jæk mouqe'.

срам хیا hæja, خجالت хædʒalæt (стыд); افتضاح eftezah (позор).

срамѣть خجالت زده کردن хædʒalæt zædæ k., شرمسار کردن ʃærm-sar k. (стыдѣть); مفتضح کردن moftæzeh k. (позорѣть); ~ся خجالت زده شدن ʃ.; مفتضح شدن moftæzeh ʃ.

срастѣться بهم متصل شدن be-hæm mottæsel ʃ.

сред||á I. محیط mohit; в на́шей ~é در میان ما dærg mijan-e ma; из своѣй ~ы از بين خود æz bejn-e xod.

средá II. (день недели) چهارشنبه ʃæhar-ʃæmbæ.

средѣ در میان dærg mijan(-e); с. нѣчи در نیمۀ شب dærg nimæ-je ʃæb; с. улицы در وسط کوچۀ kufæ; с. бѣла дня روز guz-e rouʃæn.

Средизѣмное море مدیترانه (фр. Méditerranée).

средѣна см. середина.

средневеко́вые قرون وسطی qorun-e vosta.

средн||ий 1. وسطی væsæt, متوسط væsæti; میانۀ mijanæ, متوسط motævæssæt; ~яя шко́ла مدرسۀ mædræsæ-je motævæssætæ, دبیرستان dæbirestan; ~яя истѣрия тарих qorun-e vosta; 2. (взѣтый в среднѣ): ~ее пропорциона́льное мат. وسط متناسب væsæt-e motænaseb; ~яя величина́ мат. مقدار متوسط meq-dar-e motævæssæt; ~яя стоѣмость معدل قیمت ha; в ~ем بطور متوسط be tour-e motævæssæt; 3. (посредственнѣй) حد hædd-e væsæt.

средотѣчѣ مرکز mærkæz.

средств||о 1. وسیله væsilæ (мн. وسائل væsajel), واسطۀ vasetæ (мн. وسايط væsajet); ~а передвижѣния

وسائط حمل و نقل vəsajet-e hæml-o-pæql; -a сообщения وسائل vəsajet-e ertebatijæ; -a ارتباطیه وسائل تولیدی vəsajet-e toulidi (estehsal); 2. (لечебное) علاج eladʒ, دوا dæva; антисептическое c. دواى ضد dæva-jé zedd-e ofuni; c. от жары علاج گرما eladʒ-e gærma; 3. (к существованию): -a استطاعت esteta'æt, ثروت særvæt; человек со -ами شخص با استطاعت şæxs-e ba-esteta'æt; на свой -a خرج be xærdʒ-e xod; 4. (способ) طريقه tæriqæ; 5. چاره tʃaræ; изыскивать -a چاره جوئی کردن tʃa-gæ-dʒui k.

قطع بریدن boridæn, срéз(ыв)ать شاخه زدن qæt' k.; c. ветви پوست یوست kóžu, kórku pust kændæn.

сродни: быть(кому-л.) c. (با کسی) بستگی داشتن bæstægi daʃtæn.

срок مدت moddæt; وعده væ'dæ; مواعد مؤاعيد mæva'id; c. арёнды مدت اجاره moddæt-e edʒaræ; c. платёжاً موعد پرداخت mou'ed-e pærdaxt; в c. به سر وعده be sær-e væ'dæ; в течение этого -a در این مدت dær in moddæt; на определённый c.

بوعدهٔ معین be væ'dæ-je mo'æjjæn; до -a موعد قبل qæbl æz mo-u'ed; c. давности юр. مرور زمان morur-e zæman.

срочно فوری fouri-st.

срочность فوریت fourijæt.

срочный 1. فورتی fouri; مراسلهٔ فوری moraselæ-je fouri; 2. (на срок) وعده دار væ'dæ-dar, be væ'dæ; c. вексель وکسیل væksil-e be væ'dæ (væ'dæ-dar); 3. (настоятельный) مبرم mobrem.

сруб چوب بندی tʃub-bændi.

срубать قطع کردن qæt' k.

срубить см. срубать.

срыв بهم زدن be-hæm zæ-dæn(-e).

срывать см. сорвать.

ссáдина تراش پوست tæraʃ-e pust.

ссáживать پیاده کردن pija-dæ k.

ссóр||а دعوى dæ'va, نزاع neza'; быть в -e داشتن ba-hæm neza' daʃtæn.

ссóри||ть بهم زدن میانۀ کسی را be-hæm zædæn; شما میانۀ مارا بهم te nas میزنید şoma mijanæ-je ma-ra be-

-hæm mizænid; دعوی کردن ~تسا də'va k., نزاع کردن neza' k.

СССР см. Союз Советских Социалистических Республик.

ссуд||а 1. قرض qærz, قرضه qærzæ; давать ~у دادن qærzæ dadæn; брать ~у گرفتن qærzæ gereftæn; 2. مساعده mosa'-edæ; семенная с. بذری mosa'edæ-je bæzri.

ссудный استقراضی esteqrazi; с. банк بانک استقراضی bank-e esteqrazi; ~ая касса مؤسسه رهنی mo'æssæsæ-je ræhni.

ссужать قرض دادن qærz da-dæn.

ссыл||ать تبعید tæb'id k.; ~тса 1. (быть сосланным) k.; 2. (на кого-л.) تبعید شدن tæb'id ş.; 3. (на что-л.) اشاره eşaræ k.; ~ясь на ваше письмо от... эпист. ætf be morasælæ-je şoma movættæxæ(-je)...

ссылка (высылка) 1. تبعید tæb-'id; 2. (на что-либо) اشاره eşaræ, استناد estenad.

ссыпать 1. ریختن rixtæn; с. в мешок کیسه کردن kisæ k., در کیسه ریختن dær kisæ rixtæn; 2. (на склад) انبار کردن æm-bar k.

стабилизация تثبیت tæsbīt (утверждение курса); استقرار esteqrar (упрочение).

стабилизировать تثبیت کردن tæsbīt k.

стабильность استقرار esteqrar; ثبات sæbat.

стабильный ثابت sabet.

ставить 1. گذاشتن gozaştæn, سر پا نهادن nehādæn; с. на ноги sær-e pa gozaştæn; с. в ряд ردیف کردن rædif k.; с. на место سر جا گذاشتن sær-e dza gozaştæn; 2. φιζ.: с. вступик گيج gidz k.; с. в известность (кого-л.) مستحضر کردن mostæhzær k., مسبوق کردن mæs-buq k.; с. условия شرط کردن şært k.; с. что-л. своей целью چیزی را مقصود خود قرار دادن tfiz-i-ra mæqsud-e xod qærar dadæn; с. вопрос طرح کردن mæs'ælæ-ra tærh k.; 3. meamp. به معرض نمایش گذاردن e næmajæş gozardæn; ~ся گذاشته شدن gozaştæ ş.

ста||вка 1.: очная с. مواجهه mo vadzehæ; устраивать очную ~у movadzehæ dadæn; 2. (таρίфа и т. п.) میزان mizan, میزان تعرفه tæ'refæ; с. налога

ماليات mizan-e malijat; 3. воен.
اقامتگاه eqamæt-gah, قرارگاه qæ-
rar-gah.

ста́вленник دست نشانده dæst-
-neʃandæ.

стади́он ورزشی میدان mejd-
dan-e værzeʃi.

ста́ди||я مرحله mærhælæ; в пер-
вой -и اول در مرحله dær mærhæ-
læ-je ævvæl.

ста́до 1. گله gællæ, رمة ræmæ;
с. баранов گوسفند gællæ-je
gusfænd; 2. دسته dæstæ.

стаж استاز (фр. stage); прохо-
дить с. استاز دادن estaz dadæn.

стажёр استازير (фр. stagiaire).

стакáн استكان estekan.

сталелите́йный: с. завод كار
خانه kar-xanæ-je fu-
lad-rizi.

Ста́лин ستالين Stalin.

Сталинаба́д гор. ستالين آباد
stalinabad.

Сталингра́д гор. ستالين گراد
stalingrad.

ста́лкивать هل دادن hol da-
dæn; -ся 1. تصادم کردن tæsa-
dom k., بهم خوردن be-hæm xor-
dæn; 2. (встречаться) مصادف
mosadef ʃ., مواجه شدن mo-
vadʒeh ʃ.

ста́ло быть پس pæs.

сталь فولاد fulad, پولاد pulad;
литáя с. خشکه xoʃkæ.

стально́й فولادی fuladi.

Стамбу́л гор. اسلامبول eslam-
bul.

стаме́ска мех. اسكنه eskenæ.

стан I. (физу́ра) قامت qamæt.

стан II. اردوگاه ordu-gah; вра-
жий с. اردوگاه دشمن ordu-gah-e
doʃmæn.

станда́рт استاندارت estandart;
золото́й с. واحد (پول) vahed-
-e (pul-e) tæla.

стандартиза́ция يك جور نمودن
jæk dʒur næmudæn(-e).

стандартизи́ровать يك جور
کردن jæk dʒur k.

станда́ртный معمولی mæ'muli,
يك رقم معين jæk ræqæm-e mo'-
æjjæn.

станови́ться 1. (вста́вить)
ایستادن istadæn; с. на колéни
زانو زدن zanu zædæn; 2. (де-
ла́ться) شدن ʃodæn, گشتن gæʃ-
tæn, گردیدن gærdidæn; с. извест-
ным معروف شدن mæ'ruʃ ʃ.; с.
жёртвой чего-л. چیزی دستخوش
dæst-xoʃ-e ʃizi ʃ.; с. члéном
عضو اتحادیه شدن ozv-e
ettehadijæ ʃ.

станóк کارگاه kar-gah, دستگاه dæst-gah; چرخ tʃærx; токарный с. چرخ خراطی tʃærx-e xərrati; ткацкий с. دستگاه نساجی dæst-gah-e næssadzi; کارگاه قالی بافی (в ковровом производстве); точильный с. چرخ tʃærx-e tizgæri; печатный с. ماشین چاپ maʃin-e tʃap.

станция ایستگاه istgah, استاسیون estasijun (фр. station); радио-с. ایستگاه آهن istgah-e rah-e ahæp; телефонная с. مرکز تلفن mærkæz-e telefon; электрическая с. کار برق kar-xanæ-je tʃe-raq-e bærq; с. назначения مقصد mæqsæd.

старание سعی sæ'i (мн. مساعی mæsa'i), پشتکار kuʃeʃ; роʃt-e kar (прилежание); с больш- шим ~м با مساعی زیاد ba mæsa'i-je zijad.

старательный ساعی sa'i, کوشنده kuʃændæ; دقیق dæqiq (тщательный).

староста کدخدا kæd-xoda.

старость پیری pirī, سالخودگی sal-xordægi.

старт استارت (англ. start).

старуха پیرزن pir-e zæp.

старше بزرگتر bozorgtær; он с. او يك سال از من- меня на год u jæk sal æz mæn bozorgtær-æst.

старший 1. بزرگ bozorg, ارشد ærfæd; с. сын (арشد) pesær-e bozorg (ærfæd); 2. (началь- ник) رئیس ræ'is.

старшина سر دسته sær-dæstæ; с. дипломатического корпуса شیخ sejx-os-sofæra.

старшинство ارشدیت ærfæ-dijæt.

старый 1. پیر pir, سالخورده sal-xordæ; قدیم kohnæ, qæ-dim, قدیمی qædimi; с. большевик bolʃevik-e qædimi; ~ые люди پیر اشخاص æʃxas-e pir; с. мир قدیم donja-je qædim; 2. (прежний) سابق sabeq; по ~ому مثل سابق mesl-e sabeq.

старьевщик سمسار semsar; کهنه فروش kohnæ-foruʃ (прода- вец); کهنه خر kohnæ-xær (скуп- щик).

статика فیز. و علم موازنه elm-e movazenæ væ tæ'a-dol-e qova.

статистик احصائیہ نویس eh-saijæ-nevis, آمارگر amargær.

статїстика احصائیه ehsaijæ,
آمار amar.

статистическ||ий احصائی ehsai,
~ие данные احصائیه ehsaijæi;
~ая таблица ارقام احصائیه ærqam-e ehsaijæ;
جدول احصائی dzæd-
væl-e ehsai.

статическ||ий ساکن saken; ~ое
состояние حالت سکونت halæt-e,
sokunæt.

статный خوش اندام xoʃ-æp-
dam.

статус-кво باقیماندن بوضعیت
baqi mandæn-e be væz'ijæt-
-e kopuni.

статуя مجسمه modzæssæmæ.

ста||ть см. становиться; 1. (на-
чатъ) شروع کردن foru' k.; он ~л
читатъ شروع بخواندن کرد foru'
be xandæn kærd; 2. (остановиться):
رودخانه یخ بسته است 'لا reká
rud-xanæ jæx bæstæ-æst; часы 'ли
ساعت خوابید sa'æt xabid; фабри-
ка کارخانه از کار افتاد 'لا kar-
-xanæ æz kar oftad; 3. (сделаться):
او عصبانی شد нёрвным он ~л
u æsæbani ʃod; ~ло извѣстно,
что... معلوم شد که mæ'lum ʃod
ke...; 4. (о цене) تمام شدن tæ-
mam ʃ.; во сколько это вам 'ло?
این برای شما چند تمام شده است

in bæraje ʃoma ʃænd tæmam ʃo-
dæ-æst; 5.: с. на чьей-л. доро́ге
در سر راه کسی ایستادن dær
sær-e rah-e kæs-i istadæn; ~ться (слу-
чатъся) اتفاق افتادن ettefaq oft-
dæn; что с ним 'ло(сь)? اورا چه
u-ra ʃe ʃod; ◇ может ~ться
شاید ʃajæd.

стат||ья 1. ماده maddæ (мн. مواد
mævadd); с. закона قانون maddæ-je qanun; 2.: с. дохóда محل
maddæ-je qanun; 3. مقاله mæhæll-e ajedat;
مقاله mæqalæ (мн. مقالات mæqalat); пе-
редовая с. سر مقاله sær-mæqa-
læ; 4.: главные ~ый экспорта
اقدام عمده صادرات æqlam-e om-
dæ-je saderat; ◇ это особая с.
این مسئله دیگر است in mæs'ælæ-
-je digær-æst.

стахановец در کننده شرکت
ʃerkæt kopændæ
dær næhzæt-e staxanof.

стахановск||ий: ~ое движение
نہضت ستاخانف næhzæt-e staxanof
[شکل اعلیٰ مسابقہ سوسیالیستی کہ
مبتکر آن کارگر ستاخانف است].

стацио́нный ثابت sabet.

ста́чечник اعتصاب کننده e'te-
sab kopændæ.

ста́чечный اعتصابی e'tesabi.

ста́чка اعتصاب e'tesab.

ста́я 1. جوقه dzouqæ; с. птиц
دسته dzouqæ-je tojjur; 2. دسته
dæstæ; с. рыба ماهی dæstæ-
-je mahi; с. волков گرگ dæstæ-
-je gorg.

ствол 1.: с. درخت tæpnæ-je deræxt; 2.: с. ружья
لوله lulæ-je tofæng.

створка (двери) در læn-
gæ-je dær.

стеари́нов||ый: ~ая свеча شمع
šæm'-e gætfi.

сте́бель ساقه saqæ.

стегать I. (оде́ло и т. п.) آجیده
adzidæ k.

стегать II. (плётью) شلاق
šællaq zædæn.

стежо́к بخیه bæxjæ.

стекать سرازیر شدن særa-
zir š.

стекло شیشه šifæ; okónное с.
جام šifæ-je pændzærgæ, پنجره
džam; ламповое с. لوله چراغ lu-
læ-je tšeraq; увеличительное с. ذره
zærgæ-bin.

стекля́нный شیشه ای šifæi;
~ые изделия آلات šifæ-
-alat.

стеко́льный||ый: с. کارخانه́
kar-xanæ-je šifæ-sazi;
~ое производство شیشه

سازی sænaʒe'-e šifæ-sazi, شیشه
گری šifægægi.

стеко́льщик 1. (стеклоду́в) شیشه
گر šifægærg; 2. (вставля́ющий
сте́кла) شیشه بر šifæ-bor.

стелить پهن کردن pæhn k.,
госте́рдэн gostærdæn; с. постель
رخت خواب انداختن ræxt-e xab
ændaxtæn.

сте́лька (توی کفش) کف kæi(-e
tu-je kæfš), کفی kæfi; соло́мен-
ная с. کف حصیری kæf-e hæsiɾi.

стемне́ть см. темне́ть; ~ло
تاریک شد tarik šod.

стен||á دیوار divar; нару́жная с.
دیوار دیوار رو بحیاط divar-e ru be hæ-
jat; обнести ~ой دیوار کشی کردن
divar-kæši k.

стенáнье ناله nalæ.

стенáть ناله کردن nalæ k.

стенгазе́та (стенна́я газе́та)
روز نامه دیواری ruz-namæ-je di-
vari.

сте́нка 1. см. стена; 2. (сосу́-
да и т. п.) جدار dzedar.

стенн||ой دیواری divari; دیوار
دیوار کوب divar-kub; ~ые часы ساعت
sa'aet-e di-vari (divar-kub).

стенóграф تندنویس tond-
-nevis.

стенографический: с. отчёт
صور مشروح suræt-e mæʃruh.

стенография تندن نویسی tond-
-nevisi.

стѣпень 1. مرتبه dærædzæ, میزان mærtæbæ, میزان mizan; высшая с. مرتبه انتها dærædzæ; с. میزان معلومات mizan-e mæ'lumat, درجه معلومات dærædzæ-je mæ'lumat; 2.: до некоторой -и تا يك درجه ta jæk dærædzæ, تا يك اندازه ta jæk ændazæ; تا حدی ta hædd-i; 3. грам. درجه dærædzæ; положительная с. درجه داکترى dærædzæ-je doktori; научная с. درجه علمى dærædzæ-je elmi; 5. мат. قوه qovvæ.

степной صحرائى sæhrai.

степь صحرا sæhra, دشت dæʃt.

стереоскоп دور بين توأم dur-
-bin-e tou'æm.

стереть см. стирать.

стертый سائیده شده sajidæ
ʃodæ.

стеречь 1. (охранять) (что-л.)
پاسبانى کردن pasbani
k., پايیدن pajdæn; 2. (подстер-
зать) (کسى را) کمين کردن kær-
min k.

стѣржень 1. میله milæ; 2. ڦيگ.
محور mehvær.

стерилизация دفع مواد امراض
dæf'-e mævadd-e æmraz.

стерилизовать را مواد امراض دفع کردن
dæf' k.

стѣрлядь ماهى استرلياد mahi-
-je esterljad.

стерпеть تحمل کردن tæhæm-
mol k., طاقت آوردن taqæt avær-
dæn.

стеснение 1. زحمت zæhmæt
(беспокойство); محدود کردن
mæhdud kærdæn(-e) (ограничение);
2. (неловкость) خجالت xædʒalæt.

стеснительный 1. (стесняю-
щий) پر زحمت por-zæhmæt, سخت
sæxt; 2. (стесняющийся) خجالت
کش xædʒalæt-kæʃ.

стеснять زحمت دادن zæhmæt
dadæn, ناراحت کردن na-rahæt k.,
در فشار گذاشتن dær feʃar go-
zaʃtæn.

стесняться (кого-л.) (از كسى)
خجالت داشتن xædʒalæt daʃtæn.

стечение 1. (рек) التقاء elteqa;
2. (толпы) ازدحام ezdeham; 3. (об-
стоятельств) تصادف tæsadof.

стиль انشا enʃa (литератур-
ный); سبك sæbk (тж. в изображён-
ии)

тельных искусствах); استیل (фр. style).

стимул مهيج mohæjjedʒ, محرك mohærek.

стимулировать تهيج کردن tæ-hæjjodʒ k., تحريك کردن tæh-rik k.

стипендиат حقوق بگیر hoquq-begir.

стипендия كك خرج komæk-e hærdʒ.

стирать I. 1. (монету, части машины) سائیدن sajidæn; 2. (написанное) محو کردن mæhv k., پاک کردن pak k.; -ся 1. (о машине и т. п.) سائیده شدن sajidæ ʃ.; 2. (о написанном) محو شدن mæhv ʃ., پاک شدن pak ʃ.

стирать II. (бельё) رخت شستن ræxt ʃostæn, رخت شوری کردن ræht-ʃuri k.; -ся شسته شدن ʃostæ ʃ., стирка رخت شوری ræht-ʃuri.

стискивать فشردن fæʃordæn.

стих شعر ʃe'r (мн. اشعار æʃ'ar); بیت bejt (мн. ابیات æbjat); белые -й شعر منشور ʃe'r-e mænsur.

стихать ساکت شدن saket ʃ., آرام شدن aram ʃ.

стихосложение علم عروض elm-e æruz.

стихотворение شعر ʃe'r (мн. اشعار æʃ'ar).

стихотворный شعری ʃe'ri.

сто صد sæd.

стог کومه kumæ; с. сена کومه kumæ-je ælæf-e xoʃk.

стоимость ارزش قیمت qejmæt, ارزش قیمت واقعی qejmæt-e vaqe'i; номинальная с. ارزش قیمت اسمی qejmæt-e esmi; с. производства استحصاલ قیمت qejmæt-e eztehsal; прибавочная с. см. прибавочный; по از روی -и قیمت æz ru-je qejmæt.

стоять 1. (о цене) ارزیدن ær-zidæn, قیمت داشتن qejmæt daʃ-tæn; это мне дорого -ило این برای من گران تمام شد in bæraje mæn geran tæmam ʃod; сколько این پوتین? چقدر است in putin (qejmæt-æʃ) ʃænd-æst; 2. (заслуживать) سزاوار بودن sæzavar b., абсолютно не لایق بودن lajeq b.; -ит هیچ نمیآرزد hiʃ næmiærzæd; это дело не -ит труда این کار به زحمتش نمیآرزد in kar be zæhmæt-æʃ næmiærzæd; не -ит благодарности قابل نیست qabel nist; это -ит خواندنی این خواندنی است in xandæni-st.

стойк||а 1. (прилавок) پیش تخته riš-tæxtæ; 2. (о собаке): делать ~у ماهرخ رفتن mahroχ ræftæn; 3. тех. پایه pajæ.

стойкий ثابت sabet, متين mæ-tin; قدم ثابت sabet-qædæm.

стойкость استقامت esteqamæt, ایستادگی is-tadægi, پا فشاری pa-fešari.

стойло آخر axor.

стоймя ایستاده istadæ.

Стокгольм гор. استکهلم estok-holm.

стол 1. میز miz; письменный с. میز تحریر miz-e tæhrir; обеденный с. میز غذا خوری miz-e qæza-xori; туалетный с. میز توالت miz-e tualet; за ~ом سر میز sær-e miz, سفره sær-e sofræ; 2. (едд) غذا qæza; с. и квартира و غذا qæza væ mænzel; 3. (бюро) دفتر dæftær; справочный с. دفتر اطلاعات dæftær-e ettela'at.

столб ستون sotun; тир tir; телеграфный с. تیر تلگراف tir-e telegraf; позвоночный с. انات. تیرۀ sotun-e fæqærat, پشت tiræ-je pošt.

столб||ёц (газетный) ستون so-tun; в два ~ца دو ستونی do-so-tuni.

столбняк мед. کزاز kozaz.

столётне قرن qærn (мн. قرون qorun); 2. جشن صد ساله dzæšn-e sæd-salæ (празднование); صد سالگی sæd-salægi (столётняя годовщина).

столётний صد ساله sæd-salæ.

столица پای تخت pajtæxt, مرکز mærkæz.

столичный پای تختی pajtæxti, مرکزی mærkæzi.

столкновение 1. تصادم tæsa-dom, بهم خوردن be-hæm xordæn (-e); 2. (стычка) زد و خورد zæd-o-xord.

столкнуть см. сталкивать.

столоваться شام و ناهار خوردن šam-o-naħar xordæn.

столовая سفره خانه sofræ-xanæ, اتاق ناهار خوری otaq-e naħar-xori.

столовый: с. прибор اسباب سر sæsbab-e sær-e sofræ.

столпиться ازدحام کردن ez-deham k.

столько از بس æz bæš; с. же همان قدر hæman qædr; с. сколько... همان اندازه hæman æn-dazæ ke..., همان قدر که hæman qædr ke...

столяр درودگر nædʒdʒar, dorudgær.

столярная دکان نجاری dok-
kan-e nædʒdʒari.

стон ناله nalæ.

стонать ناله کردن nalæ k.

stopá I. 1. پا pa, قدم qædæm;
2. лит. (в стихосложении) وقد
vætæd (мн. اوتاد outad).

stopá II. بند bænd; с. бумага
bænd-e kaqæz.

сторговаться کنار آمدن kæ-
nar amædæn, تمام کردن tæmam k.

сторож مستحفظ mostæhfez,
پاسبان pasban; کشیکچی kæfikʃi;
тюремный с. زندانبان zendanban;
железнодорожный с. مستحفظ خط
mostæhfez-e hætt; лесной с. جنگلبان
dʒængælbæn.

сторожев||ой: -ая будка см. буд-
ка; с. отряд воен. قسمت مستحفظی
qesmæt-e mostæhfezi; -ое охранё-
ние воен. مستحفظی mostæhfezi.

сторожить پاسبانی کردن pas-
bani k., کشیک کشیدن kæfik kæ-
ʃidæn.

сторон||á 1. طرف tæraf (мн.
اطراف ætraf); геом. ضلع zel' (мн.
اضلاع æzla'); правая с. طرف
tæraf-e rast; в какую -у
چرخ میچرخد
tʃærx-e maʃin æz kodam sæmt mi-

tʃærxæd; нехорошо было с его -ы
æz tæ-
raf-e u xub næbud; задняя с.

قسمت عقب qesmæt-e æqæb; обо-
ротная с. (монеты) پشت سکه
poʃt-e sekkæ; вывёртывать на дру-
гую -у پشت و رو کردن poʃt-o-ru k.;

2. (характер) جنبه dʒænbæ; в этом
деле две -ы این کار دو جنبه دارد

in kar do dʒænbæ daræd; эконо-
мическая с. جنبه اقتصادی

dʒænbæ-je eqtesadi-je mæs-
'ælæ; 3. (отдаление): остаться

в -е در کنار ماندن dær kænar
mandæn; держаться в -е اجتناب

(در چیزی) edʒtenab k.; (از)
مداخله نکردن modaxelæ nækær-

dæn; моё дело—с. بمن مربوط
be mæn mærbut nist; слы-

шать از کنار شنیدن -ой æz kæ-
nar ʃenidæn; 4.: взять чью-л. -у

طرف کسی را گرفتن tæraf-e kæ-
s-i-ra gereftæn; 5. юр.: тяжущаяся с.

طرف (دعوی) tæraf(-e dæ'va);
متداعی motæda'i; договаривающи-

еся -ы طرفین متعاہدتین tæraf-
fejn-e motæ'ahedætejn.

сторон||ться 1. کنار رفتن kæ-
nar gæftæn; -сь! کنار برو kænar
berou (borou); 2. фиг. (избегать)

edʒtenab k. (از)

сторóнник طرفدار tæræf-dar, هواخواه hæva-xah; быть ~ом طرفدار کسی (чегó-л.) tæræf-dar-e kæs-i (tʃiz-i) b.

стосковá|ться: я ~лся по нём دلم برای او تنگ شده است del-æm bæraje u tæng ʃodæ-æst.

стóчн|ый: ~ые воды فاضل آب fazel-ab.

стоя́ние ایستادن istadæn(-e); توقف tævæqqof.

стоя́нка 1. (останóвка) توقف tævæqqof; 2. воен. اقامتگاه eqamæt-gah; توقفگاه tævæqqof-gah (мéсто стоя́нки); с. экипа́жей tævæqqof-gah-e doroʃkæ; якорная с. لنگرگاه længær-gah.

сто|ять 1. ایستادن istadæn; с. на ногáх سرپا ایستادن sær-e pa istadæn; с. на постý воен. سر پست ایستادن sær-e post istadæn; с. ды́бом راست شدن rast ʃ; ~й! وا ایستا razg. negah dar; va ista; 2. (находíться) واقع vaqe' b.; дом ~йт на бере-гý реки خانه رود خانه xanæ dær kænar-e rud-xanæ vaqe'-æst; 3.: с. на повéстке جز "дستور جلسه بودن dzoz'-

-e dæstur-e dʒælsæ b.; 4. دوام ادامه داشتن dævam daʃtæn, ادامه داشتن edamæ daʃtæn (продолжа́ться); ~йт холодная погóда هوای سرد hæva-je særd dævam (edamæ) daræd; 5. (в гостíнице, на квартíре) توقف کردن tævæqqof k.; 6. (защищáть): с. за что-л. از چیزی دفاع کردن æz tʃiz-i defa' k., از چیزی حمایت æz tʃiz-i hemaɣæt k.; 7. (на-стáивать): с. на своём پافشاری ایستادگی کردن pa-ʃeʃari k., istadægi k.

стоя́чий 1. (о водé) راکد raked; 2. (вертикáльный) عمودی æmudi; с. воротник см. воротник.

страда́лец رنجور rændʒur.

страда́ние عذاب rændʒ, عذاب æzab, درد dærd.

страда́ть درد کشیدن dærd kæ-ʃidæn, رنج بردن rændʒ bordæn.

стра́жа پاسبانان pasbanan, پاسداران pas-daran; пограни́чная с. مرزداران mærz-daran; стоять на ~е کشيك کشیدن kæʃik kæ-ʃidæn.

стран|á مملکت mæmlækæt (мн. ممالك mæmalek); کشور keʃvæg; С. Советóв شوروى mæm-lækæt-e ʃourævi; с. победíвшего

социализма مملکتی که سوسیالیزم
mæmlækæt-i ke susjalizm dær an fateh fo-
dæ-æst; по всей سر تا سر مملکت -e
sær ta sær-e mæmlækæt.

страні||ца صفحه sæfhæ (мн.
sæfæhat); нумерация -ц
numræ-goza-ri-jæ sæfæhat; перелистывать -цы
sæfhæ bærgægdandæn.

странник زائر zajer (паломник);
mosafer (путешественник).

странно: это очень с. این خیلی غریب است
in xejli qærib-æst.

странный غریب qærib; عجیب
ædʒib-o-qærib; он с. чело-
век او شخص غریبی است u fæxs-
e qærib-i-æst.

страноведение مملکت شناسی
mæmlækæt-ʃenası.

странствование آوارگی ava-
rægi (скитание); سفر sæfær,
mosaferæt (путешество-
вание).

странствовать آواره شدن
avaræ ʃ. (скитаться); سفر کردن
sæfær k. (путешествовать); سیر
sejr k.

странствующий سیار sejjar,

گردنده gærdændæ (тж. о сюжете).

страстный غیور qæjur (рѣвно-
стный); شهوانی ʃæhvani (чувст-
венный).

страсть غیرت qejræt (рѣв-
ность); شهوت ʃæhvæt (чувствен-
ность); جنون dʒonun (мания).

стратегическ||ий سوق الجیشی
souq-ol-dzejʃi, استراتژیک estrate-
zik; -ие نقاط سوق -e
noqat-e souq-ol-dzejʃi.

стратегія سوق الجیش souq-
ol-dzejʃ, استراتژی estratezi.

стратосфера مناطق ما وراء جو
mæpateq-e ma væra-je dʒævv.

страус зоол. شتر مرغ ʃotor-
morq.

страх 1. ترس tærs, هراس
heras, بیم bim, وحشت væhʃæt;
از ترس او a pæred nim æz
tærs-e u; 2.: взять что-л. на свой
مسئولیت چیزی را بعهده خود с.
maes'ulijæt-e tʃiz-i-ra be oh-
dæ-je xod gereftæn; за свой с. и
بمسئولیت خود risk be maes'uli-
jæt-e xod.

страхование بیمه bimæ; госу-
дарственное بیمه دولتی bimæ-je
doulæti; социальное с. بیمه اجتماعی
bimæ-je edʒtema'i; с. жизни بیمه
جان bimæ-je dʒan.

страхователь بیمه دهنده bimæ dehændæ.

страховать بیمه کردن bimæ k.

страховой بیمه ای bimæi; с. полис بیمه سند sæpæd-e bimæ, بیمه نامه bimæ-namæ; -ая премия حق بیمه hæqq-e bimæ.

страшиться (чего-л.) (از چیزی) bim daſtæn, بیم داشتن tærsidæn, ترسیدن وحشت داشتن (کردن) væhſæt daſtæn (k.).

страшно 1.: мне с. ترسم میگیرد tærs-æm migiræd; 2. (сильно): он с. او فوق العاده обрадовался u fouq-ol-adæ xoſ-hal ſod.

страшный 1. هولناك houlnak, مخوف mæxuf; وحشت انگیز væhſæt-ængiz, موحش movæhheſ; 2. физ. (сильный) سخت sæxt; с. холод سرمای سخت særma-je sæxt.

стрекоза зоол. زنجره zæp-dzæræ.

стрел||а تیر tir; пустить ~у تیر انداختن tir ændaxtæn.

стрелк||а عقربك æqræbæk, عقربه æqræbæ (часов, компаса и т. п.); سوزن suzæn; часовая с. عقربك æqræbæk-e sa'æt; против часовой ~и بر خلاف حرکت bær xelaſ-e hærkæt-e

æqræbæk-e sa'æt; железнодорожная с. سوزن دوراهی suzæn-e do-rahi.

стрелок воен. تفنگ دار tofæng-dar, تفنگچی tir-ændaz, تفنگچی tofængtſi.

стрельба تیر اندازی tir-ændazi; с. из орудия توپ tir-ændazi; с. из ружья تیر اندازی با تفنگ tir-ændazi ba tofæng.

стрелять 1. تیر اندازی کردن tir-ændazi k.; с. из орудия توپ tir-ændazi k.; 2. (о боли): у меня ~ет в ушах گوشم гушм guſ-æm tir mikæſæd.

стремительный تند tond; شدید şædid.

стремиться 1. (к чему-либо) arezu k., اشتیاق arezu daſtæn; (стремно желать); 2. (стараться) سعی ku-ſeſ k., کوشش کردن sæ'i k.

стремление آرزو arezu, اشتیاق eſtijaq; تمایل tæmajol (склонность).

стрёма رکاب rekab. стрижка زدن مو zædæn-e mu, چیدن موئی mu-zæni; с. шерсти پشم tſidæn-e pæſm.

стрихнӣн استرکنین estreknin.
стричь کردن قیچی qejtʃi k.; с.
вóлосы مو زدن mu zædæn, مو-
گواه کردن mu kutah k.; с. го-
лову под машинку سر را با ماشین
زدن sær-ra ba maʃin zædæn.

строга́ть کردن رنده rændæ k.,
رندیدن rændidæn; تراشیدن tæra-
ʃidæn.

стро́гий 1. سخت sæxt; سخت گیر
sæxt-gir (о челове́ке); 2. (то́чный)
دقیق dəqiq.

стро́гость سختی sæxti; سختگیری
sæxt-giri.

строев||о́й 1. воен. داخل صف da-
xel-e sæff; ~ое учéние воен. مشق
mæʃq; ~ая слúжба در صف
xedmæt dær sæff; خدمت تحت السلاح
xedmæt-e tæht-os-selah; 2.: с. лес
الوار ælvar.

стро́ение 1. (пострóйка) بنا be-
na (мн. ابنیه æbniyə), عمارت ema-
ræt (мн. عمارات emarat); 2. (струк-
ту́ра) ساختمان saxteman; تشکیلات
tæʃkilat; физі́ческое с. تشکیلات
tæʃkilat-e bædæni; с. пчелы
ساختمان زنبور عسل
zæmbur-æsel.

строитель بنا کننده bani, بنا
kənændæ.

строительн||ый بنائی bænnai,

ساختمانі saxteman; ~ые рабóты
عملیات ساختمانی æmælijat-e saxte-
mani; ~ые рабóчие بنائی کارگران
kargæran-e bænnai; с. сезон فصل
fæsl-e saxteman.

стро́ительство ساختمان saxte-
man, تأسیسات tæ'sisat; с. социа-
ли́зма ساختمان سوسیالیزم saxte-
man-e susjalizm; капита́льное с.
تأسیسات مهم (عمده) tæ'sisat-e
mohemm (omdæ).

стро́ить 1. ساختن saxtæn, بنا
bena k.; с. мост بنا کردن
pol-ra bena k. (sax-
tæn); с. плоти́ну سد بستن
bæstæn; 2. муз. (настрóивать)
کوک kuk k.; 3. воен. در صف
dær sæff aværdæn; ~ся
1. ساخته شدن saxtæ ʃ.; 2. воен.
صف کشیدن (ساختن) sæff kæʃidæn.
(saxtæn).

стро||й 1.: госуда́рственный с.
طرز حکومت tarz-e hokumæt; رژیم
(фр. régime); 2. воен. صف sæff; نظام
nezam; в пéшем ~ю پیاده be-
hal-e pijadæ; в ко́нном ~ю
be hal-e sævaræ; рассыпным
~ем تفرقة be hal-e tæf-
reqæ.

стро́йка بنائی bænnai, ساختمان
saxteman.

стро́йный خوش تناسب xoʃ-tæ-
nasob, موزون mouzun; خوش
خوش اندام xoʃ-tærkib, ترکیب
xoʃ-ændam (о челове́ке).

стро́к سطر sætr (мн. سطور
sotur); нача́ть с но́вой -и از سر
æz sær-e sætr
ʃoru' k.

стро́пи́ло خرپا хæг-ра.

стро́пти́вость سر کشی sær-kæʃi,
تمرد tæmærrəd.

стро́пти́вый سر کش sær-kæʃ,
متمرد motæmærrəd.

стро́фа лит. بند bænd.

стро́чить زدن bæxjæ zæ-
dæn.

стро́чка I. لب دوزی bæxjæ, بخیه
læb-duzi.

стро́чка II см. стро́ка.

стру́жка تراشه tæraʃæ (древес-
ная); قراضه qorazæ (металличе-
ская).

структу́ра ترکیب tærkib, ساختمان
saxteman, تشکيل tæʃkil.

стру́н||а سیم sim, زه zeh; натя-
гивать 'ы (на что-л.) سیم (بچیزی)
sim ændaxtæn.

стру́н||ный سیم دار sim-dar, سیمی
simi; -ые инструме́нты آلات
alat-e simi.

стру́сить ترسیدن tærsidæn.

стручо́к غلاف qelaf.

стря́пать آشپزی کردن aʃpæzi
k., طبخ کردن tæbx k.

стрясти́сь разг. اتفاق افتادن
ettefaq oftadæn.

студе́нт محصل mohæssel (мн.
محصّلین mohæsselin), دانشجو da-
neʃ-dʒu.

студы́ть سرد کردن særd k.,
خونک کردن xonok k.

сту́жа سرما særma.

стук تق تق tæq-tæq; с. в дверь
دق dæq, در زدن dær zædæn(-e);
с. колёс صدای چرخ sæda-jeʃærx.

сту́кать см. стуча́ть.

сту́кну||ть см. стуча́ть; -ться:
он -лся голово́й об стéну سرش
sær-æʃ be divar
xord.

сту́л 1. صندلی sændæli; склад-
но́й с. صندلی تا شو sændæli-je ta-
-ʃou; 2. мед. اجابت شکم edʒabæt-e
ʃekæm.

сту́п||а هاون havæn; толо́чь во-
ду в -е см. вода.

ступ||а́ть 1. قدم زدن qædæm
zædæn; 2. (umtá) رفتن ræftæn.

ступе́||нь 1. (лестни́цы) پله pæ-
læ; 2. (ста́дия) مرحله mærhælæ
(мн. مراحل mærahel); درجه dæ-
rædʒæ.

ступёньк||ا پله pellæ; по ~ам
از پله کان æz pellækan.

ступница (колеса) توی چرخ
turi-je tʃærx.

стúпка см. ступа.

ступня کف پا kæf-e pa.

стучать کوپیدن knbidæn; с. в
дверь در زدن dær zædæn; ~ся
در زدن dær zædæn.

стыд حیا hæja, خجالت xædʒalæt;
покраснеть от ~ا قرمز æz xædʒalæt qermez ʃ.; сго-
реть со ~ا شدن æz xædʒalæt ab ʃ.

стыдѣть دادن خجالت xædʒa-
læt dadæn, خجالت زده کردن xæ-
dʒalæt zædæ k.; ~ся حیا کردن hæja k.,
خجالت کشیدن kæʃidæn.

стыдливый کمرو kæm-gu, خجالت
کش xædʒalæt-kæʃ.

стык اتصال ettesal.

стынуть سرد شدن særd ʃ.

стычка زد و خورد zæd-o-xord.

стягивать 1. بستن bæstæn; с.
ремнём با تسمه ba tæsmæ
bæstæn; 2. (войска) جمع آوری
تمرکز دادن dzæm'-aværi k.,
تأمهركوز dadæn.

суббота شنبه ʃæmbæ.

субсидия مساعدہ mosa'edæ.

субста́нция фил. جوهر dzouhæg.

субъёкт 1. фил. ذات zat; 2. (че-
ловёк) شخص ʃæxs; 3. грам. مسند
اليه mosnæd(on) elejh.

субъектѣвный شخصی ʃæxsi.

суд 1. محکمه mæhkæmæ (мн.
محاکم mæhakem); верховный с.
محکمه عالی mæhkæmæ-je ali; на-
родный с. محکمه ملی mæhkæmæ-
je melli; третейский с. حکمیت
hækæmijæt; гражданский с. محکمه
محکمه mæhkæmæ-je hoquqi; поле-
вой с. محکمه نظامی mæhkæmæ-je
pezami; 2. (судёбное разбиратель-
ство) محاکمه mohakemæ; под ~ом
در تحت محاکمه dær tæht-e mohakemæ.

судá мн. ч. от судно.

судáк (рыба) سوف suf.

Судáн سودان sudan.

судёбн||ый قضائی qæzai; ~ое ре-
шённе حکم hokm-e mæh-
kæmæ; ~ое слёдствие تحقیق tæh-
qiq; ~ое разбирательство محاکمه
mohakemæ; с. слéдователь مستنطق
mostænteq.

судѣмость محکومت mæhku-
mijæt.

судѣть 1. (кого-либо) (کسی را)
محاکمه کردن mohakemæ k.; 2. (о
нэбѣт بعیزی) قضاوت (чём-л.)

کردن qəzavæt k.; с. по вnéшнему
в́иду حکم بظاهر کردن hokm be
zaher k.

судно кشتی kəʃti; воéнное с.
ناو kəʃti-je dʒæŋgi, جنگی
nav; торго́вое с. کشتی تجارتی
kəʃti-je tedʒaræti; грузо́вое с. کشتی
باری kəʃti-je bari.

судно мед. صندوقی مستراح səp-
dəli-je mostærah.

судовладе́лец صاحب کشتی sa-
həb-e kəʃti.

судо́к قابلمه qablemæ.

судопроизво́дство جریان
دژагәјан-е қазал dʒærajan-e qəzai.

судоро́га تشنج tæʃænnodʒ.

судоро́жный تشنجی tæʃænnodʒi.

судостроéние کشتی سازی kəʃ-
ti-sazi.

судоустро́йство اصول تشکيلات
osul-e tæʃkilat-e mæha-
kem.

судохо́дный قابل کشتی رانی
qabel-e kəʃti-rani.

судохо́дство کشتی رانی kəʃti-
rani.

судьба تقدير tæqdir, قسمت qes-
mæt, قضا و قدر qəza-vo-qədær, سر
نوشت sər-nevešt.

судья قاضی qazi; третейский с.
حکم hækam.

суевéрие موهومات mouhu-
mat.

суевéрный خرافاتی xorafati,
موهوم mouhum.

суждéние عقیده æqidæ (мн.
عقاید æqajed), رای ræ'i.

сужéние انقباض enqebaz.

сужива́ться باریک شدن barik
ش., منقبض شدن tæŋg ʃ.,
تونقæbez ʃ.

сүзиться см. суживаться.

сук شاخه ʃaxæ.

сүка سگ ماده sæg-madæ.

сукно ماهوت mahut.

суконн||ый ماهوتی mahuti; -ая
промы́шленность صنایع ماهوت بافی
sənaje'-e mahut-bafi.

сулема́ хим. داراشکنه daraʃ-
kæpæ.

султа́н 1. سلطان soltan; 2. (на
голово́м убо́ре) ابلق æblæq.

сульфа́т хим. سولفات (фр. sul-
fate), ملح جوهر گوگرد melh-e
dʒouhær-e gugerd.

сумасше́дший دیوانه divanæ,
مجنون mædʒnun (мн. مجانین mæ-
dʒanin); с. дом المجانین dar-
ol-mædʒanin, تیمارستان timarestan.

сумасше́ствие دیوانگی divanæ-
gi, جنون dʒonun.

сумато́ха شلوغ ʃoluq.

сумка کيسه kisæ; дамская с. کیف دستی kif-e dæsti.

сумм||а 1. (денежная) مبلغ mæb-læq (мн. مبالغ mæbaleq); وجه vædʒh (мн. وجوه vodʒuh); 2. мат. جمع dzæm'; общая с. جمع کل dzæm'-e koll; в -e جمعاً dzæm'æn.

суммировать جمع زدن dzæm' zædæn.

сумрак تیرگی tirægi.

сумрачный تیره tiræ; گرفته ge-reftæ (о погоде).

сумчатый зоол. کيسه دار kisæ-dar.

сундук صندوق sænduq, یخدان jæxdan; железный с. صندوق آهنی sænduq-e ahæni.

суннит اهل تسنن sonni, سنی æhl-e tæsaḥḥon.

суп سوپ sup.

суперарбитр سر حکم sær(-e) hækæm.

супов||ой: -ая миска ظرف سوپ zærf-e sup-xori.

супруг شوهر ſouhær.

супруга زن zæn, زوجة zou-dzæ.

супруги زن و شوهر zæn-o-ſouhær, زوجین zoudʒejn.

супружеский ازدواجی ezdevadzi.

супружество زناشوئی zænaʃui, ازدواج ezdevadz.

сургуч لاک lak.

сүрик хим. سرنج sorændʒ.

суровость سختی sæxti, شدت ſeddæt; عبوسی æbusi (человека).

суровый سخت sæxt, شدید ſæ-did; عبوس æbus (о человеке); -ая зимá زمستان سخت zemestan-e sæxt.

суррогат بدلی bædæli.

сурьма хим. آنتیمون æntimun, سرمه sormæ.

сустав بند bænd, مفصل mæfsel (мн. مفاصل mæfasel); с. палец بند انگشت bænd-e ængost.

суставный مفصلي mæfseli; с. ревматизм بادمفاصل bad-e mæfasel.

сутки شبانه روز ſæbanæ-ruz.

суточный روزی ſæbanæ-ruzi; -ые (деньги) فوق العاده fouq-ol-adæ-je joumiʃæ.

суть اصل æsl; с. дела в том, что... اصل مطلب در اینست که æsl-e mætlæb dær in-æst ke...

суфлёр سولور (фр. souffleur).

суффикс لفظ الحاقی læfz-e elhaqi.

сухарь سوخاری (русск. сухарь).

сухожилье анат. وتر vætær (мн. اوتار outar), پیوند pejvænd.

сухóй 1. خشك xoʃk; с. кли́мат خشك آب و هواى xoʃk; 2. (о челове́ке) سرد særd.

сухопа́рый لاغر laqær.

сухопу́тн||ый برى bærrí; ~ые войска́ برى قواى qova-je bærrí; ~ая граница سرحد خشكى sær-hædd-e xoʃki.

су́хость خشكى xoʃki.

сухоща́вый لاغر laqær.

Суху́м гор. سوخوم suxum.

сучи́ть تابیدن tabidæn.

сучкова́тый پرگره por-gereh.

сучо́к گره gereh.

су́ш||а خشكى xoʃki; по ~е از راه خشكى æz rah-e xoʃki.

суше́ние خشك کردن xoʃk kær-dæn(-e); خشكانیدن xoʃkanidæn(-e).

суше́н||ый خشكیده xoʃkidæ; ~ые фрукты خشكبار xoʃkebar.

суши́ть خشك کردن xoʃk k., خشكانیدن xoʃkanidæn; ~ся خشك شدن xoʃk ʃ.

суще́ственный اساسى æsli, اساسى æsasi, ذاتى zati (основно́й); مهمتوم omdæ (значите́льный).

существите́льное: имя с. грам. اسم ذات esm-e zat.

существ||о 1. موجود moudzud (мн. موجودات moudzudat); 2. (суть)

اصل æsl; ماهیت mahijæt; с. де́ла اصل مطلب æsl-e mætlæb; не по ~у خارج از موضوع ~y xaredz æz mouzu'.

существова́ни||е وجود vodzud, هستی hæsti; زندگی zendægi (жизнь); средства к ~ю وسایل (жизнь); средства к ~ю وسایل væsajel-e mæ'aʃ.

существова́ть 1. وجود داشتن vodzud daʃtæn, موجود بودن mou-dzud b.; 2. (добыва́ть средства к существова́нию) تحصیل معاش tæhsil-e mæ'aʃ k.

существу́ющий موجود mou-dzud.

су́ш||ий صرف serf, محض mæhiz; ~ая пра́вда عین حقیقت ejn; ~ая ложь ejn-e hæqiqæt-æst; ~ая ложь دروغ محض (صرف) (serf).

су́щность اصل æsl; ماهیت mahijæt; с. вопро́са اصل موضوع æsl-e mouzu'.

Суэ́цкий кана́л سوئز کانال kanal-e suez.

сфе́р||а 1. کره koræ (мн. کرات korat); земна́я с. کره زمین koræ-je zæmin; 2. (райо́н) حوزه housæ; с. влия́ния حوزه نفوذ housæ-je nofuz; 3. مقام mæqam; высшие ~ы مقامات عالیّه mæqamat-e alijæ.

сферический *کروی* korævi.
 сфербид *کره شبه* ſebh-e koræ.
 сфинкс *ابو الهول* æbu-l-houl.
 схватить I. *گرفتَن* gereftæn;
ربودَن robudæn; 2. (*поймать*)
دستگیر کردن dæst-gir k.; 3. (*какую-л. болезнь*) *مبتلا شدن* (به)
 mobtæla ſ.; 4. (*мысль и т. п.*)
درک کردن dærk k.; ~ся (с кем-л.)
گلاویز شدن gælaviz ſ.
 схватка *زد و خورد* zæd-o-xord.
 схёма *طرح نقشه* tærh, næqſæ.
 схематический *خلاصه* xolasæ
 (сокращённый).

сход||ить I. 1. *پائین آمدن* pajin
 amædæn, *پیاده شدن* pijadæ ſ.; с.
 с горы *از کوه پائین آمدن* æz kuh
 pajin amædæn; с. с автомобиля *از*
اتومبیل پیاده شدن æz otomobil
 pijadæ ſ.; 2.: с. с рельс *از خط*
آهن خارج شدن æz xətt-e ahæn
 xaredz ſ.; 3.: снег ~ит *برف آب*
می شود bærf ab miſævæd; 4.: с. с
 ума *دیوانه شدن* divanæ ſ.

сходить II. (*за чем-л.*) *عقب*
رفتَن ræftæn.

сходиться 1. (*встречаться*)
ملاقات کردن molaqat k.; 2. (*в*
условиях и т. п.) *موافقت کردن*
 movafeqæt k.; 3. (*сближаться*) *با*
هم دوست شدن ba-hæm dust ſ.

сходка *اجتماع* edztema'.
 сход||ый 1. (*похожий*) *شبيهه*
 ſæbih, *متشابهه* moſabeh, *متشابهه* mo-
 tæſabeh; مطابق *motabeq*; копия ~а
 с подлинником *سواد مطابق اصل*
sævad motabeq-e æsl-æst;
 2. (*подходящий*) *مناسب* monaseb.
 сходство *شبهت* ſæbahæt.
 схожий *شبيهه* ſæbih.
 схоронить см. хоронить.

сцен||а 1. *سنه* sæhnæ, *سنه* (ср.
 scéne); на ~е *در صحنه* dær sæh-
 næ; 2. театр. *مجلس* mædžles;
 акт I, с. 2 *اول مجلس دوم*
pærdæ-je ævvæl mædžles-e dovvom;
 3. *واقعه* vaqe'æ (*происшествие*);
تماشا tæmaſa (*зрелище*).

сцеплять *متصل کردن* mottæsel
 k.; ~ся 1. *متصل شدن* mottæsel ſ.;
 2. (*в драке*) *گلاویز شدن* gælaviz ſ.
 счастливо *خوشبختانه* xoſ-bæx-
 tanæ.

счастлив||ый *خوش بخت* xoſ-
 bæxt, *سعادت مند* sæ'adætmænd; по
 ~ой случайности *از حسن اتفاق*
 hosn-e ettefaq.

счасть||е *خوش بختی* xoſ-bæxti,
سعادت sæ'adæt, *اقبال* eqbal; к ~ю
خوشبختانه xoſ-bæxtanæ; попыт||ать
 ~я *بخت آزمایی کردن* bæxt-az-
 mai k.

счѣт 1. شماره *ʃomaræ*, حساب *he-*
sab; с. в умѣ (فکری) حساب ذهني *he-*
sab-e zehni (fekri); 2. бухг. حساب *he-*
sab, صورت حساب *suræt-e he-*
sab; текущий с. حساب جاری *he-*
sab-e dżari; записать на с. کور-ل. پای کسی (بحساب کسی) نوشتن *pa-je kæs-i (be hesab-e kæs-i) ne-*
veʃtæn; в с. از بابت حساب *æz*
babæt-e hesab(-e); на свой с. بخرج *be xærdʒ-e* خود; на этот с. *dær in xosus.*

счѣтн||ый محاسباتی *mohasebat*;
 -ая часть اداره محاسبات *edaræ-je*
mohasebat; -ая машина ماشین حساب *maʃin-e hesab.*

счетовод محاسب *mohaseb.*

счетоводство دفتري *dæf-*
tær-dari.

счѣтчик эл. کنتور (фр. *com-*
pteur).

счѣт||ы چتکه *ʃotkæ*; считать на
 -ах چتکه انداختن *ʃotkæ ændax-*
tæn.

счислѣние حساب *hesab*, شماره *ʃomaræ.*

считá||ть 1. (сосчитáть) حساب *hesab* k., شمردن *ʃomordæn*;
 с. голосá رائی شمردن *ræ'i ʃo-*
mordæn; не -я باستشنا(ی) *be es-*
tesna(-je); 2. دانستن *danestæn*; с.

возмóжным ممکن دانستن *mot-*
ken danestæn; с. своим- долгом
 وظیفه خود دانستن *væzifæ-je xod*
danestæn; 3. (думать) خیال کردن *xijal k.*

считá||ться 1. محسوب شدن *mæhsub ʃ.*, بشمار آمدن (رفتن) *be ʃomar amædæn (ræftæn)*; он -ется
 одним из лучших писателей اویکی
 از بهترین نویسندگان بشمار میاید
 (محسوب میشود) *u jæk-i æz beh-*
tærin nevisændægan be ʃomar mia-
jæd (mæhsub miʃævæd); 2.: с. с
 кем-л. از کسی ملاحظه کردن *kæs-i molahezæ k.*, حساب
 بردن *æz kæs-i hesab bordæn*; не
 -ясь с... قطع نظر از *qæt'-e næ-*
zær æz...

счищáть 1. پاک کردن *pak k.*;
 تراشیدن *tæraʃidæn (napúсанное)*;
 2.: с. шелуху کردن پوست *pust*
kændæn.

США (Соединѣнные Штáты Амѣ-
 рики) ممالك متحدة امريكا *mæ-*
malek-e mottæhedæ-je æmrika.

сшивáть دوختن *ba-hæm*
duxtæn.

сшйтый دوخته *duxtæ*; хорошо с.
 خوش برش *xoʃ-boreʃ.*

сшить см. шить.

съедáть خوردن *xordæn.*

сѣдбный مأکول mæ'kul,
خوردنی xordæni, خوراکى хo-
raki.

сѣживаться جمع شدن dzæm'
ف., کم کردن xæm f.; کم کردن kez k.

сѣзд مجمع mædzmæ', کنگره
(фр. congrés); с. совѣтов см. со-
вет I; с. ВКП(б) (حزب) کنگره فرقه (کمونیست (بلشویک) اتحاد جماهیر
شوروی kongræ-je ferqæ-je (hezb-e)
komunist-e (bolševik) ettehad-e dzæ-
mahir-e fəurævi.

сѣзжать 1. (сверху) پائین
آمدن ræjin amædæn; 2. (с квар-
тíры) نقل مکان کردن næql-e
mækan k.

сѣмка 1. عکس برداری æks-
-bæŋ-dari (фотографическая); топо-
графическая с. نقشه برداری næq-
-fæ-bæŋ-dari; 2. (наём) اجاره edzaræ.

сѣстн||ой مأکول mæ'kul, خوراکى
xoraki; -ые припасы مأکولات
mæ'kulat.

сѣворотка 1. آب پنیز ab-ræ-
nir; 2. мед. сѣзм (фр. sérum); مایه
majæ.

сыграть см. играть.

сын پسر pesæŋ.

сынбний فرزندی færzændi,
پسرانه pesæranæ.

сыпать ریختن rixtæn; -ся
ریختن rixtæn.

сыпь بثورات جلدی bosurat-e
dzeldi.

сыр پنیر ræpir; голландский с.
пнیر ræpir-e holandí.

Сыр-Дарья р. سیر دریا sir-
-dærja, رود سیحون rud-e sejhun.

сыреть مرطوب شدن mærtub f.,
تر شدن tær f.

сырец (шёлк) ابریشم خام æbri-
-šom-e xam.

сырный پنیری ræpiri.

сыр||ой 1. (влажный) مرطوب
mærtub, تر tær; خیس xis (намбк-
-ший); -ая комната مرطوب
otaq-e mærtub; -ое платье لباس
آب آب lebas-e xis; 2. -ая вода فاجوشیده
ab-e pa-dzušidæ; 3. (не-
-обработанный) خام xam; -ые ма-
-териалы مواد خام mævadd-e xam.

сырость رطوبت rotubæt.

сырьё тех. مواد خام mævadd-e
xam.

сыскать پیدا کردن peйда k.

сыскн||ой تفتیشی tæftişi; -ая
полиция اداره تامينات edaræ-je
tæ'minat, آگاهى اداره edaræ-je
agahi.

сытость سیری siri.

сытый سیر sir; с. голодного не

разумéет سیر از گرسنه خبر ندارد
sir æz gorosnæ hæbær nædaræd.

сыщик کار آگاه mofætteʃ, kar-agah.
kar-agah.

сюда اینجا indza; пожалуйста с.
сюда اینجا befærmajid indza.

сюжёт موضوع mouzu'.

T

табáк 1. توتون tutun; трубч-
ный т. توتون چیق tutun-e tʃoroq;
нюхательный т. انفیه ænfijæ; 2. бот.
گل تنباکو gol-e tæmbaku.

табакёрка انفیه دان ænfijædan.

табаковóдство کاری
tutun-kari.

табáчн||ый: ~ые изделия دخانیات
doxanijat; ~ая монопо́лия انحصار
ephesar-e doxanijat, رژی
rezí; ~ая плантáция مزرعة تنباکو
mæzræ'æ-je tæmbaku.

табéль فهرست suræt, fehrest.

таблётка قرص qors; т. аспи-
рина قرص آسپیرین qors-e aspirin.

таблѝца جدول dædvæl (мн.
جداول dædavel); т. умножéния
جدول ضرب dædvæl-e zærb.

табýн ایلخی ilxi.

табурét چهار پایه tʃæhar-pajæ.

Таврѝз гор. تبریز tæbriz.

таврó علامت ælamæt (мн. علام
ælajem); داغ daq; наложѝть т. داغ
daq zædæn.

таджѝк تاجیک tadzik.

Таджикиста́н تاجیکستان tadzi-
kestan.

Таджѝкская ССР جمهوری
شوروی سوسیالیستی تاجیکستان
dʒomhuri-je ʃourævi-je susjalisti-je
tadzikestan.

таджѝкский تاجیکی tadziki.

таджѝчка زن تاجیکی zæn-e ta-
dziki.

таз I. لگن lægæn, طشت tæʃt.

таз II. анат. لگن حاصره læ-
gæn-e haseræ.

тайнственн||ый اسرار آمیز æs-
rar-amiz.

тайкóм محرمانه mæhræmanæ,
مخفیانه mæxfijanæ, دزدیده dozdida.

та́йн||а سر serr (мн. اسرار æs-
rar), راز raz; госудáрственные ~ы
اسرار دولتی æsrar-e doulæti; воен-
ные ~ы نظامی æsrar-e ne-
zami; выдать ~у (фаш) سر را افشا
serr-ra efʃa (faʃ) k.; сохра-
нить ~у سر نگهداشتن serr negæh
daʃtæn.

та́йно محرمانه mæhræmanæ,
مخفیانه mæxfijanæ.

тайный سری serri, مخفی mæxfi;
т. договорى قرار داد سری qærar-
-dad-e serri.

так 1. нареч. اینطور in tour,
همچنین bedin tærtib, ترتيب
hæmtʃenin; сделайте т. اینطور بکنید
in tour bekonid; он сказал т. او
اینطور گفت u in tour goft; это не т.
اینطور نیست in tour nist; напишите
т. что-бы он понял طورى بنویستید
tour-i benevisid ke u او بفهمد
befæhmæd; т. оно и есть همینطور
hæmin tour hæm hæst; не т. ли? همچنین نیست
hæmtʃenin nist; т. я и сделаю همین کار را
hæmin kar-ra xahæm kærð; т. много اینقدر
in qædr; т. и быть باشد baʃæd; т. же, как...
همینطور ke...; همینقدر ke...; مثل اینکه
mesl-e in ke...; пусть (будет) т. اینطور باشد
in tour baʃæd; т. себе نه بد næ xub næ bæd,
همینطورها hæmin tourha; т. же хорошо, как...
بهمین be hæmin xubi ke...; т.-то خوب xob;
2. (настолько): او بقدرى он т. много
говорит, что... u be qædr-i (æz bæš) hærf
mizæpæd ke...; 3. (следовательно) پس pæs; дал

قول دادى پس slóvo, т. исполняй qoul dadi pæs
væfa bekon; т. не хотите? نمیخواهید pæs
næmixahid.

также نیز niz, هم hæm, همچنین
hæmtʃenin.

так как چون tʃun, چونکه tʃun
ke, زیرا zira; نظر باینکه næzær be
in ke.

так 1. 1. چنان tʃenin, چنين tʃe-
nan; این قبیل in tour, این قبیل in
qæbil (этого рода); он не т. او
اینطور نیست u in tour nist; воз-
можна ли آیا چنین -ая вещь? aja tʃenin
tʃiz-i tomken-æst; -ие книги встреча-
ются редко این قبیل کتابها کمتر
in qæbil ketabha kæm-tær pejda miʃævæd;
-их больших خانهها باین нет domov в
Iranе нет хапæha be in bozorgi dær iran
nist; 2. (настолько) بقدرى in qædr
(enqædr), be qædr-i, از بس æz bæš;
он т. нервный, что... او اینقدر (از بس)
u in-qædr (æz bæš) æsæban-i-st ke...
♦ кто т. کیست kist; кто они آنها کیستند
anha kistænd; в -ом случае دراین dær
in suræt; -им путём 3. (ترتیب) bedin tæriq

(tærtib); что ~бе? چه چه میفرمائید (что такбе вы говорите?); چه چه خبر است tʃe xæ-bæɾ-æst (что случилось?); т.-то folan, فلانی folani.

такса نرخ perx, تاکس taks.

такси اتو تاکسی (фр. auto-taxi).

таксировать تقویم کردن tæq-vim k., قیمت گذاردن (بر) qejmæt gozardæn.

таксировщик مقوم moqævvem.

такт 1. муз. ضرب zærb; 2. (делительность) نزاکت næzakæt; موقع mouqe'-ʃenasi.

тактика воен. تعبیه الجیش tæ'-bijæt-ol-dzejʃ, تاکتیک (фр. tactique).

тактический воен. تعبیه الجیش tæ'-bijæt-ol-dzejʃi, تاکتیکی taktiki.

тактично با نزاکت ba næzakæt.

тактичный با نزاکت ba-næzakæt, موقع شناس mouqe'-ʃenas.

талант استعداد este'dad, ذوق zouq, قریحه qærihæ.

талантливый با استعداد ba-este'dad, با ذوق ba-zouq, قریحه qærihæ.

талисман طلسم telesm.

талия کمر kæmæɾ, میان mijan.

талык мин. طلق tælq.

там همان جا andʒa; т. же همان جا hæman-dʒa.

тамбуженный гомроки gomroki; ~ое управление اداره گمرکات edaræ-je gomrokat; ~ая пошлина گمرک gomrok (мн. گمرکات gomrokat), حق گمرکی hæqq-e gomroki.

тамбужня гомрок-ханæ gomrok-xanæ.

тампон мед. فتيله fætilæ, تویی turî.

тангенс мат. (خط) مماس (xætt-e) momass.

танец رقص ræqs.

танін جوهر مازو dzouhæɾ-e mazu, تانین tanin.

танк воен. تانک tank, ارابه جنگی ærabæ-je dzængi; лёгкий т. ارابه лёгкий ærabæ-je dzængi-je sæ-bok; тяжёлый т. ارابه سنگین ærabæ-je dzængi-je sængin.

танцевальный: т. класс کلاس klas-e ræqs.

танцевать رقصیدن ræqsidæn, رقص کردن ræqs k.

танцовщик رقص رقص ræqqas.

танцовщица رقصه ræqqasæ.

тара ظرف zærf.

таракан سوسك susk.

тарантул зоол. رتیل rotejl.

тарелка بشقاب boʃqab; глубокая т. بشقاب تو گود boʃqab-e tu goud, بشقاب سوپ خوری boʃqab-e sup-xori.

тарёлки муз. صنچ sændʒ.

тариф تعرفه tæ'refæ; железнодоро-
ро́жный т. تعرفه راه آهن tæ're-
fæ-je rah-e ahæn; тамо́женный т.
گمرگی تعرفه tæ'refæ-je gomroki;
по -у بر طبق تعرفه bæɾ tæbq-e
tæ'refæ.

таска́ть 1. (носу́ть) بردن bor-
dæn, حمل کردن hæml k.; حمالي hæmmali k. (тя́жести);
2. (ворова́ть) دزدیدن dozdidæn,
سرقت کردن serqæt k.; 3.: т. кого-л.
зá уши کسی را کشیدن guʃ-e kæs-i-ra kæʃidæn
(мали́دن) (malidæn).

тасова́ть (карты) بر زدن bor
zædæn.

ТАСС (Телеграфное агентство
Советского Союза) آژانس تاس tas
[تلگرافی اتحاد شوروی]

татáрин татар tatar.

Татáрская АССР جمهوری خود
مختار شوروی سوسیالیستی татар
dʒomhurl-je xod-moxtar-e ʃourævi-je
susjalisti-je tatar.

татáрский татар tatar, تاتاری
tatari.

тату́йровать خال کوبیدن xal
kubidæn, خال کوبی کردن xal-ku-
bi k.

татуи́ровка خال کوبی xal-kubi.

тафта́ текст. تافته taftæ.

тахта́ تخت tæxt.

та́чка چرخ دستی tʃæɾx-e dæsti.

Ташке́нт гор. تاشکند taʃkænd.

тащи́ть 1. کشیدن kæʃidæn; بزور
be zur bordæn (весту́ сило́й);
2. (ворова́ть) см. таскать 2.

та́яние آب شدن ab ʃodæn(-e);
ذوب شدن zoub ʃodæn(-e); т. льда
آب شدن ab ʃodæn-e jæx.

та́ять آب شدن ab ʃodæn, ذوب
zoub ʃ.; снег -ет آب شدن zoub ʃ.;
becf ab miʃævæd; сахар -ет
ذوب شدن qænd zoub miʃæ-
væd, قند آب میشود qænd ab mi-
ʃævæd.

Тбили́си гор. تبلیسی tbilisi,
تفلیس teflis.

тверде́ть سخت شدن seft ʃ.,
سخت شدن sæxt ʃ.

твѐрдо با متانت ba mætanæt;
хуб خوب xub (хорошо́); т. вы́учить
хуб یاد گرفتن xub jad gereftæn.

твѐрдость 1. استحکام estehkam,
محکمی mohkæmi, سختی sæxti; ʃuz.
متانت dzomudijæt; 2. ʃuz. متانت
mætanæt (харáктера); sobut
(реше́ния); ایستادگی istadægi
(сто́йкость).

твѐрд||ый 1. محکم mohkæm, سخت
sæxt, سخت seft; ʃuz. جامد dzamed;

~ые телá اجسام جامد ædʒsam-e dʒamed; 2. *физ.* ثابت sabet; ~ое убеждéние ثابت عقیدة æqidæ-je sabet; ~ая во́ля ارادة ثابت eradæ-je sabet.

тво||й, ~я, ~ё تو to (с эзафётom предшествующего слова); ات -æt (местоимéнн. сۇффикс); مال to mal-e to; ~я кнйга کتابت ketab-æt, کتاب to ketab-e to; по ~ему بنظر تو be næzær-e to.

творéние 1. (дéйствиe) آفرینش aferineʃ; 2. (существó) مخلوق mæxluq; 3. (произведéние) اثر æsar (мн. آثار asar).

творéц آفریننده aferinændæ.

твори||ть آفریدن aferidæn; ~ться واقع شدن vaqe' ʃ; что здéсь اینجا چه خبر است indʒa tʃe xæbær-æst.

твори́г شیر دلме (بسته) ʃir-e dælæmæ(-bæstæ).

теáтр 1. تماشا (تئاتر theatre), 2. т. воénных де́йствий میدان جنگ mejdan-e dʒæng.

театра́льный نمایشی næmajæʃi, تئاتری teatri.

Тегерáн تهران gor. tehran.

те́зис قضیه qæziʃæ, тез (تیز the-se).

текст متن mætn.

текстíль منسوجات mænsudʒat.

текстíльн||ый نسجی næsdʒi, نساجی næssadʒi; ~ая промышлeность صنایع نساجی sænaje'-e næssadʒi; ~ая фабрика پارچه کارخانه kær-xanæ-je partʃæ-bafi; ~ые издéлия منسوجات mænsudʒat.

текстíльщик نساج næssadʒ.

текстуáльный تحت اللفظی tæht-ol-læfzi (дослóвн||й).

теку́чень 1. *физ.* سیلان sæjælan, سیالیت sejjalijæt; 2. *физ.* (непостóянство, измéнчивость) غیر ثابت qejr-e sabet budæn(-e).

теку́ч||ий 1. سیال sejjal, روان gævan; ~ие телá اجسام سیال ædʒsam-e sejjal; 2. *физ.* (непостóянный, измéнчив||й) غیر ثابت qejr-e sabet, متغیر motæqæjjer.

теку́щ||ий جاری dzari, روان gævan; 10-го числá ~его мéсяца دهم ماه جاری dæhom-e mah-e dzari; ◇ т. счёт حساب جاری hesab-e dzari; ~ие делá امور جاریe omur-e dzarijæ.

телев́идение *тех.* تلویزیون (تلفزيون television).

телéга عرابه ærrabæ, گاری gari, دوچرخه tʃæhar-tʃærxæ; دوچرخه do-tʃærxæ (двухколёсная).

телеграф||а تلگراف telegraf (мн. телеграфат telegrafat); послать ~у تلگراف فرستادن (مخابره کردن) telegraf ferestadæn (moxaberæ k.).

телеграф 1. (учреждение) تلگرافخانه telegraf-xanæ; 2. تلگراف telegraf; по ~у با تلگراف ba telegraf, تلگرافا telegrafæn; беспроводной т. تلگراف بی سیم telegraf-e bi-sim.

телеграфировать تلگراف کردن telegraf k.

телеграфист تلگرافچی telegrafčī.

телеграфный تلگرافی telegrafi; т. ответ جواب تلگرافی džævab-e telegrafi.

телёнок گوساله gusalæ.

телескоп تلسکوب teleskop, دوربین فلکی (نجومی) dur-bin-e fælæki (podžumi).

телесный بدنۍ bædæni; ~ое наказание مجازات بدنۍ modžazat-e bædæni; т. цвет رنگ بدنۍ ræng-e bædæni (suræti).

телефон تلفن telefon; звонить по ~у (комۍ-л.) (بکسی) تلفن کردن telephon k.; по ~у با تلفن ba telefon; пай تلفن احضар ~у pa-je telefon کردن (صدا کردن) ehzar k. (sæda k.); я у ~а пай تلفن هستم pa-je telefon hæstæm.

телефонировать تلفن کردن telephon k.

телефонист تلفنچی telefončī.

телефонный تلفنی telefoni; ~ая станция مرکز تلفن mærkæz-e telefon; т. аппарат دستگاه تلفن dæst-gah-e telefon.

телефонограмма تلفنگرام telephonogram.

телиться زائیدن zajidæn, گوساله آوردن gusalæ aværdæn.

тёлка ماده گوساله madæ-gusalæ.

тёло 1. физ., хим. جسم džezm (мн. اجسام ædžsam); жёrm جسم džerm (мн. اجرام ædžram); жидкое т. جسم مایع džezm-e maje'; твёрдое т. جسم جامد džezm-e džamed; 2. (мёртвое) نعش næʃ; 3. بدن bædæn; т. человека انسان bædæn-e ensan.

телосложение اندام ændan; слабого ~ия см. слабый.

телятина گوشت گوساله gušt-e gusalæ.

тём||а موضوع mouzu', مطلب mætlæb; мضمون mæzmun; отклониться от ~ы خارج (پرت) æz mouzu' xaredž (pært) ʃ; говорить не на ~у خارج از موضوع صحبت کردن æz mouzu' sohbat k.

тембр طنین صوت tænip-e sout.

теменн||ой: ~ая кость анат. æzm-e qæhi.

темн||ётъ تاریک شدن tarik ş; ~ёт هوا تاریک میشود hæva tarik mišævæd.

темно прѣдик. безл. تاریک است tarik-æst.

темнокрасный: т. رنگ تیره ræng-e qermez-e sir.

темнот||а 1. (мрак) تاریکی tariki; в ~е تاریکی در dær tariki; 2. (невѣжество) نادانی dzæhl, nadani.

тѣмн||ый 1. تاریک tarik, تیره ti-ræ; ~ая комната اتاق تاریک otaq-e tarik; т. цвет (тіре) ræng-e sir (tiræ); эта матерія ~е, این پارچه از آن سیر تر است in paɾtʃæ æz an sirtær-æst; 2. (необразованный) جاهل dzæhel; 3.: ~ое прошлое سابقه تاریک sabeqæ-je tarik; 4.: ~ое место (в кни́ге) جای مبهم dʒa-je mobhæm; 5.: ~ая вода мед. آب سیاه ab-e sijah.

темп سرعت sor'æt.

темпера́мент 1. مزاج mæzadz; сангвинический т. مزاج دموی mæzadz-e dæmævi; меланхолический т. مزاج سودائی mæzadz-e soudai;

флегматический т. مزاج بلغمی mæzadz-e bælgæmi; холерический т. مزاج صفرائی mæzadz-e sæfrai; 2. غیرت qejræt.

температу́ра حرارت درجه́ dæraedzæ-je hæraæt; т. воздуха dæraedzæ-je hæva; высокая т. حرارت زیاد hæraæt-e zijad; мѣрить ~у кому́-л. درجه́ dæraedzæ-je hæraæt-e kæs-i-ra didæn.

тѣмѧ فرق سر færq-e sær, تارك (سر) tarok(-e sær).

тенденцио́зный قصدی qæsdî.

тенде́нция تمايل (به) tæmajol, قصد qæsd.

тенево́й سایه دار sajà-dar.

тени́стый см. теневой.

тѣннис спорт. تنیس tenis; играть в т. تنیس بازی کردن tennis bazi k.; площадка для игры в т. محوطه́ moħævvætæ-je tenis.

тен||ь سایه sajà; в ~и در sajà; бросать т. (на что-л.) (بر روی چیزی) سایه انداختن sajà ændaxtæn, سایه افکندن sajà æfkændæn.

теодоли́т теодолит-تئودولیت teodolit, ارتفاع گیر ertefa'-gir.

теокра́тия حکومت روحانیون hokumæt-e rouhanijun.

теоло́гия علم الهی elm-e elahi,
الهیات elahijat.

теорéма мат. قضیه qæzijæ; об-
рátная т. قضیه معكوس qæzijæ-je
mæ'kus.

теоретический فرضی fæzzi;
نظری næzæri.

теб́рия نظریه næzærijæ, تئوری
(фр. théorie), فرضیه fæzzijæ; т.
классовой борьбы مبارزه teori-je mobarezæ-je
(طبقاتی) senfi (tæbæqati); т. относительности
نسبی næzærijæ-je (فرضیه) næzærijæ-je
(fæzzijæ-je) nesbi.

тепéрешний کنونی hali, حالی
کنونی fe'li.

тепéрь حالا hala, اکنون æknun;
т., когда... حالا که hala ke...

теплéть گرم شدن gærm ş.

теплó I. ىмя суц. گرمی gærmí,
گرما gærma, حرارت hæraræt.

теплó II. 1. предик. безл. گرم
امرؤز gærm-æst; сегодня т. امروز gærm-æst; 2.: оде-
вátся т. لباس گرم پوشیدن le-
bas-e gærm puşidæn; 3. физ. (сер-
дéчно) صمیمانه sæmimanæ.

тепловáтый گرم نیم nim-gærm,
ولرم velærm.

теплоёмкость физ. حرارت
مخصوص hæraræt-e mæxsus.

теплопроводность физ. هدایت
حرارت hedajæt-e hæraræt.

теплопроводный هادی حرارت
hadi-je hæraræt.

теплотá گرمی gærmí, گرما gær-
ma, حرارت hæraræt; т. сгорáния
физ. حرارت احتراق hæraræt-e ch-
teraq; скрытая т. физ. حرارت
تبخیر hæraræt-e tæbxir; единица
واحد مقدار حرارت vahed-e
meqdar-e hæraræt.

тёплый 1. گرم gærm; -ая по-
гóда هوای گرم hæva-je gærm;
2. физ. صمیمانه gærm, سرما sæmi-
manæ.

тера́пия мед. تراپوتيك (фр. thé-
rapeutique), علم معالجه امراض
elm-e mo'aledžæ-je æmraz.

терéть 1. مالیدن malidæn; т.
глазá چشم هارا مالیدن tşæşmha-ra
malidæn; 2. (краски и т. п.) خمیر
زدن xæmir k.; 3. (об обуви) زدن
zædæn; ботинок трёт мне нóгу
putin paj-æm-ra
mizænæd; 4. (на тёрке) رنده کردن
rændæ k.; 5. (протира́ть, изнаши-
вать) سائیدن sajidæn.

терзáть 1. (добы́чу) دریدن
dæridæn; 2. физ. عذاب دادن æzab-
dadæn, اذیت کردن azordæn, æzijæt k.

тёрка پنیر تراش rændæ, پشیر تراش rænir-tæraʃ.

тёрмин اصطلاح estelah (мн. اصطلاحات estelahat); научные ~ы اصطلاحات علمی estelahat-e elmi; технические ~ы اصطلاحات فنی estelahat-e fænni.

терминология اصطلاحات estelahat; медицинская т. اصطلاحات طبى estelahat-e tebbi.

термит I. хим. ترمیت (фр. thermit).

термит II. зоол. مورياته murjanæ.

термометр 1. میزان الحرارة mizan-ol-hæraæ; ртутный т. میزان الحرارة mizan-ol-hæraæ-je dzivæi (zejbæqi); т. Цельсия میزان الحرارة صد درجه‌ای mizan-ol-hæraæ-je sæd dæædzæi (santigrad); 2. мед. درجة دæædzæ-je tæb.

термос ترموس termos.

тернистый خاردار xar-dar.

терпеливость شکیبائی şækibai, صبورى sæburi; بردبارى bordbari, تحمل tæhæmmol (выносливость).

терпеливый صابر sæbur, صبورى sæbur; بردبار bordbar (выносливый).

терпён||ие صبر sæbr, حوصله housælæ; выйти из ~ия تنگ

tæng-housælæ ʃ; я вышел из ~ия تنگ شد housælæ-æm tæng ʃod; мера ~ия переполнена پیمانه صبر لبریز شد rejmanæ-je sæbr læbriz ʃod.

терпёт (что-л.) (چیزی را) تحمل taqæt aværdæn, متحمل tæhæmmol k., شدن motæhæmmel-e ʃjz-i ʃ; т. боль تحمل درد کردن tæhæmmol-e dærd k., درد کشیدن dærd kæʃidæn.

терпимость اغماض gozæʃt, اغماض eqmaz (снисходительность).

терпимый 1. (переносимый) قابل تحمل qabel-e tæhæmmol; 2. (о человеке) با گذشت ba-gozæʃt.

терпкий دېش gæss, دېش debʃ. терпкость گسى gæssi, دېشى debʃi.

терраца ايوان ejvan, مهتابى mæhtabi.

территориальный|ый ارضى ærzi; ~ые воды آبهای ساحلى abha-je sahelî.

территория خاک hak, خطه xettæ, اراضى ærazi, قلمرو qælæmrou; советская т. خاک شوروى hak-e ʃourævi.

тёррор ترور teror.

терроризировать تهدید کردن

tæhdid k., به وحشت انداختن be
væhʃæt ændaxtæn.

террорист تروریست terorist.

тёртый 1. (на тёрке) رنده
rændæ kærdæ; 2. (помёр-
тый, стёртый) سائیده sajidæ.

терять 1. گم کردن gom k.,
از دست دادن mæfqud k., پول
æz dæst dadæn; т. деньги پول
pul-ra gom k.; т.
влияние نفوذ دادن
pofuz-ra æz dæst dadæn; т. надеж-
ду مأیوس na-omid ʃ., نا امید شدن
mæ'jus ʃ.; 2. (терпѣть убы-
ток) خسارت دیدن xæsaræt didæn,
ضرر کردن zærær k.; ◇ т. время
وقت را تلف کردن væqt-ra tælæf k.
теряться 1. گم شدن gom ʃ., مفقود
شدن mæfqud ʃ.; 2. دستپاچه ʃuz.
شدن dæst-patʃæ ʃ.

тѣс تختہ چوب tæxtæ-tʃub.

тѣсаны تراشیده tæraʃidæ.

тесать تراشیدن tæraʃidæn.

тесѣмка بند پوار bænd, nævar.

теснотá 1. تنگی tængi, ضيق
ziq; т. помещения جا تنگی tængi-
-je dʒa, محل ضيق ziq-e mæhæll;
2. (давка) ازدحام ezdeham.

тѣсн||ый تنگ tæng; باریک barik
(узкий); -ое платье لباس تنگ
lebas-e tæng.

тѣсто خمیر xæmir; месить т.
خمیر کردن xæmir k.

тестообразный شکل خمیری
xæmiri-ʃekl.

тестъ پدر زن pædær-zæn.

тесма см. тесемка.

тѣтерев خروس کولی xorus-e
kouli.

тетивá چله tʃellæ.

тѣтка عمه æmmæ (сестра отца);
خاله xalæ (сестра матери).

тетрадь دفتر dæftær (мн. دفاتر
dæfater); школьная т. دفتر کلاسیک
dæftær-e klasik.

тѣхник مکانیکچی mekaniktʃi,
مکانیسین (фр. mécanicien).

тѣхника فن fænn, تکنیک (фр.
technique).

тѣхникум مدرسه متوسطه فنی
mædræsæ-je motævæssætæ-je fænni,
هنرستان honærestan.

технический فنی fænni, تکنیکی
tekniiki; т. персонал اعضای فنی
æ'za-je fænni.

технологія تکنولوژی (фр. tech-
nologie).

течѣни||е 1. جریان dʒæræjan; т.
событий جریان حوادث dʒæræjan-e
hævades; т. времени مرور زمان mo-
tur-e zæman; 2. (ток) (آب) جریان
dʒæræjan(-e ab); т. реки جریان

رودخانه dzæræjan-e rud-xanæ; против -я بر ضد جریان (آب) bæz zedd-e dzæræjan(-e ab); вверх по -ю بالا bala rud; 3. (в литературе и т. п.) طریق tæriq; 4. в т. در ظرف dær ærz(-e), در عرض dær zærf(-e); в т. года در عرض dær ærz-e (dær zærf-e) jæk sal; с -ем времени به مرور زمان be morur-e zæman, به مرور be morur.

течь 1. глг. ریختن rixtæn, جاری بودن særazir f., جاری داشتن dzæri b., جاری شدن dzæri f.; 2. (пропускать воду) چکیدن tʃækidæn, چکه tʃækkæ k.; آب پس دادن ab pæs dadæn; 3. (проходить) گذشتن gozæftæn; время -ет медленно وقت væqt dir (ahestæ) migozææd; 4. суц. چکه tʃækkæ.

тёща مادر زن madær-zæn.

тигель мех. بوتە butæ.

тигр ببر bæbr.

Тигр р. دجله dædʒlæ.

тигрица ببر ماده bæbr-e madæ.

тик (ткань) رو فرشی ru-færʃi.

ти́на لجن lædʒæn.

ти́нистый لجنی lædʒæni.

тип نوع nou' (мн. انواع ænva'), (фр. type) تیپ.

типо́граф مطبعه‌چی mætbæ'æʃi. типогра́фия چاپخانه tʃap-xanæ, مطبعه mætbæ'æ (мн. مطابع mætabe').

типогра́фск||ий: -ая машина ماشین tʃap.

типогра́фщик см. типограф.

тира́ж 1. استعراة esteqra', قرعه qor'æ-kæʃi; т. лотереи کشیدن kæʃidæn-e latar; 2. mun. عدد ædæd-e tʃap.

тира́н ظالم zalem, ستمکار se-tæmkar, جبار dzæbbar.

тира́нить ظلم کردن zolm k.

тира́ния ظلم zolm, ستمکاری se-tæmkari.

тира́нство см. тирания.

тире ربط hætt-e ræbt.

тис бот. درخت صور deræxt-esur.

ти́скать (жать, давить) فشار feʃar dadæn, فشاردن feʃordæn.

тиски́й منگنه mængænæ; ручные т. منگنه دستی mængænæ-je dæsti.

ти́тул 1. لقب læqæb (мн. القاب ælqab); 2. mun. عنوان envan.

ти́тульный: т. лист mun. سر صفحه sær-sæfhæ.

тиф мед. حصبة hæsbæ, تيفوس tifus; брюшной т. حصبة بطنی hæsbæ-je bætni; сыпной т. تيفوس لکه.

دار tifus-e lækkæ-dar; возвратный
т. حمای راجعه homa-je radze'æ.

Тифліс см. Тбилиси.

тифозный حصبه‌ای hæsbæi.

тих||ий 1. (негромкий) آهسته ahestæ, بی‌سروا什 jævaʃ; تیرم nærm, ملایم molajem (нѣжный, мягкий); т. го-
лос صدا‌ی ملایم (نرم) sæda-je mo-
lajem (nærm); т. удар ضربت ملایم
zærbæt-e molajem; 2. (спокойный)
بی‌سروا什 aram, ساکت saket, آرام
bi sær-o-sæda; т. ребёнок بچه‌آرام
bæʃʃæ-je aram; -ая жизнь زندگی
zendægani-je بی‌سروا什 (راحت)
bi-sær-o-sæda (rahæt).

Тихий Океан اقیانوس کبیر oq-
janus-e kæbir.

тихо 1. (не громко) آهسته ahes-
tæ, بی‌سروا什 jævaʃ; т. говорить آهسته
ahestæ hærf zædæp; 2. (спокойно)
آرام aram, بی‌سروا什 bi-sær-o-sæda,
آسوده asudæ.

тише 1. ср. ст. от тихий, тихо;
2. بی‌سروا什 jævaʃ.

тишина سکوت sokut (отсут-
ствие шума); آرامش arameʃ (спо-
койствие).

ткан||ь 1. биол. نسج næsdz (мн.
نسوج nosudz, انساج ænsadz); мышечная
т. عضلانی næsdz-e

æzolani; соединительная т. نسج
نسله næsdz-e moltæhemæ;
2. текст. بافته baftæ, منسوج næn-
sudz (мн. منسوجات nænsudzat);
шерстяные -и منسوجات پشمی
nænsudzat-e pæʃmi.

тканье بافت baft, نساجی næs-
sadzi, بافندگی bafændægi.

ткать بافتن baftæn, نساجی کردن
næssadzi k.

ткацк||ий نساجی næssadzi; т. ста-
нок دستگاه نساجی dæst-gah-e næs-
sadzi, ماشین بافندگی maʃin-e ba-
fændægi; т. челнок ماكو maku; -ая
фабрика کارخانه بافی kar-
-ханæ-je partʃæ-bafi, کارخانه بافندگی
kar-xanæ-je bafændægi.

ткач بافنده næssadz, بافندæ.

тмин бот. زیره ziræ.

то I. см. тот.

то II.: ёсли... то اگر... آنوقت
ægær... anvæqt; а не то و الا væ
ella; не то чтобы... نه اینکه næ in
ke; то и дело هی hej; то...то
گاهی میخندد gah-i... gah-i; он то
смеётся, то плачет گاهی گریه میکند
gah-i gerjæ mikonæd; он-то знает
او که میداند u ke midanæd; да и
то و آن هم væ an hæm.

товár جنس džens (мн. *ædʒnas*), مال mal (мн. *æm-val*), متاع mal-ot-tedʒaræ, مآتا' (мн. *æmte'æ*), کالا kala.

товáрищ 1. رفيق ræfiq (мн. *rofæqa*); мы с ним ~и رفيق ~и ba mæn ræfiq-æst; школь-ный т. همدرس hæm-dærs, هم شاكردى hæm-ʃagerdi; 2. (долж-ность): т. председателя نايب رئيس paјeb-e ræ'is; т. министра معاون mo'aven-e væzir.

товáрищество 1. (товáрищеские отношения) رفاقت ræfaqæt; 2. комм. شرکت şerkæt; т. на паях شرکت سهامى şerkæt-e sehami; пол-ное т. شرکت ضمانتى şerkæt-e zæ-maпæti; т. с ограниченной ответ-ственностью شرکت محدود şerkæt-e mæhdud.

товáрни||ый 1. تجارتى tedʒaræii, علامت تجارتى mæta'i; т. знак аламæt-e tedʒaræti; ~ая биржа بورس ајнас burs-e ædʒnas; 2.: т. поезд трен бари tren-e bari; т. па-роход кешти баркеш kæʃti-je bar-kæʃ.

товaрообмён مبادلة ајнас mobadelæ-je ædʒnas (dʒensi).

тогда 1. آنوقت an-gah, آنوقت an-væqt; 2. (в таком случае) پس pæs, در این صورت dær in suræt;

т. как در صورتى که dær suræt-i ke.

тó-есть يعنى jæ'ni.

то и дело см. то.

тождественность عينيت ejnijæt.

тождественный عينى ejni, عينى ejп(-e), مساوى mosavi.

тóждество عينيت ejnijæt; мат. تساوى tæsavi.

тóже هم hæm, نیز niz; я т. пой-ду من هم مىروم mæn hæm mīræ-væm.

ток I. جریان dzærajan, کوران (фр. courant); электрический т. جریان (کوران) الکتريسيته dzæ-rajan-e (kuran-e) elektrisitæ.

ток II. (площадка для молотъ-бы) خرمن گاه xæmæn-gah.

тока́рни||ый خراطى xærrati; т. станок چرخ خراطى tʃærx-e xærrati; ~ое ремесло خراطى xærrati.

тóкарь خراط xærrat.

Тóкио гор. توکیو toklo.

токсін хим. سم sæmm.

токсический سمى sæmmi.

толк 1. (смысл) معنى mæ'ni; я не вижу в этом никакого ~а من اين هيچ معنى نميبينم mæn dær in hiʃ mæ'ni næmibinæm; без ~у بيهوده ~у bēz bihudæ (напрасно); говорить с ~ом معقولانه حرف زدن mæ'qulanæ hærf zædæn; 2. (сékта) شعبه ʃo'bæ

(мн. شعب *šo'æb*, شعبات *šo'æbat*);
مذهب *mæzhæb* (мн. مذاهب *mæ-
zaheb*); 3.: -и (слухи) شایعات *ša-
je'at*.

толк||ать 1. تكان دادن *tækan
dadæn*, هل دادن *hol dadæn* (*вперёд*);
تنه زدن *tænæ zædæn*; 2. (на
что-л.) تحريك کردن *tæhrik k.*

толк||аться بيكدیگر تنه زدن *be
jæk-digær tæpæ zædæn*.

толков||ание تفسير *tæfsir*, تعبیر
tæ'bir; т. статьи закона تفسیر ماده
تفسیر *tæfsir-e maddæ-je qanun*.

толков||ать 1. تفسير کردن *tæf-
sir k.*, تعبیر کردن *tæ'bir k.*; т. в
дурную сторону سوء تعبیر کردن
su'-e tæ'bir k.; 2. (растолковать)
حالی کردن *hali k.*; 3. (разговори-
вать) صحبت گفتگو کردن *goftogu k.*,
صحبت کردن *sohbæt k.*

толкотня ازدحام *ezdeham*.

тол||очь کوبیدن *kubidæn*.

тол||па ازدحام *ezdeham*, جمعیت
džæm'ijæt; густая т. انبوه
džæm'ijæt-e æmbuh.

тол||питься ازدحام کردن *ezde-
ham k.*, جمع شدن *džæm' š.*

толст||еть چاق شدن *tʃaq š.*

толст||ить چاق کردن *tʃaq k.*

толст||ый کلفت *koloft*, چاق *tʃaq*;
آدم کلفت *zæxim*; т. человек

(چاق) *adæm-e koloft (tʃaq)*; -ое сук-
но ماهوت ضخیم *mahut-e zæxim*.

толч||ённый کوبیده *kubidæ*.

толч||ок تكان *tækan*; дать т.
(чемú-л.) تكان دادن *tæ-
kan dadæn*; подземные -ки تكان
تكانها-је تحت الارضى *tækanha-je tæht-
ol-ærzi*.

толщин||а کلفتی *kolofti*, ضخامت
zæhamæt; -ою в 1 метр بضامت
بے زخم *be zæhamæt-e jæk metr*;
-ою в палец بکلفتی انگشت *be
kolofti-je ængost*; т. стёнки (сосуда
и т. п.) ضخامت جدار *zæhamæt-e
džedar*.

толь строит. مقوای قیر اندود
moqævva-je qir-ændud.

то||лько 1. нареч. تنها *fæqæt*,
تنها *tænha*; не т. نه فقط *næ fæqæt*,
نه تنها *næ tænha*; у меня т. один рубль
من فقط يك منات دارم *mæn fæqæt
jæk mænāt daræm*; ♦ я знаю т. то,
что... من همین قدر میدانم که...; как т.,
лишь т. همینه که *hæmin ke*, بعض
همین *be mæhz-e in ke*; т. что همین
همین الان *hæmin hala*, اما *æl'an*;
2. союз ولی *væli*.

том جلد *dželd*, مجلد *modzællæd*;
в двух -ах دو جلد *dær do
dželd*.

tomát گوجه فرنگی goudzæ fe-
rængi.

томительный کسل کننده kæsel
konændæ, خسته کننده hæstæ ko-
nændæ, کسالت آور kæsalæt-avær.

томиться: т. по чему-л. اشتیاق
eʃtiʃaq-e ʃʃiz-i-ra داشتن
дастæn (сильно желать); غصه
qossæ xordæn (страдать).

тон 1. муз. پرده pærdæ; آهنگ
ahæng-e sæda; 2. لحن læhn;
резким -ом شدید (تند) læhn-
e ʃædid (tond); шутливым
-ом بهجه شوخی be læhdzæ-je
ʃuxi.

тонкий 1. نازک nazok, باریک
barik; لاغر laqær (худой); -ая ма-
терия پارچه نازک partʃæ-je nazok;
-ие нóги پاهاى لاغر paħa-je la-
qær; 2. (утóнченный) لطیف lætif;
т. вкус سلیقه لطیف sæliqæ-je læ-
tif; 3. т. гóлос صدای نازک sæda-
-je nazok; 4. ʃʃiz.: т. вопрóс مسئله
mæs'ælæ-je barik; т. человек
شخص باریک ʃæxs-e barik-bin,
شخص دقیق ʃæxs-e dæqiq.

тонкость 1. نازکی nazoki;
لاغری laqæri (худощавость);
2. (вкúса и т. п.) لطافت lætafæt;
3. (в рабóте) کاری نازک nazok-
-kari.

тóнна تن ton.

тонна́ж ظرفیت zærfijæt, بارگیری
bar-giri.

тонуть 1. غرق شدن qærq ʃ;
2. ʃʃiz.: т. в чём-л. غرق چیزی بودن
qærq-e ʃʃiz-i b.

тóпать (но́гами) پا کوبیدن pa
kubidæn.

топить I. گرم کردن gærm k.;
т. печь بخاری گرم کردن boxari
gærm k.

топить II. (растáпливать) آب
موم را آب کردن ab k.; т. воск
موم را آب کردن tum-ra ab k.

топить III. (в водé) غرق کردن
qærq k.; т. судно غرق کشتی را
kæʃti-ra qærq k.

тóпка 1. (дéйствиe) گرم کردن
gærm kærdæn(-e); 2. (котлá, печú)
تنوره tænuræ.

тóпкий باطلاقی batlaqi.

топлён||ый آب کرده ab kærdæ;
-ое мáсло روغن زرد rouqæn-e
zærd.

тóпливо سوخت suxt; жидкое т.
مایع suxt-e maje'.

топо́граф نقشه بردار næqʃæ-
-bær-dar.

топогرافی نقشه برداری næq-
ʃæ-bær-dari.

тóполь бот. تبریزی (درخت)

(deræxt-e) tæbrizi; бѣлый т. سفیدار sæfidar.

топór تېر tæbær.

топорѣще تېر دسته dæstæ-je tæbær.

топот صدای پا sæda-je pa.

топтáть پایمال کردن pajmal kærdæp.

торба توبره tubræ.

торг||й مزایده mozajedæ (на повышение ценъ); مناقصه monaqesæ (на понижение ценъ); продавать с -ов فروختن be moza-jedæ foruxtæn; покупать с -ов به مزایده خریداری کردن be monaqesæ xæridari k.

торговáть تجارت کردن tedzaræt k., داد و ستد کردن dad-o-setæd k.; т. хлопком پنبه تجارت کردن tedzaræt-e pæmbæ k.; т. в розницу خرده فروشی کردن xog-dæ-foruʃi k.; т. оптом عمده فروشی کردن omdæ-foruʃi k.

торговáться چانه زدن tʃanæ zædæn.

торгóвец تاجر tadʒer (мн. todʒdʒar); оптóвый т. عمده (تاجر) omdæ-foruʃ; ўлич-ный т. دست فروش dæst-foruʃ.

торгóвля تجارت tedzaræt, داد و ستد dad-o-setæd; внутрен-

няя т. تجارت داخلی tedzaræt-e daxeli; внешняя т. تجارت خارجی tedzaræt-e xaredʒi.

торгóв||ый تجارتی tedzaræti; т. центр مرکز تجارتی mærkæz-e tedzaræti; т. закон قانون تجارت qanun-e tedzaræt; т. флот بحریه bæhriæ-je tedzaræti; т. капитал سرمایہ særmajæ-je tedzaræti.

торгпрéd (торгóвый представитель) نمایندۀ تجارتی næmajændæ-je tedzaræti.

торгпрédство (Торгóвое представительство СССР) نمایندگی تجارتی دولت اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی næmajændæ-gi-je tedzaræti-je doulæt-e ettehad-e dʒæmahir-e ʃourævi-je susjalisti.

торжéственность شکوه ʃokuh, طنطنه dʒah-o-dʒælal, جاه و جلال tæntænæ.

торжéственный با شکوه ba-ʃokuh, با جاه و جلال ba-dʒah-o-dʒælal, با طنطنه ba-tæʃrifat, تشریفات ba-tæntænæ.

торжеств||ó جشن dzæʃn; Октябрьские جشن انقلاب اکتر -á dzæʃn-e enqelab-e oktobr.

торжествовать 1. (радоваться) شادی کردن vædʒd k., وجد کردن

ʃadi k.; 2. (над кем-л.) (بر کسی) qaleb amædæn.

торможение ترمز کردن tormoz kærdæn(-e).

тормоз 1. ترمز tormoz (русск. тормоз); ручной т. دستی tormoz-e dæsti; т. ленточный ترمز tormoz-e tiqæ; 2. физ. (препятствие) مانع mane' (мн. مانع mævane').

тормозить 1. ترمز کردن tormoz k.; 2. физ. مانع شدن mane' ʃ., سد راه شدن sædd-e rah ʃ.

торопить شتابانیدن ʃetabanidæn, تعجيل کردن tæ'dzil k.

торопиться عجله کردن ædʒælæ k., دست پاچه ʃetab k., شتاب کردن dæst-paʃæ ʃ.

торопливо بعجله be ædʒælæ.

торопливость عجله dæst-paʃægi, دست پاچه ʃetab, شتاب.

торопливый عجول ædʒul; دست dæst-paʃæ (только о человеке).

торпеда مين متحرك min-e motæhærrek, تورپیل (фр. torpille), ازدر æzdær.

торф تورب (фр. tourbe).

тоска دل و اسی del-va-pæsi, دلتنگی del-tængi.

دل و اسی کردن тосковать del-va-pæsi k.

тот, та, то آن an (мн. آنها anha); тот же (самый) همان hæman; и тот, и другой هر دو hærdō; ни тот, ни другой هیچ کدام hič kodam; тот человек, который живёт здесь اینجا کسی که میزند ʃæxs-i ke indʒa mænzel daræd; этот работает, а т. спит این یکی کار میکند و آن یکی میخوابد in jæk-i kar mikonæd, væ an jæk-i mixabæd; два дня тому назад (قبل) دو روز پیش do ruz piʃ (qæbl); до того... что... از بس æz bæs... ke...; с того дня از æz an ruz; с тем, чтобы... به ʃært-i ke...; тем временем در همان ضمن dær hæman zemn; со всем тем با آن همه ba an hæmæ.

то́тчас فوراً fouræn, بلا فاصله bela faselæ.

точение تیز کردن tiz kærdæn(-e).

точило چرخ تیز کن tʃærx-e tiz-kon.

точный: т. камень سنگ sæng-e tʃaqui tiz-koni; т. станок چرخ تیزگری tʃærx-e tizgæri.

точильщик *tizgær*, چاقو *tizgær*,
 تیز کن *tiz-kon*.

точить 1. (делать острым) *tiz k.*; 2. (на токарном станке) *xærrati k*; 3. خوردن *xordæn* (о мышах); زدن *zædæn* (о моль).

точка I. 1. نقطه *poqtæ* (мн. نقاط *poqat*); поставить — گذاشتن *gozaftæn*; с — ой *dar* نقطه *poqtæ-dar* (о букве); 2.: высшая т. *montæha dæædzæ*; т. кипения *dæædzæ-je qælæjan*; т. замерзания *poqtæ-je endzemat*; т. плавления *poqtæ-je zoub*; 3.: т. зрения *poqtæ-je næzær*; с моёй — и зрения *æz lehaz-e mæn*, از نقطه نظر من *æz poqtæ-je næzær-e mæn*, بعقیده *be æqidæ-je mæn*.

точка II. см. точение.

точно I. 1. درست *dorost*; بدقت *be deqqæt* (внимательно); صریحا *særihæn* (ясно); 2.: т. так همین *hæmin* طور است *tour-æst*.

точно II. 1. (как будто) مثل *mesl-e in ke*; т. он сам не может это сделать او *mesl-e in ke u* خودش نمیتواند اینرا *xod-æf næmitævanæd in-ra* بکند *tebbi*.

bekonæd; 2. (подобно) مثل *mesl(-e)*; т. помешанный *mesl-e divanæ*.

точность *deqqæt*, درستى *dorosti*, صحت *sehhæt*; т. перевода *sehhæt-e tærdzomæ*; صحت ترجمه *sehhæt-e tærdzomæ*; в — и کاملاً *kamelæn*, بعینه *be ejneh*, عینا *ejnæn*.

точный *dæqiq*, صحیح *sæhih*; —ое время *væqt-e sæhih*; —ые часы *sa'æt-e dæqiq*; —ые науки *olum-e dæqiqæ*; т. человек *šæxs-e dæqiq*; это его *éto ego* —ые выражения *ezharat-e u-st*.

точь-в-точь *ejnæn* مثل *mesl(-e)*.

тошнить: меня —ит *mæn halæt-e tæhævvo' daræm*.

тошнот(а) *ha-læt(-e) tæhævvo'*; возбуждать —у *tæhævvo' aværdæn*.

тошнотворный *tæhævvo'-avær*, متوهع *motæhævve'*.

тощий *laqær* لاغر.

трав(а) *ælæf*; сорная т. *ælæf-e hærzæ*; лекарственные *pæbatat-e* نباتات *tebbi* طبی.

травѣть(ся) *см.* отравить(ся).
 травоядный علف خوار ælæf-xar.
 трагедія تراژدی (*фр.* tragédie),
 فاجعه fadže'æ.
 трагический مصیبت آمیز *физ.*
 mæsiβæt-amiz.
 традиція تعادیر tævator, عنعنه
 æp'æpæ (*мн.* عنعنات æp'ænat).
 траекторія *физ.* خط سیر xətt-e
 sejr.
 трактат 1. رساله resalæ; науч-
 ный т. رساله علمی resalæ-je elmi;
 2. *полит.* قرارداد qærar-dad, عهد
 æhd-namæ.
 трактор تراکتور traktor.
 тракторный تراکتوری traktori;
 т. завод سازی کارخانه تراکتور سازى
 kar-xanæ-je traktor-sazi.
 тральщик کشتی مین جمع کن
 kæʃti-je min-dzæm'-kon.
 трамбовать با غلطک صاف کردن
 ba qæltæk saf k.
 трамбóвка جاده کوب dzaddæ-
 -kub.
 трамва́й تراموای tramvaj.
 трамва́йный: т. вагón واگون
 vagun-e tramvaj.
 транжѣрить (дѣньги) ولخرجی
 vel-xærdzi k.
 транзит ترانزیت (*фр.* transit).
 транзитный ترانزیتی tranziti;

т. товáр مال التجاره ترانزیتی mal
 -ot-tedzaræ-je tranziti; ~ые операции
 معاملات ترانزیتی mo'amelat-e
 tranziti.
 транскри́пция ترجمه خطی tær-
 dzomæ-je xətti.
 трансли́ровать *рад.* (بارادیو)
 (بارادیو) انتقال دادن enteqal dadæn,
 منتشر کردن montæʃer k.
 трансля́ция (بارادیو) انتقال en-
 teqal.
 трансмиссия ترانس میسیون
 (*фр.* transmission).
 транспорт 1. حمل و نقل hæml-
 -o-næql, نقلیه næqlijæ; гужевой т.
 حمل و نقل hæml-o-næql-e
 ba garî; воздушный т. حمل و نقل
 hæml-o-næql-e hævai; мор-
 ской т. حمل و نقل دریائی hæml-
 -o-næql-e dæriai; 2. (транспорті-
 рование) حمل و نقل hæml,
 باربری hæml-o-næql, باربری
 товáров حمل اجناس hæml-e ædʒnas.
 транспорті́рование *см.* тран-
 спорт 2.
 транспоспорті́ровать حمل
 حمل و نقل کردن hæml k.,
 حمل و نقل نقلیه hæml-o-næql k.
 транспортный حمل و نقلی
 hæml-o-næqli, وسایل نقلیه
 væsajel-e

pæqlijæ; ~ые расхóды مخارج حمل mæxaredʒ-e hæml-o-pæql.
 نقل

трансформáтор ترانسفورماتور (фр. transformateur).

транше́я воен. خندق hændæq.

Трапезу́нд гор. طرابوزان tæ-rabuzan.

трапе́ция 1. геом. ذو زئقة zu zæpæqæ; 2. спорт. دوزئقة ورزش zu zæpæqæ-je værzeʃ.

трассáнт комм. برات دهندہ bærat dehændæ.

трассáт комм. مجال علیہ mo-hal(on) ælejh.

тра́та صرف særf, اتلاف etlaf; т. врѣмени اتلاف وقت etlaf-e væqt.

тра́тить 1. صرف کردن særf k., پول را خرج کردن hærdʒk.; т. дѣньги pul-ra særf (хærdʒ) k.; т. своѣ силы خود را særf k.; 2.: т. врѣмя (понапрáсну) وقت را væqt-ra tælæf (zæje') k.

тра́тта комм. برات (мн. бəрат bæraevat).

тра́ур 1. لباس عزا lebas-e æza, لباس ماتم lebas-e matæm; носѣть т. لباس عزا lebas-e æza پوشیدن puʃidæn, عزادار بودن æza-dar b.; 2. عزاداری sugvari, سوگواری

-dari; национа́льный т. سوگواری sugvari-je melli.

трахе́я анат. قصبۃ الریه qæsæ-bæt-or-rijæ.

трахо́ма мед. تراخم traxom, گرانولاسیون (фр. granulation), دژوش پلک dʒuʃ-e pelk.

тре́бован||ие 1. تقاضا tæqaza, درخواست dær-xast; مطالبه motalebæ; по пѣрвому ~ню عندالمطالبه end-ol-motalebæ; ~ия врѣмени moqtæzijat-e væqt; 2. (претѣнзия) ادعا edde'a.

тре́бовательн||ый 1. (о челове́ке) سخت گیر sæxt-gir; 2. бухг.: ~ая вѣдомость ورقه درخواست vætæ-qæ-je dær-xast.

тре́б||овать 1. (что-л. у кого́-л.) (چیزی را از کسی) تقاضا کردن tæqaza k., درخواست کردن dær-xast k., مطالبه کردن hastæn; خواستن motalebæ k. (о взыскáнии); т. разъяснѣния توضیح خواستن touzih hastæn; 2. (нуждáться) خواستن hastæn; эта рабóта ~ует мнóго врѣмени این کار خیلی وقت میخواستند in kar hejli væqt mixahæd; 3. (вызывать) احضار کردن ehzar k.; او را بمسکو ~уют в Москвѣ u-ra be mæskou mixahænd (ehzar mikonænd).

трéб||оваться لازم داشتن lazem
daftæn; мне ~уется комната اطاق
دارم otāq lazem daræm.

трéвóг||а 1. воен.: поднять
شیپور حاضر باش ~у zædæn;
2. (беспоко́йство) اضطراب ezte-
rab; быть в ~е بودن dær ezterab b;
مضطرب بودن moztæreb b.

трéвóжить (кого-л.) (کسی را)
moztæreb k.; (ساختن)
(бкسی) زحمت (волновáть);
zæhmæt dadæn (беспоко́ить).
دادن

трéзвость هشيارى hoʃjari, امساک
emsak dær moskerat.

трéзвый 1. هشيار hoʃjar, ممسك
momsek; 2. (правильный) صحيح
sæhih; т. взгляд نظرية صحيح-je
pæzærijæ-je sæhih.

трéни||е اصط-كاك estekak; без
~я بدون اصط-كاك bedun-e estekak.

тренировáть ورزش کردن
værzidæ k., ورزش دادن værzeʃ
dadæn; ~ся ورزش کردن vær-
zeʃ k.

тренирóвка ورزشى værzidæ-
gi, ورزشى دادن værzidæ kær-
dæn(-e).

трéножник سه پاie se-pajæ.

трепáльщик حلاج hælladz.

трепáние حلاجى hælladzi; т.
хло́пка حلاجى پنبه hælladzi-je
ræmbæ.

трепáть 1. (хло́пок и т.п.) زدن
zædæn, حلاجى کردن hælladzi k.;
2. (вóлосы) خار کردن xar k.; \diamond т.
языко́м разг. کردن پر چانگى
por-tʃanægi k.

трепáться سايدده شدن sabidæ
ʃ., رفتن ræftæn (изна́шиваться).

трéпет لرزه lærzæ, لرزش lær-
zeʃ; ترس tærs (страх).

трéпетáть لرزیدن lærzidæn,
ترسيدن tærsidæn (бо́яться).

трéск طرق و طروق tæræq-o-
-toruq.

трéска||ться شكاف خوردن ʃekaf
xordæn, تركيدن tærækidæn, ترك
تفسیدن tæræk xordæn; خوردن
تافسيدن tæfsidæn (от жéра);
موبرداشتن mu bær-daftæn (о по́суде);
руки ~ются دست از هواى سرد
dæst æz hæva-je særd mi-
tærækæd.

трéсн||уть 1. см. трескаться;
2. (удáрить) زدن zædæn.

трéст ترست (англ. trust).

трéтéйский: т. суд حكمت hæ-
kæmijæt; т. судья حكم hækæm.

трéт||ий سوم sevvom, سومين

sevvomin, ثالث sales; в ~ьих
شخص ثالث salesæp; ~ье лицо
پرروز sales; ~ьего дня
پریشب sales; ~ьего дня вѣчером
پریشب sales.

треть يك ثلث jæk sols.

треугольник مثلث mosællæs,
se-guʃ; прямоугольный
مثلث قائم الزاويه mosællæs-e
qajem-oz-zaviʃæ; равнобедренный
مثلث متساوي الساقين mosællæs-e
motæsavi-os-saqejn.

треугольный سه گوشه se-guʃæ,
مثلث mosællæs.

трёхгодичный سه ساله se-salæ.

трёхгранный سه سطحى se-
sæthi.

трёхдневный سه روزه se-tuzæ.

трёхколёсный سه چرخه se-
tʃærxæ.

трёхлѣтие سه سالگی se-salægi.

трёхлѣтний سه ساله se-salæ.

трёхмѣстный سه نفری se-næ-
færi; т. автомобиль سه نفری
otomobil-e se-næfæri.

трёхмѣсячный سه ماهه se-mahæ.

трёхнедельный سه هفتگی se-
hæftægi.

трёхсотлѣтие سیصدسالگی sisæd-
salægi; جشن سیصد سالگی
sisæd-salægi.

трёхсотлѣтний سیصد ساله si-
sæd-salæ.

трёхсторонний سه طرفی se-
tærfæi.

трёхцвѣтный سه رنگ se-ræng.

трёхэтажный سه طبقه ای se-tæ-
bæqæi.

трещать طوق و طروق کردن
tæraq-o-torūq k.

трещина شکاف ټرک tærxæk, ټکاف
ʃekaf; дать شکاف خوردن ډی
xordæn, ټرک خوردن tærxæk xor-
dæn; مو بر داشتن mu bær-daʃtæn.

трещотка ډډډډ dzæqdæqæ.

трибун ټریبون (tr. tribune);
پشت ټریبون رفتن ډی
poʃt-e tribun ræftæn.

трибунал محکمه mæhkæmæ,
دیوان داوری divan-e daværi.

тривиальный مبتذل mobtæzel,
همه جائی hæmæ-dzai.

тригонометрия مثلثات mosæl-
læsat.

тридцатилѣтний سی ساله si-
salæ.

тридцатый سی ام sijom.

тридцать سی si.

трижды سه دفعه se dæfæ, سه
بار se bar.

трико ټریکو پارچه کش باف partʃæ-je
kæʃ-baf (ткань); ټریکو (tr. tricot);

शलوار کش باف *ʃælvar-e kæʃ-baf*
(кальсоны); زیر پیراهن کش باف
zir-e pirahæn-e kæʃ-baf (футбайка).

اشیای بافته *трикотаж* (изделия)
æʃja-je baftæ.

трилистник *бот.* شبدار *ʃæbdær*.

триместр *سه ماهه* *se-mahæ*.

тринадцатый *سیزدهم* *sizdæ-*
hom, سیزدهمین *sizdæhomīn*.

тринадцать *سیزده* *sizdeh*.

триппер *мед.* سوزاک *suzæk*.

триста *سیصد* *sisæd*.

триумф *فتوحات* *fæth* (мн. فتوحات
fotuhāt), فیروزی *nosræt*, نصرت
firuzi, موفقیت *zæfær*; *фиг.* موفقیت
movæffæqijæt (успех).

триумфальный: -ая *арка* طاق
taq-e nosræt.

трогательный *مؤثر* *mo'æsser*,
رقت انگیز *reqqæt-avær*, رقت آور
reqqæt-ængiz.

трогать 1. (что-л.) *دست* (بچیزی)
dæst zædæn; я не *~ал* *эту*
книгу *من باین کتاب دست نزد*
mæn be in ketab dæst næzædæm;
2. *фиг.* (распрóгать) متأثر ساختن
motæ'æsser saxtæn, برقت آوردن
be reqqæt aværdæn.

трогаться *حرکت کردن* *hææ-*
kæt k.

трое *سه نفر* *se næfær*.

троекратно *سه دفعه* *se dæf'æ*,
سه مرتبه *se mærtæbæ*.

тройной *سه گانه* *seганæ*; لا
se-la (о матери); ~ое правило
मत. *قاعدۀ* *qa'edæ-je se*.

тройственный *سه گانه* *seганæ*,
ثلاثه *sælasæ*; ~ое соглашение *ист.*
ettefaq-e sælasæ.

трон *تخت* *tæxt*.

тронуть *см.* трогать.

тронуться 1. *см.* трогаться;
2. (в уме) *مختل شدن* *moxtæll ʃ*;
3. (о продуктах питания) *فاسد شدن*
fased ʃ.

троп *лит.* مجاز *mædzaz*.

тропá *پیاده راه* *pijadæ-rah*, *باریکه*
barikæ.

тропик *геогр.* مدار *mædar*; т.
Рáка *مدار رأس السرطان* *mædar-e*
ræ's-os-særætan; т. *Козерóга* *مدار*
رأس الجدى *mædar-e ræ's-ol-*
-dzædj.

тропический: т. пояс *منطقه حاره*
mæntæqæ-je harræ.

тростник *نی* *nej*; сахарный т.
نی شکر *nej-ʃækær*.

трость *چوب دستی* *tʃub-e dæsti*,
عصا *tæ'llmi*, *تعلیمی* *æsa*.

тропуár *پیادهرو* *pijadæ-rou*.

трофе́й *غنیمت جنگی* *qænimæt-e*
dzængi.

труб||а 1. لوله lulæ; водопровод-
ная т. تنبوشه lulæ-je ab; дымовая т.
تانبوشه (глиняная); паровозная т.
دود کش dud-kæʃ; локомотив
دود کش لوكوموتيف dud-kæʃ-e loko-
motif; 2. муз. شپور ſejpur; играть
на شپور زدن ſejpur zædæn.
трубач شپورچی ſejpurʃi.
трубить شپور زدن ſejpur zæ-
dæn.

трубк||а 1. لوله lulæ; телефон-
ная т. گوشی تلفن guʃi-je telefon;
2. چپق ʃoroq; курить -у چپق
ʃorok kæʃidæn; ◇ свёр-
тывать в لوله کردن lulæ k.
трубочист دود کش پاک کن
dud-kæʃ-pak-kon.

трубочка لوله کوچک lulæ-je ku-
ʃek.

труд 1. کار kar; физический т.
کار بدنی kar-e bædæni; умствен-
ный т. کار فکری kar-e fekri; биржа
-а см. биржа; производительность
-а استحصالیات kar; охрана -а
حفظ مشاغل heiz-e mæʃaql; 2. (заботы, хлопоты)
زحمت zæhmæt (мн. زحمات zæhmæt);
взять на себя т. بخود زحمت
be xod zæhmæt dadæn; с
بسختی be zæhmæt, بزمخت be
sæxti; итти с راه بزمخت be

be zæhmæt rah ræftæn; без
بدون زحمت -а bedun-e zæhmæt;
3. (произведение) اثر æsar (мн.
تألیفات tə'lifāt), تألیف tə'lif
(мн. تألیفات tə'lifāt).

труд||иться 1. کار کردن kar k.;
т. с утра до ночи از صبح تا شب
æz sobh ta šæb kar k.;
т. над чем-л. در چیزی کار کردن
dær ʃiz-i kar k.; 2. (беспокоиться)
زحمت کشیدن zæhmæt kæʃidæn; не
خواهش میکنم زحمت نکشید
zæhmæt nækæʃid.

трудно مشکل است moʃkel-æst.
трудность اشکال eʃkal (мн.
مشکلات eʃkalat); مشکل moʃkel
(мн. مشکلات moʃkelat).

трудн||ый مشکل دشوار moʃkel,
دشوار doʃvar; سخت sæxt (тяжёлый);
پر زحمت por-zæhmæt (беспокой-
ный); -ая работа کار سخت
kar-e sæxt; т. перевод ترجمه مشکل
tærdʒomæ-je moʃkel (сخت);
т. вопрос مسئله mæ'sælæ-je
moʃkel.

трудо||ый: т. кодекс قانون
qanun-e mæʃaql; -ое на-
селение اهالی æhali-
je zæhmæt-kæʃ; -ая дисциплина
disiplin-e kar.

трудолюбивый با پشت کار ba-
-pošt-e kar; ساعی sa'i (старатель-
ный).

трудолюбие پشت کار pošt-e kar.
трудоспособность استعداد کار
este'dad-e kar.

трудящи||йся زحمتکش zæhmæt-
-kæʃ, رنجبر ræpdz-bær; ~еся мѣс-
сы زحمتکشان tudæ-je zæh-
mæt-kæʃan.

трунить (над кем-л.) (کسی را)
tæ'næ zædæn. طعنه زدن

труп میت mæjjet, نعش næʃ,
(мн. اموات æmvat), جنازه dzæna-
zæ; لاشه laʃæ (животного).

трупна (актёров) هیئت بازیگران
hej'æt-e bazigæran.

трус ترسو tærsu, جبون dzæbun,
بز دل boz-del.

трусики تنکە tonokæ.

трύсить (чего-л.) (از چیزی-زی)
tærsidæn. ترسیدن

трусливость ترس tærs, جبن
dzobn, بز دلی boz-deli.

трусливый ترسو tærsu, جبون
dzæbun, بز دل boz-del.

трут قو qou.

трутень зоол. زنبور فر zæm-
bur-e nær.

трюм کشتی tæh-e kæʃti.

трюмо آئینه قلی ajinæ-je qæddi.

тряпка کهنه kohnæ, پارچه کهنه
partʃæ-kohnæ.

трясина باطلاق batlaq.

трясогызка зоол. دم جنبان dom-
-dzomban.

трясти تکان دادن tækan dadæn,
سر را تکاندن tækandæn; т. головой
تکان دادن sær-ra tækan dadæn;
т. ковер قالی تکاندن qali tæ-
kandæn.

тряс||тись خوردن tækan
xordæn, مرتعش لرزیدن lærzidæn,
موتاعش شدن mortæ'eʃ ʃ.; т. от страха
از ترس (سرما) لرزیدن (холода)
æz tærs (særma) lærzidæn; егó рý-
ки دستهایش میلرزد dæst-
ha-jæʃ milærzæd.

трясущийся لرزنده lærzændæ.

туалёт 1. (платье) لباس lebas;
вечёрний т. لباس شب lebas-e ʃæb;
2. (фр. toilette) آرایش ara-
jeʃ; 3. (стол) میز توالت miz-e tualet.

туалётн||ый: ~ые принадлежности
اسباب توالت æsbab-e tualet.

туберкулёз سل sell, دق deq;
костный т. سل استخوان sell-e
ostoxan.

туберкулёзный سلی selli; مسلول
mæslul (больной).

туберо́за گل مریم bot. gol-e
mærlæm.

Тувинская Нарóдная Респу́блика җомһури-
-je mellі-je tuva.

ту́го 1. سفت mohkæm, سخت seft; за́вязы́вать т. محکم بستن mohkæm bæstæn; 2. ڦيڙ يـواش jævaʃ, آهسته ahestæ (мédленно); به زحمت be zæhmæt, به سختی be sæxti (с трудо́м); 3.: ему́ прихóдит-ся т. اوډر مضيقه است u dær mæziqæ-æst.

туго́й 1. سفت mohkæm, سخت seft (твёрдый); تنگ tæng (узкий); т. воротник يقه تنگ jæqqæ-je tæng; 2. ڦيڙ: он туг ná ухо گوشش guʃ-æʃ sængin-æst.

туда́ ۱. آنجا andza; идите т. آنجا ۲. برويد andza berævid; ۳. т. и сюда in tæræf(-o-)an tæræf; т. и о́братно دو سره do-særæ.

ту́жить غصه خوردن qossæ xordæn (горева́ть); افسوس خوردن æfsus xordæn (жалéть).

ту́житься زور دادن zur dadæn.

туз карт. تك خال tæk-xal.

тузе́мец بومی bumi.

тузе́мный بومی bumi.

ту́ловище تنه tæpæ.

тулу́н پوستين pustin.

тума́н I. مه meh; густо́й т. مه غليظ meh-e qæliz.

тума́н II. уст. (иранская мо-
не́та) تومان tumæn.

тума́нный 1. مه دار meh-dar, مه گرفته meh gereftæ; 2. (нея́сный) تيره tiræ, مبهم mobhæm.

ту́нейдец مفت خور moft-xor, طفيلي tofejli.

ту́нейдство مفت خوری moft-xor, طفيليت tofejljæt.

Ту́нис تونس tunes.

ту́ннель تونل tunel.

тупе́ть 1. (о ножé и т. п.) کند kond ʃ; 2. (о челове́ке) کند کردن kond-zehn ʃ.

тупи́к 1. كوچه بن بست kutʃæ-je bon-bæst, بن بست bon-bæst; за-éхать в т. در كوچه بن بست گير k; 2. ڦيڙ: перегово́ры зашли в т. مذاكرات به مرحله بن بستى رسیده mozakerat be mærhælə-je bon-bæst-i ræsidæ-æst; ста́ть в т. گيج گيج gidz ʃ; поста́вить в т. گيج کردن gidz k.

тупи́ть کند کردن kond k.; -ся کند شدن kond ʃ.

тупо́й 1. کند kond; т. нож چاقوی tʃaqui-je kond; 2. мат. منفرجه monfæredʒ; т. уго́л زاویه منفرجه zavijæ-je monfæredʒæ; 3. (о челове́ке) کند ذهن kond-zehn.

тупость کند ذهنی kond-zehni.

тупоумный см. тупой 3.

турá шахм. رخ gox.

турбина тех. توربین (фр. turbine); водяная т. توربین آبی turbin-e abi.

турецкий ترکی torki; т. язык zæban-e torki; т. фунт لیرۀ عثمانی liræ-je osmani.

туризм جهانگردی sijahæt, dzehan-gærdi.

турист سیاح sejjah, تورист (фр. touriste), جهانگرد dzehan-gærd; иностранные ~ы سیاحان خارجی sejjaħan-e xaredzi.

туркмен ترکمن torkæmæn, ترکمان torkæman (мн. تراکمه tærakemæ).

Туркменистан ترکمنستان torkæmænestan.

Туркменская Советская Социалистическая Республика جمهوری شوروی سوسیالیستی ترکمنستان dzomhuri-je şourævi-je susjalisti-je torkæmænestan.

туркменский ترکمنی torkæmæni; ترکمانی torkæmani.

түрок ترك tork.

Түрция ترکیه torkijæ.

турчанка زن ترکی zæn-e torki.

Тус гор. توس tus.

түсклость تیرگی tirægi.

түсклый تیره tiræ.

тускнеть تیره شدن tiræ ş., از جلا افتادن æz dzæla oftadæn.

тут I. اینجا indza.

тут II. бот. توت tut; чёрный т. شاه توت şah-tut.

түтов||ый: ~ое дерево درخت توت deræxt-e tut.

түфли کفش kæfş; лакированные т. کفش برقی kæfş-e bærqî; открытые т. کفش روباز kæfş-e ru-baz; ночные т. کفش راحتی kæfş-e rahæti.

түхлость گندیدگی gændidægi.

түхлый گندیده gændidæ.

түхнуть I. خاموش شدن xamuş ş. (потухать).

түхнуть II. (потухать) گندیدن gændidæn, متعفن شدن motæ'æffen ş., فاسد شدن fased ş.

түч||а ابر æbr; в ~ах ابری æbri; هوا گرفته شده است в ~ах hæva gereftæ şodæ-æst.

тучнеть چاق شدن tʃaq ş., فربه شدن færbæh ş.

тучность چاقی tʃaqi, فربه‌ی færbæhi.

тучный чак færbæh, فربه tʃaq.

түша تنه tænæ; جسد حیوان dzæsæd-e hejvan.

тушевать زدن سایه sajaæ zædæn.

тушѣние اطفا etfa, خاموش kærðæn(-e); т. пожара اطفا حريق etfa-je hæriq.

тушить 1. خاموش کردن kærðæn(-e); т. лампы چراغ را خاموش کردن kærðæn(-e); 2. فشار دادن (подавлять) foru neʃandæn, خواباندن xabandæn.

тушь مرکب چین morækkæb-e tʃin.

тщательность (о работе) نازک nazok-kari.

тщательный 1. (о работе) دقیق dor-kar; 2. (о человеке) دقیق dæqiq (точный); ساعی sa'i (старательный).

тщеславие خودستایی xod-setai, پر مدعائی xod-foruʃi, خود فروشی xod-foruʃi.

тщеславный خود فروش xod-foruʃ, پر مدعا xod-foruʃ.

тщётность بی فایدهگی bi-fajedægi, بیهودگی bihudægi.

тщётный بی فایده bi-fajedæ, بیهوده bihudæ.

ты تو to; ты сам خودت to xod-æt; быть на ты с кем-л. کسی به کسی to goftæn.

тыква کدو kædu.

тыл عقب æqæb; в -ی از عقب æqæb; напасть с -ا از عقب æqæb.

حملہ کردن æz æqæb hæmlæ k.; از عقب آمدن æz æqæb amædæn.

тыловый عقب æqæb (с эзафетом предшествующего слова).

тысяча هزار hæzar; т. человек هزار hæzar næfær; -и рабочих هزارها hæzarha kargær.

тысячелетие هزار سالگی hæzar-salægi; جشن هزار ساله dzæʃn-e hæzar-salæ.

тысячелетний هزار ساله hæzar-salæ.

тысячный هزارم hæzarom.

тычинка бот. تذکیر alæt-e tæzki, (фр. étamine).

тьма ظلمت zol-mæt, تاریکی tariki.

тюбик لوله lulæ.

тюк لنگه læn-gæ(-je bar); паковать в -ی عدل ædl-bændi k.

тюлень خوک xuk-e dærjai.

тюль توری turi.

тюльпан گل لاله gol-e la-læ, لاله la-læ.

тюрбан عمامه æmmamæ.

тюрёмный محبسی mæhbæsi;

-ое заключение حبس hæbs.

тюрёмщик زندانبان zendanban.
 тюрём||а محبس mæhbæs, زندان
 zendan; сажать в ~у حبس کردن hæbs k.; сидеть в ~е حبس بودن hæbs b.

тюфяк دوشك duʃæk, دو شك do-
 ʃæk.

тяга 1. (воздуха) جریان dʒæɾæ-
 jan; 2. (тянущая сила) کشش kæ-
 ʃeʃ; конная т. کشش اسبی kæʃeʃ-e
 æspri; механическая т. کشش مکانیکی
 kæʃeʃ-e mekaniki; 3. (влечение) تمایل
 tæmajol.

тягостный سنگین sængin, طاقت
 فرسا taqæt-færsa.

тягость: стать кому-л. в т. سر
 شدن sær-bar-e kæs-i ʃ.

тяготён||ие 1. физ. جاذبه dʒa-
 zebæ; закон ~ия физ. قانون جاذبه
 qanun-e dʒazebæ; 2. физ. (бе) تمایل
 tæmajol.

тяготётъ 1. физ. مجذوب شدن mædʒzub ʃ.; 2. физ. (к чему-л.)
 motæmajel b.

тягот||ить: это меня ~ит این
 برای من يك بار سنگینی است in
 bæraje mæn jæk bar-e sængin-i-st.

тягучесть قابلیت امتداد qabeli-
 jæt-e emtedad.

тягучий قابل امتداد qabel-e
 emtedad.

тяжб||а دعوى dæ'va, مرافعه
 morafe'æ; вести ~у (против ко-
 го-л.) مرافعه کردن (بر علیه کسی)
 morafe'æ k.

тяжелеть سنگین شدن sængin ʃ.

тяжелó 1. سنگین sængin,
 به سنگینی be sængini; 2. предик.
 безл. مشکل است moʃkel-æst;
 سخت است sæxt-æst; т. вздохнуть
 آه ah-e sæxt kæʃi-
 dæp; быть т. раненым سخت
 مجروح شدن sæxt mædʒruh ʃ;
 мне это т. видеть این دیدن
 برای من خیلی سخت است didæn-e
 in bæraje mæn xejlī sæxt-æst.

тяжеловёсный سنگین sængin,
 ثقيل sæqil, وزин væzin.

тяжёл||ый 1. سنگین sængin, وزин
 væzin; ~ая ноша بار سنگین bar-e
 sængin; 2. (трудный) مشکل moʃ-
 kel; ~ые налоги سنگین malijat-e
 sængin; ~ая работа کار
 kar-e sæxt; ~ое наказание
 modʒazat-e sæxt; ~ая задача
 کار مشکل kar-e moʃ-
 kel; 3.: ~ые потери سنگین
 تلفات tælæfat-e sængin; 4. (мучитель-
 ный) حزن انگیز hozn-ængiz;
 ~ая индустрия صنایع سنگین
 sænaʃe'-e sængin; ~ая артиллерия
 توپخانه سنگین tup-xanæ-je sængin;

т. вóздух هواى گرفته hæva-je ge-reftæ.

тяжест||ь 1. سنگینی sængini; т. нóши بار سنگینی sængini-je bar; 2. физ. ثقل seq1; центр ~и физ. مرکز ثقل mærkæz-e seq1; 3. (груз, нóша) بار bar.

тяжкий см. тяжелый.

тян||уть 1. کشیدن kæʃidæn; т. верёвку طناب را کشیدن tæpab-ra kæʃidæn; т. вверх بالا کشیدن bala kæʃidæn; т. за волосы مو کشیدن mu kæʃidæn; 2. (дéло и т.п.) تعلل tæ'ællol k., معوق کردن mo'ævvæq k., بتأخير انداختن be tæ'xir ændaxtæn; 3. (весить): ~ет два кило دو كيلو ميكشد do kilo mikæʃæd; 4. (клонить): меня ~ет ко сну خوابم miajæd; 5. безл. (влечь) ميل داشتن mejl daʃtæn.

тян||уться 1. کشیده شدن kæʃidæ ʃ.; проволочка ~ется مفتول mæftul kæʃidæ mi-ʃævæd; 2. (продолжаться) طول tul kæʃidæn; это ~улось اين دو روز طول کشيد in do ruz tul kæʃid; 3. (прости-раться) امتداد داشتن emtedad daʃtæn; дорога ~ется вдоль мор-ского бéрега راه بطول کنار دريا

rah be tul-e kæpær-e dærja emtedad daræd; 4. (протяги-вать рýки) دست دراز کردن dæst deraz k.

У

у 1. (около) دم dæm(-e), پهلوى pæhlu(-je), پای pa(-je), نزدیک næz-dik(-e), سر sær(-e); у двéри دم در dæm-e dær; сидеть у огня نزدیک peʃæ-stæn; дом стоит у дороги خانه vaqe'-æst; я у телефóна من پای mæn pa-je telefon hæstæm; 2. (у когó-л.) پیش piʃ(-e), نزد næzd(-e); я нé был у него mæn piʃ-e u næbudæm; вчера я был у него в гостях دیروز مهمان او بودم dîruz mehman-e u budæm; он у себя в кóм-нате در اتاق خودش است dær otaq-e xod-æʃ-æst; 3. از æz; взять у когó-л. از کسی گرفتن æz kæs-i ge-reftæn; 4.: у меня нет дéнег من ندارم mæn pul nædaræm.

убáвить см. убавлять.

убавлять کم کردن kæm k. کوچک کردن kæsr k.; ~ся کم شدن kæm ʃ.,

کوچک شدن kærɜ ʃ., کسر شدن kutʃek ʃ.; تنزل کردن tæpæzzol k. (o cénax u m. n.).

убаюкивать (لالا لائی) گفتن la-la (la-lai) goftæn.

убегать فرار کردن fegar k., گریختن gorixtæn.

убедительный قانع کننده qane' kopændæ, مقنع moqne'; -ая просьба خواهش جدی xahəʃ-e dʒeddi.

убедить см. убеждать.

убежать см. убежать.

убеждать 1. متقاعد کردن motæqa'ed k., معتقد کردن mo'tæqed k.; -ся متقاعد شدن motæqa'ed ʃ., یقین کردن mo'tæqed ʃ., یقین (حاصل) jæqin (hasel) k.

убеждённый 1. (действие) متقاعد motæqa'ed kærdæn(-e); 2. (мнение) عقیده æqidæ (мн. æqajed); عقاید æqajed); سياسى -я. æqajed-e sijasi, سياسى mæslæk-e sijasi; по -ю روی عقیده æz ru-je æqidæ.

убеждённый متقاعد motæqa'ed (поддавшийся убеждению); معتقد mo'tæqed (в чём-л.); быть (بچیزی) یقین (в чём-л.) jæqin daʃtæn, معتقد بودن mo'tæqed b.

убежище پناهگاه ræpah, پناه ræpah-gah; ملجأ mældʒa.

уберегать (از چیزی) نگاه داشتن hefz k., نگاه داشتن pe-gah daʃtæn.

уберечь см. убеждать; -ся خلاص شدن xælas ʃ. (избежать).

убивать 1. کشتن koʃtæn, بقتل be qætl ræsandæn, مقتول ماک کردن mæqtul k., هلاک کردن hælak k.; 2. y. время ڤیز. وقت را væqt-ra tælæf k.; -ся مقتول شدن koʃtæ ʃ., کشته شدن mæqtul ʃ.; 2. (гореть) غصه qossæ xordæn.

убийственный 1. کشنده ko-ʃændæ, قاتل qatel; 2. ڤیز. (чрезвычайный) فوق العاده fouq-ol-adæ; -ая жарá فوق العاده gær-ma-je fouq-ol-adæ.

убийство قتل qætl; آدم کشی adæm-koʃi.

убийца قاتل qatel; آدم کش adæm-koʃ.

убирать 1. (прочь) داشتن بر bær-daʃtæn; جمع کردن dʒæm' k. (собирать); ۛ y. со столá سفره sofræ bær-tʃidæn; 2. (класть куда-либо) گذاشتن gozaʃtæn; 3. (с поля): y. урожай محصول mæh-را بر داشتن (جمع کردن)

sul-ra bær-daſtæn (dzæm' k.); 4. (при-
водить в порядок) جمع و جور dzæm'-o-dzur k.; 5. (уволь-
нять) منفصل کردن monfæsel k.,
معزول کردن mæ'zul k.; 6. (укра-
шать) تزیین کردن tæzjin k.; -ся:
بروگم شو berou (borou), -ийся
berou gom ſou.

уби́тый 1. کشته mæqtul, کشتۀ
کوفتۀ کوفتۀ koſtæ ſodæ; 2. (горем,
неудачей) افسرده خاطر æſordæ-
xater.

убо́гий 1. (жѧлкий) پست pæst,
محقّر mohæqqær; 2. (бѧдный) فقیر
fæqir, مسکین meskin; 3. (нищий);
چلاق tſolaq (калѧка).

убо́й (скотѧ) ذبح koſtar, ذبح
zebn, سلاخی sællaxi.

убо́ристый جمع dzæm'.

убо́рка 1. с.-х.: у. урожа́я بر
داشت bær-daſt-e mæhsul,
جمع آوری محصول dzæm'-aværi-je
mæhsul; 2.: у. до́ма خانه
хапæ-tækanî; у. ко́мнаты جمع
وجور dzæm'-o-dzur kærdaen-e
otaq.

убо́рная (клозѧт) مستراح mo-
stærah, خلا xæla, آبدست ab-dæst.

убра́нство تزیین tæzjin.

убра́ть см. убирать.

убыва́ть کم شدن kæm ſ;

کاستن noqsan jaſtæn, یافتن
kastæn; پائین رفتن pajin ræftæn
(o vodé); رو بضعف گذاردن ru be
zæ'f gozardæn (o cûлах).

убы́т||ок خسارت хæsaræt (мн.
хæsarat), ضرر zægær,
زیان zijan; -ки, причинѧнные
пожѧром خسارات واردۀ از حریق
хæsarat-e varedæ æz hæriq; тер-
пѧть -ки خسارت دیدن хæsa-
ræt didæn, متحمل خسارات شدن
motæhæmmel-e хæsarat ſ.; про-
давать с -ком ضرر فروختن be
zægær foruxtæn.

убы́точный پر ضرر por-zægær,
زیان خسارت آور хæsaræt-avær,
آور zijan-avær.

уважа́ть محترم داشتن mohtæ-
ræm daſtæn, احترام کردن ehte-
ram k.; у. междунаро́дные обяза-
тельства بین المللی را تعهدات
تә'æhhodat-e bejn-
ol-melæli-ra mohtæræm ſomordæn.

уваже́ни||е احترام ehteram; от-
носиться с -ем (к кому-л.) کسی
(را) احترام کردن ehteram k.,
محترم داشتن mohtæræm daſtæn;
(بچیزی) احترام گذاردن (к чему-л.)
ehteram gozardæn; с по́льным -ем
با کمال احترام ba kæmal-e eh-
teram.

уважительный موجە movædz-dzæh; -ая причёна عذر موجە ozr-e movædzdzæh.

уважить: у. чью-л. просьбу در خواست کسی را پذیرفتن dær-xast-e kæs-l-ra pæziroftæn.

уведомление اطلاع ettela' (мн. اطلاعە ettela'at), اخبار extar, آگهی agæhi; ابلاغیه eblaqiæ.

уведомлять اطلاع دادن ettela' dadæn, خبر دادن xæbær dadæn; مطلع ساختن mottæle' saxtæn, مستحضر داشتن mostæhzær daftæn, به اطلاع رساندن be ettela' ræsan-dæn (употр. гл. обр. в переписке).

увезти см. увозить.

увеличение افزایش æfzajæʃ, اضافه ezafæ, ازدیاد ezdiad; توسعه touse'æ (расширение); у. народонаселения ازدیاد نفوس ezdiad-e nofus; у. фотографии ازدیاد بزرگ کردن عکس bozorg kær-dæn-e æks; у. капитала افزایش سرمایه æfzajæʃ-e særmaïæ; у. срока военной службы افزایش مدت خدمت نظام æfzajæʃ-e moddæt-e xedmat-e nezam; у. зарплаты اضافه حقوق ezafæ-je hoquq.

увеличенный 1. (количественно) زیاد شده zijad ʃodæ; 2. (в размерах) بزرگ شده bozorg ʃodæ.

увеличи(ва)ть 1. زیاد کردن zijad k., افزودن (بر) æfzudæn, توسعه دادن ezafæ k.; توسعه دادن touse'æ dadæn (расширить); у. зарплату اضافه کردن ho-quq-ra ezafæ k.; у. ценность بر قیمت bær qejmæt æfzudæn; у. вдвое دو برابر زیاد کردن do bærabær zijad k.; 2. (под микроскопом, фотографию и т. п.) درشت بزرگ کردن bozorg k., زیاد شدن dorost k.; -ся افزودن شدن zijad ʃ., æfzudæ ʃ.

увеличительный بزرگ کننده bozorg kopændæ; -ое стекло см. стекло.

уверенно از روی قطع æz ru-je qæt', از روی اطمینان æz ru-je etminan.

уверенность اطمینان etminan, با اعتماد e'temad; с полной -ю با اطمینان کامل ba etminan-e kamel, با کمال اطمینان ba kæmal-e etminan; выразить у. اظهار اطمینان ezhar-e etminan k.; у. в себе اطمینان بخود etminan be xod.

уверенный مطمئن motmæ'en; будьте -ы باشید motmæ-'en baʃid.

уверить اطمینان دادن etminan dadæn, مطمئن کردن motmæ'en k.,

باوراندن mo'tæqed k., معتقد کردن baværandæn; -ся مطمئن شدن mot-mæ'en f., اطمینان پیدا (حاصل) etminan pejda (hasel) k.

уверять см. уверить.

увеселение تفریح tæfrih (мн. تفریحات tæfrihat).

увеселять دادن تفریح tæfrih dadæn.

увёсистый سنگین sængin.

увести см. уводить.

увёчить چلاق کردن tʃolaq k.

увещание نصیحت næsihæt.

увещать نصیحت کردن (دادن) næsihæt k. (dadæn).

увидать см. увидеть.

увиде||ть 1. دیدن didæn; 2. (понять) ملتفت فهمیدن fæhmidæn, ملتفت شدن moltæfet f.; он -л что его дело плохо که فهمید (ملتفت شد) fæhmid (moltæfet fəd) ke kar-æf xærab-æst; -ться همدیگر را دیدن hæm-di-gær-ra didæn, ملاقات کردن molaqat k.

увѣливание طفره tæfræ.

увѣливать طفره زدن (از) tæfræ zædæn.

увлажнять تر کردن tær k., مرطوب نمودار کردن næm-dar k., مرطوب کردن nærtub k.

увлекательный فریبنده færībændaæ, جذاب dzazezb (о человеке).

увлекать 1. прям. کشیدن kæšidæn; 2. физ. جذب کردن dzæzb k., جلب کردن dzælb k.; -ся سر مجذوب شدن mædzub f., سر خاطر خواه sær-gærm f.; گرم شدن xater-xah f. (влюбляться).

увлечение 1. (кем-л.) خاطر xater-xahi; 2. (пыл, одушевление) سر گرمی sær-gærmī, ذوق و شوق zouq-o-šouq.

уводить بردن bordæn.

увозить بردن bordæn, حمل کردن hæml k.

увол||ить см. увольнять; -те меня от этого معذور مرا از این معذور mæra æz in mæ'zur darid.

увольнение انفصال enfesal, انفصال exradz; y. со службы انفصال از خدمت enfesal æz xedmæt; y. в отпуск مرخصی moræxxæsi.

увольнять 1. منفصل کردن monfæsel k. (сместить); جواب دادن (k.) (расчитать) dzævab dadæn (k.) (از خدمت از خدمت منفصل کردن æz xedmæt monfæsel k.; 2. (освободить) مرخص معذور داشتن moræxxæs k.; mæ'zur daštæn.

увы افسوس æfsus, حیف hejf.

увядать پژمرده شدن pæzmor-
dæ ʃ., پلاسیدن pælasidæn.

увядший پژمرده pæzmordæ.

увязать I. см. увязывать.

увязать II. فرو رفتن foru ræf-
tæn (в грязи и т. п.).

увязнуть см. увязать II.

увязывать 1. بستن bæstæn;
2. фиг. (согласовывать) موافق کردن movefeq k.

увянуть см. увядать.

угадывать پی بردن (به) pej
bordæn, دریافتن dær-jaftæn; فهمیدن
fæhmidæn, ملتفت شدن moltæfet ʃ.

угар بوی زغال bu-je zoqal.

угасать خاموش شدن xamuʃ ʃ.

углеводород хим. ترکیب tærkib-e hidro-
zen-o-karbon.

углекислота آسید کاربنیک (фр.
acide carbonique).

углекоп معدنیچی mæ'dæntʃi, عمله
æmælæ-je (معدن) (زغال سنگ
dæn-e) zoqal-e sæng.

углерод хим. گاز کاربنیک gaz-
e karbonik.

угловатый گوشه دار guʃæ-dar,
زاویه دار zavijæ-dar.

угловый زاویه دار zavijæ-dar.

углубление 1. فرو (впадина) hofræ,
فرو رفتگی foru-ræftægi,

گودال goudal; 2. (изучение) غور
رسی qour-ræsi.

углублять گود کردن goud k.,
عمیقتر کردن æmiq k., عمیق کردن
æmiqtær k.; ~ться گود شدن goud
ʃ., عمیقتر شدن æmiqtær ʃ.; эконо-
мический кризис капитализма
بحران اقتصادی سرمایه ~ется
bohran-e eqte-
sadi-je sæmajæ-dari æmiqtær miʃæ-
væd.

угнетатель متعدی motæ'æddi,
ظالم zalem.

угнетать 1. (притеснять) فشار
تعدی feʃar aværdæn, (بر)
ظالم کردن tæ'æddi k., (بر)
zolm k.; 2. (удручать) متاثر کردن
motæ'æsser k., افسرده خاطر کردن
æfsordæ-xater k.

угнетение تعدی tæ'æddi, ظالم
zolm.

угнетённый مظلوم mæzlum (мн.
مظلومین mæzlumin).

уговаривать متقاعد کردن mo-
tæqa'ed k.; ~ся موافقت کردن
movafeqæt k.

уговор 1. متقاعد کردن motæ-
qa'ed kærdæn(-e); 2. (соглашение)
موافقت movafeqæt.

угодно: как вам у. میل شماست
mejl-e ʃoma-st; делайте как вам у.

hær tʃe del-etan miχahæd bekonid; что вам у. ʔ tʃe færmajɛʃ daɾid; где у. hær dʒa-i ke baʃæd; как у. hær tour ke baʃæd.

ýr||ол геом. زاویه zavijæ; прямой у. زاویه قائمه zavijæ-je qajemæ; у. падения физ. ورود zavijæ-je vorud; у. комнаты گوشه اطاق guʃæ-je otaq; в -лу گوشه dær guʃæ; ◇ под -лом зрения از لحاظ æz leħaz(-e).

угол||овн||ый جزائی dʒæzai, جنائی dʒenai; -ое право جزائی قانون qanun-e dʒæzai; у. преступник جانی dʒani, جنایت dʒenajæt-kar; -ое преступление جنایت dʒenajæt.

ýr||оль 1. زغال zoqal; каменный у. زغال سنگ zoqal-e sæng; древесный у. زغال چوب zoqal-e tʃub; 2.: пылающие -ли آتش atæʃ; ◇ быть как на -лях روی جوالدوز -лях ru-je dʒoval-duz neʃæstæn.

угольный||ый: у. زاویه دار zavijæ-dar. уголь||ый: у. حوضه basséin houzæ-je zoqal-e sæng; -ая пыль زغال خاکه xakæ-je zoqal; -ая кислота см. углекислота; у. район ناحیه pa-hijæ-je zoqal-xiz.

угорать см. угореть.

угор||еть: он زغال اورا ~él zoqal u-ra gereftæ-æst.

ýгорь I. (на лице) جوش (صورت) dzuʃ(-e suræt).

ýгорь II. зоол. مار ماهی mar-mahi.

угощать (кого-л.) (از کسی) pæzɾai k. پذیرائی کردن

угощение مهمانی meħmani, سور sur.

угреватый جوش دار dzuʃ-dar.

угрожа||ть (кому-л.) (کسی را) تهدید k.; ему ~ет خطر متوجه او میشود opáchnost xætær motævædʒdʒeh-e u miʃævæd; холера ~ет распространением وبا væba xætær-e mōntæʃer ʃodæn daræd.

угрожающий آمیز تهدید tæh-did-amiz.

угр||а 1. تهدید tæhdid; под -ой در تحت تهدید dær tæht-e tæhdid; 2. (опасность) خطر xætær; у. войны خطر جنگ xætær-e dʒæng.

угрызение: у. совести نیش niʃ-e vodʒdan.

угрюмость عبوسى æbusi.

угрюмый عبوس æbus.

удабривать см. удобрять.

удá||вá)ться موفق شدن mo-
væffæq f., میسر شدن mojæssær f.;
بجائی رسیدن be dʒa-i ræsidæn;
نتیجه دادن nætidzæ dadæn (дaть
результaт); мне не ~лось eгó
موفق نشدم اورا ببینم
movæffæq næʃodæm u-га bebinæm;
تجربه نتیجه نداده ~лся
tædʒrobæ nætidzæ nædadæ-
-æst.

удавить خفه کردن xæfæ k.

удалёние 1. (дéйствиe) اخراج
exradʒ, دور کردن dur kærdæn(-e);
تبعید tæb'id (изгнaние); y. зyба
کشیدن kæʃidæn-e dændæn;
انفصال از خدمت
enfesal æz xedmæt; 2. (сoстоя́ние)
دوری durí.

удалить, ~ся см. удалять, ~ся.

удалять (از) دور کردن dur k.;
خارج کردن (از) xaredʒ k. (откy-
да-л.); تبعید کردن tæb'id k. (изго-
нять); قطع kæʃidæn (зуб);
کردن qæt' k. (ампутировать); y.
پایتنا کردن گیری لکه lækkæ-giri k.;
~ся دور شدن dur f., رفتن ræftæn
(уходить); کناره گرفتن kænaræ
gereftæn, منزوی شدن monzævi f.
(уединяться); ~ся от téмы از
موضوع خارج شدن æz mouzu'

از موضوع یرت شدن xaredʒ f.,
æz mouzu' pært f.

удáр 1. ضربه zærbæt, ضرب
zærbæ, ضرب zærb; y. са́блей
ضربت zærbæt-e ʃæmʃir;
y. флaнговый جناحی воен.
zærbæt-e dʒænahí; ~ы пyльса
ضربان نبض zærbæn-e næbz; на-
носить y. ضربت زدن zærbæt zæ-
dæn; 2. ڦيځ. صدمه sædæmæ (мн.
صدمات sædæmat), لطمه lotmæ;
наносить y. (چیزی) (чемý-л.)
ساده وارد آوردن (زدن) sædæ-
mæ vared aværdæn (zædæn); 3.: y.
رعداى صداى gróma sæda-je ræ'd;
4.: апoплексический y. мед. سكته
sæktæ.

ударёние грам. سنگینی صدا
sængini-je sæda, تکیه صدا tækijæ-
-je sæda.

удáри||ть 1. см. ударять; y.
کوگó-л. по головé کسی زدن
tu sær-e kæs-i zædæn; y. кулакóм
با مشت زدن ba moʃt zædæn;
2. (но́ндсть) خوردن xordæn; ká-
мень ~л емы́ в го́лову سنگ
سەرش sæng be sær-æʃ
xord; 3. ڦيځ. (нанестú удáр) صدمه
sædæmæ vared aværdæn (zædæn) (по интере́сам
и т. п.); ~ться خوردن xordæn; он

~лся ногой о камень پایش بسنگ پا-jaɣ be sæng xord.

ударник 1. (труд) کارگر kargær-e piɣ-qædæm;
2. воен. سوزن جنگی suzæn-e dʒæŋgi.

ударный 1. پیشقدم piɣ-qædæm, مقدم moqæddæm; ~ая бригада بریگاد حمله brigad-e hæmlæ, بریگاد پیشقدم brigad-e piɣ-qædæm; 2. ~ые инструменты муз. ادوات الضرب ædævat-oz-zærb.

ударять زدن zædæn, نواختن nævaχtæn.

ударяться см. удариться.

удача موفقیت movæffæqijæt; ему всегда у. او شانس دارد u ɣans daræd.

удачный آمیز movæf-fæqijæt-amiz; خوب xub (хороший); مناسب monaseb (подходящий).

удваивать دو برابر کردن do bærabær k., مضاعف کردن moza'æf k.; ~ся دو برابر شدن do bærabær ɣ., مضاعف شدن moza'æf ɣ.

удвоенный دو برابر do bærabær, مضاعف moza'æf.

удвоить см. удваивать.

удёл 1. (доля) سهم sæhm, نصیب qesmæt; 2. (участь) نصیب qesmæt; 3. (жёлтый) نصیب qesmæt; 3. (жёлтый) نصیب qesmæt.

лованное поместье) تیول tojul.

удельный: у. вес физ. وزن væzn-e mæxsus.

уделять دادن dadæn; التفات لطف کردن eltefat k., (вёжливая форма; употребляется во 2-ом лице).

удержание جلو گیری dʒelou-giri; نگهداری negæhdari; у. из зарплаты کسر مواجب kæsɾ-e mævadʒeb.

удержать см. удерживать; я не мог его у. نتوانستم اورا u negæhdari bekonæm; ~ся см. удерживаться; 1.: он не мог ~ся от улыбки خود لبخند خود او نتوانست از لبخند خود u negæhdari bekonæd; 2.: ~ся در جای خود ثابت ماندن dær dʒa-je xod sabet mandæn.

удерживать 1. (кого-л. от чего-либо) کسی را از چیزی باز داشتن baz daɣtæn, نگهداری کردن negæhdari k.; 2. (что-л.) جلو (از چیزی) dʒelou-giri k.; 3. (вычитать) کسر کردن kæsɾ k.; у. из зарплаты از حقوق کسر کردن æz hoquq kæsɾ k.; ~ся (от чего-л.) (از چیزی) خود داری کردن xod-dari k.

удешевлѣние *tæpæz-zol-e qejmæt*.

удешевлять *ærgan k.*, قیمت را تنزل دادن *qejmæt-ra tæpæzzol dadæn*.

удивительно *ædzæb*, جای *dza-je tæ'ædzdžob-æst*.

удивительный *hejræt-ængiz*, تعجب آور *tæ'ædzdžob-avær*, عجیب *ædzib*, غریب *qærib*.

удивлѣние *tæ'ædzdžob*, حیرت *hejræt*.

удивлять *motæ'ædzdžeb k.*, متعجب کردن *motæhæj-je k.*, حیران کردن *hejran k.*; (از چیزی) تعجب (чемۇ-ل.) *~ся* *tæ'ædzdžob k.*, متعجب شدن *motæ'ædzdžeb f.*, حیران شدن *hejran f.*

удилá *dæhænæ*.

удйлище *čub-e mahi-giri*.

удйльщик *mahi-gir*.

удирáть 1. *ferar k.*, فرار کردن *goriz zædæn*; 2. (уйтй *ukradkoj*) *džim f.* جیم شدن

удйть (рыбу) *ba qollab mahi gereftæn*.

удлинѣние *tætvil*, امتداد *emtedad*; تمدید *tæmdid* (срока); *y.* زیاد کردن ساعات *zizad kærdæn-e sa'at-e kar*.

удлинять *tul dadæn*, دراز دادن *emtedad dadæn*, دراز کردن *deraz k.*; تمدید دادن *tæmdid dadæn* (срок); طول و تفصیل دادن *tul-o-tæfsil dadæn* (речь); ~ся *emtedad jaftæn*, دراز شدن *deraz f.*; تمدید یافتن *tæmdid jaftæn* (о сроке).

удóбно 1. (подходяще) مناسب *monaseb*; اگر برای *y.* شما مناسب باشد *ægær bæraje foma monaseb bašæd*; 2. (спокойно) شما راحت *rahæt*; *y.* ли вам? *foma rahæt hæstid*.

удóбн||ый 1. مناسب *monaseb* (подходящий); راحت *rahæt* (покойный); ~ое платье لباس راحت *lebas-e rahæt*; ~ое время وقت *væqt-e monaseb*; 2. (благоприятный) مساعد *mosa'ed*; *y.* слу-чай فرصت *forsæt*; пользоваться از فرصت استفاده *æz forsæt estefadæ k.*, موقع کردن *mouqe'-ra qæni-mæt fomordæn*.

удобоварймый قابل هضم *qabel-e hæzm*, گوارا *govara*.

удобрёние 1. (действие) کود *kud dadæn(-e)*; 2. کود *kud*, رشوه *rofvæ*; химическое *y.* کود شیمیائی *kud-e šimijai*.

удобрять کود دادن kud dadæn,
رشوه دادن roʃvæ dadæn.

удобство 1. مناسبت monasebæt;
2. (покой) آسایش asajeʃ, راحتی
raħæti, وسایل ræfahijæt; -a وسایل
(راحتی) vəsajel-e asajeʃ
(raħæti).

удовлетворение 1. (действие)
رفع ræf'; y. потребностей رفع
ræf'-e ehtijadzat; 2. (со-
стояние) رضایت rezajæt (از).

удовлетворённость قناعت qæ-
na'æt, رضایت rezajæt; اکتفا ek-
tefa.

удовлетворённый قانع qane',
راضی razi.

удовлетворительно بطور رضایت
بخش be tour-e rezajæt-bæxʃ.

удовлетворительный رضایت
بخش rezajæt-bæxʃ, قانع کننده
qane' konændæ; مقنع moqne'; y.
ответ بخش جواب dzæ-
vab-e rezajæt-bæxʃ; قانع
جواب dzævab-e qane' konæn-
dæ (moqne').

удовлетворить راضی کردن
razi k.; قانع کردن qane' k.; ego
ответ меня -л جواب او مرا قانع
کرد dzævab-e u mæra qane' kærd;
y. потребности احتياجات رفع
رفع ræf'-e ehtijadzat k.; y. желá-

ние آرزوی کسی را انجام دادن
arezu-je kæs-i-ra ændžam dadæn;
رضایت کسی را فراهم کردن
rezajæt-e kæs-i-ra færahæm k.; -ться
قانع شدن razi ʃ., قانع شدن
qane' ʃ.

удовлетворять, -ся см. удов-
летворить, -ся.

удовольствие لذت lezzæt, حظ
hæzz, خوشی xoʃi; находить y. в.
чём-л. از چیزی لذت بردن æz
tʃiz-i lezzæt bordæn; с -м با کمال
ba kæmal-e mejl.

удовольствоваться (чем-либо)
اکتفا ʃ.; (بچیزی) قانع شدن
ektefa k.

удоб зоол. هدهد hod-hod, شانه
ʃanæ-be-sær.

удой محصول شیر mæhsul-e ʃir.
удойная: y. корова گاو شیرده
gav-e ʃir-deh.

удорожание ترقی قیمت tæraeq-
qi-je qejmæt, گران شدن geran ʃo-
dæn(-e).

удорожить راضی کردن
qejmæt-ra tæraeqqi dadæn, قیمت
را qejmæt-ra bala bordæn.

удостоверение 1. تصدیق tæs-
diq; в y. того, что... تصدیق
bæraje tæsdıq-e in ke...; 2. (до-
кумент) تصدیق نامه tæsdıq-namæ.

گواهی şahadæt-namæ, شهادت نامه
ورقه govahi-namæ; y. личности
شناسنامه væxæqæ-je hovijæt, هویت
şenas-namæ.

مصدق مو-
sæddæq; ~ые докумэнты اسناد
æsnad-e mosæddæqæ.

تصدیق کردن
tæsdīq k.; y. подпись امضا را
emza-ra tæsdīq k.;
(از چیزی) اطمینان ~ся (в чём-л.)
etmīnan hasel k.

удостоверять, ~ся см. удосто-
верить, ~ся.

چوب ماهی گیری tʃub-
-e mahi-giri.

متأثر کردن motæ'æs-
ser k., افسرده æfsordæn,
خاطر کردن æfsordæ-xater k.

تأثر آور tæ'æs-
sor-avær.

متأثر motæ'æsser,
افسرده æfsordæ-xater.

خفه کردن xæfæ k.

خفگی extenæq, اختناق
xæfægi.

خفه xæfæ, خفه
xæfæ konændæ; y. воздух
hæva-je xæfæ; y. газ
gaz-e xæfæ ko-
nændæ.

نفس تنگی næfæs-tængi.
اتزوا enzeva, تنهایی
dza-je xælvæt جای خلوت
(уединённое место).

بتنهایی be tænhai,
بطور منزوی be tour-e monzævi.

تنهایی tænhai,
اتزوا enzeva.

خلوت xælvæt;
اتزوا enzeva; ~ое
dza-je xælvæt. جای خلوت

کناره گرفتن kæna-
ræ gereftæn, منزوی شدن monzæ-
vi ş.; خلوت کردن xælvæt k.

بلوک uст. boluk (мн.
bolukat).

رفتن ræftæn.

уж см. уже.

نیش زدن niş zædæn,
گزیدن gæzidæn.

وحشت væhşæt, هراس
heras, خوف xouf; объятый ~ом
væhşæt zædæ. وحشت زده

فوق العاده (чрезвычайно) ужасно
nehajæt; بی fouq-ol-adæ;
بی-gæhmanæ (безжалостно).

مهیّب 1. (страшный) ужасный
væhşæt-nak, وحشتناك mohib,
وحشت آور væhşæt-
modheş; 2. (силь-
ный) شدید şædid; سخت sæxt

3. (отвратительный) تنفر آور tæpæffor-avær.

уже см. узкий.

уже دیگر digær; y. не... دیگر... digær... næ; он y. не ребёнок او digær... næ; он y. не ребёнок او digær bætʃʃæ næst; мне эта книга y. не нужна من اين كتاب لازم ندارم digær lazem nædaræm; eró y. не существует او دیگر وجود ندارد u digær vodʒud nædaræd; y. давно как مدتی است که moddæt-i-æst ke.

уживаться (с кем-л.) (با کسی) saxtæp.

ужин شام ʃam.

ужинать شام خوردن ʃam xordæn.

узаконить см. узаконять.

узаконять (что-л.) (بچیزی) suræt-e qa-puni dadæn.

узбек اوزبك узбæk.

Узбекистан اوزبكستان узбæke-stan.

Узбекская ССР جمهوری شوروی دژومhuri-je ʃourævi-je susjallisti-je узбæke-stan.

узбекский اوزبکی узбæki.

узда لگام legam, لجام ledʒam.

узел 1. (на верёвке) گره gereh;

завязать y. گره زدن gereh zæ-dæn, گره بستن gereh bæstæn; 2. бот. گره gereh, بند bænd; 3. (свёрток) بسته boqʃʃæ, بسته بستن bæstæn; 4. анат.: нервный y. غده qoddæ-je æsæb; 5. мор. نات (англ. node).

узкий 1. (тесный) تنگ tæng; -ое платье لباس تنگ lebas-e tæng; 2. (не широкий) باریک barik; -ая лента نوار باریک nævaŋ-e barik; 3. (ограниченный; о человеке) محدود mæhdud; کوتاه نظر ku-tæh-næzær; -ое место نکتة nokta; باریک pokta-je barik.

узкоколённый: -ая железная дорога راه آهن سبک rah-e ahæn-e sæbok, دكویل dekovil.

узловатый پر گره por-gereh.

узнавать 1. (признавать) شناختن ʃenaxtæn, بجا آوردن be dʒa aværdæn; 2. (получать сведения) مطلع mottæle' ʃ.

узнать см. узнавать; я вас сразу فوراً شمارا شناختم fou-ræn ʃoma-ra ʃenaxtæm, فوراً شمارا بجا آوردم fouræn ʃoma-ra be dʒa avordæm; от кого вы это -آли? اینرا از کی شنیدید in-ra æz ki ʃenidid, اینرا کی بشما گفت in-ra ki be ʃoma goft.

узник محبوس mæhbus (мн. محبوسين mæhbusin), زندانی zen-dani.

узёр نقشه næqʃæ.

узость (взглядов) تنگی نظر tængi-je næzær.

узурпатор غاصب qaseb.

узурпация غصب qæsb.

узурпировать غصب کردن qæsb k.; у. чье-л. право حق کسی را hæqq-e kæs-i-ra qæsb k.

ўйма مقدار زیاد (گزاف) meq-dar-e zijad (gæzaf); у. денег پول زیاد pul-e zijad.

уйти см. уходить.

указ حکم hokm (мн. احکام æh-kam); فرمان færman (мн. فرامین færamin); издать у. حکم صادر hokm sader k.

указание 1. اشارت eʃaræt; تعيين tæ'jin; по -ию... به اشارت be eʃaræt(-e); с -ием срока با تعيين ba tæ'jin-e moddæt; 2. (инструкция) دستور dæstur (мн. دستورات dæsturat); делать у. تعليمات dæstur dadæn, دادن tæ'limat dadæn.

указанный مذکور mæzkur, نامبرده nam bordæ.

указатель فهرست fehrest (в книге); у. имен فهرست اسامی feh-

rest-e æsami; библиографический у. فهرست کتب fehrest-e kotob.

указывать 1. اشاره کردن eʃaræ k.; نشان دادن neʃan dadæn; у. до-рогу راه را نشان دادن rah-ra neʃan dadæn; 2. (на что-л.) (چیزی را) خاطر نشان کردن xater-neʃan k. (обращать внимание); 3. دلالت dælalæt daʃtæn (k.); эта ошибка -ает на его невежество این اشتباه بر جهل او دلالت میکند in eʃtebah bar dʒæhl-e u dælalæt mikonæd.

укалывать 1. سوزن زدن su-zæn zædæn (игóлкой); 2. ضیغ. نیش زدن niʃ zædæn.

укалывать صاف کردن saf k.; غلطان زدن qæltan zædæn; у. крышу بام غلطان زدن bam qæltan zædæn.

уклад: у. زندگی tarz-e zendægani.

укладка 1. بار بندی bar-bændi, بار پیچی bar-piʃi (grúza); 2. у. рельс ریل گذاری rej-l-goza-ri.

укладывать 1. (вещи) بار بندی bar-bændi k.; у. вещи в ящик اسباب قوی صندوق گذاشتن æsbab tu-je sænduq gozaʃtæn; 2. у. рельсы ریل کشیدن rej-l kæʃidæn; 3. у. спать خوابیدن xabanidæn;

~ся 1. (укладывать вещи) بارها barha pitfidæn; 2. (помещаться) جا گرفتن dʒa gereftæn, گنجیدن gondʒidæn; 3.: ~ся спать خواب رفتن xab ræftæn.

уклон 1. (nôd goru) سرازیری særaziri, نشیب neʃib; 2. полит. (отклонение) انحراف enheraf; правый у. انحراف راست enheraf-e rast; левый у. انحراف چپ enheraf-e tʃær; 3. تمایل tæmajol (склонность); جنبه dʒænbæ (характер); تخصص tæxæssos (специальность); مدرسه с техническим ~ом mædræsæ ba dʒænbæ-je tekniqi.

уклонение 1. انحراف (از) enheraf; 2. (от обязанности и т. п.) تعلل tæ'ællol.

уклончивый طفره آمیز tæfræ-amiz.

уклоняться 1. منحرف شدن monhæref ʃ.; у. от истины از حقیقت منحرف شدن æz hæqiqæt monhæref ʃ.; 2. (от обязанности) طفره زدن (از) tæfræ zædæn, تعلل ورزیدن tæ'ællol værzidæn, گریز زدن goriz zædæn; 3.: у. от темы از مطلب دور افتادن æz mætlæb dur oftadæn, حاشیه رفتن xaʃijæ ræftæn.

уклоняющийся 1. منحرف monhæref; 2. (отвечающий) طفره زن tæfræ-zæn.

укол 1. نیش niʃ; 2. мед. تزریق tæzriq.

уколоть см. укалывать.

укол срزنش særzæneʃ, ملامت mælamæt, توبیخ toubix.

укорачивать کوتاه کردن kutah k.; ~ся کوتاه شدن kutah ʃ.

укоренившийся ریشه کرده riʃæ kærdæ.

укорениться см. укореняться.

укореняться ریشه دواندن riʃæ dævandæn.

укоризна سرزنش særzæneʃ, ملامت mælamæt, توبیخ toubix.

укоризненный توبیخ آمیز toubix-amiz; ~ым тоном با لحن توبیخ ba læhn-e toubix-amiz.

укоротить см. укорачивать.

укорять سرزنش کردن særzæneʃ k., ملامت کردن mælamæt k., توبیخ کردن toubix k.

украденный دزدیده dozdidæ, اشياء مسروق mæsruq; ~ые вещи مسروقه æʃja-je mæsruqæ.

Украина اوکراینی ukraini.

украинец اهل اوکراینی æhl-e ukraini.

Українская ССР جمهوری شوروی سوسیالیستی اوکراینی
dʒomhuri-je ʃourævi-je susjalisti-je
ukraini.

український اوکراینی ukraini.

укра́сить, ~ся см. украшать,
~ся.

украша́ть آراستن arastæn, زینت
zinaet k., تزین کردن tæz-
jin k.; ~ся آراسته شدن arastæ ʃ.

украше́ние 1. (де́йствие) تزیین
tæzjin; 2. آرایش zinaet, زینت
arajeʃ.

укра́шенный مزین (به) mozæj-
jæn.

укрепи́ть см. укреплять.

укреплéние 1. (де́йствие) تقویت
tæqvijæt, تحکیم tæhkim; y. нервов
تقویت اعصاب tæqvijæt-e æ'sab; y.
отноше́ний تحکیم روابط tæhkim-e
rævabet; 2. воен. استحکام esteh-
kam (мн. استحکامات estehka-
mat).

укрепля́ть 1. تقویت کردن tæq-
vijæt k.; y. здоро́вье مزاج را
مأزادۃ تقویت کردن mæzadz-ra tæqvijæt
k.; 2. محکم کردن mohkæm k.,
استوار کردن ostovar k.; 3. воен.
مستحکم کردن mostæhkæm k.

укрепля́ющий (сре́дство, напí-
ток) مقوی moqvævi.

укро́п бот. شوید ʃevîd.

укроща́ть 1. (живо́тных) رام
دست آموز کردن ram k.; 2.: y. غضب را
dæst-amuz k.; 2.: y. فرو نشاندن
qæzæb-ra foru neʃan-
dæn.

укрупня́ть (учрежде́ние) بزرگ
باهم متصل کردن bozorg k.;
ba-hæm mottæsel k. (соединя́ть
вме́сте).

укрыва́ние اخفا exfa; y. краде-
ного نگاهداری مال دزدی ne-
gahdari-je mal-e dozdi.

укрыва́тель نگاهدار مال دزدی
negahdar-e mal-e dozdi.

укрыва́тельство см. укрывание.

укрыва́ть 1. (покрыва́ть) پوشیدن
puʃidæn; 2.: y. краденое مال دزدی
mal-e dozdi نگاهداشتن
tæn; ~ся 1. (прятать) پنهان
penhan ʃ.; 2.: ~ся одеялом
لهاف روی خود کشیدن
-je hod kæʃidæn.

у́ксус سرکه serkæ.

уксу́снокисл||ый: ~ая соль хим.
ملح جوهر سرکه meli-e dʒouhær-e
serkæ.

у́ксусн||ый: ~ая кислота́ جوهر
دژوه سرکه dʒouhær-e serkæ.

уку́с 1. گزیدگی gæzidægi;
نیش niʃ (жа́ло); y. пчелы نیش

زنبور nɪʃ-e zæmbur; y. собáки
گرفتَن سگ gereftæn-e sæg; 2. (ме-
сто укуса) جای دندان dʒa-je
dændan.

укусѣть گاز گرفتَن gaz gereftæn,
دندان گرفتَن dændan gereftæn;
نیش زدن nɪʃ zædæn (ужд-
лить).

улажива́ть 1.: y. де́ло کار را
درست کردن kar-ra dorost k.;
2.: y. вопро́с مسئله را تصفیّه (حل)
تصفیّه کردن mæʃ'ælæ-ra tæsfijæ (hæll)
k.; 3. (прими́рять): y. سسору آشتی
آشتی کردن ašti k.

у́лей کندو kændu.

улетáть پریدن (از) pæridæn,
پرواز کردن pærvaz k.

улету́чиваться 1. تبخیر شدن
تبخیر شدن ʃ.; 2. فریاد شدن dʒim
ʃodæn.

уле́чься см. уклады́ваться 3;
فرورفتن foru nefæstæn (о вол-
нении, бу́ре).

у́лика برگه bærgæ.

улы́тка 1. зоол. حلزون hælzun;
2.: ушная y. анат. حلزون hælzun.

у́лиц||а خیابان xijaban, کوچه
kutʃæ; на -e در کوچه dær kutʃæ.

улича́ть 1. تقصیر کسی را
تقصیر کسی ثابت کردن tæqsir-e kæsi-i-ra sa-

bet k. (в преступлѣнии, винѣ);
دروغ کسی را ثابت کردن do-
ruq-e kæs-i-ra sabet k. (во лжи);
2. (пойма́ть с полицным) در عین
عمل گرفتار کردن dær ejn-e
æmæl gereftar k.

уло́в 1. (действіе) صید sejd;
2. (ко́личество пойманной ры́бы)
محصول ماهی mæhsul-e mahi.

уложѣние юр. قانون qanun.

улож||и́ть, ~и́ться см. уклады-
вать, ~ся; все кнѣги не ~атся
تمام کتاب هادر این
в этот ящик صندوق جا نمیگیرد
tæmam-e ke-
tab ha dær in sænduq dʒa næmigi-
ræd.

улучша́ть بهتر کردن behtær k.,
تکمیل کردن eslah k.,
بهتر شدن tækmil k.; ~ся
بهتر شدن behtær ʃ.;
اصلاح شدن eslah ʃ.;
بهبودی حاصل شدن behbudi ha-
sel ʃ.

улучше́ние بهبودی eslah;
بهبودی behbudi; y. положения
بهبودی behbudi-je væz'ijæt.

улу́чить, ~ся см. улучша́ть,
~ся.

улыб||а́ться 1. لب خند زدن
læb-xænd zædæn; 2.: мне это не
از این خوش نمیاید
~ается æz in xoʃ-æm næmlajæd.

улыба́ющийся متبسم motæbæs-
sem.

улыбнۇться см. улыбаться.

ультима́тум اولتيماتوم ultima-
tum, اتمام حجت etmam-e hodzdzæt.

ультрафиолётов||ый ما وراء
та væra-je bæpæf; ~ые
лучи физ. اشعة ما وراء بنفش æʃe-
'æ-je ma væra-je bæpæf.

ум هوش æql, ذهن zehn;
huʃ, فهم fæhm; сойтй с ~á
ديوانه divanæ ʃ.; сводить
с ~á کردن divanæ k.; в
~é باطنه dær zehn, bate-
pæn (про себя); мне пришло на
у. بخاطرم (بفكرم) ræsid; счет в ~é
حساب ذهنى hesab-e zehni; себе
на ~é حيله گر hilægær; у него
только прогулки на ~é او همیشه
u hæmiʃæ در فكر گردش است
dær fekr-e gærdeʃ-æst; у. хорошо,
а два лучше nog. هر کله‌ای عقلی
hær kællæ-i æql-i daræd; у
него что на ~é, то и на языке
nog. دل و زبانش یکی است del-o-
-zæban-æʃ jæk-i-æst.

умалишённый مجنون mædznu:n
(мн. مجانين mædzanin); ديوانه di-
vanæ; дом ~ых دار المجانين dar-
-ol-mædzanin, تیمارستان timarestan.

умалчивать مسکوت عنه گذاشتن
mæskut (on) ænh gozaʃtæn, نا گفته
گذاشتن na goftæ gozaʃtæn.

умалять کم کردن kæm k.,
کم کوچک کردن kutʃek k.; ~ся کم
کوچک شدن kutʃek ʃ., کم شدن kæm ʃ.,
умело ماهرانه maheṛanæ.

умелый ماهر maher (в знач.
сущ.); ماهرانه maheṛanæ (в знач.
прилаг.).

уменьё مهارت mæharæt, استعداد
este'dad.

уменьшаемое متفرق منه mæfruq(on) menh.

уменьшать کم کردن kæm k.,
کاستن kastæn; کسر کردن kæsr k.;
تقلیل دادن kutʃek k.; کوچک کردن
تخفیف دادن tæqlil dadæn, تخفیف دادن
تخفیف دادن (понижать); y. сумму را
مبلغ را کم کردن mæblæq-ra kæm k.; y. фо-
тографію عکس را کوچک کردن æks-ra kutʃek k.; y. наказáние
modja-zat-ra tæxfif dadæn; y. что-л. с...
چیزی را از... به... تقلیل دادن tʃiz-i-ra æz... be... tæqlil dadæn; ~ся
کوچک شدن kutʃek ʃ.; تقليل شدن tæqlil ʃ.; کاستن kastæn.

уменьшение 1. اقلیل tæqlil, کم کردن kæm k., کسر kæsr;

kærdæn(-e); y. расхóдов **تقليل** **مخارج** **tæqlil-e mæxaredz**; 2. **на-**
сúвн. نقصان **poqsan**, کم شدن **kæm**
ʃodæn(-e).

уменьшительн||ый **مصغر** **mo-**
sæqqær; имя ~ое **грам.** اسم تصغير **esm-e**
tæsqir.

умéньшить, ~ся **см.** уменьшать,
~ся.

умéренно **معتدلا نه** **mo'tædelanæ**.

умéренность **اعتدال** **e'tedal**.

умéренн||ый **اعتدالی** **e'tedali**,
معتدل **mo'tædel**; **مناسب** **monaseb**;
полит. اعتدالی **e'tedali** (**мн.**
اعتدالیون **e'tedalijun**); y. кли́мат
mo'tædel; y. в пи́ще **پر هیز کار** **pær-**
hizkar; ~ая **цена** **مناسب** **qej-**
mæt-e monaseb.

умерéть **مردن** **mordæn**, **فوت**
fout k.; **وقات کردن** (**یافتن**) **væfat k.**
(jaftæn); **مرحوم شدن** **mærhum ʃ.**;
y. естéственной смér-
тью **بمرگ طبیعی مردن** **be mærg-**
-e tæbi'i mordæn.

умертвѣть **کشتن** **koʃtæn**, **بقتل**
be qætl ræsandæn.

умéрший **مردده** **mordæ**, **متوفی**
motævæfi.

умерщвлéние **کشتن** **koʃtæn(-e)**,
قتل **qætl**.

умерщвля́ть **см.** умертвить.

умеря́ть **معتدل کردن** **mo'tæ-**
del k.

уместѣть, ~ся **см.** уместать, ~ся.

умéстно **بموقع** **be mouqe'**; y.
сказа́ть **جا دارد بگویم** **dʒa daræd**
begujæm, **بی مناسبت نیست بگویم**
bi monasebæt nist begujæm.

умéстный **مناسب** **monaseb**, **بموقع**
be mouqe', **بجا** **be moured**, **بجا**
be dʒa.

умé||ть **دانستن** **danestæn** (**знать**);
بلد **tævanestæn** (**мочь**); **توانستن**
bælæd b.; я не ~ю э́то де-
лать **من بلد نیستم این کار را بکنم**
mæn bælæd nistæm in kar-ra beko-
næm, **من نمیدانم چطور باید این**
کار را کرد **mæn næmidanæm tʃe-**
tour bajæd in kar-ra kærd.

умещáть **جا دادن** **dʒa dadæn**,
گنجانیدن **gondʒanidæn**; ~ся **جا**
گنجیدن **dʒa gereftæn**, **گنجیدن** **gon-**
dʒidæn.

умира́ть **см.** умереть.

умнѣть **عادل شدن** **aqel ʃ.**

умник **با هوش** **ba-huʃ**, **عادل**
aqel.

умнó **عادلانه** **aqelanæ**.

умножа́ть 1. (**увелѣчивать**) **زیاد**
کردن **zijad k.**; 2. **мат.** **ضرب**
کردن **zærb k.**; y. 5 на 6 **پنج را 6**

راندژ-را در شش ضرب کردن
dær ʃeʃ zærb k.

умножѣни||е mat. ضرب zærb;
таблица ~я جدول ضرب dʒædvæl-
-e zærb.

умно́женн||ый: 2 ~ое на 3 рав-
няется 6 دو ضرب درسه مساوی
do zærb dær se mo-
savi-st ba ʃeʃ.

умно́жить см. умножать.

умн||ый عاقل aqel, با هوش ba-
-huʃ (о челове́ке); عاقلانه aqelanæ;
(в знач. прилаг.); y. человек شخص
حرفهای عاقل ʃæxs-e aqel; ~ые словаى حرفهاى
hærfha-je aqelanæ.

умолка́ть ساکت شدن saket ʃ,
خاموش شدن ʃ.

умо́лкнуть см. умолкать.

умолча́ть см. умалчивать.

умоля́ть (кого-л.) التماس (بکسی)
eltemas k. کردن

умопомеша́тельство جنون dʒo-
nun, دیوانگی divanægi.

умствѣнн||ый دماغی dæmaqi,
کارهای دماغی труд fekri; y. (فکری)
کارها-je dæmaqi (fekri);
استعداد فکری ~ые способности
este'dad-e fekri.

умыва́льник رو شوری ru-ʃuri,
دستشوری dæst-ʃuri.

умыва́ние شستشو ʃostofu.

умыва́ть شستن ʃostæn; y. лицо
رو شستن ru ʃostæn; y. руки ʃuz.
دست (از کاری) کشیدن dæst (æz
kar-i) kæʃidæn; ~ся رو دست و رو شستن
dæst-o-ru ʃostæn.

умыс||ел قصد qæsd, نیت nijjæt;
злой y. سوء نیت su'-e nijjæt; с
~лом юр. عمدا æmdæn; без ~ла
غير عمدی qejr-e æmdi.

умы́ть см. умывать.

умы́шленно عمدا æmdæn.

умы́шленный عمدی æmdi.

унава́живать کود دادن kud da-
dæn, رشوه دادن roʃvæ dadæn.

унасле́довать (что-л.) (چیزی را)
بمیراث be ers bordæn, بردن
be miras bordæn.

унести́ см. уносить.

универса́льный عمومی omumi.

университе́т دار الفنون dar-ol-
fonun, اونیورسیتة (ʃp. université),
دانشگاه daneʃ-gah.

унижа́ть پست کردن pæst k.,
ذلیل کردن tæhqir k., ذلیل کردن
zæli k., خوار کردن xar k.; ~ся
خود را پست کردن xod-ra pæst k.
فروتنی kutʃeki k., کوچکی کردن
forutæni k.

униже́ние تحقیر tæhqir, پستی
pæsti, ذلت xari, خواری zel-
læt.

унизи́тельный تَحْقِيرِ كُنْتَدِه tæh-qir kənændæ, پست كُنْدِه pæst kənændæ; توهين آمیز touhin-amiz (оскорбительный).

уни́зить см. унижать.

уника́льный см. уникам.

у́никам منحصر بفرد monhæser be færd.

унифика́ция متحد الشکل نمودن mottæhed-of-ʃekl næmudæn(-e), یکی متحد الشکل نمودن لباس mottæhed-of-ʃekl næmudæn-e le-bas.

унифици́ровать متحد الشکل کردن mottæhed-of-ʃekl k., یکی کردن jækī k.

уничтожа́ть نابود کردن nabud k., از بین مَردوم mæ'dum k.; æz bejn (mijan) bordæn (устребля́ть); لغو کردن læqv k.; منسوخ کردن mænsux k. (отме-ня́ть); خراب کردن xærab k. (разруша́ть).

уничтоже́ние اعدام e'dam, انهدام enhedam; از بین بردن æz bejn bordæn(-e) (устребле́ние); الغا elqa (отме́на).

уно́сить بردن bordæn.

у́нтер-офице́р وکیل vækil, گروهبان goruhban.

уныва́ть افسرده شدن æfsordæ ʃ., مأیوس شدن mæ'jus ʃ.

уны́мый افسرده خاطر æfsordæ-xater, دلتنگ del-tæng.

уны́ние افسردگی æfsordægi, خاطر شکستگی xater-ʃekæstægi, یأس jæ's, دلتنگی del-tængi.

упа́док زوال zæval, انحطاط en-hetat; приходіть в у. رو بزوال ru be zæval gozardæn, گذاردن enhetat pejda k.; у. дýха افسردگی æfsordægi; у. сил سستی zæ'f, سستی sosti.

упако́вка 1. (действіе) باربندی bar-bændi, عدل بندی ædl-bændi; 2. (материал) لفاف læffaf.

упако́вывать بار پیچیدن bar piʃidæn, بار بستن bar bæstæn, بار در کاغذ bar-bændi k.; پیچیدن dær kaqæz piʃidæn (в бу-мáгу).

упа́сть см. падать.

упла́т||ا پرداخت pærdaxt, تأدیه tæ'dijæ, کارسازی kar-sazi; у. дол-гóв قروض (پرداخت) tæ'di-jæ-je (pærdaxt-e) qoruz; у. члénско-го взно́са حق عضویت pærdaxt-e hæqq-e ozvijæt; в счёт -ы بابت babæt-e pærdaxt.

уплати́ть см. уплачивать.

употреблѣн||**ие استعمال** *este'mal*;
 быть в ~ии **در استعمال بودن** *dær*
este'mal b., **استعمال شدن** *este'mal ʃ.*,
 войти в у. **معمول شدن** *mæ'mul ʃ.*,
متداول شدن *motædavel ʃ.*; выйти
 из ~ия **منسوخ شدن** *mænsux ʃ.*,
متروك شدن *mætruk ʃ.*; бывший
 в ~ии **مستعمل** *mostæ'mæl*; способ
 ~ия **طريقة استعمال** *tæriqæ-je es-*

te'mal; без ~ия بدون مصرف be-
dun-e mæsræf.

употреблять استعمال کردن
este'mal k., بکار بردن be kar bor-
dæn; ~ся 1. استعمال شدن este'-
mal š., بکار رفتن be kar ræftæn;
2. (о слове, термине) معمول بودن
mæ'mul b., متداول بودن motæda-
vel b.

управделами (управляющий де-
лами) مدیر امور modir-e omur.

управлѣн||ие 1. (администра-
тѣвное) حکومت hokumæt; систѣ-
ма ~ия طرز حکومت tærz-e hoku-
mæt; органы ~ия دوائر حکومتی dævajer-e hokumæti; 2. (дѣйствие)
داره edaræ, اداره کردن edaræ
kærdæn(-e); у. имуществом اداره
داره edaræ kærdæn-e æm-
val; 3. (учреждение) اداره edaræ
(мн. ادارات edarat); у. делами
داره اداره edaræ-je omur; финан-
совые ~ия دوائر مالیه dævajer-e
malijæ.

управлять (чем-л.) (چیزی را)
حکومت کردن edaræ k.; اداره کردن
hokumæt k. (государством); у. ав-
томобилем اتومبیل را راندن otu-
mobil-ra randæn; у. машиной ماشین
mašīn-ra edaræ k.

управляющий сущ. مدیر modir,

رئیس ræ'is; у. делами см. управ-
делами.

упражнѣн||ие تمرین tæmrīn (мн.
تمرینات tæmrīnat); مشق mæʃq;
ورزش værzeʃ (гимнастическое);
у. по арифметике تمرین در حساب
tæmrīn dær hesab; военное у. مشق
مەشق mæʃq-e nezaht; у. в калли-
графии مشق خط mæʃq-e xətt;
физические ~ия ورزش های بدنی
værzeʃha-je bædæni.

упражнять مشق دادن mæʃq
dadæn; ورزشیده کردن værzidæ k.
(тренировать); ~ся تمرین کردن
tæmrīn k., مشق کردن mæʃq k.;
спорт. ورزش کردن værzeʃ k.
نسخه elqa, упразднение الغاء
pæsx.

упразднить см. упразднять.

упразднять ملغی کردن molqa
k., منسوخ نسخه pæsx k.,
منسوخ کردن mænsux k.

упрашивать خواهش کردن ха-
heʃ k. (просить); التماس کردن
eltemas k. (умолять); اصرار کردن
esrar k. (настаивать).

упрёк سرزنش særzæneʃ, ملامت
mælamæt.

упрекать سرزنش کردن sær-
zæneʃ k., ملامت کردن mælamæt k.

упростить см. упрощать.

упрóчить محكم کردن mohkæm k., مستقر کردن mostæqerr k.; y. نفوذ خود را مستقر своё влияние mostæqerr k.; ~ся محكم شدن mohkæm f., مستقر شدن mostæqerr f.

упрощать تسهيل کردن tæshil k., آسانتر ساده کردن asantær k.; ~ся سهل شدن sæhl f., آسان شدن asan f.

упрощение تسهيل ساده tæshil, ساده کردن sadæ kærdæn(-e).

упрýгий قابل ارتجاع qabel-e ertedza', فنری کش دار kæf-dar, fænæri.

упрýгость قابلیت ارتجاع qabelijæt-e ertedza', کش داری kæf-dari.

упряжн||ой: ~ая лошадь اسب æsp-e kaleskæ.

úпряжь یراق اسب jæraq-e æsp, یراق درشکه jæraq-e doroskæ.

упрямиться لجاجت کردن lædžadzæt k., لج lædz k., لج بازی lædz-bazi k.

упря́мство لجاجت lædžadzæt, لج بازی lædz-bazi, سرسختی sær-sæxti.

упря́мый لج باز lædz-baz, لجو lædzudz, سرسخت sær-sæxt.

упускать см. упустить.

упустить 1. (выпустить) ول

vel k., رها کردن ræha k.; 2. (пропустить) از دست دادن æz dæst dadæn; y. فرصت forsæt-ra æz dæst dadæn; 3. (проявить нерадивость, небрежность) فروگذاری foru-gozari k.; نه y. из виду æz næzærdur nædaftæn.

упу́щение کوتاهی qæflæt, کوتاهی kutahi, قصور qosur, فروگذاری foru-gozari.

урá! هورا hura; кричать y. هورا hura kæfidæn, هورا زدن hura zædæn.

уравни́е 1. (дѣйстви́е) تعديل tæ'dil; مساوی کردن mosavi kærdæn (-e); y. в права́х حقوق tæsavi dær hoquq; 2. мат. معادله mo'adelæ; y. с одним неизвѣстным mo'adelæ-je jæk-mædzhuli; квадратное y. (y. второй степени) معادلة درجه دوم mo'adelæ-je dæradzæ-je dovvom.

уравни́вание 1. مساوی کردن mosavi kærdæn(-e); 2. تسطیح tæstih; y. دورóги راه tæstih-e rah.

уравни́вать 1. (дѣлать равным) مساوی کردن mosavi k.; 2. (дорóгу и т. п.) تسطیح کردن tæstih k.;

~ся 1. مساوی شدن mosavi š.;
2. مسطح شدن mosættæh š.

уравнительный تعادلی tæ'ado-
li; ~ые пошлины حقوق تعادلی
hoquq-e tæ'adoli.

уравновешенный موزون mou-
zun; ثابت sabet (о характере).

уравновешивание موازنه mo-
vazenæ.

уравновешивать موازنه کردن
movazenæ k.

ураган طوفان tufan.

уразуметь فهمیدن fæhmīdæn.

Урал اورال ural.

Уральская область ناحیه اورال
pahijæ-je ural.

Уран астр. اورانوس uranus.

урду (язык) اردو ordu.

урегулирование تنظیم tænzim.

урегулировать تنظیم کردن
tænzim k.; میزان کردن mīzan k.

урна ظرف zærf, جعبه džæ'bæ;
избирательная صندوق آرا
sænduq-e ara.

уровень 1. طراز (تراز) teraz,
میزان mīzan; на одном ~не در
یک dær jæk teraz; y. моря
سطح دریا sæth-e dærja; жизнен-
ный y. میزان معیشت mīzan-e mæ'-
iʃæt; 2. (инструмент) طراز
(آلت) (alæt-e) teraz.

урод بدگل bæd-gel,
بد ترکیب bæd-tærkib.

уродливость زشتی zeʃti, بدگلی
bæd-geli, بد ترکیبی bæd-tærkibi.

уродливый си. урод.

урожай محصول mæhsul, حاصل
hasel; снимать y. محصول را بر
mæhsul-ra bær-daʃtæn; но-
вый y. محصول تازه mæhsul-e
tazæ.

урожайность حاصل خیزی ha-
sel-xizi.

урожайный پر حاصل por-hasel;
 حاصل خیز hasel-xiz (плодород-
ный).

урок 1. درس dærs (мн. دروس
dorus); y. موسیقی موزیکی
dærs-e musiqi; задавать y. درس
دادن dærs dadæn; готовить y.
درس را حاضر (روان) کردن
dærs-ra hazer (rævan) k.; брать y
پیش کسی درس خواندن ~и
piʃ-e kæs-i dærs xandæn; 2. (зада-
ние) تکلیف tæklif; 3. φиз. درس
dærs-e ebræt; этот слýчай
از این ~وم
پیش شما باید درس عبرت
æz in piʃ-amæd šoma bajæd
dærs-e ebræt begirid.

урон воен. ضایعات tælæfat,
zaje'at.

урон||ить 1. انداختن (از دست)
(æz dæst) ændaxtæn; я ~йл стакán
استکان از دستم افتاد estekan æz
dæst-æm oftad; استکان را (از)
استکان (از دست) انداختم
estekan-ra (æz dæst)
ændaxtæm.

урчать غرغر کردن qor-qor k.

ус سبیل sebil.

усáдка тех. انقباض enqebaz.

усáживать نشاندن nešandæn;
~ся نشستن nešæstæn.

усáтый سبیلو sebilu.

усвáивать 1. اتخاذ کردن ette-
haz k.; 2. (пíщу) تحلیل بردن tæh-
lil bordæn; 3. (выúчивать) یاد
فرا گرفتن jad gereftæn, فرا
færa gereftæn.

усвоéние 1. اتخاذ ettexaz; 2. (пí-
щу) تحلیل tæhlil; 3. یاد گرفتن jad
gereftæn(-e), فرا گرفتن færa gereft-
æn(-e).

усéрдие غیرت qejræt (pvéние);
اهتمام ehtemam, پشت کار pošt-e
kar (старáние); рабóтать с ~м
پشت کار pošt-e kar daštæn.

усéрдный غيور qæjur, غیرت
ba-qejræt (péвностный); پشت
با pošt-e kar.

усéрдствовать (в чем-л.) در
پشت کاری pošt-e kar
daštæn.

усéться см. усаживатьсь.

усечённый 1. геом. ناقص naqes;
у. конус مخروط ناقص mæxrut-e
naqes; 2. поэт. مقطوع mæqtu'.

усíдчивость پشت کار pošt-e kar.

усíдчивый با پشت کار
ba-pošt-e
kar.

ýсик зоол. شاخك šaxæk; бот.
پیچك pitšæk.

усилéние 1. تقویت tæqvijæt;
تشدید tæšdid; تزئید tæzjid (увé-
личéние); у. негáтíва φот. پر قوت
por-qovvæt kærdæn-e
šifæ; 2. توسعه touse'æ (расширé-
ние); اشتداد eštadad (болéзни).

усíленный مصرانه moserranæ
(настоя́тельный); جدی dzeddi
(актíвный).

усíлива||ть تقویت کردن tæq-
vijæt k., قوت دادن qovvæt dadæn
(укреплáть); شدت دادن šeddæt
dadæn (болéзнь); تزئید کردن tæ-
zjid k. (увелíчивать); ~ться پر قوت
por-qovvæt š.; شدت کردن šeddæt k.,
شدت گرفتن šeddæt ge-
reftæn; болéзнь ~ется مرض شدت
mæraz šeddæt migiræd.

усíли||е کوشش kušeš, سعی sæ'i
(мн. مساعى mæsa'i); وکوشش
sæ'l-o-kušeš; جدیت dzeddijæt; co-
единёнными ~ями با تشریک مساعى

ba tæʃrik-ə mæsa'i; прилагать ~я
سعی و کوشش کردن kuʃeʃ k.,
سعی و کوشش کردن sæ'i-o-kuʃeʃ k.,
تسریع و تسریع کردن dʒeddiʃæt k.

ускорение تسریع tæsrɪ', تعجیل
tæ'dʒil.

ускоренный معجل mo'ædʒdʒæl;
سریع særi'.

ускорить تسریع کردن tæsrɪ' k.,
بر سرعت افزودن bæɾ sor'æt æf-
zudæn, سرعت دادن sor'æt dadæn.

ускорять см. ускорить.

услáвливатьcя см. условиться.

услáть см. усылать.

услóв||ие 1. شرط ʃæɾt (мн. شرایط
ʃæɾaʃet); при ~ии что... بشرطی که
be ʃæɾt-i ke..., بموجب بر اینکه mæʃ-
rut bæɾ in ke...; необходимое у.
شرط لازم ʃæɾt-e lazemæ; ставить
~ием شرط کردن ʃæɾt k.; 2. (об-
стоятельство) وضع væz' (мн.
اوضاع ouza'); ~ия жизни اوضاع
زندگانی ouza'-e zendægani; эконо-
мические ~ия اوضاع اقتصادی
ouza'-e eqtesadi; ~ия труда وضع
کار væz'-e kar; 3. (договор) قرار
داد qæɾar-dad.

услóви||ться قرار گذاشتن qæ-
ɾar gozaʃtæn, قرار دادن qæɾar da-
dæn; موافقت کردن movafeqæt k.;
قرار ~лись встретиться завтра

گذاشتیم فردا همدیگر را ببینیم qæ-
ɾar gozaʃtim fæɾda hæm-digær-ra be-
binim.

услóвленный معین mo'æjjæn,
مقرر moqæɾrær; в у. срок مدت
معین dær moddæt-e mo'æjjæn.

услóвн||ый 1. شرطی ʃæɾti; у.
приговór юр. تعلیق مجازات tæ'-
liq-e modʒazat; ~ое тюремное за-
ключёние юр. حبس تغلیقی hæbs-e
tæ'liqi; 2. грам.: ~ое наклонёние
وجه شرطی vædʒh-e ʃæɾti.

услóжнить, ~ся см. усложнять,
~ся.

усложнять مشکل کردن moʃ-
kel k., پیچاندن piʃandæn; ~ся
پیچیده شدن moʃkel ʃ., پیچیدگی شدن
piʃidæ ʃ.

услýг||а خدمت xedmæt (мн.
خدمات xedæmat); оказáть ~у
خدمت کردن xedmæt k.; к вáшим.
~ам شما حاضر هستیم hæm
dær xedæmat-e ʃoma hazer hæss-
tæm.

услужить (кому-л.) (بکسی)
خدمت کردن xedmæt k.

услýжливость خدمتی
hazer-xedmæti.

услýжливый حاضر خدمت ha-
zer-xedmæt.

услýшать شنیدن ʃenidæn.

успáтривать مشاهده کردن mo-
šahedæ k., ملاحظه کردن mola-
hezæ k.

успирéние تسكين tæskin (успо-
коéние); خوابانیدن xabanidæn(-e),
سرکوبی sær-kubi (подавлéние).

успирíть تسكين دادن tæskin
dadæn, آرام کردن aram k. (успо-
кобítь); خوابانیدن xabanidæn, سر
سركوبى sær-kubi k. (подавítь).

успирáть см. умирить.

успотрén||ие ملاحظه molahezæ,
صلاحدید sælah-did; по своему
~ию به صلاحدید خود be sælah-
-did-e xod; предоста́вить на чьё-л.
у. باختیار کسی واگذار کردن u.
extijar-e kæs-i va-gozar k.

успнý||ть خوابیدن xabidæn; он
~л خوابید xabid.

усповершénствование تکمیل
tækmil (мн. تکمیلات tækmilat).

усповершénствованный مکمل
mokæmmæl, تکمیل شده tækmil
šodæ.

усповершénствовать تکمیل کردن
tækmil k.; ~ся شدن تکمیل tæk-
mil š.

успонíться به شك افتادن be
šæk oftadæn.

успе||вáть 1. رسیدن ræsidæn;
فرست کردن forsæt k. (удосý-

живáться); موفق شدن movæffæq
š. (удавáться); я не ~л ещё про-
читáть вáшу кн́гу من هنوز فرصت
نکردم کتاب شما را بخوانم mæn
hænuz forsæt nækærdæm ketab-e šo-
ma-ra bexanæm; я не ~вáю
من نمی-رسم mæn næmiræsæm; 2. (в
чем-л.) پیشرفت کردن piš-ræft k.

успéть см. успевать.

успéх موفقیت movæffæqijæt,
كاميابى kamjabí; ترقى tærqqi (мн.
پیشرفت tærqqijæt), پیشرفت
piš-ræft; достíгнуть ~a موفقیت حاصل
movæffæqijæt hasel k.; с
~ом با موفقیت ba movæffæqijæt; ~и
социалистического строительства
موفقیت های ساختمان سوسیالیستی
movæffæqijætha-je saxteman-e susja-
listi; дéлать ~и کردن پیشرفت piš-
-ræft k., ترقى کردن tærqqi k.

успéшно با موفقیت ba movæf-
fæqijæt; у. закончить با موفقیت
با انجام دادن ba movæffæqijæt æn-
džam dadæn; итти у. پیش رفتن u.
piš ræftæn (o déle).

успéшно||ь پیشرفت piš-ræft;
для ~и дéла برای پیشرفت کار
bæraje piš-ræft-e kar.

успéшный موفق movæffæq,
موفقیت آمیز movæffæqijæt-amiz.

успокаивать 1. (утешить) تسلی tæsælli dadæn; 2. (унимать) تسکین dadæn, آرام کردن tæskin dadæn, ساکت کردن saket k., آسوده کردن asudæ k.; -ся 1. آرام یافتن tæsælli jaftæn; 2. آرام گرفتن tæskin jaftæn, آسوده شدن saket f., asudæ f.

успокаивающий مسکن mosken.

успокоение 1. (действие) تسکین tæskin; для -я боли تسکین برای bəraje tæskin-e dærd; 2. (состояние) آرامی arami, سکون so-kun.

успокойтельный 1. (утешительный) تسلیت آمیز tæsliaet-amiz; 2. (боль) مسکن mosken.

успокоить см. успокаивать.

УССР см. Украинская ССР.

устав نظامنامه nezam-pamæ; اساسنامه æsas-pamæ; у. партии tæskin; для -я боли تسکین برای bəraje tæskin-e dærd; 2. (состояние) آرامی arami, سکون so-kun. دستور dæstur-e xedmat-e səhrai; кавалерийский у. воен. نظامنامه داخلی nezam-pamæ-je daxeli; у. полевой воен. دستور dæstur-e xedmat-e səhrai; кавалерийский у. воен. نظامنامه سوار nezam-pamæ-je səvar; у. гарнизонной службы نظامنامه گارد nezam-pamæ-je gard.

ustam-pamæ-je xedmat-e saxlovi.

уставать شدن خسته xæstæ f.

уставиться (на что-л.) چشم دوختن (به) tʃæʃm duxtæn.

усталость خستگی xæstægi.

усталый خسته xæstæ.

устанавливать 1. (ماشینو m. n.)

نصب کردن səvar k., توپ را سوار pæsb k.; у. ору́дие

توپ را سوار pæsb k.; у. ору́дие

توپ را سوار pæsb k.; у. ору́дие

توپ را سوار pæsb k.; у. ору́дие

توپ را سوار pæsb k.; у. ору́дие

توپ را سوار pæsb k.; у. ору́дие

توپ را سوار pæsb k.; у. ору́дие

توپ را سوار pæsb k.; у. ору́дие

توپ را سوار pæsb k.; у. ору́дие

توپ را سوار pæsb k.; у. ору́дие

توپ را سوار pæsb k.; у. ору́дие

توپ را سوار pæsb k.; у. ору́дие

سوكوت بر قرار شد sokut bær qærar šod.

установка 1. (действие) سوار sævar kærdæn(-e), نصب næsb; 2. тех. (установленное) لوازمات lævazemat; 3. (цельная) مقصد mæqsæd, مقصود mæqsud; 4. (директива) دستور dæstur.

установление 1. (фиксирование) تعیین مدت tæ'jin; y. срѳка تعیین مدت tæ'jin-e moddæt; 2. (введение) وضع væz'; y. законов قوانین væz'-e qævanin; 3. بر قرارى bær-qærar; y. зарплаты مزد بر قرارى bær-qærar-je mozd (mævadžeb); 4. (учреждение) استقرار esteqrar, بر قرار کردن bær qærar kærdæn(-e); y. диктатуры استقرار esteqrar-e diktaturi; 5. (доказательство) اثبات esbat; y. факта اثبات esbat-e æmr.

установленный 1. (определённый) مقرر moqærrær, معين mo'æjjæn; в ~ые срѳки در مواعدær mæva'ed-e moqærrær; в ~ое время در وقت معين væqt-e mo'æjjæn; 2. (доказанный) امر محقق mohæqqæq; y. факт امر محقق æmr-e mohæqqæq; 3. (введённый) موضوع mouzu'; ~ые законы قوانین موضوعه qævanin-e mouzu'æ. устарелый کهنه (شده) kohnæ

متروک mænsux, منسوخ (šodæ); متروک mætruk (вышедший из употребления).

устареть کهنه شدن kohnæ š.; متروک mænsux š., منسوخ شدن mætruk š. (о законе, обычае).

устать см. уставать.

устилать پوشانیدن pušanidæn; y. коврами فرش کردن ba qali færf k.

устно شفاهى šefahæn, زبانی zæ-banî.

устный شفاهى šefahî, زبانی zæ-banî.

устойчивость ثبات sæbat, پایداری pajdari, استحکام estehkam.

устойчивый ثابت sæbet, مستحکم mostæhkæm, پایدار pajdar, استوار ostovar.

устоять (против чего-л.) مقاومت moqavemæt k. کردن

устраивать 1. (организовывать) بر پا کردن bær pa k.; y. заседание dzælsæ-ra tæşkil dadæn; y. праздник جشن tæşkil dadæn; y. приводить в порядок مرتب کردن morættæb k.; y. жизнь را زندگانی morættæb k.; y.زندگانی را مرتب کردن zendægani-ra morættæb k.; 3. (наладживать) درست

سر و صورت دادن dorost k.,
sær-o-suræt dadæn; ~ся 1. (نالدا-
живаться) شدن درست dorost ş.,
suræt gereftæn; 2. (ис-
правляться) اصلاح شدن eslah ş.
устранение رفع ræf', دفع dæf',
بر طرف کردن bær tæræf kærdæn(-e);
у. разногласий رفع اختلافات ræf'-e
extelafat; у. от должности انفصال
از خدمت enfesal æz xedmæt.

устранять رفع کردن ræf' k.,
بر طرف کردن mortæfe' k.,
bær tæræf k.; у. препятствия
موانع را رفع (بر طرف) کردن
mævane'-ra ræf' (bær tæræf) k.; у.
недоразумение رفع سوء تفاهم کردن
ræf'-e su'-e tæfahom k.

устрашать ترسانیدن tærsani-
dæn, تهدید کردن tæhdid k.

устремлять متوجه ساختن mo-
tævædʒdʒeh saxtæn (обрацать, на-
правлять); تمرکز دادن tæmærkəz
dadæn (сосредоточить); у. взор
(на что-л.) چشم دوختن tʃæʃm
duxtæn; у. внимание на что-л.
حواس خود را بچیزی متوجه ساختن
hævas-e xod-ra be tʃiz-i motævædʒ-
dʒeh saxtæn.

устрои||ть, ~ться см. устраивать,
~ся; همه چیز درست شد hæmæ
tʃiz dorost šod.

уступать 1. واگذار dadæn,
vagozar k.; у. дорóгу
(кому-л.) راه دادن (بکسی) rah da-
dæn; у. место кому-л. جای خود را
بکسی دادن dʒa-je xod-ra be kæs-i
dadæn; 2. (в спóре и т. п.) تسلیم شدن
tæslim ş.; 3. (скýдывать с ценý)
تخفیف دادن tæxfif dadæn; у. два
рубля دو منات تخفیف دادن do
mænat tæxfif dadæn; 4.: ни в чем
не у. кому-л. از کسی پای کمی
نداشتن æz kæs-i pa-je kæm-i næ-
daštæn.

уступить см. уступать.

устýпк||а 1. گذشت gozæft; де-
лать ~и کردن گذشت gozæft k.;
2. (в ценé) تخفیف tæxfif (мн.
تخفیفات tæxfifat); делать ~у تخفیف
تخفیف دادن tæxfif dadæn.

устýпчивость گذشت gozæft,
اغماض eqmaz.

устýпчивый با گذشت ba-go-
zæft.

ýстье 1. مصب mæsæbb; у. реки
مصب رودخانه mæsæbb-e rud-xa-
næ; 2. (входное отвёрстие) دهانه
dæhænæ.

усы см. ус.

усыла́ть فرستادن (از) feresta-
dæn.

усыновить см. усыновлять.

بفرزندى قبول усыновлять be færzændi qæbul k. (extijar k.), بفرزندى بر be færzændi bær-daštæn.

усыпительный см. усыпляющий.

усыплять خواباندن xabandæn; بى هوش xab k.; بى هوش کردن bi-huŝ k. (наркóтиком).

усыпляющий منوم monævvem, بى هوش کن bi-huŝ-kon.

утайвать پنهان کردن penhan k., مخفى کردن mæxfi k.; مستور mæstur daštæn.

утварь آلات æsbab, اسباب alat.

утвердительно بطور مثبت be tour-e mosbæt.

утвердительный مثبت mosbæt; y. отвёт جواب مثبت dzævab-e mosbæt.

утвердить см. утверждать; y. своё влияние نفوذ خود را مستقر mostæqerr k.; -ся مستقر شدن mostæqerr ſ.

утверждать 1. تصويب کردن tæsvib k.; y. договор قرار داد را tæsvib k.; 2. تأكيد کردن tæ'kid k.; اصرار esrar k. (настаивать); -ся بتصويب tæsvib ſ., رسيدن be tæsvib ræsidæn.

утверждение 1. تصويب tæsvib; y. бюджета بودجه tæsvib-e buddzæ; 2. اثبات tæ'kid; اثبات esbat; اظهار ezhar (заявление); 3. استقرار esteqrar. (укрепление).

утверждённый مصوب mosæv-væb; مقرر moqærrær; -ые законы قوانین مصوبه qævanin-e mosæv-væbæ.

утерять см. терять.

утёс صخره sæxgæ.

утёчка 1. چكە tʃækkæ; كسر kæsr-e rizeſ; 2. комм. خروج xorudz; y. капитала خروج سرمايه xorudz-e særmaje.

утешать (кого-л.) تسلى (بکسى) tæsælli dadæn, دلدارى دادن del-dari dadæn; -ся تسلى يافتن tæsælli jaftæn.

утешение تسليت tæsælli, تسلى tæslijæt.

утешитель تسلى دهنده tæsælli dehændæ.

утешительный تسلى بخش tæsælli-bæxſ.

утешить, -ся см. утешать, -ся.

утилизация استفاده estefadæ.

утилизировать مورد استفاده قرار دادن moured-e estefadæ qærar da-dæn.

утир́ать خشك کردن xoʃk k.,
ути́рәк پاک کردن pak k.

утих́ать ساكت شدن saket ʃ.,
утих́а́ть خاموش شدن xamúʃ ʃ. (умолќать);
фору неʃæstæn (уле́чь-
ся); آرام گرفتن aram gereftæn (о
ребёнке).

ути́|хнуть см. утихать; б́уря
~хла طوفان ساكت شد tufan sa-
ket ʃod; шум ~х صدا خاموش شد xæda xamúʃ ʃod.

у́тка 1. اردك ordæk; д́икая у.
خبر مرغ morq-abi; 2. ڦيز خبر
خبر جمعی xæbær-e doruq, خبر
xæbær-e dʒæ'li.

уто́к текст. پود pud.

уто́лять سير کردن sir k. (зб-
лод); تشنگی را فرو نشانندن tæʃnæ-
gi-ra foru neʃandæn, عطش تشنگی را
tæʃnægi-ra (ætæʃ-ra) رفع کردن
ræf' k. (жд́жду).

утом́ительный خسته کننده xæstæ
kopændæ.

утом́ить, ~ся см. утомлять, ~ся.

утомл́ение خستگی xæstægi.

утомл́енный خسته xæstæ.

утомл́ять خسته کردن xæstæ k.;
~ся خسته شدن xæstæ ʃ.

уто́нуть غرق شدن qærq ʃ.

уто́нчать باريك کردن barik k.,
باريك ~ся nazok k.; نازك کردن

barik ʃ., نازك شدن nazok ʃ.

уто́пать 1. см. уто́нуть; 2. ڦيز.

مستغرق بودن mostæqræq b.

уто́пающий غريق qæriq.

уто́пить غرق کردن qærq k.

уточне́ние تصریح tæsrih.

уточн́ить см. уточня́ть.

уточня́ть تصریح کردن tæsrih k.

утрамб́овывать صاف (با غلطک)

صاف کردن (ba qæltæk) saf k.

утра́та فقدان foqdan; у. трудо-
способности از کار افتادن æz kar
oftadæn(-e).

утра́тить, ~ся см. утрачива́ть,
~ся.

утра́чивать گم کردن gom k.,
از دست مافقود کردن mæfqud k.,
گم شدن æz dæst dadæn; ~ся
از گم شدن mæfqud ʃ., æz bejn ræftæn.

у́тро صبح sobh; по ~ам صبحها
sobhha; с ~а از صبح æz sobh; с
дóбрым ~ом صبح شما بخیر sobh-e
ʃoma be xejr; в 9 часóв ~а سه 9
ساعت قبل از ظهر se sa'æt qæbl
æz zohr.

утр́оба رحم ræhem (мáтка);
باطن bætn.

у́тром صبح sobh, بامدادان bam-
dadæn; зáвтра у. فردا صبح færda
sobh.

утружда́ть (به) زحمت دادن zæhmæt dadæn; ~ся زحمت کشیدن zæhmæt kæʃidæn.

утру́ска *комм.* ریزش rizeʃ.

ути́ог اتو otu.

ути́ожить (زدن) اتو کشیدن otu kæʃidæn (zædæn).

ути́ожка اتو کشی otu-kæʃi.

Уфа́.gor. اؤفا ufa.

уха́б دست انداز dæst-ændaz; ~ы پست و بلندی ها pæst-o-bo-lændiha, دست انداز ها dæst-ændazha.

уха́бина *см.* ухаб.

уха́живать 1.: у. за больным مريض را پرستاری کردن mæriz-ra pærgæstari k.; 2.: у. за жёнщинами عشق بازی کردن eʃq-bazi k.

ухва́т دیگ گیر dig-gir.

у́хо گوش guʃ; нару́жное у. *анат.* گوش خارجی guʃ-e xaredʒi; говори́ть на у. بیخ گوشی گفتن bix-e guʃi goftæn; он туг на́ у. او هم نه ведёт u jæk zærræ tævædʒdʒoh næmikonæd.

ухо́д 1. رفتن ræftæn(-e); حرکت hærgækæt; до егó ~a قبل از رفتن او qæbl:æz ræftæn-e u; 2. (за кем-л.) مواظبت movazebæt, پرستاری pæ-

rgæstari; у. за ребёнком بچه داری bæʃtʃæ-dari; у. за рáнеными پرستاری pærgæstari-je mædʒruhiɲ; 3. (за чем-л.) نگاهداری negah-dari; у. за машиной نگاهداری-je maʃin.

уход||и́ть 1. بیرون رفتن ræftæn, از دóму رفتن birun ræftæn; у. из дóму رفتن æz xanæ birun ræftæn; 2. (о врéмени) گذشتن go-zæftæn; время ~ит میگذرد væqt migozæraed; 3. (расхóдоваться) مصرف شدن mæsræf ʃ.; на эту рабóту ~ит мнóго сил این کار ~ит мнóго сил in kar xeʃli zur mibæraed; у нас ~ит мнóго керо-сйна ما نفت را زیاد مصرف میکنیم ma næft-ra zijad mæsræf mikonim.

ухудша́ть بدتر کردن bædtær k.; ~ся بدتر شدن bædtær ʃ.

уцелё́ть سالم ماندن salem man-dæn.

уча́ствовать (в чём-л.) (در چیزی) شرکت داشتن ʃerkæt daʃtæn, شرکت کردن ʃerkæt k. (dʒostæn), شريك بودن ʃærik b.

уча́сти||е 1. شرکت ʃerkæt, اشتراك eʃterak; принимáть у. (в чём-л.) ʃerkæt daʃtæn; с ~ем извёстных арти́стов با شتراك آرتيست های مشهور be

eſterak-e artistha-je mæſhur; 2. (со-
чувствие) همدردی hæm-dærdi.

уча́стник شريك ſærik (мн. شركا
ſoræka); شرکت کننده (در) ſerkæt-
-konændæ; у. преступления شريك
شریک در جرم ſærik dær dzorm.

уча́сток 1. (земельный) قطعه
قطعه زمین qet'æ-je zæmin; 2. (админи-
стративный) ناحیه nahijæ (мн.
ناحيه nævahi); доро́жный у. ناحیه
ناحيه راه nahijæ-je rah; у. боевой воен.
منطقه جنگی qet'æ-je dzængi, منطقه
مناطقه جنگی mæntæqæ-je dzængi.

уча́сть نصيب qesmaet, نصيب
نصيب سَر sær-neveſt.

уча́щийся محصل mohæssel (мн.
محصّلين mohæsselin), دانش آموز
daneſ-amuz, شاگرد ſagerd.

учёба разг. تحصیلات tæhsilat.

уче́бник کتاب تدریسی ketab-e
tædrisi; -ни کتب تدریسی kotob-e
tædrisi, کتب کلاسی (کلاسیکی)
kotob-e klasi (klasiki).

уче́бный کلاسیکی klasi, کلاسیکی
klasiki, کلاسیک klasik; تحصیلی
tæhsili, مشقی mæſqi; -ая програм-
ма پروگرام تحصیلی program-e
tæhsili; -ое заведение مدرسه mæd-
ræſæ (мн. مدارس mædares),
آموزشگاه amuzeſ-gah; у. плац воен.
میدان مشق mejdān-e mæſq; у. са-

молёт воен. طیاره مشقی tejjaræ-je
mæſqi; у. год سال تحصیلی sal-e
tæhsili; -ые книги см. учебники;
-ые пособия لوازم تحصیلی læ-
vazem-e tæhsili.

уче́ние 1. تحصیل tæhsil,
تحصیلات tæhsilat (мн. пред. слоб-
ва); курс -я دوره تحصیلات douræ-
-je tæhsilat; 2. воен. مشق mæſq;
производить у. مشق دادن mæſq
dadæn; 3. دوره شاگردی ſagerdi,
دوره شاگردی douræ-je ſagerdi (у ре-
мёсленника); 4. (преподавание)
عقائد تدریس tædris; 5. (доктри́на)
عقائد تعلیمات mæslæk, مصلک
limat; у. Лёнина и Сталина تعلیمات
تعلیمات لنین و ستالین tæ'limat-e Lenin væ
Stalin.

уче́ник 1. شاگرد ſagerd (мн. в ре-
мёслах); دانش آموز daneſ-amuz,
محصل mohæssel (мн. محصلين mo-
hæsselin); 2. (последователь) پیرو
pejrou.

уче́нический شاگردی ſagerdi.
уче́ничество دوره شاگردی
(douræ-je) ſagerdi.

уче́ный 1. دانشمند
daneſmænd, عالم alem (мн. علماء
olæma'), فاضل fazel (мн. فضلا
fozæla'); 2. (научный) علمی elmi;
-ое общество انجمن علمی ændzo-

mæn-e elmi; 3. (дрессированный) **آمخته** amuxtæ.

учёт 1. **در نظر گرفتن** dær næ-zær gereftæn(-e); с -ом всех обстоятельств **با در نظر گرفتن تمام جزئیات امر** ba dær næzær gereftæn-e tæmam-e dʒoz'ijat-e æmr; 2. **احصائية** ehsa'ijæ, **آمار** amar; **производить у.** **نگاهداشتن** ehsa'ijæ negah daftæn; 3. **комм.** **تنزیل** tænzil; **у.** **векселя** tænzil-e vaksil; 4. (**регистрация**) **ثبت** sæbt.

учётный: **у.** **процент** **تنزیل** nerx-e tænzil.

училище **مدرسه** mædræsæ (мн. **مدارس** mædares), **آموزشگاه** amuzef-gah; **техническое у.** **مدرسه** mædræsæ-je sæn'æti, **هنرستان** honærestan.

учитель 1. **معلم** mo'ællem (мн. **معلمین** mo'ællemin); **آموزگار** amuzgar (**начальной школы**); **دبیر** dæbir (**средней школы**); **домашний у.** **معلم سرخانه** mo'ællem-e sær(-e) xanæ; 2. (**мастер**) **استاد** ostad.

учительница **معلمه** mo'ællemæ (мн. **معلمات** mo'ællemat).

учительство **معلمی** mo'ællemi.

учительствовать **معلمی کردن** mo'ællemi k.

учитывать 1. (**принимать во внимание**) **در نظر گرفتن** dær næ-zær gereftæn; 2. **комм.** **تنزیل کردن** tænzil k.

учить 1. **تعلیم دادن (کردن)** tæ'lim dadæn (k.), **آموزختن** amux-tæn, **یاد دادن** jad dadæn, **درس** dærs dadæn; **воен.** **مشق دادن** mæfʃq dadæn (**производить учение**); 2. (**изучать**) **یاد گرفتن** jad gereftæn; **у.** **урок خواندن** dærs xandæn, **درس را حاضر (روان) کردن** dærs-ra hazer (rævan) k.; **-ся** **تحصیل کردن** tæhsil k.; **یاد** jad gereftæn; **-ся в школе** dær mædræsæ tæhsil k.; **-ся персидскому языку** **فارسی را یاد گرفتن** zæban-e farsî-ra jad gereftæn.

учредитель **مؤسس** mo'æsses (мн. **مؤسسين** mo'æssesin).

учредительный: -ое **собрание** **مجلس مؤسسان** mædʒles-e mo'æssesan.

учредительский **تأسیسی** tæ'sisi.

учредить см. **учреждать**.

учреждать **تأسیس کردن** tæ'-sis k.; **-ся** **تأسیس شدن** tæ'sis f.

учреждение 1. (**действие**) **تأسیس** tæ'sis; 2. (**заведение**) **مؤسسه** mo'-æssæsxæ (мн. **مؤسسات** mo'æssæsat).

учтѣнный: у. вѣксель تنزیل tænzil ʃodæ.
شده

учтѣво مؤدبانہ mo'æddæbanæ.

учтѣвость ادب ædæb.

учтѣвый مؤدب mo'æddæb.

ушѣб کوفتگی kuftægi.

ушибѣть صدمه زدن sædæmæ
zædæn; я ушѣб себѣ рѣку دستم را
دستم صدمه زدم dæst-æm-ra sædæmæ
zædæm.

ушкѣ (ушѣлки) سوراخ سوزن
surax-e suzæn, ته سوزن tæh-e su-
zæn; حلقه hælqæ (колѣчко).

ушнѣой گوشى guʃi; -ая боль
درد گوش guʃ-dærd.

ущѣлье تنگه dængæ, دربند dær-
bænd.

ущѣрб لطمه lotmæ; ضرر zærgær,
хѣсарѣт (убыток); нанести
стѣ у. لطمه وارد آوردن lotmæ
vared aværdæn; ضرر زدن zærgær
zædæn, خسارت وارد ساختن хѣ-
saræt vared saxtæn; понести у.
ضرر صدمه دیدن sædæmæ didæn, ضرر
خوردن zærgær xordæn.

ущипнѣть نشگون گرفتن neʃ-
gun gereftæn.

уязвляѣть نیش زدن niʃ zædæn;
❖ ваши слова егѣ -ют حرفهای
شما باو بر می خورد hærfha-je ʃoma
be u bærg-mixoræd.

уяснѣть روشن کردن rouʃæn k.,
توضیح دادن touzih dadæn; ❖ у.
себѣ فهمیدن fæhmidaæn.

Ф

фабзавком (фабрично-заводской
комитѣт) کمیته کارگری کارخانه
komitæ-je kærgæri-je kar-xanæ.

фабзавуч (фабрично-заводское
ученѣчество) مدرسه کارخانه ای
mædræsæ-je kar-xanæi, مدرسه
مدرسه mædræsæ-je sæp'æti.

фабрика کارخانه kar-xanæ (мн.
کارخانجات kar-xanædʒat), فابريك
(фр. fabrique); текстильная ф.
(фр. fabrique); кар-
خانه پارچه بافی (бафндеگی)
kar-xanæ-je partʃæ-bafi (bafændægi);
ковровая ф. کارخانه قالی بافی
kar-xanæ-je qali-bafi.

фабрикант صاحب کارخانه sa-
hæb-e kar-xanæ.

фабрикаты مصنوعات mæsnu'at.
фабриковатѣ 1. (изготовляѣть)
عمل آوردن æmæi
aværdæn, تولید کردن toulid k.;
2. (поддѣлыватѣ) جعل کردن
dʒæ'l k.

фабричнѣй 1. کارخانه ای kar-
-hanæi; -ая марка علامت کارخانه
ælamæt-e kar-xanæ, علامت صنعتی

ælamæt-e sæn'æti; ~ая цена قیمت

qe|mət-e ræ's-ol-mal; رأس المال

2. (промышленный) صنعتی sæn'æti.

фабула مضمون mæzmun.

фáз||а 1. شكل şekl, صورت su-

ræt; ~ы луны ماه sovær-e

mah; 2. фаз. (этан) دوره दौरæ,

مرحلة mærhælæ (мн. مراحل mæ-

rahel); в первой ~e اول ol

dær mærhælæ-je ævvæl.

фазáн قرقاول qærqavol.

фáзис см. фаза.

фáкел مشعل mæʃ'æl.

факíр درویش dærvíʃ.

факт 1. (истина) حقیقت hæqi-

qæt (мн. حقایق hæqajeq); 2. (слý-

чай) واقعه vaqe'æ (мн. وقایع væ-

qaje'), قضیه riʃ-amæd, پیش آمد

qæziʃæ.

фактíчески در حقیقت dær hæ-

qi-qæt, فی الحقیقت fil-l-hæqiqæt.

фактíческий حقیقی hæqiqi,

واقعی vaqe'i.

фáктор عامل amel (мн. عوامل

ævamel).

фактýра комм. بارنامه bar-na-

mæ, فاکتور faktur.

факультатíвный اختیاری exti-

jarí.

факультét فاکولته (фр. faculté),

دانشکده daneʃ-kædæ; медицинский

ф. دانشکده طبى daneʃ-kædæ-je

tebbi; юридический ф. دانشکده

حقوق daneʃ-kædæ-je hoquq.

фалáнга 1. анат. انگشت

bænd-e ængost; 2. зоол. رتیل ro-

tejl.

фáлда دامن damæn.

фальсифика́ция تقلب tæqælløb,

جعلیت dzæ'lijæt.

фальсифици́рованный جعلی

dzæ'li (о документах и т. п.);

بدل bædæl, مصنوعی mæsnu'i

(поддѣльный).

фальши́вить تقلب کردن tæ-

qælløb k.

фальши́вка (саختگی) سند

sæpæd-e dzæ'li (saxtægi).

фальшивомонѣтчик قلب زن

qælb-zæn.

фальши́в||ый 1. ساختگی saxtæ-

gi, جعلی dzæ'li; قاب qælb (о моне-

тах); مصنوعی mæsnu'i (искус-

ственный); ф. документ см. фаль-

шивка; ~ая монѣта پول قلب pul-e

qælb; ~ые драгоценности جواهرات

dzævaherat-e mæsnu'i; ~ые

волосы موی عاریه mu-je arijæ;

2. (о человеке) دورو do-ru, ریاکار

rijakar.

фамíлия اسم خانوادگی esm-e

خانوادگی, اسم فامیل esm-e famil.

фамилъярность **بی تکلفی** bi-tækællöfi, **بی تعارفی** bi-tæ'aröfi; **گستاخی** gostaxi.

фамилъярный **بی تکلف** bi-tækællöf, **بی تعارف** bi-tæ'aröf; **گستاخ** gostax.

фанатизм **تعصب** tæ'æssob; религиозный ф. **تعصب مذهبی** tæ'æssob-e mæzhæbi.

фанатик **متعصب** motæ'æsseb (мн. **متعصبین** motæ'æssebin).

фанатический **تعصب آمیز** tæ'æssob-amiz.

фанера **تخته چند لا** tæxtæ-je tʃænd la, **فنر** fæner.

фантазёр **خیال باف** xijal-baf.

фантазировать **خیال بافتن** xijal baftæn.

фантазия 1. (воображение) **خیال** xijal, **تصور** tæsævvor; пустая ф. **خیال پوچ** xijal-e putʃ; 2. (причуда, пріхоть) **هوس** hævæs, **هوا و هوس** hæva-vo-hævæs; мне пришла в голову ф. **пойти туда** **هوامرا بر داشته که آنجا بروم** hæva mæra bær-daʃtæ ke andʒa bæxævæm.

фантастический **خیالی** xijali, **افسانه‌ای** æfsanæi.

фар-авт. **چراغ فار** tʃeraq-e far.

фарватер **کشتی رو** kæʃti-rou.

фармакологія **علم ادویه** elm-e ædvijæ, **فارماکولوژی** (фр. pharmacologie).

фармацёвт **دواساز** dæva-sāz.

фармацёвтика **علم دوا سازی** elm-e dæva-sazi.

фармацевтический: -ая школа **مدرسه دوا سازی** mædræsæ-je dæva-sazi.

Фарс **فارسی** fars.

фартук **پیش بند** piʃ-bænd; надевать ф. **پیش بند پوشیدن (در بر کردن)** piʃ-bænd puʃidæn (dær bær k.)

фарфор **چینی آلات** tʃini-alat.

фарфоровый **چینی** tʃini; -ая посуда **ظروف چینی** zoruf-e tʃini.

фарш **دلمه** dolmæ; **قیمه** qimæ (мясной).

фаршировать **دلمه‌ای کردن** dolmæi k.

фасад **نمای عمارت** næma-je emaræt, **پیش روی عمارت** piʃ-ru-je emaræt.

фасоль **لوبیا** lubija.

фасон **برش** boreʃ, **فرم** (фр. forme) (покрóй); **طریقه** tæriqæ (сносб, образ).

фатализм **مذهب جبری** mæzhæb-e dʒæbæri, **اعتقاد به قسمت** e'teqad be qesmæt, **اعتقاد بقضا و قدر** e'teqad be qæza-o-qædær.

фаталіст جبری dzæbæri.
 фауна (مجموع حیوانات يك) (mædzmu'-e) hejvanat-e jæk
 nahijæ.
 фашизм فاشیزم faʃizm.
 фашист فاشیست faʃist.
 фашистский فاشیستی faʃisti.
 фаэтон فایتون doroʃkæ, fajtun.
 фаянс بدل چینی bædæl-tʃini.
 февраль فوریه (фр. février).
 федеративный متحد mottæhed.
 федера́ция اتحاد ettehad, دول
 dovæl-e mottæhedæ.
 фейерверк آتشبازی atæʃ-bazi;
 пускáть ф. آتشبازی کردن atæʃ-
 bazi k.
 фелла́х فلاح fællah.
 фельдма́ршал سپهبد seræhbod.
 фельдшер معاون طبیب mo'a-
 ven-e tæbib.
 фельетон پاورقی pa-væxæqi.
 феми́низм فمینیزم (фр. féminisme).
 фенацетин фарм. فناستین (фр. phenacétine).
 фено́мен 1. (явлéние, слýчай) حادثه
 hadesæ (мн. حوادث hæva-
 des), واقعه vaqe'æ (мн. وقایع væ-
 qaje'); 2. (редко́е явлéние) نادره
 naderæ (мн. نوادر nævader).

феноменальный عجیب ædʒib,
 фари́с хари́к-о́л-а́да харе́к-о́л-а́да
 hareq-ol-adæ.
 феода́л فتودال (фр. féodal).
 феодалі́зм فتودالیزم (фр. féo-
 dalisme), ملوک الطوائفی moluk-ot-
 tævajefi.
 феода́льный فتودالی feodali.
 Фергана́ زور. فرغانه færqanæ.
 ферзь шахм. وزیر væzir.
 фёрма I. مزرعه mæzræ'æ, فرم
 (фр. ferme); образцо́вая ф. مزرعه
 mæzræ'æ-je næmunæ.
 фёрма II. мех. استخوان بندی
 ostoxan-bændi; ф. мостá استخوان
 ostoxan-bændi-je pol.
 ферме́нт خمیرمایه xæmir-majæ,
 مخمر toxæmmer.
 фёрмер زارع صاحب فرم zare'
 sahæb-e ferm (владéлец фёрмы);
 фехтовáние زارع مستاجر فرم zare' mostæ'-
 dzer-e ferm' (аренда́тор фёрмы).
 фёска فس fes.
 фетр, 'овый فتر fetr; 'овая
 шля́па فتر کلاه kolah-e fetr.
 фехтовáние شمشیر بازی šæm-
 šir-bazi.
 фехтовáть شمشیر بازی کردن šæmšir-bazi k.
 ФЗУ см. фабзавуч.
 фиáлка (گل) بنگشه (gol-e) bæ-
 næfʃæ.

фи́аско عدم موفقیت ædæm-e
movælfæqijæt; потерпéть ф. موفق
movælfæq næʃodæn.

фи́бра 1. бот. ليف lif (мн. الياف
æljaʃ); 2. тех. فيبر fibr.

фибри́н مادة ليفي maddæ-je lifi.

фи́бровый тех. فيبري fibrí.

фи́га бот. انجير ændʒir.

фи́гляр مسخره mæsxæra.

фи́глярничать مسخرگی کردن
mæsxærgi k.

фи́глярство مسخرگی mæsxæ-
rægi.

фи́гов||ый: ~ое дерево درخت
انجير deræxt-e ændʒir.

фи́гу||а 1. اندام ændam; чело-
вѣк с хоро́шей ~ой خوش اندام
xoʃ-ændam; 2.: геометри́ческая ф.
هندسی şekl-e hændæsi; 3.: ри-
торическая ф. صنعت بدیعی sæn'-
æt-e bædi'i; 4. карт. صورت sūræt.

фи́гурально مجازا mædzazæn.

фи́гуральный مجازی mædzazi.

фи́гу||рка مجسمه کوچک modzæs-
sæmæ-je kutʃek.

фи́зик فیزیک fizik-dan.

фи́зика (علم) فیزیک (elm-e) fizik;
медици́нская ф. فیزیک طبی fizik-e
tebbi.

физиологический فیزیولوژیک
(фр. physiologique); ♠ ф. раство́р

serum-e
mæsnu'i-je xun, سروم فیزیولوژیک
serum-e fizioloʒik.

физиоло́гия علم وظایف الاعضاء
elm-e væzajef-ol-æ'za, معرفت
معرفة الاعضاء mæ'refæt-ol-æ'za.

физионо́мист قیافه شناس qija-
fæ-ʃenas.

физионо́мия قیافه qijafæ.

физи́ческ||ий بدنی bædæni,
зачёт جسمانی dʒesmani; ф. труд زحمت
zæhmæt-e bædæni; ~ая сила
qovvæ-je bædæni; ~ая
dzogra-
fiʃa-jæ tæbi'i; ~ое состояние
halæt-e mæzadʒi.

физкульту́ра (физи́ческая куль-
ту́ра) تربیت بدنی tærbijæt-e bæ-
dæni.

физкульту́рн||ый: ~ая зарядка
værzeʃ-e bædæni.

фикса́ж фот. فیکساز fiksaʒ.

фикси́ровать 1. معین کردن
mo'æjjæn k.; 2. фот. ثابت کردن
sabet k.

фикти́вн||ый ساختگی saxtægi,
بدلی bædæli, مصنوعی mæsnu'i,
غير حقیقی qejr-e hæqiqi; ~ое имя
esm-e bædæli; ~ые при-
были منافع مصنوعی mænafæ'-e
mæsnu'i.

фй́кция خیال xijal, وهم væhm.
 филантро́п نوع پرست pou'-
 -pæræst, انسان دوست ensan-dust.
 филантро́пия نوع پرستی pou'-
 -pæræsti, انسان دوستی ensan-dusti.
 фили́ал شعبه šo'bae (мн. شعبات šo'æbat).
 Филиппи́нские جزایر o-vá
 dzæzajer-e filipin.
 филоло́гия فیلولوژی (фр. philo-
 logie), فقه اللغة feqh-ol-loqæt.
 филосо́ф فیلسوف fejlæsuf (мн.
 فلاسفه fælasefæ).
 филосо́фия فلسفه fælsæfæ.
 филосо́фски فیلسوفانه fejlæsu-
 fanæ.
 филосо́фский فلسفی fælsæfi.
 филосо́фствовать بافتن fælsæfæ
 baftæn.
 фильм فیلم film; звуково́й ф.
 فیلم صدا دار film-e sæda-dar.
 филь́тр دستگاه صافی safi; دستگاه
 صافی dæst-gah-e saf-koni.
 фильтра́ция см. фильтрование.
 фильтрова́ние تقطير tæqtir,
 تصفيه tæsfijæ.
 фильтрова́ть صاف کردن saf
 k., تقطير کردن tæqtir k.
 фина́л قسمت آخر qesmæt-e axer,
 خاتمه xatemæ.
 финанси́ровать مساعدت مالی

کمک mosa'edæt-e mali dadæn, کمک
 مالی komæk-e mali k.
 финансо́в||ый مالی mali; ~ое
 управле́ние اداره مالی edaræ-je
 malijæ; ~ые дела́ امور مالی omur-e
 mali.
 финансы مالی malijæ.
 фй́ник خرما xorma.
 фй́ников||ый: ~ая па́льма درخت
 نخل deræxt-e xorma, نخل pæxl.
 фининспе́ктор (финансовый ин-
 спектор) مفتش مالی mofætteš-e
 malijæ.
 финля́ндец اهل فنلاند æhl-e
 finland.
 Финля́ндия فنلاند finland.
 финля́ндский فنلاندی finlandi.
 финотде́л (финансовый отде́л)
 اداره مالی edaræ-je malijæ.
 финпла́н (финансовый план)
 نقشه مالی næqšæ-je mali.
 фиолёто́вый بنفش رنگ bæ-
 næfš-ræng.
 фй́рма تجارتخانه tedžaræt-xanæ.
 фиска́льный مالی mali.
 фиста́шка پسته pestæ.
 фиста́шков||ый (цвет) رنگ
 پسته ræng-e pestæi; ~ое дере-
 во درخت پسته deræxt-e pestæ.
 фистула́ мед. ناصور nasur (мн.
 نواصير nævasir).

фитиль **فتيله** fætīlæ.
 фитин **фарм.** **فيتين** fitin.
 флаг **بيرق** bejræq, **پرچم** pæ-
 tʃæm; **ф.** **اتحاد جماهير** bejræq-e et-
 tehad-e dʒæmahir-e ʃourævi-je sus-
 jalisti; **сигнализировать** -ом **با**
 ba bejræq xæbær
 dadæn.
 флакон **شیشه** ʃiʃæ; **ф.** **духов**
 ʃiʃæ-je ætr.
 фланг **جناح** dʒænah (**множ.** **اجنحه**
 ædʒnehæ), **پهلو** pæhlu; **нападать с**
 -a **از پهلو حمله کردن** æz pæhlu
 hæmlæ k.; **охранять** **ф.** **جناح را**
 dʒænah-ra hefz k.; **на**
 -e **در پهلو** dær pæhlu.
 флангов||ый **جناحی** dʒænahi,
پهلودار pæhlui; **ф.** **отряд**
 pæhlu-dar; **кое движение** **حرکت**
 hæækæt-e dʒænahi.
 фланель **فلانل** flanel, **فرنل** fer-
 nel.
 флегматик **بلغمی مزاج** bælræ-
 mi-mæzadz.
 флегматичный **بلغمی** bælræmi.
 флэйт||а **نی (لبک)** nej (-læbæk),
نی (фр. flûte); **играть на** -e **فلوت**
 nej zædæn, **فلوت زدن** flut
 zædæn.
 флирт **لاس بازی** las-bazi.

лас **لاس بازی کردن** las-bazi k., **لاس زدن** las zædæn.
 флора **(مجموع) نباتات يك ناحیه** (mædʒmu'-e) næbatat-e jæk nahijæ.
 флот **بحریه** bæhrijæ; **военный**
ф. **نیروی دریائی** niru-je dærjai,
بحریه جنگی bæhrijæ-je dʒængi;
торговый **ф.** **بحریه تجارتی** bæh-
 rijæ-je tedʒaræti; **воздушный** **ф.**
نیروی هوائی niru-je hævai.
 флюгер **باد دنا** bad-pæma.
 флюс **پيله** pilæ.
 фляга **см.** **фляжка**.
 фляжка **قرايه** qærrabæ, **قمقه**
 qomqomæ.
 фойё **театр.** **اطاق تنفس** otaq-e
 tæpæffos.
 фокстрот **(англ.** **فوкус تروت** fox-trot).
 фокус 1. **حقه بازی** hoqqæ-bazi;
показывать -ы **کردن** hoqqæ-bazi k.; 2. **физ.** **كانون** ka-
 nun; **помещать в** -e **در كانون**
 dær kanun moʔætæmæ-
 kez k.; **наводить на** **ф.** **فوت.** **میزان**
 mizan k.
 фокусник **حقه باز** hoqqæ-
 baz.
 фокусн||ый **физ.** **كانونی** kanuni;
кое расстояние **فاصله كانونی** fa-
 selæ-je kanuni.

фольга́: оловя́нная ф. ورقه قلع be xod gereftæ-æst; в пи́сьменной
væxæqæ-je qæl'.

фольклóр فولكلور (англ. folk-lore), فرهنگ عامه færhæng-e amma.

фон زمینه zæmínæ; на тёмном
~e در زمینه تاریک dær zæmínæ-je tarik.

фона́рь فانوس fanus; ручно́й ф.
فانوس دستی fanus-e dæsti.

фонд ذخیره zæxiræ; золо́той ф.
ذخیره طلا zæxiræ-je tæla.

фонéтика علم ترکیب اصوات elm-e tærkib-e æsvat, علم مخارج
elm-e mæxaredz væ æsvat-e læfzi.

фонетиче́ский صدائی sædal, صوتی souti.

фоно́граф فونوگراف fonograf.

фонтáн فواره fævvaræ; ф. бьёт
فواره میزند fævvaræ mizænæd.

форéль (ماهه) قزل آلا (mahí-je) qezel-ala.

фо́рм||ا شكل fekl (мн. اشكال æfkal), صورت suræt; цилиндри-
ческой ~ы استوانه‌ای شكل ostovanæi fekl; прида́вать ка́кую-л. ~у
به شكل چیزی در آوردن be fekl-e
tʃiz-i dær aværdæn; éто при́няло
این صورت غریبی ~у این صورت غریبی
بخود گرفته است in suræt-e qæribi

be xod gereftæ-æst; в пи́сьменной
~e کتبا kætbæn; 2.: грам. وجهه
vædʒh (мн. وجوه vodzuh), صیغه si-
qæ; ~ы глаго́ла وجوه افعال vo-
dzuh-e æʔal; ф. и соде́ржа́ние фил.
شکل و محتوی fekl væ mohtævi;
3. тех. قالب qaleb; отлива́ть в ~у
بِقالب ریختن be qaleb rixtæn;
4. (оде́жда) فرم form; воéнная ф.
لباس نظامی lebas-e nezami; парáд-
ная ф. لباس تمام رسمی lebas-e
tæmam-gæsmi.

формали́зм فورمالیته بازی for-
malitæ-bazi; ظاهر پرستی zaher-
pæræsti.

формали́ст فورمالیته باز forma-
litæ-baz; ظاهر پرست zaher-pæræst.

формáльност||ь فورمالیته (фр.
formalité); ~и مراسم mærasem,
تشریفات tæʃrifat; тамóженные ~и
مهراسم gomrokí. формáльный
صوری suri.

формáт قطع qæt'; ф. кнѝги قطع
qæt'-e ketab; ф. в лист قطع
qæt'-e ræhli.

формáция 1. تشکيل tæʃkil;
2. геол. طبقات tæbæqat.

фо́рменн||ый 1. فرمی formi; ~ая
لباس فرم (فرمی) lebas-e
form (formi); 2. (сущий) محض mæhz.
формиро́вание تشکيل tæʃkil;

ф. кабинéта تشكيل كابينه tæʃkil-e kabinæ.

формировáть تشكيل دادن tæʃkil dadæn; ~ся تشكيل يافتن tæʃkil jaftæn.

фóрмула فورمول (фр. formule), قاعده qa'edæ.

формули́ровать تصريح کردن tæsrih k.; فورمول بندي کردن formul-bændi k.

формулирóвка فورمول بندي formul-bændi.

форпóст پيش قراول riʃ-qæravol.

форси́рованный: ф. марш воен. هاراكهت معجل hærækæt-e mo'ædz-dzæl.

форси́ровать تسريع کردن tæsri' k.

форс-мажóр فرس ماژور (фр. force majeure), قوه قاهره qovvæ-je qaheræ.

порт воен. قلعه چه bordz, قلعه چه qæl'ætfæ.

фортепиáно بيانو rijanu; играть на ф. بيانو زدن rijanu zædæn.

фортифика́ция воен. فن استحكام fænn-e estehkam.

фóрточка روزنه rouzæpæ.

фосфа́т хим. فوسفات (фр. phosphate), ملح آسید فوسفوريك melh-e asid fosforik.

фóсфор хим. فوسفور (фр. phosphore).

фосфорнокисл||ый: ~ая соль см. фосфат.

фóсфорный فوسفوري fosfuri, فوسفور دار fosfur-dar.

фото́граф عكاس ækkas.

фотографй́ровать (что-л.) از (фото-л.)

عكس بر داشتن æks bær-daʃtæn; عكس انداختن æks ændax-tæn; ф. кого-л. بر عكس کسی را بر

عكس داشتن æks-e kæs-i-ra bær-daʃtæn.

фотографй́ческий: ф. снймок

دستگاه عكس æks; ф. аппарат

دوربين عكاسي (دوربين) dæst-gah-e (dur-bin-e) ækkasi.

фотограф́ия 1. (о́трасль) عكاسي

ækkasi; цветная ф. رنگين عكاسي

ækkasi-je rængin; 2. (снймок) عكس

æks; 3. (ателье) عكاسخانه ækkas-xanæ.

фрагмéнт قطعه qet'æ (мн. قطعات

qetæ'at).

фра́за جمله dzomlæ (мн. جملات

dzomælat).

фразеоло́гия عبارت سازى eba-

ræt-sazi, کلمه بندي kælemæ-bændi.

фрак فراك (фр. frac).

фра́кция فراکسیون (фр. frac-

tion).

франт فکلی fokoli.

Франция فرانسه færansæ.
 французенка زن فرانسوی zæn-e færansævi.
 француз فرانسوی færansævi.
 французский فرانسوی færansævi; ф. язык زبان فرانسه zæban-e færansæ.
 фрахт کرایه حمل keraǰæ-je hæm1, کرایه keraǰæ.
 фраговать کردن کرایه ke-geraǰæ k.
 фреска نقاشی روی گچ pæqqa-ʃi-je ru-je gædʒ.
 фресков||ый: ~ая живопись см. фреска.
 фривольный سبك sæbok, جلف dzelf.
 фрикционный اصطكاکی estekaki.
 фронт فرونت dzæbhæ, جنبه front; единый ф. فرونت واحد front-e vahed; народный ф. جنبه توده dzæbhæ-je tudæ; на ~е جنبه ~e на ~е (фронт) dær dzæbhæ (front); статья во ф. воен. فرونت بستن front bæstæn.
 фронтальный جنبه ای dzæbhæi; ~ая атака см. атака.
 фрукт میوه mivæ (мн. میوجات mivædzat); свежие ~ы میوجات تازه mivædzat-e tazæ; сушёные ~ы خشکبار xofkebar.

фруктовщик میوه فروش mivæ-foruʃ.
 фруктовый میوه ای mivæi; ф. сад باغ میوه baq-e mivæ.
 фуганок کنش کاو kæneʃ-kav (столярный инструмент).
 фугас воен. فوغاس fuqas.
 фундамент پایه pajæ, پی rej, پی شالوده ʃaludæ; закладывать ф. پی ریختن rej rixtæn (æf-kændæn); закладка ~а پی ریزی a rej-rizi.
 фундаментальный محکم moh-kæm (о постройке); اساسی æsasi (основательный).
 функциональный وظیفه ای væ-zifæi; ~ые болезни وظایف امراض væzajef-ol-æ'za.
 функционировать کار کردن kar k., عمل کردن æmæ1 k., دایر بودن dajer b.
 функци|я کار kar, عمل æmæ1, وظایف væzajef (мн. وظایف væzajef); жизненные ~и اعمال حیاتی æ'mal-e hæjati; выполнять ~и کو-ر-ل. وظایف کسی را انجام دادن væzajef-e kæs-i-ra ændʒam dadæn.
 фунт 1. уст. (единица веса) گيروانکه girvankæ; 2.: ф. стерлингов پاوند (англ. pound); لیره liræ-je englisi.

фурáж عليق اسب æliq, عليق
æliq-e æsp.

фурáжка каскет (фр. casquet-
te); фóрменная ф. каскет فرمى
kasket-e formi.

фургóн گارى gari.

фургóнщик گاريچى garitji.

фурóнкул мед. دمل dommæl.

фут پا pa.

футбóл فوتبال (англ. foot-ball).

футбóлист فوتباليست futbolist.

футбóльн||ый: ф. мяч توپ فوتبال
tip-e futbol; ~ая кома́нда تيم فوتبال
tim-e futbol.

футля́р قاب qab; جلد dzeld; ф.
для очко́в قاب عينك qab-e ejnæk.

фуфа́йка پيراهن کش pirahæn-e
kæʃ.

фы́ркать خره کشیدن xoræ kæ-
ʃidæn.

X

Хабáровск гор. خاباروفسك ха-
barofsk.

ха́ки (цвет) خاکی (رنگ) (ræng-
-e) xaki.

халáт 1. لباس صبح lebas-e sobli;
2. (жалованное платье) خلعت
xæl'æt; 3. (рабóчий) کار le-
bas-e kar; پيراهن عمل pirahæn-e
æmæl (дóкторский).

халáтно غفلتکارانه qæflætkarapæ.
халáтность غفلت qæflæt, غفلت
qæflæt kari, لا قیدی la-qejdi,
مسامحه mosamehæ.

халва حلوا hælva.

хали́ф خليفة xælifæ.

халифáт خلافت xelafæt.

Хамада́н гор. همدان hæmædan.

хамелеóн зool. حربا herba,

بو قلمون buqælæmun.

хамйтск||ий حامى hami; ~ие
языки زبانهای حامى zæbanha-je
hami.

хандра́ ماليخوليا malixulija.

ханжа́ ریاکار rijakar, خشکه
خوځکæ-moqæddæs.

ха́нжество ریاکاری rijakari.

ха́ос بی نظمی bi-næzmi, هرج و
مردز hærdz-o-mærdz, شلوغ soluq.

хаоті́ческий بی نظم bi-næzm,
مردز hærdz-o-mærdz.

харáктер 1. اخلاق xolq, خلق
æxlaq; سیرت siræt, خو ху; (чело-
вёк) с хоро́шим ~ом خوشخو хоʃ-
-ху, خوش اخلاق хоʃ-æxlaq; 2. نوع
پوئ' (род); جنبه dzænbæ (сторона);
х. де́ятельности نوع عملیات pou'-e
æmælijat; ётот вопро́с имеёт поли-
тй́ческий х. این مسئله جنبه سیاسى
in mæs'ælæ dzænbæ-je sijasi
daræd; борьба́ приня́ла всеóбщій

х. مبارزه جنبهٔ عمومی پیدا کرده است mobarezæ dzænbæ-je omumi pejda kærdæ-æst.

характеристика توصیف tousif.
характерный اختصاصی extesasi,
مخصوص خود mæxsus-e xod.

Харбйн гор. خاربین xarbin.
харкать سینه صاف کردن sinæ saf k.; تف انداختن (плевáть).
tof ændaxtæn

харч||й خیره dziræ; خوراك хо-
rak (edā); ◇ на своих ~ах خشكه
xoʃkæ.

Харьков гор. خارکف xarkof.
хвалá تحسین tæ'rif, تعریف tæh-
sin, تمجید tæmdzid.

хвалéбный تمجید آمیز tæmdzid-
-amiz, تحسین آمیز tæhsin-amiz.

хвалíть (кого-л.) تعريف tæ'rif k.,
تحسین کردن tæhsin k.; ~ся см. хвастаться.

хвáстаться زدن لاف laf zædæn,
تعریف خود کردن tæ'rif-e xod k.

хвастовствó لاف زنی laf-zæni.
хвастýн لاف زن laf-zæp.

хватáть I. (прóгать) گرفتن gereftæn,
ربودن robudæn; х. ру-
кáми (что-л.) دست زدن (بچیزی)
dæst zædæn.

хват||áть II. (быть достáточ-
ным) کفایت کردن kəfajæt k.,

کافی بودن kafi b.; éтой сýммы
این مبلغ کفایت نمیکند نه ' -ит
in mæblæq kəfajæt næmikonæd;
скóлько копéек не ~ает? چند
كوپك كسر دارد tʃænd korek
kæsr daræd.

хватáться I. (за что-л.) (چیزی را)
بدست (در دست) گرفتن be dæst
چنگ زدن (به) (dær dæst) gereftæn;
تلفظ (цеплáться); 2. fug.
تلفظ (بچیزی) tʃæspidæn;
متوسل شدن (بچیزی) motævæssel
ʃ. (прибегáть).

хват||йтъ I. کفایت کردن kəfajæt k.,
کافی بودن kafi b.; ' -ит!
بس است bæst-æst.

хватíть II. (сúльно удáрить)
سخت زدن sæxt zædæn.

хвóйн||ый бот. خاردار xar-
-dar, كاجى kadzi; ~ые деревья
درخت های خاردار deræxtha-je
xar-dar, اشجار كاجى æʃdʒar-e
kadzi.

хворáть ناخوش بودن naxoʃ
b., كسالت داشتن kæsalæt daʃtæn.

хвост I. دم dom; вилять ~ом
دم تکان دادن dom tækan dadæn;
2. (óчередь) نوبت noubæt.

хвóя خار xar.

Хибíны геогр. خیبین xibin.

Хивá гор. خيوه xivæ.

хйжина کلبه kolbæ.
 хйлость ضعف zæ'f.
 хйлый ضعیف zæ'lf.
 химэра خیال واهی xijal-e vahi.
 химизация شیمیائی نمودن ši-
 mijai næmudæn(-e).
 хймик شیمیست (фр. chimiste),
 شیمی دان ši-mi-dan.
 химическ||ий شیمیائی ši-mijai;
 -ое соединёние ترکیب شیمیائی
 tærkib-e ši-mijai; -ая война جنگ
 dzæng-e ši-mijai.
 хймия شیمی (фр. chimie); орга-
 ническая х. شیمی آلی ši-mi-je ali.
 химоборона (химическая обо-
 рона) دفاع شیمیائی defa'-e ši-mijai.
 хинйн фарм. گنه گنه gæpæ-
 gæpæ.
 хйнный: х. корень چوب چینی
 tʃub-e tʃini.
 хирұрг جراح dzærrah.
 хирургическ||ий جراحی dzærra-
 hi; -ие принадлежности اسباب
 جراحی æsbab-e dzærrahi.
 хирургия (علم) جراحی (elm-e)
 dzærrahi.
 хитре́ц محیل mohil, حيله گر
 hilægær, حيله مرد hilæ-mærd,
 حيله باز hilæ-baz.
 хитри́ть حيله کردن hilæ k.
 хитро محیلانه mohilanæ.

хйтрость حيله گر hilæ, حيله
 hilægæri.
 хйтрый 1. см. хитрец; 2. (трудо-
 ный) مشکل moʃkel; 3. (сложный)
 پیچیده pitʃidæ.
 хищёние سرقت serqæt (кража);
 غارتگری qaræt-gæri (грабёж);
 اختلاس extelas (растрата)
 хйщник 1. см. хищный зверь;
 2. фиг. (грабитель) غارتگر qaræt-
 gær.
 хйщнический غارتگرانه qaræt-
 gæranæ.
 хйщничество غارتگری qaræt-
 gæri.
 хйщн||ый: -ые звери حیوانات
 derændæ; -ые پتیاوی tojur-e ʃe-
 kari.
 хладнокровие خون سردی xun-
 særdi.
 хладнокровный خون سرد xun-
 særd.
 хлам آشغال al-aʃqal.
 хлеб 1. نان nan; 2. (в зерне)
 غله qællæ; 3. (средства к жизни)
 معاش mæ'aʃ; зарабатывать себе
 х. کسب معاش کردن kæsb-e mæ-
 'aʃ k.; отнимать у кого-л. х. نان
 کسی را قطع کردن (بریدن)
 nan-e kæs-i-ra qæt' k. (boridæn).

хлѣбный: х. амбар غله *æmbar-e qællæ*.

хлебозаготóвка تهیه غله *tæhiǰæ-je qællæ*, تدارك غله *tædarok-e qællæ*.

хлебопáшество فلاحت *fælahæt*, زراعت *zera'æt*.

хлебопáшец زارع *zare'* (мн. زارعين *zare'in*), کشاورز *kæšaværz*, хлебопёк نانوا *nanva*.

хлебопекáря دكان خبازی *dokkan-e hæbbazi*, دكان نانوائى *dokkan-nanvai*, نانوا خانه *nanva-xanæ*.

хлебопечéние خبازی *xæbbazi*, نانوائى *nanvai*.

хлеборóдный حاصل خيز *hasel-xiz* (плодорóдный).

хлебосóл مهمان نواز *mehman-pævaz*.

хлебосóльство مهمان نوازی *mehman-pævazi*.

хлев آغل *aqol*; باغل *baqel* (корóвник).

хлестáть شلاق زدن *šellaq zædæn*, قمچی زدن *qæmtši zædæn*.

хло́пать: х. в ладо́ши کف زدن *kæf zædæn*, دست زدن *dæst zædæn*; х. двéрью بستن *dær-ra ba sæda bæstæn*; х. гла́зами, уша́ми *φuz*. سر در (از چیزی) *sær dær næjaværdæn*.

хлопковóд کار پنبه *ræmbæ-kar*, хлопковóдство کارى پنبه *ræmbæ-kari*.

хло́пковый پنبه اى *ræmbæi*; х. ناحیه پنبه خيز (پنبه کارى) *raihon* (پنبه کارى) *nahijæ-je ræmbæ-xiz* (*ræmbæ-kari*).

хлопкоочистительный: х. за-вод کارخانه پنبه پاک کنى *kar-xanæ-je ræmbæ-pak-koni*.

хлопкопрядéние ریسى پنبه *ræmbæ-risi*.

хлопкоубóрочный: -ая машина ماشین پنبه چینى *mašin-e ræmbæ-tšin*.

хло́пок پنبه *ræmbæ*; х.-сыре́ц *ræmbæ-je xam*; х. прессó-ванный چرخى پنبه *ræmbæ-je tšæx*.

хлопо́|тáть 1. (за когó-л.) شفاعت *šafa'æt* k.; 2. (старáться, усéрдствовать) سعی و کوشش *sæ'i-o-kušæš* k., تقلا کردن *tæqælla* k., دست و پا کردن *dæst-o-ra* k.; 3. (трудíться, беспоко́иться) زحمت کشیدن *zæhmæt kæšidæn*; он мно́го ' -чет او خیلی *u hejli zæhmæt mi-kæšæd*.

хло́поты زحمت *zæhmæt* (мн. زحمات *zæhmæt*); причиня́ть ко-мú-л. х. اسباب زحمت کسی شدن *sæfæd*.

æsbab-e zæhmæt-e kæs-i ʃ., بـكسى be kæs-i zæhmæt da-dæn.

хлопчатник بوتـه پنبه butæ-je ræmbæ.

хлопчатобумажный پنبه اى ræmbæi, نخى næxi; -ые ткани mænsudzat-e ræmbæi; -ая промышленность صنايع منسوجات پنبه اى -e mænsudzat-e ræmbæi.

хлор хим. کلور (фр. chlore).

хлорал хим. کلرال (фр. chloral).

хлористо-водородный хим. کلریدریک (фр. chlorhydrique).

хлористый хим. کلر دار klor-dar, کلری klori; -ая кислота آسید کلریک (фр. acide chlorique).

хлороформ کلروفرم (фр. chloroforme).

хлороформировать کلروفرم زدن kloroform zædæn.

хлынуть 1. (о жидкости) جاری dzari ʃ.; 2. (о толпе) ریختن rixtæn.

хлыст شلاق ʃællaq.

хлыстать см. хлестать.

хмелеть مست شدن mæst ʃ.

хмель 1. (растение) رازک ra-zæk, لبلاب læblab; 2. (опьянение) مستی mæsti.

خمۇرىت: х. брови خم کردن æhm k., ابرو بهم کشیدن æbru be-hæm kæʃidæn; -ся 1. см. хмурить брови; 2. (о погоде) تیره شدن ti-ræ ʃ.

خمۇرى 1. (о человеке) عبوس æbus, اخمو æhmu; 2. (о погоде) تیره گرفتن gereftæ.

хна حنا hæna.

хныкать زر زدن zer zædæn, ونگ کردن veng k. (zæ-dæn).

ход 1. حرکت hægækæt; х. поезда حرکت ترæn hægækæt-e tren; задний х. حرکت عقب hægækæt-e æqæb; дать задний х. (автомобиль) otumobil-ra) be æqæb zædæn; 2. (течение) جریان dzærajan; х. событий dzærajan-e væqaje'; 3. (проход) معبر mæ'bæ; 4. (в играх) فوبت poubæt; حرکت hægækæt (в игре в шахматы); ваш х. فوبت شما poubæt-e ʃoma-æst; 5. дать х. چیزی را بجریان dzærajan æp-daxtæn; пустить в х. все средства تمام وسایل ra be kar bordæn; пустить в х. фабрику کارخانه را بکار انداختن kar-xanæ-ra be kar ændaxtæn; ◇

быть в ~у رایج بودن *rajedz b.*;
طالب داشتن *raevadz b.*; رواج بودن
taleb daftæn (*o movæpe*).

ходатайство تقاضا *tæqaza*, در
خواست *dær-xast*, شفاعت *ʃæfa'æt*
(*за когó-л.*).

ходатайствовать تقاضا کردن
tæqaza k., درخواست کردن *dær-*
xast k.; *х. за когó-л.* شفاعت کردن
ʃæfa'æt k.

ход||ить 1. راه رفتن *raeftæn*, راه
قدم زدن *rah raeftæn*, رفتن
dæm zædæn; он медленно ~ит
u jævaʃ rah *mirævæd*; 2. (*в чем-л.*) پوشیدن
puʃidæn, در بر داشتن *dær bæ*
daftæn; она ~ит в новом платье
u lebas-e *pou dær bæ* *daræd*, او لباس نو
دارد *u lebas-e pou puʃi-*
dæ-æst; 3. (*куда-л.*) رفتن *raeftæn*;
х. в школу رفتن *(be)* *mædræsæ*
raeftæn; он иногда к нам
~ит *u* *gah-i piʃ-e ma miajæd*; 4. (*о поез-*
дах, парохóдах) حرکت کردن
hægækæt k.; поезд ~ит два раза
в день مرتبه ترن روزی دو حرکت میکند
tren ruz-i do mærtæ-
bæ hægækæt mikonæd; 5. (*иметь*
хождéние) رواج داشتن *raevadz*

daftæn; 6. (*в игрэ*) بازی کردن
bazi k.; 7. *х. за лошадью* اسب
را تیمار کردن *æsp-ra timar k.*;
8. (*о часáх*) کار کردن *kar k.*;
часы не ~ят خوابید *sa'æt*
xabid; *~ит слух, что...* شهرت
شایع *ʃohræt daræd ke...*, که
شایع است *ʃaje'-æst ke...*

ходкий 1. (*о товáре*) رایج *ra-*
jedz; قابل فروش *qabel-e foruʃ*;
2. (*о выражéнии, слóве*) متداول
motædavel.

ходовой см. ходкий.

ходули چوپ *ʃub-e pa*.

ходьба راه رفتن *rah raeftæn(-e)*.

ходячий 1. (*о монéте*) رایج *rajedz*;
2. (*о выражéнии и т. п.*) معولی
mæ'mull, عادی *adi*, متداول *motæ-*
davel, همهجائی *hæmæ-dʒai*.

хождéние 1. (*дéйствиe*) см. ходь-
ба; 2. (*о деньгáх*) رواج *raevadz*;
иметь х. رواج داشتن *raevadz daft-*
tæn.

хозóрган (хозяйственный óрган)
مؤسسۀ اقتصادی *mo'æssæsæ-je eq-*
tesadl.

хозяин 1. (*дóма*) خانه دار *xa-*
pæ-dar; میزبان *mizban* (*по отно-*
шéнию к гóстю); хорóший *х.*
خانه دار خوب *xanæ-dar-e xub*;
2. (*владéлец*) صاحب *sahæb*; *х. фáb-*

рики خانه کار sahæb-e kar-
-хапæ.

хозя́йка خانم صاحب خانه ха-
num-sahæb-хапæ.

хозя́йничать 1. (вести́ хозяй-
ство) خانه داری کردن хапæ-dari
k.; 2. (распоряжа́ться) امر و نهی
æmr-o-pæhj k.; разг. کیا بیا
کردن kia bia k.

хозя́йственный 1. (экономичес-
кий) اقتصادی eqtesadi; 2. (о чело-
вече) صرفه جو særfæ-dzu.

хозя́йство 1. اقتصاد eqtesad;
наро́дное х. ملی اقتصاد eqtesad-e
melli; коллекти́вное х. см. колхоз;
единоли́чное х. مزرعة انفرادی
mæzræ'æ-je enferadi; زراعت انفرادی
zera'æt-e enferadi; советское х. см.
совхоз; крестья́нское х. اقتصاد
eqtesad-e rustai; сель-
ское х. زراعت فلاحی fælahæt,
zera'æt; 2.: домашнее х. خانه داری
хапæ-dari.

холéра وبا væba.

холерический صفرائی sæfrai.

холёрный وبائی væbai; х. виб-
рион میکروب وبا mikrub-e væba.

холм تپه tæpæ.

холмистый تپه دار tæpæ-dar.

хóлод سردی særdi, سرما sær-
ma, برودت borudæt.

холодéть شدن سرد særd f.

холодильник سرد خانه særd-
-хапæ.

холод́ить سرد کردن særd k.

хóлодно 1. سرد særd; 2. пре-
дик. безл. است سرد særd-æst; мне
х. است مردم سرد særd-æm-æst; 3. физ.:
х. разговáривать с кем-л. با کسی
særd-æst; 3. ba kæs-i særd
sohbæt k.

холо́дн||ый 1. سرد særd, خنک
холок; -ая погóда سرد هوای
hæva-je særd; 2. физ.: х. приём
پذیرائی særd; 3.: -ое ору́жие برنده
æslæ-je borændaæ.

холост́ить کردن خصی xæsi k.,
اخته کردن æxtæ k. (живóтных).

холост||о́й 1. مجرد modzærræd,
عزبی æzæb; -ая жизнь
æzæbi, عزوبت ozubæt; 2.: х. па-
трон см. патрон.

холостя́к см. холостой 1.

холощéние اخفاء exsa.

холст کرباس kerbas.

хому́т گرموت gærdæni, خاموت
hamut.

хор گروه خوانندگان sorud;
-е خوانندگان-e sorud; петъ ' -ом
بهیئت اجتماع آواز خواندن
hej'æt-e edjtema' avaz xandæn.

хорёк зоол. ضربان zærbān.

хоронить 1. دفن کردن dæfn k., کفن و دفن کردن kæfn-o-dæfn k.; 2. (прятать) پنهان کردن penhan k.

хорóшенький قشنگ qæʃæng.

хорошёнко خوب хуб, بخوبى be xubi; х. просушить خوب خشك хуб хоʃk k.

хорошеть شدن قشنگ qæ-ʃæng ʃ.

хорóш||ий 1. خوب хуб; х. го-лос صدای خوب sæda-je xub; что -его? (خبر) تازه چه دارید (xæ-bær-e) tazæ tʃe darid; всего -его! مرحمت (لطف) شما زیاد mærhæ-mæt-e (lotf-e) ʃoma zljad.

хорóш 1. (наречие) خوب хуб; я с ним х. знаком من او را خوب mæn u-ra xub miʃenasæm; это х. сказано خوب گفتید xub goftid; 2. предик. безл. خوب است xub-æst.

хо||теть 1. خواستن xastæn, میل mejl daʃtæn; как -тите как -тите mejl-e ʃoma-st, چه -чешь extijar darid; ' -чешь نه -чешь xahi pæxahi; что вы -тите этим ска-зать? مقصود شما چیست mæqsud-e ʃoma tʃist.

хотётся безл.: ему хóчется میخواست آنجا برود tuda poiti miħahæd andʒa berævæd, دلش del-æʃ miħahæd andʒa berævæd; мне хóчется пить ام تشنه tæʃnæ-æm; мне хó-чется есть ام گرسنه gorospæ-æm.

хоть 1. (даже): если вы х. не-много подумаете اگر يك قدری هم فكر كنيد ægær jæk qædr-i hæm fekr konid; 2. (по крайней мере) اقلا æqællæp; 3. (для вы-ражения пожелания) کاشکه kaʃ-ke; х. бы он скорее приехал کاشکه kaʃke zudtær mi-amæd.

хотя اگر چه ægær tʃe, هر چند hærfænd; х. бы ولو væ lou, اينکه væ lou in ke.

хохлáтый دار کاکل kakol-dar.

хохóл кاکل kakol.

хóхот قاه قاه خنده qah-qah xændæ.

хохотáть قاه قاه خندیدن qah-qah xændidæn.

храбрéц см. храбрый.

хра́бро دلیرانه ʃodʒa'anæ, دلیرانæ deliranæ.

хра́брость شجاعت ʃædʒa'æt, دلیری deliri, دلآوری delaværi, پردلی por-deli.

храбрый دلیر šodza', شجاع
delir.

храм کلیسا kelisa.

хранение نگاه داری negahdari,
نگهداری negæhdari, حفظ hefz; x.
на складе انبار æmbar-dari;
отдать на х. بودیعت گذاشتن be
vædi'æt gozaftæn, امانت گذاردن
æmanæt gozardæn.

хранить نگاه داشتن negah daft-
tæn, نگاه داری کردن negahdari
k., محفوظ حفظ hefz k.,
محفوظ داشتن mæhfuz daftæn; x. молча-
ние سکوت کردن sokut k.

храп см. храпение.

храпение خر خر хог-хог; خره
хогæ (лошади).

храпéть خر خر کردن хог-хог
k.; خره کشیدن хогæ kæfidæn (о
лошади).

хребёт 1.: спинной х. анат.
تیره sotun-e fæqærat, ستون فقرات
tiræ-je poft; 2.: горный х.
رشته selselæ-je dzebal, سلسله جبال
reftæ-je kuh.

хрен ریشه خردل rišæ-je xær-
dæl.

хрестоматия منتخبات montæ-
xæbat.

хризантема گل داودی bot.
gol-e davodi.

хрип خس خس хәс-хәс.

хрипéть خس خس کردن хәс-
хәс k.

хриплый (голос) صدای گرفته
sæda-je gereftæ (охрипший);
خشن хәşen (грубый).

хрипотá صدای گرفتگی gereftægi-
-je sæda; خشونت صدا хоşunæt-e
sæda.

христианство مذهب مسیحی
mæzhæb-e mæsihi (исов),
مسیحیت mæsihiæt.

хром I. хим. کرم (фр. chrome).

хром II. (кожа) کرم krom.

хромáть لنگیدن længidæn; x.
از پای راست راست ногу на правую
æz pa-je rast længidæn.

хро́мистый хим. کرمیک (фр.
chromique).

хромовокислѣй: -ая соль
کرمات (фр. chromate).

хро́мовѣй: -ая кожа см. хром II.

хромо́й لنگ læng, شل şæl.

хромолитография چاپ الوان
tʃap-e ælvan.

хромотá لنگی længi.

хро́ника 1. وقایع тарих; تاریخ
væqaʃe' (события); 2. (газетная)
اخبار داخلی æxbar-e daxeli.

хроникёр وقایع نویس væqaʃe'-
-nevis; مخبر moxber (в газете).

хроническ||ий мед. مزمن tozmen; ~ая болѣзнь مرض مزمن mægæz-e tozmen.

хроногра́мма ماده تاریخ mad-dæ-tarix.

хронологическ||ий: в ~ом порядке بترتيب тарих be tærtib-e tarix.

хроноло́гия علم تاریخ tarix; elm-e æzmenæ væ tævarix.

хронóметр ساعت کروномتر sa'æt-e kronometr.

хрúпкий 1. (ломкий) ترد tord; 2. (нѣжный) نازك nazok.

хрúпкость 1. تردى tordi; 2. (нѣжность) نزاكت næzakæt.

хруста́лик анат. زجاجیه چشم zodžadzijæ-je tʃæʃm.

хруста́ль بلور آلات bolur; bolur-alat (посúда).

хруста́льный بلورى boluri; x. заводى کارخانه بلور سازى kar-xa-pæ-je bolur-sazi.

хрю́кать خر کردن xog-xog k.

хрящ غضروف qozruf.

хрящев||áтый, ~ой غضروفي qoz-rufi.

худѣть لاغر شدن laqær ʃ.

хý||до (нарёчие) بد bæd; ему حالش بهم خورد x. сделалось х.

hal-æʃ be-hæm xord; все ~же и ~же هر دم بدتر hæp dæm bæd-tær; ему станов́ится ~же حالش بدتر میشود hal-æʃ bædtær miʃæ-væd.

худоба لاغرى laqæri.

худóжественн||ый صنعتى sæp-æti, (фр. artistique); ~ая литератúра ادبيات ædæbijat; ~ые произведéния آثار صنعتى asar-e sæp'æti.

худóжник نقاش næqqaʃ (живо-писец).

худóй 1. (худощавый) لاغر laqær; 2. (плохóй) بد bæd.

худосóбие ردائت مزاج ræda-æti-e mæzadz.

хýдший بدتر bædtær (сравнóм. стéпень); بدترین bædtærin (пре-восх. стéпень).

хýже см. худо.

хулá مذمت mæzæmmæt, ملامت mælamæt.

хулигáн اوباش oubaʃ.

Ц

ца́пля зоол. حمار hoqar, خواصل hævasel.

цара́пать خراشیدن xæraʃidæn; цахн زدن naxon zædæn.

царáпина خراش хæraʃ.
 царйзм تزارизм tezarizm.
 царй|ть 1. سلطنت کردن sæltæ-
 næt k.; 2. *физ.* حکمفرما بودن hokm-færma b.; ~ла тишина سکوت sokut hokm-færma bud.
 царск||ий همایونی homajuni,
 царй тزاری tezarí; ~ая вода хим. تیز tiz-ab.
 царство 1. سلطنت sæltænæt;
 2. *физ.* (животное, растительное) مولود moulud.
 царствовать سلطنت کردن sæl-
 tænæt k.
 царь *ист.* تزار tezar.
 цвестй گل کردن gol k., گل-
 شکوفه کردن gol dadæn, گل دادن
 ʃokufæ k.
 цвет 1. رنگ ræng; жёлтый ц.
 رنگ زرد ræng-e zærd; жёлтого
 ~а رنگ زرد zærd-ræng; ц. лица
 رنگ رو ræng-e ru; 2. (фрукто-
 вых деревьев) شکوفه ʃokufæ; 3. (от-
 борная часть) گل سر سبد gol-e
 sær-e sæbæd.
 цветение бот. شکوفه ʃokufæ,
 цветистый 1. (нёстрый) رنگا
 رنگ rængaræng; 2. *физ.* (о сти-
 ле) با آب و تاب mozæjjæn, مزین
 ba ab-o-tab, طنطن motæntæn.
 цветник باغچه baqʃæ.

цветн||ой رنگین rængin, رنگی
 rængi, ملون molævvæn; ~ая мате-
 рия پارچه رنگی parʃæ-je rængi;
 ~ые металлы فلزات الوان felez-
 zat-e ælvæn; ~ая капуста کلم
 kæləm-e gol.
 цветовод گل کار gol-kar.
 цветоводство گل کاری gol-kari.
 цветок گل gol.
 цветочни||к, ~ца گل فروش gol-
 foruʃ.
 цветочный: ц. горшок گلدان
 goldan; ц. магазин مغازه گل فروش
 mæqazæ-je gol-foruʃi.
 цвет||ы گلها golha; живые ц.
 گلها-je tæb'i; искус-
 ственные ц. گلهای مصنوعی gol-
 ha-je mæsn'i; разведение ~ов گل
 کاری gol-kari.
 цедить 1. صاف کردن saf k.;
 2. *физ.:* ц. сквозь зубы زیر لب
 زیر لَب zir-e læb hærf zædæn.
 цежение تصفيه tæsfijæ.
 Цейлón o-в سرندیب, سيلان seylan
 særændib.
 цейхгауз воен. اساحه خانه æs-
 lehæ-xanæ, قور خانه qur-xanæ.
 целёбн||ый صحت بخش sehæt-
 bæxʃ, شفا دهنده ʃefa dehændæ;
 ~ые травы نباتات طبي næbatat-e
 tebbl.

целев||бй اختصاصى extesasī; ~āя установка مقصود mæqsud (цель).

целесообразно: не ц. (вам) туда иттй صلاح نیست آنجا بروید sælah nist andʒa bæraevīd.

целесообразность صلاح sælah, صلاح بودن sælah budæn(-e).

целесообразн||ый صلاح sælah; مفيد mofīd (полезный); считать ~ым صلاح دانستن sælah danestæn.

целиком كاملا kamelæn, بكلى be-kollī, تماما tæmamæn.

целительный см. целебный.

целить(ся) قراول رفتن qæravol ræftæn, نشانه کردن neʃanæ k.

целлюлоид سلولوئيد (фр. celluloid).

целлюлоза 1. хим. سلولاز (фр. cellulose); 2. (в бумажном производстве) خمير كاغذ hæmir-e kaqæz.

целовать بوسیدن busidæn, بوسه busæ dadæn, ماچ کردن matʃ k.; ~ся همديگر را بوسیدن hæm-digær-ra busidæn.

цело||е 1. تمام (چيز) (tʃiz-e) tæmam, كل koll; в ~м زوى هم رفته hæm ræftæ, من حيث المجموع men hejs-ol-mædzmu', بطور مجموع be tour-e mædzmu'; 2. мат. عدد صحيح ædæd-e sæhih.

целомудренный پاکیزه pakizæ, پاکدامن pak-damæn; با عصمت ba-esmæt.

целостность تمامى tæmamī, تمامیت tæmamijæt.

целостный تمام tæmam, کامل kamel.

целост||ь تمامیت tæmamijæt; ◇ в ~и سالم salem, بی عیب bi-ejb; دست نخورده dæst næxordæ (нетронутый).

цел||ый 1. (невредимый) سالم salem (о человеке); بی عیب bi-ejb (о вещах); цел и невредим صحيح tæmam; 2. تمام tæmam; ц. день روز tæmam-e ruz; ~ых три года سه سال تمام se sal-e tæmam; в ~ом см. целое.

цел||ь 1. (мишень) هدف hædæf, نشان neʃan, نشانه neʃanæ; метить в ц. هدف کردن hædæf k., نشان قراول رفتن neʃanæ k., قراول رفتن qæravol ræftæn; попадать в ц. به خوردن be hædæf xordæn, نشانه را زدن neʃanæ-ra zædæn; 2. مقصود mæqsud (من. مقاصد mæ-qased), مقصد mæqsæd, منظور mæn-zur; достигнуть своей ~и به مقصود hæm ræftæ, خود رسیدن be mæqsud-e xod ræsidæn; с какой ~ью? برای چه с какоii ~ью? با راي چه bæræje tʃe mæqsud; для этой

~и مقصود bəraje in
mæqsud; с ~ью (намеренно) عمد
æmdæn, قصد qæsdæn; в ~ях برای
bəraje.

цельность تمامیت tæmatī,
tæmatijæt.

цельный 1. см. целый 1; 2. (сделанный из целого куска) يك پارچه
jæk-parčæ; 3. (без примеси) خالص
xales.

цемент سمنت sement, سیمان si-
man, ساروج sarudž.

цементный سمنتی sementī,
کارخانه سیمانی simanī; ц. завод کارخانه
sazi.

цен||а 1. قیمت qejmæt, بها bəha,
قیمت (نرخ) نرخ perx; твердая ц. (نرخ) قیمت ثابت
qejmæt-e (perx-e) sabet; сход-
ная ц. قیمت مناسب qejmæt-e mona-
seb; падать в ~е تنزل کردن tæpæz-
zol k.; подниматься в ~е ترقی
tæpæz qol k.; 2. фиг.: любóй ~ой
be hæp qejmæt ke bašæd; знать себе ~у قدر خود
qædr-e xod-ra danestæn; придавать чему-л. большúю ~у
be tǝiz-i æhæmmijæt-e zijad dadæn.

ценз قابلیت qabelijæt; избира-
тельный ц. حق انتخابات hæqq-e

entexabat; образовательный ц. درجه
dæraðzæ-je tæhsilat.

цензор مأمور سانسور mæ'mur-e
sansur.

цензúra سانسور (фр. censure).

ценить 1. (оценивать) قیمت
تقویم qejmæt k., زیاد قیمت
tæqvīm k.; ц. высоко قیمت
zijad qejmæt k.; 2. фиг.: ц.
кого-л. کسی را قدر دانی کردن
kæs-i-ra qædr-danī k., قدر کسی را
qædr-e kæs-i-ra danestæn.

ценность قیمت qejmæt, ارزش
ærzeš.

ценн||ый قیمتی qejmæti, پر قیمت
por-qejmæt, دار قیمت qejmæt-dar,
زی قیمت por-bæ-
ha; بها دار bəha-dar; ~ые вещи
æšja-je qejmæti; ~ая
امانت امانت قیمتی amanæt-e qej-
mæti; ~ые бумаги اوراق بهادار
ouraq-e bəha-dar.

центнер سنتن sentner.

центр مرکز mærkæz; ц. круга
mærkæz-e dajeræ.

централизация مرکزیت mærkæ-
zizijæt, تمرکز tæmærkəz.

централизовать تمرکز دادن
tæmærkəz dadæn, مرکزیت دادن
mærkæzizijæt dadæn; ~ся تمرکز یافتن
tæmærkəz jaftæn.

центральный 1. مرکزی mærkæzi; ц. комитет کمیته kōmitæ-je mærkæzi; ц. район ناحیه nahijæ-je mærkæzi; -ая телефонная станция مرکز تلفن mærkæz-e telefon; 2. (главный) عمده omdæ.

центробежный 3. -ая сила fuz. qovvæ-je goriz æz mærkæz.

центростремительный 3. -ая сила fuz. qovvæ-je džæzb be mærkæz, قوة مایل به مرکز qovvæ-je majel be mærkæz.

цеп гندم كوب gændom-kub, خرمن كوب xærmæn-kub.

цепенёг بی حس شدن bi-hess ş.

цепляться چسپیدن tʃæspidæn, محکم گرفتن mohkæm gereftæn; گیر tʃæng zædæn; (به) -کردن gir k., بر خوردن bær-xordæn (задевать).

цепной زنجیری zændziri; ц. мост پل zændziri.

цепочка زنجیر کوچک zændzir-e kutʃek; ц. часов زنجیر ساعت zændzir-e sa'æt.

цеппелін زیپلن ziplæn, کشتی کاڤتی kæʃti-je hævai.

цепь 1. زنجیر zændzir; 2.: горная ц. رشته کوه reʃtæ-je kuh,

سلسله جبال selselæ-je dʒebal; 3. воен. зѣнджир zændzir; стрелковая ц. زنجیر تیر اندازان zændzir-e tir-ændazan.

церемониал تشریفات tæʃrifat, آئین ajin.

церемониальный 3. ц. марш دفيله (фр. défilé); -ым маршем بحال be hal-e defilæ.

церемониться تعارف کردن tæ'arof k.

церемония 1. تشریفات tæʃrifat, آئین ajin; 2. физ. تعارف tæ'arof; без -ий بدون تعارف bedun-e tæ'arof.

церемонный اهل تعارف æhl-e tæ'arof, با تعارف ba-tæ'arof.

церковный کلیسایی kelisijai; -ое имущество وقف væqf (мн. اوقاف ouqaf).

церковь کلیسا kelisija, کلیسا keliisa.

цех 1. صنّف senf (мн. اصناف æsnaf); 2. (на заводе) قسمت qesmet, شعبه şo'bæ.

цеховой صنّفی senfi; ц. комитет کمیته kōmitæ-je kargæri-je şo'bæ-je kar-xanæ.

циан хим. کیانوس kijanus.

цианист 3. -ая кислота آسید سیانیک (фр. acide cyanique).

цивилизáция تمدن tæmæddon,
مدنیت mædæniǰæt.

цивилизóванный متبدن mo-
tæmædden.

цивилизováть متمدن کردن mo-
tæmædden k.

ЦИК (Центральный исполнитель-
ный комитет) کمیته اجرائیه مرکزی
komitæ-je edǰraijæ-je mærkæzi.

цикл دوره douræ, (фр.
cycle).

циклóн گرد باد gærd-bad.

циклóрий کاسنی kasni.

цилѝндр 1. тех. سیلندر (фр.
cylindre), استوانه ostovanæ; ц. па-
ровóй машинѝ тех. استوانه ماشین
ostovanæ-je mašín-e bo-
xar; 2. (шлѝна) سیلندر (фр. cylin-
dre).

цилиндрѝческий استوانه شكل
ostovanæ-šekl.

цинѝзм بی حیائی bi-hæjal, بی
شرمی bi-šærmí; وقاحت væqahæt.

цинѝк کلیبی væqih; (ист. کلیبی
kælbi (мн. کلیبیون kælbijun).

цинк روی ruij; окисъ -а پنبه
ræmbæ-je ruij.

цинковáть با روی اندودن ba
ruij ændudæn, روی گرفتن
ruij ge-reftæn.

цинковѝй روی دار ruij-dar.

цинкогрáфия کلیشه سازی klišæ-
sazi.

цирк سیرك (фр. cirque).

циркулѝровать 1. (о деньгáх)
رواج داشتن rævadž daštæn; 2. (о
крóви) دوران کردن dæværan k.;
3. (о слýхах) منتشر شدن montæ-
šer š., شیوع یافتن šoju' jaftæn.

цѝркуль پرگار pærgar.

циркулѝр متحد المال mottæhed-
-ol-mæ'al.

цистѝрна مخزن mæxzæn.

цитадѝль قلعه qæl'æ.

цитага نقل قول næql-e qoul.

цитѝровать نقل کردن næql k.

циферблáт صفحه ساعت sæfhæ-
-je sa'aet.

цѝфр||а رقم ræqæm (мн. ارقام
ærqam), عدد ædæd (мн. اعداد
æ'dad); арабские -ы اعداد عربی
æ'dad-e æræbi; контрольные -ы
ارقام تخمینى ærqam-e tæxmini.

ЦК (Центральный комитет) کمیته
مرکزی komitæ-je mærkæzi.

ЦК ВКП(б) [Центральный Ко-
митет Всесоюзной Коммунистѝчес-
кой Пáртии (большевикóв)] کمیته
مرکزی فرقه کمونیست (بلشویک)
komitæ-je اتحاد جماهیر شوروی
mærkæzi-je ferqæ-je komunist-e (bol-
ševik) ettehad-e dǰæmahir-e šourævi.

цо́коль 1. (ко́лoнны) پایه pajæ,
ازاره (здáния) پاسنگ ra-sæng;
2. (здáния) ezaræ.

цынгá мед. اسقربوط esqerbut,
فساد الدم fesad-od-dæm.

цыно́вка حصير hæsir.

цыплёнок جوجه dzudzæ.

цыпочк||и: ходить на ~ах روی
سر پنجه راه رفتن ru-je sær(-e)
rændzæ rah ræftæn.

Цю́рих гор. زوریخ zurix.

Ч

чаба́н چوبان tʃuban.

чад بوی سوخته dud (дым);
bu-je suxtæ (zánax горéлого).

чади́ть (о лампе) دود زدن dud
zadæn.

ча́дный پر دود por-dud.

чадра́ چادر tʃador.

чаевы́е уст. پول انعام æn'am,
پول چائی pul-e tʃai; عیدی ejdi (празд-
ничные).

чае́торгoвля چائی فروشی tʃai-
foruʃi.

ча||й چائی tʃai; крeпкий ч. چائی
تفائی tʃai-je por-ræng; на ча́шку
~я برای صرف چائی bæraje særf-e
tʃai.

ча́йка зоол. یاغو jaqu.

ча́йная چای خانه tʃaj-xanæ, قهوه
خانه qæhvæ-xanæ.

ча́йник قوری quri.

ча́йн||ый چائی tʃai (с э́зафeтом
предшeствующего слoва); ~ое де-
рево درخت چائی deræxt-e tʃai;
~ые плантáции اراضی چائی کاری ærazi-je tʃai-kari;
~ая рoза گل زرد gol-e zærd.

чалмá عمامه æmmamæ.

чан تغار tæqar.

чарoдeй جادوگر dzadugær, ساحر
saher.

чарoдeйство جادو dzadu, جادو
dzadugæri, سحر sehr.

чарyющий دلفریب del-færib,
دلربا del-roba.

час 1. ساعت sa'æt (мн. ساعات
sa'at); целый ч. يك ساعت تمام jæk
sa'æt-e tæmam; через ч. يك ساعت
jæk sa'æt-e digær; котóрый ч.?
sa'æt-e tʃænd-æst, ساعت چند است
tʃe sa'æt-æst; в 8
~ов вeчера ساعت هشت بعد از ظهر
sa'æt-e hæʃt bæ'd æz zohr; в
8 ~ов утрá ساعت چهار پیش از ظهر
sa'æt-e tʃæhar piʃ æz zohr; ~ы
заня́тий ساعات اداری sa'at-e edari;
приeмные ~ы ساعات پذیرائی sa'-
at-e pæzirai; с ~у на ч. ساعت به
sa'æt be sa'æt; стоять на ~ах

воен. سر كشيک بودن sər-e kəʃik b.

часово́й I. воен. كشيکچى kəʃik-tʃi, نگهبان تەك قراول tək-qəravol, negæhban.

часово́й II. 1.: ч. магазин دكان dokkan-e sa'æt-saz; ч. механизм کارخانه ساعت kar-xanæ-je sa'æt; по - ой стрелке مطابق گردش motabeq-e gærdeʃ-e æqræbækha-je sa'æt; 2. (продолжающийся час) يك ساعتى jæk sa'æti; ч. урок درس يك ساعتى dærs-e jæk sa'æti.

часовщи́к ساعت ساز sa'æt-saz.

ча́стенько разг. см. часто.

ча́сти́ца جزء dʒoz' (мн. اجزاء ædʒza); грам. اادات ædat.

ча́сти́чно (در) يك قسمت (dær) jæk qesmæt.

ча́сти́чный جزئى dʒoz'i.

ча́стное мат. خارج قسمت xar-redʒ-e qesmæt, حاصل تقسيم hasel-e tæqsim.

ча́стност||ь جزئى dʒoz' (мн. جزیات dʒoz'ijāt); в -и مخصوصا mæxsusæn, بخصوص be xosus (в особенности); جمله мен dʒomlæ (в том числе).

ча́стн||ый خصوصى xosusi, شخصى ʃæxsi; استثنائى estesnai (исключительный); -ое писъмо مراسله moraselæ-je xosusi; -ая

собственность مالکیت خصوصى malekijæt-e xosusi; -ым образом بطور xosusi.

ча́сто 1. غالباً qalebæn, اغلب æqlæb, زيود بزود zud-be-zud, خيلى xejli ouqat, اغلب اوقات æqlæb-e ouqat, كرارا kæraræn; как ч. چند وقت befænd væqt be befænd væqt; 2. (в пространственном смысле) بطور انبوه be tour-e æmbuh (густо); يهلوى يك pæhlu-je jæk digær (друг около дру́га).

ча́стый 1. مكرر mokærær; 2. (густой) انبوه æmbuh; 3. воен.: ч. огонь آتش تند atæʃ-e tond.

ча́ст||ь قسمت qesmæt, جزء dʒoz' (мн. اجزاء ædʒza); سهم sæhm (мн. اسهام æsham), حصه hessæ (доля); одна пятая ч. يك قسمت از پنج jæk qesmæt æz pændʒ qesmæt; يك پنجم jæk pændʒom; больша́я ч. قسمت عمده qesmæt-e om-dæ; первая ч. قسمت اول qesmæt-e ævvæl; моя ч. سهم من sæhm-e mæn; -и тѣла (اعضای) اجزای ædʒza-je (æ'za-je) bædæn; -и речи грам. اقسام کلمه æqsam-e kælemæ; -и машины قسمتهای ماشین qesmætha-je maʃin; составная ч. جزء ترکیب دهنده dʒoz'-e tærkib

dehændæ; по -ям قسمت به قسمت qesmaet be qesmaet; звуковóй кино-фильм в 5-ях فیلم صدا دار در پنج 5 film-e sæda-dar dær pændz pærdæ; платить -ями پرداختن be æqsat pærdaxtæn; большей -ью غالباً بیشتر bištær, اغلب æqlæb, غالباً qalebæn; 2. (отдел) شعبه fo'bæ; учебная ч. شعبه تحصیلات fo'bæ-je tæhsilat; пожарная ч. اداره آتش edaræ-je atæf-nešan; он знаток по этой -и او در این قسمت وи متخصص است motæxæsses-æst; 3. воен. قسمت qesmaet; авиационная ч. قسمت هوا qesmaet-e hæva-pejmai; томеханизированная ч. قسمت موتوریزه qesmaet-e moturizæ; передовые -и قسمت های مقدم qesmaetha-je moqæddæm; сапёрная ч. قسمت استحکامی qesmaet-e estehkami.

частью در يك قسمت dær jæk qesmaet, اندازه تا يك اندازه ta jæk ændazæ.

часы: золотые ч. ساعت طلا sa'æt-e tæla; ч.-браслёт ساعت مچی sa'æt-e moʃi; завести ч. ساعت را sa'æt-ra kuk k.

чахóтка سل sell, دق deq(q).

чахóточный مسالول mæslul.

ча́ша کاسه kasæ.

ча́шечка 1. فنجان کوچک fen-dzan-e kutʃek; 2. бот. لاله گل la-læ-je gol, کاسه گل kasæ-je gol.

ча́шка 1. فنجان fendzan; 2. ч. весов کفه ترازو kæfæ-je tærazu; ♦ колённая ч. анат. کاسه زانو kasæ-je zanu.

ча́ща بیشه biʃæ.

ча́янье امید انتظار entezar, چشم داشت tʃæʃm-daʃt.

ча́ять امیدوار بودن omidvar b., انتظار داشتن entezar daʃtæn.

чва́нство تکبر tækæbbor.

ч|ей 1. (вопросит. местоимение) این مال کی mal-e ki; ч. это дом? این خانه مال کیست in xanæ mal-e kist; -ья книга пропала? کتاب کی گم ketab-e ki gom ʃod; 2. (относительное местоимение): в -ьих بدست او он ни находился dær dæst-e hæz kæs baʃæd.

чек چک tʃæk.

чекá (у колесá) میخ محور چرخ mix-e mehvær-e tʃærx.

чекáнить 1. قلم زدن qælæm zæ-dæn; 2. (монéту) سکه زدن sek-kæ zædæn, ضرب کردن (sekkæ) zærb k.

чекáнка ضرب سکه zærb-e sekkæ.

чекáни||ый; ~ой рабóты منقوش mæpɒɕ.

чёлн قايق qajeɕ, كرجى kærædʒi.

челнóк тех. ماسوره masuræ.

человéк انسان ensan, آدم adæm,

شخص šæxs, نفر næfær; хорóший ч.

آدم adæm-e xub; велíкий ч.

شخص šæxs-e bozorg; нас

ما ده نفر было дéсять человéк

ما ده نفر بودим ma dæh næfær budim.

человеколюбíвый نوع پرست pou'-pæræst.

человеколю́бие نوع پرستی pou'-pæræsti.

человéческий انسانی ensani, بشرى bæšæri.

человéчность انسانیت ensanijæt.

человéчный دل سوز del-suz, مهربان mehrəban, شفیق šæfiq.

челюстн||ой анат. آرواره‌ای arvaræi; ~ая кость استخوان فك os-toxan-e fækk.

чёлость آرواره arvaræ, فك fækk.

чем I. см. что.

чем II. союз از æz, تا ta; чем...

هر قدر... همان قدر... hær qædr... hæman qædr...; чем бы (вмé-

сто того́, что́бы) عوض اینكه

ævæz-e in ke, بجای اینكه be dʒa-je

in ke; он говорит по-персидски

او از شما بهتر

او از شما بهتر u æz šoma

behtær farsī hærf mizæpæd; он в вас

бóльше нужда́ется, чем вы в нём

او بیشتر محتاج بشما است تا شما باو

u bištær mohtadʒ be šoma-st ta šoma

be u; чем скорéе, тем лúчше هر

چه زودتر بهتر hær tʃe zudtær beh-

tær.

чемодáн جامه دان dʒamædan,

چمدان tʃæmædan.

чемпиóн قهرمان qæhræman,

шампíон (фр. champion).

чемпионáт مسابقه قهرمانی mosa-

teqæ-je qæhræmani.

чепрáк (اسب) جل dzol(-e æsp),

كفل پوش kæfæl-puɕ.

чепухá مزخرفات mozæxræfat,

حرف بی معنی hærf-e bi-mæ'ni,

چرند dzæfæng, جفنگ tʃærænd.

червеобráзный کرم مانند kerm-

manænd; ч. отрóсток анат. ضمیمه

zæmimæ-je æ'vær.

червй́вый کرم خوردہ kerm

xordæ.

червóнец چرونس tʃervons.

червотóчин||а کرم خوردگی kerm

xordægi; с ~ой خوردہ kerm

xordæ.

чёрвы карт. خال قلبی xal-e

qælbí.

черв||ь, ~як کرم kerm; шелко-
вичный ч. کرم ابریشم kerm-e æb-
riʃom; светящийся ~як کرم شب kerm-e
ʃæb-tab; мех. دندۀ پیچی dændæ-je
pitʃi.

черда́к زیر شیروانی zir-e ʃir-
vani.

черё́д نوبت noubæt; тепе́рь чей
ч.? حالا نوبت کیست hala noubæt-e
kist.

чередова́ние تناوب tænavob.

чередова́ться متناوب شدن mo-
tænaveb ʃ.

че́рез 1. از æz, (روى) æz ru
(-je), از æz bala(-je), بالا(ى),
فراز æz feraz(-e) (пове́рх чегó-л.);
از æz rah(-e), طريق, از æz tæ-
riq(-e) (сквозь); прыгать ч. что-л.
از æz ru-je روى چیزى پریدن
tʃiz-i pæridæp; мост ч. ре́ку
pol æz ru-je رود خانه
-ханæ; перелёт ч. оке́ан
pærvaz æz feraz-e از راه مسکو
oqjanus; ч. Москвú æz rah-e mæskou;
2. (по прошёст-
вию) پس از bæ'd æz, بعد از
æz; ч. ме́сяц يك ماه æz bæ'd
(pæs) æz jæk mah; ч. два ча-
cá دو ساعت دیگر do sa'æt-e di-
gær; ч. ка́ждые два дня
do ruz dær miʃan; печа́-

тать ч. стрóчку با فاصله يك سطر
ba faselæ-je jæk sætr tʃar
k.; 3. (че́рез посредство) بتوسط
be tævæssot(-e); ч. вас شما
be tævæssot-e ʃoma.

черенóк 1. бот. قلمه qælæmæ;
2. (ру́чка) دسته dæstæ; ч. ножа́
dæstæ-je kard.

че́реп анат. جمجمه dzomdzomæ,
كاسه سر kasæ-je sær.

черепа́ха зоол. لاک پشت lak-
poʃt, سنگ پشت sæng-poʃt.

черепи́ца سفال sofal.

черепи́чный سفالى sofali.

черепно́й анат. جمجمه اى dzom-
dzomæi.

чересседе́льник تنگ اسب
tæng-e æsp.

чересчу́р از حد گذشته æz hædd
gozæʃtæ.

чере́шня گيلاس gilas.

черке́с چركس tʃærkæs.

Черке́сская Автоно́мная Об-
ласть ناحیه خود مختار چركس
hiʃæ-je xod-moxtar-e tʃærkæs.

черке́сский چركسى tʃærkæsi.

черне́ть سياه شدن sijah ʃ.

черни́ла مرکب morækkæb, جوهر
dzouhær; копировáльные ч. مرکب
morækkæb-e kopijæ.

черни́льница دوات dævat.

черныйлн||ый: ~ое пятно لکه lækæ-je morækkæb; ~ая резинка مرکب پاک کن morækkæb-
-rak-kon; ч. орешек مازو mazu.

чернить 1. سیاه کردن sijah k.;
2. ځيگ. لکه دار کردن lækæ-dar k.

чернобұр||ый: ~ая лисица روباه rubah-e meʃki.

черноватый مایل به سیاهی majel be sijahi.

черновик مسوده mosævvædæ,
چرك نويس (څر. minute), مينوت
tʃerik-nevis.

черновой 1. (о письме и т. п.)
см. черновик; 2. (предваритель-
ный) مقدماتی moqæddæmati.

Чёрное море دریای سیاه dæ-
ja-je sijah, بحر اسود bæhr-e æsvæd.

чернозём خاک سیاه xak-e sijah.

чернокóжий سیاه پوست sijah-
-rust.

чернорабóчий عمله æmælæ (мн.
عملجات æmælædʒat).

чернослив آلو سیاه alu-sijah;
آلو سیاه خشك alu-sijah-e xoʃk
(сушёный).

чернотá سیاهی sijahi.

чёрн||ый سیاه sijah, مشكى meʃki;
ч. цвет رنگ سیاه (مشكى) ræng-e
sijah (meʃki); ч. костюм لباس مشكى
lebas-e meʃki; ◇ на ч. день ځيگ.

برای روز سیاه bæraje ruz-e sijah,
برای روز مبادا bæraje ruz-e mæ-
bada; ~ая биржа بورس سیاه burs-e
sijah; ~ое дерево آبنوس abnus.

чёрпать 1. (чем-л.) (با چیزی)
کشیدن kæʃidæn; ч. ведром با سطل
ba sætl kæʃidæn; 2. ځيگ.: ч.
сведения بدست آوردن ettela'at be dæst aværdæn.

черстветь بیات شدن bæjat ʃ.

чёрствый 1. بیات bæjat, شب
فاب-mandæ; ч. хлеб نان بیات
nan-e bæjat; 2. ځيگ. (о человеке)
سنگ دل sæng-del.

черт||а 1. خط xətt (мн. خطوط
xotut); حد hædd (мн. حدود hodud)
(предёл); провести ~у کشیدن ~у
xætt kæʃidæn; пограничная ч. سر
در حدود særhædd; в ~е города dæg
hodud-e ʃæhr; в общих ~ах خلاصه
xolasæ; 2.: ~ы лица хотут-е
sima; 3. ځيگ.: ~ы характера хотут-е
æhlaq.

чертёж طرح tærh, نقشه pæqʃæ.

чертёжник طراح tærrah, نقشه
کش pæqʃæ-kæʃ.

чертить رسم کردن ræsm k.,
طرح کردن tærsim k., طرح کردن
tærh k.

чертополох бот. خسك hæsæk.

черчѣние رسم tæsm, ترسیم tær-sim, طراحی tærrahi.

чесать 1. شانه زدن şanæ zæ-dæn; ч. волосы (کردن) موشانه زدن mu şanæ zædæn (k.); 2. خارانیدن xarandæn; ч. в головѣ سرخارانیدن sær xarandæn; -ся خریدن xaridæn, خارش کردن xareş k.

чеснок бот. سیر slr.

чесотка мед. جرب dzæræb.

чесоточный دار جرب dzæræb-dar.

чѣствовать جشن بجا mærasem-e dzæşn be dʒa aværdæn (be eftexar-e kæ-s-i).

чѣстность درستى dorosti, درست کاری dorostkari.

чѣстн||ый باشرف ba-şæræf, درست dorost, درست کار dorostkar; -ое слово قول شرف qoul-e şæræf.

честолубивый جاه طلب dzah-tælæb; بلند همت bolænd-hemmæt.

честолубие جاه طلبی dzah-tælæ-bi; بلند همتی bolænd-hemmæti.

чест||ь شرافت şæræf, شرافت şærafæt; افتخار eftexar, احترام ehteram; дело کار شرافت kar-e şæræfæt; труд—дело -и, доблести и کار امر شرافت و شجاعت slāvy kar æmr-e şæræfæt و افتخار است

væ şædʒa'æt væ eftexar-æst; считать что-л. для себя за ч. چیزی را tfiz-i-ra bæraje xod eftexar danestæn; оказы-вать ч. احترام گذاردن ehteram gozardæn; отдавать ч. воен. سلام ساز دادن sælam-e nezami dadæn, سلام دادن sælam dadæn; по -и از روی وجدان æz ru-je vodʒdan, انصافا ensafæn.

чесу(н)чá چوچونچه tʃutʃuntʃæ.

чѣт جفت dzoft.

четá زوجین zoudʒejn (супружеская); он не ч. тебе او همسر تو tebé u hæm-sær-e to nist.

четвѣрг پنج شنبه rændʒ-şæmbæ.

четверѣньк||и: на -ах چهار دست و پا tfæhar-dæst-o-pa; ходить на -ах tfæhar-dæst-o-pa rah ræftæn.

чѣтверо چهار نفر tfæhar næfær.

четверонóгий چهارپا tfæhar-pa.

четверостійшие رباعی roba'i (мн. رباعیات roba'ijat), دو بیتی do-bejti.

четвѣрт||ый چهارم tfæharom; -ая часть يك چهارم jæk tfæharom, يك ربع jæk rob'.

чѣтверть يك ربع jæk rob'; ч. часá يك ربع ساعت jæk rob'(-e) sa'æt.

чѣтки تسبیح tæsbih.

чёткий 1. خوانا хана; ч. по́черк
خوانا хәтт-ө хана; 2. (ясный)
واضح vazeli.

чётко واضح vazeli.

чётный جفت dzoft; -ое число
عدد زوج ædæd-e dzoft, عدد زوج
ædæd-e zoudz.

четыре چهار tʃæhar.

четырежды چهار دفعه tʃæhar
dæf'æ; ч. четыре—шестнадцать چهار
تەсەддەه tʃæhar ta şanzdæh ta (miʃævæd).

четырёхста چهار صد tʃæharsæd.

четырёхгранник چهار جسم
dzesm-e tʃæhar-sæthi.

четырёхдневный چهار روزه
tʃæhar-ruzæ.

четырёхлётный چهار ساله tʃæ-
har-salæ.

четырёхместный چهار نفری
tʃæhar-næfæri.

четырёхмесячный چهار ماهه
tʃæhar-mahæ.

четырёхсотлётный چهار صد
tʃæharsæd-salæ.

четырёхсотый چهار صدمین
tʃæharsædomin.

четырёхсторонний چهار ضلعی
tʃæhar-zel'i.

четырёхугольник چهار گوش
tʃæhar-guş.

четырёхугольный چهار گوش
tʃæhar-guş.

четырёхчасовой چهار ساعتی
tʃæhar-sa'aeti.

четырёхэтажный چهار طبقه‌ای
tʃæhar-tæbæqæi.

четырёхнадцатый چهار دهم tʃæ-
hardæhom, چهار دهمین tʃæhardæ-
homin.

четырёхнадцать چهار ده tʃæhar-
dæh.

чех چک tʃek.

чехарда چارگوش dzoftæk
tʃarkoʃ.

чехол چادى dʒeld; لفافه læffafæ;
ч. для мебели روپوش مبل ru-puʃ-e
mobl.

Чехослова́кия چکواسلاواکی
tʃekoslovaki.

чечевйца عدس ædæs (мж. фюз.).

чечевйчный عدسی ædæsi.

Чечено - Ингу́шская А С С Р
جمهوری خود مختار شوروی
سوسیالیستی چچن و اینگوش
dʒomhuri-je xod-moxtar-e şourævi-je
susjalisti-je tʃetʃæn-o-inguş.

чешуйчатый فلسی fælsi.

чешуя فلس pulæk, پولك
(рыбы); снимать -ю پولك كندن
pulæk kændæn, پوست كندن
pust kændæn.

чиж зоол. سهره زرد sehra-je
zaerd.

Чика́го гор. شيكاگو šikago.

чин 1. رتبه rotbæ, درجه dæra-
dzæ; военные ~ы درجات نظامی
dæraedzat-e nezami; повышение в ~е
(درجه) ترفیع tærfi'-e rotbæ
(dæraedzæ); 2.: ~ы дипломатическо-
го ко́рпуса اعضای کوردیپلوماتیک
æ'za-je kor-diplomatik, اجزای هیئت
ædʒza-je hej'æt-e sofæra.

чинáра бот. (درخت) چنار (de-
raxt-e) tʃænar.

чинить I. 1. (почи́нать) تعمیر
مرمت کردن tæ'mir k.,
مراستمن کردن tæraemmat k.;
رفو کردن rofu k.
(бельё, оде́жду); 2. (очи́нать) تیز
کردن tiz k.

чинить II. (созда́вать) ایجاد
کردن idʒad k.; ч. затрудне́ния
اشکال تراشی کردن
чинóвник مأمور mæ'mur (мн.
مأمورین mæ'murin).

чйрей دمل dommæl.

чирйканье جيک جيک dzik-dzik.

чирйкать جيک جيک کردن dzik-
dzik k.

чйркать: ч. спйчкой کبریت زدن
kebrit zædæn.

чйсленность مقدار meqdar, عده
eddæ.

числитель мат. صورت کسر su-
raet-e kæsɾ.

числительный عددی ædædi;
имя ~ое грам. عدد ædæd. (мн.
اعداد æ'dad); имена ~ые количе-
ственные اعداد اصلی æ'dad-e æsli;
имена ~ые порядковые اعداد
ترتیبی æ'dad-e tærtibi; ~ые разде-
лительные грам. اعداد توزیعی
æ'dad-e touzi'-i; ~ые дрóбные грам.
اعداد کسری æ'dad-e kæsri.

чйслиться محسوب شدن mæh-
sub ʃ.

числ||ó 1. мат. عدد ædæd;
дрóбное ч. عدد کسری ædæd-e
kæsri; именóванное ч. عدد مقید
ædæd-e moqæjjæd; 2. (дáта) تاریخ
امروز چندم ч. امروز تفسندم (ماه)
-æst; помечáть ~ом تاریخ گذاشتن
tarix gozaštæn; без ~а بی تاریخ
bi tarix; 3.: в том ~е از آن جمله æz an
dzomlæ (mijan), (میان) منجمله
men dzomlæ; в ~е их در میان آنها
dær mijan-e anha; без ~а بی شمار
bi-šomar; 4. грам.: едйнственное ч.
جمع مفرد mofred; мнóжественное ч.
جمع dzæm'.

чйстильщик (сапóз) واکسی vaksi.

чйстить 1. پاک کردن rak k.,
تمیز کردن tæmiz k.; ч. ботйнки

کردن putin pak k.; ч. лóшадь æsp-ra qæʃou k.; ч. канáл نهر را تنقيه pæhr-ra tæŋqijæ k.; ч. ковёр dudi-ra dʒarub k.; ч. трубý دود کش را پاک dud-kæʃ-ra pak k.; 2. (фрукты): ч. я́блоко سیب را پوست sib-ra pust kændæn; 3.: ч. учреждéние اداره را تصفيه کردن edaræ-ra tæsfijæ k.

чѣстка 1. تصفيه tæsfijæ; پاک pak kærdæn(-e); 2. پوست pust kændæn(-e) (фруктов); 3.: ч. пáртии تمیز کردن tæmiz kærdæn-e hezb.

чѣсто بطور پاکیزه pak, be tout-e pakizæ.

чистокрóвнѣй (о живóтных) اسب اصیل æsil; -ая лóшадь æsp-e æsil.

чистонисáние خوش نویسی xoʃ-nevisi, رسم الخط ræsm-ol-xætt; مشق خط mæʃq-e xætt (упражnéние).

чистоплóтность پاکیزگی pakizægi, تمیزی tæmizi.

чистоплóтный پاکیزه pakizæ, تمیز tæmiz.

чистосердéчно صمیمانه sæmi-mæ.

чистосердéчность صمیمیت sæmi-mijæt, صاف و سادگی saf-o-sadægi.

чистосердéчный صمیمی sæmi-mi, صاف و ساده saf-o-sadæ.

чистотá 1. پاکیزگی pakizægi, تمیزی tæmizi, نظافت nezafæt; ч. тéла بدن پاکیزگی pakizægi-je bædæn; 2. (тóчность) دقت deqqæt; 3. (отсúтствие прѣмеси) خالص xales budæn(-e).

чѣстѣй 1. پاکیزه pak, پاکیزه pakizæ, تمیز tæmiz, نظیف næzif; -ая кóмната اتاق تمیز otaq-e tæmiz; -ые ўлицы خیابانهای نظیف xija-banha-je næzif; 2. (незапáмятанный) بی آلايش bi-alajeʃ; 3.: -ая ложь وزن خالص væzn-e xales; ч. вес هواى صاف hæva-je saf.

читáльня قرائتخانه qæra'aet-xanæ.

читáтель خواننده xanændæ, قارى qari (мн. قارئین qare'in).

читáть خواندن xandæn; ч. кнѣгу کتاب خواندن ketab xandæn; ч. лекции درس گفتن dærs goftæn, کنفرانس دادن konferans dadæn; -ся خوانده شدن xandæ ʃ.

чѣтка خواندن xandæn(-e).

чихáние عطسه ætsæ.

чихáть کردن عطسه ætsæ k.

член 1. عضو *ozv* (мн. اعضا *æ'za*);
 -ы тела بدن اعضا *æ'za-je bæ-*
dæn; 2. мат. جمله *džomlæ*; 3.: ч.
 партии (حزب) *ozv-e ferqæ* (*hezb*); ч.
 президиума عضو *ozv-e hej'æt-e ræ'isæ*;
 ч.-учредитель مؤسس *ozv-e mo'æsses*.

члѐнский: ч. билет عضویت *belit-e ozvijæt*; ч.
 взнос حق عضویت *hæqq-e ozvijæt*.

чмóкать موج کشیدن *mutʃ kæ-*
ʃidæn.

чрёво уст. شکم *ʃekæm*, بطن *bætn*.

чрез см. через.

чрезвычайно فوق العاده *fouq-*
ol-adæ.

чрезвычайн||ый فوق العاده *fouq-*
ol-adæ; ч. посол فوق العاده *sæfir-e fouq-ol-adæ*; Ч-ая комиссия
 см. ВЧК.

чрезмѐрность افراط *efrat*.

чрезмѐрн||ый افراطی *efrati*; مفرط *moḡret*;
 -ая полнотá چاقی مفرط *tʃaḡi-je moḡret*.

чтѐние قرائت *qæra'æt*, مطالعه *motale'æ*;
 شور *ʃour* (законопрое́кта в парла́менте).

читать احترام کردن *ehteram k.*

что I. چه *tʃe*; هرچه *hær tʃe* (*всѣ*
что); ч. вы сказа́ли? شما چه گفتید

ʃoma tʃe goftid; ч. вам ещё ну́жно?
 دیگر چه میخواهید *digær tʃe miḡa-*
hid; ч. де́лать? چه باید کرد *tʃe ba-*
jæd kærd; ч. э́то тако́е? این چیست *in tʃist*;
 ч. с ва́ми? شما را چه میشود *ʃoma-ra tʃe miʃævnæd*;
 ч. он за чело-
 вѣк? او چه جور آدمی است *u tʃe dʒur adæm-i-st*;
 ч. но́вого? چه خبر *tʃe xæbær-e tazæ darid*,
 تازه چه دارید *tazæ tʃe darid*; мне
 то ч.? به من چه *be mæn tʃe*; на ч.
 тебе? به چه درد تو میخورد *be tʃe dærd-e to miḡoræd*;
 видели вы ч.-ни-
 будь подобное? آیا همچنین چیزی
 دیدید *aja hæmtʃenin tʃiz-i hitʃ didæ-id*;
 2. (в смы́сле наре́-
 чия «почему́») چرا *tʃera*; 3. (отно-
 сит. местоимѐние): ч. даду́т, то и
 возьму هرچه میدهند میگیرم *hær tʃe midehænd migiræm*;
 де́лайте ч. Хотите آنچه میخواهید بکنید *an-tʃe miḡahid bekonid*;
 ◇ ч. за несча́стье!
 چه مصیبتی است *tʃe mosibæt-i-st*;
 а ч.? چطور مگر *tʃetour mægær*;
 ни за ч., ни про ч. بدون *ni zâ č., ni pro č. naḡeč*. بدون
 هیچ جهتی *bedun-e hitʃ dʒehæt-i*;
 то́лько ч. همین الان (حالا) *hæmin æl'an (hala)*;
 персидский ч.!, он и
 ара́бский знаёт! فارسی که سهل
 است عربی هم میدانند *farsi ke sæhl-æst æræbi hæm midanæd*.

что II. союз که ke; говорят, ч. он болен است میگویند که ناخوش است. migujænd ke naxoʃ-æst.

чтобы برای اینکه bæraje in ke, که ke, تا ta; ч. вы не забыли برای اینکه bæraje in ke færamuʃ nækonid; вместо того, ч. بجای ævæz-e in ke, اینکه be dza-je in ke; я пришёл ч. آمدن که اینرا بشما به شما be gujæm.

что-либо, что-нибудь يك چیزی jæk tʃiz-i.

что-то 1. يك چیزی jæk tʃiz-i; 2. наречие (как будто): ты ч.-то забыл بنظرم میاید که تو فراموش کردی be næzær-æm miajæd ke to færamuʃ kærði; 3.: ч.-то он скажет ببینیم چه خواهد گفت bebinim tʃe xahæd goft.

чуваш чуваш tʃuvaʃ.

Чувашская АССР جمهوری خود مختار شوروی سوسیالیستی dzomhuri-je xod-moxtar-e ʃourævi-je susjalisti-je tʃuvaʃ.

чувственность شهوت ʃæhvæt, شهوت پرستی ʃæhvanijæt, شهوت پرستی ʃæhvæt-pæræsti.

чувственный پرست ʃæhvæt-pæræst (как имя сущ.); شهوانی

ʃæhvani, جسمانی næfansi, جسمانی dzesmani (как имя прил.).

чувствительность حساسیت hæssasijæt.

чувствительный حساس hæssas.

чувство حس hæss (мн. حواس hævas); احساس ehsas (мн. احساسات ehsasat) (ощущение); пять -в پنجگانه hævas-e pændzga-næ; ч. холода سرما ehsas-e særma; лишиться -в از هوش رفتن æz huʃ ræftæn.

чувствовать حس کردن hæss k., احساس کردن ehsas k.; ч. себя больным حسالت کردن ehsas-e kæsalæt k.

чугун چدن tʃodæn; выплавка ذوب چدن -ا tʃodæn.

чугунный چدنی tʃodæni.

чугунолитейный: ч. завод کارخانه چدن ریزی kar-xanæ-je tʃodæn-rizi.

чудесный 1. (удивительный) عجیب ædzib, غریب qærib, شگفت انگیز ædzib-o-qærib, حیرت انگیز hejræt-ængiz; 2. (красивый) قشنگ qæ-ʃæng, زیبا ziba; ◇ он ч. человек او بسیار خوب آدمی است u bes-jar xub adæm-i-st.

чудит||ься: мне ~ся بنظرم ميرسد *be pæzæɾ-æm mɪræsæd.*

чудный см. чудесный 2.

чуд||о معجزه *mo'dzeɾæ* (мн. معجزات *mo'dzezat*); عجائب *ædʒaɪeb* (удивительные вещи).

чудовище ديو *div*, غول *quɪ*.

чудовищный وحشت آور *væh-ʃæt-avæɾ*, مدهش *modheʃ* (ужасный).

чуждаться (кого-л.) (از کسی) غریبی *duri dʒostæn*, اجتناب کردن *qæriɪbi k.*, edʒtenab k.

чуждый غریب *qæriɪb*, بیگانه *bi-ganæ*; خارجی *xaredʒi*.

чужеземец اجنبی *ædʒnæbi*, خارجی *xaredʒi*.

чужестранец см. чужеземец.

чуж||ой 1. غریب *qæriɪb*, بیگانه *biganæ*, خارجی *xaredʒi*; ~ие страны ممالك *mæmalek-e* *xaredʒæ*; 2. (принадлежащий другому) مال *mal-e digæri*; жить на ч. بحساب دیگری زندگی کردن *be hesab-e digæri zendægi k.*

чула́н صندوقخانه *sænduq-xanæ*.

чуло́к جوراب *dʒurab*, جوراب *dʒurab-e saqæ-bolænd*.

чуло́чни||к, ~ца جوراب باف *dʒurab-baf*.

чуло́чни||ый: ~ое производство جوراب بافی *dʒurab-bafi*.

чума طاعون *ta'un*; лёгочная ч. طاعون ریوی *ta'un-e riʒævi*; ч. рога́того скота طاعون حیوانی *ta'un-e hejvani*.

чумный طاعونی *ta'uni*.

чурба́н کنده *kondæ*.

чу́ткий 1. حساس *hæssas*; ч. слух سامعه تیز *same'æ-je tiz*; ч. сон خواب سبك *xab-e sæbok* 2. *ʔuz.* (внимательный) با توجه *ba-tæ-vædʒdʒoh*.

чу́ть 1. союз: ч. то́лько... как... بمحض اینکه *be mæhz-e in ke*; я ч. کم مانده بود که بیافتم *kæm mandæ bud ke bioftæm*, نزدیک بود بیافتم *næzdik bud bioftæm*; 2. (немного): ч.-ч. يك خورده *jæk xordæ*, يك کمی *jæk kæm-i*, يك قدری *jæk qædr-i*; мне сегодня ч.-ч. لۇچشە يك قدری *hal-æm emruz jæk qædr-i* او بسختی (بزحمت) نفس میکشد *u be sæxti (be zæhmæt) næfæs mikæʃæd*.

чу́ть 1. شامه *ʃammæ*; у. собакн остро́е ч. سگ شامه تند دارد *sæg ʃammæ-je tond daræd*; 2. *ʔuz.* جوریزه *qærizæ* (инстинкт). *zouq* ذوق

чучело 1. (نُغَالو) مترس mæ-
tærs; 2. (животного) کاه حیوان
hejvan-e kah-ændud.

чушь см. чепуха.

чүять بۇئیدن bujidæn.

Ш

шаблон نمونه næmupæ; الگو ol-
gu; قالب qaleb (شورما).

шаблонный همه جائی hæmæ-
-dzai, مبتذل mobtæzæl, قالبی qale-
bi; ~ые слова قالبی حرفهای hærf-
ha-je qalebi.

шаг قدم qædæm; ш. за ~ом قدم
qædæm be qædæm; ходить
большими ~ами بلند با قدمهای
ba qædæmha-je bolænd
rahi tæftæn; измерять ~ами (что-л.)
qædæm ge-
geftæn; звук ~ов صدای پا sæda-je
pa; до нашего дома два ~а تا خانه
ta xanæ-je ma
jæk qædæm rah-æst; 2. шиз.: сделать
ш. вперёд يك قدم بطرف جلو بر
jæk qædæm be tæræf-e dze-
lou bæf-daftæn; важный ш. قدم
qædæm-e mohemmi; предпри-
нимать ~и اقدام کردن eqdam k.;
быстрыми ~ами سریع با قدمهای
ba qædæmha-je særi'.

шагать قدم زدن qædæm zædæn.
шагомёр قدم شمار qædæm-
-šomar.

шагрень چرم ساغری tʃærm-e
saqæri.

шайка دسته دزدان dæstæ-je-
dozdan (воровская).

шакáл зоол. شغال ʃæqal.

шалить شیطنت کردن ʃejtæ-
næt k.

шалость شیطنت ʃejtænæt.

шалун شيطان ʃejtan, بازیگوش
baziguʃ.

шалфей бот. گیاه تشنگ gijah-e
tæʃnæk.

шаль شال ʃal.

шáмкать من من کردن men-
-men k.

шампанское شامپانی ʃampani.

шанс اقبال eqbal, شانس (шр.
chance).

шантáж از تهدید افشای
estefadæ æz tæhdid-e efʃa-je serr.

шантажировать از
estefadæ æz tæhdid-e efʃa-je serr k.

Шанхáй شهر شانگهای ʃanghaj.

шáнцевый: ш. инструмент воен.
ædævat-e tærifiql.

шáпкa کلاه kolah, شاپقا ʃarqa;
надевать بر سر گذاشتن y-

kolah bær sær gozaftæn, کلاه پوشیدن kolah puftidæn; без ~и sær-bæræhnæ.

ша́почник کلاه دوز kolah-duz.

ша́р گوی golulæ, کره گوی koræ (*сфера*); земно́й ш. کره ارض koræ-je ærz, زمین koræ-je zæ-min; возду́шный ш. بالون balun; избира́тельный ш. مهره mohræ.

ша́рада لغز loqæz.

ша́рик گلوله کوچک golulæ-je kutjek; ◇ кровяно́й ш. анат. گلبول globul-e хип.

ша́риковый گلوله ای golulæi; ш. подшипник см. шарикоподшипник.

шарикоподшѝпник ياتاقان گلوله jataqan-e golulæ.

шарла́тан شياراد sejjad, شارلاتان farlatan, چاچول باز tfatful-baz.

шарла́танство شيارادی sejjadi, چاچول بازی farlatani, tfatful-bazi.

шарма́нка ارگ دستی org-e dæsti.

шарни́р لولا loula.

шарова́ры شلوار şelvar.

шарови́дный گلوله شکل golulæ-şekl, کروی korævi.

шарообра́зный см. шаровидный.

ша́рф شال şal-e gærdæn.

шасси́ *тех.* شاسی (*фр.* chassis), بدنه bædænæ; ш. аэропла́на بدنه bædænæ-je (şasi-je) tejjaræ.

шатáть تكان دادن tækan dadæn, متزلزل کردن dzombandæn, تكان خوردن motæzælzæl k.; ~ся 1. تكان جنبیدن tækan xordæn, dzombidæn, لق متزلزل بودن motæzælzæl b.; لق بودن læq b. (*неплотно сидеть*); 2. *физ.* (без де́ла) پرسه زد telou-telou xordæn (*о пьяном*); 2. *физ.* (без де́ла) پرسه زد pærsæ zædæn.

шатáющийся لق læq (*неплотно сидящий*).

шатёр چادر tfador, шáткий متزلزل motæzælzæl; لق غير ثابت læq (*расшатанный*); ثابت qejr-e sabet, نا استوار na-ostovar (*неустойчивый*).

шатко́сть تزلزل tæzælzol; بی ثباتی bi-sæbati, ناپایداری na-paj-dari.

шатýн *тех.* شاتون şatun (*русск.* шатýн).

шафра́н *бот.* زعفران zæ'færan. шах 1. شاه şah, پادشاه padeşah; 2. шахм.: ш. и мат کیش kiş-o-mat, شهمات şæhmat; сделать ш. и мат شهمات کردن şæhmat k.

шáхматн||ый شطرنجى sætrændzi;
~ая доска تختۀ شطرنج tæxtæ-je
sætrændz; ~ая фигура مهرۀ شطرنج
mohræ-je sætrændz.

шáхматы شطرنج sætrændz; иг-
рaть в ш. شطرنج بازی کردن
sætrændz bazi k.

шáхта چاه معدن tʃah-e mæ'dæn.

шахтёр معدنچی mæ'dæntʃi.

шáшка I. ششكه sæmʃik; ششكه
ʃoʃkæ; ♠ ш. пироксилиновая فشنگ
feʃæŋg-e pirokselin.

шáшк||а II. (в игре) مهره mohræ;
игра в ~и دام بازی dam-bazi.

шашлык ششلیك sæʃlik, كباب
kæbab-e sixi.

швед اهل سوئد suedí, سوئدی
æhl-e sued.

швѣдский سوئدی suedí; ш.
язык زبان سوئدی zæban-e suedí.

швѣйн||ый خیاطی xejjati; ~ая
промышленность صنایع خیاطی
sænaʃe'-e xejjati.

швейцáр دربان dærbān.

швейцáрец اهل سویسی suisí,
سوئیس æhl-e suis.

Швейцáрия سویس suis.

швейцáрский سویسی suisí.

Швѣция سوئد sued.

швея خیاطه xejjatae.

швырять 1. (бросать) پرتاب

پرت کردن pærtab k., پرت کردن pært
k., انداختن ændaxtæn; 2. ʃuz.: ш.
деньгами پول را اسراف کردن
pul-ra esraf k., ول خرجی کردن
vel-xærdzi k.

шевелить تکان دادن tækan da-
dæn, جنباندن dzombandæn; ~ся
جنبیدن tækan xordæn, dzombidæn.

шеви́от شویت (ʃp. cheviote).

шеврó شورو ʃevrou, شبرو ʃeb-
rou.

шедёвр شاهکار ʃah-kar.

ше́йк||а 1. (струнного инстру-
мента) دسته ساز dæstæ-je saz;
2.: ш. бутылки گردن بطری gær-
dæn-e botri; ♠ раковые ~и دم
خردنگ dom-e xærtʃæŋg.

ше́йный анат. عنقی onoqi.

шейх شیخ ʃejx.

шѐлест خش خش xef-xef; ш.
сухих листьев صدای برگ خشك
sæda-je bærg-e xoʃk.

шелестѣть خش کردن xef-xef k.

шѐлк ابریشم æbrišom; ш.-сырéc
ابریشم خام æbrišom-e xam; искус-
ственный ш. مصنوعی æbrišom-e mæsu'i.

шелковѣстый ابریشم مانند æb-
riʃom-manænd.

шелкови́ца бот. درخت توت deræxt-e tut.

шелкови́чный: ш. червь کرم kerm-e æbrīsom, کرم پیله kerm-e pilæ.

шелковóд кар æbrīsom-kar, مربى کرم ابریشم moræbbi-je kerm-e æbrīsom.

шелковóдство ابریشم کارى æbrīsom-kari.

шёлков||ый ابریشمی æbrīsomī; -ая ткань پارچه ابریشمی partʃæ-je æbrīsomī.

шелкопряд зоол. کرم ابریشم kerm-e æbrīsom.

шелкопрядильн||ый: -ая фабрика کارخانه ابریشم ریسى kar-xa-pæ-je æbrīsom-risi.

шелкотка́цк||ий: -ая фабрика کارخانه حریر بافی kar-xa-pæ-je hærir-bafi.

шелухá پوست pust; орéховая ш. پوست گردو pust-e gerdu; лы́ковичная ш. پوست پیاز pust-e pijaz.

шелуш́ить پوست کردن pust kændæn.

шептáть نجوا کردن nædʒva k.; ш. ná yxo سرگوشى گفتن sær-e guʃi goftæn, بیخ گوشى گفتن bix-e guʃi goftæn.

шербéт شربت ʃærbæt.

шерéнг||а صف ردیف sæff, گەردیف gædif, قطار qetar; пострóить в одну -у در يك صف آوردن dær jæk sæff aværdæn.

шероховáтость 1. زبرى zebri; 2. (об отношéниях) تیرگی tirægi.

шероховáтый 1. زبر zebri; 2. (об отношéниях) تیره tiræ.

шерстомóйка کارخانه پشم شوئى kar-xa-pæ-je pæʃm-ʃui.

шерстопрядильн||ый: -ая фабрика کارخانه پشم ریسى kar-xa-pæ-je pæʃm-risi.

шерст||ь پشم pæʃm; стречь ш. پشم چیدن pæʃm tʃidæn; ◇ по 'и -и بخواب be xab.

шерстян||ой پشمى pæʃmi; -ая пряжа نخ پشمى pæx-e pæʃmi; -ая матéрия پارچه پشمى partʃæ-je pæʃmi.

шершáветь زبر شدن zebri ʃo-dæn.

шершáвость زبرى zebri.

шершáв||ый زبر zebri; -ые рýки

دستهای زبر dæstha-je zebri.

шёршень зоол. زنبور سرخ zæmbur-e sorx.

шест دستك dæstæk, دیرك di-ræk.

шéствие 1. (ход, прохождéние)

حرکت hærkæt; 2. (процéссия)

دسته dæstæ; погребальное ш.
تشیيع جنازه tæʃji'-e dʒænazæ.

ше́ствовать قدم زدن qædæm
zædæn, راه رفتن rah ræftæn.

шестерня мех. چرخ دنداندار
tʃærx-e dændanæ-dar.

ше́стеро شش نفر şeş næfær; нас
ш. ماشش نفر هستيم ma şeş næfær
hæstim.

шестигранный شش سطحی şeş-
sæthi.

шестидесятилетний شصت ساله
şæst-salæ.

шестидесятый شصت-م şæstom,
شصتمین şæstomin.

шестидне́вка شش روزه hæftæ-je
şeş-ruzae.

шестизарядный: ш. рево́львер
ششلول şeş-lul.

шестилéтие شش سالگی şeş-sa-
lægi.

шестилéтный شش ساله şeş-salæ.

шестиуго́льник مسدس mosæd-
dæs, شش ضلعی şeş-zel'i.

шестиуго́льный مسدس mosæd-
dæs.

шестна́дцатый شانزدهم şanz-
dæhom, شانزدهمین şanzdæhomin.

шестна́дцать شانزده şanzdæh.

шест|ой ششم şeşom, ششمین şe-
şomin; одна يك şæk şe-

şom, شش يك şeş jæk; в -ых سادسا
sadesæn.

шесть شش şeş.

шестьдесят شصت şæst.

шестьсо́т ششصد şeşsæd.

шеф رئیس ræ'is.

ше́фство سرپرستی sær-pæræsti;
взять ш. над чем-л. سر پرستی
sær-pæræsti-
je tʃiz-i-ra be ohdæ gereftæn.

ше́я گردن gærdæn, عنق onoq;
взять на свою -ю خود به
be ohdæ-je xod gereftæn,
بدوش خود گرفتن
be duş-e xod
gereftæn; дать по -е پس گردنی
pæs-e gærdæni zædæn.

шибкий تند tonð.

шибко см. шибкий.

ши́ит رعل. شیعه şi'æ.

ши́итство تشيع tæʃæjjo'.

шика́рный شیک پوش şiki, شیک پوش
şik-ruş (о человеке).

ши́ло درفش deræfş.

шимпанзе зоол. شمپانزه (фр.
chimpanzé).

ши́на دوره چرخ douræ-je tʃærx;
рези́новая ш. لاستик lastik, رزین
rezin; автомоби́льная ш. لاستик
lastik-e (rezin-e) اتومبیل
otumobil; (резин) روئی
lastik-e (rezin-e) rui (покрышка);

لاستیک (رزین) توئی lastik-e (re-zin-e) tui (камера); массивная ш.
لاستیک تو پر lastik-e tu-por.

хар; железный ш. خار
хар-е ahæni.

جیر جیر کردن шипеть
-dzir k. (о змеё); جز و وز کردن
dʒez-o-vez k. (о масле).

نسترن бот. шиповник
næstæ-gæp.

دوش دار шипучий
dʒuʃ-dar (о напитках).

صفیری лингв. шипящий
sæfiri (о звуке).

شیراز гор. Ширáz

عرض عرضا рæhna, عرض
ærz; в -ý и дли-
ну عرض از طول æz tul-o-ærz;
عرض دومتر 2 métra -óй
be ærz-e do metr.

расширять; -ся
وسعت پیدا کردن
vos'æt pejda k.
پاراوان (фр. шёрма
tædzir, paravent).

پهناور рæhn, широк
рæhnavær, عريض æriz; گشاد go-
ʃad, واسع væsi' (просторный); -ая
پارچه عريض partʃæ-je
æriz, پارچه پهنا partʃæ-je pæhn;
خیابان وسیع xijaban-e
væsi'; -ое платье گشاد le-

نقشه های پلانی -ие
bas-e goʃad; پناه
pæqʃæha-je bozorg; товары
اشیای کثیر
-ого потреблѐния
æʃja-je kæsir-ol mæsræf; в
بمعنی اعم
-ом смысле
be mæ'ni-je æ'æm.

انتشار (radio) широко-
entefar-e æxbar ba
radio.

قوی سینه широкогрудый
qævi-sinæ, سینه پهنا sinæ-pæhn.

شانه پهنا широкоплечий
ʃanæ-pæhn, چهار شانه ʃæhar-ʃanæ.

عرض عرضا 1. широтá
ærz, پهنا pæh-na, وسعت
vos'æt; 2.: географиче-
ская ш. عرض جغرافیائی
ærz-e dʒoqrafiʃai.

دوختن 1. шить
duxtæn; ш. на
ماشینه دوختن
ba ʃærx-e xejjati dux-tæn; 2. (вышивать)
گل دوزی کردن
gol-duzi k.; برودری
broderi-duzi k.; ш. зóлотом
mæli-læ-duzi k.

دوخت (процесс) 1. шитьё
duxt, خياطى xejjati; 2. گل
gol-duzi, برودری
broderi-duzi; ш. зóлотом
mæli-læ-duzi.

تخته سنگ шифер
tæxtæ-sæng.

шифбн *текст*. شیفون (*фр.* chiffon).

шифр رمز *гæмз*; ключ к ~у مفتاح *meftah-e gæmz*.

шифровáльщик رمز نویس *гæмз-nevis*.

шифрóванный رمزی *гæмзи*.

шифровáть رمز نویسی کردن *гæмз-nevisi k*.

шйшка 1. برآمدگی *vægæm*, 2.: соcнóвая ш. *бот.* چلغوزه *tʃelquzæ*.

шкáла میزان *mizan*, مقیاس *meqjas*, *ашл* (*фр.* échelle).

шкату́лка صندوقچه *sænduqtʃæ*.

шкаф اشكاف *qæfæsæ*; قفسه *qæfæsæ*; (русск. шкаф), دولابچه *dulabtʃæ*, گنجه *gændzæ*; кни́жный ш. کتابخانه *ketab-xanæ*, قفسه جای کتاب *qæfæsæ-je dʒa-je ketab*; стeннóй ш. گنجه *gændzæ-je divari*.

шкив *тех.* چرخ قرقره *tʃærx-e qærqægæ*.

шкйпер *мор.* ناخدا *naxoda*.

шкóл||а مدرسه *mædræsæ* (*мн.* مدارس *mædares*), آموزشگاه *amuzæf-gah*; высшая ш. مدرسه عالی *mædræsæ-je ali*, دانشگاه *daneʃ-gah*; срeдняя ш. مدرسه متوسطه *mædræsæ-je motævæsetæ*, دبیرستان *dæbirestan*; начáльная ш. مدرسه

دبستان *mædræsæ-je ebtedai*, ابتدائی *dæbestan*; *технйческая ш.* مدرسه

هنرستان *mædræsæ-je fænni*, فنی *honærestan*; *четырёхклáссная ш.*

مدرسه چهار ساله *mædræsæ-je tʃæ-har-salæ*; *завeдующий ~ой* رئیس *har-salæ*

مدرسه *gæ'is-e mædræsæ*; *ходить в ~у* مدرسه رفتن *mædræsæ gæf-tæn*

مدرسه را تمام ~у *mædræsæ-га tæmam k*, *окóнчить*

شاگرد مدرسه *ʃa-gerd-e mædræsæ*, *шкóльный*

مدرسه *mædræsæ* (*с эзафeтом предшeствующего слó-ва*), *ш.* *то-вáрищ* هم شاگردی *hæm-ʃagerdi*, *هم درس* *hæm-dærs*.

шкúр||а پوست *pust*; волóвья ш. پوست گاو *pust-e gav*; волк в овeчьей ~е *фиг.* گرگ بلباس میش *gorg be lebas-e miʃ*.

шлагбаум چوب باج *tʃub-e badʒ*, *шлак тех.* ریم آهن *rim-e ahæn*, *تفالہ آهن* *tofalæ-je ahæn*.

шланг *тех.* لوله لاستیکی *lulæ-je lastiki* (*резйновый рукав*).

шлем کلاه خود *kolah-xud*, *Шлиссельбúрг гор.* شلیسلبورگ *ʃliselburg*.

шлифовáльщик *جلاگر* *dzæla-gæf*, *صیقل گر* *sejqælgæf*.

шлифованный صیقلی sejqæli.
 шлифовать جلا دادن dzæla da-
 dæn, پرداخت کردن pærdaxt k.,
 صیقل دادن sejqæd dadæn.
 шляпа 1. کلاه kolah, (фр. chapeau); снять ~у برداشتن kolah bær-daftæn; 2. پیروز profuz.
 шляпка 1. см. шляпа 1; 2.: ш. гвоздя سر میخ sær-e mîx.
 шляпник کلاهدوز kolah-duz.
 шляться ولگردی کردن vel-gærdi k.; پرسه زدن pærsæ zædæn (без дела).
 шмель زنبور درشت zæmbur-e dorost.
 шнур 1. قیطان qejtan; 2. эл. (провод) سیم sim.
 шнуровать بستن (قیطان) ba bænd (qejtan) bæstæn.
 шнурок بند bænd; ~кий для ботинок بند پوتین bænd-e putin.
 шов 1. درز dærz, بخیه bæxjæ; без ~ва بی درز bi-dærz; 2. мед.: наложить ш. بخیه زدن bæxjæ zædæn.
 шовинизм تعصب ملی tæ'æssob-e melli.
 шоколад شوکولات (фр. chocolat).
 шоколадный شوکولاتی şokola-

ti; ш. цвет رنگ شوکولات gæng-e şokolat.
 шомпол سنبه تفنگ sombæ-je tofæng.
 шомпольный: ~ое ружьё تفنگ شومپولی tofæng-e sær-por.
 шопот نجوا pædzva; разговари-
 вать ~ом به نجوا صحبت کردن be pædzva sohbat k., بطور نجوا
 be tour-e pædzva hærf zædæn.
 шорник سراج særradz.
 шорох خش خش xeş-xeş.
 шоры چشم بند اسب tşæsm-bænd-e æsp.
 шоссё شوسه şusæ.
 шоссировать شوسه کردن şusæ k.
 шотландец اسکاتلندی eskot-lændi.
 Шотландия اسکاتلاند eskotlænd.
 шотландский см. шотландец.
 шофёр شوفر (фр. chauffeur).
 шофёрский شوفری şuferî.
 шпáга شمشیر şæmşir.
 шпáгáт نخ قند pæx-e qænd.
 шпáжник бот. دلبوس dælæbus.
 шпаклевáть بطانه کردن bæta-pæ k.
 шпáла ж.-д. تراورس (фр. traverse); деревянная ш. تراورس چوبی travers-e tşubi.

шпат мин. سپات (*šp. spath*);
полевóй ш. فلدسپات (*šp. feldspath*).

шпйлька سنجاق مو sændzaq-e
mu, سنجاق زلف sændzaq-e zolf.

шпинáт اسفناج esfenadž.

шпиóн جاسوس džasus.

шпионáж جاسوسی džasusi.

шпиóнить جاسوسی کردن džasusi k.

шпóн(а) мин. اشيون ešpin.

шпóр|а مهميز mæhmiz; ~ы у
петухá سيخ پای خروس six-e pa-
-je xorus.

шпóрить (лóшадь) مهميز (براسب)
زدن mæhmiz zædæn.

шприц мед. آب دزدك ab-doz-
dæk, سرنگ (*šp. seringue*).

шпўлька قرقره qærqæræ.

шрам نشان زخم nešan-e zæxm,
اثر زخم æsær-a zæxm.

шрапнёлъ воен. شراپنل šrapnel.

шрифт حروف چاپ horuf-e čap;
крупный ш. حروف درشت horuf-e
dorošt; мелкий ш. حروف ريز horuf-e riz.

штаб ارکان حرب ærkan-e hærb,
ستاد setad; генерáльный ш. ارکان
قشون ærkan-e hærb-e
koll-e qošun, ستاد آرتش setad-e
arteš; ш. дивизион لشکر setad-e
læškær.

штамп مهر estam-
pe; سرسکه sær-sekkæ (*чекан*).

штаны شلوار šelvar.

штат I. полит. مملکت mæmilæ-
kæt; соединённые ~ы ممالك متحدہ
mæmalek-e mottæhedæ.

штат II. (личный состав) پرسنل
(*šp. personnel*), کارکنان kar-konap,
اعضاء æ'za.

штатив سه پایه se-pajæ.

штáтн|ый رسمی gæsmi; ~ые слý-
жащие управления اعضای رسمی
اظهاره æ'za-je gæsmi-je edaræ.

штемпелевáть مهر زدن mohr
zædæn.

штéмпель مهر mohr.

штéпсель эл. کلید kælíd.

штиблётý ارسى orosi.

штилъ мор. سکون دریا sokun-e
dærja.

штифт тех. میخ بی سر mîx-e
bi-sær.

штóльня горн. تونل معدن tu-
nel-e mæ'dæn.

штóпальщик رفوگر rofugær.

штóпать رفو کردن rofu k.

штóпка رفوگری rofugæri.

штóпор (для бутылок) پیچ pitč.

штóр|а پرده pærdæ; поднима́ть
~у پرده بالا کشیدن pærdæ bala
kæšidæn.

шторм طوفان tufan.
 штраф جریمه dzærimæ, جزای
 نقدی dzæza-je næqdi.
 штрафовать جریمه کردن dzæ-
 rimæ k.
 штрейкбрéхер اعتصاب شکن
 e'tesab-ʃekæp.
 штриховать سایه زدن saɹæ zæ-
 dæn.
 штудировать مطالعه کردن mo-
 tale'æ k.
 штýк||а 1. (одн предмет) دانه
 danæ, تا ta; 2. (о материu) توپ
 tup.
 штукатýр گج کار gædz-kar.
 штукатýрение گج کاری gædz-
 -karl.
 штукатýрить گج کاری کردن
 gædz-kari k.
 штуковать رفو کردن rofu k.
 штурм حمله hæmlæ, هجوم hodzum.
 штурмовать حمله کردن hæm-
 læ k.
 штык سر نیزه sær-nejzæ; -óm
 سر نیزه ba sær-nejzæ; винтовка
 со -óm تفنگ سر نیزه دار tofæng-e
 sær-nejzæ-dar.
 штыковóй: ш. бой جنگ با سر
 dzæng ba sær-nejzæ.
 шýба پالتوی خز paltu-je xæz.
 шýлер پشت هم انداز post-hæm-

-ændaz; متقلب (در بازی) motæ-
 qælleb (dær bazi).

шум صدا sæda, سر و صدا sær-
 -o-sæda, غوغا hæmhæmæ; داد
 و فریاد hæjahu, داد و فریاد
 dad-o-færjad (шум скандала); ш.
 ветра صدای وزش باد sæda-je væ-
 zeʃ-e bad; поднýть ш. هیاهو کردن
 hæjahu k.

шуметь صدا کردن sæda k.,
 داد و hæmhæmæ k.; داد و
 dad-o-færjad k. (скан-
 дáлить).

шумíха هیاهو hæjahu.
 шумлívый شلوغ کن ʃoluq-kon.
 шумный پر صدا por-sæda, با سر
 ba sær-o-sæda.

шумóвка کفگیر kæf-gir.
 шýрин برادر زن bæradær-
 -zæp.

шурýп тех. پیچ piʃ.
 шурф горн. حفريات hæfrijat.
 шурфовать горн. حفر کردن
 hæfr k., کندن kændæn.

шуршать صدا کردن sæda k.,
 خش خش خش xæʃ-xæʃ k.
 шýстрый разг. چابك ʃabok,
 چالاک ʃalak, سر زنده sær-zendæ;
 زرنگ zeræng (смётливый).

шут مسخره mæsxææ, لوده
 loudæ.

шут||йтъ (с кем-л.) (با کسی) *šuxi k.*; ш. над кем-л. کردن *šuxi k.*; ш. над кем-л. کردن *kæs-i-ra mæsxæŋæ k.* (насмехаться); ~я بشوخی *be šuxi.*

шут||ка شوخی *šuxi*; сказать что-л. в ~ку بشوخی چیزی را بشوخی *čiz-i-ra be šuxi goftæn*; сыграть с кем-л. ~ку بكسی حيله زدن *be kæs-i hilæ zædæn*; плóская ш. شوخی خنك *šuxi-je xonok*; это не ш. این کار شوخی نیست *in kar-e šuxi nist*; без (кроме) ~ок جدا *bez (króme) -ok dzeddæn.*

шутливый شوخ *šux* (в знач. суц.); шутовской شوخی آمیز *šuxi-amiz* (в знач. прилаг.).

шутник شوخ *šux.*

шутовской مسخره آمیز *mæsxæŋæ-amiz.*

шутовство مسخرگی *mæsxæŋæ-gi*, لودگی *loudægi.*

шуточный شوخی آمیز *šuxi-amiz.*

шхуна کشتی دو دگلی *kæŋti-je do-dægæli.*

Щ

щавéлев||ый: ~ая кислота جوهر ترشك *šouhæŋ-e toršæk.*

щавелево-кисл||ый: ~ая соль ملح *mælxæŋ-e toršæk.*

جوهر ترشك *melh-e šouhæŋ-e toršæk.*

щавéль бот. ترشك *toršæk.*

щадíть (кого-л.) (بكسی) رحمت آوردن *ræhm k.*, گذشت کردن *ræhmæt aværdæn*, gozæŋt k.

щёбень خرده سنگ *xordæ-sæŋg.*

щёбет(ание) جيك جيك *džik-džik.*

щёбетать جيك جيك کردن *džik-džik k.*

щеглёнок см. щегол.

щегóл سهره *sehræ.*

щёголь خوش لباس *xoŋ-lebas.*

щеголять 1. خود آرائی کردن *xod-arai k.*; 2. (чем-л.) خود را جلوه *xod-ra dželvæ dadæn*, خود را دادن *xod-ra næmajæŋ dadæn* (выставлять напоказ).

щёдрость سخاوت *sæxavæt.*

щёдрый 1. (о человеке) سخى *sæxi*, با سخاوت *ba-sæxavæt*; 2. (изобильный) فراوان *færavan.*

щекá گونه *gunæ*, رخسار *roxsar.*

щекóлда در چفت *čeft-e dær.*

щекотáние غلغلک *qelqelæk.*

щекотáть غلغلک دادن *qelqelæk dadæn.*

щекотливый 1. غلغلکی *qelqelæki*; 2. فزج. باریک *barik*; щ. вопрос مسئله *mæsxæŋ-e barik.*

щекóтно: мне щ. غلغلکم میشود qelqelæk-æm miʃævæd (mi-ajæd).

щёлкать 1. (пáльцами) بشكن beʃkæn zædæn; 2. (дaть щел-чóк) تلنگر زدن tælængor zædæn.

щёлок آب قلیائی ab-e qæljai.

щёлочный قلیائی qæljai.

щелчóк تلنگر tælængor.

щель شکاف ʃekaf, چاك tʃak; щ. в дверях در شکاف ʃekaf-e dær; голосовáя щ. анат. قصبه الریه fæm-e qæsæbæt-or-rijæ.

щенíться توله زائیدن tulæ za-jidæn.

щенóк سگ tulæ-je sæg.

щеп||á см. щепка; превратíться в -ы بکلی خورد شدن be-kolli xord ʃ.

щепетíльный دقيق dæqiq; نازك nazok-tæb'.

щепка خرده چوب tæraʃæ, تراشه xordæ-je tʃub; худóй, как щ. شکمش ʃekæm-æʃ be poʃt tʃæspidæ-æst, سفره شد ʃekæm-æʃ sofræ ʃod.

щети́на موی خوک mi-je huk.

щети́ниться راست شدن (مو) rast ʃodæn.

щётка برس (ʃp. brosse); пла-тяна́я щ. ماهوت پاک کن mahut-rak-kon; сапо́жная щ. کفش پاک کن ba tʃæʃm-e nim-baz negah k.

ка́еф-ра́к-ко́п; половáя щ. جاروب ɟarub; зубна́я щ. مسواک mesvak, مسواک دندان mesvak-e dændan.

щýколотка قوزك quzæk.

щипáть 1. نشگون گرفتن neʃ-gun gereftæn; 2. (ощипывaть) پر پاك كندن pær kændæn; 3. (жечь) سوزاندن suzandæn.

щипóк نشگون neʃgun.

щипцы انبر æmbor; گاز انبر gaz-æmbor (клевщý); хирургические щ. انبر جراحی æmbor-e ɟærrahi; щ. для сáхара قند گیر qænd-gir.

щýпчики انبرك æmboræk.

щит 1. سپر serær; 2. техн. سپر serær; распределительный щ. эл. صفحه تقسیمات sæfhæ-je tæqsimat.

щитовíдн||ый سپری seræri; щ. хрящ غضروف درقى qozruf-e dær-qí; -ая желеzá غده درقى qoddæ-je dærqí.

щитóк (у экипáжа и т. п.) گل gel-gir.

щýка لوف louf.

щýпальце зоол. شاخك ʃaxæk.

щýпать لمس کردن læms k.; щ. пульс у кого́-л. نبض کسی را گرفتن næbz-e kæs-i-ra gereftæn (didæn).

щýриться با چشم نیم باز نگاه کردن ba tʃæʃm-e nim-baz negah k.

Э

эбёновы **آبنوس** abnūs.

эбонит **тех. ابونیت** (фр. ébomite).

эвакуация **تخليه** tæxlijæ; э. города **تخليه شهر** tæxlijæ-je šæhr.

эвакуировать **(что-л.) (جائى را)** tæxlijæ k.; **(кого-л.) تخايه شدن** xaredz k.; **تخليه خارج کردن** tæxlijæ š. (о пункте); **تخليه خارج شدن** xaredz š. (о жителях).

эвкалипт **см. евкалипт.**

эволюционировать **تطور کردن** tætvor k.

эволюционный **تکاملی** tækamolī.

эволюция **تکامل تدریجی** tækamol-e tædridzi.

эгоизм **خود خواهی** xod-xahi, **خود پرستی** xod-pæræsti.

эгоист **خود خواه** xod-xah, **خود پرست** xod-pæræst.

эгоистический **см. эгоистичный.**

эгоистичный **خود خواهانه** xod-xahanæ.

эй! **بیا** bia, **نگاه کن** negah kon.

Экватор **اکواتر** ekvator.

экватор **خط استوا** xætt-e esteva.

экваториальный **استوائی** estevai.

эквивалент **معادل** mo'adel(-c), **مساوی القدر** mosavi-ol-qædr.

эквивалентный **см. эквивалент.**

эквилибрист **بند باز** bænd-baz.

экза́мен **امتحان** emtehan (мн. **امتحانات** emtehanat); **вступительный э. امتحان دخولی** emtehan-e doxuli; **конкурсный э. امتحان مسابقه** emtehan-e mosabeqæ; **выдержать э. از عهده امتحان بر** æz ohdæ-je emtehan bæd-amædæn, **از امتحان در آمدن** æz emtehan dær-amædæn.

экзаменатор **ممتحن** momtæhen (мн. **ممتحنین** momtæhenin).

экзаменационный **امتحانی** emtehani.

экзаменовать **کردن امتحان** emtehan k.; **~ся دادن امتحان** emtehan dadæn.

экзема **мед. زرد زخم** zærd-zæxm, **اکزما** (фр. eczéma).

экземпляр **نسخه** posxæ (мн. **نسخ** posæx); **написать в двух ~ах در دو نسخه نوشتن** dær do posxæ neveštæn.

экзотический **اجنبی** ædʒnæbi, **بیگانه** biganæ.

экипа́ж **1. درشکه** dorofkæ; **2. мор.: э. корабля کشتی** næfærat-e kæšti.

экипировать کردن مجهز mo-
dzæhhæz k.

экипировка تجهیز tædzhiz.

эконом مباشر mobaʃer, پیشکار
piʃ-kar, ناظر nazer.

экономика اقتصاد eqtesad.

экономист مقتصد moqtæsed,
اقتصادی eqtesadi (мн. اقتصاديون
eqtesadijun), اکو نوميست ekonomist.

экономить (в чем-л.) (در چیزی)
صرفه جوئی صرفæ-dzui k.;
پس انداز کردن pæs-ændaz k.
(откладывать).

экономический اقتصادى eqte-
sadi; -ая политика سیاست اقتصادى
sijasæt-e eqtesadi; с -ой точки
зрения از نقطه نظر اقتصادى æz
poqtæ-je næzær-e eqtesadi.

экономия 1. صرفه جوئی صرفæ-
dzui (бережливость); پس انداز
pæs-ændaz (то, что съэкономле-
но); э. в расходах صرفه جوئی در
مخارج صرفæ-dzui dær mæxaredz;
2. اقتصاد eqtesad; политическая э.
اقتصاد elm-e særvæt, علم ثروت
eqtesad-e sijasi.

экономно با صرفه جوئی ba sær-
fæ-dzui.

экономный صرفه جو صرفæ-dzu
(о человеке); با صرفه جوئی ba-
særfæ-dzui (в знач. прил.)

экрán حایل hajel.

экс- (бывший) سابق sabeq; э.-ми-
нистр وزیر سابق væzir-e sabeq.

экскаватор тех. ماشین حفر
maʃin-e hæfr̥ kopændæ, حفر
hæffar.

эскременты мед. فضله fæzlæ;
مدفوعات بدن mædfu'at-e bædæn.

экскурсáнт سياح sejjah.

экскурсия سياحت sijahæt.

экспансiвный دل و زبان يکى
del-o-zæban jæk-i.

экспáнсия انبساط enbesat, امتداد
emtedad, اتساع ettesa'.

экспедиция 1. (совокупность
членов э-и) هیئت اعزامى hej'æt-
e e'zami; научная э. هیئت علمى
hej'æt-elmi; 2. (поездка) مسافرت
mosaferæt; 3. воен. لشکر کشى læʃ-
kær-kæʃi; 4. (отделение по отправ-
ке корреспонденции) دفتر ارسال
dæftær-e esrsal-e morase-
lat.

эксперимéнт تجربه tædʒrobæ
(мн. تجربيات tædʒrobijæt).

экспериментально از روی تجربه
æz ru-je tædʒrobæ, عملاً æmælæn.

экспериментальный تجربه ای
tædʒrobæi.

экспéрт خبره xebra, متخصص
motæxæsses.

экспертíза معاینه mo'ajenæ,
تحقیق təhiqlq.

эксплоатáтор استفادهچی este-
fadæʃi, استثمار کننده estesmar ko-
nændæ.

эксплоатационн||ый: ~ые расхо-
ды مخارج بهره برداری mæxa-
redʒ-e bæhræ-bær-dari, مخارج انتفاعی
mæxaredʒ-e entefa'i; э. период دوره
دوره بهره برداری douræ-je bæhræ-bær-
-dari.

эксплоатáция (кого-л.) (از کسی)
استفاده estefadæ, استثمار estesmar,
انتفاع entefa'; بهره برداری bæh-
ræ-bær-dari (извлечение промыш-
ленных вы́год); استخراج estexradʒ
(разработ́ка); э. железной доро́ги
بهره برداری راه آهن bæhræ-bær-
-dari-je rah-e ahæn.

эксплоатíровать (кого-л.) (از کسی)
استفاده کردن estefadæ k.,
انتفاع کردن estesmar k., بهره
برداری entefa' k.; بهره برداری
bæhræ-bær-dari k. (извлекáть
промышленные вы́годы); استخراج
estexradʒ k. (разработ́ывать).

экспона́ты اشیای نمایش æʃja-je
pæmajef.

экспонíровать بمعرض نمایش
be mæ'gæz-e pæmajef go-
zardæn.

экспорт صدور sodur, صادرات
saderat; бросовый э. см. демпинг.

экспортёр صادر کننده sader
konændæ.

экспортíровать صادر کردن
sader k.; بخارج حمل کردن be xa-
redʒ hæml k.

экспортн||ый صادراتی saderati;
~ая по́шлина گمرک صادرات
gomrok-e saderat.

экспресс ترن سریع السیر
tren-e særi'-os-sejr.

экспрómт بدیهه bædihæ; ~ом
بالبدیهه bædihætæn, ارتجالا
mortædzælæn, ertedʒælæn.

экспроприáция مصادره mosæ-
deræ.

экспроприйóвать مصادره کردن
mosaderæ k.

экста́з وجد vædzd.

эксте́рн داوطلب davtælæb.

экстерриториáльный خارج
خارجہ المملکتی xaredʒ-ol-mæmlækæti.

экстра́кт عصاره æsaræ, جوهر
dzouhær; мясной э. گوشت dzouhær-e guʃt.

экстрактивн||ый عصاره ای æsa-
gæi.

экстра́кция عصاره کشی æsaræ-
-kæʃi, جوهر کشی dzouhær-kæʃi.

экстренно فوراً fouræp.

экстренный مخصوص mæxsus (специальный); فوق العاده fouq-ol-adæ (чрезвычайный); فوری fouri (специальный); э. выпуск (газеты) (شماره) (šomaræ-je) fouq-ol-adæ; ~ое заседание جلسه dzælsæ-je fouq-ol-adæ.

эксцентричный خارج از مرکز xaredz æz mærkæz; عجیب و غریب ædzib-o-qærib (странный); هوسی hævæsi (с причудами).

эксцесс افراط efrat.

эластичность کش داری kæf-dari.

эластичный کش دار kæf-dar.

элеватор انبار elevator, غله æmbar-e qællæ.

элегантность ظرافت zærafæt.

элегантный ظریف zærif.

элегия مرثیه mærsiæ.

элексир см. эликсир.

электризация 1. физ. الکتریزه elektrizæ kærdæn(-e); 2. мед. کردن elektrizæ kærdæn(-e); 2. мед. mo'aledzæ ba elektrisitæ.

электризовать الکتریسیتہ دار elektrisitæ-dar k.

электрификация الکتریسیتہ elektrisitæ næmudæn(-e), نمودن

الکتریکی نمودن elektriki næmudæn(-e).

электрифицировать الکتریسیتہ elektrisitæ k., کردن elektriki k.

электрический برقی bærqî, الکتریکی (фр. électrique) elektriki; э. ток الکتریسیتہ dzærxæjan-e elektrisitæ; ~ое напряжение см. напряжение; э. заряд مقدار meqdar-e elektrisitæ; э. свет چراغ برق tšeraq-e bærq; ~ая станция کارخانه چراغ برق kar-xanæ-je tšeraq-e bærq; ~ие принадлежности لوازم برق lævazem-e bærq.

электричество (قوة) برق (qovvæ-je) bærq, الکتریسیتہ (фр. électricité); положительное э. الکتریسیتہ elektrisitæ-je mosbæt; отрицательное э. الکتریسیتہ منفی elektrisitæ-je mænfi.

электровоз локомотив الکتریکی lokomotiv-e elektriki.

электродвигатель мех. موتور motur-e bærqî.

электродвигательный: ~ая сила قوه الکتروموتوری qovvæ-je elektromoturi.

электрод физ. الکترود (фр. electrode).

электроёмкость *физ.* ظرفیت *zærfijæt-e* elektriki.
 электролиз *хим.* (фр. *électrolyse*).
 электромагнетизм *физ.* مقناطیس *mæqnatis-e* elektriki.
 электромагнит *الکترو ماگنت* elektromagnet.

электрометаллургия *استخراج* estexradʒ væ tæsfijæ-je felezzat be væsilæ-je bærq.

электрометр *физ.* (фр. *électromètre*).
 электромотор *тех.* موتور *motur-e* elektriki.

электрон *физ.* (фр. *électron*).
 электроскоп *физ.* (фр. *électroscope*).
 электростанция *см.* электрическая станция.

электростатика *физ.* الکتریسیته *elektrisitæ-je* (bærq-e) saken, (фр. *électrostatique*).
 электростатический *физ.* الکتروستاتیکی (фр. *électrostatique*).
 электротерапия *мед.* معالجه *mo'aledʒæ* be væsilæ-je elektrisitæ.

электротехник *مهندس چراغ* mohændes-e tʃeraq-e bærq.
 электрохимия *شیمی الکتریکی* şimi-je elektriki.
 элемент *عنصر* onsor (мн. *عناصر* ænaser); *эл.* пил (фр. *pile*); *сухой* э. *پیل خشک* pil-e xoʃk.
 элементарно *بطور مقدماتی* be-tour-e moqæddæmati.
 элементарный *مقدماتی* moqæddæmati, *ابتدائی* ebtedai.
 эликсир *الیکسیر* eliksir.
 эллипсис *بیضی* bejzi.
 эллиптический *بیضی شکل* bejzi-şekl.
 Эльбрус *ز. البرز* ælborz.
 Эльзас-Лотарингия *آلزاس* alzas-loren.
 эмáлевый *مینائی* mīnai; -ая *رنگ لعابی* ræng-e lo'abi;
 эмáль *مینا* mīna, *لعاب* lo'ab;
 эмáлированный *لعابی* lo'abi;
 эмáльная посуда *ظروف لعابی* zoruf-e lo'abi.
 эмáлировáть *لعابی کردن* lo'abi k.
 эмáль *مینا* mīna, *لعاب* lo'ab;
 зубнáя э. *لعاب دندان* lo'ab-e dændan, *مینای دندان* mīna-je dændan.
 эмансипáция *آزادی* azadi, *آزاد* azad kærdæn(-e), *تخلیص* tæxlis.

эмбáрго توقیف کشتی یا touqif-e kæsti ja mæhmulat-e xaredzi.

эмблэма نشان nešan, نشانه ne-šanæ, علامت ælamæt.

эмбриоло́гия بحث الجنين bæhs-ol-dzænin, جنين شناسی dzænin-še-nasi.

эмбрио́н نطفه potfæ, جنين dzænin.

эмбриона́льн||ый *φυζ.* ابتدائی eb-tedai; в ~ом состоянии در حالت dær halæt-e bædvi.

эмигра́нт مهاجر mohadžer.

эмигра́ция مهاجرت mohadžeræt.

эмигри́ровать کردن مهاجرت mohadžeræt k.

эми́ссия انتشار (پول کاغذ) en-tešar(-e pul-e kaqæz)

эмо́ция احساس ehsas (мн. احساسات ehsasat).

Энгельс انگلس Engels.

эндокарди́т *мед.* ورم غشاء داخلی. varæt-e qeša-je daxeli-je qælb.

эндокриноло́гия علم وظائف الغدد elm-e væzajef-ol-qodæd.

энергично بطور جدی be tour-e dzeddi, جدا dzeddæn.

энергичный فعال جدی dzeddi, فعال fa'al.

эне́рги||я فعالیت dzeddijæt, فعالیت fa'alijæt; *φυζ.* انرژی (*φρ.* énergie),

انرژی qovvæ; тепловая э. انرژی qovvæ; тепловая э. энергичная э. انرژی-je hægaræti; кинетическая э. انرژی حال حرکت energi-je hal-e hægækæt; закон сохранения قانون بقاء انرژی qa-nun-e bæqa-je energi.

энтомо́лог حشره شناس hæšæ-ræ-šenas.

энтомоло́гия حشره شناسی hæ-šæ-ræ-šenas.

энтузи́зм شوق qejræt, غیرت qejræt, حرارت hægaræt, ذوق şouq-o-zouq.

энтузи́ст شخص با غیرت şæxs-e ba-qejræt, شخص با حرارت şæxs-e ba-hægaræt, با شوق و ذوق ba-şouq-o-zouq.

энциклопедист مؤلف دائرة المعارف mo'ællef-e dajeræt-ol-mæ'aref; *φυζ.* بحر العلوم bæhr-ol-olum.

энциклопедический دائرة المعارف dajeræt-ol-mæ'arefi.

энциклопедия دائرة المعارف dajeræt-ol-mæ'aref.

эпигра́мма هجویه hædžvijæ.

эпи́граф کتبه kætibæ.

эпидеми́ческий وبائی væbai, مسری mosri.

эпиде́мия مرض وبائی mæraz-e væbai, مرض مسری mæraz-e mosri.

эпиде́рма биол. بشره bæšæ-ræ.

эпизод حادثه hadesæ, واقعه va-
qe'æ.

эпизо́бия вет. آفات حيوانى afat-e hejvani.

эпилéпсия صرع sær'.

эпилéптик مصروع mæsu'.

эпи́ческий رزمى ræzmi; -ая
поэма رزمى شعر fe'r-e ræzmi.

э́пос اشعار رزمى æf'ar-e ræzmi.

эпо́ха عصر æsr, دوره douræ,
عهد æhd.

э́р'а تاريخ tarix; начало -ى مبدأ
mæbdæ'-e tarix.

эре́кция فوضل. po'uz.

Эрзе́рум гор. ارضروم ærzerum.

эро́тический عاشقانه, عشقى efqi,
اڤهقانæ.

эро́томания جنون عشق djo-
nun-e efq.

эруди́т فاضل fazel, متبحر mo-
tæbæhher.

эруди́ция فضيلت læzilæt, تبحر
tæbæhhor, معلومات mæ'lumat.

эсде́к полит. سوسيال دموكرات
susjal-demokrat.

эсе́р полит. سوسيال رولوسيонер
susjal-revolusjuner.

эска́дра اسکادر (фр. escadre),
بخش bæxʃ.

эскадри́лья اسکادريل eskadril
(фр. escadrille), ناوگروه nav-goruh.

эскадрóн воен. بهادران bæha-
doran, اسواران æsvaran.

эскалáтор پله كان متحرك pellæ-
kan-e motæhærrek.

эскíз طرح tærh.

эскимóс اسکیمو eskimu.

эскóрт اسکورت (фр. escorte);
с -ом با اسکورت ba eskort.

эсперáнто اسپرانتو esperanto.

эссéнция جوهر dzouhær, اسانس
(фр. essence); фрукто́вая э. اسانس
esans-e mivæ.

эсто́нец استونی estuni.

Эсто́ния استونی estuni.

эсто́нский см. эстонец.

эстра́да سكو sæku, صحنه sæhnæ.

э́та см. этот.

эта́ж طبقه tæbaqæ, مرتبه mæ-
tæbæ; ве́рхний э. طبقه فوقانى tæ-
baqæ-je fouqani; зда́ние в три -а
عمارت سه طبقه ای emaræt-e se-tæ-
baqæi.

этаже́рка قفسه qæfæsæ; э. для
книг قفسه کتاب qæfæsæ-je ketab.

эта́п مرحله mærhælæ (мн. مراحل
mærahel); منزل mænzel (мн. منازل
mænazel) (перегóн, станция).

э́тика علم اخلاق elm-e æhlaq.

этике́т آداب adab (пра́вила
ве́жливости); تشریفات tæʃrifat,
آیین ajin (церемони́я).

этикётка اتيكت etiket, برچسپ bær-tʃæsp.

этил хим. ائيل (фр. éthyle).

этилен ائيلن (фр. éthylène).

этимоло́гия грам. علم اشتقاق elm-e eʃteqaq-e loqat, وجهه vædʒh-e tæsmijæ.

эти́ческий اخلاقي æhlaqi.

этногра́фия نژاد شناسی ne-ʒad-ʃenasi, اتنوگرافی (фр. ethnographie).

этноло́гия معرفت الاقوام mæ'-refæt-ol-æqvam.

это اين چيست in; что э. این همه hæniæ-je in; всё э. اینطور نیست in-tour nist; после -го بعد از این bæ'd æz in, پس از این pæs æz in; для -го برای این مقصود bæraje in mæqsud; не в -м дело مسئله در اینجا نیست mæs'ælxæ dær indʒa nist.

этот این in.

эфеме́рный فانی Ianí, بی دوام bi-dævam, ناپایدار na-pajdar.

эфёс воен. قبضه شمشیر qæbzæ-je ʃæmʃir.

эфио́п حبشی hæbæʃi.

Эфио́пия حبشه hæbæʃæ.

эфио́пский см. эфиоп.

эфир اتر (фр. éther).

эфирный اتری eteri.

эффе́кт اثر æsær; نتیجه nætidʒæ (сле́дствие).

эхо انعكاس صدا en'ekas-e sæda.

эшелон воен. ستون پله sotun-e pellæ, قسمت متوالیه qæsmæt-e mo-tævalijæ.

Ю

юбиле́й جشن dzæʃn; 25-лётний ю. جشن بیست و پنج سالگی dzæʃn-e bist-o-pændʒ salægi.

юбка دامن damæn.

ювелье́р جواهری dzævalieri, جواهر ساز dzævalier-saz; جواهر فروش dzævalier-foruʃ (торгующий драгоценностями).

ювелье́рный: ю. магазин جواهر فروش dzævalier-foruʃi.

юг جنوب dzæpub.

юго-восток شرقی dzæpub-e ʃærqi.

юго-запад غربی dzæpub-e qærbí.

Югосла́вия يوغوسلاوی jugo-slavi.

южа́нин اهل جنوب æhl-e dzæpub.

Южная Аме́рика امریکای جنوبی æmrika-je dzæpubi.

ю́жный جنوبی dzæpubi; ю. бе-

перг Крыма سواحل جنوب کریم
səvaheɫ-e dʒæpub-e kɾim.

Южный Ледовитый Океан
اقیانوس منجمد جنوبی oqjanus-e
mondʒæmed-e dʒænubi.

юмор فکاهت fokahæt, خوش
خوشت xoʃ-mæzægi.

юмористический فکاهی fokahi.

юность جوانی dʒævani.

юноша جوان dʒævan.

юношеский جوانی dʒævani.

юношество 1. (пора юности)
جوانی dʒævani; 2. (молодёжь)
جوانان dʒævanan.

юный جوان dʒævan.

юридический حقوقی hoquqi,
دانشکده قضائی qæzaɪ; ю.факультет
حقوقی daneʃ-kædæ-je hoquqi.

юрисдикция قضاوت qæzavæt;
консульская ю. قضاوت قنصولی
qæzavæt-e qonsuli.

юрисконсульт مشاور حقوقی
moʃaver-e hoquqi, مستشار حقوقی
mosteʃar-e hoquqi.

юриспруденция علم حقوق elm-
e hoquq.

юрист حقوق دان hoquq-dan,
قانون دان qanun-dan.

юстици|я عدلیه ædlijæ; комис-
сариат -и کمیسری عدلیه komiseri-
-je ædlijæ.

Я

я من mæn; я сам من خودم mæn
xod-æm; идёмте со мной همراه من
hæmrah-e mæn biajɪd; дай́те
мне بدهید be mæn bedehid.

яблоко سیب sib; ❖ глазо́е я.
анат. تخم چشم toxm-e tʃæʃm; ада-
мово я. анат. سیب آدم sib-e
adæm, غده درقی qoddæ-je dærqi.

яблоня درخت سیب deræxt-e sib;
ди́кая я. سیب صحرائی sib-e sæhrai.

яблочный سیب sib (с эза́фе-
том предше́ствующего слова);
-ое варё́ние مربای سیب moræb-
ba-je sib.

Ява o-в جاوه dzavæ.

яв|ить, -и́ться см. являть, -ся;
они́ не -и́лись на заседа́ние آنها
در جلسه حاضر نشدند anha dær
dʒælsæ hazer næʃodænd; у меня́
-и́лась мы́сль بمنظرم رسید be
pæzær-æm ræsid; е́сли -и́тся воз-
мо́жность اگر دست دهد ægær
dæst dehæd.

явка حضور hozur.

явле́ние ظهور zohur; واقعه vaqe-
'æ (слу́чай); meamp. مجلس mædʒles.

явл|ять ظاهر کردن zaher k.,
ابراز nefan dadæn, ظاهر شدن
ebraz k.; -я́ться

zaher f., آشكار شدن aʃekar f.,
پدیدار شدن pejda f.,
pædidar f. (появля́ться); حاضر
hazer f., آمدن amædæn (при-
ходи́ть); بودن budæn; он больше
сюда не ~яется او دیگر اینجا
u digær indza næmiajæd; он
в этой области ~яется специали-
стом او در این رشته متخصص است
u dær in reʃtæ motæxæsses-æst.

явно: я. что... معلوم است که
mæ'lum-æst ke..., بدیهی است که
bædihi-st ke...

явн||ый واضح vazeh, آشکار aʃe-
kar, علنی ælæni; ~ая ложь دروغ
doruq-e mæhiz.

явственно بطور واضح be tour-e
vazeh.

явственность وضوح vozuh,
صراحت særahæt.

явственный واضح vazeh, صریح
særih.

явств||овать: из этого ~ует, что...
از این معلوم میشود که
lum miʃævæd ke...

ягдташ охот. چنته شکاری tʃæn-
tæ-je ʃekari.

ягнёнок بره bærræ.

ягниться بره زائیدن bærræ za-
jidæn.

ягода دانه danæ, حبه hæbbæ.

ягодица анат. سرین sorin.

яд سم sæmm (мн. سوم somum),
زهر zæhr.

ядовитость سمیت sæmmijæt.

ядовит||ый سمی sæmmi, زهر دار
zæhr-dar; ~ые вещества سمی
mævadd-e sæmmi; я. газ سمی
gaz-e sæmmi, گاز مسوم کننده
gaz-e mæsmum konændæ; ~ая змея
mar-e zæhr-dar.

ядро 1. (орёха) مغز هسته mæqz-
-e hæstæ; 2. буол. هسته hæstæ;
3. воен. گلوله golulæ.

язва قرحة qærhæ; я. желѹдка
قرحة معدة qærhæ-je me'dæ; ◇ мо-
ровая я. طاعون ta'un; сибирская
я. سیاه زخم sijah-zæxm.

язвенный قرحة‌ای qærhæi.

язвительно آمیزز bæ'næ-amiz,
با لحن læhn-e bæ'næ-amiz.

язвительный زننده zænændaæ,
نیش دار bæ'næ-amiz, piʃ-dar.

язвить طعنه زدن tæ'næ zædæn.

язык 1. анат. زبان zæban;
2. (речь) زبان zæban, لسان lezan
(мн. السنه ælsenæ); русский я. زبان
zæban-e rusi; персидский я.
زبان فارسی zæban-e farsi; жи-
вые ~ий السنه حيه ælsenæ-je hejjæ;
разговорный я. زبان محاوره ای

zæban-e mohaveræi; родной я. زبان مادری zæban-e madæri; 3. (коло-кола, пламени) زبانہ zæbanæ.

языковед شناس زبان zæban-ʃenas, زبان دان zæban-dan.

языко||ведение, ~знание علم زبان elm-e zæban-ʃenas.

язычество شرك ʃerk; بت پرستی bot-pæræsti.

язычник مشرك moʃrek; بت پرست bot-pæræst.

язычок 1. анат. لهات læhat, زبان کوچک zæban-e kutʃek; 2. (муз. инстр., звонка) زبانہ zæbanæ.

яйчко 1. تخم toxm; مرغ toxm-e morq; 2. анат. بیضه bejzæ.

яйчник анат. تخمدان toxmdan.

яйчница رو نیم nim-gu (выпуск-ная); خاگینه хагинæ (бѣлая).

яйцевидный بیضی شکل bejzi-ʃekl.

яйц||о 1. تخم toxm; куриное я. تخم مرغ toxm-e morq; свежее я. تخم مرغ تازه toxm-e morq-e tazæ; класть ~а تخم گذاشتن toxm gozaʃ-tæn; ريختن toxm rixtæn (о бѣ-бочках и т. п.); 2. биол. سلول selul-e madæ.

якобы گویا guja.

якорн||ый: ~ая стойнка لنگر گاه længær-gah.

якорь لنگر længær; бросать я., стать на я. لنگر انداختن længær ændaxtæn.

Якутск гор. یاکوتسک jakutsk.

Якутская АССР جمهوری خود مختار شوروی سوسیالیستی یقوت dzomhuri-je xod-moxtar-e ʃourævi-je susjalisti-je jaqut.

яма چاه ʃah, حفرة hoʃræ, گودال goudal, چاله ʃalæ; выгребная я. چاه فاضل ʃah-e hæjat, آب ʃah-e fazel-ab; мусорная я. مزبله mæzbælæ; воздушная я. ав. چاه هوایی ʃah-e hævai.

ямщик سورچی surʃi.

январь ژانویه (фр. janvier).

янтáрный كهربائی kæhroba.

янтáрь كهربا kæhroba.

япóнец ژاپونی japuni.

Япóния ژاپون japun, ژاپون japun.

япóнский ژاپونی japuni.

яремн||ый: ~ая вѣна анат. حبل hæbl-ol-værid.

ярк||ий 1. روشن rouʃæn, درخشان deræxʃæn; زنده zæpændæ (резкий); ~ое воспомина́ние خاطره روشن xateræ-je rouʃæn; я. цвет رنگ ræng-e rouʃæn; روشن ræng-e zæpændæ (резкий); 2. (выда-ющийся) بر جسته bærdzæstæ.

яркость روشنی rouʃæni,
درخشندگی deræxʃændægi.

ярлык اتيکت (фр. étiquette), بر
چسپ bær-tʃæsp.

ярмарка بازار مکاره bazar-e
mækaræ.

ярмо جوغ juq, جوغ dzuq; физ.
бар bar (брѣмя).

яров||ое: ~ой хлеб بهاره bæharæ.

яростный غضبناك qæzæbnak,
خشمگین xeʃmgin.

ярость غضب qæzæb, خشم xeʃm,
غیظ qeʃz; приходить в я. خشمگین
qæzæbnak ʃ.; приводить в я. غضبناك
qæzæbnak k.

ярус طبقه tæbæqæ.

ясень бот. زبان ون væn,
گنجشک zæban-e gondzæʃk.

ясли: дѣтские я. شیرخوار گاه
ʃir-xar-gah.

ясно 1. صریحا særihæn; я ему
я. сказál баو صریحا گفتم be u
særihæn goftæm; 2. (понятно) واضح
vazeh-æst, معلوم است mæ'-
lum-æst; ◇ я. как день مثل روز
mesl-e ruz rouʃæn-æst.

ясность وضوح vozuh, صراحت
særahæt; с полной ~ю با کمال
ba kæmal-e vozuh, وضوح
ba kæmal-e særahæt.

ясный 1. روشن rouʃæn; صاف
saf, باز baz (o nozode); ~ая погó-
да هواى باز hæva-je baz, هواى
صاف hæva-je saf; ◇ я. день روز
ruz-e aftabi; 2. (очевидный
отчётливый) واضح vazeh; صریح
særih; ~ое доказáтельство دلیل
dæli-e vazeh; я. отвѣт جواب
dævab-e særih.

ястреб قرقى qærqí.

ячейка 1. биол. سلول (фр. cel-
lule), حجره hodzræ; 2. полит. حوزه
houzæ; партийная я. حزبی
houzæ-je ferqævi (hezbi).

ячмень 1. جو dzou; 2. мед. گل
gol-e mozæ.

яшма мин. یشم jæʃm.

ящерица بزمرجه bozmædzæ,
سوسمار susmar.

ящик صندوق sænduq, جعبه dzæ'-
bæ; کشو keʃou (выдвижной); поч-
тóвый я. صندوق پست sænduq-e
post; зарядный я. воен. صندوق
sænduq-e mohemmat; стол с
~ами میز کشو دار miz-e keʃou-
dar; отклáдывать в долгий я. физ.
معوّق kænar gozaʃtæn, معوق
mo'ævvæq k., بتأخیر انداختن
be tæ'xir ændaxtæn.

ящичек صندوقچه sænduqʃæ,
قوطى quti.

СПИСОК НЕОЛОГИЗМОВ НЕ ВОШЕДШИХ В СЛОВАРЬ

авáнс پیش پرداخت piş-pær-daxt.

автоматический خود کار xod-kar.

акушёрка ماما mama.

акцэ́пт *КОММ.* پذیرش pæziɾeʃ.

акцепта́нт *КОММ.* پذیرا pæ-zira.

акценті́ровать *КОММ.* پذیرفتن pæziɾoftæn.

амбулато́рия شفاخانه şefa-xa-næ.

анке́та پرسش porseʃ-pæ-ma.

бала́нс *КОММ.* تراز نامه teraz-namæ.

балансиро́вать *КОММ.* تراز کردن teraz k.

бандеро́ль نوار چسپ nævar-e tʃæsp.

ба́ня گرمابه gærmabæ.

бла́нков|ый: ~ая надпись پشت نویسی pošt-nevisi.

бо́йня گشترگاه koštār-gah.

бу́лочная نان-وا paŋva-xa-næ.

бума́га (письмо) نامه namæ.

валю́та ارز ærz.

вдыха́ть دم فرو بردن dæm foɾu bordæn.

вёксель سفته softæ.

ветерина́р دام پزشك dam-pe-zeʃk.

ветерина́рный دام پزشکی dam-pezeʃki.

взвод *воен.* (в пехо́те и кавале́рии) دسته dæstæ.

вид: в. на жительство گذرنامه gozæɾ-namæ.

водола́з آب باز ab-baz.

во́енн|ый آرتشی arteʃi; ~ые круги محافل آرتشی mæhaʃel-e ar-teʃi.

во́инский آرتشی arteʃi.

во́йско آرتش arteʃ.

вокру́г پیرامون pirāmun(-e).

вопро́с پرسش porseʃ.

врач پزشك pezeʃk.

входящий канц. رسیدہ ræsi-dæ.

выдыхать دم بر آوردن dæm bæŕ-aværdæn.

главнокомандующий ارتش بد arteŝ-bod.

городск||ой: ~ое самоуправление شهرداری ſæhr-darl.

госпиталь بیمارستان bimare-stan.

госудárство کشور keſvæŕ (стра-на́).

гру́зчик بار بر bar-bæŕ.

движéние جنبش dʒombeŝ.

дежурный نگهبان negæhban.

дежурство نگاهبانی negah-bani.

дело канц. پرونده pærvændæ.

депозит سپرده sepordæ; отда-
вать в д. سپردن sepordæn.

дефицит کمبود kæm-bud.

дивизион мор. ناوتیپ nav-tip.

доклад (деловой) گزارش goza-
reŝ.

доход درآمد dæŕ-amæd.

дыхание دم dæm.

дышать دم زدن dæm zæ-
dæn.

животное جانور dʒanvæŕ.

задаток بها piŝ-bæha.

заключённый زندانی zændani.

запасный: з. капитал اندوخته ænduxtæ.

зарплата دست مزد dæst-mozd.

здравоохранение بهداشت beh-daŝt.

земледелец کشاورز kæſa-væŕz.

землемёр زمین پیمای zæmin-pejma.

извещéние (объявлéние) آگهی agæhi.

извинéние پوزش ruzeŝ.

изли́шек فزونی fozunî.

интендáнт کار پرداز kar-pæŕ-daz.

интендáнтство اداره کار پردازى edaræ-je kar-pærdazi (-je arteŝ).

истребитель ав. هوا پیمای hæva-pejma-je ſekari.

исходящий канц. فرستاده feres-tadæ.

кадр||ы: отдел ~ов کارگزینی kar-gozini; начальник отдела ~ов
کارگزین kar-gozin.

квартáл (часть города) کوی kuj.

конкурéнция همچشمی hæm-tŝæŝmi.

контролёр بازرس baz-ræŝ.

контролировать بازرسی کردن baz-ræsi k.

контроль بازرسی baz-ræsi.

ко́пия (с документа и т. п.) کپی (с документа и т. п.) ru-nevešt.

ко́ра anat. پوسته pustæ.

ко́рабль: к. военный کشتی nav (мн. کشتیگان navgan).

кровообращение گردش خون gærdeš-e xun.

курьер پیک pejk.

куста́рь دست و رز dæst-værz.

лице́нзия پروانه pærvanæ; экс-
портная л. پروانه صدور pærvanæ-
je sodur.

ли́чность: удостоверение ~и شناسنامه šenas-pamæ.

ли́чный: л. состав کارکنان kar-
kopan.

матро́с (на военном судне) کاپی navi.

медь (мѣдные де́ньги) پشیز pæ-
šiz.

метри́ческий: ~ое свиде́тель-
ство زایچه zaješæ.

мозг: спинно́й м. مغز تیره mæqz-e tiræ.

морепла́ватель درینا نورد dærja-næværd.

моше́нничество دغل dæqæl.

мышца ماهیچه mahišæ.

напѣток نوشابه nušabæ.

обло́жка (бума́жная па́пка для
дел) پوشه rušæ.

откры́тие گشایش gošaješ.

отсрочка комм. دیر کرد dir-
kærd.

отче́тность حسابداری hesab-
dari.

оце́нивать بر آورد کردن bæ-
aværd k.

оце́нка ارزیابی ærz-jabi, بر آورد
bær-aværd.

патрио́т میهن دوست mihæn-
dust.

патриоті́зм میهن دوستی mihæn-
dusti.

пищеваре́ние گوارش gova-
reš.

предплече́е ارش æræš.

протѣст комм. وا خواست va-
xast.

протестова́ть комм. وا خواستن
va-xastæn.

проце́нт درصد dær-sæd.

проце́нтный (о бума́гах) بار
bar-aværd.

райо́н بخش bæxš.

ревизио́нный: ~ая коми́ссия
هیئت باز رسان hej'æt-e baz-ræ-
san.

ревизия باز رسی baz-ræsi.
 ревизор باز رس baz-ræs.
 резолюция *канц.* پی نوشت rej-
 -nevest.
 репертуар فهرست fehrest.
 совет (высказывание) اندرز ændærz.
 срок سر رسید sær-ræsid.
 транспорт (транспортірова-
 ние) بار کشی bar-kæši.

трасант *комм.* برات کش bæ-
 rat-kæʃ.
 трасат *комм.* برات گیر bærat-
 -gir.
 хозяйственный: -ое управле-
 ние اداره کار پردازی edaræ-je kar-
 -pærdazi.
 циркуляр نامه بخش bæxʃ-na-
 mæ.
 шхуна کرو керон.

ОСНОВНЫЕ ПОСОБИЯ

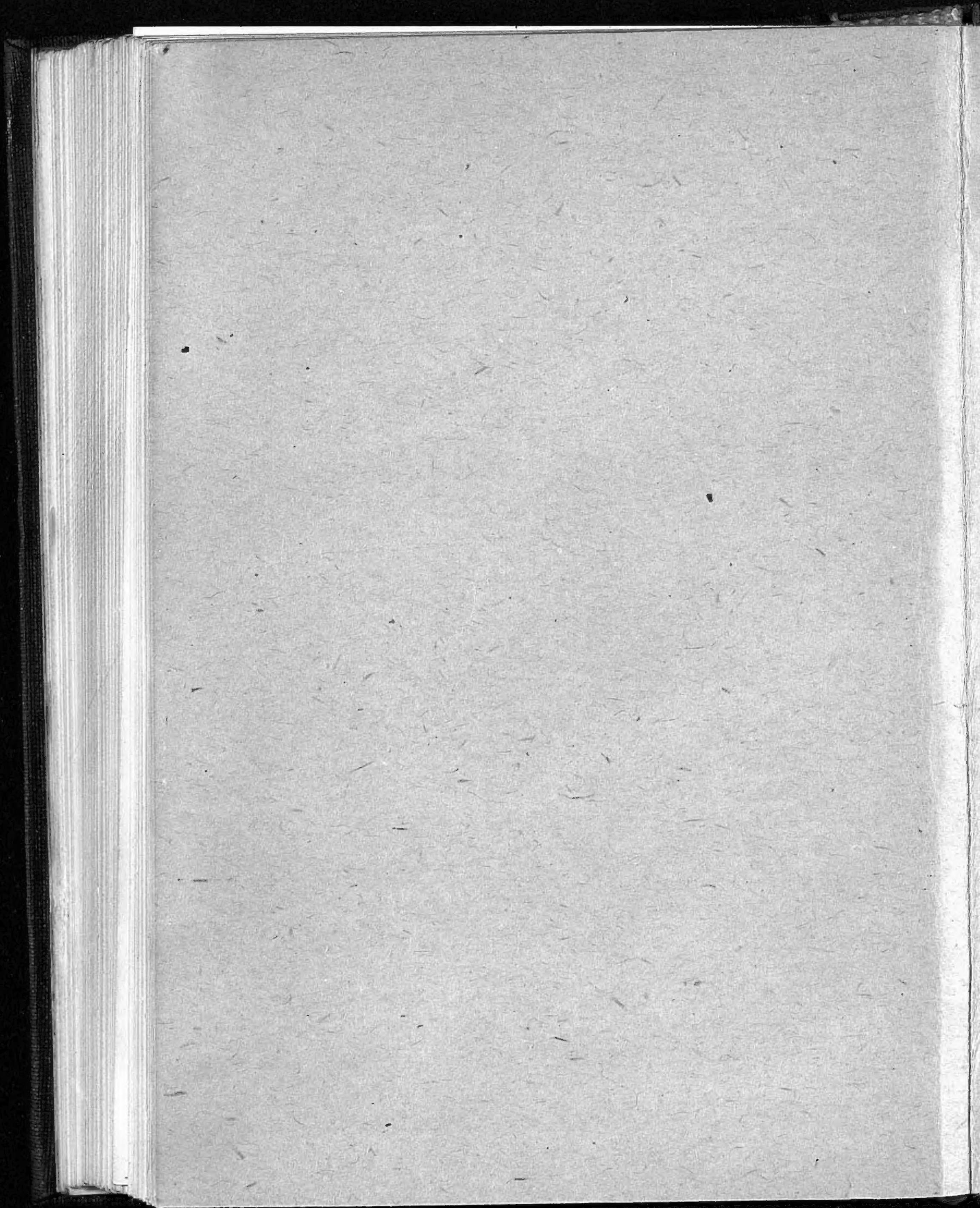
С целью установления персидских эквивалентов для специальных слов и терминов, автором был проработан ряд книг, научно-учебных пособий и периодических изданий по отдельным отраслям знания, из которых основные указываются ниже.

Политическая литература на персидском языке: ستالين «لنین» (Сталин «Ленин и Ленинизм»), كارل ماركس و فریدريك (К. Маркса и Ф. Энгельса); «Коммунистический Манифест» انگلس «بیاننامۀ حزب کمونیست» (К. Маркса и Ф. Энгельса); отдельные номера журнала «ستارۀ سرخ» и газеты «پیکار» и другие издания. Тегеранские газеты за годы 1925-1936, в особенности «ایران» и «اطلاعات»; стенографические отчеты о заседаниях Меджлиса; своды утвержденных Меджлисом законов в период 6-10 сессий, в частности قانون تجارت (Закон о торговле), قانون مدنی (Уголовный кодекс), قانون مجازات عمومی (Гражданский кодекс), قانون اصول محاکمات جزائی (Закон об основах уголовного судопроизводства), قانون اصول محاکمات حقوقی (Закон об основах гражданского судопроизводства), قانون حکمیت (Закон о третейских судах), قانون ثبت اسناد و املاک (Закон о регистрации документов и поместий); политические и торговые договоры, соглашения и конвенции, заключенные Ираном с другими государствами в период в 1925—1936 гг.; книги и периодические издания по экономическим вопросам: «راپرت وزارت مالیه» (Отчеты министерства финансов) за годы 1927-30, «مجلۀ اطلاق تجارت» (Журнал торговой палаты) за годы 1927-36, уставы торговых обществ, тексты концессионных договоров; военные уставы иранской армии и комплекты журнала «قشون» за годы 1928-1933; статьи по сельско-хозяйст-

венным вопросам, напечатанные в журнале Высшей сельскохозяйственной школы Кереджа за годы 1930-32; учебники физики, химии, анатомии и физиологии для иранской средней школы на персидском языке; программы Министерства просвещения Ирана по математике, физике и химии для средней школы; научно-популярные статьи по медицине в периодических изданиях за годы 1925-35; дипломатические и торговые документы, деловая переписка и т. п.

В части лексических пособий автором были использованы англо-персидские и французско-персидские словари и персидские толковые словари, составленные в Иране за последнее десятилетие. Из советской лексикографической литературы автор пользовался Толковым словарем русского языка под ред. проф. Д. И. Ушакова, т. 1, М., 1935 и Русско-французским словарем, составл. проф. Л. В. Щерба, М. М. Матусевич и М. Ф. Дусс. М., 1936 г.

7

Цена 12 руб. 60 коп.